

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PREZYDENTA MIASTA CZĘSTOCHOWY W ROKU 2016

Prezydent Miasta Częstochowy
Krzysztof Matyjaszczyk

Częstochowa, marzec 2017 rok

Wstęp

Realizując obowiązek wynikający z art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy o samorządzie gminnym, przedkładałam Radzie Miasta Częstochowy sprawozdanie z działalności Prezydenta Miasta Częstochowy w roku 2016. Niniejsze opracowanie zawiera szereg informacji o zrealizowanych i kontynuowanych zadaniach, które zaprezentowano w układzie zagadnień obejmujących funkcjonowanie miasta w poszczególnych dziedzinach.

W początkowej części sprawozdania znalazły się informacje obrazujące problematykę zarządzania, sposób i efekty monitorowania realizacji zadań wykonywanych przez wydziały Urzędu Miasta oraz przez gminne jednostki organizacyjne. Należy przy tym podkreślić, że efekty pracy poszczególnych komórek i instytucji zostały docenione przez zewnętrzne gremia. Przyznały one certyfikaty i wyróżnienia. Fakt ten ma doniosłe znaczenie, gdyż jest to obiektywne potwierdzenie skuteczności i efektywności podmiotów miejskich. W tej części zawarto również szczegółowe informacje dotyczące stosowanego w Urzędzie Miasta systemu zarządzania jakością PN-EN ISO 9001:2009, którego certyfikat został w tym roku odnowiony na kolejne trzy lata.

W dalszej części szczegółowo przedstawiono podstawy planowego rozwoju miasta będącego warunkiem skutecznego prowadzenia inwestycji. W tej dziedzinie nastąpił istotny postęp w regulowaniu zasad zagospodarowania przestrzennego, ważny z punktu widzenia inwestorów jak i mieszkańców.

Następnie w ujęciu syntetycznym przedstawiono raport z realizacji budżetu obywatelskiego, który jest szczególną formą oddania mieszkańcom części kompetencji do zarządzania miastem i jego finansami. Inicjatywa ta przeprowadzona została po raz trzeci, a efekty uczestnictwa mieszkańców można na co dzień zobaczyć na ulicach Częstochowy.

Poszczególne zadania z zakresu inwestycji czy rozbudowy zostały zaprezentowane w podrozdziałach dotyczących odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Wysokie nakłady inwestycyjne przyniosły zakładane efekty w postaci poprawy układu komunikacyjnego miasta i bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W roku 2016 kontynuowano miejskie inwestycje infrastrukturalne, dzięki pozyskaniu i dobremu wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowych. Zakończono prace rozpoczęte we wcześniejszych latach, dzięki czemu oddano do użytku odnowione i wyremontowane ulice wśród których można między innymi wymienić ul. Św. Rocha, ul. Jana III Sobieskiego, ul. Legnicką czy ul. Skrzetuskiego.

Znaczną część sprawozdania poświęcono sprawom społecznym ze szczególnym uwzględnieniem problematyki wspierania rodzin oraz edukacji dzieci i młodzieży. W zakresie kultury i promocji przedstawiono szeroką działalność kulturalną, organizacje uroczystości państwowych i miejskich oraz promocję miasta. Zaprezentowano również najważniejsze imprezy sportowe i rekreacyjne oraz rolę samorządu w rozwoju sportu i rekreacji.

Realizacja wspomnianych zadań oraz pozostałych, które szczegółowo prezentuje niniejsze sprawozdanie, możliwa była dzięki partnerstwu współpracowników Prezydenta Miasta, Radnym Miasta Częstochowy, mieszkańcom oraz radom dzielnic i organizacjom pozarządowym.

SPIS TREŚCI		Strona
1.	Zarządzanie, monitorowanie jakości pracy Urzędu Miasta oraz gminnych jednostek organizacyjnych	4
2.	Planowanie przestrzenne miasta, rozbudowa układu komunikacyjnego oraz inne działania inwestycyjne	16
3.	Rozwój miasta i pozyskiwanie funduszy europejskich	34
4.	Działania na rzecz aktywności obywatelskiej mieszkańców i partnerstwo społeczne	40
5.	Wsparcie rynku zatrudnienia oraz kierunki działań Powiatowego Urzędu Pracy	56
6.	Nadzór właścicielski i działalność spółek z udziałem skarbu gminy	69
7.	Gospodarka nieruchomościami	90
8.	Geodezja i kartografia	95
9.	Gospodarka komunalna i mieszkaniowa	97
10.	Ochrona środowiska i ekologia	103
11.	Polityka społeczna	112
12.	Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	126
13.	Edukacja i miejski system oświaty	140
14.	Bezpieczeństwo publiczne	149
15.	Promocja kultury i upowszechnianie wizerunku miasta	162
16.	Sport, wypoczynek i turystyka	193
17.	Ochrona zdrowia	206
18.	Sprawy obywatelskie, Urząd Stanu Cywilnego i Miejski Rzecznik Konsumentów	215
19.	Budżet, obsługa finansowa, podatki i opłaty oraz księgowość	2019

Prace Kolegium Prezydenta Miasta Częstochowy - zakres rozpatrywanych spraw, w tym liczba przygotowanych projektów uchwał skierowanych na sesje Rady Miasta Częstochowy

Kolegium Prezydenta jest ciałem opiniodawczo-doradczym i obraduje na posiedzeniach zwoływanych przez Prezydenta. Na posiedzeniach prezentowane są sprawy o istotnym znaczeniu dla miasta i jego mieszkańców w celu wypracowania wstępnej oceny, podjęcia kierunkowych rozstrzygnięć oraz nadania sprawom właściwego biegu. W posiedzeniach Kolegium Prezydenta uczestniczą: Prezydent, Zastępcy Prezydenta, Sekretarz Miasta, Skarbnik Miasta, Dyrektor Generalny Urzędu, naczelnicy i eksperci oraz inne osoby zaproszone przez Prezydenta. W 2016 r. Kolegium zwołano 49 razy. Omówiono 1099 spraw, w tym m.in. zaakceptowano 199 projektów uchwał Rady Miasta.

Wydano 777 zarządzeń Prezydenta Miasta jako organu gminy oraz 36 zarządzeń kierownika urzędu. Udzielono 1174 odpowiedzi na interpelacje radnych.

Kontrola zarządcza

Obowiązek zapewnienia skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej wynika z art. 68 ustawy o finansach publicznych. Prezydent Miasta odpowiada za tworzenie i ciągłe doskonalenie systemu zarządzania poprzez wdrażanie procedur, instrukcji, zasad i mechanizmów służących uzyskaniu jak najlepszych efektów działania. Zadania z ww. zakresu realizowały w okresie sprawozdawczym następujące jednostki organizacyjne Urzędu Miasta: Zespół Audytu Wewnętrznego, Wydział Kontroli, Pełnomocnik ds. Systemu Jakości a także kierownicy jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta.

Działania Zespołu Audytu Wewnętrznego

Zgodnie z przyjętym planem audytu na rok 2016, Zespół Audytu Wewnętrznego realizował zadania zapewniające i doradcze a także czynności monitorujące, które polegały na wykonaniu zaleceń oraz czynności sprawdzających. Systemem objęto jednostki organizacyjne Urzędu Miasta oraz jednostki organizacyjne Gminy Miasta Częstochowy.

Przeprowadzone zadania audytowe**Tabela nr 1**

Lp.	Temat zadania audytowego	Rodzaj zadania
1.	Realizacja obowiązków związanych z gromadzeniem danych stanowiących podstawę naliczenia subwencji oświatowej w powiązaniu z wynikami kontroli UKS oraz wydanym Poleceniem służbowym Prezydenta Miasta.	zadanie zapewniające
2.	Realizacja Zarządzenia Prezydenta Miasta Częstochowy nr 207.2015 w sprawie zasad wprowadzania wartości udzielonej pomocy publicznej do aplikacji shrimp i aplikacji udostępnionej przez Ministra Rolnictwa oraz wydawania zaświadczeń o pomocy de minimis.	zadanie zapewniające
3.	Realizacja zarządzenia nr 1260/12 Prezydenta Miasta Częstochowy w zakresie rozliczeń finansowych i sposobu prowadzenia ewidencji księgowej gminnego zasobu nieruchomości.	zadanie zapewniające
4.	Ocena stopnia funkcjonowania kontroli zarządczej w Urzędzie Miasta Częstochowy za rok 2015.	czynności doradcze
5.	Raport o stanie kontroli zarządczej w gminnych i powiatowych jednostkach organizacyjnych Gminy Miasta Częstochowy w 2016 r.	czynności doradcze
6.	Funkcjonowanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w	czynności doradcze

Przeprowadzone zadania audytowe

Tabela nr 1

Lp.	Temat zadania audytowego	Rodzaj zadania
	strukturach Referatu Ochrony Zdrowia Wydziału Zdrowia.	
7.	Standaryzacja wewnętrznych zarządzeń kierowników jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta Częstochowy.	czynności doradcze
8.	Projekt wewnętrznej procedury Wydziału Edukacji w sprawie weryfikacji poprawności i kompletności bazy danych Systemu Informacji Oświatowej dot. placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Miasto Częstochowa oraz placówek prowadzonych przez organ inny niż jst, w tym w szczególności dotowanych przez Miasto.	czynności doradcze
9.	Bezpieczeństwo informacji w Urzędzie Miasta Częstochowy.	czynności doradcze
10.	Realizacja Zarządzenia Nr 952/12 Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zasad udzielania przez Gminę Miasto Częstochowa zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane (ze zm.) w zakresie obiegu dokumentacji.	czynności doradcze
11.	Procedura przekazywania majątku z projektów dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych do jednostek organizacyjnych Miasta.	czynności doradcze
12.	Doraźne czynności i opinie dla kierownictwa Urzędu Miasta Częstochowy (np. w sprawie projektów regulacji prawnych, szkolenia).	czynności doradcze
13.	Przekazywanie dotacji z zakresu oświaty dla placówek niepublicznych lub publicznych prowadzonych przez organ inny niż gmina – zadanie zapewnijające przeprowadzone w 2014 r.	czynności sprawdzające
14.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zadań przekazanych im do realizacji z obszaru pomocy społecznej – zadanie zapewnijające przeprowadzone w 2014 r.	czynności sprawdzające
15.	Proces przygotowywania przez MOPS projektów uchwał Rady Miasta, zarządzeń Prezydenta Miasta oraz prowadzenia zamówień publicznych – zadanie zapewnijające przeprowadzone w 2015 r.	czynności sprawdzające

Wyniki prac audytorów wskazują, iż wiele działań w audytowanych obszarach prowadzono prawidłowo, nie wszystkie jednak ustanowione mechanizmy kontroli były wystarczające, co stanowiło podstawę do zaproponowania zaleceń w celu zwiększenia efektywności i skuteczności działania oraz doprowadzenia do działania w pełni zgodnego z prawem. Wnioski i zalecenia były również wynikiem przeprowadzonych czynności doradczych. Analiza wskaźników efektywności audytu wskazuje na wysoki stopień przyjęcia zaproponowanych przez audytorów zaleceń po przeprowadzonych zadaniach zapewnijających oraz na przydatność zrealizowanych czynności doradczych.

Audytorzy monitorowali procesy wdrażania zaleceń dla 8 zadań zapewnijających, zrealizowanych w latach wcześniejszych, a także przeprowadzili czynności sprawdzające zaleceń wydanych po 3 audytach prowadzonych w latach 2014-2015, potwierdzając zadowalający stopień ich wdrożenia przez jednostki audytowane.

Realizując w 2016 r. program zapewnienia i poprawy jakości audytu, Główny Auditor Wewnętrzny monitorował i ocenił wykonanie zadań przez audytorów pod kątem zgodności z Międzynarodowymi Standardami Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego i procedurami wewnętrznymi, a także dokonał samooceny funkcjonowania audytu wewnętrznego. Wszyscy kierownicy audytowanych w 2016 r. jednostek pozytywnie ocenili wykonaną przez audytorów pracę.

Pracownicy Zespołu Audytu Wewnętrznego współdziałali również z instytucjami kontroli zewnętrznej w zakresie ich działalności kontrolnej wobec Urzędu Miasta oraz gminnych jednostek organizacyjnych. W 2016 r. zakończyła się, rozpoczęta w grudniu 2015 r., kontrola kompleksowa Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach. Ponadto instytucje zewnętrzne przeprowadziły w Urzędzie Miasta 17 kontroli.

Kontrole zewnętrzne przeprowadzone w Urzędzie Miasta Częstochowy Tabela nr 2

Lp.	Nazwa instytucji kontrolującej	Liczba przeprowadzonych kontroli
1.	Regionalna Izba Obrachunkowa w Katowicach (kontrola kontynuowana z 2015 r.)	1
2.	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach	4
3.	Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach	4
4.	Urząd Kontroli Skarbowej w Katowicach	2
5.	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Częstochowie	2
6.	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach	1
7.	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie	1
8.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	1
9.	KPW Audytor Sp. z o.o. w Łodzi	1
10.	Wojewódzka Komisja Lekarska w Katowicach	1
Ogółem		18

W dniu 29 lutego 2016 r. weszło w życie zarządzenie nr 790.2016 Prezydenta Miasta Częstochowy w sprawie zasad oraz trybu przeprowadzania kontroli wewnętrznej realizowanej przez pracowników Urzędu Miasta Częstochowy. Zastąpiło ono obowiązujące dotychczas zarządzenie 1348/13 Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 12 lutego 2013 r. w przedmiotowym zakresie. W nowych rozwiązaniach położono nacisk na zarządzanie kontrolą wewnętrzną w Urzędzie Miasta oraz w jednostkach podległych lub nadzorowanych przez urząd. Oddzielono kontrolę funkcjonalną/bieżącą realizowaną przez pracowników pełniących funkcje kierownicze (w ramach bieżącego nadzoru nad podległymi pracownikami) od typowych zadań kontrolnych.

Kontrole prowadzone przez jednostki organizacyjne urzędu Tabela nr 3

1.	Kontroli w zakresie funkcjonowania jednostek organizacyjnych gminy w tym: - 10 w placówkach oświatowych, - 4 w instytucjach kultury, - 1 w Miejskim Szpitalu Zespolonym, - 1 w Powiatowym Urzędzie Pracy, - 1 w Oczyszczalni Ścieków „Warta” S.A.	17
2.	kontroli organizacji pozarządowych w zakresie oceny realizacji zadań publicznych dotowanych środkami z budżetu gminy	59
3.	kontroli prawidłowości pobrania i wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu gminy niepublicznym placówkom oświatowym	6
4.	kontrolę prawidłowości wydatkowania dotacji udzielonej podmiotowi prywatnemu na sprawowanie opieki nad dziećmi do lat	1
5.	kontroli wykorzystania dotacji udzielonych osobom fizycznym na usuwanie wyrobów budowlanych zawierających azbest z indywidualnych budynków mieszkalnych i gospodarczych na terenie Miasta Częstochowy	14
6.	kontroli wykorzystania dotacji na modernizację systemów grzewczych w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie Miasta Częstochowy	6
7.	kontrole wykorzystania dotacji na montaż kolektorów słonecznych wspomagających systemy grzewcze lub służących do wytwarzania ciepłej wody użytkowej w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie Miasta Częstochowy	4
8.	kontroli rolników pod względem spełnienia obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego	91;
9.	kontroli rolników w zakresie spełnienia obowiązku zawarcia umowy	169;

Kontrole prowadzone przez jednostki organizacyjne urzędu**Tabela nr 3**

	obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego oraz budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego	
10.	kontrole spełnienia przez rolników obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia upraw rolnych	260
11.	kontrole stacji diagnostycznych pod względem zgodności z wymaganiami oraz prawidłowości prowadzenia dokumentacji	34
12.	kontrole ośrodków szkolenia kierowców pod względem spełniania wymagań niezbędnych do prowadzenia szkoleń	35
13.	kontrole przedsiębiorców w zakresie spełniania wymogów będących podstawą do wydania licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego	85
14.	kontrole przedsiębiorców w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	22
15.	kontrole podmiotów świadczących usługi hotelarskie pod względem spełnienia minimalnych wymagań dotyczących wyposażenia pomieszczeń w obiekcie oraz zakresu świadczonych usług	2

Kontrole w zakresie funkcjonowania jednostek organizacyjnych gminy w 14 podmiotach nie wykazały istotnych nieprawidłowości, natomiast w pozostałych przypadkach prezydent zobowiązał kierowników jednostek organizacyjnych do usunięcia nieprawidłowości i uchybień wydając stosowne zalecenia pokontrolne.

Kontrole placówek oświatowych w zakresie prawidłowości pobrania i wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu gminy w pięciu przypadkach wykazały nieprawidłowości skutkujące obowiązkiem zwrotu części dotacji.

W zakresie wywiązywania się z obowiązków wynikających z przepisów prawa podatkowego przez podatników i inkasentów w 2016 roku przeprowadzono 121 kontroli podatkowych. W 117 przypadkach stwierdzono zaniżanie przez podatników wysokości podatku od nieruchomości poprzez nierzetelne wykazywanie przedmiotów opodatkowania lub niewywiązywanie się z obowiązku składania aktualnej informacji bądź deklaracji na podatek od nieruchomości. W związku z powyższym szacowany dodatkowy przypis podatku za 2016 rok wyniósł 6 804 739 zł. Liczba kontroli podatkowych, w porównaniu do roku 2015 uległa zwiększeniu o 31.

Zarządzanie ryzykiem

Zgodnie z Procedurą zarządzania ryzykiem w Urzędzie Miasta Częstochowy, wszystkie wydziały opracowały rejestry ryzyka i przekazały do Pełnomocnika ds. Systemu Jakości. W Urzędzie Miasta na 2016 r. zidentyfikowano 236 najistotniejszych ryzyk do realizowanych zadań, z czego: 67 rodzajów ryzyka od 1 do 4 punktów, 145 rodzajów ryzyka od 4 do 12 punktów, 24 rodzajów ryzyka od 15 do 25 punktów. Punktacja stanowi iloczyn oddziaływania ryzyka oraz prawdopodobieństwo jego występowania. Oznacza to, że 67 rodzajów ryzyka nie wymaga szczegółowego omówienia i nie stanowi zagrożenia dla funkcjonowania Urzędu Miasta. Ryzyko to jest na bieżąco monitorowane przez kierowników referatów oraz pracowników merytorycznych Urzędu Miasta. 145 rodzajów ryzyka należy monitorować. Najwięcej rodzajów ryzyka zidentyfikowano w Wydziale Nadzoru i Administracji, Wydziale Funduszy Europejskich i Rozwoju oraz w Wydziale Polityki Społecznej. Ryzyko to wymaga stałego monitorowania ze strony kierowników jednostek organizacyjnych poprzez funkcjonujące już mechanizmy kontrolne oraz zaproponowane działania w celu zmniejszenia ryzyka (samokontrola, kierunkowe szkolenia).

24 rodzajów ryzyka zalicza się do najważniejszych. Niektóre zagrażają osiągnięciu celów strategicznych. Są one znaczące, jeśli chodzi o konsekwencje, a prawdopodobieństwo ich wystąpienia można określić jako znaczne. Powinny one być zredukowane lub wyeliminowane, a w przypadku braku takiej możliwości uznać za tolerowane. Najwięcej rodzajów ryzyka na tym poziomie zostało zidentyfikowanych przez Wydział Nadzoru i Administracji oraz Wydział Mienia i Nadzoru Właścicielskiego. Identyfikacja ryzyka w ww. obszarach wymaga bardzo dobrej znajomości otoczenia zewnętrznego i uwarunkowań wewnętrznych. Są to działania o znaczeniu strategicznym, stąd powinny zostać przeprowadzone z dużą starannością na wielu poziomach zarządzania.

Audit odnowienia certyfikatu

W dniach 24 i 25 października 2016r. w Urzędzie Miasta Częstochowy został przeprowadzony audit odnowienia certyfikatu systemu zarządzania jakością. Celem auditu, który obejmował swym zakresem realizację zadań wynikających z ustawy o samorządach gminnych i powiatowych, było

dokonanie oceny funkcjonowania systemu zarządzania jakością na zgodność z normą PN-EN ISO 9001:2009. Zakończył się on oceną pozytywną i w związku z tym Urzędowi Miasta Częstochowy przyznano certyfikat na kolejne 3 lata.

Audиторzy zewnętrzni zidentyfikowali mocne i słabe strony Urzędu Miasta Częstochowy:

- wysoka samoocena pracowników mająca uzasadnienie w efektach pracy,
- rozumienie zarządzania procesowego i zarządzania przez cele,
- dobra komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna,
- umiejętność efektywnego wykorzystywania środków publicznych - wspólne zakupy,
- doskonałe połączenie narzędzi kontroli zarządczej z zarządzaniem jakością,
- doskonała umiejętność korzystania z narzędzi benchmarkingu,
- prawidłowe podejście do projektowania w procesach zarządzania miastem i urzędem,
- stawianie na organizację uczącą się.

Obszary do doskonalenia:

Praca nad modelowaniem SZJ i KZ w oparciu o nowe wydanie Normy PN-EN ISO 9001:2015.

Od 1 czerwca do 31 sierpnia 2016r. przeprowadzono wewnętrzny audit planowy zgodnie z harmonogramem auditów, przygotowanym przez Pełnomocnika ds. Systemu Jakości. Audit wewnętrzny przeprowadziło czterech auditorów wewnętrznych, wyłonionych Zarządzeniem Prezydenta Miasta nr k/3/11 z 26 stycznia 2011r. Audit obejmował swym zakresem punkty normy PN-EN ISO 9001:2009 od 4 do 8 (Nadzorowanie pracy Urzędu przez Kierownictwo; Ocena SZJ, Opracowanie i nadzorowanie dokumentacji SZJ; Nadzorowanie zapisów SZJ; System auditów wewnętrznych, Działania korygujące i zapobiegawcze, Badania satysfakcji klienta wewnętrznego i zewnętrznego, Zarządzanie personelem; Rozpatrywanie skarg, wniosków, zażaleń i odwołań; Infrastruktura Urzędu, Usługi realizowane przez komórki organizacyjne urzędu, Realizacja kontroli zarządczej). Auditorzy zadali 11 pytań szczegółowych, które zostały przekazane auditowanemu Kierownikom jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta (RK, OŚR, SO, USC, MPUP, AAB) oraz szereg pytań dodatkowych. Audit wewnętrzny nie wykazał niezgodności, jednak auditorzy wnieśli wiele spostrzeżeń. Efekty przeprowadzonego auditu w postaci raportu zawierającego spostrzeżenia i uwagi, zostały przekazane do właściwych komórek organizacyjnych.

Przegląd systemu zarządzania jakością

Pełnomocnik ds. systemu jakości przeprowadził przegląd systemu zarządzania jakością, z którego sporządził „Raport z funkcjonowania systemu zarządzania jakością w Urzędzie Miasta Częstochowy”. W raporcie dokonano oceny skuteczności funkcjonowania systemu jakości. Na raport składa się sprawozdanie z realizacji Polityki Jakości, wyniki auditów wewnętrznych, realizacja celów jakościowych, celów wynikających z procesów, działania korygujące i zapobiegawcze, informacje dotyczące skarg i wniosków, analizę rozstrzygnięć administracyjnych, samoocenę urzędu dokonaną metodą PRI, wnioski kierowników jednostek organizacyjnych oraz kierunki rozwoju organizacji (wnioski do realizacji).

Benchmarking

W 2016 r. kontynuowana była współpraca w ramach porozumienia: „Benchmarking-Kontynuacja”, które jest przedłużeniem innowacyjnego projektu realizowanego przez Śląski Związek Gmin i Powiatów pn.: „Benchmarking – narzędzie efektywnej kontroli zarządczej w urzędach miast na prawach powiatu, urzędach gmin i starostwach powiatowych”. Od samego początku Urząd Miasta aktywnie uczestniczy w projekcie. Cele strategiczne projektu realizowane są między innymi poprzez badania ankietowe z zakresu działania urzędu wśród 40 wybranych jednostek biorących udział w projekcie. Na podstawie podanych w ankietach danych eksperci wybrani przez Śląski Związek Gmin i Powiatów tworzą raporty i określają dobre praktyki, z którymi dzielą się z urzędami w trakcie spotkań tematycznych.

Badanie satysfakcji interesanta

W 2016 r. prowadzono badania przeprowadzone w okresie od 01.06.2016 do 30.09.2016 na grupie 400 osób. Badania polegały na wypełnianiu formularza ankiet przez osoby ankietujące na podstawie odpowiedzi udzielanych przez respondentów. Ankieta zawierała 11 pytań i została podzielona na trzy części. Pierwszą część stanowiły pytania dotyczące oceny pracy urzędu, drugą część zawierała pytania dotyczące wiedzy i informacji o możliwości korzystania z usług elektronicznych, trzecią część ankiety stanowiła metryczka. Ankieta dzieliła się na pytania otwarte oraz pytania zamknięte dające możliwość jedno i wielokrotnego wyboru.

Na podstawie uzyskanych wyników określono następujące wnioski i stwierdzenia:

- spośród ankietowanych największą grupą badanych byli klienci załatwiający swoje sprawy w Wydziale Spraw Obywatelskich, w Wydziale Polityki Społecznej oraz Wydziale Geodezji i Kartografii,
- ogólnie poziom świadczonych usług został oceniony wysoko i bardzo wysoko przez 79,75% respondentów. Jedynie 4 % ocenia raczej nisko i bardzo nisko. Najwyżej ocenianym wydziałem był Wydział Mienia i Nadzoru Właścicielskiego oraz Wydział Polityki Społecznej; najniżej ocenionym został Referat Komunikacji zarówno rejestracja pojazdów jak i prawo jazdy – problemy występujące to głównie długi czas oczekiwania w kolejce do rejestracji oraz brak możliwości opłacenia kartą płatniczą i gotówką w tym samym budynku;
- najwyżej ocenione przez ankietowanych zostało udzielanie informacji przez pracowników – bardzo wysoko ocenia 72,25% ankietowanych a jedynie 1,25% to osoby niezadowolone,
- czas oczekiwania na załatwienie sprawy był najniżej ocenianym elementem obsługi interesanta – jedynie 47,75% ankietowanych wskazało zadowolenie, a 11,5% osób było niezadowolonych,
- respondenci najczęściej dowiadywali się jak i gdzie załatwić sprawy urzędowe od pracowników urzędu (63%) oraz ze strony internetowej 48,5%. Najmniej korzystali z tablic informacyjnych i informacji telefonicznych,
- ponad 85% ankietowanych wie o możliwości korzystania z niektórych usług urzędu drogą elektroniczną, ale jedynie 11% deklaruje, że korzystało z takiej możliwości,
- 52,5% osób wyraża zainteresowanie elektroniczną formą załatwiania spraw urzędowych,
- wśród ankietowanych przeważały osoby o wykształceniu średnim i wyższym (74,5%) w grupie wiekowej 36-50 oraz 51-65 (59,25%).

W 2016r. kontynuowano bieżący monitoring jakości świadczonych usług przez punkty bezpośredniej obsługi mieszkańców, tj. Biuro Obsługi Interesanta przy ul. Śląskiej oraz sale obsługi przy ul. Waszyngtona. Badania polegają na cotygodniowej, a następnie miesięcznej i rocznej analizie biletów z systemów przywoławczych wrzucanych przez interesantów do odpowiednich skrzynek. Interesanci pozytywnie oceniają poziom obsługi świadczonej przez urząd. W 2016r. mieszkańcy wrzucili do skrzynek 40 141 biletów i jedynie 2% były to opinie negatywne. Informacje dot. wyników są na bieżąco przekazywane Prezydentowi Miasta.

NOSEK (Narzędzie Oceny Systemu Efektywnej Kontroli)

Pracownicy Urzędu Miasta Częstochowy przy współpracy Śląskiego Związku Gmin i Powiatu oraz kilku miast stanowiących grupę benchmarkingową stworzyli narzędzie służące dokonaniu oceny - funkcjonującego w jednostce administracji publicznej - systemu kontroli zarządczej (NOSEK). Oceny dokonuje się poprzez ustalenie poziomu realizacji celów kontroli zarządczej (wymienionych w art. 68 ustawy o finansach publicznych) oraz stopnia wdrożenia standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (określonych w Komunikacie Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r.). Realizacja celów wyliczana jest ze wskaźników, służących ocenie stopnia wdrożenia poszczególnych standardów kontroli zarządczej. Są to dane pochodzące z wyników prowadzonych w jst działań, wyników kontroli zewnętrznych, wewnętrznych i audytu wewnętrznego oraz przeprowadzonej przez kierowników jednostek organizacyjnych Urzędu samooceny.

Przeprowadzona ocena wykazała, że tylko jeden z siedmiu celów kontroli zarządczej został w pełni zrealizowany. Sześć pozostałych natomiast zostało zrealizowanych w części. Z pozyskanych punktów osiągnięto średnią 2,43 co oznacza, że w Urzędzie Miasta Częstochowy funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza w stopniu ograniczonym.

Badanie satysfakcji klienta wewnętrznego

W 2016r. kontynuowane były badania satysfakcji klienta wewnętrznego. W badaniach wzięło udział 63 pracowników z trzech wydziałów Urzędu Miasta Częstochowy, a mianowicie:

- Wydziału Mienia i Nadzoru Właścicielskiego,
- Wydziału Księgowości,
- Wydziału Kontroli.

Badania przeprowadzili audytorzy wewnętrzni podczas corocznego auditu jakości w oparciu o ankietę, na podstawie której zbadano niżej wymienione obszary:

- ogólny poziom zadowolenia z pracy;
- komunikacja wewnątrz Urzędu;
- praca zespołowa;
- rozwój zawodowy;
- ocena pracownicza;

- warunki pracy.

Analiza wyników okazała, że pracownicy ankietowanych wydziałów są zadowoleni z pracy w Urzędzie na podobnym - wysokim poziomie. Na pytanie: „Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z pracy w Urzędzie?” większość odpowiedziała pozytywnie. Odpowiedź „Zdecydowanie tak” zaznaczyło przeszło 32%, a odpowiedź „Raczej tak” blisko 60% pracowników. Nikt nie zaznaczył odpowiedzi „zdecydowanie nie”.

Analiza rozstrzygnięć administracyjnych

W 2016 r. w Urzędzie Miasta Częstochowy wydano 194 474 decyzje, do których zostały wniesione 503 odwołania. W 292 przypadkach zaskarżone decyzje zostały utrzymane w mocy przez organ odwoławczy, a w 154 - odwołania okazały się zasadne i zostały uchylone. Ponadto 40 decyzji zostało zmienionych we własnym zakresie, 3 razy umorzono postępowanie odwoławcze, a w 14 przypadkach postanowiono o niedopuszczalności środka odwoławczego.

Kancelaria

W roku sprawozdawczym wysłano z Urzędu Miasta Częstochowy:

- 205 159 szt. listów za pośrednictwem Poczty Polskiej S.A.,
- 64 031 listów zawierających decyzje w sprawie wymiaru podatku od nieruchomości, rolnego i leśnego od osób fizycznych w ramach tzw. „akcji wymiarowej”; listy te doręczane były przez pracowników Urzędu Miasta Częstochowy. Skuteczność doręczeń wyniosła 95,5 %. Pracownicy Kancelarii zarejestrowali w elektronicznym systemie obiegu dokumentów 221 843 pisma, z czego 42 101 pism wpłynęło do urzędu drogą elektroniczną.

Koszty związane z wysyłaniem korespondencji za pośrednictwem Poczty Polskiej S.A. w 2016 roku wyniosły 604 885 zł. Działania Kancelarii Urzędu Miasta w roku 2016 ukierunkowane były na osiągnięcie następujących celów:

- obniżenie kosztów wysyłki korespondencji,
- usprawnienie pracy Urzędu Miasta.

Aby osiągnąć założone cele wprowadzono następujące rozwiązania. Dla obniżenia kosztów wysyłki korespondencji w roku 2016 przeprowadzono wspólne postępowanie przetargowe dla: Urzędu Miasta Częstochowy, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Miejskiego Zarządu Dróg i Transportu oraz Częstochowskiego Centrum Świadczeń. Wyłoniony w wyniku przetargu operator pocztowy – Poczta Polska S.A. będzie współpracował z tymi jednostkami w roku 2017.

Interwencje mieszkańców

W ramach przyjęć interesantów w sprawach skarg, wniosków oraz załatwiania indywidualnych spraw mieszkańców w 2016 r, prezydent miasta i zastępcy prezydenta miasta przyjęli ogółem 377 osoby (z czego niektórzy interesanci byli przyjmowani kilkakrotnie).

Na stanowiskach Biura Obsługi Interesanta przyjęto 29 240 osób. W rozbiciu na poszczególne wydziały wchodzące w skład biura liczba ta rozkłada się następująco:

- Nadzoru i Administracji 2 058 osoby;
- Polityki Społecznej 11 503 osób;
- Administracji Architektoniczno-Budowlanej 8 010 osób;
- Podatków i Opłat 6 024 osób;
- Biura Gospodarki Lokalowej i Usług Komunalnych 1 645 osób.

Sprawy załatwiane poprzez biuro obsługi interesanta

Tabela nr 4

liczba sprzedanych dzienników budowy (na kwotę 1 121,18 zł, w tym 10 faktur za sprzedaż 150 dzienników na kwotę 540,40 zł)	277
liczba przyjętych wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego	7 708
liczba przyjętych wniosków o przyznanie zryczałtowanego dodatku mieszkaniowego	1192
liczba przyjętych wniosków o wydanie karty rodzina +	64
liczba przyjętych wniosków o wydanie karty seniora	1124
liczba wydanych zaświadczeń o stanie majątkowym i o niezaleganiu w podatkach i opłatach lokalnych	606

Udzielanie informacji publicznej na wniosek

Wnioski o udzielenie informacji publicznej kierowane do Urzędu Miasta Częstochowy są ewidencjonowane w Wydziale Nadzoru i Administracji (Biuro Obsługi Interesanta). W roku sprawozdawczym zarejestrowano łącznie 368 wniosków.

Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego

W związku z wejściem w życie, w dniu 16 czerwca 2016 r. ustawy o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, ewidencja wniosków kierowanych w tym zakresie do Urzędu Miasta Częstochowy została wpisana do zadań Wydziału Nadzoru i Administracji (Biuro Obsługi Interesanta). Od chwili obowiązywania ustawy do końca 2016 r. zarejestrowano 2 wnioski, które zostały załatwiane zgodnie z obowiązującymi przepisami (udostępniono wnioskowane informacje).

Petycje

Petycje podlegające rozpatrzeniu przez Prezydenta Miasta są ewidencjonowane w Wydziale Nadzoru i Administracji (Biuro Obsługi Interesanta.) W roku sprawozdawczym zarejestrowano i rozpatrzono 8 petycji.

Petycje i sposób ich rozpatrzenia

Tabela nr 5

Ogólna liczba petycji rozpatrzonych w 2015 r.	Przedmiot składanych petycji	Sposób załatwienia petycji
8	Petycja w sprawie wprowadzenia i wdrożenia skutecznego programu usuwania , począwszy od maja 2016 r., barszczu Sosnowskiego z terenu miasta Częstochowa.	Poinformowano, iż gmina corocznie od 2002 roku prowadzi zwalczanie barszczu Sosnowskiego na terenach gminnych oraz Skarbu Państwa
	Petycja w sprawie utworzenia "Biblioteki samorządowca".	Urząd Miasta Częstochowy kompletuje pozycje książkowe, a także prenumeruje dwutygodniki i miesięczniki przydatne pracownikom urzędu do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Ponadto wszyscy pracownicy posiadają zdalny dostęp do systemu informacji prawnej.
	Petycja w sprawie dokonania analizy problematyki dot. efektywności energetycznej	Poinformowano, że w specyfikacjach istotnych warunków zamówienia, będą uwzględniane zmiany przepisów prawnych, w celu zapewnienia prawidłowego wykonania zamówień oraz pozyskiwania urządzeń, materiałów i wyrobów o parametrach wymaganych tymi przepisami.
	Petycja w sprawie budowy drogi - ulicy Lwowskiej	Poinformowano, że projekt budżetu na rok 2017 został już opracowany i zatwierdzony, w związku z czym wniosek nie może być uwzględniony.
	Petycja w sprawie lokalnego portu lotniczego	Poinformowano, że miejscowość Rudniki należy do Gminy Rędziny. Ponadto są nieuregulowane kwestie prawne dotyczące własności działek przeznaczonych pod inwestycję. Miasto Częstochowa jest zainteresowana rozwojem lądowiska i przystosowaniem go do wymogów portu lotniczego.
	Petycja w sprawie budowy nowej linii tramwajowej na Parkitkę oraz zakupu nowego taboru tramwajowego	Petycja bez rozpatrzenia na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy o petycjach, w związku z niespełnieniem wymogów art. 4 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy.
	Petycja w sprawie utworzenia w oficjalnym serwisie internetowym gminy zakładki "Czyste powietrze".	Poinformowano, że na stronie Urzędu Miasta Częstochowy istnieje link

Petycje i sposób ich rozpatrzenia

Tabela nr 5

Ogólna liczba petycji rozpatrzonych w 2015 r.	Przedmiot składanych petycji	Sposób załatwienia petycji
		przekierowujący na stronę Śląskiego Monitoringu Powietrza. Wszelkie informacje dotyczące aktualnych programów lub akcji związanych z tą tematyką na bieżąco są publikowane na stronie internetowej miasta w aktualnościach bądź zakładce środowisko.
	Petycja w sprawie wpisania do budżetu przedłużenia ul. Jesiennej do ul. Bór	Poinformowano, że projekt budżetu na rok 2017 został już opracowany i zatwierdzony, w związku z czym wniosek nie może być uwzględniony.

Biuletyn Informacji Publicznej

W 2016 r. koordynowanie zadań związanych z miejskim systemem Biuletynu Informacji Publicznej zostało przeniesione do Wydziału Nadzoru i Administracji (Biuro Obsługi Interesanta). Ponadto zarządzeniem Prezydenta Miasta zmieniono instrukcję organizacji i koordynacji zadań związanych z prowadzeniem miejskiego systemu Biuletynu Informacji Publicznej. Podpisano porozumienia z dyrektorami gminnych jednostek organizacyjnych na nieodpłatne udostępnienie systemu informatycznego BIP. Wprowadzono nowy mechanizm nadawania uprawnień do systemu informatycznego BIP redaktorom gminnych jednostek organizacyjnych. Podczas spotkania z dyrektorami szkół i placówek oświatowych zwrócono uwagę na zakres odpowiedzialności nad prowadzonymi biuletynami. Ujednolicono biuletyny szkół i placówek oświatowych.

Ponadto koordynacja pracy nad miejskim systemem BIP polegała na przeprowadzeniu szeregu szkoleń (około 200 osób) oraz udzielaniu wsparcia techniczno-merytorycznego dla redaktorów Urzędu Miasta Częstochowy oraz jednostek podległych. Jednocześnie, w związku ze zmianą przepisów prawa, dokonano zmian w strukturze serwisu tj. dodano zakładkę ponowne wykorzystywanie. Zmodyfikowano sposób redagowania w kilku zakładkach (np. zgłoszenia budowlane, kontrole). Usprawniano moduł wynikowy wyszukiwarki głównej zarządzeń, uchwał, zamówień publicznych. W metryczkach rozszerzono ilości znaków w polu „Wytworzył”. BIP Miasta Częstochowy oraz BIP gminnych jednostek organizacyjnych był systematycznie monitorowany był pod kątem prawidłowej, czytelnej, jednolitej i wynikającej z obowiązujących przepisów prawa, zawartości.

Skargi i wnioski

W roku sprawozdawczym w rejestrze skarg i wniosków załatwianych przez Prezydenta Miasta Częstochowy zarejestrowano łącznie 96 skarg i 1 wniosek. W tym czasie – w ramach postępowań skargowych – załatwiono 99 skarg i 1 wniosek. (w tym 7 skarg dotyczących spraw z roku 2015). Do załatwienia w roku 2017 pozostały 4 skargi. Szczegółową informację dotyczącą załatwiania skarg i wniosków przez Prezydenta Miasta Częstochowy w roku sprawozdawczym obrazuje tabela.

Sposób załatwiania skarg i wniosków

Tabela nr 6

Skargi i wnioski załatwiane przez Prezydenta Miasta Częstochowy	skargi	wnioski
Liczba skarg/wniosków w rejestrze za 2016 r.	96	1
Liczba skarg/wniosków załatwionych w 2016 r. (łącznie z zarejestrowanymi anonimami, skargami wycofanymi przez skarżących, tzn. skargami niepodlegającymi rozpatrzeniu oraz skargami załatwionym w trakcie postępowań administracyjnych) w tym:	99	1
z roku 2015 (w tym 1 skarga z roku 2016, ale stanowiąca kontynuację sprawy z roku 2015)	7	0
z roku 2016	92	1
Liczba skarg załatwionych zgodnie z art. 239 Kpa	0	0

Sposób załatwiania skarg i wniosków

Tabela nr 6

Skargi i wnioski załatwiane przez Prezydenta Miasta Częstochowy	skargi	wnioski
Liczba skarg/wniosków pozostałych do załatwienia w 2017 r.	4	0
Sposób załatwiania skarg/wniosków		
Skargi/wnioski załatwione w postępowaniu skargowym	90	1
Skargi/wnioski anonimowe oraz skargi/wnioski wycofane przez skarżących (niepodlegające rozpatrzeniu, bez względu na okoliczność, czy jednostki organizacyjne urzędu podjęły działania w związku z wpływem anonimu)	6	0
Liczba skarg załatwianych zgodnie z art. 234 Kpa (w postępowaniu administracyjnym; w tym 1 skarga w toku)	3	0
Ogółem:	99	1
Zasadność skarg/wniosków załatwionych w postępowaniu skargowym		
skargi zasadne/wnioski załatwione pozytywnie	8	0
niezasadne/wnioski załatwione negatywnie	44	1
Inne	38	0
Ogółem:	90	1
Terminowość załatwiania skarg/wniosków w postępowaniu skargowym		
załatwione do 14 dni	18	0
załatwione w terminie miesięcznym	68	1
załatwione z przedłużeniem terminu, zgodnie z art. 36 Kpa	4	0
Ogółem:	90	1

Ogólna tematyka spraw (skarg/wniosków) dotyczyła:

- funkcjonowania jednostek organizacyjnych urzędu, w tym załatwiania spraw indywidualnych;
- funkcjonowania jednostek organizacyjnych gminy;
- zachowania pracowników urzędu i jednostek organizacyjnych gminy;
- działań podejmowanych przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej;
- braku odpowiedzi na kierowaną korespondencję;
- usług przewozowych;
- stanu i oznakowania dróg;
- opłaty dodatkowej za brak opłaty parkingowej.

Do Prezydenta Miasta Częstochowy skierowano ponadto 18 skarg (w tym 1 anonim) niezgodnie z właściwością:

- 6 skarg dotyczących działania kierowników jednostek organizacyjnych gminy przekazano do załatwienia Radzie Miasta Częstochowy;
- 4 skargi dotyczące działania zarządów spółek przekazano do załatwienia radom nadzorczym tych spółek;
- 3 skargi dotyczące systemu gospodarki odpadami komunalnymi przekazano zarządowi spółki;
- 1 skargę dotyczącą wykupu nieruchomości gruntowej będącej własnością Skarbu Państwa przekazano Wojewodzie Śląskiemu;
- 1 skargę dotyczącą działalności Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów przekazano do załatwienia Zarządowi Głównemu PZERiI;
- 1 skargę dotyczącą działania funkcjonariuszy Policji przekazano Komendantowi Miejskiemu Policji;
- 1 skargę dot. sposobu udzielenia pomocy lekarskiej przekazano Okręgowemu Rzecznikowi Odpowiedzialności Zawodowej;
- 1 skargę dotyczącą funkcjonowania platformy SEKAP przekazano Dyrektorowi Śląskiego Centrum Społeczeństwa Informacyjnego.

Archiwum

Wydawanie rozstrzygnięć administracyjnych

Wydano 29 rozstrzygnięć administracyjnych w zakresie wydawania zaświadczeń o zatrudnieniu, w tym: 22 zaświadczenia o zatrudnieniu oraz 7 postanowień o odmowie wydania zaświadczenia o zatrudnieniu.

Przyjmowanie dokumentacji z wydziałów Urzędu oraz zlikwidowanych jednostek

Przyjęto na stan Archiwum 12 288 teczek aktowych w łącznej ilości 334,1 m.b., które zewidencjonowano na 321 spisach zdawczo – odbiorczych.

Porządkowanie dokumentacji

Uporządkowano wewnętrznie i wykonano paginację 5 m.b. dokumentacji Urzędu Miejskiego w Częstochowie. Powyższe akta zostały wytworzone przez następujące wydziały: Wydział Kultury Fizycznej i Turystyki, Wydział Sportu i Turystyki, Wydział Oświaty i Wychowania, Wydział Spraw Wewnętrznych i Wydział Spraw Społeczno-Administracyjnych.

W ramach porządkowania zespołu „Szkoła Podstawowa dla Pracujących” sporządzono nową, jednolitą ewidencję obejmującą całość dokumentacji, zweryfikowano pod względem klasyfikacji, kwalifikacji oraz prawidłowości uporządkowania wszystkie akta wchodzące w skład zespołu - 4,26 m.b.

Udostępnianie dokumentacji

Tabela nr 7

Liczba osób korzystających z archiwum zakładowego				
	Liczba udostępnień/wypożyczeń	Pracownicy własnej jednostki	Pracownicy innych jednostek organizacyjnych	Osoby prywatne
Udostępnienia	470	401	4	65
Wypożyczenia	415	414	1	0
RAZEM	885	815	5	65

Brakowanie dokumentacji niearchiwalnej

Przedmiotem prac Komisji ds. brakowania akt przechowywanych w Urzędzie Miasta Częstochowy, powołanej Zarządzeniem Prezydenta Miasta Częstochowy nr k/2/12 z dnia 18 stycznia 2012 r. (ze zm.), było brakowanie wybranej dokumentacji niearchiwalnej, której okres przechowywania upłynął w roku 2016. Do zniszczenia wytypowano akta wytworzone przez: Urząd Miejski w Częstochowie w ilości 4 jednostek, Urząd Rejonowy w Częstochowie w ilości 6 jednostek, Urząd Miasta Częstochowy w ilości 1185 jednostek. Po uzyskaniu zgód Dyrektora Archiwum Państwowego w Częstochowie akta przeznaczono do fizycznej likwidacji, która planowana jest na rok 2017.

Ponadto Komisja dokonała oceny i wydzielenia do brakowania dokumentacji niearchiwalnej z referendum ogólnokrajowego, przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r., w ilości ok. 33 m.b. W ramach udzielania informacji o miejscu przechowywania dokumentacji zlikwidowanych przedsiębiorstw przekazano ok. 1800 informacji.

Informatyzacja i podnoszenie poziomu obsługi administracyjnej interesantów

W 2016 r. zaadaptowano pomieszczenie na serwerownię w budynku Urzędu Miasta Częstochowy przy ul. Waszyngtona 5 (pok. 4 i 4a) w ramach rozbudowy i modernizacji wewnętrznej sieci komputerowej LAN. Dla utrzymania sprawnej i bezpiecznej infrastruktury bazy sprzętowej będącej w posiadaniu urzędu dokonano zakupu 30 komputerów przenośnych, 2 stacji roboczych dwumonitorowych wraz z oprogramowaniem do automatycznego generowania wyrysów, wypisów i zaświadczeń w Miejskiej Pracowni Urbanistyczno-Planistycznej, 14 stacji roboczych, 36 drukarek, 15 urządzeń wielofunkcyjnych, 9 skanerów, 6 palmtopów, 4 dysków SSD 800GB do serwera, serwera Dell. Zakupiono Windows Server CAL 2012 Device CAL - 1000 szt., Windows Remonte Desktop Services CAL 2012 User CAL – 60 szt., Windows Server External Connector 2012 - 3 szt. Pakiet OfficeStd 2016 OLP NL Gov na 50 stanowisk. Ponadto zakupiono przełączniki „zarządzalne”, moduły światłowodowe dla usprawnienia sieci zarządzającej Urzędu, macierze dyskowe, oraz zasilacze awaryjne UPS wraz z bypassem zewnętrznym.

Zakupiono urządzenie do deduplikacji¹ i przechowywania kopii zapasowych wraz z oprogramowaniem. Zakup był podyktowany koniecznością wymiany wysłużonego i mało wydajnego systemu backupowego nowym rozwiązaniem. Deduplikator wraz z oprogramowaniem jest produktem dużo bardziej efektywnym od dotychczas użytkowanego zarówno pod kątem wykorzystywanej przestrzeni dyskowej, jak również pod względem czasu jaki jest potrzebny do wykonania kopii bezpieczeństwa. W związku ze zmianą ordynacji podatkowej i przepisów dotyczących Centralnego Rejestru VAT (CR_VAT) oraz Jednolitego Pliku Kontrolnego (JPK_VAT) – w 2016 roku rozszerzono istniejący system Magistrat 2 for Windows poprzez zakup licencji do modułu EB_JPK_VAT dla Urzędu oraz 40 jednostek wraz ze szkoleniem.

Nowe aplikacje służące usprawnieniu obsługi interesantów i pracy urzędu

Tabela nr 8

Rejestr zaświadczeń z ewidencji ludności	aplikacja została utworzona w celu rejestracji i wydawania zaświadczeń zgodnie z art. 45 ust. 2 ustawy o ewidencji ludności.
Remonty Lokali Komunalnych, Wnioski ws. najmu na zasadach ogólnych	aplikacja służy do ewidencjonowania wszystkich zdarzeń dotyczących poszczególnych etapów prowadzonych prac remontowych (od momentu zgłoszenia wolnego lokalu mieszkalnego lokalu, poprzez odbiór techniczny, aż po rozliczenie kosztów remontu) pozwala na prawidłową ocenę stopnia zaawansowania robót budowlanych oraz umożliwia przygotowanie oferty wynajmu lokalu mieszkalnego zgodnie z art. 4 i 21 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.
Sprawozdanie z działalności powiatowych - miejskich - rzeczników konsumentów	aplikacja umożliwia rejestrowanie wszystkich spraw zgłaszanych zarówno osobiście, telefonicznie, mailowo i pisemnie, przypisywanie ich do odpowiednich kategorii, a także generowanie sprawozdań i wydruków
Ankieta na temat postrzegania reklamy zewnętrznej w przestrzeni publicznej Częstochowy	utworzono internetową wersję ankiety w celu poznania opinii mieszkańców na temat postrzegania reklamy zewnętrznej w przestrzeni publicznej Częstochowy, z uwagi na wejście w życie ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu i podjęciem przez Radę Miasta Częstochowy w dniu 28 stycznia 2016 r. Uchwały Nr 253.XXI.2016 w sprawie przygotowania przez Prezydenta Miasta Częstochowy projektu uchwały w sprawie zasad i warunków sytuowania na terenie miasta Częstochowy obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów, z których mogą być wykonane

W ramach kształcenia kadr urzędu miasta w 2016 roku przeprowadzono 4 szkolenia celowe na podstawie planu szkoleń na każde półrocze i 3 dodatkowe szkolenia wewnętrzne, w których łącznie wzięło udział 266 pracowników urzędu oraz 363 szkolenia doraźne (zewnętrzne – poza siedzibą urzędu), w których uczestniczyło 210 pracowników.

W 2016 roku w Urzędzie Miasta Częstochowa swoje pierwsze doświadczenie zawodowe zdobyło 67 osób odbywających praktyki zawodowe i studenckie oraz 5 osób odbywających wolontariat.

¹Eliminowanie powtarzających się części w zbiorze danych.

Planowanie przestrzenne

Miejska Pracownia Urbanistyczno-Planistyczna w 2016 r. wykonywała zadania własne gminy, wynikające z przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu.

Realizacja zadań związanych z nadzorowaniem prac planistyczno-projektowych w zakresie aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Częstochowy

W roku 2016 kontynuowano prace nad całościową zmianą studium, podjęte na podstawie uchwały nr 123.XIII.2015 Rady Miasta Częstochowy z dnia 2 lipca 2015 r. MPUP współpracowała w tej sprawie z Biurem Rozwoju Regionu z Katowic, opracowującym na zlecenie miasta projekt „nowego” studium. W roku sprawozdawczym prace koncentrowały się głównie na opracowaniu uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego i projektu układu drogowego. *Prace będą kontynuowane w 2017r.*

Realizacja zadań związanych z prowadzeniem prac projektowych w zakresie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ich zmian.

W ciągu 2016 r. wszczęto opracowanie 5 nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, natomiast w toku było łącznie 30 procedur planistycznych. Plany miejscowe bądź ich zmiany opracowywano na powierzchni obejmującej około 1370 ha. W trakcie roku zakończono opracowanie 11 planów miejscowych, które zostały uchwalone przez radę miasta. Wszystkie plany miejscowe, opracowane zostały przez zespół Miejskiej Pracowni Urbanistyczno-Planistycznej, co nie generowało kosztów na zlecenie ich projektantom zewnętrznym.

Na koniec 2016 r. wskaźnik pokrycia planistycznego liczony w stosunku do powierzchni zurbanizowanej miasta Częstochowy wzrósł do **ok. 63%**. Wskaźnik liczony do powierzchni całkowitej miasta wzrósł do blisko 23%.

Realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Tabela nr 9

Lp.	Obszar objęty planem	Obszar w (ha)	Uchwała Rady Miasta zatwierdzająca plan
1	Dzielnica Zawodzie – Dąbie, Stare Miasto w rejonie ulic Nadrzecznej i Mirowskiej	35	274.XXIII.2016 31 marca 2016
2	Dzielnica Zawodzie-Dąbie w rejonie ulic: Srebrnej, Mirowskiej, Manganowej	37	318.XXV.2016 19 maja 2016
3	Dzielnica Stradom w rejonie ulic Polnej i Skrzetuskiego	160	-
4	Dzielnice Północ i Wyczerpy-Aniołów w rejonie Al. Wojska Polskiego, Połanieckiej, Meliorantów	443	-
5	Dzielnice Ostatni Grosz i Wrzosowiak w rejonie ulic Niepodległości i Jagiellońskiej	104	420.XXXI.2016 17 listopada 2016
6	Dzielnica Północ w rejonie ulic Kisielewskiego i Wyzwolenia	10	275.XXIII.2016 31 marca 2016
7	Dzielnice Stare Miasto i Wyczerpy-Aniołów w rejonie ulic Warszawskiej i Jana Pawła II	57	354.XXVIII.2016 25 sierpnia 2016

Realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Tabela nr 9

Lp.	Obszar objęty planem	Obszar w (ha)	Uchwała Rady Miasta zatwierdzająca plan
8	Dzielnica Stradom w rejonie ulic: Wawelskiej i Królewskiej oraz rzeki Konopki (zmiana planu)	2	251.XXI.2016 28 stycznia 2016
9	Dzielnica Częstochówka-Parkitka w rejonie ulic: Okulickiego, Białskiej i Pasażu Stanieckiego.	2,6	335.XXVI.2016 23 czerwca 2016
10	Dzielnica Lisiniec w rejonie ulic: Wręczyckiej, Bełchatowskiej, Sieradzkiej, Kaszubskiej.	7,5	334.XXVI.2016 23 czerwca 2016
11	Centrum – Aleja Najświętszej Maryi Panny, Waszyngtona, Jasnogórska.	30	-
12	Centrum – Aleja Najświętszej Maryi Panny, Wolności, Nowowiejskiego.	25	-
13	Centrum – Aleja Najświętszej Maryi Panny, Kilińskiego, Wilsona.	31	-
14	Centrum – Aleja Najświętszej Maryi Panny, Piłsudskiego, Aleja Wolności.	24	-
15	Centrum – Aleja Najświętszej Maryi Panny, Wilsona, Warszawska.	26	-
16	Centrum – Aleja Najświętszej Maryi Panny, Krakowska, Piłsudskiego.	21	-
17	Centrum – Rynek Wieluński.	37	-
18	Centrum – Klasztor na Jasnej Górze.	36	-
19	Centrum – ul. Św. Barbary.	48	-
20	Dzielnica Częstochówka-Parkitka pomiędzy ulicami: Okulickiego, Św. Rocha i Św. Krzysztofa.	10	-
21	Dzielnica Trzech Wieszczów pomiędzy ulicami: Aleja Bohaterów Monte Cassino, Aleja Niepodległości i ul. 1 Maja.	0,13	345.XXVII.2016 7 lipca 2016
22	Dzielnica Trzech Wieszczów pomiędzy Alejami: Wolności, Niepodległości i Bohaterów Monte Cassino, a ulicami: Sobieskiego, Korczaka, Nowowiejskiego i 1 Maja.	46	-
23	Dzielnica Trzech Wieszczów i Stare Miasto, pomiędzy Aleją Wolności, Aleją Niepodległości, a ulicami: Mielczarskiego i Krakowską oraz terenami kolejowymi.	67	-
24	Dzielnica Stare Miasto i Zawodzie-Dąbie, pomiędzy ulicą Krakowską i Aleją Wojska Polskiego.	25	-
25	Dzielnica Tysiąclecie i Północ - Promenada Czesława Niemena, pomiędzy ulicami: Kiedrzyńską i Kukuczki.	23	452.XXXIII.2016 22 grudnia 2016
26	Dzielnica Wyczerpy-Aniołów – w rejonie ul. Kontkiewicza	20	370.XXIX.2016 22 września 2016
27	Dzielnica Mirów – ul. Mstowska	2	-
28	Dzielnica Zawodzie – Dąbie, Stare Miasto w rejonie ulic Nadrzecznej i Mirowskiej (zmiana planu)	35	-
29	Dzielnica Zawodzie-Dąbie – ul. Kucelińska	0,9	-
30	Dzielnica Zawodzie-Dąbie – ul. Korfantego	5	-

Wdrożenie ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu

W celu realizacji zadania przygotowano projekt uchwały intencyjnej w sprawie przygotowania przez Prezydenta Miasta Częstochowy projektu tzw. uchwały reklamowej, która to uchwała została przyjęta przez Radę Miasta Częstochowy w dniu 28 stycznia 2016 r. Uchwałą Nr 253.XXI.2016, co dało podstawę do rozpoczęcia prac nad opracowaniem projektu uchwały reklamowej.

W czwartym kwartale Zespół projektowy MPUP pod kierunkiem Zastępcy Kierownika Pracowni we współpracy z pozostałymi członkami Zespołu „reklamowego” powołanego zarządzeniem Prezydenta Miasta Częstochowy przystąpił do formułowania konkretnych ustaleń projektu uchwały reklamowej. W okresie sprawozdawczym Zespół odbył 6 posiedzeń (ogółem 18).

Z uwagi na ścisły związek przygotowywanej uchwały z możliwością wprowadzenia na terenie miasta opłaty reklamowej Zespół projektowy MPUP w listopadzie przystąpił do projektu pn. „Partnerstwo na rzecz podnoszenia jakości i efektywności usług administracyjnych w miastach w zakresie podatków i opłat lokalnych oraz zarządzania nieruchomościami”. Prace nad projektem uchwały reklamowej będą kontynuowane w 2017 roku.

Wydawanie dokumentów sporządzanych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Częstochowy

Miejska Pracownia Urbanistyczno-Planistyczna w swojej siedzibie jak i na stronie internetowej Urzędu Miasta Częstochowy, udostępnia do wglądu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Częstochowy oraz obowiązujące plany miejscowe. Na wnioski mieszkańców sporządzane są pisemne informacje, w formie zaświadczeń lub wypisów i wyrysów, o przeznaczeniu terenów w planach miejscowych lub w studium. Zaświadczenia o przeznaczeniu terenu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego niezbędne są przy zawieraniu transakcji związanych z obrotem nieruchomościami. Liczba i rodzaj wydanych w 2016 r. zaświadczeń, wypisów i wyrysów oraz opinii przedstawia poniższa tabela:

Liczba wydanych pisemnych zaświadczeń, wypisów i wyrysów, uzgodnień oraz opinii

Tabela nr 10

Lp.	Nazwa zadania	Liczba wydanych dokumentów (szt.)
1	Zaświadczenia o przeznaczeniu terenu w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	907
2	Zaświadczenia o zgodności zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.	2
3	Wypisy i wyrisy z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	117
4	Wypisy i wyrisy ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.	80
5	Opinie o możliwości prowadzenia obrotu hurtowego napojami alkoholowymi na wskazanym terenie.	12
6	Opinie urbanistyczne.	79
7	Pisemne informacje o przeznaczeniu nieruchomości w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	74
8	Opinie dotyczące prowadzenia robót geologicznych.	12

Administracja Architektoniczno-Budowlana

W okresie sprawozdawczym efektywnym działaniem Wydziału Administracji Architektoniczno-Budowlanej było usprawnienie i skrócenie czasu oczekiwania przez inwestorów na decyzje administracyjne. Osiągnięty wskaźnik wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę wyniósł średnio w 2016 r. 29 dni.

W sposób znaczący skrócono czas wydawania decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W przypadku decyzji celu publicznego średni czas oczekiwania na tą decyzję w 2016 roku to 49 dni wobec określonego ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym terminu 65 dni. Mając na uwadze procedury określone tą ustawą wymagającą między innymi zawiadomienia stron postępowania w drodze obwieszczenia oraz uzyskania w postępowaniu niezbędnych uzgodnień, uzyskany wskaźnik 49 dni uznać należy za znaczącą poprawę obsługi interesantów – inwestorów.

W powyższym okresie sprawozdawczym prowadzono:

- rejestr decyzji o warunkach zabudowy,
- rejestr wniosków i rejestr decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- rejestr wniosków i rejestr decyzji o pozwoleniu na budowę,
- rejestr decyzji innych z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej.

Ponadto prowadzony był rejestr wniosków i rejestr decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych. Rejestry powyższe (poza rejestrem decyzji o warunkach zabudowy) podlegają kontroli organu nadzoru jakim jest Wojewoda Śląski w Katowicach. Z analizy rejestrów dokonanych przez organ nadzoru wynika, że wszystkie decyzje zostały wydane z zachowaniem terminów określonych w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i ustawie Prawo budowlane.

Zadania z zakresu planowania przestrzennego

Tabela nr 11

Lp.	Rodzaj spraw	Liczba wydanych decyzji
1.	decyzje o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu	810
2.	decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	154

Zadania z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej

Tabela nr 12

Lp.	Rodzaj spraw	Liczba wydanych decyzji
1.	decyzje o pozwoleniu na budowę obiektów kubaturowych oraz instalacji: gazowych, wodociągowych, sanitarnych, deszczowych, energetycznych	1264
3.	decyzje inne z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej	233
4.	zgłoszenia budowy i robót budowlanych w/z obiektów kubaturowych	314
5.	zgłoszenia robót budowlanych w/z infrastruktury technicznej	348
6.	zgłoszenia urzędzeń reklamowych	37
7.	zgłoszenia realizacji ogrodzenia działki od ulicy	6
8.	zaświadczenia o samodzielności lokali	298

W okresie od dnia 01.01.2016 do dnia 31.12.2016 r. w Wydziale Administracji Architektoniczno-Budowlanej sprzedano 277 sztuk dzienników budowy na kwotę 1 121,18 zł. W 2016 r. Urząd Miasta Częstochowy skorzystał z oferty Firmy OFICYNA ze Szczecina, ul. Jana Chryzostoma Paska 34d dotyczącej nieodpłatnego dostarczenia dzienników budów oprawionych w okładkę z reklamami i herbem Częstochowy na pierwszej stronie. Dzienniki budów, aż do wyczerpania nakładu, były przez Wydział Administracji Architektoniczno-Budowlanej przekazywane nieodpłatnie inwestorom prowadzącym prace budowlane.

W okresie sprawozdawczym w Wydziale Administracji Architektoniczno-Budowlanej wydano 6 decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych na terenie miasta Częstochowy, tj.:

- budowa drogi wraz z odwodnieniem i oświetleniem oraz budową zbiornika retencyjnego,
- w Częstochowie – I etap odwodnienia dzielnicy Grabówka,
- budowa połączenia ulicy Raclawickiej do ulicy Staszica w Częstochowie,
- budowa przedłużenia ulicy Bór do ulicy Jagiellońskiej,
- budowa drogi w Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Częstochowie – od sięgacza ulicy

- Legionów do ulicy Kusieckiej,
- budowa łącznika drogowego wraz z drogą rowerową ulicy Jesiennej i ulicy Rydza Śmigłego,
- z Bór wraz z przebudową skrzyżowania trzech ulic,
- rozbudowa ulicy Jesiennej od ulicy Rydza-Śmigłego do Alei 11-go Listopada w Częstochowie.

W roku 2016 odbyło się 9 posiedzeń Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej organu doradczego Prezydenta Miasta Częstochowy, na których to posiedzeniach członkowie komisji opiniowali projekty planów miejscowych.

Nadzór budowlany

- W okresie sprawozdawczym zrealizowano ogółem 1 776 spraw z zakresu nadzoru budowlanego:
- wydano 525 decyzji i postanowień;
  - przeprowadzono 1306 kontroli budów i obiektów budowlanych, w tym 406 obiektów małej architektury oraz 11 obiektów sportowych;
  - oddano do użytkowania: 448 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 48 057m², 122 budynki niemieszkalne oraz 90 innych obiektów budowlanych;
  - skontrolowano 384 obiektów o powierzchni zabudowy przekraczającej 2000 m².

Realizowano zadania zapewniające bezpieczeństwo życia i zdrowia ludzkiego oraz zabezpieczenie mienia w użytkowanych obiektach na terenie miasta Częstochowy. Wydano 9 decyzji nakazujących właścicielom rozbiórkę obiektów budowlanych, w tym 1 dotyczącą części budynku mieszkalnego, stwarzających zagrożenie życia lub mienia. Wydano 7 decyzji nakazujących opróżnienie lokali mieszkalnych, stwarzających zagrożenie życia lub mienia. Wszczęto 3 postępowania egzekucyjne w stosunku do osób uchylających się od wykonania nałożonych obowiązków wynikających z wydanych decyzji. Nałożono 74 mandaty karne w stosunku do osób naruszających przepisy Prawa budowlanego. W ramach likwidacji skutków zagrożeń Powiatowy Inspektor uczestniczył w 7 akcjach gaśniczych, ratunkowych i prewencyjnych prowadzonych przez Państwową Straż Pożarną. Dokonywano oceny stanu technicznego budynków w przypadku pożarów, żywiołów i zatruc czadem.

Inwestycje realizowane przez Miejski Zarząd Dróg i Transportu www.mzdit.czest.pl

Do priorytetowych zadań realizowanych w zakresie utrzymania i rozbudowy układu komunikacyjnego należały:

- kontynuacja zadań inwestycyjnych rozpoczętych w latach ubiegłych oraz realizacja nowych zadań w zakresie przebudowy układu komunikacyjnego, modernizacji miejskiego systemu infrastruktury drogowej oraz poprawy życia mieszkańców poszczególnych dzielnic miasta,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację inwestycji drogowych,
- poprawa organizacji ruchu drogowego i parkowania,
- remonty i utrzymanie majątku drogowego,
- budowa i modernizacja oświetlenia drogowego.

Kontynuacja zadań inwestycyjnych rozpoczętych w 2015 r. i zakończonych w 2016 r.:

- budowa ul. Św. Rocha na odcinku od Rynku Wieluńskiego do ul. Św. Jadwigi. Wykonano: nową nawierzchnię jezdni, chodniki, ścieżkę pieszo - rowerową, miejsca parkingowe z kamieni naturalnych, zatoki autobusowe, przebudowano skrzyżowania oraz zjazdy indywidualne i publiczne z kostki granitowej i bazaltowej, a także wybudowano nowy kanał deszczowy i technologiczny,
- budowa ul. Warszawskiej od ul. Krótkiej do Szkoły Nr 12. Wykonano: nową nawierzchnię jezdni, zjazdy z kostki brukowej betonowej, chodniki z płytek betonowych, kanał deszczowy oraz kanał technologiczny,
- budowa ul. Skrzetuskiego. Wykonano: nową nawierzchnię jezdni, zjazdy z kostki brukowej betonowej, chodniki z płytek betonowych, kanał deszczowy, kanał technologiczny oraz przebudowano skrzyżowania,
- budowa ul. Załogi. Wykonano: nową nawierzchnię jezdni, zjazdy z kostki brukowej betonowej, obustronne chodniki z płytek betonowych, kanał deszczowy i sanitarny, oświetlenie uliczne, przebudowę sieci wodociągowej i elektroenergetycznej,
- budowa ul. Legnickiej z kanałem deszczowym do ul. Św. Rocha. Wykonano: nową nawierzchnię jezdni, zjazdy z kostki brukowej betonowej, chodniki z płytek betonowych, kanał deszczowy, studnie rewizyjne, wpusty deszczowe, oświetlenie uliczne oraz kanał technologiczny,
- budowa odcinka kanalizacji deszczowej na działkach o nr ewid. 49/29, 49/30, 49/31 obręb 351 wraz z odtworzeniem i przebudową nawierzchni istniejącego pasa drogowego oraz istniejącej infrastruktury technicznej - I etap inwestycji - w ramach programu budowy i przebudowy ulic: rozbudowa ul. Jesiennej od ul. Rydza Śmigłego do Alei 11 Listopada. Wykonano: studnie rewizyjne, wpusty deszczowe, kanał technologiczny, zjazdy z kostki brukowej betonowej oraz nawierzchnię jezdni z betonu asfaltowego.

Inwestycje w całości zrealizowane w 2016 r.:

- przebudowa ul. Jana III Sobieskiego na odcinku od ul. Nowowiejskiego do ul. Pułaskiego: zadanie realizowano od sierpnia do października. Wykonano: jezdnię o nawierzchni asfaltobetonowej, ciągi piesze z betonowych płyt chodnikowych 50 x 50 cm oraz drogę rowerową z betonu asfaltowego,
- budowa ścieżki rowerowej do Mstowa w granicach miasta Częstochowy: zadanie realizowano od 10 sierpnia do 30 września. Wykonano ścieżką rowerową,
- budowa przejazdu rowerowego pod dworcem PKP Raków: zadanie realizowano od 22 sierpnia do 17 listopada. Wykonano ścieżkę rowerową,
- budowa fragmentu drogi rowerowej na ul. Obrońców Westerplatte - budżet obywatelski: zadanie realizowano od 1 do 30 czerwca. Wykonano ścieżkę rowerową,
- instalacja systemu preselekcji wagowej w pasie drogowym ul. Warszawskiej,
- dostosowanie sygnalizacji świetlnej do wymogów prawnych: zadanie obejmowało instalację urządzeń sygnalizacji świetlnej na przejściu dla pieszych przez ul. Michałowskiego w rejonie ul. Kutrzeby oraz przebudowę sygnalizacji świetlnej w ciągach ulic: Św. Jadwigi, Św. Rocha oraz Michałowskiego,
- montaż aktywnego oznakowania przejścia dla pieszych przez ul. Jagiellońską w rejonie ul. Kasztanowej – budżet obywatelski,
- budowa kanalizacji deszczowej do terenów inwestycyjnych strefa „SKORKI” I etap.

Inwestycje rozpoczęte w 2016 roku z terminem realizacji w latach późniejszych:

- przedłużenie ul. Raclawickiej do ul. Staszica. Planowane zakończenie zadania – maj 2017 r.,
- budowa ul. Olsztyńskiej na odcinku od ul. Wesołej do ul. Legionów. Planowane zakończenie zadania – maj 2017 r.,
- budowa drogi w Katowickiej Strefie Ekonomicznej od sięgacza ul. Legionów do ul. Kusięckiej. Planowane zakończenie zadania – maj 2017 r.,
- budowa przedłużenia Alei Bohaterów Monte Cassino do ul. Dźbowskiej oraz rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 908 (ul. Dźbowska, Powstańców Warszawy, Gościnna). Planowane zakończenie zadania – 2018 r.,
- budowa ul. Małopolskiej II i III Etap. Planowane zakończenie zadania – czerwiec 2017 r.

Przygotowanie procesów inwestycyjnych polegające na opracowaniu dokumentacji technicznej

Opracowano dokumentacje techniczne dla następujących inwestycji:

- raport o oddziaływaniu na środowisko dla przebudowy Alei Wojska Polskiego DK-1,
- raport o oddziaływaniu na środowisko dla rozbudowy DK-46 ul. Głównej i ul. Przejazdowej wraz z budową obejścia ul. Św. Barbary do ul. Pułaskiego,
- przejazd rowerowy pod torami kolejowymi przy dworcu PKP Raków,
- raport bezpieczeństwa ruchu drogowego dla przebudowy Alei Wojska Polskiego DK-1,
- raport bezpieczeństwa ruchu drogowego dla rozbudowy DK-46 ul. Głównej i ul. Przejazdowej wraz z budową obejścia ul. Św. Barbary do ul. Pułaskiego,
- budowa ścieżki rowerowej do Mstowa w granicach miasta Częstochowy,
- budowa ul. Kamińskiego wraz z budową odcinka ul. Zagórskiego,
- budowa drogi rowerowej w ul. Legionów na odcinku od ul. Złotej do ronda Havla,
- przebudowa ul. Kiedrzyńskiej wraz z budową miejsc parkingowych,
- matematyczny model ruchu dla budowy połączenia komunikacyjnego ul. 1 Maja – ul. Krakowska,
- przebudowa ul. Korfanteo w celu wykonania ciągu pieszo-rowerowego na odcinku od ronda Szwejkowskiego do skweru Lotników,
- opracowanie koncepcji dla zadania budowa ul. Kucelin Łąki,
- projekt systemu obsługi parkingów P&R wraz z systemem monitoringu wizyjnego CCTV oraz wyposażenia centrum monitoringu dla Miejskiego Zarządu Dróg i Transportu w Częstochowie,
- rozbudowa ul. Jesiennej od ul. Rydza-Śmigłego do Alei 11 Listopada,
- budowa drogi do terenów inwestycyjnych strefa „SKORKI” etap III,
- budowa ul. Złotej na odcinku od ul. Mirowskiej do ul. Legionów,
- budowa ul. Poświatowskiej na odcinku od ul. Łódzkiej do ul. Kołakowskiego,
- budowa parkingów wraz z przebudową chodnika w ul. Filomatów,
- budowa parkingów przy ul. Morsztyna,
- rozbudowa ul. Wręczyckiej,
- przebudowa ul. Jasnogórskiej na odcinku od ul. Dąbrowskiego do ul. Popiełuszki,
- opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego dla przebudowy DK-1 w Częstochowie,
- opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego dla rozbudowy DK-46 – ul. Główna i ul. Przejazdowa wraz z obejściem ul. Św. Barbary do ul. Pułaskiego,
- budowa chodnika w ul. Ikara na odcinku od ul. Św. Rocha do ul. Radomskiej,
- aktualizacja dokumentacji budowlanej dla odwodnienia dzielnicy Kiedrzyń,
- aktualizacja dokumentacji budowlanej dla budowy łącznika drogowego ul. Wirażowej i Żyznej,
- budowa drogi w Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Częstochowie – od sięgacza ul. Legionów do ul. Kusięckiej.

Dokumentacje techniczne w trakcie opracowania z terminem zakończenia w 2017 r.:

- budowa „węzłów przesiadkowych” na terenie Subregionu Północnego,
- budowa połączenia komunikacyjnego ul. 1 Maja – ul. Krakowska,
- rozbudowa ul. Mstowskiej,
- przebudowa Alei Armii Krajowej na odcinku od ul. Kisielewskiego do Alei Jana Pawła II.

Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację inwestycji drogowych

W roku 2016 Miasto Częstochowa pozyskało na inwestycje drogowe znaczące środki zewnętrzne - ogółem 207 819 269 zł. z przeznaczeniem na zadania:

- budowa przedłużenia Alei Bohaterów Monte Cassino do ul. Dźbowskiej oraz rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 908 (ul. Dźbowska, ul. Powstańców Warszawy, ul. Gościnna) – projekt dofinansowany w ramach konkursu ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski w Katowicach w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020. Umowa o dofinansowanie została podpisana w dniu 29 czerwca 2016 r. W dniu 27.12.2016 r. został podpisany Aneks nr 1 do umowy o dofinansowanie zwiększający kwotę dofinansowania. Wartość projektu – 54 817 890 zł. **Kwota dofinansowania projektu – 37 217 073 zł,**
- modernizacja części sieci oświetleniowej w Częstochowie – projekt dofinansowany był w ramach konkursu ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski w Katowicach w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020. Umowa o dofinansowanie została podpisana w dniu 21 lipca 2016 r. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych dla całości zadania wyniosła – 838 866 zł. **Kwota dofinansowania projektu - 679 580 zł,**

- przebudowa ul. Jana III Sobieskiego na odcinku od ul. Pułaskiego do ul. Nowowiejskiego – projekt był zgłoszony do dofinansowania w ramach „Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019”. W dniu 22 kwietnia 2016 r. została podpisana umowa o dofinansowanie. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych dla całości zadania wyniosła – 2 915 086 zł. Cała kwota dofinansowania projektu – **885 491 zł** została zrefundowana przez Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach,
- przebudowa drogi powiatowej nr 6607 S – ul. Kiedrzyńska na odcinku od ul. Inwalidów Wojennych do ul. Dekabrystów wraz ze skrzyżowaniem – projekt został zgłoszony do dofinansowania w ramach „Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019”. W dniu 23 grudnia 2016 r. zostały zatwierdzone ostateczne listy wniosków zakwalifikowanych do dofinansowania. Projekt znalazł się na 8 miejscu listy rankingowej,
- przebudowa przejścia podziemnego dla pieszych pod Aleją Wyzwolenia - projekt dofinansowany ze środków subwencji ogólnej budżetu państwa na rok 2016. W roku 2016 Gmina Miasto Częstochowa otrzymała środki na realizację przedmiotowej inwestycji w wysokości 2 356 536 zł,
- przebudowa Alei Wyzwolenia na odcinku od Alei Armii Krajowej do ul. Fieldorfa-Nila - projekt był dofinansowany ze środków subwencji ogólnej budżetu państwa na rok 2016. W roku 2016 Gmina Miasto Częstochowa otrzymała środki na realizację przedmiotowej inwestycji w wysokości **2 539 147 zł**,
- przebudowa Alei Wojska Polskiego – DK-1 – projekt dofinansowany w ramach konkursu ogłoszonego przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Umowa o dofinansowanie została podpisana w dniu 6 grudnia 2016 r. Wartość projektu – 193 651 481 zł. **Kwota dofinansowania projektu – 164 141 442 zł**,
- Rozbudowa DK-46 – ul. Głównej i ul. Przejazdowej wraz z budową obejścia ul. Św. Barbary do ul. Pułaskiego – projekt zgłoszony do dofinansowania w ramach konkursu ogłoszonego przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Wartość projektu – 120 169 201 zł. **Kwota dofinansowania projektu – 96 697 573 zł** (*dofinansowanie otrzymano w 2017r. i nie zostało ono ujęte w kwocie głównej środków zewnętrznych).
- Odwodnienie dzielnicy Grabówka – projekt zgłoszony do dofinansowania w ramach konkursu ogłoszonego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Wartość projektu – 24 551 328 zł. **Kwota dofinansowania projektu – 13 535 450 zł** (*dofinansowanie otrzymano w 2017r. i nie zostało ono ujęte w kwocie głównej środków zewnętrznych).

Poprawa organizacji ruchu drogowego

Utrzymanie znaków drogowych pionowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego

Tabela nr 13

Interwencje (montaż/demontaż) znaków pionowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego:		
Kategoria drogi	liczba znaków (szt.)	Poniesione koszty (zł)
krajowa	196	98 200
wojewódzka	56	8 910
powiatowa	869	234 319
gminna	749	137 474
Razem:	1 870	478 904
Liczba zamontowanych nowych znaków pionowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego:		
Rodzaj znaków	Liczba (szt.)	
Ostrzegawcze	150	
Zakazu	177	
Nakazu	44	

Informacyjne	226
pozostałe + urządzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego	2 096
Razem:	2 693

Odtworzenie oznakowania poziomego

Tabela nr 14

Kategoria drogi	Powierzchnia (m ²)	Poniesione koszty (zł)
krajowa	8 705	84 352
wojewódzka	853	8 268
powiatowa	10 060	102 828
gminna	3 915	47 869
Razem:	23 533	243 317

Utrzymanie i konserwacja sygnalizacji świetlnej

Tabela nr15

Kategoria drogi	Liczba sygnalizacji (szt.)	Poniesione koszty (zł)
krajowa	31	181 994
wojewódzka	10	71 266
powiatowa	35	146 421
Razem:	76	399 681

W ramach środków na utrzymanie sygnalizacji prowadzono konserwację instalacji i urządzeń ulicznej sygnalizacji świetlnej na 66 skrzyżowaniach i 10 przejściach dla pieszych. W szczególności wykonano następujące zadania:

- wymianę lub naprawę zużytych bądź uszkodzonych sygnalizatorów świetlnych – 27 szt.,
- wymianę lub naprawę zużytych bądź zniszczonych masztów sygnalizacyjnych – 12 szt.,
- odtworzenie pętlowych czujników indukcyjnych w nawierzchni jezdni – 694 mb.,
- wymianę zużytych lub zniszczonych przycisków dla pieszych i rowerzystów – 27 szt.,
- wprowadzenie zmian sprzętowych i programowych w sygnalizacji na podstawie zatwierdzonych projektów stałej lub czasowej organizacji ruchu – 32 szt.,
- usuwanie awarii urządzeń sterowniczych i zasilających oraz wymianę przepalonych źródeł światła – łącznie odnotowano 254 interwencje,
- naprawę i konserwację kabli sygnalizacyjnych i zasilających kanalizacji kablowej, głowic i muf kablowych,
- konserwację kanalizacji teletechnicznej i studni teletechnicznych służących instalacji sygnalizacji świetlnej,
- przeprowadzanie pomiarów stanu izolacji kabli oraz pomiarów skuteczności uziemienia (zerowania) urządzeń sygnalizacyjnych,
- czyszczenie (m.in. z naklejanych ogłoszeń) oraz malowanie konstrukcji wsporczych i szaf sterowniczych sygnalizacji świetlnej.

Inne działania w zakresie poprawy organizacji ruchu drogowego:

- przeprowadzono pomiary natężenia ruchu drogowego na 18 skrzyżowaniach i opracowano wyniki tych pomiarów,
- zabezpieczono 35 imprez na drogach, poniesione koszty wyniosły 332 262 zł,
- w ramach utrzymania i rozbudowy Miejskiego Systemu Informacji Turystycznej wydatkowano łącznie 94 951 zł (montaż 57 nowych tabliczek z nazwami ulic i utrzymanie istniejących oraz montaż 80 szt. nowych tabliczek „Strefa TAXI”),
- zatwierdzono łącznie 1078 projektów stałej i czasowej organizacji ruchu,
- wykonano pomiar ruchu drogowego na przejazdach kolejowych w Częstochowie zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1744),
- sporządzono raport dotyczący klasyfikacji odcinków DK-1 w Częstochowie ze względu na koncentrację wypadków śmiertelnych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie dokonywania klasyfikacji odcinków dróg

ze względu na koncentrację wypadków śmiertelnych oraz ze względu na bezpieczeństwo sieci drogowej (Dz.U. z 2015 r. poz.1845).

**Strefa Płatnego Parkowania - wpływy ze sprzedaży
abonamentów oraz identyfikatorów**

Tabela nr 16

Rodzaj	Liczba (szt.)	Kwota (zł)
identyfikator mieszkańca	3 493	69 860
identyfikator mieszkańca (drugi pojazd)	248	9 920
abonament miesięczny	1 398	139 800
abonament miesięczny – przypisany do pojazdu	2 880	230 400
abonament dwutygodniowy	129	7 095
abonament tygodniowy	83	2 905
abonament remontowy (dla firm, pracowników i mieszkańców nie posiadających zameldowania) za 20 zł	109	2 180
abonament remontowy (dla mieszkańców posiadających zameldowanie) za 10 zł	-	-
abonament na miejsca zastrzeżone (koperty)	23	6 900
razem:		469 060

Opłaty z parkomatów wyniosły 2 814 889 zł. Dodatkowo, z tytułu opłat za parkowanie w strefie, wnoszonych przy pomocy telefonów komórkowych, wpływy wyniosły 79 050 zł.

Pracownicy kontrolujący opłaty w strefie płatnego parkowania wystawili 25 503 wezwań do uiszczenia opłaty dodatkowej za nieopłacony postój pojazdu w strefie. Wpływy z tytułu opłat dodatkowych wyniosły 932 060 zł.

Budowa i modernizacja oświetlenia drogowego

W ramach inwestycji dotyczących oświetlenia drogowego zrealizowano zadania:

- budowa oświetlenia drogowego ul. Białskiej na odcinku od ul. Okulickiego do ul. Zakopiańskiej oraz ul. Włodawskiej (całkowita wartość inwestycji: 385 929 zł),
- budowa oświetlenia drogowego ul. Poselskiej na odcinku od ul. Żyznej do ul. Poselskiej nr 30 (całkowita wartość inwestycji: 330 636 zł),
- budowa oświetlenia drogowego ul. Oleńki (całkowita wartość inwestycji: 27 594 zł);
- budowa oświetlenia drogowego ul. Krzyżanowskiego (całkowita wartość inwestycji: 17 030 zł),
- budowa oświetlenia drogowego ul. Kątnej w (całkowita wartość inwestycji: 20 110 zł),
- budowa oświetlenia drogowego ul. Równoległej (całkowita wartość inwestycji: 23 093 zł),
- budowa oświetlenia drogowego ul. Kwatermistrzów (całkowita wartość inwestycji: 71 096 zł);
- budowa kanalizacji technicznej pod przyłącza elektroenergetyczne na Placu Rady Europy (całkowita wartość inwestycji: 47 970 zł),
- budowa oświetlenia ulic: Muszyńskiej, Chochołowskiej i fragmentu ul. Limanowskiej (całkowita wartość inwestycji: 117 170 zł),
- budowa oświetlenia fragmentu ul. Skalnej (całkowita wartość inwestycji: 54 150 zł – budżet obywatelski),
- budowa oświetlenia w ul. Uczniowskiej wraz z utwardzeniem nawierzchni (całkowita wartość inwestycji: 148 743 zł – budżet obywatelski),
- modernizacja części sieci oświetleniowej w zakresie wymiany na oprawy energooszczędne typu LED (całkowita wartość inwestycji: 838 866 zł).

W ramach przygotowania realizacji inwestycji w kolejnych latach, w roku 2016 wykonano dokumentację projektową dla zadań:

- budowa oświetlenia ul. Żonkilowej (koszt dokumentacji: 8 000, zł),
- budowa oświetlenia ul. Metlera (koszt dokumentacji: 4 400 zł),
- budowa oświetlenia fragmentu ul. Komandorskiej (koszt dokumentacji: 4 100 zł),
- budowa oświetlenia ul. Wygodnej (koszt dokumentacji; 6 100 zł),
- budowa oświetlenia fragmentu ul. Przelotnej (koszt dokumentacji; 4 900 zł),

- budowa oświetlenia wraz z przebudową kanalizacji technicznej ul. Odlewników na odcinku od ul. Legionów do ul. Wielkopiecowej (koszt dokumentacji: 13 530 zł),
- budowa oświetlenia fragmentu ul. Białej w (koszt dokumentacji: 3 500 zł),
- budowa oświetlenia ul. Giżyckiej (koszt dokumentacji: 4 000 zł),
- budowa oświetlenia skweru Kaliny Jędrusik (koszt dokumentacji: 7 380 zł),
- budowa oświetlenia chodnika za ekranami dźwiękochłonnymi wzdłuż DK-1 na odcinku od ul. Bohaterów Katynia do ul. Rakowskiej (koszt dokumentacji: 13 161 zł),
- budowa oświetlenia projektowanych miejsc parkingowych przy ul. Schillera (koszt dokumentacji: 3 690 zł),
- budowa oświetlenia ul. Mirowskiej (koszt dokumentacji: 14 760 zł),
- budowa oświetlenia ul. Ligii (koszt dokumentacji: 3 900 zł),
- budowa oświetlenia fragmentu ul. Metalowców (koszt dokumentacji: 3 000 zł),
- budowa oświetlenia fragmentu ul. Czołgistów (koszt dokumentacji: 4 000 zł).

Remonty i utrzymanie majątku drogowego

W ramach umowy na bieżące utrzymanie w granicach miasta wykonano:

- 1) remonty cząstkowe nawierzchni (naprawa ubytków na powierzchni 39 552 m²), w tym:
  - na drogach krajowych: 5 295 m²,
  - na drogach wojewódzkich: 340 m²,
  - na drogach powiatowych: 7 790 m²,
  - na drogach gminnych: 26 126 m²,
- 2) nakładki bitumiczne na powierzchni: 41 996 m²,
- 3) remonty chodników: 5 167 m²,
- 4) utwardzenie dróg gruntowych przy użyciu frezu lub materiału kamiennego: 10 949 m²,
- 5) równanie dróg gruntowych na powierzchni 269 465 m²;
- 6) naprawa dróg remonterem drogowym typu PATCHER na powierzchni: 7 168 m².

Prace remontowe w rozszerzonym zakresie:

- remont spalonych ekranów akustycznych w Alei Wojska Polskiego – w rejonie zjazdu na ul. Bohaterów Katynia,
- remont chodnika przy ul. Bugajskiej - budżet obywatelski,
- przebudowa obustronnych chodników na ul. Wolnej (odcinek od ul. Faradaya do ul. Olsztyńskiej),
- remont chodnika przed Szkołą Podstawową nr 42 im. Jana Brzechwy- budżet obywatelski,
- remont chodnika ul. Łomżyńska - budżet obywatelski,
- remont łącznika rowerowego od ul. Hoene – Wrońskiego do Alei Bohaterów Monte Cassino - budżet obywatelski,
- budowa chodnika po wschodniej stronie ul. Łódzkiej - budżet obywatelski,
- przebudowa chodnika w ul. Jasnogórskiej w obrębie skrzyżowania z ul. Kilińskiego wraz z parkingiem,
- przebudowa ul. Drzewnej,
- przebudowa chodnika w ul. Ludowej – przy szkole,
- przebudowa chodników i parkingów przy ul. Bacewicz 1, 3, 5, 7, 9 - budżet obywatelski,
- remont chodnika przy ul. Pużaka - budżet obywatelski,
- przebudowa chodnika pomiędzy blokiem Aleja Pokoju 13, a przystankiem tramwajowym Raków – Dworzec PKP,
- przebudowa chodnika przy ogrodzeniu Szkoły Podstawowej nr 32 od strony ul. Próchnika,
- budowa pasa do zawracania przy estakadzie w DK-1 (od strony Warszawy),
- budowa miejsc parkingowych pomiędzy blokiem Bruno Schulza 1, ul. Barlickiego, a parkanem przedszkola przy ul. Tetmajera 8,
- przebudowa chodników przy ul. Barlickiego 2,
- budowa miejsc parkingowych przy ul. Schillera,
- przebudowa chodnika w ul. Piastowskiej,
- przebudowa chodnika w ul. Przemysłowej,
- przebudowa chodnika w ul. Bohaterów Katynia.

Utrzymanie mostów:

- 1) przebudowa przejścia podziemnego dla pieszych pod Aleją Wyzwolenia: w ramach zadania wykonano rozbiórkę części drogowej i torowiska oraz wyposażenia wewnątrz, wykonano tymczasową organizację ruchu, częściową wymianę belek konstrukcji nośnej, odbudowano nadbeton płyty nośnej wraz z płytami przejściowymi, wykonano izolację, nawierzchnię jezdni z pełną konstrukcją

drogi na nitce południowej oraz częściową podbudowę pod torowisko tramwajowe. Planowane zakończenie zadania – maj 2017 r.,

- 2) wykonano inne prace remontowe obiektów mostowych, m.in.:
- na kładkach dla pieszych nad DK-1 przy ul. Prostej, Stromej oraz ul. Okrzei, kładce dla pieszych przy ul. Dębowej, ul. Mostowej oraz Wspólnej;
  - na mostach: nad rzeką Stradomką w Alei Bohaterów Monte Cassino i w ul. Osada Młyńska, nad rzeką Wartą w ul. Bugajskiej i ul. Mirowskiej, nad rzeką Białką w ul. Ikara, nad rzeką Konopką i Sobuczyną w ul. Malowniczej, nad rzeką Kucelinką w ul. Legionów, nad rowami bez nazwy w ul. Sejmowej i na przedłużeniu ul. Drogowców;
  - wiaduktach w ul. Jagiellońskiej, Alei Pokoju oraz w ul. Mirowskiej;
  - tunelu tramwajowego (pod skrzyżowaniem ul. Michałowskiego z Al. Wyzwolenia);
  - przepustach w ciągu ulic: Św. Jadwigi, Bugajskiej i Malowniczej.

Inne prace utrzymaniowe:

- konserwacja kanalizacji deszczowej (kanały, studzienki rewizyjne, wpusty uliczne i przykanaliki);
- konserwacja i remonty cieków wodnych o funkcji komunalnej (odmulanie i oczyszczanie rowów);
- konserwacja i czyszczenie separatorów i przepompowni wód deszczowych;
- prace związane z letnim i zimowym oczyszczaniem dróg i obiektów takich jak: chodniki, place, parkingi, przejścia podziemne, kładki, schody na mostach i wiaduktach.

Zezwolenia na zajęcia pasa drogowego

Zestawienie dotyczące decyzji zezwalających na zajęcie pasa drogowego, wystawionych w roku sprawozdawczym obrazuje tabela:

Zajęcie pasa drogowego i opłaty

Tabela nr 17

Charakter zajęcia	Liczba decyzji (szt.)	Naliczone opłaty (zł)
roboty	680	251 687
handel (stoiska)	530	420 991
urządzenia	598	91 524
obiekty (kioski, itp.)	131	150 484
reklamy	154	277 948
decyzje karne	13	39 132
rusztowania	92	106 293
wygrodzienia	32	32 765
razem:	2 230	1 370 824

Transport zbiorowy

W roku sprawozdawczym kontynuowano działania zmierzające do poprawy funkcjonowania komunikacji miejskiej ze szczególnym uwzględnieniem polepszenia warunków podróżowania. W ramach publicznego transportu zbiorowego, obejmującego teren miasta Częstochowy oraz gmin Poczesna, Olsztyn, Blachownia, Mstów i Konopiska (na podstawie porozumień międzygminnych zawartych) – zrealizowano następujące zadania.

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Częstochowie Sp. z o.o. wykonało 11 408 794 wozokilometrów w komunikacji autobusowej i 1 826 763 wozokilometrów na liniach tramwajowych. Wysokość rekompensaty wypłaconej MPK sp. z o. o z tytułu realizacji przewozów publicznego transportu zbiorowego wyniosła 51 565 548 zł, w tym na komunikację nocną 485 000 zł. Ponadto w celu wzmocnienia komunikacji tramwajowej i autobusowej w dniu wizyty Papieża Franciszka w Częstochowie – 28 lipca 2016 r. wypłacono MPK kwotę 95 507 zł - dotacja Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach oraz 24 000 zł z tzw. rezerwy kryzysowej. Ponadto:

- zakupiono i zamontowano 21 wiaty przystankowe na przystankach komunikacyjnych. Koszt całkowity 119 980 zł,
- zakupiono i zamontowano 60 sztuk wsporników mocujących do wiat przystankowych wraz z piktogramem. Koszt całkowity 14 612 zł,

- zakupiono i zamontowano 53 sztuki betonowych koszy na śmieci, które zostały ustawione na przystankach komunikacyjnych. Koszt całkowity 14 993 zł,
- wykonano projekt 20 lokalizacji przystanków autobusowych komunikacji miejskiej w Częstochowie przy ulicach: Hektarowej, Mirowskiej, Zawodziańskiej oraz Komornickiej. Koszt całkowity 7 800 zł.
- wykonano opracowanie pt. „Analiza zachowań transportowych w gminie Miasto Częstochowa”. Koszt całkowity 94 710 zł,
- wykonano remont 25 peronów autobusowych na kwotę 191 660 zł,
- przeprowadzono naprawy infrastruktury przystankowej na terenie miasta Częstochowy na kwotę 248 691 zł,
- na utrzymanie w czystości przystanków komunikacyjnych w okresie letnim i zimowym wydatkowano 379 641 zł,
- dzierżawa pętli autobusowej przy ul. Wielkoborskiej. Koszt - 2 760 zł,
- dzierżawa działki na pętlę autobusową przy ul. Gościnniej 89. Koszt - 18 240 zł,
- w celu promowania transportu publicznego jako alternatywy dla transportu samochodowego oraz w związku z udziałem miasta Częstochowy w cyklicznie organizowanej pod auspicjami Komisji Europejskiej kampanii Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu oraz Europejski Dzień bez samochodu, w dniu 22 września 2016 r. uprawnieni do przejazdów bezpłatnych środkami komunikacji miejskiej w Częstochowie byli właściciele i współwłaściciele samochodów osobowych, na podstawie ważnego dowodu rejestracyjnego.

Poprawa infrastruktury miejskiej

W roku 2016 kontynuowano zadania dotyczące poprawy infrastruktury miejskiej w takich dziedzinach jak: poprawa warunków sanitarnych w dzielnicach peryferyjnych, budowa mieszkań komunalnych, modernizacja obiektów użyteczności publicznej, tworzenie warunków rozwoju kultury fizycznej, sportu i wypoczynku.

W ramach kontynuacji wieloletniego zadania z zakresu poprawy warunków sanitarnych wykonano **980 mb** kanalizacji sanitarnej i **25 szt.** przyłączy kanalizacyjnych w granicach pasa drogowego.

Zakończono dwuletnią budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Pułaskiego 42 w Częstochowie, o liczbie **mieszkań 32**, w tym 3 mieszkania dla osób niepełnosprawnych. Powierzchnia użytkowa budynku 2 178,21 m², powierzchnia użytkowa mieszkań 1 499,72 m², kubatura: 8 456,71 m³. Opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową dla zadania pn.: budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Syrokomli w Częstochowie. Zaprojektowano 24 mieszkania, w tym 3 mieszkania dla osób niepełnosprawnych. Opracowano koncepcje zagospodarowania terenu pod zabudowę budynkami mieszkalnymi wielorodzinnymi przy ul. Kujawskiej oraz u zbiegu ulic: Sobieskiego, Pułaskiego, Foch w Częstochowie. Zlecono wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej budynku mieszkalnego wielorodzinnego u zbiegu ulic: Sobieskiego, Pułaskiego, Focha w Częstochowie.

Tworzenie warunków dla rozwoju sportu, rekreacji i wychowania fizycznego dla wszystkich grup społecznych

W roku sprawozdawczym zakończono dwuletnią budowę krytej pływalni przy IV Liceum Ogólnokształcącym im. H. Sienkiewicza, Aleja Najświętszej Maryi Panny 56 w Częstochowie, której całkowity koszt wyniósł **12,6 mln zł**. Powstała hala basenowa obejmująca 2 niecki basenowe ze stali nierdzewnej o wymiarach: 25 x 12,5 m oraz 12,5 x 4 m wraz z pomieszczeniami technicznymi, zapleczem, pomieszczeniami obsługi i niezbędną infrastrukturą techniczną oraz zagospodarowanie terenu.

Wykonano kompleksowy remont sal gimnastycznych w budynkach: Szkoły Podstawowej nr 13, ul. Wręczycka 111/115, Gimnazjum nr 2 ul. Baczyńskiego 2A, Gimnazjum nr 16 ul. Ułańska 5/7.

W ramach „Programu budowy boisk” zrealizowano **6 boisk wielofunkcyjnych** zlokalizowanych przy: Szkole Podstawowej nr 2 ul. Baczyńskiego 2 A, Szkole Podstawowej nr 12 ul. Warszawska 31, Szkole Podstawowej nr 32 ul. Przerwy Tetmajera 40, Gimnazjum nr 12 ul. Okólna 39/41, Zespole Szkół im. Jana Kochanowskiego ul. Warszawska 142, Gimnazjum nr 17 ul. Legionów 23. Boiska pokryto nawierzchnią syntetyczną poliuretanową w technologii typu EPDM. Zawarto w ich obrysie boisko do piłki ręcznej, dwa boiska do siatkówki oraz dwa do koszykówki i boisko do tenisa. Boiska wyposażono w sprzęt sportowy, piłkochwyty, ogrodzenie, chodnik z ławkami oraz wykonano oświetlenie.

Place zabaw:

- między blokami Schulza 3, a Sempołowskiej 6; w ramach zadania wykonano plac zabaw wyposażony w nawierzchnię bezpieczną, urządzenia wielofunkcyjne, huśtawki; plac rekreacji ruchowej wyposażony w urządzenie dwustanowiskowe. Wykonano montaż elementów małej architektury;
- u zbiegu ulic Łukasieńskiego i Rapackiego, na którym wykonano nawierzchnię bezpieczną, zamontowano urządzenie wielofunkcyjne, bujak sprężynowy;
- przy Alei Pokoju, na których wykonano nawierzchnię bezpieczną, piramidę linową z urządzeniem zabawowym zjeżdżalnią, huśtawkę podwójną oraz elementy małej architektury;
- rozbudowano plac zabaw na Skwerze Solidarności. W ramach rozbudowy wykonano nawierzchnię z płyt gumowych, wyposażono plac w urządzenia zabawowe, nasadzono zieleń;
- wymieniono podłoże na gumowe na placu zabaw przy ul. Ossowskiego.

Wykonano podwyższenie piłkochwyłów boiska przy Zespole Szkół nr 15 ul. Orla 4/8 oraz przedłużenie piłkochwyłów boiska przy Szkole Podstawowej nr 17 Aleja Wojska Polskiego 130.

Nowe zadania realizowane w 2016 r.

Rewitalizacja Parku Lisiniec w Częstochowie. Zadanie będzie realizowane do roku 2019.

Wykonano dokumentację projektowo-kosztorysową dla I-go etapu, tj. Budowy strefy wypoczynku Adriatyk w Parku Lisiniec w Częstochowie.

Zrealizowano zagospodarowanie terenu wokół skateparku w Parku Lisiniec, tj. dojście od ulicy Jadwigi oraz utwardzenie terenu wokół istniejącego skateparku, montaż elementów małej architektury, nasadzenie zieleni oraz odtworzenie trawników.

Budowa kompleksu rekreacyjno-sportowego – Park wodny

Opracowano program funkcjonalno-użytkowy. Ogłoszono przetarg na realizację zadania w formule „zaprojektuj-zbuduj”. Zakończenie robót planowane jest na rok 2020.

Wybudowano Park dla psów w dzielnicy Północ o powierzchni ok. 2 000 m². Teren ogrodzono, zamontowano: wiatę z ławeczkami, ławki betonowe, tunel sztywny, płotki, kładkę, pojemnik na psie odchody, kosze na śmieci, tablicę informacyjną z regulaminem.

Tworzenie warunków dla rozwoju aktywności obywatelskiej mieszkańców

W roku sprawozdawczym rozpoczęto realizację zadania pn.: Budowa budynku biurowo-usługowego wraz z hostelami dla potrzeb Centrum Aktywności Obywatelskiej dzielnic Centrum i Stare Miasto ul. Krakowska 34. Zadanie realizowane zostanie w cyklu 3-letnim.

Poprawa stanu technicznego i użytkowego obiektów użyteczności publicznej i infrastruktury technicznej

W roku sprawozdawczym wykonano:

- przebudowę sanitariatów w budynkach: Szkoły Podstawowej nr 1 ul. Księżycowa 6, Szkoły Podstawowej nr 35 ul. Ogrodowa 59, Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego Aleja Niepodległości 16/18;
- remont korytarzy w IX Liceum Ogólnokształcącym im. C.K. Norwida ul. Jasnogórska 8;
- wymianę instalacji centralnego ogrzewania w Zespole Szkół im. dr. Wł. Biegańskiego ul. Dąbrowskiego 75, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 5 ul. Słowackiego 35, Miejskim Żłobku „Reksio” filia ul. Sportowa 34a;
- termomodernizację budynków: Miejskiego Przedszkola nr 4 ul. Witkiewicza 4, Miejskiego Przedszkola nr 15 ul. Michałowskiego 32, Miejskiego Przedszkola nr 17 ul. Kozia 18, Miejskiego Przedszkola nr 41 ul. Powstańców 9/11. Zakres robót termomodernizacyjnych obejmował: docieplenie ścian i stropu, wymianę drzwi zewnętrznych;
- modernizację świetlic szkolnych w Szkole Podstawowej Nr 17 Al. Wojska Polskiego 130, Szkole Podstawowej Nr 24 ul. Hubermana 7, Szkole Podstawowej Nr 25, ul. Rędziańska 23, Szkole Podstawowej Nr 35 ul. Ogrodowa 50/64, Szkole Podstawowej Nr 38 ul. Gen. Wł. Sikorskiego 56 oraz Szkole Podstawowej Nr 48 ul. Schillera 5.

W SP Nr 48 w ramach zadania wykonano nowoczesną kuchnię wraz z zapleczem, jadalnię i pomieszczenie świetlicy w nowej lokalizacji. W pozostałych szkołach wykonano roboty remontowe polegające na wymianie podłóg, malowaniu ścian, wymianie drzwi i oświetlenia na energooszczędne, dostosowaniu świetlicy do potrzeb uczniów niepełnosprawnych poprzez poszerzenie drzwi i likwidację progów. Ponadto zrealizowano:

- remont parkietu sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej Nr 53 i Gimnazjum Nr 18, ul. Orkana 95/109;
- przebudowę tarasu wraz z zagospodarowaniem terenu przy Miejskim Przedszkolu Nr 1, ul. Szymanowskiego 9;
- dostosowano do wymogów przeciwpożarowych budynki Szkoły Podstawowej Nr 21, ul. Sabinowska 7/9;
- zlikwidowano bariery architektoniczne w budynkach: Szkoły Podstawowej Nr 53 i Gimnazjum Nr 18, ul. Orkana 95/109, Zespołu Szkół Nr 1 przy ul. Kukuczki 30, Zespołu Szkół Specjalnych Nr 45 przy ul. Czecha 15.

W 22 budynkach placówek oświatowych wykonano remonty dachów, wymianę okien, remonty sal gimnastycznych, wymianę c.o. oraz inne remonty wynikające z zaleceń sanepidu i straży pożarnej.

Zakończono realizację:

- przebudowy sanitariatów w budynku Urzędu Miasta Częstochowy, ul. Śląska 11/13;
- rozbudowy i modernizacji wewnętrznej instalacji elektrycznej i komputerowej w budynku Urzędu Miasta przy ul. Śląskiej 11/13 w ramach zadania „Rozbudowa i modernizacja wewnętrznej sieci komputerowej LAN”;
- termomodernizacji budynku Szkoły Podstawowej Nr 39, ul. Kopernika 79/87 i Zespołu Szkół Samochodowo-Budowlanych, ul. Św. Augustyna 3/7. Zakres robót termomodernizacyjnych obejmował: docieplenie ścian i stropodachu, wymianę instalacji c.o., wymianę instalacji elektrycznych i oświetlenia.

Rozpoczęto:

- budowę instalacji klimatyzacji i wentylacji dla wybranych pomieszczeń biurowych w budynku Urzędu Miasta Częstochowy przy ul. Waszyngtona 5. Zakończenie robót planowane jest na rok 2017;
- termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej Nr 33 ul. Goszczyńskiego 9/11 i Szkoły Podstawowej Nr 31 ul. PCK 18. Zadanie realizowane jest w cyklu dwuletnim;
- przebudowę budynku I LO im. J. Słowackiego Aleja Kościuszki 8 pod kątem dostosowania budynku do przepisów p.poż. Zakończenie robót planowane jest na rok 2018.

Realizacja zadań publicznych w ramach inicjatywy lokalnej

W roku sprawozdawczym w ramach inicjatywy lokalnej wykonano:

- plac Street Workout – Promenada Niemena;
- na terenie Parku Tysiąclecia został wybudowany plac do ćwiczeń sprawnościowych, tzw. Street Workout. Wyposażono go w zestaw urządzeń do ćwiczeń gimnastycznych na otwartym powietrzu;
- plac Street Workout - Dzielnica Raków;
- na terenie Szkoły Podstawowej nr 17 przy Alei Wojska Polskiego 130 zamontowano zestaw urządzeń do ćwiczeń gimnastycznych;
- 2 place zabaw w dzielnicach: Północ, Wrzosowiak na których wykonano nawierzchnię bezpieczną, piramidę linową z urządzeniem zabawowym oraz elementy małej architektury;
- 2 place rekreacji ruchowej dla mieszkańców dzielnic: Parkitka, Raków. Place wyposażone zostały w dwustanowiskowe urządzenia fitness, ławki i kosze;
- ogród dla seniorów przy ul. Marysia w dz. Zawodzie-Dąbie. W ramach zadania wykonano altanę sześciokątną, nawierzchnię z tłuczniem, ogrodzenie i oświetlenie oraz urządzono zieleń. Ogród wyposażono w: huśtawkę ogrodową, stolik, ławki, stolik szachowy, kosze na śmieci;
- w pobliżu ogrodu urządzono siłownię dla seniorów gdzie zamontowano urządzenia fitness dwu i jednostanowiskowe;
- odcinki kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w granicy pasa drogowego do posesji w następujących ulicach: Bakaliowej (65,41 mb, 1 przyłączy), Polnej (41,17 mb, 1 przyłączy), bocznej od ul. Hektarowej (166,70 mb, 2 przyłącza), w drodze wewnętrznej bocznej od ul. Podwale (100 mb, 6 przyłączy), w drodze wewnętrznej bocznej od ul. Kusocińskiego (122,10

mb, 3 przyłącza), bocznej od ul. Skrzetuskiego (67,96 mb, 1 przyłącze), w rejonie ul. Kusocińskiego (123,75 mb, 4 przyłącza), w rejonie ul. Traugutta (220,90 mb, 7 przyłączy), odcinek kanału sanitarnego w ul. Kawodrzańskiej (71,79 mb).

Realizacja zadań w ramach budżetu obywatelskiego

W roku sprawozdawczym w ramach budżetu obywatelskiego wykonano:

- 2 place rekreacji ruchowej dla mieszkańców dzielnic: Mirów, Rząsawy. Place wyposażone zostały w dwustanowiskowe urządzenia fitness, ławki i kosze;
- 3 place zabaw w dzielnicach: Zawodzie-Dąbie, Stradom, Podjasnogórska na których wykonano nawierzchnię bezpieczną, zamontowano urządzenia zabawowe i elementy małej architektury;
- 1 plac zabaw dla dzieci wraz z placem dla dorosłych w dzielnicy Stradom. Wykonano nawierzchnię bezpieczną, zamontowano urządzenia zabawowe dla dzieci oraz urządzenia do ćwiczeń dla dorosłych i elementy małej architektury;
- rozbudowę placu rekreacji przy Gimnazjum nr 17, ul. Legionów 23. W ramach zadania zrealizowano plac do wykonywania ćwiczeń typu street workout wraz z elementami parkour.
- ponadto zamontowano dodatkowe urządzenia zabawowe : karuzelę i zestaw sprawnościowy dla dzieci na nawierzchni bezpiecznej z piasku oraz elementy małej architektury : ławki, kosze na śmieci, wykonano chodniki;
- zagospodarowanie terenu pod imprezy sportowe i plenerowe w dzielnicy Gnaszyn-Kawodrza, ul. Mała Warszawka w Częstochowie;
- „piłkarzyki na wolnym powietrzu” w dzielnicy Podjasnogórska. Zamontowano stół betonowy do gry;
- renowację boiska do piłki nożnej, ul. Krakowska 80 w ramach której wykonano rekultywację murawy na boisku, przebudowę trybuny wraz z wymianą siedzisk;
- zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkół nr 2, ul. Wirażowa 8. Wykonano utwardzenie placu szkolnego kostką brukową, odcinek ogrodzenia z furtką i bramą wjazdową, zadaszenie dla pojemników na odpady, ławki i kosze na śmieci;
- boisko wielofunkcyjne przy Gimnazjum nr 7 ul. Zamenhofa 23. Zrealizowano boisko o wymiarach 44 mx24 m z nawierzchnią syntetyczną poliuretanową EPDM;
- bieżnię czterotorową dł. 70 m z nawierzchnią poliuretanową EPDM wraz ze skocznią w dal, oraz utwardzenie kostką brukową przy Szkole Podstawowej nr 1 ul. Księżycowa 6;
- utwardzenie otoczenia boiska i wykonanie zjazdu publicznego do Gimnazjum nr 16 ul. Ułańska 5/7;

Dokumentację projektowo-kosztorysowe:

"Budowa budynku na Klub Mieszkańca dzielnicy Stradom przy Gimnazjum nr 16, ul. Ułańska";
"Budowa sieci wodociągowej do budynku przy ul. Legionów 5 w Częstochowie".

Rozpoczęto budowę ogólnodostępnego krytego boiska treningowego przy ul. Limanowskiego 83. Zakończenie robót planowane jest w pierwszej połowie 2017r.

Przygotowanie formalno-prawne i dokumentacyjne miejskich zadań inwestycyjnych do budżetu na rok 2017 oraz pod zamierzenia ujęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej

W roku sprawozdawczym wykonano dokumentację projektowe na następujące zadania ujęte w budżecie na rok 2017:

- remont sal gimnastycznych w budynkach: Szkoły Podstawowej nr 24 ul. Hubermana 7, Zespołu Szkół nr 1 ul. Kukuczki 30, Zespołu Szkół nr 15 ul. Orla 4/8, II Liceum Ogólnokształcącego ul. Kilińskiego 62, Zespołu Szkół im. Jana Kochanowskiego ul. Warszawska 142;
- remont zaplecza sportowego w budynku Szkoły Podstawowej nr 49 przy ul. Jesiennej 42;
- budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Daniłowskiego i ul. Bratniej w Częstochowie;
- opracowano studium wykonalności dla zadania pn.: „Budowa Zielonej Promenady Śródmiejskiej w Częstochowie”.

Wykonano dokumentacje dla zadań ujętych w WPF na lata 2017÷2031:

- rozbudowa i przebudowa Miejskiego Przedszkola Nr 44 ul. Gilowa 23 w Częstochowie;
- dostosowanie do aktualnych przepisów p.poż. budynku Urzędu Miasta Częstochowy przy ul. Śląskiej 11/13 w Częstochowie;

- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: TZN ul. Jasnogórska 84/90, Gimnazjum Nr 12 ul. Okólna 31/39, Szkoła Podstawowa Nr 42 ul. Przerwy Tetmajera 40, Szkoła Podstawowa Nr 1 ul. Księżycowa 6.

Ponadto opracowano następujące dokumentacje projektowe:

- przebudowa budynku przy ul. Sułkowskiego 9 w Częstochowie dla Częstochowskiego Centrum Pomocy Rodzinie;
- przebudowa budynku przy ul. Jasnogórskiej 34 w Częstochowie dla Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie;
- rozbudowa wraz z niezbędną przebudową budynku biurowego przy ul. Pułaskiego 31 w Częstochowie - Pomoc państwa w wychowywaniu dzieci;
- przebudowa Żłobka Miejskiego w Częstochowie przy Alei Armii Krajowej 66a z uwzględnieniem dostosowania obiektu do wymagań ppoż;
- rozbudowa szkoły i budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 47, ul. Przestrzenna 68/70 w Częstochowie;
- remont sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 36 ul. Kasztanowa 7/9 w Częstochowie;
- remont pomieszczeń kuchni w budynku Zespołu Szkół Gastronomicznych ul. Worcella 1;
- rozbudowa i nadbudowa (związana z realizacją szybu windowego) budynku Szkoły Podstawowej nr 17 Aleja Wojska Polskiego 130, wraz z przebudową zewnętrznego odcinka kanalizacji sanitarnej, termomodernizacją budynku oraz rozbiórką budynku gospodarczego.

Zlecono opracowanie dokumentacji projektowej – przebudowa budynku przy ul. Bór 61 w Częstochowie dla Centrum Usług dla osób z Niepełnosprawnością

W roku 2016 realizowano następujące zadania z udziałem pozyskanych środków pomocowych:

- „Budowa budynku biurowo-usługowego wraz z hostelem dla potrzeb Centrum Aktywności Obywatelskiej dzielnic Centrum i Stare Miasto ul. Krakowska 34” - dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w wysokości **2 547 883 zł**;
- „Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej nr 2 ul. Baczyńskiego 2A” - dofinansowanie ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w wysokości 98 100 zł;
- „Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół im. Jana Kochanowskiego ul. Warszawska 142” - dofinansowanie ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w wysokości **97 700 zł**.

Transparentność i zachowanie uczciwej konkurencji w realizacji zamówień publicznych celem efektywnego i celowego wydawania środków publicznych

We wrześniu 2016 r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r., poz. 1020), Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych przeprowadził 2 szkolenia z zakresu zamówień publicznych dla pracowników Urzędu Miasta Częstochowy i jednostek podległych.

Przygotowano i przeprowadzono 55 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, w wyniku których zostało podpisanych 114 umów. Postępowania prowadzono w trybie przetargu nieograniczonego, w tym: 4 przetargi (2 na usługi oraz 2 dostawy) o wartości powyżej kwot określonych w przepisach wydanych na podstawie art.11, ust.8 ustawy Prawo zamówień publicznych.

W strukturze rodzaju wydatków przeprowadzono:

- 33 postępowań dotyczących wykonania robót budowlanych,
- 13 postępowań dotyczących usług,
- 9 postępowań dotyczących dostaw.

Udzielono 159 zamówień w oparciu o Zarządzenie Nr 479/11 Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 28 września 2011 r. w sprawie regulaminu udzielania przez Urząd Miasta Częstochowy zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty określonej w art. 4 pkt 8 ustawy Prawo zamówień publicznych (ze zm.).

Zgodnie z art. 98 ustawy Prawo zamówień publicznych na początku 2016 r. przekazano do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie o zamówieniach publicznych udzielonych przez Urząd Miasta Częstochowy w 2015 roku.

W ramach sprawowanego przez Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych nadzoru nad Miejskim Zarządem Dróg i Transportu, w 2016 roku:

Nadzorowano sprawy związane z wykonaniem budżetu miasta przez MZDiT poprzez:

- weryfikację i zatwierdzanie planów finansowych,
- weryfikację i zatwierdzanie dokonywanych zmian w budżecie i w planach finansowych,
- weryfikację i zatwierdzanie 1 050 dyspozycji zapotrzebowania na środki finansowe.

Działania z zakresu obsługi inwestora i promocji gospodarczej

Na terenie Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej do nieruchomości strefowych wykonano drogi dojazdowe (komunikacja z ul. Leśną). Doprowadzono infrastrukturę techniczną do każdej z nieruchomości. W dniu 07.06.2016 r. dokonano otwarcia firmy Wiko Klebetech Sp. z o.o. Inwestycja Wiko jest pierwszym zrealizowanym przedsięwzięciem na terenach w obszarze KSSE „Skorki”. Natomiast w dniu 07 grudnia 2016r. otwarto firmę CGR Polska. To kolejna inwestycja na terenach Specjalne Strefy Ekonomicznej „Kusięcka”.

W okresie sprawozdawczym prowadzono kampanię promocyjną terenów inwestycyjnych, publikując w czasopiśmie branżowych, w tym dwujęzycznych: „Outsourcing &More”, „Harvard Business Review”, „Newsweek”, „Forbes”, „Dziennik Zachodni”, „Best to Invest”, „Kapitał Śląski”, „Tereny Inwestycyjne Info”, „Region Śląski”, „Dziennik Gazeta Prawna”, „Gazeta Wyborcza”, „Puls Biznesu”, „Polish Business Magazine”, poprzez portale branżowe: serwis samorządowy PAP oraz na witrynach:

www.outsourcingportal.eu/pl/
www.invest.slaskie.pl
www.terenyinwestycyjne.info
www.investingpoland.eu
www.biznes.czestochowa.pl
www.forumbiznesu.pl

Promocję prowadzono na profilu „Invest in Częstochowa”, jednym z najbardziej popularnych mediów społecznościowych – Facebook. Stała informacja o wydarzeniach gospodarczych i sytuacji na rynku pracy przesyłana jest również poprzez informator SISMS oraz w ramach cyklu spotkań pn. „Śniadanie z Przedsiębiorcami”.

Miasto podjęło również niekonwencjonalne działania promocyjne dla swoich terenów inwestycyjnych poprzez sztukę co zaowocowało oryginalnym Festiwalem Street Artu na terenach objętych statusem SSE Euro Park Mielec, przy ul. Korfantego. Instalacje artystyczne zostały stworzone z inicjatywy Centrum Obsługi Inwestora w ramach Festiwalu Iron Oxide, które nie pozostały niezauważone w świecie biznesu.

Promocja marki „Invest in Częstochowa” oraz potencjału inwestycyjnego miała miejsce m.in. podczas następujących wydarzeń gospodarczych:

- konferencji *AutoEvent 2016* (14-16.06.2016 r.) z udziałem przedstawicieli wiodących firm z sektora Automotive, podczas której zaprezentowana została oferta inwestycyjna Częstochowy oraz nowoczesnych i zrównoważonych rozwiązań komunikacyjnych wykorzystywanych w Częstochowie, tj. prezentacja autobusu hybrydowego;
- *Międzynarodowych Targów Maszyn MSV* w Brnie (03-05.10 2016 r.);
- konferencji ABSL (17.05.2016r.);
- *Forum Rynku Nieruchomości 2016* (06-07.06.2016 r.);
- *VI Property Forum* (26-27.09.2016 r.). Podczas wydarzenia Częstochowa oraz marka "Invest in Częstochowa" promowana była na indywidualnym stoisku wystawienniczym, a także podczas panelu dyskusyjnego "Już nie „7”, ale „50” – miasta atrakcyjne dla biznesu”;
- Seminarium *International Seminar of Entrepreneurship and Innovation* (09-11.03.2016 r.), współorganizowanego z Politechniką Częstochowską, podczas którego miały miejsce prezentacje pracowników Centrum Obsługi Inwestora oraz spotkania z członkami Węgierskiej Izby Przemysłowo-Handlowej oraz przedstawicielami ambasady w Budapeszcie (Węgry);
- konferencji *Biurowce w Polsce* (19-20.10.2016r.) m.in. na indywidualnym stoisku wystawienniczym.
- *Nordic Smart Cities* w Sztokholmie (02-03.11.2016 r.) m.in. na indywidualnym stoisku wystawienniczym.

- *Italian-Polish Investment Forum* (09.12.2016 r.).

W dniach 17-18 października 2016 r. odbyła się (współorganizowana przez Centrum Obsługi Inwestora) I konferencja naukowo-biznesowa „Sektor nowoczesnych usług dla biznesu – fundament rozwoju regionu, miasta, uczelni”, której "Invest in Częstochowa" było partnerem tytularnym. Promocja potencjału inwestycyjnego odbyła się poprzez udział w panelach dyskusyjnych oraz sesji naukowej, ale również poprzez promocję na indywidualnym stoisku wystawienniczym.

Umiejętnie wykorzystanie nauki i szkolnictwa dla biznesu przy wsparciu samorządu jest jednym z gwarantów sukcesu gospodarczego miasta i regionu. Przykładem może być współpraca Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej oraz Zespołu Szkół Ekonomicznych z jednym z największych częstochowskich pracodawców firmą ZF TRW, wynikiem czego jest utworzenie nowej specjalności: księgowość w centrach usług wspólnych – studenci pracujący na kupionym przez miasto SAP-ie będą mogli już w trakcie studiów znaleźć pracę w centrum rozliczeniowym. W ramach projektu: „Młodzi Kreatywni” pracownicy COI wzięli czynny udział w projekcie prowadząc, m.in. debaty, wyjazdowe lekcje przedsiębiorczości z częstochowskich szkół technicznych i szkolenia dla nauczycieli.

W ramach Programu Akademicka Częstochowa przyznawane zostały cztery dotacje dla Uczelni Wyższych (jedna dla Akademii im. Jana Długosza i trzy dla Politechniki Częstochowskiej) na zadania inwestycyjne - dofinansowanie zakupu wyposażenia dla uczelni wyższych. Dotacja dla Akademii im. Jana Długosza przyznana została w kwocie 100 000,00 zł i trzy dotacje dla Politechniki Częstochowskiej przyznano na łączną kwotę 100 000,00 zł.

Rozstrzygnięty został także konkurs "Nagroda Prezydenta Miasta Częstochowy za najlepszą pracę inżynierską, licencjacką, magisterską lub doktorską związaną z promocją Częstochowy". W tegorocznej edycji wyłoniono 7 laureatów, którym przyznano nagrody w wysokości od 3000,00 zł do 5000,00 zł na łączną kwotę 31 000,00 zł.

Odbyła się kolejna edycja konkursu „Promotor Częstochowskiej Gospodarki”. Ogłoszenie wyników tegorocznej edycji miało miejsce w dniu 9 stycznia 2017 roku. Wyróżnienie Główne „Promotora Częstochowskiej Gospodarki 2016” za szczególne działania na rzecz rozwoju lokalnej gospodarki i przedsiębiorczości otrzymała firma Hotel SCOUT sp. z o.o., natomiast Wyróżnienie Specjalne Prezydenta Miasta Częstochowy otrzymała firma DELTIM sp. z o.o., sp.k.

Inwestycje w specjalnych strefach ekonomicznych

Tabela nr 18

Nazwa firmy	Data przetargu	Nakłady inwestycyjne (deklarowane)	Liczba stworzonych nowych miejsc pracy	Specjalna Strefa Ekonomiczna
BDG Produkcja Sp. z o.o.	23.06.2016	4,5 mln zł	25 etatów	KSSE
STALTIM STAWIARSCY Sp. jawna	16.09.2016	3 mln zł	15 etatów	SSE Euro-Park Mielec
Łącznie:	-	7,5 mln zł	40 etatów	-

Działania promocyjne, mające na celu pozyskanie nowych inwestorów oraz spotkania z inwestorami przyniosły w roku 2016 następujące efekty:

- 40 nowych miejsc pracy,
- deklarowaną wartość inwestycji wynoszącą 7,5 mln zł,
- akceptacja kolejnych 4 listów intencyjnych - inwestorzy oczekują na ogłoszenie daty przetargu.

Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości

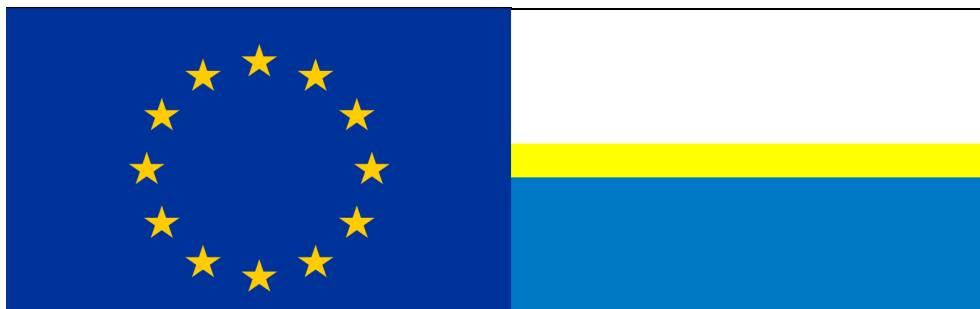
W 2016 r. opracowano program pomocowy przyjęty przez Radę Miasta jako uchwała nr 393.XXX.2016 z dnia 27 października 2016 r. w sprawie zwolnień z podatku nieruchomości w zakresie regionalnej pomocy inwestycyjnej na wspieranie nowych inwestycji dla przedsiębiorców innowacyjnych lub prowadzących działalność badawczo-rozwojową na terenie Miasta Częstochowy. W związku z podjęciem niniejszej uchwały 2 przedsiębiorców zgłosiło akces do programu w związku z planowanymi przedsięwzięciami o charakterze innowacyjnym.

Dużym zainteresowaniem przedsiębiorców cieszy się uchwała nr 860/XLIX/2014 Rady Miasta Częstochowy z dnia 20 lutego 2014 r. w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach programu pomocy de minimis na tworzenie nowych miejsc pracy. W 2016 r. wpłynęło 25 wniosków

o udzielenie pomocy de minimis, w wyniku czego utworzono 172 nowe miejsca pracy (w 2015- 13 wniosków na 72 miejsca pracy, w 2014 roku 13 wniosków – 62 miejsca pracy).

Na podstawie uchwały nr 118.XIII.2015 Rady Miasta Częstochowy z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie zwolnienia z opodatkowania nieruchomości położonych w Częstochowie stanowiącego regionalną pomoc inwestycyjną 2 przedsiębiorców złożyło wnioski o zastosowanie zwolnienia w związku z budową nowoczesnych powierzchni biurowych.

Celem dostosowania prawa miejscowego do zmieniających przepisów ustawy Ordynacja podatkowa – wprowadzono uchwałą nr 446.XXXXIII.2016 z dnia 22 grudnia 2016 r. Rady Miasta Częstochowy opłatę prolongacyjną z tytułu rozłożenia na raty lub odroczenia terminu płatności podatków oraz zaległości podatkowych.

Pozyskiwanie środków europejskich

Kwota dofinansowania ze środków Unii Europejskiej w 2016 r. wyniosła **82,5 mln zł**. W tym na realizację zadań inwestycyjnych pozyskano **64,5 mln zł**. Do ważniejszych zadań, na które udało się pozyskać fundusze europejskie, należą: rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 908, wymiana ulicznego oświetlenia na LED-owe, a także realizacja budynku przy ul. Krakowskiej 34 na potrzeby funkcjonowania Centrum Aktywności Obywatelskiej. Na zadania z zakresu edukacji i opieki nad dzieckiem do lat 3 pozyskano blisko **18 mln zł**. Umożliwiło to realizację 3 projektów adresowanych do nauczycieli i uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i zawodowych oraz realizację 1 projektu, który ma na celu powrót rodziców na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka.

Umowy zawarte w 2016 roku – projekty inwestycyjne

Tabela nr 19

Lp.	Tytuł projektu	Wartość projektu wg umowy	Dofinansowanie z funduszy UE wg umowy	Data zawarcia umowy
1	Budowa przedłużenia Alei Bohaterów Monte Cassino do ul. Dźbowskiej oraz rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 908 (ul. Dźbowska, Powstańców Warszawy, Gościnną)	124 083 945,03	59 500 000,00	2016-06-29
2	Modernizacja części sieci oświetleniowej w Częstochowie	1 231 980,00	1 020 000,00	2016-07-21
3	Budowa budynku biurowo-usługowego wraz z hostelami dla potrzeb Centrum Aktywności Obywatelskiej dzielnic Centrum (Śródmieście) i Stare Miasto ul.Krakowska 34	5 104 502,35	4 058 225,00	2016-08-01
	ŁĄCZNIE	130 420 427,38	64 578 225,00	

Umowy zawarte w 2016 roku – projekty nieinwestycyjne

Tabela nr 20

Lp.	Tytuł projektu	Wartość projektu wg umowy	Dofinansowanie z funduszy UE wg umowy	Data zawarcia umowy
1	Aktywni rodzice - szczęśliwe dzieci	2 010 872,75	1 769 568,02	2016-06-01
4	Dostępna szkoła	2 654 035,25	2 388 631,72	2016-07-26
6	Bajkowe przedszkole	2 338 297,00	1 987 552,45	2016-08-10
7	Zawodowa współpraca	12 458 094,60	11 835 189,87	2016-10-03
8	ŁĄCZNIE	19 461 299,60	17 980 942,06	

Projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Priorytetu XI. Wzmocnienie potencjału edukacyjnego o łącznym budżecie ponad 15 300 000 zł, skierowane do nauczycieli i uczniów wszystkich szkół podstawowych, gimnazjalnych i zawodowych, a mające na celu wsparcie przy wejściu na rynek pracy.

W celu podniesienia jakości i atrakcyjności szkolnictwa zawodowego, przygotowano projekt „Zawodowa współpraca”, który ma na celu zwiększenie szans zatrudnienia absolwentów szkół zawodowych. Ponadto realizowano projekt „Aktywni rodzice – szczęśliwe dzieci” współfinansowany również ze środków Unii Europejskiej, którego celem jest wzrost zatrudnienia poprzez wsparcie rodziców powracających do pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka.

Powyższy raport przedstawia jedynie wybrane zadania - szczegółowe sprawozdanie z przeprowadzonych działań zawiera zestawienie tabelaryczne, prowadzone na bieżąco i aktualizowane kwartalnie przez Wydział Funduszy Europejskich i Rozwoju.

Realizacja projektów współfinansowanych ze środków europejskich

W roku sprawozdawczym rozpoczęto realizację 4 projektów, na które pozyskano dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Projekty teleinformatyczne

Celem projektów teleinformatycznych jest zwiększenie dostępności instytucji publicznych do usług teleinformatycznych oraz nadzorowanie i administrowanie wybudowaną w ramach projektów infrastrukturą.

W okresie sprawozdawczym:

- powołano oraz zarejestrowano Stowarzyszenie do spraw Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Subregionu Północnego Województwa Śląskiego, które będzie nadzorować i eksploatować wybudowaną infrastrukturą na terenie Subregionu Północnego (w 30 gminach) **łącznie 343 km** sieci szerokopasmowej w technologii światłowodowej;
- nadzorowano i administrowano infrastrukturą teleinformatyczną (sieć szerokopasmowa CzestNet, Miejski System Informacji Turystycznej);
- przyłączono 12 jednostek publicznych do sieci miejskiej (m.in. filie Biblioteki Publicznej, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5, Zespół Szkół Zawodowych Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej, Centrum Informacji Zawodowej, Publiczne Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne Miejską Galerię Sztuki); łącznie do miejskiej sieci szerokopasmowej „CzestNet” podłączonych jest **107 jednostek gminnych** (tj. szkoły, szpitale, teatr, filharmonia, galeria, biblioteki, MOPS i inne);
- w wyniku przyłączenia jednostek gminnych do miejskiej sieci stworzona została możliwość „hurtowego zakupu usługi dostępu do Internetu”, dzięki czemu możliwe było zaoszczędzenie **ok. 110 tys. zł rocznie** (na zakup Internetu) przy równoczesnym podniesieniu poziomu usług. Sieć stwarza możliwości uruchamiania kolejnych usług ograniczających koszty operacyjne ich funkcjonowania oraz poprawę komunikacji między nimi;
- zakupiono hurtowy dostęp do Internetu dla Urzędu Miasta oraz obiektów szkolnych i publicznych podłączonych do miejskiej sieci;

- zakupiono i dostarczono 115 gospodarstwom domowym dostęp do Internetu, utrzymywano i serwisowano sprzęt komputerowy; prowadzono indywidualne szkolenia dla 115 uczestników projektu z zakresu obsługi komputerów i korzystania z Internetu.

Działania wspierające lokalny rozwój gospodarczy i przedsiębiorczość

Przygotowano dokument "Strategia Rozwoju Miasta Częstochowa 2030+", który przyjęty został Uchwałą Nr 435.XXXII.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 1 grudnia 2016r. Konieczność aktualizacji dotychczasowej, przyjętej uchwałą nr 520/XLV/2009 Strategii Rozwoju Miasta Częstochowa 2025+, wynikała ze zmian zachodzących w otoczeniu Częstochowy i w samym mieście w ciągu ostatniej dekady. Koniecznym było dostosowanie rozwoju miasta do nowej polityki UE i wskazań podstawowych dokumentów programowych: Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Krajowej Polityki Miejskiej i Koncepcji Zagospodarowania Przestrzennego Kraju.

Dokument przygotowany został zgodnie z zapisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Każdy etap prac był przedmiotem publicznych konsultacji. O opinię w sprawie zgodności projektu Strategii Rozwoju Miasta Częstochowa 2030+ z rządowym projektem Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju wystąpiono do Ministerstwa Rozwoju; w podobny sposób opiniowano zgodność projektu ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego w Urzędzie Marszałkowskim. Projekt Strategii Rozwoju Miasta Częstochowa 2030+ poddano także ocenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarno-Epidemiologicznego w Katowicach, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz.353 z późn. zm.).

Strategia tworzy podstawowe narzędzie wyznaczające cele i kierunki działań dla dalszego zrównoważonego rozwoju Miasta Częstochowy. Regionalne Inwestycje Terytorialne Subregionu Północnego Województwa Śląskiego są jednostką terytorialną zdefiniowaną w pierwszej Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego uchwalonej w dniu 25 września 2000r. jako jeden z 4 tzw. obszarów polityki rozwoju (subregionów) województwa śląskiego, obok południowego, środkowego i zachodniego. Każdy z subregionów zorganizowany jest wokół aglomeracji miejskiej o znaczeniu europejskim lub krajowym, która jest zasilana przez swój obszar funkcjonalny oraz wspomagana przez lokalne ośrodki rozwoju. Subregion Północny obejmuje trzy powiaty ziemskie: częstochowski, kłobucki i myszkowski oraz miasto na prawach powiatu - Częstochowę.

W ramach Regionalnych Inwestycji Terytorialnych w 2016 roku realizowane były komplementarne przedsięwzięcia łączące wsparcie z kilku osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, w tym interwencje dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

W roku 2016 Regionalne Inwestycje Terytorialne Subregionu Północnego podjęły szereg działań mających na celu promocję ogłoszonych naborów konkursów w ramach następujących osi priorytetowych:

- 12.02.02 - Infrastruktura kształcenia zawodowego – RIT
- 08.01.02- Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 lat – RIT
- 10.03.02 - Rewitalizacja obszarów zdegradowanych - RIT
- 11.01.02 - Wzrost upowszechnienia wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – RIT
- 11.04.02 - Kształcenie ustawiczne - RIT
- 08.02.02 - Wsparcie dla przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa - RIT
- 03.01.02 - Tworzenie terenów inwestycyjnych na obszarze typu brownfield - RIT
- 04.03.02 - Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej - RIT
- 04.01.02 - Odnawialne źródła energii - RIT
- 0.02.02 - Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych - RIT
- 04.05.02 - Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie - RIT
- 04.05.02 - Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie - RIT
- 12.01.02 - Infrastruktura wychowania przedszkolnego – RIT
- 07.03.02 - Promocja samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych – RIT
- 05.01.02- Gospodarka wodno - ściekowa
- 07.01.02- Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez pracy na obszarach rewitalizowanych

- 08.01.02 - Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 lat
- 09.02.02 - Rozwój usług społecznych i zdrowotnych
- 11.01.02 - Wzrost upowszechnienia wysokiej jakości edukacji przedszkolnej.
- 11.02.02 - Wsparcie szkolnictwa zawodowego
- 12.02.02 - Infrastruktura kształcenia zawodowego.

W dniu 5 września 2016 roku Prezydent Miasta Częstochowy powołał Radę Konsultacyjną ds. Regionalnych Inwestycji Terytorialnych RIT Subregionu Północnego zarządzeniem nr. 1171.2016. Rada Konsultacyjna jest ciałem doradczym dla Regionalnych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Północnego w procesach związanych z wdrażaniem i ewaluacją Strategii Regionalnych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Północnego na lata 2014-2020.

Celem działania Rady Konsultacyjnej jest zapewnienie zwiększenia partycypacji społecznej w trakcie realizacji Strategii Regionalnych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Północnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

W 2016 roku odbyło się 8 posiedzeń Komitetów Sterujących Regionalnych Inwestycji Terytorialnych, który przyjmował uchwały listy projektów przyjętych do dofinansowania. Pracami Komitetu Sterującego RIT kieruje Przewodniczący, którym jest Prezydent Gminy Miasto Częstochowa lub osoba go reprezentująca. Komitet Sterujący RIT Subregionu Północnego pełni funkcję programowo-opiniotwórczą w realizacji RIT Subregionu Północnego w oparciu o Strategię RIT, w szczególności w zakresie zadań związanych z wdrażaniem, koordynacją, monitorowaniem i oceną RIT Subregionu Północnego.

Do zadań Komitetu Sterującego RIT Subregionu Północnego należy w szczególności:

- akceptacja propozycji listy projektów wybranych do dofinansowania w ramach RIT Subregionu Północnego w ramach RPO WSL,
- przyjmowanie raportów, i innych dokumentów dotyczących monitoringu i oceny wdrażania Strategii RIT Subregionu Północnego,
- akceptacja sprawozdań z wdrażania RIT w Subregionie Północnym przekładanych przez Sekretariat RIT.

Prezydent Miasta Częstochowy w dniu 12 sierpnia 2016 roku podpisał aktualizację Strategii Regionalnych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Północnego, która została przyjęta w trybie obiegowym przez Sygnatariuszy Porozumienia Regionalnych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Północnego.

Ministerstwo Rozwoju, Departament Regionalnych Programów Operacyjnych wydało pozytywną opinię w sprawie aktualizacji Strategii RIT w dniu 20 października 2016 r.

Zarząd Województwa Śląskiego przyjął uchwałę w sprawie przyjęcia opinii o zgodności Strategii RIT Subregionu Północnego Województwa Śląskiego z dnia 12 sierpnia 2016 roku z możliwościami finansowania RIT w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w dniu 25 października 2016 r.

Podmioty gospodarcze

Wykaz zadań z zakresu ewidencji gospodarczej

Tabela nr 21

Zadania z zakresu ewidencji działalności gospodarczej	Liczba w 2016 r.
Pisemne informacje, zaświadczenia o przedsiębiorcach	158
Przetworzenie i przesłanie do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) wniosków dot.:	
- założenia działalności	1671
- zmiany we wpisie	5425
- zawieszenia działalności	1869
- wznowienia działalności	1152
- zakończenia działalności	1334

*Dane sporządzono w oparciu o raport z CEIDG: R024 RZ

Ogólna liczba przedsiębiorców (osób fizycznych i wspólników spółek cywilnych) na koniec 2016 r. wyniosła 2 2061 i wzrosła o 433 w stosunku do roku poprzedniego. Warto także podkreślić, że tworzenia w Częstochowie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości przyniosło oczekiwane efekty, wpływające na rozwój gospodarczy oraz spadek bezrobocia. Potwierdzeniem tego jest fakt, że **na przestrzeni ostatnich 5 lat dynamika przyrostu przedsiębiorstw wynosi 106 %.**

Budżet obywatelski – III edycja

Celem działań podjętych w 2016 roku była aktywizacja mieszkańców do aktywnego uczestniczenia w tworzeniu budżetu obywatelskiego, zarówno podczas składania wniosków jak i głosowania. Przeprowadzono również szkolenia dla liderów dzielnicowych, przedstawicieli Rad Dzielnic i mieszkańców, których celem było zwiększenie ich świadomości na temat możliwości aktywnego działania na rzecz wspólnoty. Osiągnięcie celu wspierały inicjatywy realizowane dzięki środkom finansowym pozyskanym w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020.

www.konsultacje.czestochowa.pl

A A+ A++ ⓘ

STRONA GŁÓWNA

KONSULTACJE +

O BUDŻECIE +

ZADANIA BO +

DZIELNICOWI LIDERZY +

KONTAKT

Wygramy sobie miasto - czyli nauka przez doświadczenie

W lutym i marcu uczniowie częstochowskich gimnazjów zdobywają wiedzę czym jest samorząd, jakimi rządzi się zasadami i co można zrobić, żeby w naszej społeczności lokalnej żyło się nam jak najlepiej.

więcej +

Zgodnie z przyjętym założeniem, że wszystkie dokumenty związane z funkcjonowaniem budżetu obywatelskiego w Częstochowie są przygotowywane we współpracy z mieszkańcami, po zakończeniu drugiej edycji budżetu odbyło się publiczne spotkanie z mieszkańcami miasta podsumowujące jej rezultaty. Na podstawie wypracowanych wspólnie z mieszkańcami ustaleń opracowano:

- projekt uchwały w sprawie tworzenia budżetu obywatelskiego,
- projekt formularza propozycji zadania do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego.

Celem przyjętych zmian było usprawnienie procesu przyznawania i rozdzielania środków miejskich na wskazane przez mieszkańców zadania.

W roku 2016 kwota przeznaczona na budżet obywatelski pozostała na poziomie z roku poprzedniego i wyniosła 6 661 679 zł. Wynikało to ze zmniejszenia dochodów własnych gminy w roku 2015, a zgodnie z przyjętą przez Radę Miasta uchwałą nr 270.XIII.2016 z dnia 31 marca 2016 roku w sprawie zmiany uchwały w sprawie tworzenia budżetu obywatelskiego środki przeznaczone na budżet obywatelski stanowią 1,1% dochodów własnych budżetu miasta Częstochowy, lecz wynoszą nie mniej niż kwota przeznaczona w roku poprzednim.

Najważniejsze zmiany w III edycji Budżetu obywatelskiego:

W połowie kwietnia 2016 weszła w życie uchwała nr 270.XXIII.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 31 marca 2016 r., w przygotowanym wspólnie z mieszkańcami projekcie znalazły się trzy istotne zmiany:

- zgodnie z uchwałą o budżecie obywatelskim, kwota przeznaczona na ten cel stanowi 1,1% dochodów własnych budżetu miasta Częstochowy. W roku 2016 byłaby to niższa niż w 2015 roku, co wynika z mniejszych, zakładanych dochodów miasta. W związku z tym, w poddanym pod głosowanie projekcie uchwały, został wprowadzony dodatkowy zapis, że środki przeznaczone na budżet obywatelski nie mogą być niższe niż przeznaczone na ten cel w roku poprzednim (czyli 6 mln 661 tys. 679 zł),
- kolejna ważna zmiana dotyczyła finansowania projektów na zadania o charakterze ogólnomiejskim, na które przeznaczone jest 25% puli wszystkich środków, jednakże w tej edycji kwota na jedno zadanie ogólnomiejskie nie mogła przekroczyć 50% wspomnianej puli,
- nowe zasady uwzględniały również premiowanie aktywności dzielnicowej. W przypadku, gdy przeznaczone do realizacji w poszczególnych dzielnicach zadania nie wyczerpują kwoty określonej dla danej dzielnicy, niewykorzystane środki przechodzą na zadania dzielnicowe tam, gdzie odnotowano największą frekwencję podczas głosowania.

Poza zmianami uzgodnionymi w czasie spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami – z inicjatywy i na wniosek radnych – zmianie uległ również sposób głosowania. W III edycji BO decyzją Rady Miasta nie było możliwe powierzenie karty do głosowania upoważnionej osobie, by za jej pośrednictwem karta trafiła do punktu głosowania. Głosować można było wyłącznie osobiście – przez Internet lub w wyznaczonych punktach do głosowania.

W ramach usprawnienia procesu zostały dodane nowe funkcjonalności do elektronicznego generatora wniosków takie jak: możliwość publikacji na stronie internetowej bieżącej informacji na temat statusu wniosku oraz publikacja komentarzy merytorycznych pracowników wydziałów stanowiącą przydatną informację dla mieszkańców podczas głosowania.

Harmonogram realizacji budżetu obywatelskiego na rok 2016 – zgłaszanie propozycji zadań do budżetu obywatelskiego:

- rozpoczęcie: 3 czerwca 2016 r.,
- zakończenie: 1 sierpnia 2016 r.;
- weryfikacja formalnoprawna zadań:
- rozpoczęcie: 3 czerwca 2016 r.,
- zakończenie: 20 września 2016 r.;
- Głosowanie nad propozycjami zadań:
- rozpoczęcie: 22 października 2016 r.,
- zakończenie: 30 października 2016 r.;
- Upublicznienie wyników głosowania: 14 listopada 2016 r.

Obywatelski katalizator zmiany II:

Kontynuując dobrą praktykę z lat ubiegłych Urząd Miasta Częstochowy podpisał umowę partnerską z Polskim Instytutem Mediacji i Integracji Społecznej, na mocy której w 2016 roku szczególne wsparcie w zakresie działań partycypacyjnych skierowane zostało do osób w wieku 60+. Celem głównym realizacji projektu „Obywatelski katalizator zmiany II” przygotowanego przez PIMIS realizowanego w partnerstwie z Urzędem Miasta Częstochowy było zwiększenie zaangażowania seniorów w proces partycypacji obywatelskiej w zakresie budżetu obywatelskiego poprzez organizację szkoleń, doradztwa, spotkań i form aktywizujących tę społeczność. Celem głównym realizacji projektu był wzrost aktywności obywatelskiej w zakresie dziennikarstwa obywatelskiego, wolontariatu oraz inicjowania i prowadzenie działań na rzecz społeczności lokalnych w ramach szeroko pojętej partycypacji społecznej wśród mieszkańców Częstochowy w wieku „60+”. Projekt był odpowiedzią na problemy i potrzeby wskazane w ankietach, podczas spotkania podsumowującego oraz w indywidualnych rozmowach przez uczestników projektu „Obywatelski katalizator zmiany” realizowanego przez Polski Instytut Mediacji i Integracji Społecznej w partnerstwie z Urzędem Miasta Częstochowy w 2015 roku. Działania projektowe obejmowały zorganizowanie i przeprowadzenie szkoleń i doradztwa w ramach trzech Akademii: - Akademii Dziennikarza Obywatelskiego - Akademii Wolontariatu - Akademii Lokalnego Aktywnego Lidera. Ponadto stworzony został internetowy portal

dziennikarski www.gazetaobywatelska.czest.pl , na którym dziennikarze obywatelscy przeszkoleni w ramach Akademii mogą zamieszczać swoje artykuły na temat życia społeczności lokalnej.

W ramach projektu przeprowadzona została gra miejska, której tematem przewodnim była lokalna aktywność obywatelska oraz konkurs na najaktywniejszego dziennikarza obywatelskiego.

Etapy Realizacji III Edycji Częstochowskiego Budżetu Obywatelskiego:

nabór formularzy

Etap składania formularzy zadań poprzedziły działania związane z przygotowaniem materiałów promocyjnych oraz przeprowadzeniem szkoleń dla dzielnicowych liderów budżetu obywatelskiego. Uczestnicy szkoleń dowiedzieli się m.in.: jak być dobrym liderem, jak skutecznie pracować na rzecz swojej dzielnicy i miasta oraz szczegółowo poznali zasady budżetu obywatelskiego na rok 2017. Odbyło się także spotkanie, podczas którego Prezydent Miasta Częstochowy wręczył Certyfikaty Dzielnicowych Liderów Budżetu Obywatelskiego uczestnikom szkoleń, mianując ich Dzielnicowymi Liderami BO.

Do zadań liderów należało m.in. zorganizowanie i przeprowadzenie spotkań informacyjnych dla mieszkańców dzielnicy, którą reprezentują, promocja idei budżetu obywatelskiego wśród mieszkańców oraz bieżące wsparcie mieszkańców dzielnic podczas naboru propozycji zadań do realizacji w ramach BO, jak i podczas głosowania.

Lista liderów została opublikowana na stronie: www.konsultacje.czestochowa.pl oraz przekazana do Rad Dzielnic w celu współpracy.

Z myślą o spotkaniach promocyjnych i doradczych wyprodukowane zostały ulotki, plakaty, koszulki dla liderów i wolontariuszy, smycze oraz długopisy z przyjętym logotypem. Sukces budżetu obywatelskiego w znacznej mierze zależy właśnie od sprawnie przeprowadzonej promocji. W ramach działań promocyjnych położono szczególny nacisk na promocję i dotarcie z informacją na temat budżetu obywatelskiego do wszystkich grup wiekowych mieszkańców miasta. Plakaty i ulotki zostały rozdystrybuowane w szkołach, na uczelniach, w urzędach, prywatnych firmach. Dotarcie do szerokiej rzeszy odbiorców zapewniła współpraca z lokalnymi mediami – prasą, radiem i telewizją. Na portalu społecznościowym Facebook.pl promującym budżet obywatelski na bieżąco zamieszczane były informacje o punktach konsultacyjno-doradczych, spotkaniach w dzielnicach.

W referacie Partycypacji i Konsultacji Społecznych wydziału Polityki Społecznej opracowana została broszura na temat BP, którą wydano w ilości 1000 egzemplarzy, wydrukowano również 200 plakatów informujących o BO w formacie B2 i 5 000 ulotek.

W czasie zgłaszania propozycji zadań do budżetu obywatelskiego w lipcu zorganizowany został happening na promenadzie Czesława Niemena, w trakcie którego mieszkańcy mogli dowiedzieć się jakie zadania BO udało się dotychczas zrealizować. Podczas happeningu mieszkańcy mieli możliwość poznania dzielnicowych liderów od których mogli uzyskać szczegółowe informacje dotyczące zasad głosowania.

Podczas etapu składania propozycji zadań do III edycji budżetu obywatelskiego mieszkańcy miasta złożyli łącznie 605 wniosków. Było to więcej niż w I edycji, ale mniej niż w II edycji.

Zmniejszyła się natomiast liczba wniosków, które nie przeszły weryfikacji formalnoprawnej i była najmniejsza od początku funkcjonowania częstochowskiego budżetu obywatelskiego. Na 605 złożonych propozycji zadań 230 zostało zweryfikowanych negatywnie.

Publikacja listy zadań poddanych pod głosowanie

3 sierpnia na stronie internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl opublikowana została lista zadań poddanych pod głosowanie. Weryfikację formalnoprawną pozytywnie przeszły 375 zadania, które zostały poddane pod głosowanie w dniach 22 – 30 października.

Dla wnioskodawców przygotowano materiały graficzne, tak by jak najskuteczniej mogli promować swoje pomysły.

Fora dzielnicowe

Podczas III edycji przeprowadzono w nietypowej formie. Częstochowa jest trzecim miastem w Polsce, które zdecydowało się zorganizować dla swoich mieszkańców „Grę o budżet”. [to będzie w Zgodnie z przyjętym harmonogramem głosowanie poprzedziły fora dzielnicowe, które podczas III edycji przeprowadzili dzielnicowi liderzy przy wsparciu pracowników referatu Partycypacji i Konsultacji Społecznych. Spotkania te były okazją do zaprezentowania pomysłów i zachęcenia do głosowania na nie mieszkańców dzielnic. Podczas spotkań wnioskodawcy mogli również podjąć decyzję dotyczącą wycofania dublujących się zadań. Podsumowaniem wszystkich spotkań w dzielnicach, było forum ogólnomiejskie.

Gra o budżet

Do rozgrywki zaproszono 60 mieszkańców Częstochowy. Byli to przedstawiciele 6 grup społecznych i wiekowych – gimnazjaliści, licealiści, członkowie Młodzieżowej Rady Miasta, przedstawiciele częstochowskich organizacji pozarządowych, członkowie Rad Dzielnic oraz seniorzy. Każdą grupę reprezentowało 10 przedstawicieli. Taki dobór uczestników rozgrywki wynikał z chęci ukazania różnorodności częstochowskiej społeczności lokalnej. Każda grupa wiekowa czy społeczna ma odmienne potrzeby dotyczące sfery miejskich inwestycji. Organizatorzy pragnęli jak najwierniej odzwierciedlić strukturę częstochowskiej społeczności lokalnej, a tym samym stworzyć jak najbliższe rzeczywistości środowisko dla przeprowadzenia rozgrywki. Dzięki takiemu doborowi graczy udało się poznać potrzeby każdej z wymienionych powyżej grup. W wielu wypadkach te potrzeby były zbieżne, co pokazuje, że niektóre kwestie są ważne dla wszystkich mieszkańców miasta, niezależnie od wieku czy przynależności do określonych struktur organizacyjnych.

Działania promocyjne poprzedzające głosowanie:

Działania promocyjne skierowane były do wszystkich grup wiekowych. Jednym z istotnych założeń dotyczących budżetu obywatelskiego w 2016 roku była aktywizacja seniorów, którzy nielicznie uczestniczyli w I i II edycji BO w Częstochowie. W ramach działań promocyjnych dla tej grupy odbyła się gra miejska poświęcona tematowi budżetu obywatelskiego w Częstochowie „Aktywnym być to nie wada” Wydarzenie zorganizował Polski Instytut Mediacji i Integracji Społecznej we współpracy z Urzędem Miasta Częstochowy. Gra kierowana była do mieszkańców Częstochowy w wieku 60+.

Najmłodszy mieszkańcy naszego miasta zaproszeni zostali do udziału w konkursie plastycznym którego tematem był budżet obywatelski.

Konkurs pod patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy adresowany był do uczniów klas I – VI Szkół Podstawowych w Częstochowie oraz podopiecznych częstochowskich placówek opiekuńczo-wychowawczych. Zadaniem dzieci było przygotowanie pracy plastycznej prezentującej jedno z zadań zrealizowanych w ramach Budżetu Obywatelskiego; lub zilustrowanie pomysłu do zrealizowania w swojej dzielnicy.

W dniu 7.10.2016 roku odbyło się posiedzenie Komisji Konkursowej Konkursu Plastycznego dla uczniów szkół podstawowych z terenu Częstochowy i podopiecznych częstochowskich placówek opiekuńczo-wychowawczych pod hasłem „BO mogę zmieniać świat..”

Nagrodzone prace zostały zaprezentowane w budynku Urzędu Miasta Częstochowy przy ul. Śląskiej 11/13, na I piętrze. Podczas otwarcia wystawy Prezydent Częstochowy wręczy laureatom nagrody rzeczowe oraz został nakręcony film, z udziałem laureatów, promujący budżet obywatelski. Spot reklamowy, w którym wystąpili laureaci konkursu wraz z Prezydentem miasta zachęcał mieszkańców do udziału w głosowaniu.

Głosowanie:

Przygotowano poradnik filmowy, instrukcję internetowego głosowania na zadania do częstochowskiego budżetu obywatelskiego.

W głosowaniu w ramach III edycji budżetu obywatelskiego ważne głosy oddało 20 866 mieszkańców miasta Częstochowy. Frekwencja w mieście wyniosła 9,52%.

Był to wynik lepszy, niż w pierwszej edycji BO, lecz gorszy niż wynik uzyskany rok wcześniej.

W związku ze zmianą w procedurze głosowania, polegającą na tym, że w III edycji BO możliwe było wyłącznie głosowanie osobiste w punktach do głosowania i przez Internet, liczba punktów do głosowania w dzielnicach została dwukrotnie zwiększona.

Mieszkańcy wybierali spośród 374 propozycji zadań, 81 ogólnomiejskich i 293 dzielnicowych. W dniu 14 listopada 2016 podano do publicznej wiadomości listę zadań wybranych w głosowaniu mieszkańców. Do realizacji mieszkańcy wybrali 5 zadań ogólnomiejskich i 109 zadań dzielnicowych.

Najwięcej propozycji (15 zadań spośród 23 poddanych pod głosowanie) zostanie zrealizowanych w dzielnicy Wyczerpy-Aniołów. Najwyższą frekwencję odnotowano w dzielnicy Bleszno, zagłosowało tam 1073 z 4127 mieszkańców dzielnicy co wskazuje frekwencję na poziomie 26%. Na konto Bleszna przeszły wszystkie niewykorzystane środki z puli ogólnomiejskiej i puli dzielnicowych, czyli 59 057 zł. Pozwoliło to na sfinansowanie dwóch dodatkowych zadań w tej dzielnicy.

Realizacja zadań wyłonionych w II edycji budżetu obywatelskiego:

Lista zadań wyłonionych przez mieszkańców, które realizowane były w 2016 roku została umieszczona na stronie internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl.

W przygotowanych tabelach dla wszystkich dzielnic oraz tabeli dla zadań ogólnomiejskich umieszczono tytuły zadań, informacja o liczbie punktów uzyskanych podczas głosowania, koszt

realizacji zadania oraz bezpośredni kontakt do wydziału lub jednostki merytorycznej realizującej zadania. W 2016 roku realizowano 120 zadań – 8 zadań ogólnomiejskich oraz 112 zadań dzielnicowych.

Działania Pełnomocnika ds. równych szans

W ramach działań Pełnomocnika odbyło się otwarte spotkanie dotyczące praw kobiet oraz zorganizowano szkolenie z zakresu porozumienia bez przemocy zorganizowane dla pracowników Urzędu Miasta Częstochowy oraz jednostek podległych.

Współdziałanie z radami dzielnic

W trakcie roku sprawozdawczego odbywały się cykliczne spotkania z mieszkańcami dzielnic i Radami Dzielnic. Najczęściej poruszonymi sprawami były m.in.: budowa i remonty dróg, chodników i miejsc parkingowych; oświetlenie dróg, chodników i przejść dla pieszych; organizacja oraz funkcjonowanie komunikacji publicznej; budowa placów zabaw i placów rekreacji ruchowej; sprawy z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego; budowa kanalizacji deszczowej (odwodnienie) i kanalizacji sanitarnej; likwidacja dzikich wysypisk śmieci; utrzymanie czystości miejsc publicznych; porządek i bezpieczeństwo publiczne; remonty i inwestycje w obiektach edukacyjnych. Wszystkie problemy zgłaszane podczas spotkań przekazywane były na bieżąco właściwym wydziałom Urzędu Miasta bądź jednostkom podległym.

Udział w regionalnych i krajowych strukturach samorządowych

<http://www.czot.pl/>

W 2016 roku kontynuowano prace w ogólnokrajowych, regionalnych i lokalnych strukturach samorządowych jak: Związek Miast Polskich (ZMP), Śląski Związek Gmin i Powiatów (ŚZGiP), Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski (SGiPM), Związek Gmin Jurajskich (ZGJ), Stowarzyszenie Czestochowska Organizacja Turystyczna (CzOT).

Prezydent Częstochowy pełni funkcję Zastępcy Przewodniczącego Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, natomiast z ramienia Związku Miast Polskich funkcję Współprzewodniczącego Zespołu ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (APiBO).

W 2016 r. Zespół ds. APiBO zaopiniował kilkadziesiąt aktów prawnych będących w jego kompetencji. Jedną z ważniejszych spraw wielokrotnie dyskutowaną, to funkcjonowanie ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego, po wdrożeniu z dniem 1 marca 2015 r. Systemu Rejestrów Państwowych i aplikacji ŹRÓDŁO oraz finansowania zadań zleconych z zakresu spraw obywatelskich.

Z obszaru obronności państwa i ochrony ludności opiniowano projekty związane, m.in. z przeprowadzeniem kwalifikacji wojskowej w 2017 r.; wymaganiami, jakim powinny odpowiadać plany operacyjno-ratownicze; obiektami szczególnie ważnymi dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz ich szczególnej ochrony. Zespół zajmował się także sprawami socjalnymi dotyczącymi sposobu ustalania i trybu wypłacania świadczenia pieniężnego żołnierzom rezerwy oraz osobom przeniesionym do rezerwy niebędącym żołnierzami rezerwy.

Zespół pracował również nad projektem: Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju; ustawy – Kodeks karny wykonawczy; ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw; ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie; rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego; rozporządzenia w sprawie sposobu punktowania i liczby punktów odpowiadających naruszeniu przepisów ruchu drogowego.

Do prac w merytorycznych komisjach i zespołach zadaniowych ZMP i ŚZGiP Prezydent Miasta zgłosił kilkudziesięciu pracowników Urzędu Miasta. Trzech delegatów pełni funkcje przewodniczących komisji. Piotr Grzybowski, Naczelnik Wydziału Funduszy Europejskich został wybrany przewodniczącym Komisji Polityki Miejskiej i Rozwoju Miast (ZMP), Artur Hołubiczko Komendant Straży Miejskiej w Częstochowie Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego (ZMP) a Bożena Herbuś Inżynier Miejski Komisji ds. Lokalnej Polityki Energetycznej (ŚZGiP).

Miasto uczestniczy również w programie System Analiz Samorządowych (SAS) prowadzonym przez Związek Miast Polskich. SAS jest systemem monitorowania usług publicznych. Gromadzone dane dotyczą takich sektorów jak: efektywność energetyczna, gospodarka komunalna, komunalna gospodarka mieszkaniowa, kultura, pomoc społeczna, transport. Udział w badaniach umożliwia dokonywanie porównań z innymi miastami przy użyciu wielu wskaźników pozwalających na ocenę nakładów, efektów i efektywności usług. Zbierane dane uzupełniają statystykę publiczną o ważne dziedziny, których ona jeszcze nie obejmuje.

Śląski Związek Gmin i Powiatów w ramach działań swoich statutowych organów przyjął 11 stanowisk Zgromadzenia Ogólnego i 40 stanowisk Zarządu. Stanowiska przyjęte w trakcie obrad XL i XLI Zgromadzenia Ogólnego Śląskiego Związku Gmin i Powiatów (Katowice, 12 maja 2016 r., Czechowice-Dziedzice, 8 grudnia 2016 r.) i dotyczyły między innymi spraw:

- konieczności wprowadzenia zmian w prawie oświatowym;
- kluczowych brakujących elementów infrastruktury transportowej w województwie śląskim;
- potrzeby uruchomienia polityki społecznej Państwa;
- zaopatrzenia w wodę mieszkańców gmin województwa śląskiego;
- okresu programowania na lata 2014-2020;
- planowanej reformy edukacji;
- nielegalnego składowania odpadów na terenie woj. śląskiego;
- potrzeby uruchomienia dodatkowego instrumentu finansowego w celu wspierania przywrócenia wartości użytkowej budynków o istotnym znaczeniu dla społeczności lokalnych;
- stanowisko w/s konieczności zwiększenia dotacji na zadania zlecone związane z rejestracją stanu cywilnego.

Stanowiska Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów wypracowane przy udziale miasta Częstochowy w sprawach:

1) oświaty i edukacji, w tym:

- propozycji zmian legislacyjnych w zakresie prawa oświatowego – dotacje;
- zmiany w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- zmiany rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych;
- planowanej reformy edukacji w zakresie wygaszania gimnazjów w Polsce;
- zmiany rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym;
- zwiększenia liczebności dzieci w oddziałach przedszkolnych z 25 do 27 dzieci w grupie/oddziale;
- pensum nauczycieli wychowania przedszkolnego;

2) finansów jednostek samorządu terytorialnego oraz gospodarowania mieniem, w tym:

- uwagi ws. przygotowanego przez Ministerstwo Finansów projektu ustawy o zasadach rozliczeń w podatku od towarów i usług oraz dokonywania zwrotu środków europejskich przez jednostki samorządu terytorialnego oraz o zmianie ustawy o finansach publicznych;
- umożliwienia samorządom lokowania środków pochodzących z dotacji budżetu Państwa;
- kwalifikowalności podatku VAT w projektach z dofinansowaniem unijnym a rozliczenie dotacji w związku z możliwością odliczania podatku VAT tzw. współczynnikami i prewspółczynnikami;

- zrównania uprawnień i kompetencji należnych urzędom skarbowym na mocy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji i gminom o statusie miasta;
  - kwalifikowalności podatku VAT w związku z inwestycjami w zakresie gospodarki wodno-ściekowej współfinansowanymi ze środków Funduszu Spójności;
  - projektu ustawy o zmianie ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych;
  - ustawy z 22 lipca 2016 r. o szczególnych zasadach rozliczeń podatku od towarów i usług oraz dokonywania zwrotu środków publicznych przeznaczonych na realizację projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu przez jednostki samorządu terytorialnego;
  - negatywnego stanowiska Rządu z dnia 12 stycznia 2016 r. do obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (druk nr 24);
  - braku stabilnych źródeł finansowania zadań oraz przekazywania jst nowych zadań bez zapewniania adekwatnych środków finansowych;
  - nabywania spadków przez gminę (spadkobranie ustawowe przymusowe);
  - projektu ustawy o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (w tym o kształtowaniu ustroju rolnego);
  - finansowania przedsięwzięć w zakresie komunalnych budynków mieszkalnych w ramach działania 4.3 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020;
- 3) strategii, planowania, rewitalizacji, programów operacyjnych, energetyki i gospodarki oraz transportu, w tym:
- potrzeby pilnego rozszerzenia w ustawie o rewitalizacji przepisów przejściowych;
  - projektu Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030;
  - konieczności uchwalenia przepisów wprowadzających narzędzia prawne umożliwiające eliminację naruszeń planu miejscowego;
  - przesunięcia terminu wejścia w życie przepisów ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, uchylających art. 8a i 8b ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego;
  - Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju;
  - zaopatrzenia w wodę mieszkańców gmin woj. śląskiego;
  - kaucjonowania butelek typu PET;
  - budowy nowego przebiegu DK-46 i skrzyżowania dwupoziomowego z torami linii kolejowej nr 10 Warszawa - Katowice w Częstochowie;
- 4) ochrony środowiska, ochrony przyrody, odpadów, utrzymania czystości i porządku, tym:
- uruchomienia przez Rząd RP lub bezpośrednio przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej programów dotacyjnych dla jednostek samorządu terytorialnego oraz osób prywatnych i innych podmiotów, które umożliwią realizację gminnych Programów Ograniczenia Niskiej Emisji;
  - założeń Programowych do dokumentu pn. „Polityka gospodarki niskoemisyjnej dla Województwa Śląskiego”;
  - zmian w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
  - projektu ustawy z dnia 8 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw;
- 5) inne, w tym:
- podjęcia inicjatywy ustawodawczej mającej na celu określenie zasad stwierdzenia zgonu i jego przyczyny, wystawiania karty zgonu oraz finansowania związanych z tym kosztów;
  - prac nad nowelizacją ustawy Prawo zamówień publicznych w zakresie tzw. zamówień in-house;
  - projektu ustawy o zmianie ustawy o działalności leczniczej oraz niektórych innych ustaw;
  - wyłączeń organu i pracownika w postępowaniach administracyjnych prowadzonych przez jst;
  - zapewnienia opieki osobom niezdolnym do samodzielnego funkcjonowania, w sytuacji nagłego zachorowania opiekuna oraz ograniczonego dostępu osób niepełnosprawnych intelektualnie do leczenia stomatologicznego.

W roku 2016 przeprowadzono akcję „Zostaw swój 1% podatku w Częstochowie”, polegającą na promocji częstochowskich organizacji pożytku publicznego. W 2016 roku podatnicy podlegający częstochowskim urządóm skarbowym przekazali organizacjom pożytku publicznego kwotę 5 439 349,00 zł z podatku dochodowego za rok 2015, natomiast do częstochowskich organizacji pożytku publicznego trafiło 1 406 612 zł.

18 stycznia odbyło się spotkanie otwierające utworzenie mobilnego punktu Jurajskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej. Mobilny punkt wsparcia ekonomii społecznej jest wspólną inicjatywą Jurajskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej, prowadzonego przez Agencję Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. oraz Urzędu Miasta Częstochowy.

5 marca odbyła się „Sobota z organizacjami pozarządowymi”. W trakcie jego trwania mieszkańcy Częstochowy mogli zapoznać się z ofertą lokalnych organizacji pozarządowych, dowiedzieć się w jakich dziedzinach życia działają i jak wiele korzyści przynoszą mieszkańcom naszego miasta. Każdy z przybyłych również mógł skorzystać z bezpłatnych warsztatów, przygotowanych specjalnie na tę okazję. W programie były m.in. zajęcia z arteterapii, masaże relaksacyjne, joga dla każdego, pomiary ciśnienia, warsztaty z wizażu i wiele innych.

Urząd Miasta otrzymał statuetkę Skrzydła IT w Administracji w kategorii Oprogramowanie do obsługi urzędu za wprowadzenie narzędzia Elektroniczny Generator, który umożliwia organizacjom pozarządowym wypełnianie ofert realizacji zadań publicznych i ich rozliczania. Statuetka została wręczona 20 kwietnia, podczas III Forum Kierowników IT w Administracji na ręce Adriana Starońka naczelnika Wydziału Polityki Społecznej UM. Skrzydła IT w Administracji to nagrody przyznawane projektom informatycznym zrealizowanym przez instytucje publiczne.

29 maja na Promenadzie im. Czesława Niemena odbył się Piknik Podmiotów Ekonomii Społecznej pn. „Organizacje Rodzinom”, podczas którego kilkadziesiąt częstochowskich organizacji zaprezentowało swoją działalność. Była to okazja do spotkania Podmiotów Ekonomii Społecznej, wymiany doświadczeń i wspólnych dyskusji. Ponadto podczas wydarzenia prezentowali się także partnerzy kart „Częstochowski Senior” oraz „Rodzina +”

W dniu 21 czerwca 2016r. zorganizowano Mini Forum Organizacji Pozarządowych, podczas którego zaprezentowano sprawozdanie z Roczno Programu Współpracy Samorządu Miasta Częstochowy z Organizacjami Pozarządowymi za rok 2015, a także założeń Wieloletniego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2017 – 2020.

Przeprowadzono szkolenia dla organizacji pozarządowych nt. „Mały grant i Elektroniczny Generator w praktyce”.

W dniach od 16 do 22 września trwał Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu pod hasłem „Inteligentny i zrównoważony transport – inwestycją dla Europy”. We współpracy z częstochowskimi organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami miejskimi zorganizowano wydarzenia promujące zrównoważony transport, tj:

- Marsz Nordic Walking,
- zajęcia taneczno-sportowe „Aktywne dzieci”,
- zajęcia artystyczne, i animacyjne dla dzieci,

- bieg rekreacyjny „Obiegam Częstochowę”,
- pokaz pierwszej pomocy w wypadku komunikacyjnym, alko i narkogogle,
- wycieczka rowerowa „Śmigiem po Częstochowie”,
- Rodzinny piknik rowerowy,
- Dzień Bez Biletu,
- konferencja pn. „Bezpieczeństwo i zasady ruchu drogowego podczas wycieczek rowerowych”.

We wrześniu zaktualizowano Elektroniczny Generator - narzędzie internetowe umożliwiające w prosty sposób wypełnienie oferty realizacji zadania publicznego składanej przez organizacje pozarządowe w zakresie ustawy o działalności pożytku publicznego i o zdrowiu publicznym. W Elektronicznym Generatorze publikowane były otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych z każdej dziedziny ogłoszone przez Prezydenta Miasta Częstochowy oraz składane w trybie tzw. małego grantu. Na ww. Narzędzie przeznaczono środki w wysokości 40 550 zł.

28 września zorganizowano Galę Ekonomii Społecznej, podczas której Prezydent Miasta Częstochowy wręczył nagrody za działalność w organizacjach pozarządowych w 2016 roku. W kategorii: „osoba fizyczna” laureatami zostali: Irena Pianka - przewodnicząca Zarządu Okręgowego w Częstochowie Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Iwona Bołtuć - psycholog Polskiego Związku Niewidomych i Słabowidzących PZN w Częstochowie, Czesław Lamch - szkoleniowiec lekkoatletyki Klubu Sportowego „Budowlani”, Małgorzata Deska - prezes Zarządu częstochowskiego oddziału Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich, Maciej Batorek – założyciel Towarzystwa Przyjaciół Częstochowy. W kategorii „osoba prawna” laureatami nagrody za działalność w organizacjach pozarządowych w 2016 roku zostały: Stowarzyszenie Pielęgniarsko-Opiekuńcze „Z Ufnością w Trzecie Tysiąclecie”, Sztab Ratownictwa i Łączności w Częstochowie Rescue Team, Polski Instytut Mediacji i Integracji Społecznej i Stowarzyszenie Hospicjum „Dar Serca. Galę poprzedziły spotkania Zespołów Tematycznych dot. Roczne Programu Współpracy Gminy Miasta Częstochowy z Organizacjami Pozarządowymi.

W październiku przeprowadzono 4 szkolenia nt. wypełniania ofert w Elektronicznym Generatorze zgodnie z nowym wzorem ofert określonego w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań.

Dnia 15 grudnia odbyło się spotkanie świąteczne Prezydenta Miasta Częstochowy z przedstawicielami częstochowskich Podmiotów Ekonomii Społecznej.

Oferta organizacji pozarządowych na bieżąco była prezentowana na stronie internetowej – www.ngo.czestochowa.pl oraz w mediach społecznościowych: na profilu Facebook – Częstochowskie Centrum Organizacji Pozarządowych. Powstał również spot reklamujący działalność CCOP.

Działalność Częstochowskiego Centrum Organizacji Pozarządowych

Celem działań prowadzonych przez Częstochowskie Centrum Organizacji Pozarządowych (CCOP) było wspomaganie organizacji III sektora. Jego głównym zadaniem było zapewnienie wsparcia podmiotom ekonomii społecznej, czyli m.in.: stowarzyszeniom, fundacjom, klubom sportowym, ochotniczym strażom pożarnym, spółdzielniom socjalnym. CCOP służyło integrowaniu organizacji pozarządowych oraz wspieraniu ich statutowej działalności na rzecz mieszkańców Częstochowy.

W wyniku uruchamianych procedur związanych z udostępnianiem bezpłatnie organizacjom pozarządowym pomieszczeń Gminy Miasta Częstochowy oraz adresu CCOP, podpisano porozumienia o udostępnienie adresu CCOP z 9 organizacjami oraz podpisano porozumienia o zasoby CCOP z 39 organizacjami pozarządowymi. W ramach działalności CCOP organizacje pozarządowe korzystały nieodpłatnie z lokali będących w dyspozycji CCOP organizując zebrania, konferencje, szkolenia wystawy obrazów.

Realizacja zadań publicznych

W roku 2016 udzielono organizacjom pozarządowym dotacji na realizację zadań publicznych na kwotę 30 563 262,58 zł. Zlecone zadania to: kultura i sztuka, wychowanie dzieci młodzieży, sport, turystyka i kultura fizyczna, wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży, edukacja ekologiczna, programy zdrowotne, zapobieganie patologiom społecznym i przeciwdziałanie narkomanii, pomoc społeczna, wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej oraz ochrona zwierząt.

Dodatkowo wdrożono procedury realizacji zadań publicznych w trybie inicjatywy lokalnej. W ramach naboru trwającego w 2016 roku dofinansowano 25 wniosków na realizację inicjatywy lokalnej o wartości 1 000 000 zł. Wybrane inicjatywy lokalne zostaną zrealizowane w 2017 roku.

Współpraca międzynarodowa

Najważniejszym wydarzeniem w roku 2016 były obchody jubileuszowe 20-lecia działalności Stowarzyszenia Miast Sanktuariów Europy „Shrines of Europe”, zorganizowane w Częstochowie w dniach 2-4 września. Burmistrzowie Altötting, Fatimy, Lourdes i Marizell uczestniczyli w inauguracji XXV Krajowej Wystawy Rolniczej w Akademii Polonijnej. Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego przygotował dla nich degustację potraw regionalnych. Podczas roboczego spotkania, które odbyło się 3 września, burmistrzowie dyskutowali o kierunkach przyszłej współpracy, w tym o możliwościach rejestracji Stowarzyszenia, modernizacji strony internetowej, przyjęciu szwajcarskiego Einsiedeln do Stowarzyszenia w 2017 r., realizacji projektów w ramach „Shrines of Europe” oraz w ramach bilateralnej współpracy. Na zakończenie spotkania roboczego podpisano Deklarację o kontynuowaniu współpracy pomiędzy miastami sanktuariami Europy. Wieczorem burmistrzowie obejrzeli widowisko „Wesele na Górnym Śląsku” z gościnnym udziałem aktorów śląskich teatrów i Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”. Przed częścią artystyczną prezydent Częstochowy przypomniał zgromadzonej publiczności dotychczasowe dokonania Stowarzyszenia oraz wręczył burmistrzom pamiątkowe statuetki. W niedzielę goście zwiedzili Klasztor Jasnogórski oraz wzięli udział we Mszy św. dożynkowej na wałach Sanktuarium Jasnogórskiego. Po południu obejrzeli występy zespołów folklorystycznych w ramach Dni Europejskiej Kultury Ludowej.

Współpraca w ramach Stowarzyszenia Miast Laureatów Nagrody Europy

2-5 czerwca – Walne Zgromadzenie oraz Spotkanie Młodzieży Stowarzyszenia Miast Laureatów Nagrody Europy w Kłajpedzie/Litwa. W wydarzeniach tych uczestniczyli przedstawiciele miast z Niemiec (Altötting, Drezno, Mühlheim an der Ruhr, Regensburg, Schwarzenberg, Würzburg), z Polski (Częstochowa, Gdynia i Katowice) oraz z Ankary (Turcja), Charkowa (Ukraina), Kłajpedy, Taty (Węgry), Vary (Szwecja). Tematem Zgromadzenia była „Wymiana najlepszych praktyk i doświadczeń w sferze transportu publicznego”, a Forum Młodych „Współczesne problemy imigracji i społecznego dostosowania migrantów”. W części roboczej burmistrzowie przyjęli sprawozdanie z rocznej działalności Stowarzyszenia, wybrali miasto Mühlheim an der Ruhr na gospodarza jesienno-posiedzenia Prezydium (3-6 listopada 2016) oraz miasto Charków na gospodarza Walnego Zgromadzenia i Forum Młodych w 2017 r. W części roboczej omówiono także modernizację strony internetowej, możliwość otwarcia biur regionalnych Stowarzyszenia oraz próbę aktywizacji miast wyróżnionych Europejskim Dyplomem, Flagą Honorową i Tablicą Honorową Rady Europy. Podjęto również decyzję o zmianie logo Stowarzyszenia. W tym celu został ogłoszony otwarty konkurs na logo w miastach członkowskich Stowarzyszenia.

W drugiej części obrad miasta wymieniły się doświadczeniami w zakresie najlepszych praktyk i ulepszeń w sferze transportu publicznego i zrównoważonej mobilności. Podczas Forum Młodych po części merytorycznej, studenci Uniwersytetu w Kłajpedzie zaprezentowali przedstawienie ukazujące problem migracji, wykluczenia i przemocy oraz problem nietolerancji w społeczeństwie. Młodzież wymieniła się poglądami na temat możliwości przeciwdziałania agresji i zamknięciu wobec migrantów. Po południu uczestnicy Zgromadzenia Ogólnego oraz Forum Młodych zwiedzili Centrum Kultury Etnicznej oraz miejskie przedsiębiorstwo „Transport Publiczny Kłajpeda”.

4 listopada miało miejsce posiedzenie Prezydium Stowarzyszenia Miast Laureatów Nagrody Europy w Mühlheim an der Ruhr z udziałem burmistrzów Altötting, Ankary, Charkowa, Częstochowy

i Darmstadt. Prisca Barthel reprezentująca Podkomisję ds. Nagrody Europy przy Zgromadzeniu Parlamentarnym w Strasburgu poinformowała zebranych o pracach nad prostszą procedurą ubiegania się o Nagrodę, a także możliwościach jej promocji w krajach Europy Południowej i Północnej. Przewodniczący Stowarzyszenia Igor Terekhov poinformował o działaniach Stowarzyszenia w 2016 r., w tym o otwarciu Biura Regionalnego Stowarzyszenia w Charkowie. Jednym z punktów obrad był wybór logo Stowarzyszenia. W Częstochowie zgłoszono do konkursu 28 prac ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Spośród zaprezentowanych w Mülheim projektów do ścisłego finału zakwalifikowano 3 prace, w tym dwie z Częstochowy i jedną z Charkowa. W dalszej części obrad dyskutowano nad prawnymi możliwościami rejestracji Stowarzyszenia. Ustalono termin przyszłego Zgromadzenia Ogólnego Stowarzyszenia oraz Forum Młodzieży, które odbędą się w Charkowie w dniach 6-9 czerwca 2017 r. Tematem towarzyszącej Zgromadzeniu konferencji będzie: „Doskonalenie systemu usług publicznych świadczonych dla mieszkańców przez samorządy w kontekście nowych wyzwań polityki społecznej w Europie”. Młodzież natomiast będzie obradowała w Charkowie nad tematem: „Polityka młodzieżowa w sferze kultury, z zachowaniem historii”. Prezydent Częstochowy zaproponował, aby w programie Zgromadzenia Ogólnego zarezerwować czas na prezentację najciekawszych projektów międzynarodowych zrealizowanych przez miasta członkowskie w roku 2016.

Współpraca z miastami zaprzyjaźnionymi

Turystyka

- 24-28 lutego – udział delegacji Częstochowy w Międzynarodowych Warsztatach Turystyki Religijnej „Turystyka religijna: profil turysty XXI wieku”, które odbyły się w Ourem/Fatimie/Portugalia. W wydarzeniu uczestniczyli touroperatorzy, a także przedstawiciele firm oraz samorządów działających w obszarze turystyki religijnej. Podczas warsztatów poruszone zostały zagadnienia dotyczące wzmocnienia znaczenia turystyki religijnej w kontekście globalnej branży turystycznej oraz współpracy między krajami biorącymi udział w targach. Przedstawiciele Portugalii zaprezentowali dobre praktyki wykorzystywane w celu promocji ich kraju jako ważnego ośrodka turystyki religijnej.
- 11-15 maja – udział delegacji władz miasta Częstochowy w Międzynarodowym Forum Turystyki w Charkowie/Ukraina „Charków: Partnerstwo w turystyce”. Podczas Forum wymieniono się doświadczeniami ze specjalistami m.in. z Gruzji, Słowenii i Izraela w zakresie perspektyw rozwoju w branży turystycznej nowoczesnych miast. Ponadto zaprezentowano uczestnikom Forum film promocyjny o Częstochowie.
- 19-23 maja -udział delegacji władz miasta w obchodach Święta Miasta oraz uroczystej sesji Rady Miasta Kamieńca Podolskiego. Wymiana doświadczeń z delegacjami z Litwy, Łotwy, Azerbejdżanu i Polski.
- 24 lipca w ramach Światowych Dni Młodzieży gościli w Częstochowie pielgrzymi z diecezji Tarbes – Lourdes. 109-osobowa grupa młodych ludzi oraz 10 opiekunów przyjechała pod przewodnictwem biskupa Tarbes - Lourdes Nicolasa Brouweta. Gości przyjął zastępca prezydenta Częstochowy Mirosław Soborak. Przyjazd młodzieży z Lourdes do Polski zorganizowała siostra Pia Magdalena, Polka z Apostolskiej Wspólnoty Jerozolimskiej. Przed przyjazdem do Częstochowy pielgrzymi z Francji zatrzymali się m. in. w Wadowicach, zwiedzili Muzeum Auschwitz – Birkenau oraz Kopalnię Soli „Wieliczka”. Z Częstochowy pojechali do Krakowa na spotkanie z papieżem Franciszkiem.
- 21-24 sierpnia – udział delegacji władz miasta Częstochowy w obchodach 25 rocznicy odzyskania niepodległości przez Ukrainę oraz Dniach Miasta Charkowa. Podpisanie Deklaracji o współpracy w dziedzinie turystyki pomiędzy Charkowem i Częstochową.
- 1-4 października – udział przedstawicieli miasta Częstochowy oraz Częstochowskiej Organizacji Turystycznej w warsztatach „Duchowa Francja” w Lourdes. Celem tego wydarzenia była promocja kierunków turystyki religijnej oraz nawiązanie kontaktów między podmiotami z branży turystycznej. Częstochowa zaprezentowała się na specjalnie przygotowanym stoisku. Ponadto, na zaproszenie mer Lourdes, delegacja naszego miasta wzięła udział w uroczystym wręczeniu miastu Lourdes Honorowej Flagi Europy. Uroczystości towarzyszyła wystawa fotograficzna na temat Częstochowy.

- 9-13 listopada – udział delegacji miasta Częstochowy w VI Kongresie Miast Pielgrzymkowych w Ourem/Fatimie oraz spotkaniu burmistrzów stowarzyszenia „Shrines of Europe”. Podczas kongresu prezydent A. Szewiński zabrał głos w panelu: „Wyzwania i możliwości stojące przed gospodarzami miast pielgrzymkowych”. Spotkanie burmistrzów „Shrines of Europe” dotyczyło kwestii opracowania statutu stowarzyszenia, przyjęcia nowego członka – szwajcarskiego miasta Einsiedeln, nawiązania współpracy z Europejskim Instytutem Szlaków Kulturowych w Luksemburgu, utworzenia nowej strony internetowej, wydania wspólnego folderu promocyjnego. Paolo Nicoletti, burmistrz Loreto, zaproponował, że działająca w Loreto filia międzynarodowej telewizji „Maria Vision” przygotowuje film na temat „Shrines of Europe”.

Kultura

- 24 maja – podpisanie Porozumienia o współpracy pomiędzy Miejskim Domem Kultury z Częstochowy i Domem Kultury „Samobrazowanie 1919” z Primorska oraz Zespołu Pieśni i Tańca „Częstochowa” z zespołem folklorystycznym „Primorsko”.
- 31 maja-2 czerwca – udział naczelnika wydziału KPS w uroczystym otwarciu wystawy „W ogrodzie” w Pradze/Czechy, w ramach współpracy Miejskiej Galerii Sztuki w Częstochowie z czeską „Galerie 9”.
- 9-12 września – udział przedstawicieli Częstochowy w „Festiwalu Wrześniowym” w Ourem/Fatimie /Portugalia. Festiwal poświęcony był kulturze żydowskiej. Delegacja wzięła również udział w inauguracji roku szkolnego oraz zapoznała się z infrastrukturą szkolną.
- 15-18 września – udział przedstawicieli wydziału Kultury, Promocji i Sportu oraz Ośrodka Kultury Filmowej w jubileuszu 30-lecia Kina Komunalnego w Pforzheim. W czasie obchodów prowadzono rozmowy na temat możliwości współpracy obu ośrodków filmowych. Zdecydowano o przygotowaniu wspólnego projektu artystycznego „Przestrzeń sakralna przestrzenią sztuki”, w ramach projektu ERASMUS +.
- 10 listopada- robocze spotkanie Miast Sanktuariów Europy w Fatimie, podczas którego uzgodniono z burmistrzem Loreto emisję programu telewizyjnego w Międzynarodowej Telewizji MARIA VISION (Oddział w Loreto/Włochy). Reportaż trwający ok. 20 minut poświęcony będzie europejskim sanktuariom zrzeszonym w „Shrines of Europe”. Film ten zostanie wyemitowany w 19 państwach dla ok. 54 milionów widzów. Zgodnie z ustaleniami przekazano Telewizji Maria Vision materiały prezentujące Częstochowę oraz Jasną Górę.

Zdrowie i pomoc społeczna

- 19-23 września – kontynuowanie wymiany doświadczeń w sektorze pomocy społecznej. Przebywający w Pforzheim przedstawiciele wydziału Edukacji, Polityki Społecznej, MOPS oraz Towarzystwa Przyjaciół Dzieci/Oddział Okręgowy zapoznali się z formami pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, pozaszkolnymi formami wsparcia dzieci i młodzieży oraz wsparciem dla dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodzicielskiej. Częstochowianki zwiedziły Poradnię Leczenia Uzależnień oraz Punkt Spotkań Dzieci i Młodzieży dzielnicy Nordstadt. W Izbie Rzemieślniczej oraz Izbie Przemysłowo-Handlowej rozmawiano na temat dualnego systemu kształcenia zawodowego.

Sport

- 27-30 maja – udział sportowców z Częstochowskiego Klubu Sportowego „Budowlani” w 15. Biegu Miejskim "Intersport Siebzehnrübl w Altötting/Niemcy. Zawodnik z Częstochowy Aleksander Turek zajął pierwsze miejsce, a Karol Sowa zajął w klasyfikacji generalnej miejsce trzecie.
- 7-11 września – udział zawodników Klubu Sportowego Gazele Pforzheim-Königsbach oraz TV Altötting w Międzynarodowym Biegu Ulicznym „Złota Miła” w Częstochowie.

Inne

- 22-23 marca – grupa kilkunastu dziennikarzy francuskich przebywała w Częstochowie w związku z przygotowaniem do Światowych Dni Młodzieży. Dziennikarze zwiedzali miejsca, w których miał przebywać Papież Franciszek. W Częstochowie zwiedzali m.in. Jasną Górę, spotkali się też z zastępcą prezydenta Częstochowy Mirosławem Soborakiem i osobami odpowiedzialnymi

za promocję turystyczną, informację i współpracę międzynarodową. Francuzi byli bardzo zainteresowani szczegółami papieskiej wizyty w Częstochowie oraz kwestiami związanymi z bezpieczeństwem tak dużego zgromadzenia pielgrzymów. Pytali także o rolę Częstochowy w historii Polski, obecne życie miasta oraz związki z papieżem - Polakiem i Światowe Dni Młodzieży z 1991 r. Dziennikarze obejrzeli również filmy oraz prezentacją o mieście i Jurze Krakowsko-Częstochowskiej.

- 30-31 marca – spotkanie zastępcy prezydenta Częstochowy z 35-osobową grupą Polaków z Rosji, Kazachstanu, Ukrainy i Białorusi, przebywających w naszym mieście w ramach akcji „Wielkanoc w Polsce”. Głównym punktem pobytu w Częstochowie było zwiedzanie Sanktuarium Jasnogórskiego.
- 21-23 kwietnia – udział rzecznika prasowego Urzędu Miasta Częstochowy w Międzynarodowym Forum Mediów oraz otwarciu sezonu turystycznego w Kamieńcu Podolskim.
- 25-28 maja – udział kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w XVI Europejskim Kongresie Urzędników Stanu Cywilnego „Obywatelstwo w czasie przemian – skutki w prawie rodzinnym, międzynarodowym oraz USC”, w Leuven/Belgia.
- 2-5 czerwca – udział rzecznika prasowego Urzędu Miasta Częstochowy, w wyjeździe szkoleniowym do Holandii, organizowanym przez Związek Gmin Jurajskich. Uczestnicy wyjazdu mieli okazję zapoznać się z atrakcjami regionalnymi i produktami turystycznymi Holandii oraz rozwiązaniami w zakresie promocji i organizacji ruchu turystycznego, a także z „dobrymi praktykami” w turystyce miejskiej, agroturystyce, turystyce kulturowej, turystyce związanej z zabytkami kultury przemysłowej oraz w zakresie promocji produktów regionalnych. Delegacja odwiedziła również Polski Ośrodek Informacji Turystycznej w Amsterdamie, któremu przekazano materiały Związku Gmin Jurajskich, promujące wszystkie gminy członkowskie. Częstochowa przekazała również własne materiały promocyjne.
- 2-6 czerwca – udział przedstawicieli władz miasta w obchodach 355-lecia miasta Irkucka. Z okazji jubileuszu przekazano gospodarzom herb Częstochowy wykonany z mosiądzu przez częstochowskiego artystę Mariusza Chrząstka. Symbol Częstochowy zostanie umieszczony w Parku Miniatur Miast Partnerskich Irkucka.
- 30 września – 3 października – udział delegacji władz miasta Częstochowy w Dniach Pińska na Białorusi. Spotkanie z Polonią Białoruską.
- 29 października – spotkanie zastępcy prezydenta Mirosława Soboraka z delegacją chińskiego miasta Xuchang z Prowincji Henan. Podczas spotkania zaprezentowano gościom z Chin film promocyjny o Częstochowie, natomiast reprezentujący władze Politechniki Częstochowskiej prof. Maciej Mrowiec, prorektor ds. Rozwoju i Innowacji przedstawił prezentację multimedialną swojej uczelni. Chińczycy zwiedzili także Klasztor Jasnogórski i Muzeum Częstochowskie.
- 10 listopada – szkolenie informacyjne dla grupy naukowców z Uniwersytetu w Maladze/Hiszpania. Tematem były e-usługi, z których mogą korzystać mieszkańcy Częstochowy. Szkolenie przygotowano we współpracy z Fundacją Instytut Badań i Innowacji w Edukacji.
- 23 listopada w hotelu Mercure Częstochowa Centrum odbyło się spotkanie informacyjne na temat otwieranego w marcu 2017 r. bezpośredniego połączenia lotniczego Kraków – Lourdes Pyrenées. W spotkaniu udział wzięli m. in. Josette Bourdeu, mer Lourdes, Xavier d’Arodes, biskup Tarbes-Lourdes, kapelan Sanktuarium Matki Bożej w Lourdes oraz Bertrand Bilger dyrektor lotniska w Lourdes, zastępca prezydenta Częstochowy Andrzej Szewiński, przedstawiciele biur podróży. Połączenie, które od marca 2017 roku będzie realizowane przez Ryanair, jest m.in. efektem współpracy Częstochowy i Lourdes w ramach Stowarzyszenia Miast Sanktuariów Europy „Shrines of Europe”.

Zestawienie wyjazdów związanych ze współpracą zagraniczną w 2016 r.

Tabela nr 22

Nazwisko i imię	Funkcja	Miasto / Kraj	Cel wyjazdu	Termin	Koszty w zł
Jerzy Kalinowski	kierowca	Bruksela / Belgia	Przewóz eksponatów wystawy Międzynarodowego Biennale Miniatury z Domu Polski im. Paderewskiego	12 – 14 lutego	1 504,54
Joanna Iskierka Agnieszka Michałowska	kierownik Kancelarii Prezydenta młodszy referent BDG	Fatima / Portugalia	Udział w Międzynarodowym Forum Turystyki	24 – 28 lutego	4 228,78
Jerzy Chudobski	kierowca	Berlin / Niemcy	Przewóz materiałów promocyjnych na stoisko Częstochowy w ramach targów ITB Berlin	8 marca	246,55
Bartłomiej Osumek Radosław Majer	kierownik Referatu, KPS inspektor KPS	Berlin / Niemcy	Udział w Międzynarodowych Targach Turystycznych ITB Berlin	8 – 14 marca	7 062,33
Paweł Iżyński Beata Stryjewska	z-ca naczelnika wydziału FER inspektor, FER	Budapeszt / Węgry	Promocja marki "Invest in Czestochowa" oraz potencjału inwestycyjnego Częstochowy podczas seminarium International Seminar of Entrepreneurship and Innovation w Budapeszcie. Spotkania z członkami Węgierskiej Izby Przemysłowo-Handlowej oraz przedstawicielami ambasady.	9 – 11 marca	1 179,42
Marlena Soczyńska Włodzimierz Tutaj Jerzy Kalinowski	podinspektor NA rzecznik prasowy kierowca	Kamieniec Podolski / Ukraina	Udział w Międzynarodowym Forum Mediów oraz otwarciu sezonu turystycznego w Kamieńcu.	20-24 kwietnia	3 244,32
Jarosław Marszałek Zdzisław Wolski Krystyna Stefańska	zastępca prezydenta miasta przewodniczący RM radna	Charków / Ukraina	Udział w międzynarodowej konferencji na temat tendencji i perspektyw rozwoju w branży turystycznej nowoczesnych miast, w ramach VIII Międzynarodowego Forum Turystyki "Charków: Współpraca w Turystyce".	11 – 15 maja	4 790,64
Jarosław Marszałek Zdzisław Wolski	zastępca prezydenta miasta	Kamieniec Podolski / Ukraina	Udział w obchodach Święta Miasta oraz uroczystej sesji Rady Miasta Kamieńca	19-23 maja	2 659,48

Zestawienie wyjazdów związanych ze współpracą zagraniczną w 2016 r.

Tabela nr 22

Ewelina Balt Krzysztof Kokot	przewodniczący RM radna kierowca		Podolskiego.		
Aleksander Wierny	naczelnik wydziału KPS	Primorsko / Bułgaria	Udział w Dniach Primorska oraz ceremonii podpisania Porozumienia o współpracy MDK z Domem Kultury „Samoobrazowanie 1919”	23-24 maja	1 404,77
Rafał Bednarz	kierownik USC	Leuven / Belgia	Udział w XVI Europejskim Kongresie Urzędników Stanu Cywilnego „Obywatelstwo w czasie przemian – skutki w prawie rodzinnym, międzynarodowym oraz USC”.	25 -28 maja	548,38
Olga Świątek Krzysztof Kokot	pomoc administracyjna KPS kierowca	Altötting / Niemcy	Udział sportowców CKS BUDOWLANI w Biegu Miejskim „Dultlauf”	26 – 30 maja	1 746,67
Aleksander Wierny	naczelnik wydziału KPS	Praga / Czechy	Udział w wernisażu wystawy Miejskiej Galerii Sztuki	31 maja – 2 czerwca	783,72
Włodzimierz Tutaj	rzecznik prasowy	Holandia	Wizyta studyjna w ramach Związku Gmin Jurajskich	2-4 czerwca	2 304,58
Jarosław Marszałek Zbigniew Niesmaczny	zastępca prezydenta miasta radny	Irkuck / Rosja	Udział w obchodach 355-lecia miasta Irkucka, przekazanie herbu miasta, wykonanego z mosiądzu	1-7 czerwca	6 764,78
Krzysztof Matyjaszczyk Joanna Iskierka Piotr Grzybowski Leszek Unton	prezydent miasta kierownik kancelarii PMC naczelnik wydziału FER kierowca	Kłajpeda / Litwa	Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Miast Laureatów Nagrody Europy oraz Forum Młodych	2 – 6 czerwca	4 015,82
Ryszard Stefaniak Magdalena Dębska Karolina Dziubek	zastępca prezydenta naczelnik wydziału Ed pomoc administracyjna Ed	Bamberg / Niemcy	Wizyta studyjna w ramach współpracy placówek edukacyjnych z Bambergu i Częstochowy	11-17 lipca	6 422,15
Krzysztof Matyjaszczyk Łukasz Kot	prezydent miasta radny	Charków / Ukraina	Podpisanie Deklaracji o współpracy w dziedzinie turystyki	21 – 24 sierpnia	2 286,62
Jolanta Urbańska Adam Knapik	radna podinspektor BDG	Fatima / Portugalia	Festiwal Tradycje kultury żydowskiej	9-11 września	5 078,48

Zestawienie wyjazdów związanych ze współpracą zagraniczną w 2016 r.

Tabela nr 22

Joanna Iskierka	kierownik Kancelarii Prezydenta	Bruksela / Belgia	Staż w Biurze Regionalnym Województwa Śląskiego	11-23 września	6 586,26
Barbara Pamuła- Wesołek Agnieszka Pilawska- Błaut Agnieszka Gruziewska Krzysztof Kokot	główny specjalista PS główny specjalista Ed wydział PS wydział PS kierowca	Pforzheim / Niemcy	Rewizyta w sektorze pomocy społecznej	19-24 września	2 985,02
Andrzej Szewiński Barbara Gieroń Ewa Kłosińska	zastępca prezydenta radna wydział KPS	Lourdes / Francja	Warsztaty turystyczne dla tour operatorów i spotkanie Burmistrzów Miast Pielgrzymkowych	1-4 października	6 274,73
Krzysztof Matyjaszczyk Janina Kulisiewicz Adam Knapik Leszek Unton	prezydent miasta kierownik referatu w BDG referat BDG kierowca	Mülheim a.d. Ruhr / Niemcy	Posiedzenie Prezydium Stowarzyszenia Miast Laureatów Nagrody Europy	3-5 listopada	4 650,73
Andrzej Szewiński Jacek Krawczyk Adam Knapik	zastępca prezydenta radny podinspektor, BDG	Fatima / Portugalia	Międzynarodowy Kongres Turystyki i spotkanie burmistrzów	9-12 listopada	7 759,93
Wioletta Radkowska	zastępca naczelnika wydziału FER	Bruksela / Belgia	Staż w Biurze Regionalnym Województwa Śląskiego	14-25 listopada	6 514,99
Bartłomiej Osumek Jerzy Kalinowski	kierownik referatu, KPS kierowca	Pforzheim / Niemcy	Udział w obchodach jubileuszu 30-lecia Kina Komunalnego Pforzheim	15-18 września	2 282,65
Ryszard Stefaniak Jerzy Kalinowski Krystyna Stefańska Łukasz Wabnic	zastępca prezydenta kierowca radna radny	Pińsk / Białoruś	Udział w Dniach Miasta Pińska oraz spotkanie z miejscową Polonią.	30 września – 3 października	2 390,94
Jerzy Chudobski Piotr Grzybowski Paweł Iżyński Beata Stryjewska	kierowca naczelnik wydziału zastępca naczelnika inspektor, FER	Brno / Czechy	Udział w MSV - Międzynarodowych Targach Maszynowych.	3-5 października	2 364,65
Aneta Herbuś Anna Mielczarek	inspektor, FER podinspektor, FER	Sztokholm / Szwecja	Udział w Nordic Smart Cities – The City 2.0.	1-4 listopada	2 054,03

Zadania w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, jak również nadzorujący jego działalność Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy. Wydział podejmował działania mające na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia oraz braku aktywności zawodowej mieszkańców miasta.

Sytuacja na rynku pracy regionu częstochowskiego (miasta Częstochowy i powiatu częstochowskiego) – Powiatowy Urząd Pracy

Podobnie, jak w dwóch poprzednich latach odnotowany został znaczny spadek bezrobocia rejestrowanego oraz wzrosła liczba wolnych miejsc pracy zgłaszanych przez pracodawców. Redukcja bezrobocia na obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie wyniosła w 2016 r. 25,7% (w 2015 r. – 23,8%).

Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy to efekt ożywienia gospodarczego, rosnącej liczby ofert pracy oraz intensywnych działań prowadzonych przez PUP Częstochowa w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych, z wykorzystaniem środków Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Na koniec grudnia 2016 roku w PUP Częstochowa zarejestrowanych było 11 544 bezrobotnych. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 3 998 osób.

W mieście Częstochowa liczba bezrobotnych wynosiła 6 766 osób tj. o 2 312 mniej niż w 2015 r. a w powiecie częstochowskim - 4 778 osób tj. o 1 686 mniej niż w 2015 r.

Dynamika spadku bezrobocia w 2016 r. wyniosła 25,7%, z tego: w mieście Częstochowie - 25,5%, a w powiecie częstochowskim – 26,1%. Bezrobotni mieszkańcy Częstochowy stanowili 58,6% ogółu zarejestrowanych w PUP, a powiatu częstochowskiego – 41,4%.

Prawo do zasiłku posiadało w końcu grudnia 2016 r. – 1 908 osób tj. 16,5% ogółu bezrobotnych. Bezrobotne kobiety zarejestrowane w PUP stanowiły 52% ogółu bezrobotnych, natomiast mężczyźni – 48%.

Inicjatywy Wydziału Polityki Społecznej

Zorganizowano 59 staży zawodowych dla osób bezrobotnych w jednostkach organizacyjnych Urzędu Miasta. Staże pozwoliły stażystom nabyć niezbędne doświadczenie zawodowe do pracy biurowej i administracyjnej. W ramach Programu Wspierania Przedsiębiorczości i Tworzenia Nowych Miejsc Pracy w Częstochowie na lata 2013-2018, zrealizowano III edycję Projektu Informacyjno-Promocyjnego „Młodzi-Kreatywni”. Celem projektu było rozwijanie kreatywności i przedsiębiorczości wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz zwiększanie zainteresowania tematem przedsiębiorczości. Ponadto, realizowano szkolenia dla nauczycieli.

Rozpoczęto realizację IV edycji Projektu "Młodzi-Kreatywni". Czwarte wydanie Projektu realizowane jest, wzorem lat wcześniejszych, we współpracy z partnerami zewnętrznymi.

W ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, w okresie od maja do września 2016 r. realizowano prace społecznie użyteczne dla 70 osób w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej i organizacjach pozarządowych.

Koordinowano organizację prac w formie robót publicznych refundowanych ze środków Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie. Prace w ramach robót publicznych organizowanych w Urzędzie Miasta oraz w jednostkach organizacyjnych gminy – Straży Miejskiej, Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji oraz Samorządowym Zakładzie Budżetowym Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie. Złożono wnioski na organizację 56 miejsc pracy.

Podjęmowano działania sprzyjające wspieraniu promocji zatrudnienia:

- 1) wspomagano działalność Samorządowego Zakładu Budżetowego Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie (210 uczestników) oraz Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej "Feniks" (210 uczestników), w których 420 osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, korzystających z pomocy społecznej – miały szansę na usamodzielnienie poprzez uczestnictwo w warsztatach, m.in. kulinarno-gastronomicznym, porządkowym, administracyjno-biurowym, monitoringu i dozoru, ogrodniczym, krawieckim oraz remontowo-budowlanym;
- 2) realizowano obowiązek stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, których wartość przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty określonej w art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych, przez wydziały Urzędu Miasta i jednostki organizacyjne Gminy Miasta Częstochowy;
- 3) rozpatrywano wnioski składane przez jednostki organizacyjne miasta i komórki organizacyjne Urzędu Miasta dot. stosowania klauzul społecznych w procedurze zamówień publicznych, motywujące pracodawców do zatrudniania przy realizacji zamówień publicznych osób bezrobotnych, niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 4) wskazano na zasadność stosowana przez jednostki organizacyjne miasta i komórki organizacyjne urzędu miasta klauzul społecznych w 48 procedurach o zamówienie publiczne, w tym 1 - zatrudnienia osób niepełnosprawnych w usługach, w wyniku czego zatrudniono 162 osób bezrobotnych, m.in. osób długotrwale pozostających bez pracy.

Zadania zrealizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie

Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie jest instytucją rynku pracy, która realizuje zadania szczegółowo określone w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Do najważniejszych z nich należą: promocja zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa w ramach dostępnych usług i instrumentów rynku pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie w działaniach skierowanych na rzecz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy współpracuje z pracodawcami, instytucjami szkoleniowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami dialogu społecznego.

Usługi świadczone przez PUP Częstochowa dostosowane są do wymagań każdego klienta. Opierają się w dużej mierze na nowoczesnych rozwiązaniach informatycznych, które wdrażane są przez urząd równoległe z postępem technicznym oddziaływającym także na rynek pracy.

W 2016 r. działania na rzecz lokalnego rynku pracy koncentrowały się na:

- przedsięwzięciach zmierzających do promocji zatrudnienia oraz przeciwdziałania bezrobociu i jego negatywnym skutkom,
- pozyskiwaniu i gospodarowaniu środkami finansowymi przeznaczonymi na realizację zadań z zakresu promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- współpracy z partnerami rynku pracy, organizacjami, instytucjami, jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie promocji zatrudnienia,
- monitorowaniu lokalnego rynku pracy w celu doskonalenia jakości świadczonych usług,
- organizowaniu i finansowaniu programów rynku pracy,
- realizowaniu zadań z zakresu udziału w sieci EURES,
- wzbogacaniu wiedzy na temat rynków pracy krajów Unii Europejskiej/EOG i Szwajcarii,
- prowadzeniu kampanii promocyjnej informującej o działalności i usługach świadczonych przez urząd,
- podnoszeniu kwalifikacji pracowników PUP,
- poprawie organizacji i jakości obsługi osób bezrobotnych i pracodawców.

W 2016 r. odbyły się cztery posiedzenia Powiatowej Rady Zatrudnienia kadencji 2012-2016. Rada pozytywnie zaopiniowała tworzenie nowych kierunków kształcenia w zawodach: kierowca mechanik, technik procesów introligatorskich, introligator, opiekun w domu pomocy społecznej, asystent osoby niepełnosprawnej.

Działając w ramach upoważnienia Prezydenta Miasta Częstochowy, Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie wydał w I instancji 56 976 decyzji administracyjnych. Z ogólnej liczby 480 złożonych

odwołań, we własnym zakresie rozpatrzono 192, natomiast 288 przekazano do rozpatrzenia przez Wojewodę Śląskiego. Wydawane decyzje dotyczyły:

- uznania lub odmowy uznania danej osoby za bezrobotną oraz utraty statusu bezrobotnego,
- przyznania, odmowy przyznania, wstrzymania lub wznowienia wypłaty oraz utraty lub pozbawienia prawa do zasiłku, stypendium i innych finansowanych z Funduszu Pracy świadczeń niewynikających z zawartych umów,
- obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku, stypendium, innych nienależnie pobranych świadczeń lub kosztów szkoleń,
- odroczenia terminu spłaty, rozłożenia na raty lub umorzenia części albo całości nienależnie pobranego świadczenia oraz należności z tytułu zwrotu refundacji lub przyznanych jednorazowo środków.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie wydał 894 postanowienia dotyczące odmowy wszczęcia postępowania, wznowienia postępowania, zawieszenia lub podjęcia postępowania. W 2016 r. Wojewoda Śląski przekazał Powiatowemu Urzędowi Pracy w Częstochowie środki w formie dotacji celowej w kwocie 8 854 226 zł z przeznaczeniem na pokrycie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku.

Zadania realizowane przez PUP i środki finansowe

Tabela nr 23

Rodzaj zadania	Kwota w złotych
Zasiłki dla bezrobotnych, dodatki aktywizacyjne, świadczenia integracyjne (CIS) i inne w tym: - świadczenia integracyjne.	31 581 819 4 891 482
Aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu w tym: - wydatki na Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)	39 441 425 1 590 195
Pozostałe wydatki fakultatywne	2 097 290
Razem:	73 120 534

Aktywne działania PUP zmniejszające bezrobocie

Tabela nr 24

Rodzaj środków – wykonanie	Kwota w złotych
Fundusz Pracy /według algorytmu/ oraz program specjalny i Program Aktywizacja i Integracja (PAI)	19 918 379
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój POWER	7 484 752
Regionalny Program Operacyjny RPO	7 241 869
Dodatkowe programy /rezerwy dysponenta/	4 796 425
Razem:	39 441 425

W 2016 r. realizowano także zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędzie. Wydatkowano na ten cel ogółem 502 729 zł. i objęły finansowanie instrumentów i usług rynku pracy na rzecz osób bezrobotnych niepełnosprawnych i niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu.

Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie w ramach współpracy z pracodawcami finansował działania na rzecz kształcenia ustawicznego pracowników dzięki środkom Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS). W 2016 roku PUP Częstochowa wydatkował na ten cel kwotę 1 590 195 zł. Dzięki nim zawarto umowy z 67 pracodawcami, a wsparciem (kształceniem) objęto łącznie 571 osób.

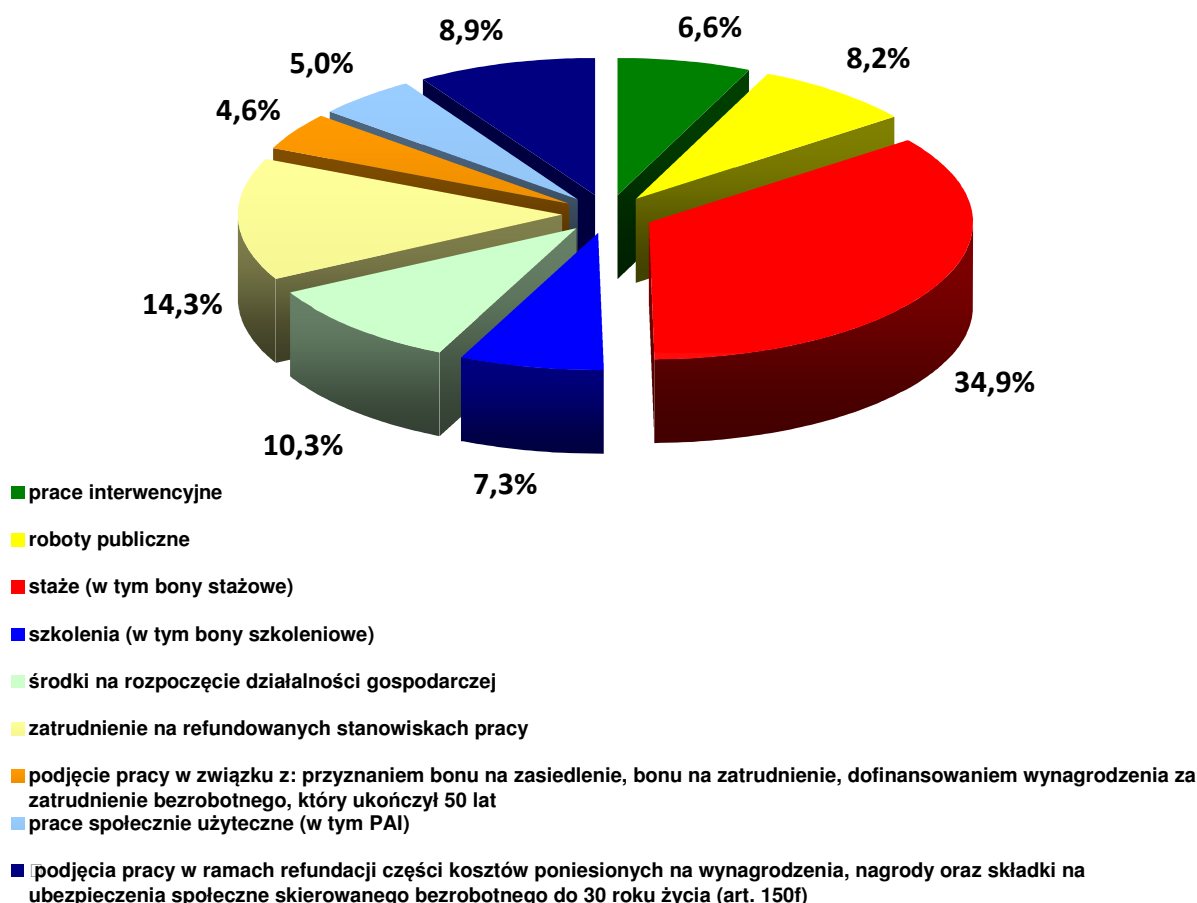
Środki finansowe będące w dyspozycji PUP w Częstochowie pozwoliły na skorzystanie z różnych form aktywizacji zawodowej 4 431 osobom bezrobotnym. Najpopularniejszymi instrumentami rynku pracy okazały się staże wraz z bonami stażowymi (1 545 osób) oraz tworzenie przez pracodawców nowych miejsc zatrudnienia w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (634 osoby).

Formy aktywizacji i liczba bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w 2016 r.

Tabela nr 25

Formy aktywizacji	Liczba osób
Prace interwencyjnych	294
Roboty publiczne	362
Staże (w tym bony stażowe)	1 545
Szkolenia (w tym bony szkoleniowe)	322
Środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej	456
Koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	634
Prace społecznie użyteczne (w tym PAI)	221
Podjęcie pracy w związku z: przyznaniem bonu na zasiedlenie, bonu na zatrudnienie, dofinansowaniem wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego, który ukończył 50 lat	203
Podjęcie pracy w ramach refundacji części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenie społeczne skierowanego bezrobotnego do 30 roku życia (art. 150f)	394
Ogółem:	4 431

Udział bezrobotnych według form aktywizacji zawodowej

Projekty i programy realizowane w 2016 r. przez PUP

Projekt pn.: „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Mieście Częstochowa i powiecie częstochowskim (II)”, był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu

Spolecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa I Osoby młode na rynku pracy, Działanie 1.1 Wsparcie osób pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy - projekty pozakonkursowe, Poddziałanie 1.1.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Głównym celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez pracy w Mieście Częstochowa i powiecie częstochowskim. Wsparcie w ramach projektu skierowane było do 1 020 osób w wieku 18-29 lat (które nie ukończyły 30 roku życia na dzień rozpoczęcia udziału w projekcie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie jako osoby bezrobotne, należące do I lub II profilu pomocy, które nie uczestniczyły w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET), zgodnie z definicją osoby NEET przyjętą w PO WER.

W 2016 roku uczestnicy projektu zostali objęci kompleksowym wsparciem w postaci:

- ustalenia profilu pomocy oraz przygotowania lub zaktualizowania Indywidualnego Planu Działania (1 020 osoby),
- ośrodków pracy lub poradnictwa zawodowego (1 020 osoby),
- staży (801 osób),
- jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej (104 osoby),
- bonów na zasiedlenie (115 osób).

Wartość projektu: **8 960 068 zł**. Termin realizacji projektu: 1.01.2016 r. - 31.12.2016 r.

Projekt pn. „Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie (II)” współfinansowany był przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa VII, Działanie 7.2.

Głównym celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w wieku 30+, pozostających bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie.

W roku 2016 projekt skierowany był do 580 osób bezrobotnych powyżej 30 roku życia, dla których ustalony został I lub II profil pomocy, należących co najmniej do jednej z poniższych grup:

- kobiety (352 osób);
- osoby powyżej 50 roku życia (134 osób);
- osoby niepełnosprawne (35 osób);
- osoby długotrwale bezrobotne (307 osób);
- osoby o niskich kwalifikacjach (405 osób).

Udzielanie wsparcia w postaci usług i instrumentów rynku pracy, zostało poprzedzone pogłębioną analizą umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych każdego uczestnika projektu. Wszyscy uczestnicy zostali objęci także usługą pośrednictwa pracy lub poradnictwa zawodowego.

W ramach projektu uczestnicy skorzystali z jednej z wybranych form aktywizacji zawodowej:

- staży (255 osób)
- środków na podjęcie działalności gospodarczej (102 osoby);
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (223 osoby).

Wartość projektu: **7 661 664 zł**. Termin realizacji projektu: 1.01.2016 r. - 31.12.2016 r.

Program specjalny pn. "Budujmy przyszłość" finansowany był ze środków Funduszu Pracy. W 2016 roku program skierowany był do 222 osób bezrobotnych, w szczególności osób z ustalonym III profilem pomocy lub znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) tj. do bezrobotnych:

- do 30 roku życia,
- długotrwale bezrobotnych,
- powyżej 50 roku życia,
- korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- posiadających co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- niepełnosprawnych.

Aktywizacja zawodowa uczestników programu odbywała się dzięki jednej z wybranych form wsparcia:

- pracom interwencyjnym,
- robotom publicznym,
- zatrudnieniu na refundowanych stanowiskach pracy.

Osobom bezrobotnym za każdy przepracowany miesiąc wypłacany był dodatek wyrównawczy w wysokości 400,00 zł.

Wartość projektu: **3 000 000,00 zł**. Termin realizacji projektu: 1.02.2016 r. - 31.12.2016 r.

Program Aktywizacja i Integracja (PAI) finansowany jest ze środków Funduszu Pracy. W 2016 roku program skierowany był do 140 osób bezrobotnych z terenu miasta Częstochowy oraz gmin powiatu częstochowskiego – Blachowni, Dąbrowy Zielonej, Kłomnic, Konopisk, Poczesnej, Przyrowa i Rędzin, dla których ustalony został III profil pomocy i jednocześnie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności realizujących kontrakt socjalny, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Celem programu PAI było:

- udzielenie kompleksowej pomocy osobom bezrobotnym, korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej
- integracja społeczna służąca kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym,
- przeciwdziałanie pogłębianiu się problemów związanych z wykluczeniem społecznym,
- rozwinięcie umiejętności psychospołecznych,
- budowanie prawidłowych interakcji z otoczeniem, powrót do aktywności społecznej i zawodowej jego uczestników.

Ponadto udział w programie miał skutecznie kształtować umiejętności komunikacji interpersonalnej, asertywności i autoprezentacji. W efekcie bezrobotni zostali lepiej przygotowani do rozmów z potencjalnymi pracodawcami.

Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie realizował program PAI we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej oraz podmiotami prowadzącym działalność statutową na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zgodnie z przepisami o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Działania w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych realizowane były w ramach prac społecznie użytecznych w wymiarze 10 godzin tygodniowo na terenie poszczególnych gmin.

Działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych, służące kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym były realizowane poprzez grupowe poradnictwo specjalistyczne, warsztaty trenerskie i grupy wsparcia, w wymiarze 10 godzin tygodniowo przez wytypowany w otwartym konkursie ofert podmiot prowadzący działalność statutową na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub przeciwdziałania uzależnieniem i patologiom społecznym, zgodnie z przepisami o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Wartość programu: **200 000,00 zł**. Termin realizacji: 1.02.2016 r. - 31.10.2016 r.

Program regionalny pn „Aktywni 50+” realizowany był na podstawie porozumienia zawartego przez Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie i Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.

Program skierowany był do 25 osób bezrobotnych z terenu miasta Częstochowy i powiatu częstochowskiego, które ukończyły 50 rok życia. Uczestnicy programu skorzystali ze wsparcia w postaci prac interwencyjnych, robót publicznych i staży. Celem programu było wsparcie osób w powrocie na rynek pracy.

Wartość programu: 200 000,00 zł. Termin realizacji: 1.01.2016 r. - 31.12.2016 r.

Działania dotyczące polityki społecznej – PUP

W styczniu 2016 r. podczas konferencji z udziałem władz m. Częstochowy i powiatu częstochowskiego, przedstawiciele instytucji rynku pracy i pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych podsumowano dwie pierwsze edycje ubiegłorocznego programu PAI pn.: „Praca to jest to”.

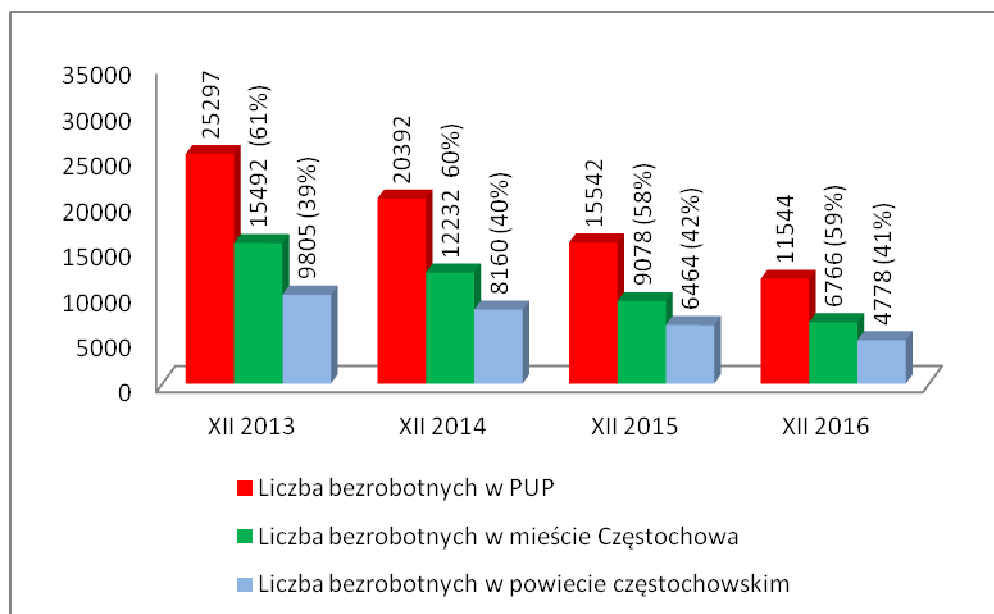
Program przygotowany przez PUP Częstochowa realizowany był we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej z terenu siedmiu gmin powiatu częstochowskiego - Blachowni, Dąbrowy Zielonej, Kłomnic, Konopisk, Poczesnej, Olsztyna, Rędzin oraz Częstochowy. Zwieńczeniem konferencji było wręczenie przedstawicielom instytucji zaangażowanych w realizację PAI dyplomów gratulacyjnych.

PUP Częstochowa zawarł porozumienie z Centrum Integracji Społecznej w Kłomnicach. Przedmiotem umowy było ustalenie szczegółowego sposobu i zasad refundacji świadczeń integracyjnych wypłacanych uczestnikom zajęć w CIS w Kłomnicach.

Warto podkreślić, że Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie przoduje w woj. śląskim i w kraju we wspieraniu Centrów Integracji Społecznej. Ponad 55% wydatków na ten cel w województwie jest angażowanych przez częstochowski urząd pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie w ramach porozumień zawartych z Centrami Integracji Społecznej dotyczących zasad refundacji świadczeń integracyjnych (wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne) dla uczestników zajęć w CIS-ach, wydatkował w 2016 r. kwotę **4 891 500 zł**, obejmując pomocą **791 osób** z terenu miasta Częstochowy i powiatu częstochowskiego.

**Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie
stan na koniec 2016**

Stopa bezrobocia w końcu grudnia 2016 r. wynosiła :

- w Częstochowie – 6,3% (spadek o 2,2 p. proc. w stosunku do grudnia 2015),
- w powiecie częstochowskim – 11,2% (spadek o 3,5 p. proc. w stosunku do grudnia 2015)
- w woj. śląskim – 6,6% (spadek o 1,6 p. proc. w stosunku do grudnia 2015)
- w Polsce – 8,3% (spadek o 1,4 p. proc. w stosunku do grudnia 2015).

Stopa bezrobocia (%)

Tabela nr 26

Miesiąc/rok	Polska	Woj. śląskie	Miasto Częstochowa	Powiat częstochowski
31.12.2013	13,4	11,3	13,8	21,3
31.12.2014	11,4	9,6	11,2	18,0
31.12.2015	9,7	8,2	8,5	14,7
31.12.2016	8,3	6,6	6,3	11,2

W 2016 r. w PUP Częstochowa zarejestrowały się 20 974 osoby bezrobotne, czyli o 2 180 mniej niż w 2015 r. Wśród zarejestrowanych przeważały osoby poprzednio pracujące (17 409 osób), które stanowiły 83% ogółu, natomiast bezrobotni nie posiadający stażu pracy (3 565 osób) stanowili 17%. Zdecydowana większość rejestrowała się w PUP po raz kolejny (85%), po raz pierwszy zarejestrowało się 15% bezrobotnych.

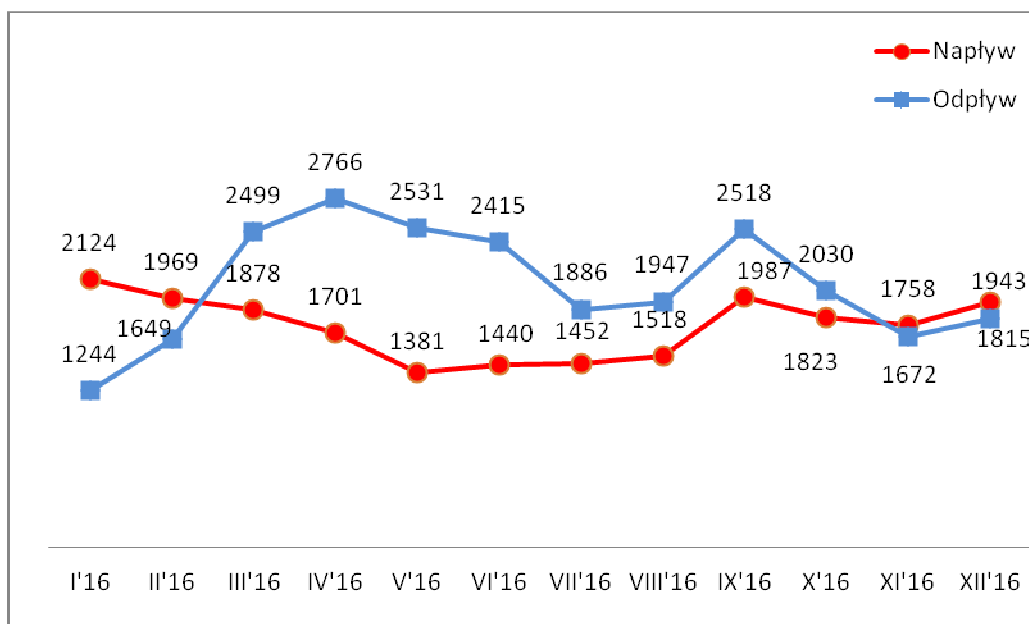
W 2016 r. w PUP Częstochowa zarejestrowało się 7 011 osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi, co stanowiło 33,4% wszystkich zarejestrowanych w ciągu roku, 1 786 osób będących w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (8,5%), a także 470 osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (2,2%).

Z ewidencji bezrobotnych wyłączono w 2016 r. 24 972 osoby, o 3 032 mniej niż w 2015 r.

Najczęstszą przyczyną wyłączeń z rejestrów PUP było:

- podjęcie pracy – 47,6% (11 877 osób),
- niepotwierdzenie gotowości do pracy – 23,2% (5 795 osób),
- rozpoczęcie aktywnej formy w postaci szkolenia, stażu, prac społecznie użytecznych – 8,4% (2 088 osób),
- dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego – 5,7% (1 421 osób),
- odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy – 5,2% (1 288 osób),
- nabycie praw emerytalnych lub rentowych – 2,7% (680 osób),
- nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego – 1,7% (433 osoby).

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych i wyrejestrowanych w 2016 r.

Status osoby będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadało w końcu grudnia 2016 r. 9 627 bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Częstochowa, co stanowiło 83,4% ogółu. Wśród bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy najliczniejszymi grupami byli:

- długotrwale bezrobotni (6 218 osób),
- powyżej 50 roku życia (4 076 osób),
- do 30 roku życia (2 275 osób).

W końcu grudnia 2016 roku prawie połowa bezrobotnych pozostających w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie posiadała wykształcenie gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe – 49% ogółu (5 682 osoby). Świadectwo ukończenia szkoły średniej lub policealnej posiadało 32% bezrobotnych (3 660 osób), a dyplom ukończenia szkoły wyższej 19% zarejestrowanych (2 202 osoby).

Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat – prawie 25% ogółu zarejestrowanych (2 878 osób), następnie od 35 do 44 lat – ponad 22% (2 558 osób) oraz bezrobotni od 45 do 54 roku życia – niecałe 20% ogółu (2 287 osób). Odsetek osób

bezrobotnych do 25 roku życia wynosił 8,4% (971 osób). Duży problem z powrotem na rynek pracy mają osoby starsze po 55 roku życia. Ich udział w liczbie bezrobotnych wynosił w końcu 2016 r. 24,6% i zwiększył się w porównaniu z rokiem 2015 o 1,3 punktu procentowego.

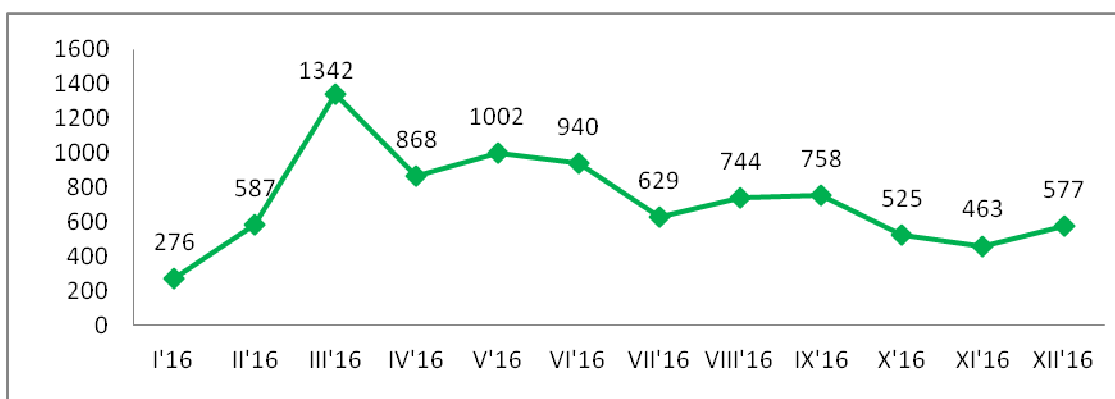
Większość bezrobotnych figurujących w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie to osoby, które wcześniej pracowały. Na koniec 2016 roku liczba osób poprzednio pracujących wynosiła 9 909 tj. 85,8% ogółu bezrobotnych. Odsetek osób dotychczas niepracujących wyniósł 14,2% (1 635 osób).

Wśród poprzednio pracujących 43,9% stanowili bezrobotni z krótkim stażem pracy tj. do 5 lat pracy. Osoby ze stażem pracy od 5 do 20 lat stanowiły 35% poprzednio pracujących, a powyżej 20 lat 21,1%.

Jednym z większych zagrożeń występujących na rynku pracy jest długotrwałe pozostawanie bez pracy. W końcu 2016 r. osoby pozostające bez zatrudnienia dłużej niż 12 miesięcy od momentu zarejestrowania stanowiły 39,8% (4 589 osób) wszystkich bezrobotnych (w 2015 r. – 42,4%). Ponad 62% bezrobotnych z tej grupy (2 854 osób) pozostawało w rejestrze urzędu pracy ponad 2 lata.

Poziom bezrobocia nierozzerwalnie związany jest z oferowaną przez pracodawców liczbą wolnych miejsc pracy. W 2016 roku do PUP Częstochowa zgłoszonych zostało 8 711 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Jest to o 1 603 więcej niż w 2015 roku.

Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej w 2016 roku

Wśród zgłoszonych w 2016 r. ofert pracy, miejsca pracy subsydiowanej (3 767) stanowiły 43,2%, w tym miejsca aktywizacji zawodowej tj. stażu i prac społecznie użytecznych (1 799) stanowiły 20,7% wszystkich zgłoszonych ofert pracy. Miejsca pracy niesubsydiowanej w liczbie 4 944 stanowiły 56,8% wszystkich zgłoszonych wolnych miejsc. Z sektora prywatnego wpłynęło 7 737 wolnych miejsc a z sektora publicznego 974. Do osób niepełnosprawnych adresowane były 462 wolnie miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej.

Najwięcej ofert pracy zgłoszono dla bezrobotnych w zawodach: pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani, robotnicy gospodarczy, sprzedawcy, technicy prac biurowych, magazynierzy, kierowcy samochodu ciężarowego, sprzętaczki biurowe, szwaczki maszynowe, pakowacze ręczni.

W 2016 r. pośrednicy pracy z Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie przyjęli do realizacji od pracodawców 4 283 ofert pracy na 6 987 wolnych miejsca zatrudnienia. W ramach realizacji ofert pracy zorganizowano 160 giełd pracy, na których zaoferowano 685 wolnych miejsc pracy, a łączna liczba uczestników to 1 093 osoby.

Pośrednicy pracy z PUP Częstochowa odnawiali kontakty i nawiązywali nowe z podmiotami gospodarczymi działającymi na terenie miasta oraz powiatu częstochowskiego (5 787 kontaktów).

Ponadto pośrednicy pracy zarejestrowali 5 967 oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi oraz sporządzili 454 informacje starosty na temat możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych podmiotu powierzającego wykonywanie pracy w oparciu o rejestr bezrobotnych i poszukujących pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie.

W ramach pośrednictwa pracy związanego ze swobodnym przepływem pracowników na terenie państw UE/EOG poprzez sieć EURES (Europejskie Służby Zatrudnienia) zarejestrowano 268 ofert pracy na łączną liczbę 2 216 wolnych miejsc zatrudnienia.

Realizacja pośrednictwa pracy w ramach sieci EURES obejmowała zarówno kontakty z instytucjami zewnętrznymi dotyczącymi sieci EURES (21 kontaktów), jak i kontakty z bezrobotnymi

i poszukującymi pracy obejmującymi informacje ogólne (171), informacje bezpośrednie dotyczące poszukiwania pracy (108) i inne (18). Świadczenie usług w ramach sieci EURES zamknęło się liczbą 297 udzielonych informacji i porad.

Dział Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji był organizatorem 7 spotkań informacyjnych dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w których uczestniczyło łącznie 38 osób. Tematyka spotkań informacyjnych obejmowała głównie wyjazdy do pracy za granicą. Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie w październiku organizował również wydarzenie Katowice-Kraków On-line Job Day 2016 r., w którym osoby zainteresowane podjęciem pracy za granicą mogły skontaktować się poprzez specjalną platformę internetową z wybranymi pracodawcami i przeprowadzić wstępne rozmowy kwalifikacyjne.

W 2016 roku doradcy zawodowi w ramach indywidualnego poradnictwa zawodowego przeprowadzili 1 073 rozmowy doradcze. W ramach grupowego poradnictwa zawodowego doradcy przygotowali zajęcia warsztatowe skierowane do bezrobotnych. Wzięło w nich udział 538 osób podzielonych na 68 grup. Zajęcia obejmowały zagadnienia z zakresu: autoprezentacji, profesjonalnego przygotowania dokumentów aplikacyjnych, radzenia sobie ze stresem, określenia predyspozycji zawodowych, asertywności, przygotowania do rozmowy kwalifikacyjnej, planowania kariery zawodowej.

Dodatkowo w ramach poradnictwa grupowego przeprowadzono 18 spotkań adresowanych do młodzieży na temat „Jak skutecznie szukać pracy?”. Uczestniczyło w nich 115 osób.

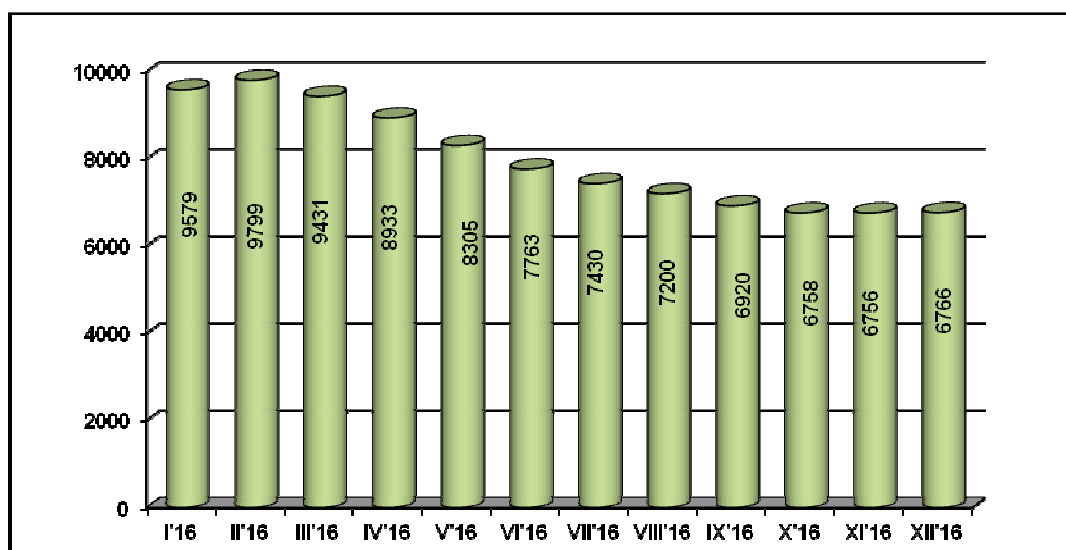
Dużym zainteresowaniem cieszyła się działalność Otwartego Klubu Pracy, w którym osoby bezrobotne i poszukujące pracy mogły zapoznać się z aktualnymi ofertami pracy zamieszczonymi w Internecie, przygotować dokumenty aplikacyjne oraz skontaktować się telefonicznie z pracodawcą. W 2016 r. z oferty Otwartego Klubu Pracy skorzystało 278 osób.

Doradcy zawodowi z urzędu pracy spotykali się także z uczniami szkół ponadgimnazjalnych. Dla uczniów ostatnich klas przeprowadzili spotkania informacyjne na temat metod poszukiwania pracy oraz sposobu właściwej autoprezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej. Konsultacje z młodzieżą odbywały się w ramach Programu Wspierania Przedsiębiorczości i Tworzenia Nowych Miejsc w Pracy w Częstochowie na lata 2013-2018 i realizowanego projektu pn. „Młodzi kreatywni”.

Sytuacja na rynku pracy miasta Częstochowy oraz aktywizacja osób bezrobotnych

Na koniec grudnia 2016 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie zarejestrowanych było 6 766 bezrobotnych mieszkańców Częstochowy tj. o 2 312 (o 25,5%) mniej niż przed rokiem. Bezrobotni poprzednio pracujący stanowili 85,9% ogółu zarejestrowanych, a nie posiadający żadnego stażu pracy – 14,1%.

**Liczba bezrobotnych mieszkańców Częstochowy w 2016 roku
Stan w końcu miesiąca**

W 2016 roku w PUP zarejestrowały się 12 852 osoby bezrobotne z terenu Częstochowy (w 2015 r. – 14 210). Zdecydowana większość posiadała udokumentowany staż pracy – 83,7% ogółu, ponadto

przeważały osoby rejestrujące się po raz kolejny – 85,3% ogółu. Osoby rejestrujące się po raz pierwszy stanowiły 14,7% zarejestrowanych.

W 2016 r. zarejestrowało się 309 osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy – 2,4% ogółu oraz 909 osób będących w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (7,1%).

Z ewidencji wyłączonych zostało w 2016 r. 15 164 bezrobotnych (w 2015 r. – 17 364). Najczęstszym powodem wykreślenia z rejestrów było:

- podjęcie pracy – 5 735 osób (w 2015 r. – 7 966),
- niepotwierdzenie gotowości do pracy – 3 815 (w 2015 r. - 5 030),
- rozpoczęcie aktywnej formy w postaci szkolenia, stażu, prac społecznie użytecznych – 1 086 (w 2015 r. – 1 128),
- odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy – 857 (w 2015 r. – 691).
- dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego – 766 (w 2015 r. – 812),
- nabycie praw emerytalnych lub rentowych – 503 osoby (w 2015 r. – 613).

W końcu 2016 roku odnotowywano wyższy udział zarejestrowanych kobiet w stosunku do bezrobotnych mężczyzn. Kobiety stanowiły 53,1% ogółu zarejestrowanych, natomiast bezrobotni mężczyźni 46,9%. Prawo do zasiłku posiadało w końcu 2016 roku 981 bezrobotnych (14,5% zarejestrowanych).

Na koniec grudnia 2016 r. status osoby będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadało 5 640 bezrobotnych mieszkańców Częstochowy, co stanowiło 83,4% ogółu bezrobotnych (2015 r. – 85,9%). Wśród zarejestrowanych bezrobotnych najliczniejszymi grupami w szczególnej sytuacji były osoby:

- długotrwale bezrobotne (3 603 osoby),
- powyżej 50 roku życia (2 594 osoby),
- do 30 roku życia (1 156 osób).

Ponad 45% bezrobotnych z miasta Częstochowy posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne, 32,5% zarejestrowanych legitymowało się wykształceniem policealnym i średnim a odsetek osób z wykształceniem wyższym wynosił 22,3%.

Wśród zarejestrowanych w PUP przeważały osoby w wieku od 25 do 34 lat (23,6% zarejestrowanych), następnie od 35 do 44 lat (22,6%) oraz w wieku od 45 do 54 lat (19,7%). Osoby młode do 25 roku życia stanowiły niecałe 7% ogółu (6,6%), a ich udział zmniejszył się w porównaniu z 2015 r. o 0,5 p. proc. Znaczny udział w bezrobociu miały natomiast osoby powyżej 55 roku życia. Starsze osoby w znacznym stopniu narażone są na zagrożenia występujące na rynku pracy, mają problemy z adaptacją w nowym miejscu pracy, są mniej mobilne ze względu na stan zdrowia. Dlatego też są niechętnie zatrudniane przez pracodawców. W 2016 roku odsetek osób bezrobotnych po 55 roku życia zwiększył się o 1,3% i wynosił 27,4% .

Z analizy długości stażu pracy zarejestrowanych osób wynika, że 37% bezrobotnych z Częstochowy posiadało staż pracy krótszy niż 5 lat, 29% bezrobotnych posiadało staż pracy od 5 do 20 lat, a 14,1% bezrobotnych nie posiadało żadnego stażu. Bezrobotni z ponad 20-letnim doświadczeniem zawodowym stanowili 19,9% ogółu bezrobotnych.

W końcu 2016 r. 39,2% (2 649 osób) bezrobotnych z Częstochowy pozostawało bez pracy dłużej niż 12 miesięcy (w 2015 r. – 42,9%), w tym 63,4% (1 680 osób) to osoby pozostające w rejestrze PUP dłużej niż 2 lata (w 2015 r. -66,6%).

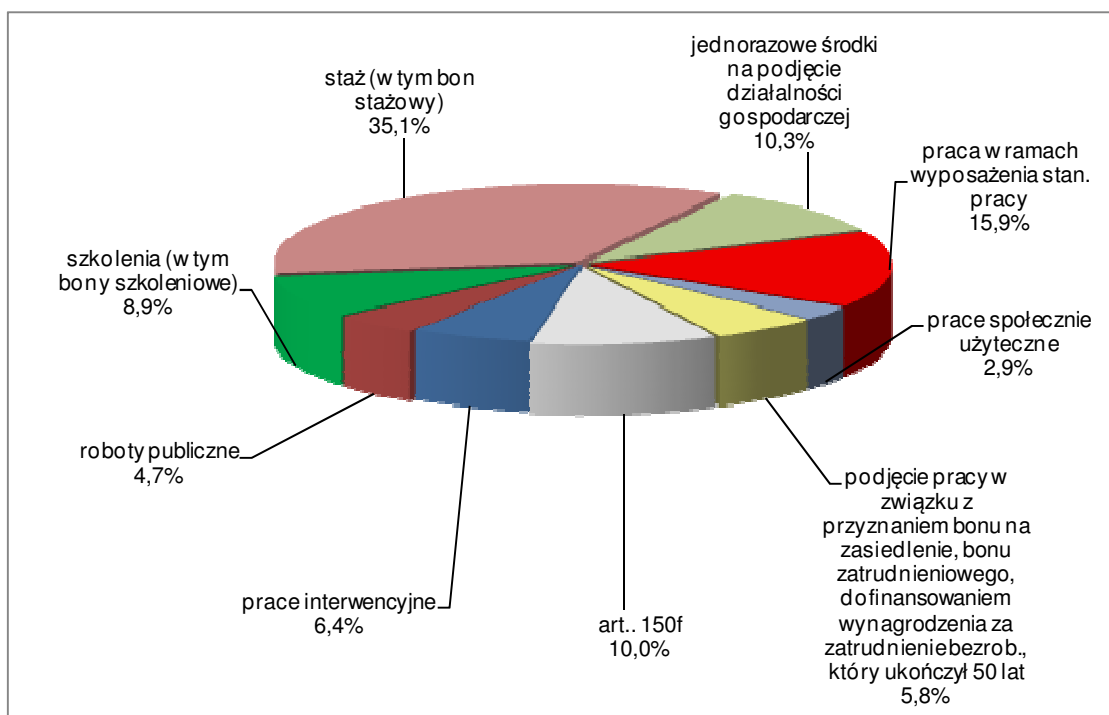
W 2016 r. pracodawcy z terenu Częstochowy zgłosili 5 935 ofert pracy (w 2015 r. – 5 073). Z sektora publicznego wpłynęło 467 ofert pracy (7,9% ogółu), z sektora prywatnego – 5 468 (92,1%). Miejsca subsydiowane – 2 370 (w tym stażu i prac społecznie użytecznych) stanowiły 39,9% ogółu zgłoszonych miejsc pracy z Częstochowy. Dla osób niepełnosprawnych pracodawcy zgłosili 416 wolnych miejsc pracy.

Aktywizacją zawodową objętych zostało w roku sprawozdawczym 2 315 bezrobotnych mieszkańców Częstochowy (w 2015 r. - 2 174 osoby), którzy skorzystali z:

- prac interwencyjnych – 149 osób (w 2015 r. - 197 osób),
- robót publicznych – 109 osób (w 2015 r. – 114),
- stażu (w tym ramach bonu stażowego) – 813 osób (w 2015 r. – 876),
- szkoleń (w tym w ramach bonu szkoleniowego) – 206 osób (w 2015 r. – 210),
- jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej – 238 osób (w 2015 r. – 251),
- zatrudnienia w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy – 367 osób (w 2015 r. – 373),

- podjęcia pracy w związku z: przyznaniem bonu na zasiedlenie, bonu na zatrudnienie, dofinansowaniem wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego, który ukończył 50 lat – 134 osoby (w 2015 r. – 111),
- prace społecznie użytecznych – 67 osób (w 2015 r. – 42),
- podjęcia pracy w ramach refundacji części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne skierowanego bezrobotnego do 30 roku życia (art. 150f) – 232 osoby (w 2015 r. – 0)

Udział procentowy bezrobotnych z miasta Częstochowy w aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu w 2016 r.

Działania promujące urząd, poprawiające jakość obsługi oraz wspólne inicjatywy

W maju 2016 r. Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie wraz z partnerami – Ochotniczymi Hufcami Pracy – Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Częstochowie, Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. w Częstochowie oraz Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Katowicach był organizatorem kolejnej edycji Targów Pracy. Honorowy patronat nad targami objął prezydent Miasta Częstochowy.

Podczas targów ponad 50 pracodawców prezentowało oferty pracy w kraju i za granicą. Zatrudnienie i dostępne formy aktywizacji zawodowej proponowały także instytucje rynku pracy. Uzupełnieniem oferty targowej były warsztaty prowadzone przez doradców zawodowych z Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie i Ochotniczych Hufców Pracy - Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Częstochowie.

W październiku 2016 r. Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie wspierał Ochotnicze Hufce Pracy – Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Częstochowie przy organizacji Targów Pracy i Edukacji Zawodowej. W trakcie targów, prowadzone były zajęcia warsztatowe. Te przygotowane przez doradców zawodowych z częstochowskiego urzędu pracy dotyczyły tematów: "Rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą" oraz "Jak skutecznie szukać pracy".

W 2016 r. Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie wydał bezpłatny numer Monitora Informacyjnego - Rynek Pracy. Monitor prezentował na swoich łamach informacje dotyczące częstochowskiego rynku pracy, poszerzał wiedzę odbiorcy dotyczącą programów i projektów realizowanych przez urząd pracy. Zawierał też sprawozdania z wydarzeń, w których uczestniczyli przedstawiciele urzędu pracy.

W marcu Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, a także osiem powiatowych urzędów pracy woj. śląskiego oraz konsorcjum WYG INTERNATIONAL podpisało umowę dotyczącą zlecenia działań aktywizacyjnych dla bezrobotnych, dla których ustalono II lub III profil pomocy. Wśród sygnatariuszy

porozumienia był Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie. Zgodnie z treścią umowy PUP Częstochowa skierował do firmy WYG INTERNATIONAL grupę ponad 300 osób bezrobotnych. W okresie 15 miesięcy dzięki jej działaniom bezrobotni powinni podjąć zatrudnienie

Przedstawiciele PUP Częstochowa wzięli także udział w VI Europejskim Kongresie Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Katowicach. Kongres gromadzi przedstawicieli świata biznesu, nauki, polityki, instytucji rynku pracy oraz środowisk gospodarczych i jest polem do dyskusji na temat szans, a także barier przed którymi stają mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa.

Podczas kongresu Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie był współorganizatorem panelu dyskusyjnego pn. „Urząd Pracy jako znaczący partner i koordynator lokalnego rynku pracy”. W tym celu PUP Częstochowa zawarł porozumienie z Regionalną Izbą Gospodarczą w Katowicach przystępując do partnerstwa lokalnego z udziałem innych instytucji rynku pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie zawarł też partnerstwo z Fundacją Promocji Inicjatyw Społecznych POLPROM dotyczącą współpracy przy realizacji projektu „Rekomendacje dla aktywizacji osób młodych w województwie śląskim”. Głównym celem projektu jest wzrost efektywności działań instytucji rynku pracy (IRP) skierowanych do osób młodych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w województwie śląskim.

W ramach tworzenia i rozwijania partners lokalnych w obszarze zatrudnienia Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie po podpisaniu porozumienia z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Katowicach przystąpił do realizacji „Zadania na rzecz zatrudnienia i rozwoju rynku pracy w subregionie częstochowskim”. W założeniu współpraca (do 2020 roku) kilkunastu podmiotów, uczestników partnerstwa ma za zadanie:

- działanie na rzecz kształcenia na potrzeby rynku pracy,
- realizowanie zadania empiryczne związanego z rynkiem pracy (m.in. monitorowanie sytuacji na rynku pracy),
- informowanie i promowanie działania partnerów na rzecz lokalnego rynku pracy,
- ubieganie się o środki i realizowanie projektów oraz programów na rzecz edukacji i lokalnego rynku pracy finansowanych z Unii Europejskiej,
- realizowanie usług i instrumentów rynku pracy wspierających pracodawców oraz osoby bezrobotne i poszukujące pracy,
- opracowywanie harmonogramów działań,
- wspieranie innych działań na rzecz rozwoju rynku pracy.

- Do głównych celów sprawowania nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem gminy należą:
- wzrost efektywności działania, skuteczności zarządzania i wartości spółek,
  - racjonalne wykorzystywanie zasobów majątkowych dla zapewnienia prawidłowej realizacji zadań, w tym wynikających z realizacji zadań własnych gminy,
  - skuteczne wykonywanie praw właścicielskich gminy do realizacji zadań i celów, dla których zostały powołane spółki,
  - przygotowanie spółek do ewentualnych procesów przekształceń i prywatyzacji w celu jak najlepszej realizacji zadań własnych gminy,
  - osiągnięcie przejrzystości funkcjonowania spółek.

Oczyszczalnia Ścieków „WARTA” Spółka Akcyjna² <http://www.wartasa.eu/>

Spółka prowadzi działalność w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych. Eksploatuje dwie oczyszczalnie, które obsługują mieszkańców miasta oraz kilkaset różnej wielkości zakładów przemysłowych. Obie oczyszczalnie oczyszczają łącznie ok. 15 mln m³ ścieków komunalnych rocznie. Zasadniczym źródłem dochodów spółki są przychody uzyskiwane za usługi polegające na odbiorze i oczyszczaniu ścieków. Nakłady inwestycyjne w 2016 r. wyniosły 5 125 000 zł. Na tę kwotę składały się zadania kontynuowane z lat ubiegłych, prace dotyczące dokumentacji projektowej, prace o charakterze budowlano-montażowym i zakupy inwestycyjne.

W roku 2016 realizowano działania utrzymujące w gotowości i sprawności wszystkie instalacje stanowiące ciąg technologiczny oczyszczalni. Jednocześnie uwzględniono zadania zmierzające do polepszenia warunków pracy pracowników poprzez zwiększenie bezpieczeństwa i estetyki na terenie spółki. W zakresie remontu infrastruktury technologii oczyszczania ścieków zrealizowano zadania na łączną kwotę 1 040 000 zł.

OŚ „WARTA” S.A. w Częstochowie jest posiadaczem patentu o nr 221453 na technologię przemysłowego wykorzystania odpadów z piaskownika, tj. jednego z elementów procesu technologicznego oczyszczania ścieków. Efektem złożonych etapów obróbki pozyskiwanego wsadu jest kruszywo stanowiące uzupełnienie składu mieszanki betonowej do podbudowy betonowej nawierzchni drogowej. Technologia ta zdobyła szereg krajowych i międzynarodowych nagród.

² udział Gminy Miasto Częstochowa 100%. Spółka powstała w 2002 r. w wyniku przekształceń likwidacyjnych Przemysłowej Spółki Wodnej „Warta” – uchwała nr 908/LXIX/02 Rady Miasta Częstochowy z dnia 10 października 2002 r. Spółka prowadzi działalność w zakresie oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych oraz przemysłowych dla miasta Częstochowy a także wywozu i unieszkodliwiania odpadów powstałych w wyniku procesu oczyszczania.

W spółce funkcjonuje Zintegrowany System Zarządzania, na który składa się System Zarządzania Jakością według normy PN-EN i System Zarządzania Środowiskowego według normy PN-EN. W lipcu 2016 r. w laboratorium działającym przy OŚ „WARTA” S.A. miał miejsce audit, podczas którego oceniano spełnienie wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005+Ap1:2007. Auditowi podlegały obszary systemu zarządzania wdrożonego w laboratorium, na które składają się: organizacja, zarządzanie, bezstronność i niezależność laboratorium, w tym poufność i prawa własności klientów, realizacja procesów i kompetencje techniczne. W wyniku auditu potwierdzono kompetencje laboratorium w ocenianych obszarach. Obecnie laboratorium ma 40 akredytowanych metod badawczych i 64 wskaźniki chemiczne. Certyfikat akredytacji laboratorium badawczego posiada nr AB 817. Akredytacja została udzielona od dnia 4 września 2007 r. i jest ważna do dnia 3 września 2019 r. Laboratorium świadczy usługi dla potrzeb własnych spółki jak i podmiotów zewnętrznych.

Wyniki finansowe OŚ „WARTA” S.A.

Tabela nr 27

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 2016 r.	Wykonanie planu 2016 r. (szacunkowe)	5:4 %
1	2	3	4	5	6
1.	Przychody ogółem	zł	39 165 000	38 469 323	98,22
2.	Koszty ogółem	zł	36 664 000	35 759 240	97,53
3.	Zysk (strata) na działalności gospodarczej	zł	2 501 000	2 710 083	108,36
4.	Zysk (strata) brutto	zł	2 501 000	2 710 083	108,36
5.	Obowiązkowe obciążenie wyniku finansowego	zł	525 000	958 944	182,66
6.	Zysk (strata) netto	zł	1 976 000	1 751 139	88,62
7.	Rentowność sprzedaży netto	%	5,05	4,55	90,10
8.	Dopłata do spółek prawa handlowego	zł	-	-	-
9.	Wynik finansowy po rozliczeniu dopłat	zł	1 976 000	1 751 139	88,62

Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.³ <http://czpk.czest.pl/>

CZĘSTOCHOWSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO
KOMUNALNE SP. Z O. O.

CzPK SPSZOK Oferta Edukacja Ekologiczna Inwestycje Dokumenty Zamówienia publiczne Media o nas Kontakt

REGIONALNA INSTALACJA PRZETWARZANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH

CzPK Sp. z o.o. zarządza Regionalną Instalacją Przetwarzania Odpadów Komunalnych, która ma status:

- RIPOK MBP - mechaniczno - biologiczne przetwarzanie odpadów o wydajności 95 000 Mg/rok,
- RIPOK Kwaterna - kwatera składowa przeznaczona do unieszkodliwiania odpadów poprzez składowanie.

3 Udział Gminy Miasto Częstochowa 100%. Spółka powstała w 1997 r. w wyniku przekształceń zakładu budżetowego pn. Zakład Gospodarki Odpadami w Częstochowie – uchwała nr 354/XLI/97 Rady Miasta Częstochowy z dnia 19 czerwca 1997 r. Spółka zarządza składowiskiem odpadów i prowadzi swą zasadniczą działalność w zakresie unieszkodliwiania odpadów, odzyskiwania i zagospodarowywania surowców oraz pozyskiwania biogazu przetwarzanego na energię elektryczną. Podstawową grupą odpadów unieszkodliwianych na składowisku są odpady komunalne. Spółka zarządza również systemem zagospodarowania odpadów dla Gminy Miasto Częstochowa.

W związku z nowelizacją Krajowego Planu Gospodarki Odpadami (KPGO) oraz Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami (WPGO) dla Województwa Śląskiego na lata 2016-2022, w których wyznaczono cele w zakresie koniecznych do osiągnięcia wskaźników odzysku i recyklingu, w szczególności:

- w 2025 r. recyklingowi powinno być poddane 60% odpadów komunalnych,
  - w 2030 r. recyklingowi powinno być poddane 65% odpadów komunalnych,
  - redukcję składowania odpadów do maks. 30% do 2030 r.
  - w roku sprawozdawczym spółka rozpoczęła przygotowania do realizacji zadań inwestycyjnych, które umożliwią realizację tych celów:
- a) rozbudowa/modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów. Zadanie polega na budowie placu kompostowania o powierzchni 6 000 m² wraz z układem komunikacyjnym przeznaczony na odpady zielone i bioodpady o wydajności 15 000 Mg/rok. W omawianym okresie, na podstawie sporządzonej dokumentacji, tj. planu funkcjonalno-użytkowego i wstępnej wyceny kosztów, spółka przystąpiła do procedury uzyskiwania decyzji środowiskowej na realizację zadania. Zarząd spółki analizował warianty realizacji przedsięwzięcia, umożliwiające ograniczenie do minimum niezorganizowanej emisji substancji złośliwych, powstających w trakcie przetwarzania odpadów zielonych i biodegradowalnych. Po przeprowadzeniu analizy spółka przedłożyła uzupełnienie raportu o oddziaływaniu na środowisko z alternatywną propozycją zrealizowania zadania inwestycyjnego,
- b) zakup i dostawa pojemników typu „igloo” przeznaczonych do selektywnej zbiórki odpadów na terenie miasta Częstochowy. Celem zakupu było utrzymanie trwałości projektu pn. „System selektywnej zbiórki odpadów w Subregionie Północnym Miasto Częstochowa” (nr UDA-RPSL.05.02.00-00-042/09-00) współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. W ramach zadania zakupiono od firmy Abrys Technika Sp. z o.o. 70 pojemników, których dostawy miały miejsce w październiku i grudniu 2016 r.,
- c) budowa instalacji do termicznego przekształcania frakcji kalorycznej pochodzącej ze zmieszanych odpadów komunalnych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 16 lipca 2015 r. w sprawie dopuszczenia odpadów do składowania na składowiskach (Dz. U. z 2015 r. poz. 1277) od 1 stycznia 2016 r. obowiązuje zakaz składowania odpadów komunalnych o kaloryczności powyżej 6 Mj/kg suchej masy – odpady te powinny być dalej przetwarzane. W związku z tym, że kaloryczność balastu po wydzieleniu surowców wtórnych przekracza wartości zapisane w rozporządzeniu, spółka w 2016 r. przygotowywała się do realizacji zadania inwestycyjnego polegającego na budowie instalacji do termicznego przetwarzania odpadów z produkcją energii elektrycznej oraz ciepła. Spółka prowadziła dialog techniczny, którego celem było pozyskanie możliwie szerokiej wiedzy o rynku i dostępnych na nim technologiach w zakresie instalacji do termicznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych oraz zbadania zainteresowania rynku taką inwestycją. Zarząd spółki zgłosił, w ramach aktualizowanego przez urząd marszałkowski Planu Gospodarki Odpadami, budowę instalacji do termicznego przekształcania frakcji kalorycznej o wydajności 50 000 Mg/rok. Przyznana wydajność w obecnie konsultowanej wersji PGO to tylko 30 000 Mg/rok,
- d) rozbudowa i modernizacja linii technologicznej sortowni w Sobuczynie wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu inwestycji. W celu maksymalizacji odzysku surowców wtórnych z frakcji odpadów dostarczanych do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Sobuczynie (ZZO) konieczna jest modernizacja i rozbudowa obecnie funkcjonującej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych. Zarząd spółki w dniu 5 września 2016 r. podpisał umowę na wykonanie wariantowej koncepcji funkcjonalno-przestrzennej rozbudowy i modernizacji sortowni w ZZO. Spółka planuje przeprowadzenie inwestycji w dwóch etapach:
- rozbudowa/modernizacja Regionalnej Instalacji MBP w Sobuczynie w kierunku produkcji paliwa z odpadów tzw. RDF. Linia produkcji paliwa zaprojektowana zostanie pod technologię produkcji paliwa alternatywnego z odpadów balastowych z uwzględnieniem podniesienia kaloryczności produkowanego paliwa przy wykorzystaniu odpadów drewna i opon,
  - rozbudowa instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych.
- W celu przeprowadzenia konsultacji w zakresie realizacji modernizacji i rozbudowy sortowni pracownicy spółki w III kwartale 2016 r. wizytowali nowoczesne zakłady przetwarzania odpadów, tj. Zakład Gospodarowania Odpadami GAĆ Sp. z o.o. oraz Zakład Odzysku i Unieszkodliwiania Odpadów w Katowicach.
- Zarząd spółki w grudniu 2015 r. złożył w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego ankiety związane z planami inwestycyjnymi spółki w perspektywie do 2022 r. Na podstawie planów inwestycyjnych poszczególnych jednostek oraz uchwalonego Krajowego Planu

Gospodarki Odpadami zarząd Województwa Śląskiego podjął prace nad aktualizacją Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami na lata 2016-2022 (PGO). 2 listopada 2016 r. rozpoczęły się konsultacje społeczne i opiniowanie projektu PGO, którego integralnym załącznikiem są plany inwestycyjne dotyczące niezbędnej infrastruktury przetwarzania odpadów na terenie województwa. Zgodnie z datą wyznaczoną przez urząd marszałkowski konsultacje trwały do dnia 24 listopada. Jedynie inwestycje ujęte w planach inwestycyjnych będą mogły zostać zrealizowane, tj. uzyskają decyzje środowiskowe i pozwolenia na budowę oraz mają szansę na pozyskanie bezzwrotnego finansowania ze środków zewnętrznych. Obecnie śląskie PGO jest na etapie analizy przez Ministerstwo Środowiska, które ostatecznie zatwierdza plany wojewódzkie. Do PGO Województwa Śląskiego na lata 2016-2022 zostały zgłoszone następujące zadania inwestycyjne:

- budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów na terenie miasta Częstochowy,
- budowa III etapu II kwatery składowej,
- rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sobuczynie,
- rozbudowa/modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i bioodpadów,
- rozbudowa/modernizacja RIPOK MBP,
- rozbudowa/modernizacja instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych odpadów komunalnych,
- budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych.

Spółka posiada zaktualizowaną deklarację środowiskową i jest uprawniona jako jedna z niewielu do stosowania logo EMAS. We wrześniu 2016 r. Komitet Techniczny ds. Certyfikacji Systemów Zarządzania Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. pozytywnie zaopiniował wyniki auditu Zintegrowanego Systemu Zarządzania w spółce, na podstawie którego Dyrektor ds. Badań i Certyfikacji podjął decyzję o zatwierdzeniu dla spółki ważności Certyfikatu Nr JBS – 118/5/2015. W okresie sprawozdawczym zostało wydane oświadczenie nr 01/2016 Weryfikatora środowiskowego w sprawie czynności weryfikacyjnych i walidacyjnych, które stwierdza, że Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. (nr rejestracji PL.2.24-006-19) spełnia wszystkie wymagania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. dotyczące dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we wspólnocie (EMAS).

W 2016 r. przyjęto ogółem 119 195 Mg odpadów komunalnych, z czego:

- 10 968 Mg poddano procesowi odzysku,
- 85 638 Mg odpadów zostało przetworzonych na sortowni,
- 13 236 Mg odpadów zielonych zostało przetworzonych na placu kompostowym.

System gospodarowania odpadami komunalnymi

W 2016 r. spółka zarządzała systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Miasto Częstochowa. Siedziba Działu Gospodarowania Odpadami znajduje się w budynku przy ul. Focha 19/21. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym spółki w Dziale Gospodarowania Odpadami znajdują się trzy komórki organizacyjne:

- Sekcja Monitoringu Odbioru Odpadów,
- Sekcja Edukacji i Informacji,
- Sekcja Deklaracji i Opłat.

Założenia systemu gospodarowania odpadami przedstawiają się następująco:

- system obejmuje nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe,
- brak jest podziału miasta na sektory,
- utworzono punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ogólnodostępnych dla mieszkańców,
- stawki odbioru odpadów są uzależnione od liczby osób zamieszkałych na nieruchomości,
- w przypadku nieruchomości niezamieszkałych opłata jest ponoszona od ilości pojemników,
- opłaty za odbiór odpadów są rozliczane miesięcznie.

Dział Gospodarowania Odpadami prowadzi, wykonuje następujące czynności:

- przyjmowanie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, o których mowa w art. 6m ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach i innych dokumentów oraz wyjaśnień,
- dokonywanie czynności sprawdzających, o których mowa w art. 272 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa,

- w razie stwierdzenia, że deklaracja zawiera błędy rachunkowe lub inne oczywiste omyłki lub gdy wypełniono ją niezgodnie z ustalonymi wymaganiami, w zależności od charakteru i zakresu uchybień – korygowanie deklaracji, jeżeli zmiana wysokości zobowiązania z tytułu opłaty, kwoty nadpłaty, kwoty zwrotu opłaty lub wysokości straty w wyniku tej korekty nie przekracza kwoty 5 000 zł, wnioskowanie do składającego deklarację o jej skorygowanie oraz złożenie niezbędnych wyjaśnień, wskazując przyczyny, z powodu których informacje zawarte w deklaracji poddaje się w wątpliwość itp. oraz ustalenie zasad obliczania i pobierania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od mieszkańców,
- podejmowanie czynności związanych z poborem opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (w tym wyliczanie należnej opłaty, odbieranie deklaracji) z ograniczeniem do etapu wydawania decyzji administracyjnych związanych z brakiem deklaracji,
- podejmowanie czynności związanych z poborem opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (w tym wyliczanie należnej opłaty, odbieranie deklaracji) z ograniczeniem do etapu wydawania decyzji administracyjnych związanych z wątpliwościami co do danych zawartych w złożonych deklaracjach oraz w przypadku innych danych, niż zawarte w złożonych deklaracjach,
- wydawanie decyzji administracyjnych w sytuacji niezłożenia deklaracji o wysokości opłaty (wszystkie decyzje zostają poprzedzone postępowaniem administracyjnym, w tym kontrolami wykonania usługi, kontrolami administracyjnymi, rozprawami administracyjnymi, weryfikacją za pomocą dostępnych systemów elektronicznych itp., analizą wszystkich dokumentów),
- inne zadania wynikające z aktów prawa miejscowego, do których została upoważniona spółka,
- przygotowywanie odpowiedzi na skargi i wnioski mieszkańców,
- przygotowanie projektów aktów prawa miejscowego,
- sporządzanie corocznej analizy stanu gospodarki odpadami,
- nadzór nad osiąganiem odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, tworzenie punktów selektywnego zbierania,
- prowadzenie i aktualizacja bazy danych o właścicielach nieruchomości,
- wykonywanie obowiązków wierzyciela należności z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi: wystawianie upomnień i przesyłanie do właścicieli nieruchomości zobowiązanych do wnoszenia opłaty, wystawianie tytułów wykonawczych, w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz przekazywanie tytułów do właściwych organów odpowiedzialnych za prowadzenie postępowań egzekucyjnych,
- weryfikacja liczby osób zamieszkujących i zobowiązanych do regulowania opłaty za system gospodarowania odpadami komunalnymi w mieście, ze szczególnym uwzględnieniem zmiany limitów dla nieruchomości niezamieszkanymi,
- prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, analiza porównawcza sytuacji w innych miastach, organizacja i udział w spotkaniach z przedstawicielami spółdzielni mieszkaniowych. W ramach systemu gospodarowania odpadami zorganizowano m.in. spotkania z przedstawicielami rad dzielnic, spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorców i na bieżąco udzielano informacji dotyczące funkcjonowania systemu. Spotkania służyły również zebraniu opinii mieszkańców miasta na temat systemu gospodarowania odpadami i kierunków jego zmian.

Spółka organizowała również szkolenia przedsiębiorców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów. Rozkolportowano szereg ulotek m.in. ulotkę dotyczącą systemu gospodarowania odpadami w mieście dla nieruchomości zamieszkanymi i niezamieszkanymi, ulotkę dotyczącą odbioru odpadów problemowych itp. Na stronie internetowej www.odpady.czestochowa.pl na bieżąco zamieszczano informacje dotyczące systemu.

Utrzymywanie czystości i porządku w mieście

W roku sprawozdawczym spółka prowadziła działania mające na celu poprawę życia mieszkańców, które obejmowały: utrzymanie porządku i czystości w 13 rejonach miasta:

- rejon I – Centrum, rejon II – Północ, rejon III – Kompleks Promenada, rejon IV – Grabówka, rejon V – Zawodzie, rejon VI – Raków, rejon VII – Parki Podjasnogórskie, rejon VIII – Las Aniołowski, rejon IX – Parkitka, rejon X – Stradom, rejon XI – Wrzosowiak, rejon XII – Wyczerpy, rejon XIII – tereny wzdłuż rzek: wały i międzywale rz. Stradomki na odcinku od ul. Przestrzennej do ujścia do rz. Warty – 4 700 mb, wały i międzywale rz. Konopki na odcinku od ul. Hetmańskiej do ujścia do

- rz. Stradomki – 1 700 mb, wały i międzywale rz. Kucelinki na odcinku od ul. Brzegowej do ujścia do rz. Warty – 3 100 mb,
- załadunek i transport do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Sobuczynie (RIPOK) odpadów zgromadzonych w 142 punktach zlokalizowanych w Częstochowie,
  - wykonanie pielęgnacji zieleni poprzez wykaszanie traw na obszarach zlokalizowanych na terenie miasta, tj.: wały wzdłuż rz. Warty, Park Lisiniec, Camping „Oleńka”, tereny wokół Rodzinnych Ogrodów Działkowych w Częstochowie: „HUTNIK”, „Błeszno-Wzgórze”, „Tysiąclecie”, „Wypalanki”, „Kościuszki”, „Ceramika”, „Malwa”,
  - utrzymanie czystości i porządku polegające na uprzątnięciu zanieczyszczonych terenów stanowiących własność Gminy Miasto Częstochowa i Skarbu Państwa oraz na pozostałych terenach wykonania zastępczego obowiązków przejętych przez gminę, tzw. „dzikich wysypisk”,
  - świadczenie usługi utrzymania zimowego terenów miejskich: odśnieżanie chodników i alejek oraz posypywanie piaskiem. Tereny miejskie podzielono na 7 rejonów:
    - rejon I – Centrum (powierzchnia 4 900 m²),
    - rejon II – Tysiąclecie (powierzchnia 5 526 m²),
    - rejon III – Północ (powierzchnia 12 699 m²),
    - rejon IV – Grabówka (powierzchnia 850 m²),
    - rejon V – Zawodzie (powierzchnia 3 420 m²),
    - rejon VI – Raków (powierzchnia 7 956 m²),
    - rejon VII – Parki Podjasnogórskie (powierzchnia 7 600 m²),
  - prace agrotechniczne polegające na wykaszaniu terenów trawiastych wokół siedziby spółki na obszarze ok 177 ha (dopłata z ARiMR),
  - usługa polegająca na utrzymaniu porządku i czystości terenów zlokalizowanych przy DK-1 i Alei Marszałkowskiej w Częstochowie,
  - utrzymanie porządku i czystości terenu w czasie wizyty Papieża Franciszka, w tym demontaż i montaż koszy na śmieci (betonowe i metalowe).

Działania edukacyjne

W roku sprawozdawczym spółka prowadziła działania edukacyjne:

- IX edycja konkursu „Czysta Częstochowa” – konkurs pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy adresowany do szkół i przedszkoli, dzieci w wieku przedszkolnym, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów z terenu miasta Częstochowy i Gminy Poczesna. W konkursie uczestniczyły 33 placówki oświatowe, w tym 16 szkół podstawowych i gimnazjów oraz 17 przedszkoli. Łącznie w konkursie wzięło udział 6 623 uczestników. Młodzież zebrała 278 132 szt. zużytych baterii o łącznej wadze 5 199,55 kg oraz 11 760 szt. zużytego sprzętu elektronicznego o łącznej wadze 23 244,90 kg. Konkurs oceniany był w kategoriach: szkoły i przedszkola, które zebrały największe ilości baterii i zużytego sprzętu elektronicznego oraz uczeń i przedszkolak, którzy zbrali największe ilości baterii i zużytego sprzętu elektronicznego. Nagrody w kategorii I stanowiły laptopy, kamery cyfrowe i aparaty fotograficzne, a w kategorii II tablety, aparaty fotograficzne, czytnik e-book. Przyznanych zostało również 6 nagród pocieszenia w kategorii I w postaci radioodtwarzaczy, a w kategorii II w postaci odtwarzaczy mp 4,
- „Czysta Częstochowa – Dajmy Kosza Śmieciom” – projekt realizowany przez spółkę przy dofinansowaniu z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w Katowicach. W ramach projektu:
  - przeprowadzono konkurs „Film o dzikich wysypiskach” pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy – polegał on na stworzeniu amatorskiego (maks. 10 minutowego) filmu o dzikich wysypiskach. Adresowany był do szkół i przedszkoli. W konkursie wzięło udział 7 placówek oświatowych, w tym 3 szkoły podstawowe, 3 gimnazja i 1 przedszkole. Wpłynęło 10 prac konkursowych. Nagradzane były 3 prace. Prace oceniano pod względem najlepszego pomysłu i techniki wykonania. Nagrodami były laptop, projektor multimedialny, kamera cyfrowa. Ponadto przyznanych zostało 5 nagród pocieszenia,
  - zorganizowano 64 warsztaty ekologiczne, w których uczestniczyło 1 448 osób, w tym 908 przedszkolaków i 540 uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Uczestnikom warsztatów przekazano wiedzę z zakresu segregacji odpadów komunalnych. Dzieci i młodzież zapoznały się z drogą jaką pokonują odpady od wytwórcy do ich finalnego zagospodarowania. Poznały również funkcjonowanie RIPOK w Sobuczynie tak, aby mogły sobie uświadomić różnicę między przetwarzaniem surowców wtórnych a zagospodarowaniem odpadów na kwaterach składowych,

- wydano 1 800 szt. folderów edukacyjnych o selektywnej zbiórce odpadów, które zostały przeznaczone dla uczestników warsztatów edukacyjnych, spotkań studyjnych, uczestników finału konkursów „Film o selektywnej zbiórce odpadów” i „Eko-plakat”. Foldery pozwoliły w prosty sposób przekazać wiedzę w zakresie selektywnej zbiórki odpadów poprzez quizy, bajki, wierszyki, rymowanki, rebusy i krzyżówki,
  - rozkolportowano 60 000 szt. broszur o selektywnej zbiórce odpadów dla dorosłych. Broszura stanowi przewodnik w zakresie segregacji odpadów w każdym gospodarstwie domowym. Trafiała ona do 20 000 gospodarstw w zabudowie niskiej i do 40 000 gospodarstw z zabudowy wysokiej,
  - zakupiono 1 000 szt. broszury informacyjnej dla dzieci o selektywnej zbiórce odpadów, której głównym zadaniem było przekazanie informacji na temat prawidłowego segregowania i gromadzenia odpadów oraz funkcjonowania poszczególnych elementów gospodarki odpadami w Częstochowie,
  - wydano 2 000 szt. folderu informacyjno-promocyjnego o spółce, którego głównym zadaniem będzie przekazanie mieszkańcom informacji na temat świadczonych usług, działania Stacjonarnego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (SPSZOK) i promocja spółki,
  - zamieszczono na stronie internetowej grę edukacyjną dla dzieci informującą w atrakcyjnej formie o sposobach gospodarowania odpadami. Gra promuje selektywną zbiórkę odpadów komunalnych oraz obrazuje drogę odpadów od wytwórcy (mieszkańca) do RIPOK oraz korzyści z tego płynące,
- „Czysta Częstochowa – segregacja odpadów jest dziecinnie łatwa” – projekt realizowany przez spółkę przy dofinansowaniu z WFOŚiGW w Katowicach. W ramach projektu zorganizowano konkurs plastyczny „Kartka świąteczna z odpadów” pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy. Konkurs był adresowany do dzieci w wieku przedszkolnym, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Wzięły w nim udział 53 placówki oświatowe, z tego 23 szkoły podstawowe, 7 gimnazjów i 23 przedszkola. Wpłynęło 316 prac, z czego 205 prac uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych i 111 prac przedszkolaków. Nagradzane były 3 pierwsze miejsca w kategorii uczeń i 3 pierwsze miejsca w kategorii przedszkolak. Prace oceniono pod względem najlepszego pomysłu, różnorodności wybranych odpadów potrzebnych do wykonania kartki. Nagrodami były czytnik e-book, odtwarzacze mp 4 i mp 3, zestawy klocków Lego. Ponadto 6 uczestnikom konkursu wręczone zostały nagrody pocieszenia w postaci odtwarzaczy mp 3. Nagrodzone prace wysłane zostały do prezydentów miasta, urzędów i instytucji współpracujących ze spółką,
  - dokonano zakupu materiałów edukacyjno-informacyjnych dla uczestników konkursów, warsztatów edukacyjnych, spotkań studyjnych, m.in. zakupu 1 200 szt. miniaturowych koszy na śmieci, 500 szt. ekologicznych kołonośników, 1 000 szt. bloków rysunkowych i 1 000 szt. kredek świecowych.

W okresie sprawozdawczym na terenie spółki odbywały się spotkania edukacyjne (wizyty studyjne). Zajęcia dydaktyczne prowadzone były w formie prezentacji multimedialnej, filmów edukacyjnych oraz wizyt w Stacjonarnym Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Uczniowie zdobyli wiedzę o gospodarce odpadami oraz praktyczne umiejętności związane z selektywną zbiórką odpadów. Poprzez wizyty wzrosła świadomość ekologiczna młodzieży w zakresie gospodarki odpadami. Ponadto w siedzibie spółki odbywały się praktyki studenckie, w wymiarze trzech godzin tygodniowo, zorganizowane we współpracy z Politechniką Częstochowską. Studenci mieli okazję zdobycia wiedzy w zakresie gospodarki odpadami, nabycie praktycznych umiejętności związanych z selektywną zbiórką odpadów i wykorzystywanymi technologiami. Studenci Politechniki Częstochowskiej zapoznali się z pracą wszystkich działów Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych.

W 2016 r. spółka uczestniczyła w imprezach odbywających się na terenie miasta, tj. Festyn Fundacji Rowerowa Jura, Częstochowskie Dni Sąsiadów zorganizowane przez ZGM „TBS” Sp. z o.o., konkurs ekologiczny „Artysta-recyklista” zorganizowany przez V LO, konkurs „Eko-maniak” zorganizowany przez Szkołę Podstawową nr 46, „Eko Festyn” zorganizowany przez Zespół Szkół nr 2, Dzień Dziecka na Wrzosowiaku, konkurs ekologiczny „Na szkle malowane”, konkurs „Śmieci do kosza” zorganizowany przez Centrum Integracji Społecznej, piknik rodzinny zorganizowany przez Radę Dzielnicy Stradom, impreza mikołajkowa dla dzieci z dzielnicy Stradom, piknik „Przystanek Warta” zorganizowany przez Fundację Adullam, „Dzień Ziemi” – impreza zorganizowana w Cinema City. Podczas tych imprez przeprowadzano konkursy o tematyce selektywnej zbiórki odpadów, a uczestniczące w nich dzieci otrzymywały drobne upominki.

Wyniki finansowe CzPK Sp. z o.o.

Tabela nr 28

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 2016 r.	Wykonanie planu 2016 r. (szacunkowe)	5:4 %
1	2	3	4	5	6
1.	Przychody ogółem	zł	30 199 041	29 245 279	96,84
2.	Koszty ogółem	zł	30 866 813	30 195 139	97,82
3.	Zysk (strata) na działalności gospodarczej	zł	(-)667 772	(-)949 860	142,24
4.	Zysk (strata) brutto	zł	(-)667 772	(-)949 860	142,24
5.	Obowiązkowe obciążenie wyniku finansowego	zł	-	(-)164 000	-
6.	Zysk (strata) netto	zł	(-)667 772	(-)1 113 860	166,80
7.	Rentowność sprzedaży netto	%	(-)2,21	(-)3,81	172,24
8.	Dopłata do spółek prawa handlowego	zł	-	-	-
9.	Wynik finansowy po rozliczeniu dopłat	zł	(-)667 772	(-)1 113 860	166,80

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Częstochowie Sp. z o.o.³ <http://www.mpk.czest.pl/>

Przedsiębiorstwo jest jednoosobową spółką Gminy Miasto Częstochowa i zostało powołane w celu realizowania zadania własnego (użyteczności publicznej) – lokalnego pasażerskiego transportu zbiorowego. Wprowadzenie od 2009 r. nowych zasad funkcjonowania spółki jako podmiotu wewnętrznego związane było z wymogami wchodzącego w życie z dniem 3 grudnia 2009 r. unijnego rozporządzenia nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r., uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70.

Podstawowym aktem regulującym zasady, na jakich spółka wykonywała, w ogólnym, publicznym interesie gospodarczym zadania własne gminy w zakresie lokalnego transportu zbiorowego w 2016 r. była Umowa wykonawcza na świadczenie usług przewozowych, dotycząca realizacji zadania własnego Miasta Częstochowy w zakresie lokalnego transportu zbiorowego, zawarta w dniu 2 grudnia 2009 r. (ze zm.) pomiędzy gminą a przedsiębiorstwem. Realizując podstawowe zadania przewozowe w 2016 r. spółka kontynuowała działania w kierunku poprawy jakości świadczonych usług, bezpieczeństwa i komfortu podróżujących, punktualności, sprawności technicznej, elastyczności i szybkości reagowania.

W zakresie poprawy jakości obsługi klientów realizowano następujące działania:

- 1) uruchomienie płatności kartą debetową w stacjonarnych automatach biletowych,
- 2) pilotażowe wprowadzenie na okres trzech miesięcy dwóch mobilnych biletomatów,

³ udział Gminy Miasto Częstochowa 100%. Spółka powstała w 2000 r. w wyniku przekształcenia Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w jednoosobową spółkę Gminy Miasto Częstochowa – uchwała nr 262/XXIII/2000 Rady Miasta Częstochowy z dnia 20 marca 2000 r. Spółka świadczy usługi w zakresie komunikacji miejskiej na terenie miasta Częstochowy oraz gmin Blachownia, Olsztyn, Poczesna, Mstów i Konopiska.

- 3) przetarg na umożliwienie doładowań kart miejskich przez Internet (planowany termin uruchomienia czerwiec 2017 r.),
- 4) organizacja w ramach projektu „Akademia Młodego Pasażera” spotkań z dziećmi klas I-III szkół podstawowych z terenu miasta i okolic, których tematem było postępowanie w sytuacji zagrożenia oraz prawidłowe korzystanie z transportu publicznego (czerwiec i wrzesień),
- 5) przeprowadzenie szkoleń antyterrorystycznych dla kierowców i motorniczych spółki (czerwiec i lipiec),
- 6) przeprowadzenie III edycji szkoleń „Przygotuj się na wstrząs” z zakresu postępowania w przypadku wstrząsu anafilaktycznego, skierowane do pracowników spółki i pasażerów komunikacji miejskiej (sierpień),
- 7) otwarcie na terenie spółki stacji do tankowania gazem CNG (październik),
- 8) współorganizacja z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Częstochowie i Związkiem Zawodowym Kadra działającym przy spółce akcji „Mikołaj z Prezydentem”, skierowanej do dzieci z rodzin zastępczych (grudzień),
- 9) podpisanie z firmą Solaris Bus&Coach umowy na zakup i dostawę 40 autobusów wyposażonych w automaty biletowe (grudzień). Dostawa ma nastąpić pod koniec marca 2017 r. Działanie to jest realizowane w ramach projektu „Moja przyjazna komunikacja – zakup taboru autobusowego na potrzeby realizacji zadań z zakresu transportu publicznego w gminie – miasto Częstochowa”. Inwestycja uzyskała dofinansowanie ze środków RPO Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, poddziałanie 4.5.2 RIT. Wartość netto kontraktu wynosi 37 120 000 zł, w tym dofinansowanie w wysokości 30 398 400 zł, dokapitalizowanie przez gminę w wysokości 3 935 000 zł i środki własne – 2 786 600 zł.

Ogólna wartość kosztów wszystkich remontów (kapitałne i bieżące) oraz napraw eksploatacyjnych w 2016 r. wyniosła 24 569 123 zł, a nakłady inwestycyjne spółki wyniosły ogółem 36 098 506 zł. Największą inwestycją zakończoną w okresie sprawozdawczym był zakup nowych autobusów, w tym 25 autobusów hybrydowych 12-metrowych marki SOLBUS o wartości 37 500 000 zł (z tego dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wyniosło 100% wartości netto – pojazdy przyjęto do użytkowania w grudniu 2015 r.) i 15 autobusów hybrydowych 18-metrowych marki SOLBUS o wartości 28 350 000 zł (z tego dofinansowanie z NFOŚiGW wyniosło 100% wartości netto – pojazdy zostały przyjęte na majątek spółki w styczniu 2016 r.).

W 2016 r. spółka otrzymała następujące nagrody i wyróżnienia:

- 1) tytuł „Lidera Polskiego Transportu Publicznego 2016” – nagroda przyznana decyzją Rady Programowej i Organizatorów Ogólnopolskiego Programu Umacniania Wiarygodności Sylwetki i Marki Polskiej Gospodarki. Spółka została doceniona za realizowane inwestycje oraz wprowadzone innowacje i pozytywne zmiany zachodzące dzięki spółce w częstochowskim transporcie publicznym,
- 2) tytułu „Menedżera Roku” dla prezesa zarządu spółki,
- 3) II miejsce w Ogólnopolskim Rankingu Najlepszych Przedsiębiorstw Komunikacji Miejskiej w 2016 r. Ranking został zorganizowany przez magazyn „Strefa Gospodarki”, a jego celem było wyłonienie najlepszych przedsiębiorstw komunikacyjnych w kraju, mających istotny wpływ na rozwój regionów oraz poprawę jakości życia lokalnej społeczności. W ramach oceny brano pod uwagę szereg czynników, m.in. dane finansowe, wykorzystanie środków unijnych, liczbę przewiezionych pasażerów, działania promocyjne,
- 4) wyróżnienie w konkursie „Jurajski Produkt Roku 2016” w kategorii: „Produkt w dziedzinie ekologii, ochrony środowiska, odnawialnych źródeł energii” za działania proekologiczne: pozyskanie nieodpłatnie 40 autobusów hybrydowych, wykonanie specjalistycznej hali do serwisowania autobusów i budowę największej stacji tankowania gazu CNG w subregionie północnym Województwa Śląskiego. Konkurs był organizowany po raz szesnasty przez Regionalną Izbę Przemysłowo-Handlową w Częstochowie.

W dniu 24 listopada 2016 r. został podwyższony kapitał zakładowy spółki o kwotę 3 935 000 zł poprzez wniesienie wkładu pieniężnego z przeznaczeniem na wkład własny spółki do projektu „Moja przyjazna komunikacja – zakup taboru autobusowego na potrzeby realizacji zadań z zakresu transportu publicznego w gminie-miasto Częstochowa”. Do końca roku sprawozdawczego podwyższenie nie zostało zarejestrowane przez Krajowy Rejestr Sądowy.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 2016 r.	Wykonanie planu 2016 r. (szacunkowe)	5:4 %
1	2	3	4	5	6
1.	Przychody ogółem	zł	110 916 897	112 231 048	101,18
2.	Koszty ogółem	zł	109 744 178	106 644 293	97,17
3.	Zysk (strata) na działalności gospodarczej	zł	1 172 719	5 586 755	476,39
4.	Zysk (strata) brutto	zł	1 172 719	5 586 755	476,39
5.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	zł	693 827	1 760 420	253,73
6.	Zysk (strata) netto	zł	478 892	3 826 335	799,00
7.	Rentowność sprzedaży netto	%	0,43	3,41	793,02
8.	Dopłata do spółek prawa handlowego	zł	-	-	-
9.	Wynik finansowy po rozliczeniu dopłat	zł	478 892	3 826 335	799,00

Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Częstochowie Sp. z o.o.⁴ <http://zgm-tbs.czest.pl/>

W roku sprawozdawczym spółka ugruntowała swoją pozycję na rynku jako zarządca nieruchomości – poprzez atrakcyjne warunki finansowe oferowane wspólnotom mieszkaniowym (utrzymanie zaliczek na koszty zarządzania na stabilnym poziomie pomimo ogólnego wzrostu cen) – ZGM „TBS” zarządzał 355 wspólnotami mieszkaniowymi. W omawianym okresie kontynuowano współpracę ze wspólnotami w zakresie termomodernizacji i remontów budynków. W efekcie powyższego zakończono termomodernizację i remonty 10 budynków z wykorzystaniem kredytów finansowych w wysokości 1 809 806 zł udzielonych przez PKO Bank Polski oraz uzyskaniem premii termomodernizacyjnych i remontowych w łącznej kwocie 221 956 zł, udzielonych przez Bank

⁴ udział Gminy Miasto Częstochowa 100%. Spółka powstała w 1998 r. w wyniku przekształcenia zakładu budżetowego pn. Zarząd Budynków Komunalnych w Częstochowie – uchwała nr 479/LVII/98 Rady Miasta Częstochowy z dnia 16 czerwca 1998 r. Przedmiotem działalności spółki jest przede wszystkim zarządzanie komunalnym zasobem lokali mieszkalnych i użytkowych gminy oraz nieruchomościami wspólnot mieszkaniowych, a także budowanie domów mieszkalnych w ramach TBS i ich eksploatacja na zasadach najmu.

Gospodarstwa Krajowego. Ponadto zawarto umowy kredytowe na kwotę 3 0017 554 zł, na realizację w 2017 r. prac remontowych i termomodernizacyjnych w dziewięciu budynkach.

W dalszym ciągu prowadzono działania mające na celu obniżenie wydatków finansowych, w tym kosztów administrowania zasobami, tj. zawarcie – w wyniku negocjacji – umów z wykonawcami robót i usług, np. usług utrzymania czystości posesji, bankowych, informatycznych, ochrony i monitoringu, pocztowych i kurierskich oraz sukcesywnie zmniejszanie zatrudnienia pracowników spółki (dla porównania średnioroczne zatrudnienie w 2016 r. wynosiło 160 etatów, w 2015 r. – 161 etatów, w 2014 r. – 162 etaty, a w 2013 r. – 169 etatów).

Spółka rozpoczęła inwestycję – budowę budynku mieszkalnego przy ul. Kontkiewicza 4b – została przygotowana dokumentacja projektowo-kosztorysowa obiektu.

W celu poprawy poziomu bezpieczeństwa użytkowników mieszkań komunalnych spółka kontynuowała montaż czujników czadu i dymu – w 2016 r. zamontowano 500 szt. na kwotę 39 500 zł. Realizowano program „Praca za czynsz”, skierowany do osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Świadczenie rzeczowe jest wykonywane na podstawie umowy – porozumienia. Cała kwota jest kompensatą za czynsz, czyli bezgotówkową formą zapłaty. Do programu zostały zakwalifikowane 53 osoby, które w latach 2014-2016 odpracowały zadłużenia czynszowe na łączną kwotę 313 527 zł.

W 2016 r. spółka uruchomiła na swojej stronie internetowej aplikację „Wyszukiwarka zamiany mieszkań”, która ułatwia procedurę dobrowolnej zamiany lokali mieszkalnych.

W omawianym okresie:

- 1) kontynuowano redagowanie bezpłatnego informatora publikującego wiadomości dotyczące mieszkańców miasta i funkcjonowania spółki,
- 2) wraz z urzędem miasta wprowadzono system informowania i ostrzegania mieszkańców – aplikację SI SMS, dzięki której można dowiedzieć się o zagrożeniach meteorologicznych i stanach ostrzegawczych, utrudnieniach w ruchu, przerwach w odbiorze prądu, gazu i wody, bezpłatnych badaniach lekarskich, programach zdrowotnych i innych ważnych wydarzeniach miejskich, kulturalnych i sportowych,
- 3) zorganizowano dla pracowników spółki kurs nauki języka migowego w celu lepszej komunikacji z niepełnosprawnymi lokatorami,
- 4) zorganizowano konkurs „Rzetelny lokator” skierowany do mieszkańców, którzy regularnie i terminowo uiszczają opłaty czynszowe (ze względu na duże zainteresowanie mieszkańców planuje się jego cykliczne powtarzanie),
- 5) zorganizowano konferencję z członkami wspólnot mieszkaniowych – podczas konferencji przedstawiono m.in. działania spółki w 2016 r. oraz plany na 2017 r. na rzecz wspólnot mieszkaniowych,
- 6) zorganizowano akcję „Częstochowskie dni sąsiadów”, w ramach której miały miejsce konkursy dla dzieci, pomiar ciśnienia krwi (w ramach profilaktyki zdrowotnej), pokazy policji, straży pożarnej i straży miejskiej (ze względu na duże zainteresowanie mieszkańców planuje się cykliczne powtarzanie akcji),
- 7) przy współudziale lokalnych stowarzyszeń i fundacji zorganizowano akcje „Śniadania Wielkanocne”, „Wigilia z najemcami odpracowującymi zaległości czynszowe”, dające możliwość mieszkańcom z problemami życiowymi uczestniczenia w świątecznym poczęstunku,
- 8) zorganizowano akcję „Podziel się Gwiazdką z sąsiadem” – imprezę nikołajkową skierowaną do dzieci. Podczas imprezy w Konduktorowni dzieciom zostały wręczone prezenty świąteczne. Mogły one również uczestniczyć w malowaniu bombek, robieniu ozdób choinkowych i różnego rodzaju animacjach,
- 9) w ramach akcji „Ferie z ZGM TBS” dzieci z rodzin zamieszkujących w zasobach komunalnych i dzieci pozostające pod opieką częstochowskich stowarzyszeń miały możliwość spędzenia czasu wolnego od nauki w Konduktorowni.

Wyniki finansowe ZGM „TBS” Sp. z o.o.

Tabela nr 30

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 2016 r.	Wykonanie planu 2016 r. (szacunkowe)	5:4 %
1	2	3	4	5	6
1.	Przychody ogółem	zł	43 609 400	43 200 000	99,06
2.	Koszty ogółem	zł	42 708 490	42 473 000	99,45

Wyniki finansowe ZGM „TBS” Sp. z o.o.

Tabela nr 30

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 2016 r.	Wykonanie planu 2016 r. (szacunkowe)	5:4 %
3.	Zysk (strata) na działalności gospodarczej	zł	900 910	727 000	80,70
4.	Zysk (strata) brutto	zł	900 910	727 000	80,70
5.	Obowiązkowe obciążenie wyniku finansowego	zł	810 000	530 000	65,43
6.	Zysk (strata) netto	zł	90 910	197 000	216,70
7.	Rentowność sprzedaży	%	0,21	0,46	219,05
8.	Dopłata do spółek prawa handlowego	zł	-	-	-
9.	Wynik finansowy po rozliczeniu dopłat	zł	90 910	197 000	216,70

Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. ⁵ www.arr.czestochowa.pl

W 2016 r. priorytety działań Agencji Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. koncentrowały się głównie na:

- 1) kontynuacji realizowanych projektów finansowanych ze środków budżetu państwa i Unii Europejskiej, w tym na udzielaniu pożyczek z Funduszu Pożyczkowego dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa śląskiego,
- 2) rozpoczęciu realizacji nowych projektów finansowanych ze środków budżetu państwa i Unii Europejskiej,
- 3) przygotowywaniu nowych projektów na rzecz przedsiębiorstw, instytucji rynku pracy i jednostek samorządu terytorialnego,
- 4) realizacji usług szkoleniowych,
- 5) wspieraniu lokalnego i regionalnego rozwoju gospodarczego,
- 6) zarządzaniu Częstochowskim Parkiem Przemysłowo-Technologicznym.

⁵ Gmina Miasto Częstochowa posiada 100% akcji. Spółka powstała w 1992 r. – uchwała nr 258/XXX/92 Rady Miasta Częstochowy z dnia 2 lipca 1992 r. Przedmiotem działalności spółki jest inicjowanie i podejmowanie działań stymulujących rozwój gospodarczy regionu poprzez wspomaganie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), współpracę z władzami samorządowymi w celu opracowania programów i planów rozwoju, administrowanie programami wsparcia dla MŚP oraz pełnienie roli edukacyjnej w przekazywaniu doświadczeń i rozwiązań w zakresie polityki regionalnej a także wspomaganie inwestorów w podejmowaniu działalności w regionie oraz promocję gospodarczą.

W 2016 r. spółka realizowała projekty:

- 1) „Fundusz Pożyczkowy w Częstochowie prowadzony przez Agencję Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. dla przedsiębiorców z województwa śląskiego”,
- 2) „Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”,
- 3) „Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Częstochowie”,
- 4) „Szansa na zatrudnienie”.

W omawianym okresie spółka rozpoczęła realizację zadania inwestycyjnego Budowa Centrum Logistycznego – polegającego na budowie hali przemysłowej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu inwestycji. Zadanie jest realizowane na nieruchomości położonej w Częstochowie, oznaczonej w obrębie 419-Skorki jako działka nr 296/9 o powierzchni 2,6510 ha i objętej statusem Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, wniesionej przez Gminę Miasto Częstochowa do spółki jako aport rzeczowy. W dniu 5 maja do 5 potencjalnych wykonawców skierowano zapytanie ofertowe dotyczące pełnienia funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego do przygotowania i realizacji zadania inwestycyjnego w okresie czerwiec 2016 r. - grudzień 2017 r. W wyniku przeprowadzonego postępowania, jako najkorzystniejszą (najniższa cena brutto), wybrano ofertę częstochowskiej firmy Wudimex Sp. z o.o., z którą w dniu 25 maja podpisano umowę. Zakres prac przewiduje 3 odrębne zamknięte etapy realizacji zamówienia, które będą każdorazowo rozliczane po ich zakończeniu:

- 1) etap I – koncepcja funkcjonalno-przestrzenna,
- 2) etap II – nadzór nad opracowaniem dokumentacji projektowej,
- 3) etap III – nadzór nad realizacją prac budowlanych.

W dniu 8 lipca spółka skierowała do 5 potencjalnych wykonawców zapytanie ofertowe dotyczące opracowania dokumentacji projektowej dla zadania inwestycyjnego polegającego na budowie hali przemysłowej o powierzchni ok. 3 200 m² (produkcyjnej lub produkcyjno-magazynowej) wraz z zapleczem socjalno-biurowym (powierzchnia ok. 300-700 m²) oraz niezbędną infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu inwestycji. W wyniku przeprowadzonego postępowania, jako najkorzystniejszą (najniższa cena brutto), wybrano ofertę częstochowskiej firmy Archibet Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe, z którą w dniu 22 lipca podpisano umowę. W oparciu o opracowaną dokumentację w dniu 30 grudnia spółka ogłosiła przetarg nieograniczony na realizację zadania Budowa Centrum Logistycznego w zakresie umożliwiającym uzyskanie pozwolenia na użytkowanie terenu oraz użytkowanie budynku zgodnie z jego przeznaczeniem wraz z zagospodarowaniem terenu i wykonaniem przyłączy. Termin składania ofert wyznaczono na dzień 31 stycznia 2017 r.

W 2016 r. spółka kontynuowała cykl spotkań pn. „Śniadanie z Przedsiębiorcami”. W omawianym okresie odbyło się dziewięć spotkań, których tematem było m.in. „Wsparcie dla pracodawców i bezrobotnych w 2016 r.”, „Fundusze unijne na rozwój przedsiębiorstw”, „Jak budować silne i rozpoznawalne marki? Technika brandingu”. Spotkania odbywały się w budynku Częstochowskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego przy ul. Wały Dwernickiego 117/121.

Celem spotkań jest:

- 1) identyfikacja i diagnoza potrzeb przedsiębiorców oraz gromadzenie informacji na temat ich zapotrzebowania technologicznego,
- 2) kojarzenie przedsiębiorców ze środowiskami naukowymi i jednostkami badawczymi,
- 3) poprawa wymiany informacji pomiędzy przedsiębiorcami w celu tworzenia sieci współpracy środowisk biznesowych,
- 4) poprawa dostępu do najnowszych informacji na temat możliwości finansowania działalności przedsiębiorstw, w tym z programów Unii Europejskiej,
- 5) poprawa kontaktów przedsiębiorców z władzami miasta Częstochowy,
- 6) zapoznanie uczestników spotkań z działalnością i ofertą Agencji Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. oraz Wydziału Funduszy Europejskich i Rozwoju Urzędu Miasta Częstochowy.

Spółka zarządza Częstochowskim Parkiem Przemysłowo-Technologicznym, który wynajmuje przedsiębiorcom nieruchomości na prowadzenie działalności gospodarczej, w dwóch lokalizacjach w Częstochowie – w budynku produkcyjno-biurowym przy ul. Wały Dwernickiego 117/121 oraz w budynku produkcyjno-magazynowo-biurowym przy ul. Odlewników 43. W strukturach Parku w biurowcu przy ul. Wały Dwernickiego 117/121 funkcjonuje Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe dysponujące 3 salami konferencyjno-szkoleniowymi, salą wystawową oraz salą cateringową, które są na bieżąco wynajmowane zarówno przedsiębiorcom jak i instytucjom. Ponadto w ramach Parku

działa Centrum Transferu Technologii (CTT), które koncentruje swoją działalność w obszarze szeroko pojętego sektora energetycznego, poprzez powołanie Centrum Kompetencji w Energetyce. W utworzonym Centrum, dostępne są specjalistyczne usługi w zakresie transferu technologii i innowacji, w szczególności: usługa analiz i ekspertyz, usługa Decision Support System (obejmująca wykonywanie analiz pozatechnologicznych, barier transferu i wdrażania technologii w zakresie aspektów środowiskowych, ekonomicznych, prawnych i instytucjonalnych, analiz CBA i LCA), usługi wykonywania prac rozwojowych i badań przemysłowych, usługi prowadzenia specjalistycznych szkoleń branżowych, usługi wynajmu powierzchni dla innowacyjnych firm z sektora MŚP, usługa wykonywania audytu technologicznego, usługa koordynacji procesu transferu i wdrożenia technologii. Centrum kieruje swoje usługi przede wszystkim do elektrowni, elektrociepłowni, biogazowni, producentów maszyn, producentów brykietu i węgla drzewnego, właścicieli wiatraków, producentów kotłów energetycznych, producentów głównych instalacji energetycznych, administracji publicznej i JST, uczelni wyższych. CTT specjalizuje się w zagadnieniach związanych z produkcją energii w oparciu o spalanie węgla, czystymi technologiami węglowymi, technologią zero emisyjną, odnawialnymi źródłami energii ze szczególnym uwzględnieniem spalania biomasy i logistyki biomasy, wychwytywaniem i składowaniem CO₂.

W ramach Częstochowskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego działa również Inkubator Technologiczny przeznaczony dla firm, które są podwykonawcami lub partnerami w usługach świadczonych przez CTT. Do współpracy zapraszani są przede wszystkim absolwenci i doktoranci Politechniki Częstochowskiej, którzy chcą współpracować z CTT i odbiorcami usług Centrum. Dostęp do przygotowanych powierzchni mają przedsiębiorstwa działające w sferze szeroko pojętych innowacji i wpisujące się swoją charakterystyką w Program Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2010-2020. Firmom innowacyjnym działającym w CTT oferowane są stanowiska pracy wyposażone w podstawową infrastrukturę zapewniającą media niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej oraz doradztwo i opiekę mentorską w zakresie: wsparcia w zarządzaniu biznesem, pomocy w budowaniu strategii przedsiębiorstwa, opracowaniu i realizacji biznesplanu, marketingu i finansów, kontaktów z funduszami kapitału zaangażowanego (venture capital). Każdy z przedsiębiorców ulokowanych w inkubatorze może skorzystać z utworzonej dzięki realizacji projektu sali spotkań wyposażonej w infrastrukturę multimedialną.

Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. jest właścicielem nieruchomości przy Alei Najświętszej Maryi Panny 49 w Częstochowie. Zamierzeniem spółki jest nadanie zdegradowanemu obszarowi nowej funkcji społeczno-gospodarczej poprzez stworzenie wielofunkcyjnej infrastruktury budowlanej wpisującej się w otoczenie przestrzeni miejskiej.

W spółce funkcjonuje certyfikowany System Zarządzania Jakością zgodny z normą PN EN ISO 9001:2009. W wyniku ponownej certyfikacji w dniu 26 stycznia Komitet Techniczny przyznał spółce certyfikat obejmujący swoim zakresem System Zarządzania Jakością, w tym usługę doradczą o charakterze ogólnym, usługę doradczą o charakterze proinnowacyjnym oraz usługę szkoleniową.

W 2016 r. miały miejsce dwa podwyższenia kapitału zakładowego spółki:

- 1) w dniu 24 czerwca podwyższono kapitał zakładowy o kwotę 1 697 500 zł w postaci aportu nieruchomości gruntowej położonej w Częstochowie, oznaczonej w obrębie 419-Skorki jako działka nr 296/9 o powierzchni 2,6510 ha, stanowiącej własność Gminy Miasto Częstochowa, uregulowanej w księdze wieczystej nr CZ1C/00113493/9 (objętej statusem Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej) o wartości 1 380 000 zł, powiększonej o kwotę VAT (23%) w wysokości 317 400 zł, co daje wartość brutto 1 697 400 zł i wkładu pieniężnego w wysokości 100 zł. W dniu 15 lipca została podpisana umowa objęcia akcji w zamian za wnoszony aport nieruchomości oraz wkład pieniężny. W dniu 21 lipca doszło do zawarcia aktu notarialnego przenoszącego własność nieruchomości będącej przedmiotem aportu rzeczowego,
- 2) w dniu 25 listopada podwyższono kapitał zakładowy o kwotę 3 000 000 zł w postaci wkładu pieniężnego. W dniu 16 grudnia została podpisana umowa objęcia akcji w zamian za wnoszony wkład pieniężny. Podwyższenie nie zostało zarejestrowane przez Krajowy Rejestr Sądowy w roku sprawozdawczym.

Wyniki finansowe ARR S.A.

Tabela nr 31

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 2016 r.	Wykonanie planu 2016 r. (szacunkowe)	5:4 %
1	2	3	4	5	6
1.	Przychody ogółem	zł	7 230 546	6 581 272	91,02

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 2016 r.	Wykonanie planu 2016 r. (szacunkowe)	5:4 %
2.	Koszty ogółem	zł	7 201 375	6 643 486	92,25
3.	Zysk (strata) na działalności gospodarczej	zł	29 171	(-)62 214	(-)313,27
4.	Zysk (strata) brutto	zł	29 171	(-)62 214	(-)313,27
5.	Obowiązkowe obciążenie wyniku finansowego	zł	3 810	34 200	897,64
6.	Zysk netto	zł	17 361	(-)96 414	(-)655,39
7.	Rentowność sprzedaży	%	0,24	(-)1,46	(-)708,33
8.	Dopłata do spółek prawa handlowego	zł	-	-	-
9.	Wynik finansowy po rozliczeniu dopłat	zł	17 361	(-)96 414	(-)655,39

Hala Sportowa Częstochowa Sp. z o.o.⁵ <http://hala-czestochowa.pl/>

HSC
Hala Sportowa Częstochowa Sp. z o.o.

Z OSTATNIEJ CHWILI

Zorganizuj imprezę w naszej HALI!

POLECAMY

- Informacja na temat koncertu Smokie
- Hala Sportowa Częstochowa zaprasza na ferie zimowe
- Najlepsze polskie kabarety ponownie wystąpią w Hali Sportowej Częstochowa
- Próba bicia rekordu Guinnessa na największą mozaikę z monet odwołana
- TARG EKO odwołany
- Próba bicia rekordu głośności przełożona

Na podstawie umowy zawartej w 2013 r. z Gminą Miasto Częstochowa, spółka wykonywała zadania w zakresie zarządzania wielofunkcyjną halą sportową zlokalizowaną w Częstochowie przy ul. Żużlowej 4 oraz wykonywała usługi wynajmu hali na działalność związaną ze sportem, organizacją imprez kulturalnych, koncertów, targów, wystaw i kongresów. Umowa obliguje spółkę do osiągnięcia wskaźników zatrudnienia (min. 10 osób), organizowania imprez o charakterze międzynarodowym (min. 4) i uzyskania frekwencji osób korzystających z obiektu hali (min. 250 tys. rocznie). W 2016 r. w hali zorganizowano 5 imprez międzynarodowych, tj.:

- Piłkarska Gwiazdka,
- Let's Play Częstochowa Spring Edition – Turniej Gier Komputerowych,
- X-KOM CLASH – Turniej Gier Komputerowych,
- Międzynarodowe Forum Młodych – Częstochowa 2016,

⁵ udział Gminy Miasto Częstochowa 100%. Pierwotnie spółka była zarejestrowana pod nazwą Przedsiębiorstwo Energetyki Miejskiej Sp. z o.o. i została utworzona na mocy uchwały nr 366/XLII/97 Rady Miasta Częstochowy z dnia 10 lipca 1997 r. Do 2012 r. nie podjęła działalności. W listopadzie 2012 r. została zmieniona nazwa spółki na Hala Sportowa Częstochowa Sp. z o.o. oraz zostały zmienione zapisy aktu założycielskiego m.in. poprzez rozszerzenie przedmiotu działalności w taki sposób, aby spółka mogła zarządzać i administrować wielofunkcyjną halą sportową przy ul. Żużlowej 4 w Częstochowie.

– boxing Night 12.

W omawianym okresie zorganizowano 49 imprez sportowych, 15 imprez kulturalnych i 33 targi, szkolenia i konferencje przy poziomie zatrudnienia 15 osób (13 i 3/4 etatu). W skali całego roku, w różnych formach zajęć sportowo-rekreacyjnych i z tytułu uczestnictwa w imprezach organizowanych na hali udział wzięło 262 484 osób, co stanowi 104,99% wskaźnika frekwencji, w tym w pierwszym kwartale 85 347 osób, w drugim kwartale 72 989 osób, w trzecim kwartale 49 321 osób, w czwartym kwartale 54 727 osób. Frekwencję osób odwiedzających halę obliczono na podstawie informacji uzyskanych od organizatorów imprez, służb zabezpieczających imprezy, szacowanej ilości osób na trybunach, przeprowadzonych zajęć treningowych i rekreacyjnych (iloczyn ilości uczestników zajęć i jednostek treningowych w miesiącu).

W 2016 r. w obiekcie hali sportowej nie były prowadzone inwestycje, a zakupy środków trwałych dotyczyły wyłącznie drobnego wyposażenia.

Wyniki finansowe Hali Sportowej Częstochowa Sp. z o.o.

Tabela nr 32

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 2016 r.	Wykonanie planu 2016 r. (szacunkowe)	5:4 %
1	2	3	4	5	6
1.	Przychody ogółem	zł	3 249 713	3 190 635	98,18
2.	Koszty ogółem	zł	3 177 370	3 303 450	103,97
3.	Zysk (strata) na działalności gospodarczej	zł	72 343	(-)112 814	(-)155,94
4.	Zysk (strata) brutto	zł	72 343	(-)112 814	(-)155,94
5.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	zł	6 892	0,00	-
6.	Zysk (strata) netto	zł	65 451	(-)112 814	(-)172,36
7.	Rentowność sprzedaży netto	%	2,02	(-)3,54	(-)175,86
8.	Dopłata do spółek prawa handlowego	zł	-	-	-
9.	Wynik finansowy po rozliczeniu dopłat	zł	65 451	(-)112 814	(-)172,36

Częstochowskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o.⁶

Spółka nie podjęła działalności w latach 2007-2016. Powstała w celu utworzenia niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej, który miał rozpocząć działalność medyczną po zakończeniu działalności Miejskiego Szpitala Zespołowego w Częstochowie, dla zapewnienia ciągłości świadczeń medycznych. W okresie sprawozdawczym Miejski Szpital Zespołowy w Częstochowie funkcjonował w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej i nie została podjęta uchwała o jego likwidacji. Podjęcie działalności przez spółkę było uzależnione od wdrożenia ustaw reformujących polski system ochrony zdrowia. 10 maja 2011 r. została podpisana przez Prezydenta RP ustawa o działalności leczniczej, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2011 r. (część artykułów obowiązuje od stycznia 2012 r.), zastępując jednocześnie ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Przekształcenie szpitali w spółki – zgodnie z nową ustawą – może być dokonane bez konieczności uprzedniej likwidacji szpitala NZOZ. Spółka powstała w wyniku przekształcenia szpitala ma być następcą prawnym SP ZOZ, przejmując jego prawa i obowiązki. Samorządy, które zdecydowały się na przekształcenie szpitali w spółki w okresie do dnia 31 grudnia 2013 r. mogły skorzystać z umorzenia zobowiązań publicznoprawnych na dzień 31 grudnia 2009 r. Wprowadzone zmiany znacznie odbiegają

⁶ udział Gminy Miasto Częstochowa 100%. Spółka powstała w 2007 r. - uchwała nr 230/XX/2007 Rady Miasta Częstochowy z dnia 13 grudnia 2007 r. Spółka powstała w celu utworzenia niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej, który miał rozpocząć działalność medyczną po zakończeniu działalności Miejskiego Szpitala Zespołowego w Częstochowie, dla zapewnienia ciągłości świadczeń medycznych

od wcześniejszych, z których wynikała potrzeba powołania spółki Częstochowskiego Centrum Zdrowia Sp. z o.o.

Koszty poniesione w 2016 r. dotyczyły obowiązku dokonania zgłoszenia do KRS i wyniosły 490 zł. Wygenerowany zysk pochodzi z odsetek od lokat bankowych.

Wyniki finansowe Częstochowskiego Centrum Zdrowia Sp. z o.o.

Tabela nr 33

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 2016 r.	Wykonanie planu 2016 r. (szacunkowe)	5:4 %
1	2	3	4	5	6
1.	Przychody ogółem	zł	-	662	-
2.	Koszty ogółem	zł	-	490	-
3.	Zysk (strata) na działalności gospodarczej	zł	-	172	-
4.	Zysk (strata) brutto	zł	-	172	-
5.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	zł	-	33	-
6.	Zysk (strata) netto	zł	-	139	-
7.	Rentowność sprzedaży netto	%	-	-	-
8.	Dopłata do spółek prawa handlowego	zł	-	-	-
9.	Wynik finansowy po rozliczeniu dopłat	zł	-	139	-

Związek Komunalny Gmin ds. Wodociągów i Kanalizacji w Częstochowie⁷

Do zadań Związku Komunalnego Gmin ds. Wodociągów i Kanalizacji należą sprawy zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz gospodarki ściekowej na obszarze jego działania. W ostatnich latach w gminach będących uczestnikami związku wysokiego tempa nabrały inwestycje służące ochronie środowiska. Zapewniają one ograniczenie wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do środowiska, a globalnie pomagają w poprawie jakości wód w kraju. Związek jest właścicielem (posiada 100% akcji) Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A. Przedsiębiorstwo realizuje zadania związku w zakresie spraw zaopatrzenia w wodę, gospodarki ściekowej oraz eksploatacji systemu wodociągowego i kanalizacyjnego będącego własnością związku. Przedsiębiorstwo w swojej działalności respektuje wszystkie normy prawne odnoszące się do działalności wodno-kanalizacyjnej. Kluczowym dokumentem i narzędziem kształtowania wzajemnych relacji, praw i obowiązków spółki oraz odbiorców usług jest „Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków” przyjęty uchwałą Zgromadzenia Związku Komunalnego ds. Wodociągów i Kanalizacji w Częstochowie. Podstawowym zadaniem regulaminu jest zagwarantowanie odbiorcom usług ochrony ich praw i właściwego poziomu świadczonych usług.

W 2016 r. na obszarze działalności spółki usunięto 746 awarii sieci wodociągowej, w tym na terenie Częstochowy 434 awarie. W rezultacie współczynnik awaryjności [uszk./km] w ciągu roku stanowił wartość ogółem 0,31, natomiast w Częstochowie 0,40, co świadczy o dobrym stanie technicznym eksploatowanych przewodów wodociągowych. Średni współczynnik awaryjności sieci w Polsce wynosi 0,46 uszk./km (dane Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie z 2015 r. – uwzględniając długość sieci wodociągowej bez przyłączy). W roku sprawozdawczym średni czas usuwania awarii (zamknięcia wody) wyniósł 4 godziny i 41 minut.

W omawianym okresie rozszerzono zakres prac nad ewidencją sieci wodociągowej w Systemie Informacji Geograficznej GIS o istotne dane z usuwanych awarii i czynności eksploatacyjnych. Działanie to pozwoliło na krzyżową weryfikację danych o przewodach wodociągowych, w kolejnych

⁷ rok powstania 1991 - uchwała nr 114/XV/91 Rady Miasta Częstochowy z dnia 12 czerwca 1991 r. w sprawie przystąpienia do Związku Komunalnego Gmin ds. Wodociągów i Kanalizacyjnych. O utworzeniu Związku Komunalnego Gmin ds. Wodociągów i Kanalizacji zdecydowała zgodna wola gmin, w celu prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej, w oparciu o istniejący w 1990 r. i dobrze działający zintegrowany system zaopatrzenia w wodę gmin z centralnego wodociągu częstochowskiego. W związku uczestniczy 10 gmin: Częstochowa, Kłobuck, Blachownia, Mykanów, Olsztyn, Mstów, Konopiska, Poczesna, Rędziny i Miedźno.

627 punktach. W dalszym ciągu realizowany jest rozwój funkcjonującego w przedsiębiorstwie monitoringu sieci wodociągowej. W 2016 r. przygotowano dokumentację techniczną na realizację opomiarowania Strefy Raków, Zawodzie oraz Biała. Stanowi to bazę dla strefowania kolejnych nieopomiarowanych dotąd obszarów sieci wodociągowej.

Wielokierunkowe działania w ramach eksploatacji sieci wodociągowej zaowocowały utrzymaniem strat wody w przedsiębiorstwie na bardzo niskim poziomie. W 2016 r. straty w Częstochowie wyniosły ogółem 11,12% (w 2014 r. – 12,45%, w 2015 r. – 11,71%). Średni wskaźnik w dużych polskich przedsiębiorstwach wodociągowych wynosi 13,90% (dane Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie z 2015 r.).

W skali całego przedsiębiorstwa odnotowano wzrost długości sieci wodociągowej o 32,53 km. Na dzień 31 grudnia długość sieci wodociągowej eksploatowanej przez przedsiębiorstwo wynosiła ogółem 2 429,50 km, a w Częstochowie 1 121,96 km. Postęp cywilizacyjny, technika budowy wodociągów, ujęć wody i technologia jej uzdatniania na przestrzeni lat sprawiły, że mieszkańcy Częstochowy i regionu otrzymują wodę najlepszej jakości. Po uzdatnieniu oraz dezynfekcji woda przesyłana jest do odbiorców przez system:

- sieci wodociągowej magistralnej,
- sieci wodociągowej rozdzielczej,
- przyłączy wodociągowych.
- W ramach czynności zapobiegawczych i konserwacyjnych spółka przeprowadziła następujące działania:
  - diagnostykę sieci wodociągowej w celu wykrywania i dokładnej lokalizacji nieszczelności oraz awarii sieci wodociągowej,
  - płukanie sieci wodociągowej przy użyciu metody hydropneumatycznej,
  - oznakowanie uzbrojenia sieci wodociągowej.

W omawianym okresie, dla zapewnienia ciągłości odbioru ścieków, prowadzono czynności eksploatacyjne wykonując inspekcje sieci kamerą CCTV oraz kontrole posesji w aspekcie gospodarki ściekowej. W celu zachowania ciągłej sprawności sieci kanalizacyjnej zostały także podjęte działania korygujące i zapobiegawcze w zakresie kontroli włazów i studzienek kanalizacyjnych, mechanicznego czyszczenia kanałów i napraw punktowych. W 2016 r. wzrosła długość sieci kanalizacyjnej o 15,96 km. Na dzień 31 grudnia długość sieci kanalizacyjnej eksploatowanej przez przedsiębiorstwo wynosiła ogółem 1 246,10 km, a w Częstochowie – 754,84 km. W 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich monitorowano jakość ścieków przemysłowych w celu ograniczenia ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach przemysłowych. Zgodnie z obowiązkiem ustawowym monitorowano jakość ścieków socjalno-bytowych i komunalnych w sieci kanalizacyjnej oraz jakość nieczystości ciekłych dowożonych do stacji zlewnej.

Kontynuowano przebudowę i rozbudowę sieci oraz obiektów wodociągowych i kanalizacyjnych. Realizowane inwestycje miały na celu racjonalizowanie i zmniejszenie kosztów eksploatacji. Obejmowały one przebudowę sieci wodociągowych z zastosowaniem nowoczesnych rur i armatury wysokiej jakości, przedłużających okres eksploatacji i znacznie ograniczających awaryjność. Ponadto na terenie ujęć wody i przepompowniach montowane były urządzenia powodujące znaczne obniżenie zużycia energii elektrycznej. W 2016 r. zakończono następujące inwestycje:

- 1) przebudowano 6 350,20 mb istniejącej sieci wodociągowej wraz z przebudową i przepięciem przyłączy – wartość 3 765 428 zł,
- 2) rozbudowano 3 275,70 mb istniejącej sieci wodociągowej – wartość 1 111 547 zł,
- 3) przebudowano 1 597,00 mb sieci kanalizacyjnej – wartość 783 737 zł,
- 4) przebudowano przepompownię ścieków zlokalizowaną przy ul. Gościnniej w Częstochowie – wartość 763 912 zł.

W roku sprawozdawczym kontynuowano rozbudowę systemu zdalnego odczytu radiowego. Funkcjonowanie systemu w przedsiębiorstwie przynosi szereg korzyści m.in.:

- 1) eliminuje pomyłki związane z błędnym odczytem wodomierza,
- 2) wpływa na poprawę jakości obsługi klienta,
- 3) umożliwia odczyt w przypadku braku dostępu do urządzenia pomiarowego,
- 4) ułatwia wykrywanie nielegalnej ingerencji w zestaw wodomierzowy.

Na dzień 31 grudnia na terenie miasta Częstochowy było obsługiwanych 13 262 szt. wodomierzy nowego typu odczytywanych w systemie radiowym. Całkowita ilość wodomierzy odczytywanych w ten sposób oraz przystosowanych do odczytu radiowego wynosiła na dzień 31 grudnia – 29 196 szt.,

co stanowiło 85,20% wszystkich urządzeń. W kolejnych latach planowana jest dalsza rozbudowa systemu. W dalszym ciągu prowadzone były działania mające na celu optymalizację doboru eksploatowanych wodomierzy, polegające na odpowiednim doborze ich średnic, typów i klasy dokładności. Mając na uwadze fakt, że średnica wodomierza i przepływ rozruchowy są proporcjonalnie związane z dokładnością pomiaru, dobrane wodomierze umożliwią opomiarowanie zużycia wody w zakresie niedostępnym dla „przewymiarowanych” urządzeń, wpływając tym samym na zmniejszenie strat tzw. pozornych. Dobór wodomierzy realizowany jest w oparciu o specjalistyczne oprogramowanie (PMAC), badania własne oraz wypracowaną metodykę dla budownictwa wielorodzinnego. Prowadzone są dodatkowo testowe wdrożenia wodomierzy statycznych gwarantujących długotrwałą stabilność pomiarów w trudnych warunkach.

W zakresie informatyzacji przedsiębiorstwa, w dniu 11 sierpnia została podpisana umowa na „Dostawę i Wdrożenie Zintegrowanego Systemu Informatycznego”. Projekt zakłada wymianę użytkowanego od 2006 r. Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI). Zakres wdrożenia obejmuje całe przedsiębiorstwo, a nowe oprogramowanie wspomagać będzie pracę wszystkich komórek organizacyjnych. Za pośrednictwem wdrożonego systemu pracownicy będą mogli efektywniej świadczyć pracę. Zaletą nowego systemu jest pełna integracja wszystkich jego elementów. Dzięki temu informacje wprowadzone w obrębie jednego z modułów będą natychmiast dostępne dla pozostałych użytkowników, zwiększając tym samym szybkość i efektywność pracy. Całość przedsięwzięcia podniesie efektywność obsługi klienta.

Prawidłowość przyjętych priorytetów w działalności przedsiębiorstwa zyskało uznanie zewnętrznych instytucji oceniających, co potwierdzają:

- I miejsce w Ogólnopolskim Rankingu Najlepszych Przedsiębiorstw Wodociągowych i Kanalizacyjnych w kraju – ranking przygotowany przez „Strefę Gospodarki” (dodatek do Gazety Prawnej) – celem rankingu jest pokazanie czołówki branży wodno-kanalizacyjnej i wyróżnienie najlepszych przedsiębiorstw,
- otrzymanie po raz 12 statuetki oraz tytułu „Gazeli Biznesu” – tytuł przyznawany jest najdynamiczniej rozwijającym się firmom,
- Medal Europejski – medalem tym są nagradzane usługi spełniające najwyższe standardy, wszystkie wymagane normy prawne, posiadające licencje i certyfikaty, które odpowiadają standardom europejskim – w 2016 r. doceniono usługę „System radiowego odczytu wodomierzy”,
- tytuł laureata konkursu Firma Dobrze Widziana, którego organizatorem jest Business Centre Club,
- reprezentacja Polski w konkursie „Biznes dla Środowiska” – konkurs jest organizowany przez Komisję Europejską od 1987 r. (w cyklach dwuletnich). Celem konkursu było wyróżnienie tych przedsiębiorców, którzy realizując swoją działalność gospodarczą nie zapominają o środowisku przyrodniczym,
- Certyfikat Wiarygodności Biznesowej – nadawany jest przez międzynarodową wywiadownię gospodarczą Bionde D&B Polska. Zdobywanie certyfikatu jest wizytówką firmy o znakomitej kondycji finansowej i bardzo dobrze wypracowanych zwyczajach płatniczych,
- I miejsce w konkursie „Głośna woda” – konkurs prowadzony przez miesięcznik „Wodociągi-Kanalizacja” na najciekawsze inicjatywy edukacyjne,
- EKOSTRATEG 2016 – tytuł przyznawany tylko trzem firmom rocznie przez „Forum Przedsiębiorczości” (dodatek do Gazety Prawnej) – tytuł przyznawany nie na wniosek tylko na podstawie własnych badań rynku, ankiet itp.,
- Nagroda Głównego Inspektora Pracy im. Haliny Krahelskiej za osiągnięcia w zakresie ochrony pracy i zdrowia w środowisku pracy,
- „Modernizacja Roku” – tytuł i statuetka zostały przyznane za modernizację oczyszczalni ścieków w Blachowni,
- „Jurajski Produkt Roku” – nagroda w kategorii „Produkt w dziedzinie ekologii, ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii” za jakość wody dostarczanej przez przedsiębiorstwo.

Istotną rolę w zarządzaniu i realizowaniu proekologicznej polityki rozwoju spółki pełni funkcjonujący w przedsiębiorstwie Zintegrowany System Zarządzania wg norm Systemu Zarządzania Jakością (ISO 9001) i Systemu Zarządzania Środowiskowego (ISO 14001), jak również System Ekozarządzania i Audytu (EMAS). Przedsiębiorstwo od roku 2006 posiada również Certyfikat Akredytacji Centralnego Laboratorium Badania Wody i Ścieków w standardzie PN-EN ISO/IEC 17025:2005. W lutym laboratorium uaktualniło zakres akredytacji w obszarze badań mikrobiologicznych, w związku z nowym rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Wyniki audytu przeprowadzonego

przez Polskie Centrum Akredytacji potwierdziły stałe utrzymywanie wysokich kompetencji technicznych i dobrze funkcjonujący system zarządzania jak również bezstronność i niezależność laboratorium. Zakres akredytacji z dnia 16 maja obejmuje 55 metod fizyko-chemicznych badania wody i ścieków, 7 metod mikrobiologicznych badania wody oraz pobieranie próbek wody i ścieków do badań.

W 2016 r. w spółce odbył się audit recertyfikacyjny Zintegrowanego Systemu Zarządzania połączony z auditem nadzoru EMAS, przeprowadzony przez auditorów TÜV Nord Polska Sp. z o.o. z Katowic. Auditem przeprowadzonym w czerwcu objęto działalność w zakresie produkcji i dostarczania wody, odbioru i oczyszczania ścieków, usług z zakresu obsługi infrastruktury sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Zgodnie z wydaną opinią pozytywnie oceniono funkcjonujący w firmie Zintegrowany System Zarządzania.

W czerwcu przedsiębiorstwo zgodnie z zapisami rozporządzenia nr WE 1221/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), przygotowało III wydanie Deklaracji Środowiskowej, która została następnie zatwierdzona przez weryfikatora środowiskowego TÜV Nord. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska na podstawie wyniku audytu weryfikującego oraz przeprowadzonej procedury sprawdzającej na zgodność z wymaganiami prawnymi podjął decyzję o utrzymaniu przedsiębiorstwa w rejestrze organizacji zarejestrowanych w systemie ekozarządzania i audytu (EMAS).

W zaktualizowanym w 2016 r. wydaniu Deklaracji Środowiskowej Przedsiębiorstwa przedstawiono m.in. informacje dotyczące:

- 1) charakterystyki, historii, wielkości oraz osiągnięć firmy,
- 2) funkcjonującego systemu zarządzania środowiskowego, w tym jego skuteczności i efektywności,
- 3) zidentyfikowanych znaczących aspektów środowiskowych,
- 4) stanu realizacji celów i zadań środowiskowych określonych w programie zarządzania środowiskowego,
- 5) faktycznego oddziaływania firmy na środowisko przyrodnicze w latach 2012-2015.

Stale wprowadzane nowe rozwiązania technologiczne i informatyczne przyczyniają się do podniesienia standardu życia mieszkańców, zmniejszenia negatywnego oddziaływania przedsiębiorstwa na środowisko przyrodnicze, wzrostu świadomości ekologicznej najmłodszych mieszkańców regionu oraz rozwoju gospodarczego w obszarze działalności przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorstwo od wielu lat monitoruje wszelkie aspekty – szczególnie ekonomiczne i technologiczne – mające wpływ na końcowy koszt zużycia energii elektrycznej. Osiągnięte oszczędności zużycia energii elektrycznej oraz monitorowanie ponadnormatywnego poboru energii biernej, przynosi coroczne wymierne korzyści finansowe. Jest to możliwe dzięki zachowaniu określonych standardów pracy oraz prowadzeniu właściwej eksploatacji urządzeń i instalacji. Znaczącą rolę w obniżaniu kosztów za dostarczoną energię elektryczną uzyskano dzięki kontynuacji konkursu ofert na sprzedaż energii na potrzeby własne. Prowadzona jest ocena efektywności energetycznej urządzeń i procesów, przy ścisłej współpracy powołanego w spółce zespołu, który wyznacza kolejne etapy działań w tym zakresie.

Na zmniejszenie zakupu energii elektrycznej miały wpływ również nowe inwestycje ekologiczne związane z budową dwóch instalacji fotowoltaicznych o mocach zbliżonych do 40kW zlokalizowanych w obiektach: Zbiornik Kawie Góry oraz Zbiornik Bleszno. Inwestycja w całości została wykonana przez pracowników spółki z pominięciem firm zewnętrznych, co w dużej mierze ograniczyło koszty budowy.

W 2016 r. spółka obniżyła koszty zagospodarowania odpadów, w tym w szczególności osadów ściekowych. Dzięki wyłonieniu w drodze przetargu firmy świadczącej usługi uzyskano oszczędności w stosunku do planu w wysokości 24,78%. Osiągnięto również duże oszczędności paliw, które w stosunku do planu kosztów wyniosły 19,34% i były spowodowane wahaniami cen paliw oraz wymianą taboru samochodowego i sprzętu. W związku z korzystaniem usług zakładów pracy chronionej w zakresie utrzymania czystości i ochrony obiektów oraz przyznaniem ulgi we wpłatach na PFRON, osiągnięto oszczędności w odniesieniu do planowanych założeń w wysokości 25,07%. W trakcie roku na bieżąco dokonywano analizy kosztów działalności poszczególnych komórek organizacyjnych oraz obszarów działania firmy w kierunku ich optymalizacji i zmniejszenia kosztów.

Wyniki Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A. w Częstochowie
Tabela nr 35

Wyniki Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A. w Częstochowie Tabela nr 34

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 2016 r.	Wykonanie planu 2016 r. (szacunkowe)	5:4 %
1	2	3	4	5	6
1.	Przychody ogółem	zł	139 015 683	140 383 783	100,98
2.	Koszty ogółem	zł	136 131 200	135 616 147	99,62
3.	Zysk (strata) na działalności gospodarczej	zł	2 884 483	4 767 636	165,29
4.	Zysk (strata) brutto	zł	2 884 483	4 767 636	165,29
5.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	zł	548 052	1 203 295	219,56
6.	Zysk (strata) netto	zł	2 336 431	3 564 341	152,55
7.	Rentowność sprzedaży netto	%	1,68	2,354	151,19
8.	Dopłata do spółek prawa handlowego	zł	-	-	-
9.	Wynik finansowy po rozliczeniu dopłat	zł	2 336 431	3 564 341	152,55

Gospodarowanie nieruchomościami gminy i Skarbu Państwa

Zasoby nieruchomości są podstawowym składnikiem mienia gminnego, a gospodarka zasobem polega na wykonywaniu różnorodnych czynności o charakterze faktycznym i prawnym względem nieruchomości, prowadząc do ich optymalnego wykorzystania i realizacji zadań publicznych. W omawianym okresie realizowano głównie strategiczne przedsięwzięcia wytyczone na 2016 r., jak również działania zmierzające do zwiększenia wpływów do budżetu miasta poprzez sprzedaż, dzierżawę, oddawanie w użytkowanie wieczyste, trwały zarządek.

Efekty finansowe gospodarowania to przede wszystkim dochody uzyskiwane przez gminę z nieruchomości. W 2016 r. wyniosły one 32 918 297 zł, w tym z tytułu wpływów z gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa miasto osiągnęło dochód w wysokości 2 966 886 zł.

Komunalizacja mienia skarbu państwa

Tabela nr 35

Rodzaj komunalizacji	Liczba uzyskanych decyzji	Powierzchnia (ha)
z mocy prawa – nabycie na rzecz gminy	31	10,7850
	2 od których jest złożone odwołanie	0,0964

Z tytułu komunalizacji majątek miasta wzrósł o 508 545 zł (bez uwzględnienia kwoty 5 621 zł – decyzje, od których złożono odwołanie). Do Wojewody Śląskiego złożono 36 wniosków obejmujących działki o ogólnej powierzchni 8,1177 ha w celu wydania decyzji stwierdzających nabycie na rzecz Gminy Miasto Częstochowa.

Nabywanie nieruchomości

W okresie sprawozdawczym:

- 1) realizując założenia przyjęte jako zadania strategiczne dla miasta nabyto 1 lokal mieszkalny wraz z prawem użytkowania wieczystego ułamkowej części nieruchomości gruntowej położonej przy Alei Wolności 44 („Dom Księcia”). Dotychczas nabyto łącznie 6 lokali mieszkalnych i 1 garaż. Aby gmina była 100% właścicielem całej nieruchomości, pozostały jeszcze do wykupu 3 lokale mieszkalne i 3 garaże;
- 2) kolejnym ważnym zadaniem strategicznym dla miasta, które zostało zrealizowane w 2016 r. było nabycie nieruchomości przy ul. Batalionów Chłopskich, oznaczonej jako działka nr 552/2 w obrębie 433-Wyczerpy Górne o pow. 0,1803 ha, za cenę 183 506 zł. Była to ostatnia nieruchomość do zamknięcia całej inwestycji. Doprowadzenie do zawarcia aktu notarialnego pozwoliło gminie uniknąć rocznych kosztów wynoszących 13 980 zł z tytułu umowy dzierżawy terenu, na którym został wybudowany zbiornik chłonno-odparowujący do gromadzenia wód opadowych;
- 3) wykonując jedno z podstawowych zadań własnych gminy z zakresu budownictwa mieszkaniowego miasto pozyskało dodatkowy teren położony przy ul. Bardowskiego, na którym znajdowały się 4 garaże murowane. Wykupiono na rzecz gminy 3 garaże wraz z gruntem oraz udział wynoszący 2/6 części w czwartym garażu. Nabycie pozostałego udziału nastąpi niezwłocznie po uregulowaniu spraw własnościowych;

- 4) podejmowano działania związane z realizacją budownictwa mieszkaniowego w celu zwiększenia zasobu mieszkaniowego. Miasto nie dysponuje odpowiednią ilością nieruchomości, na których można budować budynki wielomieszkaniowe. W związku z powyższym nabyto udział wynoszący 71935/1000000 części w nieruchomości zabudowanej budynkiem wielomieszkaniowym przy ul. Kiedrzyńskiej 39, w ramach którego znajduje się 12 mieszkań o powierzchni od 26 m² do 43 m²;
- 5) w wyniku nieodpłatnego przekazania nabyto 1 nieruchomość o powierzchni 1,3204 ha użytkowaną przez ogród działkowy „RELAX”, przy ul. Srebrnej w dzielnicy Zawodzie-Dąbie;
- 6) nabyto na rzecz gminy w drodze darowizny na cele publiczne nieruchomość stanowiącą własność Skarbu Państwa, tj. 1 działkę zabudowaną budynkiem biurowym, położoną przy ul. Pułaskiego 16, o powierzchni 0,0394 ha i wartości 463 052 zł.

Nabycia gruntów z przeznaczeniem pod drogi publiczne z mocy prawa i w drodze umów Tabela nr 36

Rodzaj nabycia		Liczba nabytych działek	Powierzchnia (ha)
w trybie art. 98 ustawy o gospodarce nieruchomościami	Skarb Państwa	-	-
	gmina	13	0,6444
w trybie art. 12 ust. 4a ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych	Skarb Państwa	-	-
	gmina	81	5,2847
	Województwo Śląskie	185	17,3748
zajęte pod drogi	Skarb Państwa	2	0,1638
	gmina	22	1,1674
miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego		36	1,3732
Ogółem:		329	26,0083

Wyплаты odszkodowań z tytułu przejęcia z mocy prawa nieruchomości przeznaczonych lub zajętych pod drogi publiczne

W okresie sprawozdawczym wypłacano odszkodowania z tytułu przejęcia przez gminę, Skarb Państwa i Województwo Śląskie nieruchomości pod drogi publiczne, zarówno w drodze umów cywilnoprawnych jak i wydawanych decyzji administracyjnych.

Wypłacone odszkodowania z tytułu zajęcia nieruchomości pod drogi publiczne

Tabela nr 37

Rodzaj odszkodowania		Liczba zawartych umów/wydanych decyzji	Powierzchnia (ha)	Kwota (zł)
w trybie art. 98 ustawy o gospodarce nieruchomościami	Skarb Państwa		-	-
	gmina		0,1600	213 351
w trybie art. 73 ustawy Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną	Skarb Państwa		-	-
	gmina		0,0104	10 472

Wyplacone odszkodowania z tytułu zajęcia nieruchomości pod drogi publiczne

Tabela nr 37

Rodzaj odszkodowania		Liczba zawartych umów/wydzanych decyzji	Powierzchnia (ha)	Kwota (zł)	
w trybie art. 12 ust. 4a ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych ustalone przez Prezydenta Miasta Częstochowy	Skarb Państwa	-	-		
	gmina	258	4,4559	9 232 821	
	Województwo Śląskie	osoby fizyczne	5	1,5514	1 975 965
		gmina	2	3,3880	8 417 419
Ogółem:		276	9,5657	19 850 028	

Przekształcanie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości, w 2016 r. wydano łącznie 27 decyzji w sprawie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości, w tym:

- 17 decyzji o przekształceniu oraz o zwrocie udzielonej bonifikaty od opłaty za przekształcenie (w tym 1 decyzja dotycząca nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa),
- 9 decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie przekształcenia i odmowie przekształcenia oraz odmowie odstąpienia od żądania zwrotu udzielonej bonifikaty (w tym 3 decyzje dotyczące nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa),

Wydano również 3 postanowienia o zawieszeniu postępowania, odmowie wszczęcia postępowania o przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości.

Łączne wpływy z tego tytułu obejmują również należności ratalne ustalone w decyzjach wydanych w poprzednich latach i kształtują się następująco: gmina – 263 083 zł, Skarb Państwa – 639 948 zł.

Sprawy zwrotu wywłaszczonych nieruchomości

W przedmiotowym zakresie, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami zostały wydane następujące rozstrzygnięcia administracyjne dotyczące gruntów, położonych na terenie miasta:

- 9 decyzji orzekających o zwrocie wywłaszczonych nieruchomości stanowiących własność gminy (organami orzekającymi byli: Starosta Kłobucki, Starosta Częstochowski, Starosta Lubliniecki i Starosta Myszkowski),
- 3 decyzje orzekające o zwrocie wywłaszczonych nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa (organem orzekającym był Prezydent Miasta Częstochowy),
- 1 decyzja umarzająca postępowanie zwrotu wywłaszczonej nieruchomości stanowiącej własność gminy (organem orzekającym był Starosta Częstochowski),
- 19 decyzji odmawiających zwrotu wywłaszczonych nieruchomości stanowiących własność gminy (organami orzekającym byli: Starosta Częstochowski, Starosta Kłobucki i Starosta Myszkowski),
- 3 decyzje odmawiające zwrotu wywłaszczonych nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa (organem orzekającym był Prezydent Miasta Częstochowy),
- 2 postanowienia zawieszające postępowanie zwrotu wywłaszczonych nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa (organem orzekającym był Prezydent Miasta Częstochowy),
- 1 decyzja odmawiająca wszczęcia postępowania zwrotu wywłaszczonej nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa (organem orzekającym był Prezydent Miasta Częstochowy).

Dochód gminy z tytułu zwrotu wywłaszczonych nieruchomości wyniósł 243 180 zł a Skarbu Państwa – 38 089 zł.

Zbycie lokali mieszkalnych na rzecz najemców

W roku sprawozdawczym sprzedano 185 lokali mieszkalnych, oddając w użytkowanie wieczyste bądź sprzedając na własność udział w gruncie przypadający dla lokalu. Dochód osiągnięty z tytułu sprzedaży lokali komunalnych wyniósł 4 598 134 zł, przy założeniach 4 500 000 zł.

Zbycie nieruchomości

Sprzedaż nieruchomości stanowi dochód dla budżetu gminy i odbywa się przy zachowaniu racjonalnych zasad gospodarowania gruntami. W 2016 r. zbyto 33 nieruchomości gminy (29 w drodze sprzedaży, 4 oddając w użytkowanie wieczyste) oraz 3 nieruchomości Skarbu Państwa. W 13 przypadkach nabywca nieruchomości został wyłoniony w drodze przetargu. Dochód ze sprzedaży nieruchomości wyniósł dla: gminy – 3 919 812 zł, Skarbu Państwa – 587 290 zł.

W okresie sprawozdawczym dokonano zamiany gruntów stanowiących własność Gminy Miasto Częstochowa o powierzchni 6,9824 ha na grunty stanowiące własność i będące w użytkowaniu wieczystym spółki OPERATOR ARP o łącznej powierzchni 4,1377 ha, w tym prawo użytkowania wieczystego nieruchomości oznaczonej jako działka nr 16/24 w obrębie 302 o powierzchni 3,7822 ha z przeznaczeniem na działalność inwestycyjną.

Oddawanie nieruchomości w trwały zarząd

Wydano 18 decyzji o ustanowieniu trwałego zarząd (w tym 1 decyzję dotyczącą nieruchomości Skarbu Państwa). Dochód dla gminy z tego tytułu wyniósł 44 687 zł. Ponadto w 2016 r. wydano 15 decyzji dotyczących trwałego zarządu na rzecz Miejskiego Zarządu Dróg i Transportu, w tym:

- 6 decyzji orzekających,
- 1 decyzję uchylającą,
- 3 decyzje zmieniające,
- 5 decyzji potwierdzających.

W trwały zarząd na rzecz MZDiT przekazano w sumie nieruchomości o powierzchni 8,8923 ha i wartości 8 633 893 zł.

Opłaty adiacenckie i renta planistyczna

Wydano 50 decyzji z zakresu opłat adiacenckich, jak również 6 decyzji dotyczących renty planistycznej. Dochody z tytułu opłat adiacenckich wyniosły 152 877 zł.

Oddawanie gruntów w użyczenie, użytkowanie i użytkowanie wieczyste

Udzielono 774 bonifikat dla mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych „Segment”, „Hutnik”, „Nasza Praca”, „Śródmiejskiej Spółdzielni Mieszkaniowej”, „Górnik”, „Metalurg” i „Północ” oraz innych użytkowników wieczystych nieruchomości gminy i Skarbu Państwa w wysokości 50% ulgi w opłacie rocznej za 2016 r. z tytułu użytkowania wieczystego gruntu przeznaczonego na cele mieszkalne. Zawarto 4 umowy użyczenia nieruchomości gminy, 1 aneks zmieniający oraz 1 umowę użyczenia środków trwałych. Wpływy z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste i użytkowanie nieruchomości gminy wyniosły 6 348 885 zł, a wpływy Skarbu Państwa – 9 821 660 zł.

W 2016 r. wydano 7 decyzji potwierdzających nabycie prawa użytkowania nieruchomości o powierzchni 6,4053 ha na rzecz Polskiego Związku Działkowców – Okręg w Częstochowie.

Wydawanie pozwoleń na wejście w teren

W przedmiotowym zakresie wydano:

- 91 pozwoleń (umów) na wejście w teren – grunty gminy,
- 19 pozwoleń (umów) na wejście w teren – grunty Skarbu Państwa,
- 4 wezwania do uregulowania opłaty dodatkowej w związku z wykonywaniem prac bez zawiadomienia gminy,
- 1 wezwanie do uregulowania opłaty dodatkowej w związku z wykonywaniem prac bez zawiadomienia Skarbu Państwa,
- 58 pozwoleń wstępnych w celu wykonania dokumentacji lub złożenia oświadczenia o dysponowaniu nieruchomościami dla celów budowlanych – grunty gminy,
- 27 pozwoleń wstępnych w celu wykonania dokumentacji lub złożenia oświadczenia o dysponowaniu nieruchomościami dla celów budowlanych – grunty Skarbu Państwa,
- 93 pozwolenia na nieodpłatne wejście w teren – grunty gminy,
- 14 pozwoleń na nieodpłatne wejście w teren – grunty Skarbu Państwa,

- 23 pozwolenia inne, m.in. na lokalizacje zjazdów, ogrodzeń na gruntach gminy,
  - 7 pozwoleń innych, m.in. na lokalizacje zjazdów, ogrodzenia na gruntach Skarbu Państwa.
- Dochody dla gminy z tego tytułu wyniosły 30 938 zł, natomiast dla Skarbu Państwa 1 839 zł.

Służebności

Ustanowiono 7 służebności gruntowych przejazdu i przechodu oraz 8 służebności przesyłu – obciążających grunty gminy, uzyskując z tego tytułu dochód w wysokości 72 906 zł oraz 1 służebność gruntową polegającą na prawie przejazdu i przechodu – obciążającą grunty Skarbu Państwa (dochód 369 zł).

Oddawanie nieruchomości w dzierżawę

W roku sprawozdawczym zawarto 191 umów dzierżaw na grunty stanowiące własność gminy i 9 umów na grunty Skarbu Państwa. Nieruchomości oddane w dzierżawę były przeznaczane pod parkingi, garaże, kioski, pawilony handlowe, uprawy rolne, ogródki warzywne, zieleń, poszerzenie siedliska, magazyny i składowiska oraz tymczasowy dostęp komunikacyjny.

Wpływy z dzierżawy nieruchomości

Tabela nr 38

Lp.	Rodzaj dochodu	Kwoty w zł
1.	z dzierżawy nieruchomości gminy	2 177 323
2.	z dzierżawy nieruchomości Skarbu Państwa	197 952
3.	wpływy z tytułu bezumownego użytkowania nieruchomości	54 181

W zakresie geodezji i kartografii kontynuowano działania utrzymania i rozwoju systemów teleinformatycznych ułatwiających zarządzanie zasobami geodezyjnymi i kartograficznymi. Działania te oparte o umowy wsparcia i aktualizacji oprogramowania w podstawowym zakresie mają zapewnić zgodność systemów z wymaganiami znowelizowanej ustawy: prawo geodezyjne i kartograficzne oraz z nowymi przepisami wykonawczymi. Kontynuowano również działania zmierzające do pełnej cyfryzacji (przetworzenia do postaci cyfrowej) archiwum zasobu geodezyjnego, w szczególności realizując zadanie polegające na przetworzeniu do postaci cyfrowej 13 272 operatów uzupełniających do ewidencji gruntów.

Kontynuując działania związane z utrzymaniem produktów projektu „E-usługi dla mieszkańców Częstochowy” zrealizowano powtarzane już cyklicznie zadanie (poprzez zamówienia publiczne) pozyskania aktualnej cyfrowej ortofotomapy lotniczej. W listopadzie 2016 r. zostały wykonane zdjęcia lotnicze a na ich podstawie opracowano ortofotomapę, która min. aktualizuje zasób informacyjny "Geoportalu mieszkańców" i "Geoportalu inwestora". To co wyróżnia opracowaną i pozyskaną w 2016 r. ortofotomapę to jej niezawodność i precyzja. Powstało jak dotąd najbardziej dokładne opracowanie tego typu obejmujące swoim zasięgiem obszar Częstochowy. Charakteryzuje się wielkością terenową pojedynczego piksela równą 5 cm. Opracowania z poprzednich lat wykonane były w oparciu o zdjęcia zapewniające prezentację zarejestrowanych obrazów w postaci ortofotomapy o wielkości terenowej pojedynczego piksela równych 8 i 10 cm. W praktyce oznacza to możliwość identyfikacji na ortofotomapie nie tylko 2-krotnie mniejszych szczegółów terenowych, ale ich większej liczby, a także większej liczby detali poszczególnych obiektów identyfikowanych na takiej mapie. Opracowanie to zostało włączone do powiatowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzonego przez Prezydenta Miasta Częstochowy, udostępnione pracownikom Urzędu Miasta Częstochowy oraz publicznie dla mieszkańców, turystów, inwestorów oraz innych, zainteresowanych osób poprzez "Geoportal mieszkańców" i „Geoportal inwestora” dostępne pod adresem: <http://www.e.czestochowa.pl/geoportaltoolkit/map.php>.

Prowadzenie ewidencji gruntów i budynków

W ramach realizowanych w zakresie ewidencji gruntów i budynków dokonywano aktualizacji zawartych w niej danych na podstawie dostarczonych dokumentów oraz udzielano informacji zainteresowanym osobom i instytucjom. Wydawano wypisy, wyrisy, zaświadczenia oraz inne dokumenty z zakresu ewidencji gruntów i budynków. Kontynuowano również prace związane z archiwizacją dokumentów stanowiących dowody zmian.

Czynności dotyczące ewidencji gruntów i budynków oraz liczba wprowadzonych zmian do rejestru

Tabela nr 39

Lp.	Rodzaj czynności	Liczba
1.	Wprowadzanie zmian do rejestru gruntów i budynków.	8 086
2.	Weryfikacja zawiadomień z Sądu Rejonowego i zaświadczeń z PINB.	8 156
3.	Wydane wypisy, wyrisy oraz zaświadczenia z ewidencji gruntów i budynków.	8 906
4.	Udzielone informacje z ewidencji gruntów i budynków.	911
5.	Korespondencja w sprawach ewidencji gruntów i budynków, numeracji porządkowej nieruchomości oraz nazewnictwa ulic (w tym decyzje, zaświadczenia, zawiadomienia).	2 129
6.	Archiwizacja dokumentów stanowiących dowody zmian w ewidencji gruntów	

Czynności dotyczące ewidencji gruntów i budynków oraz liczba wprowadzonych zmian do rejestru

Tabela nr 39

Lp.	Rodzaj czynności	Liczba
	i budynków:	
	- liczba stron zeskanowanych dokumentów:	98 600
	- liczba zarchiwizowanych dokumentów w formie papierowej:	13 272

Regulacje stanów prawnych gruntów Skarbu Państwa

W celu regulacji stanów prawnych gruntów Skarbu Państwa przygotowano 5 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie dokumentacji geodezyjno-prawnej. W wyniku realizacji umów uzyskano dokumentację dla 23 nieruchomości. Przekazano 21 spraw do Zespołu Radców Prawnych w celu sporządzenia wniosków do Sądu Rejonowego w Częstochowie o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości.

Do IX Wydziału Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Częstochowie złożono łącznie 276 wniosków, w tym:

- 59 wniosków obejmujące 92 działki, celem regulacji stanu prawnego na rzecz Skarbu Państwa,
- 217 wniosków innych (dotyczących sprostowania wpisów w działach I, II, i III ksiąg wieczystych Skarbu Państwa, ujawnienia własności Skarbu Państwa na podstawie specustaw drogowych, przeciwpowodziowych itp.).

Podziały, rozgraniczenia, wywłaszczanie nieruchomości

Z zakresu zadań własnych wydano:

- podziały nieruchomości: 232 postanowienia oraz 274 decyzje;
- rozgraniczenia nieruchomości: 3 postanowienia oraz 3 decyzje;
- postanowienia prostujące Akty Własności Ziemi: 10 postanowień.

Z zakresu zadań zleconych wydano:

- decyzja o rozgraniczeniu gruntów pokrytych wodami: 1 decyzja;
- decyzja o zwolnieniu z obowiązku zawarcia w projekcie rozgraniczenia niektórych informacji w art. 15 ust. 3 ustawy Prawo wodne: 1 decyzja;
- decyzja o odmowie wypłaty odszkodowania za czasowe zajęcie nieruchomości: 3 decyzje;
- decyzja potwierdzająca zaistnienie przesłanek zajęcia nieruchomości: 2 decyzje;
- decyzja umarzająca postępowanie w sprawie czasowego zajęcia nieruchomości: 5 decyzji;
- decyzja odmawiająca wypłaty odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość: 1 decyzja;
- decyzja ustalająca odszkodowanie za zmniejszenie wartości nieruchomości: 4 decyzje;
- decyzja odmawiająca wypłaty odszkodowania za zmniejszenie wartości nieruchomości: 2 decyzje;
- postanowienie o powołaniu biegłego: 2 postanowienia;
- decyzja zezwalająca na czasowe zajęcie nieruchomości: 1 decyzja.

Prowadzenie i udostępnianie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego

W ramach zadań realizowanych w zakresie tworzenia, prowadzenia i udostępniania baz danych stanowiących państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny, oraz koordynacji dotyczącej usytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu w 2016 r. zrealizowano poniżej określoną ilość wniosków.

Prowadzenie i udostępnianie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego

Tabela nr 40

Lp.	Rodzaj zadania	Liczba wniosków / zgłoszeń [szt.]
1.	Przygotowanie materiałów do zgłoszeń prac geodezyjnych	4 281
2.	Udostępnianie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego – sprzedaż map	4 365
3.	Udostępnianie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego – w trybie art. 15 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne	114
4.	Koordynacja usytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu	813

Zadania z zakresu gospodarki komunalnej i mieszkaniowej realizowane w 2016 roku obejmowały:

- utrzymanie mieszkaniowego zasobu gminy,
- sprawy związane z najmem lokali mieszkalnych i użytkowych,
- prowadzenie spraw związanych z własnością lokali komunalnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych,
- realizację zadań związanych z grzebaniem zmarłych.

Gospodarka mieszkaniowym zasobem gminy

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku, Gmina Miasto Częstochowa dysponowała 8 274 lokalami mieszkalnymi zlokalizowanymi w różnych częściach miasta.

Zasób Mieszkaniowy Gminy obejmuje:

- 192 budynki z lokalami mieszkalnymi i użytkowymi o 100% własności gminy,
- 9 budynków stanowiących współwłasność gminy i osób fizycznych,
- 51 budynków będącym w samoistnym posiadaniu.

W 2016 r. zasób mieszkaniowy gminy został powiększony o **46 lokali** mieszkalnych:

- w związku z budową wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul Pułaskiego 42 powstały **32 pełnostandardowe lokale** mieszkalne, w tym 3 przystosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
- w trybie zakupu udziałów w budynku wielorodzinnym przy ul Kiedrzyńskiej 39 **pozyskano 12 mieszkań** w stanie deweloperskim, które po doposażeniu stanowiąc będą pełny standard,
- w wyniku przekształcenia i adaptacji lokalu usługowego przy ul. Biurowej 1 pozyskano **2 pełnostandardowe** lokale mieszkalne, w tym 1 przystosowany dla potrzeb osoby niepełnosprawnej.

Realizacja zadań związanych z utrzymaniem mieszkaniowego zasobu gminy powierzona została Zakładowi Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Częstochowie Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie uchwały 511/XXVIII/2012 z dnia 22 listopada 2012 roku w sprawie określenia sposobu gospodarowania i zarządzania mieszkaniowym zasobem gminy.

Podstawowe dane dotyczące mieszkaniowego zasobu gminy

Tabela nr 41

Lp.	Wyszczególnienie	j. m.	Wykonanie za 2016 rok
1.	Dochody z czynszu za najem lokali mieszkalnych i użytkowych oraz odszkodowania za korzystanie z lokali bez tytułu prawnego	zł	27 827 512
2.	Dochody z tytułu zapewnienia świadczeń niezależnych od właściciela (dostawy wody, energii cieplnej, odprowadzanie ścieków, opłata za gospodarowanie odpadami i inne)	zł	18 259 249
3.	Koszty zakupu świadczeń niezależnych od właściciela wym. w pkt. 2 tabeli	zł	23 732 875
4.	Wynagrodzenie za czynności zarządzania	zł	10 365 164
5.	Zaliczka na rzecz wspólnot mieszkaniowych z przeznaczeniem na fundusz remontowy w części dotycz. mieszkaniowego zasobu gminy	zł	7 358 455
6.	Zaliczka na rzecz wspólnot mieszkaniowych z przeznaczeniem na koszty zarządzania i eksploatacji w części dotycz.	zł	5 013 303

Podstawowe dane dotyczące mieszkaniowego zasobu gminy

Tabela nr 41

Lp.	Wyszczególnienie	j. m.	Wykonanie za 2016 rok
	mieszkaniowego zasobu gminy		
7.	Remonty	zł	5 363 200
8.	Zaległości najemców we wpłatach czynszu i odszkodowań za korzystanie z lokali bez tytułu prawnego (bez odsetek)	zł	12 686 224
9.	Zaległości najemców we wpłatach z tytułu świadczeń niezależnych od właściciela (bez odsetek)	zł	10 724 263
10.	Wskaźnik ściągłości czynszu z tytułu świadczeń niezależnych od właściciela i innych (wpłaty netto/ wymiar netto)	%	96,21
11.	Wskaźnik ściągłości opłat za media (wpłaty netto/ wymiar netto)	%	93,58
12.	Powierzchnia średnioroczna mieszkaniowego zasobu gminy	m ²	434 036

Realizując remonty mieszkaniowego zasobu gminy wykonano następujące zadania:

- prace blacharsko-dekarskie na 33 budynkach;
- remont przewodów kominowych w 42 budynkach;
- remont i naprawa instalacji gazowych w 31 lokalach;
- modernizacja instalacji c.o w 4 budynkach;
- modernizacja instalacji wodno- kanalizacyjnej w 8 obiektach i wykonanie 1 instalacji p.poż. (hydrant);
- modernizacja i częściowa wymiana instalacji elektrycznej w 30 budynkach;
- dokumentacja projektowa 5 budynków;
- rozbiórka budynków : Aleja Najświętszej Maryi Panny 36, Meliorantów 72 i 74, tylne oficyny przy Alei Najświętszej Maryi Panny 2, mur na nieruchomości Mała 30;
- roboty remontowo - zabezpieczające na 23 budynkach;
- wymiana 677 szt. stolarki otworowej w lokalach gminy oraz zamontowanie 148 szt. nawiewników;
- prace zdruńskie w 21 lokalach mieszkalnych;
- remont 108 zwolnionych lokali po wyprowadzeniu, bądź śmierci głównego najemcy;
- ekspertyza techniczna konstrukcji budynku mieszkalnego usytuowanego na nieruchomości przy Alei Najświętszej Maryi Panny 40 wraz z projektem robót naprawczych;
- ekspertyza stropu w budynku przy ul. Warszawskiej 123/125;
- ocena stanu technicznego 9 budynków mieszkalnych oraz 5 projektów budowlanych.

Celem poprawy koordynacji zadań z zakresu remontów lokali mieszkalnych opracowano i wdrożono oprogramowanie zawierające bazę danych wszystkich wykonywanych remontów lokali mieszkalnych z uwzględnieniem ich zakresu, nakładów przeznaczonych na poszczególne prace oraz inne informacje usprawniające nadzór nad realizacją zadań.

Zaliczki na fundusz remontowy przekazywane na rzecz wspólnot mieszkaniowych

Przekazywane środki przeznaczone zostały na remonty i modernizację części wspólnych nieruchomości tj. termomodernizację budynków, podłączenie budynków do miejskiej sieci c. o. i wykonanie wewnętrznej instalacji c. o., podłączenie budynków do sieci gazowej, remonty dachów, malowanie klatek schodowych, remonty instalacji elektrycznej, wymianę pionów wod.- kan., montaż wodomierzy z modułem radiowym, montaż instalacji domofonowych, wykonanie osłon śmietnikowych i inne. Zaliczki na koszty eksploatacji dla wspólnot mieszkaniowych wykorzystane zostały na bieżące utrzymanie nieruchomości tj. m.in. na wynagrodzenie zarządcy, utrzymanie czystości, usługi bankowe, ubezpieczenie budynku, konserwację instalacji stanowiących część wspólną nieruchomości, przeglądy gazowe, kominiarskie i budowlane, zabezpieczanie awarii, drobne naprawy i inne.

Gospodarka lokalami mieszkalnymi i użytkowymi

W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 2 710 wniosków o wynajem lokali z mieszkaniowego zasobu gminy. W roku 2016 wynajęto 364 lokale mieszkalne. Na dzień 31 grudnia 2016 r. na wynajem lokali mieszkalnych oczekiwało 1 635 wnioskodawców, z tego:

- 1 244 na wynajem lokali mieszkalnych na czas oznaczony tj. lokali socjalnych lub pomieszczeń tymczasowych, uprawnionych na podstawie prawomocnych wyroków sądu;
- 391 na wynajem lokali mieszkalnych na czas nieoznaczony;
- 114 na wynajem lokali z tytułu zamiany z urzędem.

W kwietniu 2016 roku rozpoczęto weryfikację uprawnień do lokalu komunalnego osób wynajmujących lokale z mieszkaniowego zasobu gminy. Sprawdzono uprawnienia 2600 najemców i w wyniku przeprowadzonej kontroli dokonano wypowiedzenia umowy najmu osobom posiadającym prawo do innego lokalu mieszkalnego zlokalizowanego w Częstochowie. Rezultatem podjętych działań było zwolnienie dwóch lokali mieszkalnych w 2016 r.

Dane dotyczące najmu lokali z mieszkaniowego zasobu gminy

Tabela nr 42

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba wynajętych lokali
1	Wynajem lokali na czas nieoznaczony w tym:	68
	- z powodu wyburzenia budynku	52
	- na zasadach ogólnych	10
	- na rzecz wychowanków domów dziecka i pieczy zastępczej	6
2	Wynajem lokali na czas oznaczony w tym:	37
	- lokale socjalne	29
	Pomieszczenia tymczasowe	8
3	Wynajem lokali w wyniku zamiany w tym:	67
	- zamiana dobrowolna	56
	- z urzędem	11
4	Wynajem lokali w wyniku regulacji tytułu prawnego do lokalu w tym:	110
	- po śmierci głównego najemcy	100
	- po wyprowadzeniu się głównego najemcy	10
5	Wynajem lokali z tytułu przedłużenia lub ponownego spisania umowy najmu	81
6	Wynajem izby przyległej	1

Korzystając z uprawnień, wynikających z przepisów art. 15 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowego zasobu gminy i o zmianie kodeksu cywilnego, w 2016 r., interwenient uboczny, działający w oparciu o pełnomocnictwo prezydenta miasta, uczestniczył w 176 sprawach sądowych o eksmisję z lokali mieszkalnych. Zakończono 86 spraw, w wyniku których:

- w 38 sprawach orzeczono o braku uprawnień do lokalu socjalnego;
- w 19 sprawach orzeczono o uprawnieniu do lokalu socjalnego;
- w 14 sprawach umorzono lub oddalono powództwo;
- w 3 sprawach zawieszono postępowanie;
- w 4 sprawach zawarto ugodę;
- w 8 sprawach orzeczono o braku uprawnień do lokalu socjalnego i pomieszczeń tymczasowych, w związku z rażącym zachowaniem dłużnika.

W okresie sprawozdawczym z tytułu niedostarczenia przez gminę lokali socjalnych osobom uprawnionym na podstawie wyroków sądowych wypłacono odszkodowania na kwotę ogółem 1 034 711 zł (odszkodowania, odsetki oraz koszty sądowe). Zrealizowano 137 wyroków i sądowych nakazów zapłaty. Odszkodowania wypłacono 41 osobom fizycznym za 56 uprawnionych do otrzymania lokali socjalnych oraz 9 osobom prawnym za 81 uprawnionych do ww. lokali.

W roku 2016 na podstawie 52 wyroków sądowych dokonano również zwrotu zwaloryzowanych kaucji mieszkaniowych. Wypłacono z tego tytułu 178 761 zł, w tym: zwaloryzowane kaucje, odsetki, koszty sądowe i koszty egzekucji.

Wynajem lokali użytkowych

Na dzień 31.12.2016 r. Gmina Miasto Częstochowa dysponowała 546 lokalami użytkowymi. W okresie sprawozdawczym, w 10 przetargach oraz w drodze bezprzetargowego trybu wynajmu i negocjacji stawki czynszu, wynajęto 48 wolnych lokali użytkowych i 4 wolne garaże w tym:

- 18 lokali użytkowych w drodze przetargów nieograniczonych ofertowych;
- 14 lokali użytkowych w drodze negocjacji stawki czynszu;
- 10 lokali użytkowych w bezprzetargowym trybie wynajmu;
- 6 lokali użytkowych w drodze przetargów nieograniczonych licytacji;

- 1 lokal użytkowy w drodze przetargu ograniczonego pisemnego;
- 2 garaże w drodze przetargu nieograniczonego;
- 2 garaże w drodze negocjacji stawki czynszu.

Ulgi w spłacie zadłużenia przyznane mieszkańcom Częstochowy

W okresie sprawozdawczym gmina udzielała pomocy w spłacie zadłużenia z tytułu opłat czynszowych osobom pozostającym w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.

Ogółem przyznano 237 ulg w spłacie należności gminy z tytułu najmu lokali mieszkalnych i użytkowych (czynsz, świadczenia niezależne od właściciela) na kwotę ogółem 1 609 809 zł, w tym:

- 229 osobom rozłożono na raty zadłużenie czynszowe na łączną kwotę 1 446 838 zł, (należność główna - 1 309 067 zł, odsetki- 137 774 zł);
- umorzono należności w odniesieniu do 6 lokali na kwotę 15 554 zł, (należność główna 14 751 zł, odsetki – 803 zł);
- w 2 przypadkach odroczone termin zapłaty na kwotę 147 418 zł, (należność główna - 132 556 zł, odsetki- 14 862 zł).

Prowadzenie spraw związanych z własnością lokali komunalnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych

W okresie sprawozdawczym funkcjonowało 407 wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy, z których 349 było zarządzanych przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Częstochowie Sp. z o. o., a 58 przez innych zarządców. Pracownicy Biura Gospodarki Lokalowej i Usług Komunalnych Urzędu Miasta - jako pełnomocnicy Gminy Miasta Częstochowy uczestniczyli w 217 zebraniach wspólnot. Podjęto 300 uchwał w trybie indywidualnego zbierania głosów oraz 165 uchwał w trybie mieszanym.

W roku 2016 naniesiono dodatkową warstwę do Zintegrowanego Systemu Informacji Przestrzennej, która prezentuje na mapie dane dotyczące budynków wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy.

Realizacja zadań związanych z grzebaniem zmarłych

W roku sprawozdawczym wydano 25 decyzji, zezwalających na sprowadzenie zwłok i szczątków ludzkich z zagranicy w celu ich pochowania. Cmentarz Komunalny realizował usługi statutowe, tj. pogrzebowe, kremacyjne i grabarskie, zarządzał powierzchnią grzebalną nekropolii przy ul. Radomskiej 117 oraz nieruchomościami przy ul. Radomskiej 117, ul. Krakowskiej 16 i Cmentarnej 36/38.

Najważniejszymi zadaniami zrealizowanymi przez zakład w 2016 r. były m. in.: remont kapitalny pokrycia dachu budynku ceremonii pogrzebowych przy ul. Radomskiej 117 oraz zakup ekologicznego pojazdu typu „Melex”. Ponadto wdrożono nowatorską koncepcję selektywnej zbiórki wypalanych wkładów do zniczy a także uzyskano decyzję emisyjną dla instalacji kremacyjnej i przeprowadzono okresowe pomiary emisji gazów.

Pozytywnie zakończył się również audit nadzoru za zgodność z normą ISO 9001 w ramach posiadanego przez Cmentarz Komunalny systemu zarządzania jakością.

W okresie sprawozdawczym zakład sprzedał 335 grobów, wykonał 1 464 kremacji zwłok, zrealizował 332 usługi pogrzebowe o różnym zakresie oraz wydał 252 zezwolenia na budowę nagrobków.

Podstawowe zadania realizowane przez Cmentarz Komunalny

Tabela nr 43

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	Plan na 2016 rok	Wykonanie w 2016 r.	% realizacji planu rocznego
1.	Stan środków obrotowych na początek roku	zł	170 000	170 000	100,00
2.	Przychody ogółem w tym	zł	3 640 000	3 281 924	90,16
	z usług pogrzebowych	zł	2 910 000	2 593 954	89,14
	z dzierżaw	zł	130 000	98 300	75,62
	pokrycie amortyzacji	zł	585 000	582 264	99,53
	pozostałe	zł	15 000	7 406	49,37

Podstawowe zadania realizowane przez Cmentarz Komunalny

Tabela nr 43

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	Plan na 2016 rok	Wykonanie w 2016 r.	% realizacji planu rocznego
3.	Koszty (wydatki) ogółem w tym	zł	3 640 000	3 131 154	86,02
	- wynagrodzenia i pochodne	zł	1 860 000	1 548 337	83,24
	- wydatki rzeczowe	zł	1 040 000	887 065	85,29
	- odpisy amortyzacyjne	zł	585 000	582 264	99,53
	- podatek dochodowy	zł	55 000	36 411	66,20
	- wydatki majątkowe	zł	100 000	77 077	77,08
4.	Nadwyżka środków obrotowych	zł		15 700	0
5.	Stan środków obrotowych na koniec roku	zł	170 000	170 000	100,00
6.	Średnie zatrudnienie	etat	25	21,62	86,48

W 2016 roku Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa kontynuował realizację zadań dotyczących ochrony środowiska, głównie z zakresu ochrony i utrzymania terenów zielonych, leśnych i wartości przyrodniczych. Ponadto prowadzono prace z zakresu zabezpieczenia środowiska przed zagrożeniami i skutkami powodzi oraz edukacji ekologicznej.

Edukacja ekologiczna w zakresie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych powierzone zostało Częstochowskiemu Przedsiębiorstwu Komunalnemu Sp. z o.o. na podstawie UCHWAŁY Nr 538/XXX/2012 RADY MIASTA CZĘSTOCHOWA z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie powierzenia Częstochowskiemu Przedsiębiorstwu Komunalnemu Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Sobuczynie obowiązkowego zadania własnego gminy utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Częstochowa.

W ramach systemu gospodarowania odpadami zorganizowano spotkania z przedstawicielami: Rad Dzielnic, Spółdzielni Mieszkaniowych, Wspólnot Mieszkaniowych, Przedsiębiorców. Spółka organizuje szkolenia przedsiębiorców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów. Informacje na bieżąco udzielane są w prasie, radiu i telewizji.

Rozkolportowano szereg ulotek, m.in. ulotkę dotyczącą systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w mieście Częstochowa dla nieruchomości niezamieszkałych, nieruchomości zamieszkałych oraz ulotkę dotyczącą odbioru odpadów problemowych.

Na stronie internetowej Częstochowskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. www.odpady.czestochowa.pl na bieżąco zamieszczane są informacje dotyczące przedmiotowego systemu. W sali obsługi klienta w Biurze Działu Gospodarowania Odpadami przy ul. Focha 19/21 utworzono kącik dla najmłodszych.

Działania edukacyjne podejmowane przez CzPK Sp. z o. o. w 2016 r. prowadzone były w ramach:

1. IX edycji konkursu „Czysta Częstochowa”.

Konkurs „Czysta Częstochowa” dot. zbiórki zużytych baterii oraz zużytego sprzętu elektronicznego pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy adresowany był do szkół i przedszkoli, dzieci w wieku przedszkolnym, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów pod kierunkiem opiekunów - nauczycieli – wychowawców.

2. Projektu pn.: „CZYSTA CZĘSTOCHOWA – DAJMY KOSZA ŚMIECIOM” przy dofinansowaniu z WFOŚiGW w Katowicach.

W ramach projektu w 2016r. zrealizowano:

- konkurs „Film o dzikich wysypiskach” polegający na stworzeniu amatorskiego filmu o dzikich wysypiskach przez uczniów szkół i przedszkoli,
- 64 warsztaty ekologiczne z zakresu segregacji odpadów komunalnych, w których uczestniczyli przedszkolacy i uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów,
- wydano 1800 szt. folderów edukacyjnych o selektywnej zbiórce odpadów, które przeznaczone zostały dla uczestników warsztatów edukacyjnych, spotkań studyjnych, uczestników finału konkursów "Film o selektywnej zbiórce odpadów" i "Eko-plakat",
- rozkolportowano 60000 szt. broszur o selektywnej zbiórce odpadów dla dorosłych,
- zakupiono 1000 szt. broszur informacyjnych dla dzieci oraz 1000 szt. dla młodzieży o selektywnej zbiórce odpadów, której głównym zadaniem było przekazanie informacji na temat prawidłowego segregowania i gromadzenia odpadów oraz funkcjonowania poszczególnych elementów gospodarki odpadami w Częstochowie,
- stworzono i wydano 2000 szt. folderów informacyjno – promocyjnych, w którym przedstawiono m.in. działanie Stacjonarnego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (SPSZOK),

- stworzono i zamieszczono grę edukacyjną dla dzieci na stronie internetowej informująca o sposobach gospodarowania odpadami i promującą selektywną zbiórkę odpadów komunalnych oraz obrazującą drogę odpadów od Wytwórcy (mieszkańca) do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych oraz korzyści z tego płynące,
- 3. Projektu pn.: „Czysta Częstochowa – segregacja odpadów jest dziecinnie łatwa” przy dofinansowaniu z WFOŚiGW w Katowicach.
W ramach projektu w 2016 r. zrealizowano:
  - konkurs plastyczny „Kartka świąteczna z odpadów” adresowany do dzieci w wieku przedszkolnym, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów,
  - zakup materiałów edukacyjno – informacyjnych (gadżetów) dla uczestników konkursów, warsztatów edukacyjnych, spotkań studyjnych.

Likwidacja elementów budowlanych zawierających azbest oraz dzikich wysypisk

W 2016 r. w ramach likwidacji wyrobów budowlanych zawierających azbest na terenie miasta Częstochowy zostało zlikwidowane przez właścicieli nieruchomości 8,61 tony tych wyrobów. Na usuwanie wyrobów budowlanych zawierających azbest z indywidualnych budynków mieszkalnych i gospodarczych realizowanych przez osoby fizyczne przyznano dofinansowanie z budżetu miasta Częstochowy w kwocie 8516 zł. Zlikwidowano 47 dzikich wysypisk na terenie miasta Częstochowy.

Zabezpieczenie środowiska przed zagrożeniami

Likwidacja niskiej emisji

W celu ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń w 2016 r. z budżetu miasta Częstochowy udzielono dotacji:

- na zadanie polegające na modernizacji systemów grzewczych w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie miasta Częstochowy realizowanych przez osoby fizyczne.
Przyjęto 114 wniosków. Wszystkie kompletne wnioski spełniające zasady określone w regulaminie w liczbie 102 zostały zakwalifikowane do przyznania dotacji. Trzy osoby zrezygnowały z podpisania umowy. W związku z czym podpisano 99 umów na maksymalną kwotę 176 000,00 zł.
Rzeczywista kwota wypłacona mieszkańcom wyniosła 125 324,01 zł. Różnica między maksymalną kwotą na jaką zostały podpisane umowy a kwota wypłacona wynikała z następujących przyczyn:
  - 20 osób nie dokonało rozliczenia bądź dokumenty rozliczeniowe nie spełniały wymogów formalnych,
  - złożone faktury VAT na zakup źródła ciepła nie pozwalały na wypłacenie maksymalnej kwoty zawartej w umowie (zgodnie z przedstawionymi fakturami 50% ceny źródła ciepła było kwotą niższą niż maksymalna w umowie).
  - na montaż kolektorów słonecznych wspomagających system grzewczy oraz służących do wytwarzania ciepłej wody użytkowej w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie miasta Częstochowy realizowanych przez osoby fizyczne złożono 7 wniosków. Wszystkie wnioski spełniały zasady określone w regulaminie. W związku z czym podpisano 7 umów na maksymalną kwotę 14 000,00 zł, która w całości została wypłacona wnioskodawcą.

Częstochowa jako Lider Subregionu Północnego Województwa Śląskiego zorganizowała pod patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy seminarium, poświęcone praktycznym podstawowym aspektom ochrony powietrza: „POWIETRZE MAMY WSPÓLNE. OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI CELEM NADRZĘDNYM POLITYKI KLIMATYCZNEJ W REGIONIE”, które odbyło się w dniu 7 grudnia 2016 r. w Sali Reprezentacyjnej Ratusza. Seminarium miało na celu m. in. przekazanie przedstawicielom samorządów informacji dotyczącej prac *Zespołu Roboczego ds. ograniczenia niskiej emisji w woj. śląskim w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i środowisko przy Marszałku Województwa Śląskiego*, w związku z przygotowaniem uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie ograniczenia niskiej emisji w regionie. Dodatkowo zostały przedstawione dobre praktyki rozwiązań stosowane już w kilku gminach Subregionu Północnego Województwa Śląskiego. Część spotkania została również poświęcona prezentacji nowoczesnych rozwiązań technologicznych pozwalających na skuteczne ograniczenie niskiej emisji.

Gospodarki wodno-ściekowa

Częstochowa jako gmina wiodąca w sprawie Aglomeracji Częstochowa (wynikającej z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych) obejmującej Gminę Częstochowa oraz części terenów gmin Częstochowa, Rędziny, Poczesna, Konopiska przygotowała wniosek do Marszałka Województwa Śląskiego w sprawie zmiany ww. aglomeracji. Na podstawie ww. wniosku została podjęta Uchwała Nr V/27/11/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 września 2016 r. w sprawie wyznaczenia Aglomeracji Częstochowa.

Ochrona przed powodzią

Przeprowadzono wiosenny i jesienny przegląd rzek i wałów przeciwpowodziowych na terenie miasta Częstochowy, który odbył się wspólnie z administratorami rzek i wałów przeciwpowodziowych, tj. RZGW w Poznaniu, Zarządem Zlewni Górnej Warty w Sieradzu, Nadzorem Wodnym w Częstochowie oraz Śląskim Zarządem Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Katowicach Oddziałem w Częstochowie.

Analiza wyników tych przeglądów stanowi podstawę dla planowania przez administratorów zadań przewidzianych do realizacji oraz ustalenia hierarchii ich ważności. Zadania wprowadzane są następnie do projektu planu tych jednostek, lecz możliwość ich realizacji weryfikowana jest wysokością środków finansowych przyznawanych z budżetu państwa.

Przeeglądowi podlegają:

- rzeka Warta wraz z obwałowaniami,
- kanał Kucelinki wraz z obwałowaniami,
- rzeka Stradomka wraz z obwałowaniami,
- rzeki: Gorzelanka, Brzezinka, Szarlejka, Sobuczyna.

Utrzymanie terenów zieleni miejskiej

W 2016 r. w ramach utrzymania zieleni prowadzono prace na obiektach o łącznej powierzchni 349,28 ha w parkach, na zieleńcach oraz w pasach zieleni ulicznej.

Pielęgnacja zieleni na terenach pozostających w stałym utrzymaniu obejmowała pełen zakres koniecznych do wykonania prac porządkowych i pielęgnacyjnych m.in.: koszenie trawników, grabienie liści, przycinanie krzewów i żywopłotów, pielienie rabat, renowację trawników, pielęgnację posadzonych drzew i krzewów.

Przeprowadzono cięcia pielęgnacyjne koron 1778 szt. drzew w ciągach ulicznych, w parkach i na zieleńcach, poprawiające bezpieczeństwo, eliminujące uciążliwości zgłaszane przez mieszkańców oraz kształtujące korony młodych drzew. Dodatkowo przed wizytą Papieża Franciszka wykonano cięcia 270 szt. drzew, pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa w okolicach Jasnej Góry tj. w parkach podjasknogórskich, przy Pasażu Bareły oraz przy ulicach Św. Barbary, 7 Kamienic, Wieluńskiej, Klasztornej, Wyszyńskiego, Jasnogórskiej, Pułaskiego, Al. Jana Pawła II i przy Rynku Wieluńskim.

Na terenach zieleni miejskiej wycięto 276 szt. drzew w złym stanie zdrowotnym, zagrażających bezpieczeństwu lub niezbędnych do usunięcia z innych względów, uprzętnięto 30 szt. powalonych lub rozłamanych przez wiatr drzew, uprzętnięto 322 konary lub gałęzie, wyfrezowano lub wykarczowano 159 pni po ściętych drzewach.

W pasach zieleni ulicznej, w parkach i na zieleńcach nadzorowano proces sadzenia 292 szt. drzew i 4514 szt. krzewów ozdobnych w ramach zobowiązań wynikających z wydanych decyzji, jako nałożoną na osoby prawne i fizyczne, w tym Gminę Miasto Częstochowa, rekompensatę za drzewa i krzewy usunięte z terenu miasta.

W ramach tych prac wykonano nasadzenia m.in. w obrębie następujących obiektów:

Al. Jana Pawła II, ul. Bienia, ul. Legionów, ul. 11 Listopada, Al. Najświętszej Maryi Panny, Al. Kościuszki, ul. Krakowska, Al. Bohaterów Monte Cassino, ul. Białska, ul. Michałowskiego, ul. Jagiellońska, Promenada Czesława Niemena, ul. Jesienna, Al. Wyzwolenia, ul. Pusta.

W centrum miasta na kwietnikach stałych i w pojemnikach posadzono ogółem 10192 szt. kwiatów jednorocznych, w tym 1355 szt. w 27 wieżach kwiatowych, ustawionych na Placach Biegańskiego, Daszyńskiego, Rady Europy oraz przy ulicach Waszyngtona, Piłsudskiego i Kiedrzyńskiej.

Ponadto posadzono 18960 szt. roślin cebulowych w szczególnie eksponowanych miejscach w pasach drogowych ulic: Al. Jana Pawła II, ul. Sobieskiego i ul. Krakowska.

Sprawowano opiekę nad grobami wojennymi i miejscami pamięci narodowej, polegającą na pielęgnacji zieleni oraz wykonaniu bieżących remontów grobów wojennych. Na Cmentarzu Kule, w kwaterach 20, 49, 50, 84, wyremontowano indywidualne i zbiorowe groby wojenne żołnierzy i ofiar terroru z okresu I i II wojny światowej oraz weterana Powstania Styczniowego. W kwaterze 50 Cmentarza Kule i w kwaterze 2 Cmentarza na Rakowie wymieniono na nowe ramy i tablice 4 grobów indywidualnych żołnierzy Wojska Polskiego. W kwaterze żołnierzy radzieckich wymieniono na betonowe ramy grobów, naniesiono numerację, ułatwiającą lokalizację osób pochowanych.

W ramach przygotowania grobów wojennych i Miejsc Pamięci Narodowej do dnia Wszystkich Świętych posadzono 350 szt. chryzantem doniczkowych, rozstawiono 300 zniczy, 2 wieńce i 13 wiązanek.

W roku 2016 wykonano okresowe przeglądy wyposażenia oraz wyremontowano i naprawiono:

- urządzenia zabawowe na 27 obiektach: 20 placach zabaw i 5 siłowniach zewnętrznych i 2 ścieżkach zdrowia: w parkach podjasnogórskich, parkach osiedlowych w dzielnicach Parkitka i Północ, na Promenadzie Czesława Niemena, Pasażu Stasieckiego, w tzw. Parku Tysiąclecia, Parku Narutowicz, w Lesie Aniołowskim, na skwerach: Solidarności, Sokołów, na zieleńcach przy ul. Łukasieńskiego, ul. Limanowskiego, ul. Pustej i Iglastej, ul. Drzymały, ul. Bienia, ul. Iłakowiczówny-Ossowskiego, Al. Niepodległości 24, Al. AK X Dekabrystów,
- uszkodzoną fontannę przy ul. Waszyngtona 5,
- w Parku Narutowicza odnowiono 53 słupki wygradzające, zamontowano także 8 dodatkowych słupków zabezpieczających przez wjeżdżaniem pojazdów w głąb parku,
- wykonano remont 176 ławek na terenie parków i skwerów,
- naprawiono uszkodzony źródł uliczny w III Al. Najświętszej Maryi Panny,
- dokonano remontu ciągów pieszych w 3 Parkach: Staszica, 3 Maja, Narutowicza,
- wyremontowano schody terenowe oraz naprawiono dylatacje Skate Parku na Promenadzie Czesława Niemena - utrudniające użytkowanie obiektu,
- oczyszczono 2 rzeźby z piaskowca usytuowane na terenie zieleńca przy Al. AK 66.

Zrealizowano budowę placu zabaw przy ul. Bardowskiego 33 A, przeznaczonego dla dzieci starszych. Zakupiono i zamontowano 20 ławek metalowych w ramach wymiany starego wyposażenia Placu Rady Europy oraz 1 ławkę na Pl. Daszyńskiego. W ramach trzeciej edycji budżetu obywatelskiego oceniono i zweryfikowano 74 wnioski, a następnie zrealizowano następujące zadania, które uzyskały największe poparcie w głosowaniu mieszkańców:

- „Pływające wysepki (tratwy) dla ptaków wodnych na zbiorniku w podjasnogórskim Parku Staszica” - wykonano 3 wysepki,
- „Posadzenie krzewów róż, montaż ławek i koszy wzdłuż ul. Św. Barbary” - posadzono 500 róż, zamontowano 10 ławek i 10 koszy,
- „Ogród Publiczny na Placu Biegańskiego” - ustawiono 20 donic z roślinami ozdobnymi i ziołami,
- „Czysty Korytarz Północny” – zamontowano 2 ławki i 6 koszy przy Al. Marszałkowskiej,
- „Ustawienie ławek wzdłuż Alei Brzozowej (ul. Bialska) na odcinku od ul. Okulickiego do ul. Kaspra del Buffalo” - ustawiono 31 ławek i 31 koszy,
- „Remont kapliczki i uporządkowanie pasa zieleni na zbiegu ulic Wręczyckiej, Łęczyckiej i Wielkoborskiej”,
- „Posadzenie drzew, krzewów wzdłuż ul. Lechonia (str. wschodnia) oraz montaż ławek od ul. Wierzbowej do Lechonia” - posadzono 15 drzew, 479 krzewów, wykonano rabaty z traw ozdobnych, zamontowano 15 ławek i 9 koszy,
- „Betonowy stół do ping-ponga przy ul. Botanicznej” - zamontowano stół oraz wykonano nawierzchnię z kostki brukowej,
- „Zamontowanie betonowych stołów do gry w tenisa stołowego wraz z wybrukowaniem otoczenia wokół stołów oraz ławek i koszy na śmieci” - ustawiono stół oraz ławkę młodzieżową na zieleńcu przy ul. Pustej-Iglastej,
- „Drzewa z ławkami na Placu Biegańskiego” - ustawiono 15 donic z drzewami.

Zrealizowane były również prace związane z uruchomieniem i funkcjonowaniem 8 fontann miejskich: w Parku Staszica, parku osiedlowym przy ul. Bialskiej, na Skwerze Solidarności, przy Pl. Rady Europy, Pl. L. Armstronga, ul. Iłakowiczówny, III Al. NMP (2 fontanny).

Prowadzono roboty polegające na wykoszeniu chwastów i zarośli na terenach o powierzchni 15,15 ha należących do gminy, nie będących w stałym utrzymaniu, a zlokalizowanych głównie w pasach drogowych dróg gminnych.

W okresie od lipca do października w parkach podjasnogórskich ograniczono nadmierne ilości nocujących tam szpaków i kawek, a w Parku 1000-lecia gawronów przy wykorzystaniu do płoszenia wyszkolonych ptaków drapieżnych.

Zaopiniowano miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- w dzielnicy Częstochówka-Parkitka w rejonie ulic: Okulickiego, Bialskiej i Pasażu Stasieckiego
- w dzielnicy Mirów przy ul. Mstowskiej
- w dzielnicach Tysiąclecie i Północ, obejmujących teren Promenady Cz. Niemena, pomiędzy ulicami: Kiedrzyńską i Kukuczki
- w dzielnicy Wyczerpy-Aniołów w rejonie ul. Kontkiewiczza

Ponadto opiniowano projekt koncepcji zmiany studium w zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Częstochowy. Przeprowadzono z udziałem m.in. pracowników Referatu Przyrody i Utrzymania Zieleni spis z natury wyposażenia z niestrzeżonych terenów zieleni miejskiej.

Ochrona wartości przyrodniczych

W ramach pielęgnacji drzewostanu Alei Brzozowej przy ul. Bialskiej, uznanej w 2006 r. przez Radę Miasta Częstochowy za pomnik przyrody, wykonano zabiegi pielęgnacyjne w koronach 63 szt. drzew. Opracowany został również program ochrony pomnikowej Alei Brzozowej.

Rolnictwo, gospodarka leśna

W zakresie rolnictwa w 2016 r. współorganizowano Dożynki Jasnogórskie, konkurs na najlepszy zakład przetwórstwa rolno-spożywczego oraz najlepsze gospodarstwo rolne regionu Częstochowskiego. Dofinansowano organizację XXV Jubileuszowej Krajowej Wystawy Rolniczej.

Dożynki Jasnogórskie, wraz z konkursem na najlepszy zakład przetwórstwa rolno-spożywczego oraz najlepsze gospodarstwo rolne regionu częstochowskiego oraz dofinansowano organizację XXV Jubileuszowej Krajowej Wystawy Rolniczej.

W celu poprawy zdrowotności zwierząt zakupiono dla Koła Pszczelarzy leki do zwalczania chorób pszczoł. Wykonano konserwację rowów melioracyjnych na długości 5,8 km o łącznej wartości 53,5 tys. zł. W ramach umowy z Towarzystwem Opieki Nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Częstochowie zrealizowano zadania z zakresu ochrony zwierząt:

- całodobowe prowadzenie Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Częstochowie przy ul. Gilowej 44/46,
- wyłapywanie bezdomnych zwierząt na terenie Gminy Częstochowa,
- zapewnienie całodobowej opieki (w tym lekarsko-weterynaryjnej) zabłąkanym na terenie Gminy Częstochowa, osłabionym lub rannym zwierzętom dzikim wraz z przemieszczeniem ich do miejsca ich regularnego przebywania, ośrodków rehabilitacji zwierząt lub ogrodu zoologicznego.

W ramach budżetu obywatelskiego 2016 r. zakupiono akcesoria (smycze obroże) dla psów przebywających w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt, dozowniki, woreczki na psie nieczystości. W dzielnicy Śródmieście Raków i Wrzosowiak zamontowano tablice informacyjno – ogłoszeniowe na terenie dzielnicy Bleszno.

W zakresie gospodarki leśnej:

- zamontowano 200 mb zapór zapobiegających wchodzeniu płazów na jezdnię,
- prowadzono likwidację roślin Barszczu Sosnowskiego na ogólnej powierzchni 2,2 ha,
- zamontowano 3 karmniki dla ptaków wraz z tablicami edukacyjnymi oraz prowadzono dokarmianie ptaków w sezonie zimowym,
- wykonano i zamontowano w parkach i lasach komunalnych 50 skrzynek lęgowych dla ptaków,
- w ramach Budżetu Obywatelskiego w 2016 r. wykonano i zamontowano na terenie Parków Podjasnogórskich 5 karmników dla wiewiórek.

Edukacja ekologiczna

Współpracowano ze szkołami i innymi organizacjami przy organizowaniu konkursów i warsztatów. Ufundowano nagrody książkowe i rzeczowe dla laureatów w konkursach organizowanych przez Ligę Ochrony Przyrody w Częstochowie. Ponadto przekazano dotacje dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z zakresu edukacji ekologicznej:

- Związek Harcerstwa Polskiego – Hufiec Częstochowa – Międzyszkolny konkurs „Ty i środowisko”, „Dzień bez samochodu”, „Sprzątanie świata”, „Questing – rozpoznawanie grzybów”, „Ja filmuję jak sortuje”
- Stowarzyszenie „Inicjatywa Wspierania Szkoły OSIEMNASTKA”,
- Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” - „Nakrętkowa Częstochowa”, „Święto Grzybów,” grzybobranie – czyli wiem co jem. I Olimpiada wiedzy o Lesie,
- Liga Ochrony Przyrody - „Dzień Lasu i Zadrzewień”,
- Stowarzyszenie Serce dla Dzieci Zawodzia - „ Ekologiczne dzieciaki”, „Mali Strażnicy Przyrody”, „Mali ekolodzy do zadań specjalnych na Jurze”,
- Fundacja Oczami Brata - „ Dzień Inteligentnej Energii”, Konkursy przy Dniu Inteligentnej energii,
- Ruch inicjatyw Społeczno - Ekologicznych „Przytulia” Wędrówki z bobrem sokołem,
- Fundacja Ele mele dutki – „Zielony Dzień” obchody dnia Ziemi oczami przedszkolaków,
- Fundacja Rozwoju Osobistego Invest- „Eko – Marzanna”,
- Stowarzyszenie Częstochowa dla Zwierząt- „ Znam Ustawę o Ochronie Zwierząt”.

Ochrona środowiska, rolnictwo i leśnictwo - ujęcie zbiorcze

Tabela nr 44

1. Rodzaj decyzji	Liczba
zezwalające na usunięcie drzew i krzewów oraz naliczające kary pieniężne za wycięcie drzew lub krzewów bez zezwolenia	1024
z zakresu prawa wodnego (pozwolenia wodnoprawne)	69
uzgadniające sposób postępowania z odpadami oraz transport, miejsce i sposób ich gromadzenia z zakresu ustawy o odpadach	86
dot. zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego	46
z zakresu środowiskowych uwarunkowań tzw. decyzje środowiskowe	51
dot. wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej	60
z zakresu geologii i górnictwa	13
pozwolenia na emisję gazów i pyłów do powietrza	10
dot. przyłączenia do kanalizacji sanitarnej	10
dot. handlu emisjami do powietrza	10
dot. rekultywacji	1
dot. zezwoleń na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych	8
dot. utrzymania psa rasy uznanej za agresywną	3
dot. odbioru zwierząt	1
dot. zmiany stanu wody na gruncie	1
Sprzeciw do rozpatrzenia eksploatacji instalacji	5
Decyzje umarzające postępowanie w sprawie wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu	2
Dot. zastosowania ulg w opłatach za niespełnienie obowiązku ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstw rolnych	3
Łącznie	1403
2. Postanowienia, uzgodnienia, zaświadczenia, inne dokumenty i czynności	Liczba
Postanowienia opinie w sprawie zatwierdzenia projektu robót geologicznych	2
Projekty robót geologicznych, które nie wymagają zatwierdzenia	5
Postanowienia o nałożeniu grzywny (przy egzekucji obowiązku przyłączenia do kanalizacji sanitarnej)	5
Postanowienie o uzupełnieniu decyzji	1
Postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania	1
informacje o wyrobach zawierających azbest znajdujących się na posesji	126
opinie dot. konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	97
analiza wniosków osób fizycznych o dofinansowanie na modernizację systemów grzewczych	114
postanowienia z zakresu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami	49
Oględziny, wizje i kontrole w terenie	1063
Kontrole gospodarstw rolnych	520
Wydane karty wędkarskie	289
Zgłoszenia instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	61
Łącznie	2333
3. Ochrona środowiska, rolnictwo i leśnictwo w ujęciu statystycznym	
zarejestrowane jednostki pływające służące do amatorskiego połowu ryb	33
odpowiedzi dot. gospodarki odpadami komunalnymi	74
zaświadczenia o rejestracji zwierząt egzotycznych	57
przeglądy pozwoleń wodnoprawnych	85

analiza wniosków osób fizycznych o dofinansowanie na montaż kolektorów słonecznych wspomagających system grzewczy oraz służących do wytwarzania ciepłej wody użytkowej	7
rozprawy administracyjne	4
zgłoszenia instalacji powodujących emisję gazów i pyłów do powietrza	16
opinie z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przed powodzią oraz zmiany stanu wody na gruncie	35
świadczenia legalności pochodzenia drewna	3
analiza wniosków osób fizycznych o dofinansowanie na usuwanie wyrobów budowlanych zawierających azbest	19
zgłoszenia przydomowych oczyszczalni ścieków	5
uzgodnienia inwestycji w zakresie ochrony gruntów rolnych i melioracji	12
zaświadczenia o nabyciu nieruchomości rolnej	10
Zmiana wpisu do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	1
zgłoszenia przeprowadzenia robót geologicznych na podstawie zatwierdzonego projektu robót geologicznych	2
Analiza pomiarów w związku z pozwoleniem zintegrowanym	35
Udostępnienie informacji o środowisku	9
Analiza dotrzymania warunków pozwoleń na emisje pyłów i gazów na podstawie złożonych dokumentów (bilanse surowców, pomiary)	36
Kontrolne wykorzystanie dotacji (modernizacje systemów grzewczych)	10
Zaświadczenia o objęciu lub nie objęciu działki uproszczonym planem urządzenia lasu	503
Łącznie	956
Ogółem	4692

Racjonalizacja gospodarki mediami

Program zarządzania energią i środowiskiem w obiektach użyteczności publicznej miasta Częstochowy

Realizowane działania prowadzone w roku sprawozdawczym w zakresie zarządzania energią i środowiskiem wynikały z nowych przepisów ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej, która zastąpiła dotychczasową z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej. W ramach nowych regulacji prawnych realizowano na bieżąco program „Zarządzanie energią i środowiskiem w obiektach użyteczności publicznej miasta Częstochowy”. W efekcie optymalizacji warunków rozliczeń i racjonalizacji użytkowania energii oraz wody uzyskano znaczne oszczędności w wydatkach z tytułu mediów energetycznych oraz dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

Określono efekty działań za 2016 r. dla grupy 118 obiektów oświatowych, objętych szczegółowym monitoringiem i raportowaniem:

- łączne zużycie paliw i energii wyniosło 49 705 MWh,
- łączna emisja CO₂ wyniosła 22 425 ton i była mniejsza
- łączne zużycie wody wyniosło 114 509 m³.

Łączne efekty działań za lata 2004-2016 dla grupy 118 obiektów oświatowych wynoszą:

- ograniczenie zużycia energii o 243 509 MWh,
- ograniczenie emisji CO₂ o 103 486 ton,
- ograniczenie zużycia wody o 853 554 m³.

Działania monitorujące lokalny rynek energii

Monitorowano lokalny rynek energii oraz utrzymywano ścisłą współpracę z przedsiębiorstwami zaopatrującymi miasto w media sieciowe w zakresie stałej poprawy bezpieczeństwa energetycznego odbiorców, zgodnie z zapisami strategicznego dokumentu „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Częstochowy”.

Wolny rynek energii elektrycznej

Częstochowa czynnie korzysta z wolnego rynku energii elektrycznej. Przeprowadzono kolejne postępowanie przetargowe na dostawę energii elektrycznej w roku 2017 dla 5 wydziałów Urzędu Miasta Częstochowy, 137 jednostek organizacyjnych i spółek Gminy Miasta Częstochowy i Miejskiego Zarządu Dróg i Transportu oraz pomyślnie zrealizowano procedurę zmiany sprzedawcy energii. Wolumen energii objęty przetargiem wyniósł 45,2 GWh.

Oszczędności w wyniku zmiany sprzedawcy energii, w porównaniu do kosztów, jakie należałoby ponieść wg cen stosowanych przez lokalnego sprzedawcę energii, wyniosły w 2016 r. **5 800 000**

Wolny rynek gazu

Częstochowa czynnie korzysta z wolnego rynku gazu. Przeprowadzono postępowanie przetargowe na kompleksową dostawę paliwa gazowego dla Wydziału Nadzoru i Administracji oraz 88 jednostek organizacyjnych i spółek Gminy Miasta Częstochowy na okres 01.04.2016 r. – 31.03.2017 r. Przedmiotowe postępowanie było jednym z pierwszych tego typu w Polsce. Wolumen gazu objęty zamówieniem wyniósł 19,316 GWh (co odpowiada ilości gazu 1 756 000 m³). Szacowane oszczędności z tego tytułu wyniosą ok. 570 000 zł. Przygotowano i ogłoszono kolejny przetarg na kompleksową dostawę paliwa gazowego dla Wydziału Nadzoru i Administracji Urzędu Miasta Częstochowy oraz 87 jednostek organizacyjnych i spółek Gminy na okres 1.04.2017-31.12.2018 r. Wolumen gazu objęty zamówieniem wynosi 32,1 GWh.

Program „Kropla do kropli”

Program "Kropla do kropli" wdrożono w październiku 2012 r. w 6 placówkach edukacyjnych, w marcu 2013 r. poszerzono go o 15 kolejnych, a w lutym 2016 r. o następne 10, co w sumie stanowi 31 placówek z sukcesem realizujących program. Dotychczas nakłady inwestycyjne związane z montażem nowej armatury zostały sponowane z uzyskanych oszczędności we wszystkich placówkach z pierwszej i drugiej tury oraz w jednej z ostatniej, trzeciej tury programu, czyli w sumie w 22 placówkach realizacja programu generuje oszczędności w pełnej kwocie na rzecz placówek edukacyjnych.

Program pozwala na obniżenie zużycia oraz kosztów wody i energii do przygotowania ciepłej wody użytkowej, co pozytywnie wpływa na środowisko poprzez ograniczenie emisji CO₂ do atmosfery. Program posiada również walory edukacyjne, ponieważ kształtuje proekologiczne postawy wśród uczniów.

Program realizowany jest formule ESCO. Nakłady poniesione przez partnera prywatnego zwracane są z wygenerowanych oszczędności. Po okresie zwrotu nakładów poniesionych przez firmę, zamontowane elementy armatury pozostają w placówce generując dalsze oszczędności.

Uzyskany efekt ekologiczny:

- zmniejszenie zużycia wody o 26 945 m³
- zmniejszenie zużycia energii o 1 215 MWh
- ograniczenie emisji CO₂ o 629 ton

Działalność w Stowarzyszeniu Gmin Polska Sieć „Energie Cites”

Zgodnie z Uchwałą Nr 220/XV/2011 Rady Miasta Częstochowy z dnia 22 listopada 2011 r. Częstochowa od 1 stycznia 2012 r. przystąpiła do Stowarzyszenia Gmin Polska Sieć „Energie Cites”. W ramach cyklicznych Miejskich Dni Inteligentnej Energii zorganizowano:

- 1) w dniu 25 września 2016 r. festyn plenerowy na Placu Biegańskiego; celem akcji było kształtowanie wśród mieszkańców postaw ekologicznych oraz podniesienie świadomości w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej,
- 2) w dniu 18 listopada szkolenie pod nazwą „Jak oszczędzać energię i wodę w miejscu pracy” dla administratorów obiektów w jednostkach organizacyjnych i spółkach gminy.

W dniu 25 listopada 2015 r. Częstochowa przystąpiła do projektu „Polsko-niemiecka współpraca w zakresie gospodarki niskoemisyjnej - wspieranie ram współpracy między gminami”, realizowanego przez ośrodek analiz polityczno-społecznych Adelphi we współpracy ze Stowarzyszeniem Gmin Polska Sieć „Energie Cites” oraz innymi instytucjami partnerskimi w okresie od sierpnia 2015 do lipca 2018 roku. Głównym celem działań projektowych jest usprawnienie wymiany wiedzy i dialogu pomiędzy polskimi i niemieckimi gminami, a także wspieranie działań w zakresie inicjowania, opracowania i realizacji strategii niskoemisyjnych w wybranych gminach w Polsce. W ramach projektu w dniach 7– 8 czerwca 2016 r. w Częstochowie odbyło się spotkanie konsultacyjne połączone z wizytą

studyjną w Oczyszczalni Ścieków Warta S.A. oraz Miejskim Przedsiębiorstwie Komunikacyjnym sp. z o.o.

Realizowano następujące projekty:

Burmistrzowie w działaniu (MAYORS IN ACTION): w dniach 12-13 maja 2016 r. w Serocku koło Warszawy odbyło się Seminarium „Zrównoważone zarządzanie energią w miastach i gminach” - w ramach seminarium doszło do spotkania polskich partnerów projektu, co stanowiło okazję do wymiany doświadczeń w zakresie realizacji SEAP i prezentacji doświadczeń miasta Częstochowy w tym obszarze. W dniu 14 marca 2016 r. odbyło się webinarium tematyczne.

EURONET 50/50 MAX: projekt zakończył się w marcu 2016 r. Miał na celu wsparcie walki ze zmianami klimatycznymi poprzez edukację najmłodszych oraz utworzenie europejskiej sieci szkół oszczędzających energię. Osiągnięte oszczędności zostały podzielone wg zasady, że 50% oszczędności przekazywane jest do dyspozycji szkoły a pozostałe 50% pozostaje w budżecie gminy. Z uwagi na duże zaangażowanie częstochowskich szkół w realizację projektu EURONET 50/50 MAX, nasze miasto zostało wyróżnione przez Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć "Energie Cites", które wybrało Częstochowę jako miejsce wydarzenia podsumowującego drugi rok realizacji projektu. Wydarzenie miało miejsce w dniu 15 kwietnia 2016 r. w Częstochowie w hali sportowej Szkoły Podstawowej nr 21. Podczas tego wydarzenia odbyły się prezentacje tematyczne, zabawy i konkursy edukacyjne, w których wzięło udział ok. 150 uczniów. Stowarzyszenie "Energie Cites" przy wyborze Częstochowy na lokalizację tego wydarzenia kierowało się faktem, iż w naszym mieście EURONET 50/50 MAX realizowało aż 12 wyjątkowo aktywnych szkół, które wykazały się wiele razy kreatywnością i pracowitością. Założone efekty edukacyjne zostały osiągnięte we wszystkich placówkach, a w siedmiu niżej wymienionych osiągnięto również efekty ekonomiczne i ekologiczne.

Poziom oszczędności i kwoty do wypłaty szkołom w roku 2016 przedstawiają się następująco:

- Szkoła Podstawowa nr 11 im. Marii Dąbrowskiej – 575,18 zł,
- Gimnazjum nr 11 im. Marii Pawlikowskiej – Jasnorzewskiej – 575,18 zł,
- Szkoła Podstawowa nr 26 im. Tadeusza Kościuszki – 775,47 zł,
- Szkoła Podstawowa nr 29 im. Królowej Jadwigi - 4 336,24 zł,
- Gimnazjum nr 14 im. Królowej Jadwigi - 4 336,24 zł,
- Szkoła Podstawowa nr 31 z Oddziałami Integracyjnymi - 1 187,13 zł,
- Szkoła Podstawowa nr 38 im. Ludwika Zamenhofa – 1 926,41 zł.

Realizacja działań wynikających z przystąpienia do „Porozumienia między burmistrzami”

W 2016 roku wykonano po raz pierwszy Sprawozdanie z realizacji SEAP. Sprawozdanie złożono w w Biurze Porozumienia między burmistrzami i zostało ono przyjęte. Plan działań na rzecz zrównoważonej energii dla miasta Częstochowy został przyjęty Uchwałą Nr 899/L/2014 z dnia 24 marca 2014 r. Rady Miasta Częstochowy i następnie zaktualizowany Uchwałą Nr 119.XIII.2015 z dnia 2 lipca 2015 r.

Działania inne

Pod patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy wraz z Wydziałem Zarządzania Politechniki Częstochowskiej zorganizowane zostało Forum Naukowe pod tytułem "Zarządzanie zrównoważoną gospodarką energetyczną. Możliwości, wyzwania, bariery rozwoju", które odbyło się w dniu 24 listopada 2016 r. w Auli Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej.

Gmina jest liderem wśród samorządów w obszarze kształtowania i wdrażania lokalnej polityki energetycznej. Dzieląc się swoimi doświadczeniami i reprezentując interesy innych samorządów uczestniczy w nowatorskich platformach współpracy, takich jak:

- Komisja ds. Lokalnej Polityki Energetycznej przy Śląskim Związku Gmin i Powiatów,
- Regionalna Rada do spraw Energii, działająca przy Śląskim Związku Gmin i Powiatów,
- Koalicja na rzecz utworzenia Krajowego Systemu Zrównoważonego Gospodarowania Energią.

Priorytetowe zadania z zakresu polityki społecznej wynikały z przyjętych na rok 2016 kierunków działań oraz celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy na lata 2014-2020 i dotyczyły, m.in.:

- działań na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób bezrobotnych⁸,
- wsparcia osób ubogich, bezdomnych, bezrobotnych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej,
- działań na rzecz zapewnienia mieszkańcom równego dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej,
- współpracy z podmiotami ekonomii społecznej⁹,
- przyznawania dodatków mieszkaniowych i energetycznych,
- działań zmierzających do pozyskania środków zewnętrznych,
- realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Częstochowy,
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych,
- realizacji budżetu obywatelskiego¹⁰,
- nadzoru nad działalnością Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie (MOPS), jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie (OPOPA), Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie (PUP), Samorządowego Zakładu Budżetowego Centrum Integracji Społecznej (CIS).

Działania na rzecz osób ubogich, bezdomnych, bezrobotnych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej – zlecono realizację 20 zadań z zakresu „Wspieranie osób oraz rodzin ubogich i zagrożonych ubóstwem” na kwotę – 81 100 zł, w tym:

- Fundacja Świętego Barnaby: Punkt wydawania żywności FEAD przy Fundacji Św. Barnaby,
- Częstochowskie Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U” Oddział Wojewódzki w Częstochowie - Wspieranie -II edycja,
- Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej: Punkt wydawania żywności FEAD,
- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka: Prowadzenie Ośrodka Pomocy Dziecku i Rodzinie przy TKOPD,
- Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne „Jozue”: Punkt wydawania żywności FEAD,
- Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej: Zakup żywności, śr. czystości i śr. opatrunkowych,
- Bank Żywności w Częstochowie: Świadczenie pomocy żywnościowej na rzecz najbardziej potrzebujących mieszkańców Miasta Częstochowy,
- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka: Wyprawka Wesoły uczeń,
- Śląski Oddział Okręgowy PCK: Pomóż biednemu – on jest wśród nas,
- Częstochowski Klub Miłośników Komunikacji Miejskiej: Tramwaj rodzicielstwa zastępczego,
- Stowarzyszenie na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „Dla Rodziny”: Radosny Dzień Dziecka,
- Stowarzyszenie na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „Dla Rodziny”: II Forum dla rodziny,
- Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej: Prowadzenie magazynu,
- Bank Żywności w Częstochowie: Zapewnienie ciągłości funkcjonowania magazynu Banku Żywności w Częstochowie świadczącego pomoc najbardziej potrzebującym mieszkańcom miasta,

⁸ Informacje z tego zakresu zob. w rozdziale *Wsparcie rynku zatrudnienia oraz kierunki działań Powiatowego Urzędu Pracy*

⁹ Informacje z tego zakresu zob. w rozdziale *Działania na rzecz aktywności obywatelskiej mieszkańców i partnerstwo społeczne*

¹⁰ Informacje z tego zakresu zob. w rozdziale *jw.*

- Caritas Archidiecezji Częstochowskiej: Prowadzenie środowiskowych punktów wsparcia dla osób ubogich,
- Caritas Archidiecezji Częstochowskiej: Wigilia dla najbiedniejszych,
- Parafia Rzymsko-katolicka pw. NMP Zwycięskiej w Częstochowie: Punkt wydawania żywności FEAD,
- Parafia Rzymsko-katolicka pw. Miłosierdzia Bożego w Częstochowie: Punkt wydawania żywności FEAD,
- Parafia Rzymsko-katolicka pw. św. M. Kolbego w Częstochowie: Punkt wydawania żywności FEAD,
- Fundacja dla Rozwoju: Jasne, że Mikołaj.

Na realizację zadań dotyczących pomocy osobom bezdomnym przebywającym na terenie miasta Częstochowy, w ramach otwartych konkursów ofert przekazano kwotę 2 103 621,50 zł organizacjom pozarządowym, w tym:

1) Caritas Archidiecezji Częstochowskiej na:

- udzielanie schronienia wraz z wyżywieniem mężczyznom lub mężczyznom z dziećmi, dla 35 osób (kwota 260 358,29 zł),
- udzielanie noclegu wraz z jednym gorącym posiłkiem 10 kobietom tego pozbawionym – kwotę 29 248,98 zł,
- udzielanie schronienia wraz z wyżywieniem kobietom i kobietom z dziećmi, dla 45 osób – kwotę 338 432,42 zł,
- udzielenie schronienia wraz z wyżywieniem rodzinom, dla 20 osób – kwotę 66 782,62 zł,

2) Stowarzyszeniu Wzajemnej Pomocy „Agape” na:

- udzielanie schronienia wraz z wyżywieniem kobietom i kobietom z dziećmi, dla 5 osób – kwotę 39 259,00 zł,
- udzielanie schronienia wraz z wyżywieniem bezdomnym mężczyznom i bezdomnym mężczyznom z dziećmi, dla 75 osób – kwotę 537 074,05 zł,
- udzielanie schronienia wraz z wyżywieniem 40 bezdomnym osobom niepełnosprawnym, na kwotę 458 749,36 zł,

3) Fundacji Chrześcijańska „Adullam” na:

- udzielanie noclegu wraz z jednym gorącym posiłkiem 50 mężczyznom tego pozbawionym, kwotę 230 873,39 zł,
- udzielanie schronienia wraz z jednym posiłkiem mężczyznom przebywającym na terenie miasta Częstochowy, dla 15 osób – kwotę 75 415,40 zł.

W ramach współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i z podmiotami działającymi na rzecz pomocy osobom bezdomnym:

- w roku 2016 w wojewódzkim liczeniu osób bezdomnych ich liczba wynosiła 382 osoby, podczas gdy w roku 2015 w ramach ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych ustalono, że na terenie miasta Częstochowy przebywało 368 osób,
- zaktualizowano procedurę postępowania z osobami bezdomnymi wymagającymi pomocy w okresie jesienno-zimowym, przebywającymi na terenie miasta Częstochowy,
- realizowano „Program osłonowy na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością na terenie Miasta Częstochowy na lata 2014-2020” oraz „Program przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności dla Miasta Częstochowy na lata 2016-2020”.

Fundacja Chrześcijańska „Adullam” w roku 2016 prowadziła Ogrzewalnię Miejską dla osób bezdomnych przy ul. Sikorskiego 78a w Częstochowie, na którą Gmina Miasto Częstochowa przekazała kwotę 67 428,00 zł, na podstawie zawartej umowy.

Działania na rzecz zapewnienia mieszkańcom równego dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej

W Częstochowie funkcjonowało 9 punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, 5 z nich powierzono do prowadzenia Terenowemu Komitetowi Ochrony Praw Dziecka w Częstochowie:

- Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Nr I i Nr II z siedzibą w Urzędzie Miasta Częstochowy, ul. Śląska 11/13, lokal 23,
- Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Nr III i Nr IV z siedzibą w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 2, lokal 7,

- Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Nr V i Nr VI z siedzibą w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, Aleja Niepodległości 20/22, lokal 30,
- Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Nr VII i Nr VIII z siedzibą w Samorządowym Zakładzie Budżetowym Centrum Integracji Społecznej ,ul. Legionów 58, lokal 5,
- Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Nr IX z siedzibą w Szkole Podstawowej Nr 42 ,Aleja Armii Krajowej 68A.

Głównym celem realizacji zadania w mieście było wyrównanie szans w dostępie do profesjonalnych porad prawnych oraz kształtowanie świadomości i kultury prawnej społeczeństwa. Uprawnione do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej były: osoby posiadające ważną Kartę Dużej Rodziny, młodzież do 26. roku życia; seniorzy po ukończeniu 65 lat; osoby fizyczne, którym w okresie roku poprzedzającego zostało przyznane świadczenie z pomocy społecznej na podstawie ustawy o pomocy społecznej; kombatancki i weterani; zagrożeni lub poszkodowani katastrofą naturalną, klęską żywiołową lub awarią techniczną.

Zakres możliwych do uzyskania informacji dotyczył etapu postępowania przedsądowego z prawa cywilnego, karnego, spraw administracyjnych, ubezpieczenia społecznego, spraw rodzinnych, prawa pracy, przygotowania do rozpoczęcia działalności gospodarczej, a także prawa podatkowego z wyłączeniem spraw podatkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

W 2016 roku Częstochowie udzielono ponad 3 500 nieodpłatnych porad prawnych. Pomoc dotyczyła głównie spraw z zakresu prawa cywilnego, spadkowego, administracyjnego i rodzinnego.

Nieodpłatna pomoc prawna była udzielana przez 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie.

W 2016 roku podpisano porozumienia z Okręgową Radą Adwokacką w Częstochowie oraz Okręgową Izbą Radców Prawnych w Opolu dotyczące wskazania odpowiednio adwokatów i radców prawnych udzielających porad w roku 2017, a następnie zawarto stosowne umowy. Ponadto przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego, w wyniku którego powierzono prowadzenie pięciu punktów(V-IX) nieodpłatnej pomocy prawnej w roku 2017 Terenowemu Komitetowi Ochrony Praw Dziecka w Częstochowie.

Przyznawanie dodatków mieszkaniowych i energetycznych

W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 7 708 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego, w wyniku czego wydano:

- 7 281 decyzji przyznających dodatki,
- 427 decyzji odmownych
- 33 decyzje wstrzymujące wypłatę dodatku w związku z zaległościami w regulowaniu czynszu.

Zgodnie z ww. ustawą rozporządzeniem Ministra Transportu Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie przeprowadzania wywiadu środowiskowego w roku 2017 przeprowadzono 444 wywiadów celem weryfikacji danych zawartych we wniosku, stanowiących podstawę analizy i wydania decyzji o przyznaniu dodatku bądź odmowie. Średni dodatek mieszkaniowy wyniósł 244,97 zł.

Struktura dodatków według dysponentów zasobów mieszkaniowych

Tabela Nr 46

Dysponenci zasobów mieszkaniowych korzystający z dodatku mieszkaniowego	Liczba	Struktura w %	Wydatki w zł	Struktura w %
Ogółem	44 342	100,00	10 862 638	100,00
w tym do mieszkań:				
zarządzanych przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej TBS w Częstochowie Sp. z o.o.	18 242	41,14	5 130 584	47,23
pozostałych	26 100	58,86	5 732 054	52,77
z tego:				
a) spółdzielcze	16 460	63,07	3 325 676	58,02
b) inne	9 640	36,93	2 406 378	41,98

Dodatki energetyczne

Wypłata dodatków energetycznych jest zadaniem z zakresu administracji rządowej, realizowanym w głównej mierze z dotacji celowej. Ze środków gminy finansowane są koszty obsługi zadania w części przekraczającej 2% dodatków.

W analizowanym okresie rozpatrzono 1 192 wniosków o przyznanie dodatku energetycznego, w związku z czym wydano 1 191 decyzji o przyznaniu dodatku i 1 decyzję odmowną.

Z otrzymanej dotacją w kwocie 68 888 zł, wypłacono łącznie 4663 dodatków energetycznych. Średni dodatek energetyczny wyniósł 14,77 zł.

Działania podejmowane w celu pozyskania środków zewnętrznych

Z rezerwy celowej budżetu państwa pozyskano środki na realizację „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016”:

- 61 050 zł - na dofinansowanie kosztów zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- 157 500 zł - na dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystentów rodzinnej pieczy zastępczej.

Główne zadania programu to wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, które umożliwiłyby zatrzymanie w rodzinie dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej lub powrót do rodziny dzieci umieszczonych wcześniej w pieczy zastępczej a także rozwój sieci asystentów zatrudnionych w gminach oraz rozwój sieci koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej jako profesjonalne wsparcie środowisk rodzinnych form pieczy zastępczej, zatrudnionych w powiatach.

Ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej otrzymano dotację w wysokości 96 000 zł na prowadzenie dwóch Dziennych Domów „Senior-Wigor”.

Ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych pozyskano dofinansowanie na realizację projektu złożonego w ramach obszaru D (likwidacja barier transportowych) na rzecz Warsztatu Terapii Zajęciowej w Częstochowie, prowadzonego przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „INTEGRACJA” w wysokości **65 968,00 (zakup mikrobusu 9-osobowego)** oraz na obsługę projektu w kwocie 900,00 zł.

Realizowano jako Partner projekt pn. „Wzmocnienie potencjału Centrów Integracji Społecznej na terenie Miasta Częstochowa” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Projekt zakłada reintegrację społeczno-zawodową w Centrach Integracji Społecznych 200 osób zagrożonych ubóstwem lub zagrożeniem społecznym z terenu Miasta Częstochowy w okresie 01.04.2016-30.06.2018 r. Zaplanowano realizację następujących działań: reintegrację społeczno-zawodową w 5 pracowniach: rękodzieła, krawiectwa, sprzątającej, ogrodniczej oraz cateringowej.

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego pozytywnie ocenił i zatwierdził do otrzymania dofinansowania dwa projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałanie 9.2.2. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – RIT:

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Przyjęty uchwałą Nr 216.XVIII.2015 Rady Miasta Częstochowy z dnia 10 grudnia 2015 r. Program uwzględniał zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie, realizowany był w ramach integracji i współpracy przedstawicieli jednostek organizacyjnych miasta, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, ze środków własnych jego realizatorów oraz z opłat uzyskanych za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Program stanowi część „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy na lata 2014-2020”.

Zwiększenie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu

Działania na rzecz pomocy osobom i rodzinom z problemem uzależnień realizowały następujące jednostki: Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi, Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu, Ośrodek Terapii Uzależnień w Parzymiechach oraz Centrum Terapii w Częstochowie. Udzielono pomocy – 1 323 osobom. Ponadto realizowano wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego względem osób z problemem alkoholowym:

- rozpatrzono 324 wnioski względem 59 kobiet i 265 mężczyzn,
- skierowano wnioski 339 osób do biegłych sądowych (psychiatry i psychologa),

- przekazano akta 300 osób do Sądu Rejonowego w Częstochowie, celem wszczęcia postępowania w sprawie zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu,
- zorganizowano 25 plenarnych posiedzeń Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podczas których zaopiniowano i przekazano w formie postanowień 201 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz omówiono podejmowane działania profilaktyczne.

Realizowano program **korekcyjno-edukacyjny** dla osób stosujących przemoc w rodzinie, na łączną kwotę **43 990 zł** we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie dla 22 osób oraz z Częstochowskim Stowarzyszeniem „ETOH” dla 15 osób i Częstochowskim Towarzystwo Profilaktyki Społecznej dla 10 osób,

W ramach programu „Profilaktyka poprzez sport na lata 2016-2020, w celu zapobiegania uzależnieniom oraz w celu promowania zdrowego i aktywnego stylu życia wykonano następujące zadania:

- zrealizowano na kwotę 12 000 zł programy profilaktyczne, wskazujące alternatywy dla zażywania środków psychoaktywnych oraz wzmocnienie wiary we własne możliwości i kształtowanie umiejętności kreowania własnej przyszłości w oparciu o pozytywne wzorce: „Razem i aktywnie” - Szkoła Podstawowa nr 24; zajęcia profilaktyczno-sportowe – Szkoła Podstawowa nr 32; Gimnazjum nr 7,
- dofinansowano w kwocie 90 300 zł działalność 19 Centrów Animacji Rekreacyjno-Sportowej w zakresie wzbogacania oferty pozaszkolnych zajęć sportowych i rekreacyjnych oraz różnorodnych działań propagujących aktywne formy spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież szkolną, obejmując ok. 15 600 osób,
- zorganizowano wypoczynek letni z programem profilaktycznym, zdrowotnym i ekologicznym w Rowach dla 160 dzieci z rodzin z problemem uzależnień (160 000,00 zł).
- zorganizowano Przegląd Małych Form Teatralnych pt. „Młodość bez uzależnień” (6-7 czerwca 2016 r.) w Szkole Podstawowej nr 38 w Częstochowie odbył się przegląd spektakli profilaktycznych, spośród których komisja konkursowa wybrała laureatów w trzech kategoriach częstochowskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz placówek wsparcia dziennego; 15 czerwca 2016 r. w Młodzieżowym Domu Kultury w Częstochowie odbyło się wręczenie nagród (o łącznej wartości 9 000 zł) oraz prezentacja laureatów w poszczególnych kategoriach dla 400 uczniów częstochowskich szkół.

Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy we współpracy z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innymi realizatorami Programu w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych współuczestniczył w organizacji, m.in.:

- kampanii profilaktyczno-interwencyjnej na rzecz odpowiedzialnej sprzedaży i podawania alkoholu „Dorosły? Udowodnij!”, której celem jest ograniczenie rozmiarów sprzedaży alkoholu nieletnim, oraz ogólnopolskiej kampanii „Powstrzymaj pijanego kierowcę”, wykładu i warsztatów dla kierowników ośrodków wsparcia dziennego pn.: „Dlaczego młodzi ludzie się uzależniają” - 19 maja 2016 r.,
- dwóch edycji (marzec, październik) badań metodą „Tajemniczy klient” mających na celu sprawdzenie przestrzegania ustawowego zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom do lat 18; badaniem objęto 160 placówek sprzedaży napojów alkoholowych,
- szkolenia nt. „Przemoc w rodzinie, a problem uzależnień - perspektywa prawna”, które poprowadził mecenas Grzegorz Wrona, konsultant w Stowarzyszeniu na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” - 7 października 2016 r.,
- konferencji „Zachowania ryzykowne nastolatków – zjawisko, uwarunkowania, typy, delegacje dla profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych” dot. profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych, alkoholu, narkotyków i dopalaczy, oraz analizy nowych zagrożeń, na które narażona jest młodzież, zwłaszcza występujących w cyberprzestrzeni, wykłady prowadzone przez członków Centrum Profilaktyki Społecznej w Warszawie,
- programu profilaktycznego „Młodość bez uzależnień” mającego na celu ograniczenie dostępności do środków psychoaktywnych i ich zażywania, w ramach którego przeprowadzono zajęcia profilaktyczne w formie warsztatów dla dzieci i młodzieży placówek całodobowych i placówek wsparcia dziennego pn.: „Mechanizm uzależnień. Internet, alkohol, narkotyki a może czekolada?”, które odbyły się 13 października 2016 r.

Zlecono Centrum Profilaktyki i Reeducacji „Atelier” z Krakowa przeprowadzenie wśród 2 000 uczniów częstochowskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych badań ankietowych nt. używania środków psychoaktywnych i innych substancji uzależniających oraz sporządzenie raportu.

Przeprowadzono autorskie programy profilaktyczne: „Maluch i Świat” (MIŚ) dla ok. 5000 uczniów klas I-III oraz „Uczucia, Motywacja, Asertywność” (UMA) dla ok. 1700 uczniów klas VI, ok. 800 rodziców i ok. 120 nauczycieli, ponadto zrealizowano w ramach programu profilaktycznego Młodość bez uzależnień, zajęcia profilaktyczne w formie warsztatów dla ok. 1700 uczniów klas szóstych częstochowskich szkół podstawowych.

W dniu 1 czerwca 2016 r. we współpracy z Komendą Miejską Policji, zorganizowano Ogólnopolski Głos Profilaktyki „Profilaktyka a Ty”, którego głównym przesłaniem było promowanie „mody na życie wolne od uzależnień” - życie bez narkotyków, alkoholu i przemocy, a symbolem - GEST bicia serca, wykonywany przez 60 sekund, jednocześnie przez wszystkich uczestników akcji w całym kraju.

W dniach 15-17 lipca 2016 r. w Złotym Potoku podczas XVIII Jurajskiego Lata Filmowego, przedstawiciele Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczyli w prezentacji materiałów profilaktycznych i spotów edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnienia od środków psychoaktywnych; w imprezie plenerowej uczestniczyło ok. 8 000 osób.

W jubileuszowej – XV edycji kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” uczestniczyło 13 szkół podstawowych i 10 gimnazjalnych oraz 6 zespołów szkół, których uczniowie uczestniczyli w różnych konkursach i projektach oraz otrzymali m.in. praktyczne zestawy materiałów z zakresu współczesnych zagrożeń.

14 czerwca 2016 r. zorganizowano konferencję „Częstochowa przeciw uzależnieniom i przemocy w rodzinie” z wykładami nt.: „Przemoc i alkohol - przyczyny i możliwości przeciwdziałania” oraz „Przemoc w rodzinie; proponowane zmiany legislacyjne oraz działania organów ścigania i orzecznictwo sądów powszechnych” połączoną z happeningiem „Życie bez strachu”. 30 listopada 2016 r. zorganizowano debatę ekspercką „Kumulacja korzyści – trzeźwość popłaca”.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, klubów abstynenckich, punktów konsultacyjnych oraz osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych

Na wspieranie programów z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym, realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty” przeznaczono kwotę na kwotę **69 190 zł**. Programy realizowały następujące organizacje:

- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka – „Organizacja V Miejskiej Konferencji Przemoc to zło, z którym możesz wygrać”,
- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka – „Przemoc to zło, z którym możesz wygrać – organizacja warsztatów profilaktycznych”,
- Terenowy Oddział Stowarzyszenia Ochotniczych Hufców Pracy - „Sztuką nie brać II” – Warsztaty plastyczne połączone z programem profilaktyczno–terapeutycznym”,
- Stowarzyszenie kultura.pl - „Kinowizje - warsztaty filmowe w profilaktyce uzależnień”
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy - „Razem przeciw uzależnieniom od środków psychoaktywnych - warsztaty profilaktyczne”
- Fundacja Chrześcijańska „ADULLAM - "Organizacja i przeprowadzenie warsztatów dla osób uzależnionych przez Kluby Abstynenckie oraz spotkania integracyjnego Śniadanie Wielkanocne",
- Fabryka Aktywności Młodych - "Szczepienia przeciwko nudzie w Częstochowie",
- Zrzeszenie Studentów Polskich - "VII Mistrzostwa Uczelni Wyższych w grach zespołowych",
- Fundacja ufam Tobie - "Zorganizowanie Profilaktycznego Festynu Rodzinnego Wolna Rodzina. Wsparcie rodziny profilaktyką uzależnień",
- Fundacja Wspierająca Rodziny Dysfunkcyjne „Też Możesz” - "Nie jesteś sam – profilaktyka uzależnienia od alkoholu",
- Stowarzyszenie Artystyczne Impresje - "Organizacja szkolenia wolontariuszy z zakresu działań prewencyjnych mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii wśród dzieci i młodzieży".

Na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie zadań z zakresu integracji społecznej przeznaczono kwotę **20 000 zł**. Programy realizowały następujące organizacje:

- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka - „Poznajmy się, nasze Miasto i swą Ojczyznę”,
- Fundacja Oczami Brata - „Błeszno na start”,
- Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym "Podaj Dalej" - „Lato na konkretach”.

Promowanie wśród dzieci i młodzieży aktywnych form spędzania czasu wolnego poprzez realizację projektów profilaktycznych oraz rozszerzenie oferty i poprawa funkcjonowania bazy sportowo-rekreacyjnej, dofinansowano Stowarzyszenie Aktywna Częstochowa na zadanie „Moim jedynym uzależnieniem jest sport” w kwocie 9 890,00 zł.

Na realizację programu na rzecz dzieci i młodzieży „Profilaktyka poprzez sport” przeznaczono kwotę **140 000 zł**. Zadanie realizowały następujące organizacje:

- Stowarzyszenie Sportowa Częstochowa – „Profilaktyka poprzez sport”,
- Klub Sportowy "Orient" - „Aktywny wypoczynek i sport najlepszą Używką”,
- Częstochowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej - „Biegnę po trzeźwe życie”,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej "Częstochowska Siatkówka" - „Organizowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych, jako element oddziaływań profilaktycznych”,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy - „Uzależnienia gubią talenty”,
- Stowarzyszenie Miłośników Sportu EFEKT Częstochowa - „Realizacja Programu na rzecz dzieci i młodzieży Profilaktyka poprzez sport”,

Na wspieranie działalności klubów wzajemnej pomocy i punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin na kwotę **19 990 zł**. Zadanie realizowały następujące organizacje:

- Fundacja Chrześcijańskiej "Adullam" – „Klub Abstynencki Droga do wolności”,
- Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Dobroczynnego "Jozue" – „Wsparcie działalności klubów wzajemnej pomocy i punktów konsultacyjnych dla osób z problemem i ich rodzin”,
- Stowarzyszenie Klubu Abstynenta „OSTOJA” – „Naszym Celem Trzeźwe Życie”,
- Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „ROZSADEK” – „Działalność bieżąca i merytoryczna”,
- Klub Abstynenta "Wytwałość" – „Działalność bieżąca i merytoryczna”,
- Stowarzyszenie Abstynenckiego "Północ" – „Na trzeźwo”.

Na wspieranie działań wolontariatu w obszarze pomocy osobom i rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi na kwotę **60 000 zł**. Zadanie realizowały organizacje:

- Stowarzyszenie Częstochowskie Amazonki - „Szkolenie wolontariuszek - ochotniczek”,
- Fundacja Oczami Brata - „Akademia Wolontariatu”,
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska - „Harcerskie Centrum Wolontariatu”,
- Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej - „Aktywni na emeryturze - częstochowscy seniorzy w akcji”,
- Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy "Agape" - „Wolontariat, wchodzę, wygrywam - Centrum Wolontariatu Agape”.

W ramach realizacji programu profilaktycznego „Młodość bez uzależnień” - dofinansowano Stowarzyszenie na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY” na zadanie "Młodość bez uzależnień - STOP środkiem psychoaktywnym" – kwota 1 440 zł,

Program Oblicza Uzależnień - dofinansowano Częstochowskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Perasada" na zadanie "Życie z przeszkodami - warsztaty psychoedukacyjne dla osób uzależnionych od alkoholu w DPS", na kwotę 8 002 zł.

Zrealizowano również projekty:

- „Stop uzależnieniom i przemocy” - przygotowanie audycji radiowych dot. tematyki przeciwdziałania uzależnieniom od środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze) oraz przemocy w rodzinie, zrealizowanych przez Katolicką Rozgłośnię Radiową FIAT na kwotę 15 000 zł,
- happening dot. tematyki przeciwdziałania uzależnieniom od środków psychoaktywnych dla uczniów częstochowskich szkół i mieszkańców Częstochowy oraz audycje radiowe: „Oblicza uzależnień” - spotkania radiowe ze specjalistami z zakresu psychoterapii i terapii uzależnień, zrealizowane przez Katolicką Rozgłośnię Radiową FIAT na kwotę 10 000 zł,
- warsztaty w zakresie profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych dla mieszkańców Częstochowy, zrealizowane przez Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląską – Hufiec Częstochowa, na kwotę 7 000 zł,
- „realizacja działań profilaktycznych, interwencyjno-pomocowych oraz readaptacji społecznej wśród bezdomnych zagrożonych uzależnieniem”, którym objęto 295 osób bezdomnych przebywających w noclegowniach i przytuliskach prowadzonych na zlecenie miasta Częstochowy.

Działalność Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie

Centrum Edukacyjno – Interwencyjne

W 2016 r. była prowadzona różnego rodzaju działalność edukacyjna, wspierająca, profilaktyczna oraz interwencyjna. Głównym celem zajęć była edukacja i profilaktyka uczniów różnego typu szkół, prowadzenie szkoleń dla grup zawodowych mogących mieć kontakt z osobami uzależnionymi, udzielania porad, prowadzenia zajęć z ofiarami i sprawcami przemocy domowej, przeprowadzania rozmów motywujących do podjęcia leczenia, a także działania profilaktyczne prowadzące do prób ograniczenia zachowań przestępczych oraz wzmocnienia czynników chroniących przed nadużywaniem alkoholu przez osoby skazane odpracowujące prace społecznie użyteczne w OPOPA.

Informacja o zajęciach profilaktyczno-edukacyjnych dla uczniów

Tabela nr 47

Rodzaj uczestników szkolenia	Liczba instytucji	Liczba osób
uczniowie szkół podstawowych	8	614
uczniowie gimnazjum	6	688
uczniowie szkół średnich	4	675
uczniowie szkół specjalnych	3	191
Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej	1	89

Szkolenia prowadzone dla poszczególnych grup zawodowych

Tabela nr 48

Rodzaj uczestników szkolenia	Liczba instytucji	Liczba osób
Pedagodzy szkolni Rozmowy/ warsztaty wspomagające pracę pedagogów szkolnych	30	30
Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej Temat: Profilaktyka uzależnień	1	89
Przedstawiciele instytucji pomocowych w Częstochowie Temat: "Dopalacze, narkotyki, alkohol - współczesne zagrożenia"	18	26

Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy domowej oraz osób z problemami uzależnień

W roku 2016 przeprowadzono 80 rozmów, z czego 61 były zgłoszeniami przemocy, natomiast 19 dotyczyło innych spraw. W większości, bo aż 93% osób to ofiary przemocy, tylko 6% stanowią świadkowie. W 92% konsultowały się kobiety.

Częstochowski „telefon zaufania”

Od stycznia do marca 2016 r. przeprowadzono 1382 rozmów. W tym czasie, podobnie jak w latach ubiegłych dzwoniło więcej mężczyzn – 920.

Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej „Nie krzywdzę”

Ośrodek zrealizował dwie edycje programu korekcyjno – edukacyjnego „Nie krzywdzę” dla sprawców przemocy w rodzinie. Pierwsza edycja programu została zrealizowana w Areszcie Śledczym w Częstochowie oddział Zewnętrzny w Wąsoszu w okresie od kwietnia do maja 2016 r. (15 uczestników). Druga edycja programu została zrealizowana w warunkach wolnościowych w OPOPA w listopadzie 2016 r. (7 uczestników). Program realizowano w ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020. Celem programu była redukcja zachowań agresywnych wśród uczestników zajęć, kształtowanie postawy partnerstwa i szacunku wobec innych osób czy odpowiedzialności za popełnione czyny.

Szczegółowe dane dotyczące osób przebywających w OPOPA

Tabela nr 49

Wyszczególnienie	Liczba osób w 2015r.	Liczba osób w 2016r.
Ogółem	8 075	7 890
w tym:		
mężczyźni	7 382	7 136
kobiety	688	754
Podział wg grup:		
chłopcy do lat 18	5	9

Szczegółowe dane dotyczące osób przebywających w OPOPA Tabela nr 49

dziewczęta do lat 18	2	2
18 – 24 lat	345	326
25 – 29 lat	501	525
30 – 49 lat	4 057	4 184
50 lat i więcej	3 165	2 844
pobyt dwukrotny	414	398
pobyt więcej niż dwa razy	592	1571
osoby pracujące	48	41
studenci i uczniowie	4	7
emeryci i renciści	30	64
bezrobotni	1 120	994
osoby dowieszone spoza Częstochowy	3 817	3 316

Dom Pomocy Społecznej w Częstochowie ul. Kontkiewicza 2

Liczba Mieszkańców na koniec roku wynosiła 190 osób, z których 57 otrzymuje dofinansowanie z budżetu państwa, a 133 osoby dofinansowane są przez rodziny oraz gminy. Realizacja przyjętych kierunków pracy przebiegała następująco:

- działania pracowników Działu Opiekuńczo-Terapeutycznego miały na celu zapewnienie optymalnej opieki, terapii i wsparcia Podopiecznym, którzy ze względu na odmienny rodzaj i zaawansowanie choroby, różny stopień samodzielności potrzebują Indywidualnych Planów Wsparcia. Ich tworzeniem zajmowali się pracownicy pierwszego kontaktu, przy udziale pensjonariuszy. Wszelkie korekty odbywały się na comiesięcznych zebraniach zespołów terapeutyczno-opiekuńczych, podczas których omawiano sytuację każdego mieszkańca, jego potrzeby, zainteresowania oraz frekwencję na zajęciach terapeutycznych. Szczególną troską otoczono 8 nowoprzybyłych pensjonariuszy którzy wymagali szczególnej opieki w procesie aklimatyzacji w placówce;
- zorganizowane zostały turnusy rehabilitacyjne w Szpitalu Neuropsychiatrycznym w Lublińcu, w których wzięło udział 9 mieszkańców. Miały one na celu poprawę stanu psychicznego jak i fizycznego podopiecznych;
- dzięki dobrej współpracy z lokalnymi instytucjami mieszkańcy mieli możliwość uczestniczenia w większości wydarzeń kulturalnych i sportowych, które odbywały się na terenie miasta. Dodatkowo w ramach współpracy z Częstochowskim Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „PERASADA” Mieszkańcy brali udział w takich projektach jak: „Niewyczerpywalni” – 50 Mieszkańców, „Festiwal Moc-art” – 26 Mieszkańców, „Życie z przeszkodami” – 20 Mieszkańców. Dzięki Stowarzyszeniu zapoznali się również z nową formą rekreacji w ramach projektu „Bule-gra dla każdego”. Poprzez taką formę spędzania czasu pensjonariusze mogli zintegrować się z Podopiecznymi innych placówek opiekuńczych.
- otwarto „Kącika Babci i Dziadka”, który powstał przy współpracy z Fundacją Jolanty Kwaśniewskiej „Porozumienie bez barier”. Pozyskano darowizny w postaci przedmiotów, które mogłyby się przydać do wyposażenia kawiarenki. Uroczyste otwarcie odbyło się 09.12.2016r i zakończyło się koncertem Jana Wojdaka
- w celu podtrzymywania więzi rodzinnych w dniu 21.05.2016 r. zorganizowano imprezę integracyjną pt. „Majowe Granie”, na którą zostały zaproszone rodziny, przyjaciele i opiekunowie prawni mieszkańców, a także Podopieczni innych domów pomocy i ośrodków, z którymi współpracuje placówka. W rezultacie na spotkanie przybyło 200 gości;
- organizowano pozostałe formy rekreacji, takie jak: koncerty, mecze piłki siatkowej, przedstawienia teatralne, wycieczka Nordic Walking Mstów, grilowanie, wycieczki do Olsztyna, Poraja, Biskupic, Białego Borka, Mstowa, Złotego Potoku, udział w 8 Dniach Integracji, Przeglądzie Teatralno-Muzycznym, „Częstochowskim Evereście”, „Dniach Godności”, Europejskim Tygodniu Zrównoważonego Transportu, Tygodniu Życia z niepełnosprawnością”, festiwalach, dożynkach, wyjściach do kawiarni, i wiele innych;
- z zabiegów fizjoterapeutycznych skorzystało 143 pensjonariuszy; drużyna piłki nożnej wzięła udział w Międzynarodowej Lidze Piłki Nożnej Osób Niepełnosprawnych „Seni Cup 2016”. Turniej ten odbył się w Czarnej koło Dębicy w dniach 15-17 czerwca oraz 6-8 lipca w Toruniu - turniej finałowy. Drużyna Mieszkańców zajęła I miejsce. Dodatkowo od miesiąca października wprowadzono nowy rodzaj zajęć na siłowni, w których uczestniczy 7 osób ćwicząc dwa razy w tygodniu pod okiem trenera personalnego. Zajęciami z rekreacji ruchowej na fizjoterapii w roku 2016 objęto 137 osób.

W ramach budżetu obywatelskiego realizowano program „SENIOR-AKTYWNY-SPRAWNY-ZDROWY” z udziałem 133 osób w wieku 60+;

- grupa 17 wolontariuszy współpracowała z placówką w oparciu o podpisane umowy. Wśród nich znalazły się nowe osoby, które w razie potrzeby będą mogły pełnić rolę opiekuna prawnego lub kuratora dla wymagających tego mieszkańców;

W celu poprawy estetyki oraz funkcjonalności DPS:

- przeprowadzono miejscowe naprawy powłok malarskich w pokojach mieszkańców,
- przeprowadzono modernizację pomieszczenia kawiarni na „Kącik Babci i Dziadka”,
- wykonano pielęgnacyjną wycinkę starych krzewów i samosiewek wzdłuż ogrodzenia,
- dokonano drobnych napraw powierzchni ułożonych z bruku, nawierzchni żwirowych i kanałów ściekowych,
- utrzymano stałą dekorację wizualną w ciągach komunikacyjnych Domu
- wymieniono stolarkę okienną.

Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Kolorowej 82,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Połanieckiej 175,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Or - Ota 9.

W okresie sprawozdawczym w placówkach przebywało odpowiednio po 6 podopiecznych. Środki finansowe przeznaczone na działalność placówek w 2016 r. wyniosły 566.772,94 zł. Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego oprócz zapewnienia podstawowych potrzeb kładły nacisk na rozwój indywidualnych zainteresowań wychowanków. Dzieci brały udział w różnego rodzaju imprezach, wyjazdach grupowych, zorganizowanym wypoczynku letnim i zimowym. W związku z występowaniem u części wychowanków różnych schorzeń, placówki podejmowały działania mające na celu ich wyeliminowanie. Na bieżąco współpracowały ze szkołami, prowadzący korzystali z porad specjalistów, chcąc tym samym zapewnić dzieciom jak najlepsze warunki do rozwoju oraz zapobiegać występowaniu negatywnych zachowań.

Samorządowy Zakład Budżetowy Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie

Samorządowy Zakład Budżetowy Centrum Integracji Społecznej (CIS, Centrum) w 2016 r. realizował zadania związane z reintegracją społeczno-zawodową poprzez prowadzenie zajęć z zakresu pełnienia ról społecznych, doskonalenia umiejętności zawodowych, poprzez naukę planowania i zaspokajania własnych potrzeb.

W roku 2016 zostało przyjętych 320 osób, z czego 130 stanowiły kobiety i 190 mężczyźni. W trakcie roku nie zrealizowało programu 116 osób, które opuszczały zajęcia. Pozytywnym aspektem działalności CIS był fakt, że 85 osób otrzymało propozycję zatrudnienia i weszło na rynek pracy.

W CIS działały następujące warsztaty:

- Warsztat Porządkowy – świadczył usługi porządkowe dla ZGM TBS oraz MPK, swym zakresem objął dzielnicę Ostatni Grosz oraz Śródmieście. Warsztat został wyposażony w niezbędny sprzęt i narzędzia,
- Warsztat Gastronomiczno-Kulinarny - przygotowano i wydano w stołówce ok 100 całodobowych posiłków, ponadto Centrum świadczyło usługi cateringowe,
- Warsztat Administracyjno-Biurowy – polegał na wydawaniu niezbędnych zaświadczeń, prowadzenie strony internetowej i elektronicznej skrzynki pocztowej, dokumentacji fotograficznej i prac kancelaryjnych to zadania realizowane przez komórkę sekretariatu,
- Warsztat Monitoringu i Dozoru – od stycznia 2015 r. prowadzony był na zlecenie gminy parking strzeżony, który służył przechowywaniu pojazdów, wobec których policja i straż miejska wydaje dyspozycję usunięcia. W ciągu roku przyjęto 184 pojazdy,
- Warsztat Remontowo-Budowlany – zajmował się szerokim wachlarzem usług. Od porządkowania, malowania i remontu pomieszczeń w wielu obiektach. Warsztat wyposażono w młoto-wiertarkę, sprzęt i narzędzia ręczne,
- Warsztat Prac Społecznie-Użytecznych – uczestnicy wykonują prace w różnego rodzaju placówkach i instytucjach na stanowiskach pracowników gospodarczych i administracyjnych.

Dodatkowo w ramach współpracy z Fundacją Chrześcijańską Adullam zapewniliśmy uczestnikom warsztaty w Ogrzewalni Miejskiej, gdzie pełnią oni rolę opiekunów. Poza jednym wyjątkiem skierowywani tam uczestnicy rekrutowali się spośród bezdomnych. W 2016 r. z Ogrzewalni Miejskiej skorzystano 8895 razy, co daje średnio 24,37 świadczeń pomocy na dzień.

W październiku zostało zawarte porozumienie z Częstochowskim Przedsiębiorstwem Komunalnym. W ramach porozumienia utworzono warsztat w sortowni śmieci. Pięciu pierwszych uczestników rozpoczęło warsztaty od 20 października. W ramach sprawowanego zarządu trwałego sprawowanego przez CIS wykonano takie prace, jak m.in.:

- uszczelnienie dachu w budynku przy ul. Legionów 50,
- usunięto zacieki, uszczelniono dach, założono deflektory na kominach, zamontowano pompę przepływową c.o, odnowiono część elewacji zewnętrznej, uporządkowano piwnicę w budynku przy ul. Marysia 93,
- wykonano nowe zasilanie w energię elektryczną z własnym opomiarowaniem w budynkach przy ul. Marysia 93, ul. Legionów 48, 50, 50A,
- wycięto zgodnie z zezwoleniem suchą topolę, nasadzając w zamian dwie lipy przy ul. Marysia 93,
- oznakowano budynki tablicami informacyjnymi.

Działania na rzecz wspierania rodziny systemu pieczy zastępczej

We współpracy z MOPS i jednostkami działającymi w obszarze spraw społecznych, realizowano „Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej na terenie miasta Częstochowy na lata 2015-2017”. Na prowadzenie „Częstochowskiego Centrum Wsparcia Rodziny”, realizującego zadania w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dla Stowarzyszenia na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „Dla Rodziny”, przekazano kwotę 1 190 431 zł, ze środków budżetu miasta i środków Wojewody Śląskiego. W ramach powyższego zadania Częstochowskie Centrum Wsparcia Rodziny realizuje przedsięwzięcia należące do zadań powiatu, przewidziane dla organizatora rodzinnej pieczy zastępczej a także zadania należące do zadań gminy w zakresie wsparcia rodziny a w szczególności tworzenia oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem, pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zapewnienie takiej rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny.

Dofinansowano zadanie pn „Prowadzenie placówek wsparcia dziennego” na łączną kwotę 687 351 zł. Dofinansowanie otrzymało 25 placówek. Na realizację programu w ramach strettworkingu przekazano dodatkowo kwotę w wysokości 1 464,00 zł. Placówki obejmują corocznie pomocą łącznie ok. 800 dzieci, zapewniając wyżywienie, opiekę i pomoc w zakresie zajęć kompensacyjnych i wyrównawczych, zajęć rozwijających kreatywność, zdolności plastyczne, artystyczne i twórcze, zajęć sportowych i wielu innych.

Na zapewnienie dzieciom opieki i wychowania w pieczy zastępczej zawarto 6 porozumień, na podstawie których umieszczono 6 wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, mieszczących się na terenie innych powiatów (5 porozumień zawartych z Województwem Śląskim, reprezentowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na umieszczanie dzieci w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym w Gliwicach oraz jedno porozumienie zawarte z pow. częstochowskim); 4 porozumienia na podstawie, których umieszczono czworo dzieci w rodzinach zastępczych, funkcjonujących na terenie innych powiatów (jedna rodzina zastępcza niezawodowa, w której przebywa troje dzieci, zmieniła formę na rodzinę zawodową); 8 porozumień na podstawie, których umieszczono 10 dzieci w rodzinach zastępczych, funkcjonujących na terenie Miasta Częstochow; 1 porozumienie, na podstawie, którego umieszczono jedno dziecko z innego powiatu w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie miasta Częstochowy.

Ponadto czworo małoletnich zostało interwencyjnie umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta (pobyty kilkudniowe).

Na utrzymanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów przekazano środki finansowe dla placówek opiekuńczo-wychowawczych – 583 468,19 zł, dla rodzin zastępczych – 918 794,99 zł. Na utrzymanie dzieci umieszczonych w 9 placówkach opiekuńczo-wychowawczych działających na terenie miasta, przekazano kwotę 7 056 413 zł, w tym dla Domu Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Nr 2 w Częstochowie, przy ul. Gdyńskiej 14 – 653 000 zł, Całodobowej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Częstochowie przy ul. Legionów 58 – 664 327 zł; Całodobowej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Częstochowie przy ul. Ludowej 100 – 506 100 zł; Katolickiej Placówki Wychowawczej „Nasz Dom” przy ul. Wręczyckiej 54 - 406 648 zł; Domu Małych Dzieci im. E. Bojanowskiego przy ul. św. Kazimierza 1 - 2 068 073 zł;

Całodobowej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej im. Św. Dominika Savio w Częstochowie przy ul. Kościelnej 53/63 – 1 149 288 zł, Domu Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży w Częstochowie przy ul. Zabrzańskej 6 – 662 855 zł; Całodobowej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Przystanek

Bardo“ w Częstochowie przy ul. Bardowskiego 27b – 484 900 zł; Całodobowej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej przy ul. św. Brata Alberta 36/40 – 461 222 zł.

Realizowano lokalny program aktywizujący pod nazwą „Częstochowa dla rodziny +”, skierowany do rodzin wielodzietnych z terenu miasta Częstochowy. W 2016 roku wydane zostały 64 karty.

Założeniem programu jest udostępnienie posiadaczom karty oferty zniżek, rabatów i promocji celem zachęcenia ich do korzystania z wielu aktywnych form socjalizacji.

Program zakłada preferencje cenowe przy zakupie usług, z uwagi na problemy finansowe rodzin wielodzietnych. Zniżki przez partnerów projektu świadczone są w zakresie różnych usług. Ponadto wśród partnerów wyróżnić należy: szkoły językowe, biura szkoleń, tłumaczenia, sklepy wyspecjalizowane (sprzedaż i naprawa sprzętu komputerowego, książki, filmy DVD, podręczniki, sklep meblowy, sklep rowerowy, systemy grzewcze (grzejniki), projekty wnętrz, usługi pomocy prawnej, sklepy odzieżowe, zabawki, art. sportowe, art. do domu i ogrodu, wypożyczalnia strojów dla dzieci).

Wysokość zniżek, ulg zaproponowanych przez partnerów projektu dla posiadaczy lokalnej karty "Rodzina+" wynosi od 5 % do 40%. Zlecono realizację zadania „Wspieranie rodzin poprzez poradnictwo, pomoc psychologiczną, psychoterapeutyczną i prawną” na kwotę – 12 100 zł.

W dniach 26 maja - 23 czerwca 2016 r. zorganizowano IX edycję „Częstochowskich Dni Rodziny”. Stanowi ona cenną inicjatywę związaną z lokalną polityką prorodzinną oraz są skutecznym sposobem krzewienia wartości rodzinnych, wspierania i umacniania więzi międzypokoleniowych.

W ramach obchodów odbyły się m.in.: sympozja naukowe, festyny i pikniki rodzinne, warsztaty i konsultacje dla rodziców z psychologiem, zajęcia profilaktyczno - edukacyjne dla młodzieży, konkursy plastyczne i literackie, wystawy pokonkursowe, widowiska muzyczno - teatralne, warsztaty taneczne dla uczniów i rodziców, pokazy filmów dla młodych widzów, wykłady dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zajęcia sportowo-gimnastyczne i rekreacyjne dla dzieci i młodzieży. Zajęcia skierowane były do różnych grup wiekowych. Zajęcia w ramach Częstochowskich Dni Rodziny prowadzone były m.in. przez szkoły, jednostki organizacyjne miasta i podmioty niepubliczne. Z przedsięwzięć realizowanych w ramach Częstochowskich Dni Rodziny skorzystało ok. 2.000 osób.

Działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych

Realizowano przyjęty uchwałą Nr 920/LI/2014 Rady Miasta Częstochowy z dnia 10 kwietnia 2014 r. Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością na lata 2014-2020 „Częstochowa Osobom z Niepełnosprawnością”. Program wyznacza cele i określa kierunki działań podejmowanych na rzecz osób z niepełnosprawnością na terenie naszego miasta.

Dofinansowano działalność ośrodków wsparcia:

Środowiskowego Domu Samopomocy w Częstochowie przy ul. Lakowej 101 – na kwotę 608 640,00 zł, zadanie realizowało Stowarzyszenie „YAVA”,

Częstochowskiego Centrum dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Częstochowie przy ul. Focha 71a na kwotę – 1.432.810,00 zł, zadanie realizowało Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną (wcześniej: Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym) - Koło w Częstochowie.

Dofinansowano zadania:

„Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dla mieszkańców miasta Częstochowy, kierowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie” prowadzone przez Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Częstochowie - na kwotę - 385 000 zł,

„Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych wśród podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie - na kwotę – 4.030 039 zł,

„Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla osób cierpiących na chorobę Alzheimera i ich rodzin” - na kwotę - 40 000 zł.

W ramach realizacji zadania polegającego na zapewnieniu opieki osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym przekazywano środki na bieżącą działalność domów pomocy społecznej, funkcjonujących na terenie miasta Częstochowy:

- Dom Pomocy Społecznej Z.S. Albertynek dla kobiet niepełnosprawnych intelektualnie w Częstochowie, ul. Wesoła 14 – 1.819 132,70 zł,
- Dom Pomocy Społecznej DPS Z.S.W. a Paulo dla osób w podeszłym wieku w Częstochowie, ul. Wieluńska 1 – 3.174 080,72 zł,
- Dom Pomocy Społecznej Z.B. Albertynow dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie w Częstochowie, ul. Jadwigi 84/86 – 1.679 393,13 zł.

Domy pomocy społecznej realizujące zlecone przez miasto zadanie publiczne obejmują swoją opieką mieszkańców, zapewniając im niezbędną opiekę medyczną, rehabilitację społeczną i zdrowotną, organizując szereg zajęć z zakresu arteterapii, muzykoterapii, ergoterapii, biblioterapii, kinezyterapii, farmakoterapii, jak również organizując wydarzenia i uroczystości dla mieszkańców, pomagając w ich integracji wzajemnej i społecznej.

Zlecono realizację zadania „Wspieranie inicjatyw na rzecz osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej” - na kwotę – 20 000 zł. Dofinansowano 9 zadań, które realizowały:

- Stowarzyszenie Częstochowskie Amazonki: „Iść za marzeniem”,
- Częstochowskie Stowarzyszenie Reumatyków i ich Sympatyków: „Spotkajmy się przy wigilijnym stole”,
- Polski Związek Niewidomych, Okręg Śląski, Delegatura w Częstochowie: „Klub Seniora dla osób niepełnosprawnych wzrokowo, ich opiekunów i rodzin”,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Okręgowy: „Impreza integracyjna Dzień Częstochowskich Seniorów – Dzień Seniora”,
- Częstochowskie Stowarzyszenie „Jesteśmy Razem”: „Karaoke dla starszego melomana”,
- Stowarzyszenie „Częstochowski Uniwersytet Trzeciego Wieku”: „Integracja członków Stowarzyszenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku poprzez organizację pikniku, wyjazdu na Olimpiadę Sportową i naukę języków obcych”,
- Stowarzyszenie współpracy z osobami niepełnosprawnymi „Tacy sami”: „Klub seniora „Słoneczna jesień”,
- Parafia św. Melchiora Grodzickiego: „Pasje młodości stają się nawykami starości – kontynuacja działalności Klubu Seniora”,
- Parafia Rzymsko-katolicka pw. świętego Floriana Męczennika w Częstochowie: „Kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób starszych i niepełnosprawnych”.

W ramach zadania publicznego pod nazwą: „Wspieranie inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością” przekazano kwotę 70 100,00 zł dofinansowując:

- Stowarzyszenie Częstochowskie Amazonki - Rehabilitacja fizyczna i psychologiczna osób niepełnosprawnych i chorych szansą powrotu do aktywnego życia,
- Stowarzyszenie Rodzin Dzieci i Osób Niepełnosprawnych "Serce" - Prowadzenie grupowych zajęć rehabilitacyjnych,
- Fundacja Oczami Brata - „(Nie)Pełnosprawni - Aktywni Kulturalnie” - organizowanie działań ukierunkowanych na promocję autorskiej twórczości uzdolnionych artystycznie osób z niepełnosprawnością, działań mających na celu zwiększenie integracji oraz tolerancji na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną ze względu na różne rodzaje niepełnosprawności,
- Częstochowskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Problemami Autyzmu - „ Dorosłość i co dalej?-Grupowe zajęcia dla osób z autyzmem” - grupowe i indywidualne zajęcia rozwijające i podtrzymujące umiejętności niezbędne do samodzielnego życia osób z autyzmem, wspierające ich funkcjonowanie w różnych rolach społecznych,
- Częstochowskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Problemami Autyzmu - konferencja "Jestem Osobą z Autyzmem - Dajcie Mi Szansę",
- Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Częstochowie - XVIII Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo "Razem" w Częstochowie - Włączenie wyłączonej -readaptacja to nasza szansa - zwiększenie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością ruchową w życiu społecznym,
- Fundacja MOZAIKA - BEZ OGRANICZEŃ – wsparcie dzieci z niepełnosprawnością
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Zaburzeniami Psychicznymi I Ich Rodzinom "YAVA" – Yavna Spartakiada III edycja, - celem projektu jest aktywizacja osób z niepełnosprawnością poprzez organizację działań integracyjno- sportowych,
- Regionalna Fundacja Pomocy Niewidomym - kompleksowa rewalidacja dzieci niewidomych i niedowidzących ze sprzężoną niepełnosprawnością, w wieku do 8 lat, z terenu miasta Częstochowy,
- Fundacja Oczami Brata - Warsztaty Terapii Artystycznej – cykl spotkań, których głównym założeniem jest przygotowanie niepełnosprawnych uczestników do funkcjonowania w codziennym życiu na najwyższym poziomie, poprawnego wypełniania powierzonych obowiązków oraz większego usamodzielnienia się.

- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących Klub "JUTRZENKA" - Międzynarodowy Dzień Białej Laski
- Częstochowskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "PERASADA" „Bule-gra dla każdego”, Festiwal Moc Art
- Stowarzyszenie Współpracy z Osobami Niepełnosprawnymi „TACY SAMI” - Spotkanie Integracyjne dla osób z niepełnosprawnością i samotnych w różnym wieku.

Dofinansowano działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej, prowadzonego przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Integracja” w kwocie 53 320 zł.

Dofinansowano działalność Zakładu Aktywności Zawodowej prowadzonego przez Stowarzyszenie YAVA w kwocie 100 000,00 zł.

Dofinansowano transport osób z niepełnosprawnością z terenu miasta Częstochowy, prowadzony przez Spółdzielnię Socjalną „Jasne, że BUS” w kwocie 692 568,89 zł. Zawarto 3 porozumienia z gminami ościennymi w sprawie umożliwienia korzystania oraz ustalenia odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie przy ul. Jasnogórska 36. W 2016 r. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych odbyła 7 spotkań formalnych Rady oraz 6 nieformalnych.

Kontynuowano realizację projektu aktywizującego „Częstochowa seniorom” skierowanego do grupy mieszkańców miasta powyżej 60. roku życia w ramach którego seniorzy otrzymują kartę lojalnościową „Częstochowski senior”. Założeniem projektu jest przygotowanie oferty zniżek, rabatów i promocji dla posiadaczy Kart. W ramach projektu uruchomiono stronę www.karty.czestochowa.pl.

Na realizację zadania zleconego „Prowadzenie Częstochowskiego Centrum Aktywności Seniorów przy ul. Staszica 10 przekazano kwotę – 276 300 zł.

Kontynuowano współpracę z Miejską Radą Seniorów w Częstochowie. Głównym celem Miejskiej Rady Seniorów jest służyć osobom starszym poprzez reprezentowanie ich interesów wobec władz Miasta. Rada zajmowała się m.in. wnioskami do budżetu Miasta Częstochowy na rok 2017 oraz działaniami na rzecz osób starszych. W ramach tej współpracy z Miejską Radą Seniorów odbyły się 7 posiedzenia.

Kontynuowano działania związane z realizacją projektu „Koperta życia”, który ma na celu zapewnienie osobom starszym oraz samotnym wsparcie w sytuacji wystąpienia zagrożenia zdrowia i życia podczas udzielania pomocy przez różnego rodzaju służby medyczne. Projekt zakłada umieszczenie wszystkich ważnych informacji w jednym miejscu, tak by służby wezwane w sytuacji zagrożenia życia nie traciły czasu na poszukiwania o nim informacji.

Zorganizowano 24 stycznia we współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku przy Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowie w Miejskim Domu Kultury, I Przegląd Uniwersytetów Trzeciego Wieku Województwa Śląskiego.

Dofinansowano dla częstochowskich seniorów transport w obie strony 4 autokarami do Parku Śląskiego w Chorzowie w dniu 8 maja, celem udziału w V Kongresie „Obywatel senior”.

Zlecono prowadzenie dwóch ośrodków wsparcia::

- Dziennego Domu „Senior-Wigor” przy ul. Rapackiego 3/5 – na kwotę 216 000 zł , zadanie realizowało Caritas Archidiecezji Częstochowskiej
- Dziennego Domu „Senior-Wigor” przy ul. Marysia 93 – na kwotę 216 000 zł, zadanie realizował Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Częstochowie.

W ramach realizacji programu pn. „Program wyrównywania różnic między regionami III” obszar D (likwidacja barier transportowych) dla Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „INTEGRACJA” z siedzibą w Częstochowie przy ul. Olszowej, prowadzącego Warsztaty Terapii Zajęciowej w Częstochowie, przekazano, ze środków budżetu Miasta, dotację w wysokości 11.000,00 zł (dofinansowanie do zakupu mikrobusu 9-osobowego).

Utworzenie Częstochowskiego Centrum Świadczeń

Podjęto uchwałę Nr 380.XXIX.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 22 września 2016 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą Częstochowskie Centrum Świadczeń (z późn. zm.), oraz uchwałę Nr 381.XXIX.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 22 września 2016 r. w sprawie nadania Statutu Częstochowskiemu Centrum Świadczeń.

Działania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Dane dotyczące pieczy zastępczej

Tabela nr 50

Rodzinna piecza zastępcza	Liczba	
rodziny zastępcze	277	
w tym:		
rodziny zastępcze spokrewnione	189	
rodziny zastępcze niezawodowe	79	
rodziny zastępcze zawodowe	9	
dzieci przebywające w rodzinach zastępczych	374	
w tym:		
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	251	
w rodzinach zastępczych niezawodowych	99	
w rodzinach zastępczych zawodowych	24	
rodzinne domy dziecka	2	
dzieci przebywające w rodzinnym domu dziecka	12	
Dane dotyczące świadczeń	Liczba decyzji	
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej i w rodzinnym domu dziecka	288	
świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	44	
dodatek wychowawczy i dodatek do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego	356	
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	12	
świadczenie na utrzymanie lokalu mieszkalnego	33	
dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	10	
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu	11	
Umieszczenie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych		
Nazwa instytucji	Liczba skierowań	
	Wydanych	Zrealizowanych
Dom Życia i Nadziei im. bł. Edmunda Bojanowskiego (funkcjonujący do dnia 04.12.2016 r. pn.: Dom Małych Dzieci)	13	13
Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom”	7	6
Dom Wsparcia Dla Dzieci i Młodzieży	4	4
Dom Wsparcia Dla Dzieci i Młodzieży Nr 2	2	2
Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. św. Dominika Savio	14	12
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus”	7	6
Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego „Przystanek Bardo”	4	3
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Ludowa”	1	1
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Legionów”	5	5
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Kolorowej 82	0	0
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Połanieckiej 175	0	0

Dane dotyczące pieczy zastępczej**Tabela nr 50**

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Or-Ota 9	0	0
Razem	57	52
Dane dotyczące opłaty rodziców za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	Liczba decyzji	
ustalenie opłaty	422	
odstąpienie od ustalenia opłaty	317	
umorzenie opłaty	105	
rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności	4	
zgłoszenie informacji do biura informacji gospodarczej o powstałej zaległości	76	
Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka przebywającego w pieczy		
liczba skierowanych do sądu pozwów o alimenty	83	
liczba odrzuconych pozwów przez sąd	5	

Dane dotyczące wspierania rodziny, pomocy w opiece i wychowaniu**Tabela nr 51**

przekazane wnioski o przydzielenie asystenta rodziny Podmiotowi organizującemu pracę z rodziną	54
placówki wsparcia dziennego w tym w formie: opiekuńczej specjalistycznej	25 18 9
przeciętna liczba umieszczonych dzieci w placówkach wsparcia dziennego	386
wydane zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego	6

Usamodzielnianie wychowanków**Tabela nr 52**

Usamodzielnianie wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba	
	decyzji	Osób
pomoc na usamodzielnienie	25	22
pomoc na kontynuowanie nauki	95	103
pomoc na zagospodarowanie – w tym w formie rzeczowej	32	30
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu chronionym	13	3
ilość osób objętych pracą socjalną i poradnictwem	105	
Usamodzielnianie wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej		
pomoc na usamodzielnienie	25	22
pomoc na kontynuowanie nauki	90	53
pomoc na zagospodarowanie – w tym w formie rzeczowej	22	22
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu chronionym	13	4
ilość osób objętych pracą socjalną i poradnictwem	137	

Prowadzono lokalną kampanię społeczną pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka we współpracy z Urzędem Miasta Częstochowy, Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie oraz Stowarzyszeniem na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY” w ramach powołanego Zarządzeniem nr 1812/13 Prezydenta Miasta Częstochowy Zespołu działającego na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego w Częstochowie. W ramach kampanii wśród ważniejszych wydarzeń należy wymienić:

- event „SOS – szukamy rodzin zastępczych” w ramach XI edycji Akcji propagującej rodzicielstwo zastępcze „Masz serce, otwórz do niego drzwi”, którego najważniejszym punktem było malowanie tematycznego graffiti na autobusie MPK oraz nadanie dźwiękowego sygnału SOS, jako symbolu pomocy dzieciom, dla których poszukiwane są rodziny zastępcze;
- jubileuszową X Konferencję rodzicielstwa zastępczego „Moje Serce Dało Ci Dom”;
- promocję rodzicielstwa zastępczego w zabytkowym tramwaju – „Tramwaj z pomocą dla rodzin”;

- Mikołaj z Prezydentem.

Efektem działań w tym zakresie było utworzenie czterech rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywa 10 dzieci oraz siedmiu rodzin zastępczych niezawodowych, w których umieszczono 11 dzieci. Tym samym osiągnięto roczny limit czterech rodzin zastępczych zawodowych, określony w Programie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015-2017.

Działania na rzecz osób ubogich, bezdomnych i znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej

W 2016 r. przyjęto 14 706 wniosków o udzielenie pomocy z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Wydano 1 529 zaświadczeń oraz przeprowadzono 600 interwencji przez Rejonowe Zespoły Pomocy Społecznej Nr 1 i Nr 2. W celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej udzielono pomocy materialnej w postaci zasiłku stałego, zasiłku okresowego oraz zasiłku celowego. Wydatki związane z zasiłkiem stałym w 2016 r. wyniosły 8 065 514 zł.

Dane dotyczące przyznanych zasiłków stałych

Tabela nr 53

liczba rodzin	1 585
liczba świadczeń	15 878

Pomoc w formie zadań własnych

Tabela nr 54

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Wydatki [zł]
zasiłek celowy	12 259	1 702 468
w tym:		
zasiłek celowy specjalny	334	48 081
sprawienie pogrzebu	32	92 096
zasiłek okresowy	14 119	4 062 151
zasiłek celowy na zakup żywności lub posiłku		1 065 813
Wieloletni Program – Pomoc Państwa w zakresie dożywiania	7 442	

Dane dotyczące wydanych decyzji administracyjnych

Tabela nr 55

Rodzaj świadczenia	Liczba decyzji
zasiłek celowy	7 345
zasiłek okresowy	6 976
zasiłek stały	1 479
Wieloletni Program Państwa w zakresie dożywiania	
zasiłki celowe	3 804
posiłki w szkole	1 555
posiłki w jadłodajni	707
paczki żywnościowe	1 465
Inne:	
paczki czystościowe	490
prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	794
odmowa	201

Udzielono pomocy niematerialnej osobom starszym i niepełnosprawnym, a także rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osobom bezrobotnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz osobom uzależnionym od alkoholu i ofiarom przemocy. Pomoc tę zapewniono m.in. w formie:

- opału wraz z zabezpieczeniem transportu dla 160 osób;
- skierowań FEAD w liczbie 1 173, w tym: PKPS – 783 i Bank Żywności 390;
- kart przedpłaconych w liczbie 165;
- Kart Dużej Rodziny, o których wydanie przyjęto 294 wnioski.

Dane dotyczące udzielonej pomocy niematerialnej

Tabela nr 56

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba
rodziny objęte pomocą	5 788
wnioski kierowane do sądu	124
w tym:	
o objęcie nadzorem kuratora/umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej	23
informujące o sytuacji rodzinnej	72
przymusowe leczenie psychiatryczne	4
przymusowe umieszczenie w DPS	25
wnioski skierowane na przymusowe leczenie odwykowe oraz kierowanie na diagnozę i terapię	93
osoby skierowane na leczenie odwykowe	48
rodziny objęte asystentem rodziny	87

Rodziny wieloprotblemowe zostały objęte pracą socjalną. Podejmowano działania mające doprowadzić do pozytywnych zmian w funkcjonowaniu rodziny. O skuteczności prowadzonej pracy socjalnej świadczyła każda pozytywna zmiana zachodząca w rodzinie. Do prowadzenia wyłącznie pracy socjalnej zostali oddelegowani pracownicy socjalni, którzy w 2016 r. objęli tą formą pomocy łącznie 98 rodzin.

W zakresie pomocy osobom bezdomnym Gmina Miasto Częstochowa posiadała zabezpieczonych 345 miejsc w placówkach dla osób bezdomnych na podstawie umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, tj. Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, Fundacją Chrześcijańską „Adułlam” i Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy „Agape”. W 2016 r. realizowano 10 zadań z zakresu bezdomności pod nadzorem merytorycznym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie.

Ponadto kontynuowano współpracę z Centrum Integracji Społecznej Samorządowym Zakładem Budżetowym przy ul. Legionów 50a i Centrum Integracji Społecznej „FENIKS” przy ul. Legionów 21, kierując osoby bezdomne do uczestnictwa i realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego. W roku sprawozdawczym skierowano 96 osób bezdomnych do pracy w ramach zatrudnienia wspieranego. 851 osób bezdomnych zostało objętych pracą socjalną oraz wydano w tym zakresie 3 601 decyzji administracyjnych. W ramach podpisanego porozumienia o Partnerstwie Lokalnym odbyło się 10 spotkań, podczas których były omawiane wszystkie sprawy związane z pomocą osobom bezdomnym przebywającym na terenie miasta Częstochowy. Podpisano także i realizowano 343 kontrakty socjalne wyznaczające zadania do realizacji, uwzględniające monitoring osoby i rodziny. Podejmowano działania interwencyjne, mające na celu monitoring miejsc niemieszkalnych na terenie miasta. W nocy z 27 na 28 stycznia odbyło się badanie liczby osób bezdomnych na terenie województwa śląskiego. Na skutek przeprowadzonego badania ustalono, iż na terenie miasta przebywały 382 osoby bezdomne.

Dane dotyczące pomocy udzielonej osobom bezdomnym

Tabela nr 57

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba		Wydatki [zł]
	osób	decyzji	
udzielenie schronienia	397	936	2 036 193
zasiłek celowy, w tym: na odzież i obuwie, pokrycie kosztu lekarstw, pokrycie kosztu wyrobienia dokumentów tożsamości, zasiłek na bilety, pozostałe zasiłki celowe	149	397	75 042
zwroty zasiłków do gmin – zasiłek celowy, okresowy, stały, program państwa	24	-	15 954
paczki higieniczne	66	89	2 154
sprawienie pogrzebu	13	13	39 277
zasiłek okresowy	172	366	133 448
Pomoc państwa w zakresie dożywiania	82	215	20 486

Dane dotyczące pomocy udzielonej osobom bezdomnym

Tabela nr 57

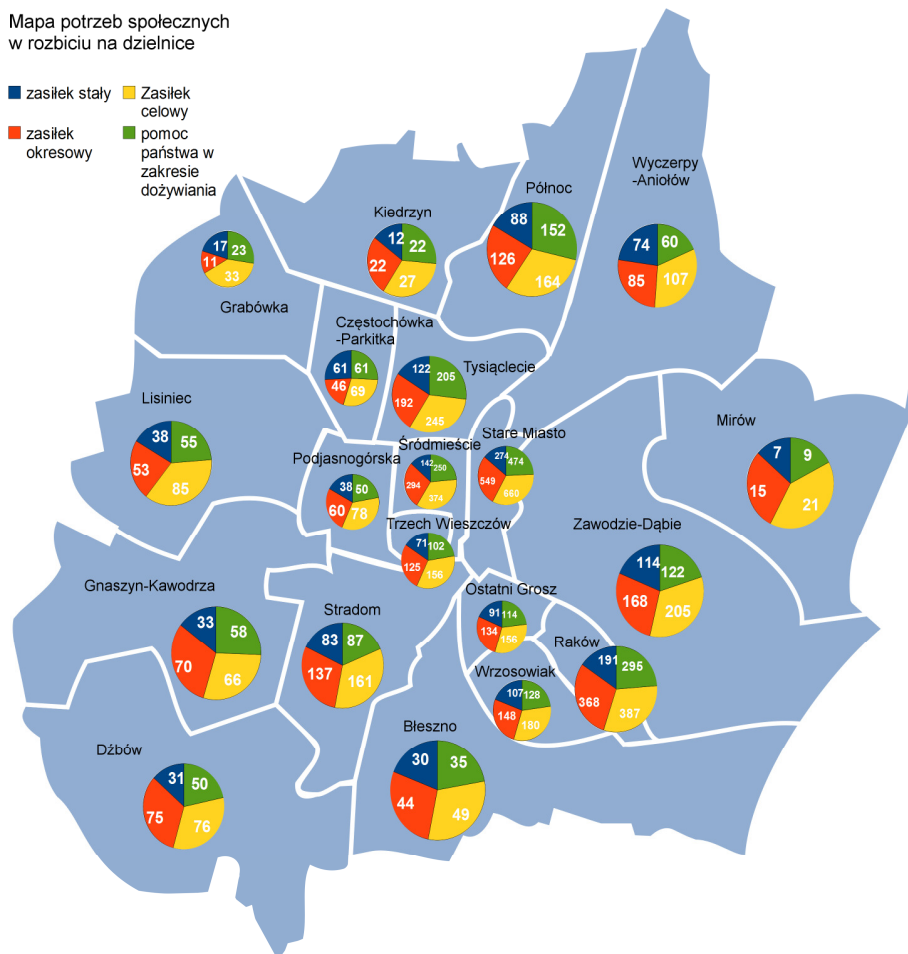
Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba		Wydatki [zł]
	osób	decyzji	
Pomoc państwa w zakresie dożywiania – paczki mikołajkowe	20	12	1 837
zasilek stały	204	115	1 137 941
nabycie prawa do świadczeń zdrowotnych przez osoby nieubezpieczone w NFZ	243	319	-

W 2016 r. realizowano wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. W ramach programu udzielono wsparcia 6 511 osobom na łączną kwotę 2 724 350 zł. Na realizację zadania gmina otrzymała dotację celową Wojewody Śląskiego w wysokości 1 634 350 zł. Ponadto w ramach programu, w 3 jadalniach prowadzonych przez Fundację Chrześcijańską „Adullam” i Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, wydawane były posiłki dla 501 podopiecznych oraz suchy prowiant na niedzielę i święta. Roczny koszt realizacji powyższego zadania wyniósł 508 444 zł.

W celu zabezpieczenia posiłków uczniom szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, jak również dzieciom uczęszczającym do przedszkoli, nawiązano współpracę z 57 szkołami oraz 31 przedszkolami. Dożywianiem objęto łącznie 2 021 dzieci, z których 1 703 otrzymało pomoc na podstawie decyzji administracyjnej oraz 318 dzieci, którym posiłki refundowano na podstawie programu osłonowego. Na dożywianie dzieci i uczniów w placówkach oświatowych w okresie od stycznia 2016 r. do grudnia 2016 r. wydatkowano kwotę 835 070 zł. Dodatkowo dla rodzin wychowujących dzieci oraz dla osób samotnych zorganizowano pomoc w postaci paczek żywnościowych zawierających produkty, z których można przygotować posiłek. Wśród tej grupy odbiorców rozdysponowano 2 492 paczki o łącznej wartości 294 153 zł.

Mapa potrzeb społecznych w rozbiciu na dzielnice

- zasilek stały
- zasilek celowy
- zasilek okresowy
- pomoc państwa w zakresie dożywiania

Współpracowano z organizacjami pozarządowymi w ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, tj. z Bankiem Żywności w Częstochowie i Zarządem Miejskim Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Częstochowie. W okresie od sierpnia 2016 r. do grudnia 2016 r. rozdysponowano 632 skierowania uprawniające do otrzymywania żywności, w tym 432 skierowania do punktu dystrybucji ZM PKPS oraz 200 do punktów dystrybucji BŻ. Pomocą żywnościową w ramach Programu objęto łącznie 1 477 osób.

Dane dotyczące Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2016

Tabela nr 58

liczba wydanych skierowań kwalifikujących do udziału w PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2016	632
liczba osób zakwalifikowanych do udziału w PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2016	1 477
liczba osób wskazanych do udziału w szkoleniach/warsztatach w ramach działań towarzyszących	75

W ramach wsparcia dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo i korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej nawiązano współpracę z Polskim Towarzystwem Krajoznawczym w Zielonej Górze, w ramach której 152 dzieci wyjechało na 10-dniowy wakacyjny wypoczynek do Zawoi i Jastrzębiej Góry. Uczestnictwo dzieci w koloniach letnich było bezpłatne, a koszty dojazdu i pobytu w łącznej kwocie 113 059 zł zostały pokryte przez Kuratorium Oświaty w Katowicach. Dzięki niniejszej współpracy, 11 dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych, uczestniczyło w koloniach w Jastrzębiej Górze. Był to wspólny wyjazd dzieci i młodzieży z województwa śląskiego.

15 grudnia 2016 r. w Klubie Politechnik odbyło się świąteczne spotkanie z Mikołajem, podczas którego 300 najmłodszych podopiecznych MOPS otrzymało paczki. Podczas imprezy wystawiono inscenizację „Kłopoty Świętego Mikołaja”, której autorami, reżyserami i aktorami byli pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Dzieci obejrzały występ najmłodszych tancerzy z Zespołu „Splot”.

Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W zakresie pomocy specjalistycznej dla rodzin zagrożonych przemocą zapewniono obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy. Celem pracy Zespołu Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą było zapewnienie sprawnego działania Zespołu Interdyscyplinarnego, szczególnie w zakresie prowadzenia procedury Niebieskiej Karty oraz zapewnienia wsparcia osobom dotkniętym przemocą. W roku sprawozdawczym do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 601 Niebieskich Kart. W ramach procedury zamknięto 584 Karty. Powołanych zostało 465 grup roboczych. W 2016 r. złożono 92 wnioski do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie oraz 12 wniosków do Sądu Rodzinnego.

Ponadto prowadzono terapie krótkoterminowe w nurcie terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach, ze szczególnym uwzględnieniem osób dotkniętych przemocą i osób stosujących przemoc. W terapii krótkoterminowej uczestniczyło 16 osób. Terapie miały na celu poprawę relacji i zapobieganie przemocy w rodzinie. Podejmowano działania profilaktyczne poprzez prowadzenie w grudniu 2016 r. zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej dotyczących tematyki przemocy w rodzinie oraz w kwietniu 2016 r. dla profesjonalistów dotyczących problemu przemocy. Działania te służyły uwrażliwieniu społeczeństwa na problem przemocy.

W roku sprawozdawczym zorganizowano Kampanię „Białej Wstążki”, w ramach której specjaliści zajmujący się na co dzień problematyką przemocy w rodzinie (m.in. prokuratorzy, psychologowie, kuratorzy, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) w okresie od 26 listopada 2016 r. do 10 grudnia 2016 r. udzielali porad mieszkańcom Częstochowy w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Celem Kampanii było:

- udzielanie informacji członkom rodzin dotkniętych przemocą, w zakresie działań związanych z realizacją procedury Niebieskiej Karty;
- wsparcie psychologiczne w sytuacjach kryzysowych, mających wpływ na rozwój dzieci, np. rozwód rodziców, przemoc domowa, choroba rodzica;
- informowanie o roli jaką odgrywa kurator w rodzinie, omawianie czynności podejmowanych przez niego w ramach prowadzonego nadzoru;

- informowanie o adresach placówek udzielających wsparcia dla osób doświadczających przemocy i dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- udzielanie informacji z zakresu prawa oraz o narzędziach formalnych zabezpieczających osoby doświadczające przemocy w rodzinie;
- udzielanie pomocy przy tworzeniu pism procesowych i informacji na temat obowiązujących opłat sądowych.

Przy współudziale dzieci i młodzieży częstochowskich szkół zorganizowano, również w ramach Kampanii „Białej Wstążki”, happening „Nie krzycz! Przytul!”, którego celem było uwrażliwienie społeczeństwa na problem przemocy w rodzinie.

Działania w zakresie polityki prorodzinnej

W ramach realizacji polityki prorodzinnej w 2016 r. wypłacono świadczeniobiorcom kwotę 44 498 182 zł w postaci świadczeń rodzinnych i opiekuńczych. Dodatkowo wypłacono kwotę 1 132 664 zł w postaci zasiłków dla opiekunów. Na opłacenie składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne osobom pobierającym świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna zostało przeznaczone odpowiednio 2 782 479 zł i 399 516 zł. Opłacono 9 895 składek na ubezpieczenie społeczne oraz 4 924 składek na ubezpieczenie zdrowotne. Z tytułu funduszu alimentacyjnego wypłacono 25 365 świadczeń w kwocie 10 311 301 zł. Podjęto 2 104 postępowań wobec dłużników alimentacyjnych.

W roku sprawozdawczym poszerzono zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Zarządzeniem Nr 777.2016 Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 25 lutego 2016 r. wyznaczono Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie jako podmiot realizujący zadania z zakresu świadczenia wychowawczego, wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W ramach realizacji ustawy wypłacono świadczeniobiorcom kwotę 77 842 751 zł.

Dane dotyczące świadczeń rodzinnych i zasiłków dla opiekunów

Tabela nr 59

Rodzaj świadczenia	Liczba wypłaconych świadczeń
zasiłek rodzinny	113 874
zasiłek pielęgnacyjny	58 362
świadczenie pielęgnacyjne	7 925
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	1 517
specjalny zasiłek opiekuńczy	2 188
zasiłek dla opiekuna	2 180

Dane dotyczące dodatków do zasiłku rodzinnego

Tabela nr 60

Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu	Liczba wypłaconych dodatków
urodzenia dziecka	813
opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	4 661
samotnego wychowywania dziecka	6 860
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	9 225
podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	324
wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	10 864
rozpoczęcia roku szkolnego	8 115

W 2016 r. kontynuowano wykorzystanie systemu informowania klienta o wydaniu decyzji administracyjnej poprzez wysyłkę krótkiej wiadomości tekstowej (SMS) na telefon komórkowy wnioskodawcy, co pozwoliło wygenerować oszczędności w zakresie kosztów wysyłki pocztowej, znacznie skróciło czas doręczania decyzji oraz przyspieszyło wypłatę świadczeń. Czynione były starania, aby większość wydatków i kosztów funkcjonowania finansowanych było z dotacji budżetu państwa.

Działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych

W zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym realizowano pilotażowy program „Aktywny samorząd”, którego zasadniczym celem było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. W 2016 r. wpłynęło 200 wniosków osób niepełnosprawnych w ramach programu pilotażowego, na kwotę 738 646 zł, w tym:

- 80 wniosków na kwotę 466 180 zł na zadania realizowane w ramach Modułu I dotyczącego likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową;
- 120 wniosków na kwotę 272 465 zł na zadania Modułu II dotyczącego pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

W ramach Modułu I zawarto 191 umów przyznających dofinansowanie na kwotę 637 412 zł, w tym:

- 1 umowę na kwotę 1 500 zł na pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B1;
- 55 umów na kwotę 412 087 zł na pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania;
- 6 umów na kwotę 12 000 zł na dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu i oprogramowania;
- 8 umów na kwotę 14 390 zł na pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- 4 umowy na kwotę 5 059 zł na pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

W ramach Modułu II zawarto 117 umów na kwotę 192 015 zł na pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. Do 31 grudnia 2016 r. wydatkowano 589 328 zł, natomiast całkowite rozliczenie umów zawartych w Module II nastąpi do 15 kwietnia 2017 r. W porównaniu z rokiem 2015, limit środków finansowych przeznaczonych na realizację programu „Aktywny samorząd” w roku 2016 był wyższy o ponad 48 %. Zgodnie z wytycznymi PFRON nie wszystkie zadania były realizowane.

Ponadto w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przyznano dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Limit środków przekazanych przez PFRON wynosił 3 078 173 zł. Wydatkowano 3 077 920 zł. W porównaniu do roku 2015 wysokość otrzymanych z Funduszu środków była niższa o 415 305 zł.

Dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Tabela nr 61

Rodzaj pomocy	Liczba przyjętych wniosków ogółem	Liczba osób objętych dofinansowaniem	Kwota wypłaconego dofinansowania [zł]
dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	3 638	3 295	1 113 026
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób niepełnosprawnych	53	47	15 119
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek nie posiadających osobowości prawnej	2	1 stowarzyszenie	1 342
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	1 620	464 + 264 opiekunów	749 972
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	91	38	534 996
dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się	114	4	4 391
dofinansowanie likwidacji barier technicznych	89	77	89 125
dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	56	38 wniosków 1 277 osób	90 069
dofinansowanie kosztów działalności warsztatu terapii zajęciowej	Ilość miejsc 30	30	479 880

Z usług Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie, działającego w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie, skorzystało:

- 30 dzieci z terenu miasta Częstochowy i 1 z powiatu częstochowskiego – z Domu Dziennego Pobytu;

- 112 dzieci z terenu miasta Częstochowy i 29 dzieci z powiatu częstochowskiego na podstawie zawartych porozumień – z Ośrodka Rehabilitacji Usprawniającej;
- 26 rodzin z Klubu Dziecka i Rodzica „SŁONECZKO”;
- 59 rodzin z Ośrodka Konsultacji i Poradnictwa.
- Wykonano specjalistyczne usługi opiekuńcze w wymiarze 8 710 godzin, w tym 5 762 w ramach Ośrodka Rehabilitacji Usprawniającej i 2 948 w ramach Domu Dziennego Pobytu. Ponadto w Ośrodku Konsultacji i Poradnictwa oraz w Klubie Dziecka i Rodzica „SŁONECZKO” udzielono wielu konsultacji, w tym:
  - 478 konsultacji i terapii logopedycznych;
  - 323 konsultacje i terapii psychologicznych;
  - 197 konsultacji i terapii pedagogicznych;
  - 162 konsultacje medyczne.

W roku sprawozdawczym odbywały się spotkania szkoleniowo-instruktażowe dla rodziców prowadzone przez pedagogów i fizjoterapeutów. W okresie od stycznia do marca odbyły się coroczne indywidualne spotkania wszystkich specjalistów prowadzących terapię danego dziecka z rodzicem, w celu przekazania programu pracy rewalidacyjnej oraz omówienia zrealizowanych celów terapeutycznych. Zrealizowano dwa projekty, na które Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie otrzymało wsparcie finansowe. Projekty „Zimowa integracja. Zajęcia terapeutyczne dla dzieci z różnorodnymi problemami rozwojowymi i ich rodzin” oraz „Przestrzeń terapeutyczno-relaksacyjna dla dzieci i młodzieży z różnorodnymi problemami rozwojowymi” zostały zrealizowane przy wsparciu wolontariuszy. Pracę Centrum w 2016 r. wspierało 12 praktykantów oraz 2 wolontariuszy, których praca polegała na wspomaganie zajęć z zakresu fizjoterapii oraz prowadzeniu zajęć z zakresu dogoterapii dla Klubu Dziecka i Rodzica „SŁONECZKO”. Ponadto pozyskano darowizny rzeczowe, tj. sprzęt rehabilitacyjny i artykuły spożywcze o wartości 11 808 zł. Osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób udzielono pomocy w postaci usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Usługi te obejmowały przede wszystkim pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Dane dotyczące usług opiekuńczych

Tabela nr 62

Rodzaj usług	Liczba osób
usługi opiekuńcze	628
w tym:	
osoby samotne	189
osoby samotnie gospodarujące	375
osoby mieszkające z rodziną	64
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	23
w tym:	
osoby samotne	19
osoby mieszkające z rodziną	4

Zadania z zakresu pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi były realizowane przez Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Częstochowie. Nadzór merytoryczny nad realizacją zadania, zgodnie z zawartą umową sprawował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Z przeprowadzonego monitoringu wynika, że organizacje prawidłowo realizowały powierzone im zadania. Ponadto przyznano pomoc w formie pobytu i specjalistycznych usług opiekuńczych w ośrodkach wsparcia dla 410 osób. Wydano w tym zakresie 938 decyzji administracyjnych.

Kierowanie do ośrodków wsparcia

Tabela nr 63

Nazwa placówki	Liczba decyzji	Liczba osób objętych pomocą
Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie, ul. Jasnogórska 36	482	180
Dom Dziennego Pobytu dla Osób z Upośledzeniem Umysłowym, ul.	94	45

Kierowanie do ośrodków wsparcia

Tabela nr 63

Nazwa placówki	Liczba decyzji	Liczba osób objętych pomocą
Focha 71a		
Dzienny Dom Pomocy Społecznej, ul. Staszica 10	91	31
Dzienny Dom „Senior Wigor”, ul. Rapackiego 3/5	23	23
Dzienny Dom „Senior Wigor”, ul. Marysia 93	20	15
Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. Łakowa 101	83	41
Całodobowy Ośrodek Wsparcia – Hostel, ul. Focha 71a	39	14

Pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych była realizowana w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie oraz w Centrum Rehabilitacji dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi. Ogółem wydano 588 decyzji administracyjnych dla 233 osób. Przy Centrum Rehabilitacji dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi funkcjonowały mieszkania chronione przeznaczone dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną:

- mieszkanie chronione przy ul. Focha 71a;
- mieszkanie chronione o charakterze adaptacyjnym przy ul. Focha 71a.

Wszczęto postępowanie w 59 przypadkach o zwrot należności z tytułu nieuiszczenia opłaty za świadczoną pomoc w ośrodkach wsparcia. Wydano 31 decyzji ustalających wysokość zadłużenia. W jednym przypadku odstąpiono od żądania zwrotu zadłużenia.

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności oraz niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu udzielano pomocy w postaci skierowania i umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2016 r. umieszczono 105 osób z terenu miasta Częstochowy w domach pomocy społecznej, z czego 54 osoby w domach pomocy społecznej położonych na terenie miasta Częstochowy. Pozostałe 51 osób zostało umieszczonych w domach pomocy społecznej m.in. w Lublińcu, Turowie, Miechowie, Lelowie, Końskich, Nakle Śląskim, Skwirzowej, Zawadzkiem, Drużykowej, Pniewie, Katowicach, Pucku, Bystrej, Zbroslawicach oraz Poraju. Realizując przedmiotowe zadanie wydano 869 decyzji.

Dane dotyczące umieszczenia w domach pomocy społecznej w Częstochowie

Tabela nr 64

Nazwa domu	Liczba umieszczonych osób	Liczba miejsc
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Wincenta a' Paulo w Częstochowie dla osób w podeszłym wieku, ul. Wieluńska 1	43	135
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet, ul. Wesola 14	3	80
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Braci Albertynów w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn, ul. św. Jadwigi 84/86	2	82
Dom Pomocy Społecznej w Częstochowie dla osób przewlekle psychicznie chorych, ul. Kontkiewiczza 2	6	192

Dane dotyczące domów pomocy społecznej

Tabela nr 65

Rodzaj decyzji	Liczba wydanych decyzji
umieszczenie w domu pomocy społecznej	66
skierowanie do domu pomocy społecznej	176
odmowa skierowania do domu pomocy społecznej	12
odmowa zwolnienia z odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej	3
wygaszenie	24
umorzenie postępowania	72
zmiana odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej	89
zmiana skierowania do domu pomocy społecznej	21
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	197
zwolnienie z odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej	3
zwolnienie z odpłatności na rzecz osób umieszczonych w domu pomocy społecznej	18
odstąpienie od żądania zwrotu należności opłaty zastępczej	2
ustalenie wysokości zwrotu wniesionej opłaty zastępczej za pobyt w domu pomocy społecznej	28
uchylenie skierowania	31
naliczenie odpłatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	60
uchylenie umieszczenia	7
odmowa zwolnienia z odpłatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	1
postanowienia	6
uchylenie odpłatności	17
uchylenie decyzji żądającej zwrotu	1
zmiana odpłatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	15
ustalenie wysokości zwrotu odpłatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	14
zmiana decyzji żądającej zwrotu	3
rozłożenie na raty	1
zwrot nienależnie pobranego świadczenia	1
odroczenie terminu płatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	1
Ogółem	869

W 2016 r. odbyła się IX edycja Akcji „Kawiarenka dla Seniora”, skierowana do osób w wieku 60+, bez względu na wysokość posiadanego dochodu. Podstawowym założeniem akcji było aktywizowanie seniorów oraz umożliwienie tej grupie osób pełniejszego udziału w życiu społecznym miasta. Nawiązano współpracę z 12 częstochowskimi restauracjami i kawiarniami. Seniorom wydano 2 187 kuponów uprawniających do zakupu kawy lub herbaty za symboliczną złotówkę.

Działania w zakresie pracy środowiskowej

W roku sprawozdawczym w ramach pracy środowiskowej intensyfikowano działania z zakresu aktywizacji osób bezrobotnych z III profilem zawodowym korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Kontynuowano współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie w zakresie aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych. Zawarto Porozumienie dotyczące wspólnej realizacji „Programu Aktywizacja i Integracja”, w ramach którego połączono prace społecznie użyteczne z intensywną integracją społeczną. Dwutorowa aktywizacja wzmocniła kompetencje i postawy osób „najbardziej oddalonych od rynku pracy”.

Dane dotyczące prac społecznie użytecznych

Tabela nr 66

liczba osób bezrobotnych uczestniczących w pracach społecznie użytecznych w okresie od maja do października 2016 r.	70
liczba podmiotów, w których wykonywane były prace społecznie użyteczne	13
liczba godzin prac społecznie użytecznych wykonanych na rzecz jednostek gminnych i organizacji pozarządowych	4 690

Kontynuowano współpracę z podmiotami ekonomii społecznej działającymi na terenie miasta Częstochowy, tj. Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji „Feniks” oraz Samorządowym Zakładem Budżetowym „Centrum Integracji Społecznej”. Kierowano do uczestnictwa osoby, które ze względu na swoją sytuację życiową nie były w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb lub znajdowały się w sytuacji, która ograniczała bądź uniemożliwiała uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym i rodzinnym. Centra były pierwszym etapem zawodowej i społecznej aktywizacji osób wykluczonych. Beneficjenci mieli możliwość uczestniczenia w warsztatach i szkoleniach umożliwiających zdobycie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych, realizowali indywidualne programy zatrudnienia socjalnego dopasowane do indywidualnych możliwości oraz zdobywali praktyczne życiowe umiejętności, ułatwiające rozwiązywanie problemów osobistych i rodzinnych. Zorganizowano 4 spotkania informacyjne mające na celu upowszechnianie i popularyzowanie idei Centrów Integracji Społecznej. W spotkaniach uczestniczyło ponad 100 osób bezrobotnych.

Dane dotyczące Centrów Integracji Społecznej

Tabela nr 67

Nazwa	Liczba wydanych skierowań	Liczba wydanych kwalifikacji
Samorządowy Zakład Budżetowy „Centrum Integracji Społecznej” ul. Legionów 50A	506	259
Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji „FENIKS” ul. Legionów 21	297	165
Razem	803	424

Z zakresu rozwiązywania problemów społecznych sporządzono dokument pn. „Ocena zasobów pomocy społecznej”. Zaprezentowane dane zobrazowały obszar pomocy społecznej i jej otoczenie na tle sytuacji społecznej i demograficznej miasta Częstochowy. Wiedza o problemach społecznych i zasobach społeczności lokalnej stanowiła podstawę do ustalenia hierarchii potrzeb i wytyczenia kierunków działania w obszarze pomocy i integracji społecznej.

Ponadto zebrano od Koordynatorów Strategii Rozwoju Miasta Częstochowy na lata 2014-2020 informacje o stopniu realizacji celów strategicznych i operacyjnych oraz opracowano „Raport Monitoringowy” zawierający ocenę skuteczności przeprowadzonych działań z zakresu ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego i wzmocnienia rodziny, zmniejszenia bezrobocia, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i seniorów, a także działań, które przyczyniły się do budowania lokalnego społeczeństwa obywatelskiego.

W marcu 2016 r. przeprowadzono Badanie Satysfakcji Klienta Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie, które pozwoliło określić poziom jakości usług świadczonych przez pracowników, słabe obszary działalności Ośrodka, a w konsekwencji podnieść jakość świadczonych usług i poprawić wizerunek jednostki. Respondenci biorący udział w badaniu bardzo wysoko ocenili zarówno kompetencje pracowników, jak i jakość obsługi interesantów.

Działania w zakresie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów

Pomoc materialną dla uczniów w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego realizowano ze środków pochodzących z dotacji Wojewody Śląskiego, które stanowiły 80 % całkowitego kosztu zadania oraz wkładu własnego gminy, tj. 20 % całkowitego kosztu zadania. W roku sprawozdawczym otrzymano dotację celową z budżetu Wojewody Śląskiego w kwocie 1 439 012 zł. Przyznano 1 751 stypendiów szkolnych, na które wydatkowano kwotę 1 627 648 zł. Na wypłatę zasiłków szkolnych dla 54 uczniów wykorzystano kwotę 21 850 zł.

W celu umożliwienia wykorzystania przyznanego stypendium szkolnego przez uczniów z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej realizowano zakupy bezgotówkowe. W tym celu zawarto porozumienia o współpracy ze sklepami, placówkami handlowo-usługowymi, w których osoby posiadające przyznane decyzją administracyjną stypendium szkolne wraz z pedagogami szkolnymi lub innymi osobami wskazanymi przez dyrektorów częstochowskich szkół mogły dokonywać zakupów bezgotówkowych, za które płatność w formie przelewu dokonywał Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki

Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizując zadanie wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wypłaca przyznane przez sąd wynagrodzenia za sprawowanie opieki dla ustanowionych opiekunów prawnych. Środki na ten cel pochodzą z dotacji Wojewody Śląskiego.

W roku sprawozdawczym wydatkowano kwotę 128 636 zł. Środki te przeznaczone były na wypłatę wynagrodzenia dla 24 opiekunów sprawujących opiekę nad 43 osobami.

Realizacja projektów współfinansowanych ze środków unii europejskiej

W 2016 r. realizowano projekt pn. „Zmieniając dziś, projektujesz lepsze jutro” oraz projekt „Wsparcie rodziny – Jasne, że tak”. Realizacja pierwszego projektu rozpoczęła się 1 października 2015 r. Celem głównym projektu jest wzrost zdolności do zatrudnienia oraz aktywizacja społeczna 250 mieszkańców Gminy Miasta Częstochowy korzystających z pomocy społecznej. Grupą docelową interwencji były osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego, m.in. osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, osoby z niepełnosprawnością i osoby bezdomne. Budżet projektu w 2016 r. wyniósł 1 129 600 zł.

W ramach projektu podjęto działania z zakresu aktywnej integracji. Zrealizowano 147 rozszerzonych kontraktów socjalnych, których celem było zwiększenie aktywności społecznej uczestników projektu. Zorganizowano szereg warsztatów rozwoju osobistego zwiększających konkretne umiejętności osób w nich uczestniczących oraz usługi life-coachingu.

Mając na uwadze zwiększenie aktywności zawodowej uczestników, w ramach niniejszego zadania we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie zorganizowano Program Aktywizacja i Integracja, który ukończyło 38 uczestników projektu. W zakresie aktywizacji zawodowej skierowano również 14 uczestników projektu do realizacji praktyki zawodowej w pracowniach CIS.

W ramach działań środowiskowych przygotowano konkurs na zlecenie zadania publicznego na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pn. „Organizowanie Społeczności Lokalnej na terenie dzielnic Miasta Częstochowy”. W wyniku konkursu wyłoniono 6 organizacji pozarządowych, z którymi podpisano umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego, mające na celu tworzenie podstaw społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie świadomości odpowiedzialności obywatelskiej mieszkańców poszczególnych dzielnic objętych wsparciem, tj.: Zawodzie-Dąbie, Raków, Stare Miasto, Ostatni Grosz, Trzech Wieszczy, Stradom.

Kolejne działania środowiskowe realizowane w ramach projektu skierowane były do osób z niepełnosprawnością, osób realizujących pieczę zastępczą i osób bezdomnych. Działania te skierowane były także do ogółu społeczności Miasta, w celu przybliżenia problemów dotyczących ww. grup społecznych oraz eliminowanie postaw dyskryminujących.

Realizacja powyższych działań przyczyniła się pośrednio do zwiększenia aktywnego udziału organizacji pozarządowych, działających w obszarze aktywizacji i reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców potrzebujących wsparcia w zakresie włączenia społecznego, w realizację założeń polityki społecznej Władz Miasta Częstochowy. Realizacja projektu pozwoliła na zatrudnienie dodatkowych pracowników świadczących bezpośrednią pracę osobom potrzebującym. Zatrudnienie 8 pracowników socjalnych świadczących pogłębioną pracę socjalną pomogło pracownikom socjalnym rejonowych zespołów, w działaniach związanych z bezpośrednią pracą z klientem i rodziną na rzecz aktywizacji klientów objętych wsparciem. Zatrudnienie Streetworkera działającego w środowisku osób

bezdolnych pozwoliło na lepsze zdiagnozowanie potrzeb osób dotkniętych problemem bezdomności, przebywających na terenie Miasta i zastosowanie nowych form pomocy dla tychże osób.

Od 1 lipca 2016 r. rozpoczęto realizację projektu „Wsparcie rodziny – Jasne, że tak”. Celem głównym projektu jest podniesienie dostępności i jakości usług wsparcia rodziny na terenie Gminy Miasta Częstochowy poprzez działalność utworzonej Poradni dla rodziny i Punktu interwencji kryzysowej dla dzieci, które udziela wsparcia przynajmniej 185 mieszkańcom. Grupę docelową stanowiły zarówno Stowarzyszenie na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY” oraz Częstochowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej, jak i osoby bezpośrednio korzystające z usług ww. podmiotów. Działania skierowano do osób: niepełnoletnich, doświadczających przemocy w rodzinie (fizycznej, psychicznej, seksualnej), zaniedbania, sytuacji kryzysowej, pozostawionych bez opieki, narażonych na niebezpieczeństwo, potrzebujących krótkoterminowej pomocy i wsparcia do czasu rozwiązania sytuacji kryzysowej oraz niepełnoletnich w chronicznym kryzysie, a także do: kandydatów na rodziny zastępcze, rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin biologicznych (objętych wsparciem asystenta rodziny) przejawiających różnego typu dysfunkcje (np. patologie społeczne, zaburzenia struktury rodziny, braku wiedzy i kwalifikacji do wychowania dzieci). Budżet projektu w 2016 r. wyniósł 503 500 zł.

W ramach projektu podjęto działania wspierające i rozwijające asystenturę rodzinną i inne formy pracy z rodziną, które pozwalały na zwiększenie oferowanego wsparcia poprzez zwiększenie zatrudnienia specjalistów, tj. 5 asystentów rodziny o profilu podstawowym, 3 asystentów rodziny specjalistów, 3 opiekunów – trenerów, animatora wsparcia i superwizora do podniesienia jakości pracy specjalistów, a także osób do prowadzenia z rodzinami grup wsparcia, szkoleń i warsztatów dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz osób obecnie sprawujących pieczę zastępczą.

Utworzono Poradnię dla rodziny, która pozwoli na ułatwienie dostępu do bezpłatnych usług o wysokiej jakości, świadczonych przez specjalistów w zakresie dysfunkcji dotyczących rodziny. W poradni skorzystać można z usług: psychologa dziecięcego, pedagoga, terapeuty rodzinnego, logopedy, mediatora.

Utworzono Punkt Interwencji Kryzysowej dla dzieci PIKuś, który daje możliwość dotarcia z pomocą do dzieci i ich bliskich dotkniętych przemocą, zaniedbaniem, sytuacją kryzysową, pozostawionych bez opieki dorosłego, narażonych na niebezpieczeństwo, potrzebujących krótkoterminowej pomocy i wsparcia do czasu rozwiązania sytuacji kryzysowej, będących w chronicznym kryzysie. Uczestnicy otrzymali specjalistyczną pomoc i wsparcie, natomiast w koniecznych przypadkach pobyt w hostelu pod opieką pedagoga. Dzieci mogły skorzystać z pomocy socjalnej (wyżywienie i odzież). Można było również uzyskać informacje w ramach dyżuru telefonu interwencyjnego.

Ponadto w roku sprawozdawczym, w ramach umowy podpisanej z Instytucją Finansującą Projekt „Zł@pmy się w sieci - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Mieście Częstochowa”, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w imieniu Gminy Miasta Częstochowy zapewniał zachowanie trwałości projektu, poprzez zapewnienie użytkownikom sprzętu komputerowego usług serwisowania oraz dostępu do Internetu. Celem projektu było likwidowanie barier i przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu społeczności lokalnej w Mieście Częstochowa poprzez zwiększenie stopnia wykorzystania Internetu wśród osób z rodzin zastępczych oraz dzieci i młodzieży uczącej się, będącej w trudnej sytuacji materialnej i społecznej. Projektem objęto 130 gospodarstw mieszkalnych z terenu Miasta Częstochowy. Powyższe działania w ramach trwałości projektu wpisywały się w priorytet ujęty jako Inwestycje.

Działania samorządu terytorialnego jako organu prowadzącego publiczne szkoły i placówki oświatowe obejmowały świadczenie usług oświatowych stymulujących rozwój lokalny w warunkach zmian demograficznych.

Celem Miasta Częstochowy było przede wszystkim zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, wspomaganie szkół i placówek w osiągnięciu wysokich efektów kształcenia, poprawę warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowych oraz umożliwianie doskonalenia i doksztalcania nauczycieli. Działania priorytetowe w roku 2016 obejmowały dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy i mieszkańców, poprawę wyposażenia szkół i placówek oświatowych, poprawę jakości kształcenia na każdym poziomie, współpracę z podmiotami środowiska lokalnego oraz kształtowanie zachowań etycznych, prozdrowotnych i patriotyzmu wśród dzieci i młodzieży.

Wychowanie przedszkolne

W roku 2016 rekrutacja dla nowych kandydatów do przedszkoli/oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych lub zgłaszanych do innego przedszkola/oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej odbywała się, jak w latach poprzednich, przy wykorzystaniu systemu elektronicznego.

Celem zapewnienia miejsc wychowania przedszkolnego **powstało 18 nowych** oddziałów przedszkolnych, dzięki czemu powstało **dodatkowo 390 miejsc** dla dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.

Na doposażenie i remonty wydatkowano kwotę 201 500 zł. Dodatkowe miejsca otwarto w następujących szkołach i placówkach:

- Miejskim Przedszkolu nr 7 – 1 oddział,
- Miejskim Przedszkolu nr 8 – 2 oddziały zamiejscowe w Szkole Podstawowej nr 49 im. Janusza Kusocińskiego,
- Miejskim Przedszkolu nr 13 im. Krecika – 1 oddział,
- Miejskim Przedszkolu nr 16 – 2 oddziały zamiejscowe w Szkole Podstawowej nr 50 im. gen. Władysława Sikorskiego,
- Miejskim Przedszkolu nr 19 – 1 oddział,
- Miejskim Przedszkolu nr 37 – 1 oddział zamiejscowy w Szkole Podstawowej nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi im. Marii Skłodowskiej – Curie,
- Miejskim Przedszkolu nr 44 – 1 oddział zamiejscowy w Zespole Szkół nr 15,
- Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 1 – 1 oddział,
- Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 2 – 1 oddział,
- Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 3 – 2 oddziały,
- Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 5 – 2 oddziały,
- Szkole Podstawowej nr 24 im. Jana Marcina Szancera – 1 oddział,
- Szkole Podstawowej nr 42 im. Jana Brzechwy – 1 oddział,
- Szkole Podstawowej nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi im. Marii Skłodowskiej – Curie – 1 oddział.

W wyniku postępowania rekrutacyjnego do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych zostało przyjętych 901 dzieci, a w wyniku postępowania uzupełniającego 174 kandydatów.

W roku sprawozdawczym kontynuowano bezpłatne zajęcia języka angielskiego, które ułatwią naukę języków obcych na dalszych etapach edukacyjnych oraz podnoszą jakość edukacji przedszkolnej. Prowadzono także zajęcia logopedyczne z dziećmi wymagającymi pomocy logoterapeutycznej. Zajęcia te prowadzili nauczyciele specjaliści oraz nauczyciele wychowania przedszkolnego posiadający odpowiednie kwalifikacje.

Mając na celu zapewnienie miejsc wychowania przedszkolnego wszystkim dzieciom, które od 1 września 2017 r. mają prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego przygotowano *Uchwałę Nr 457.XXXIII.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego z zakresu wychowania przedszkolnego dla niepublicznych przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego oraz kryteriów wyboru ofert.*

Jednocześnie zaplanowano zwiększenie dotacji dla niepublicznych przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego, uwzględniając konieczność zapewnienia jak najlepszych warunków realizacji wychowania przedszkolnego.

Najważniejsze działania w zakresie ustalania sieci szkół i placówek oświatowych oraz ich organizacji

Odpowiadając na oczekiwania środowiska lokalnego, uczniów, ich rodziców, dyrekcji oraz nauczycieli Zespołu Szkół Specjalnych nr 28 z dniem 1 września 2016 r. utworzono Szkołę Specjalną Przystosowaną do Pracy nr 5. Podjęcie *Uchwały Nr 340.XXVI.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 23 czerwca 2016 r. w sprawie utworzenia Szkoły Specjalnej Przystosowanej do pracy nr 5 w Częstochowie* ma na celu zapewnienie uczniom specjalistycznego wsparcia, kontynuacji procesu edukacyjno – terapeutycznego uczniom niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Szkoła oferuje przysposobienie do pracy w warsztatach i pracowniach takich jak: pracownia gospodarstwa domowego, pracownia multimedialna i prac biurowych, pracownia artystyczna, pracownia kulinarna oraz zajęcia warsztatowe z zakresu ogrodnictwa i hotelarstwa.

W związku z nowelizacją ustawy o samorządzie gminnym zaistniała konieczność podjęcia uchwały mającej na celu dostosowanie Biura Finansów Oświaty do obowiązujących przepisów. *Uchwałę Nr 418.XXXI.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie organizacji wspólnej obsługi finansowo – księgowej szkół i placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Częstochowa* Biuro Finansów Oświaty wyznaczono do wspólnej obsługi finansowo - księgowej szkół i placówek oświatowych.

Zgodnie z *Uchwałę Nr 278.XXIII.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie nadania imienia Miejskiemu Przedszkolu nr 20 przy ul. Wierzbowej 20 w Częstochowie - Miejskiemu Przedszkolu nr 20* nadano imię Króla Macjusia Pierwszego.

Najważniejsze działania w zakresie oferty szkół ponadgimnazjalnych

W roku 2016 kontynuowano wspieranie szkolnictwa zawodowego poprzez dostosowanie kształcenia szkół ponadgimnazjalnych do lokalnych potrzeb rynku pracy. W rekrutacji na rok szkolny 2016/2017 zaproponowano uczniom nowe kierunki kształcenia:

- operator maszyn i urządzeń odlewniczych oraz modelarz odlewniczy w Zespole Szkół Technicznych,
- technik administracji, technik rachunkowości i florysta w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego,
- technik procesów introligatorskich i introligator w Zespole Szkół im. Bolesława Prusa,
- kierowca mechanik w Zespole Szkół Mechaniczno – Elektrycznych.

Zainicjowano także konkurs *Pracodawca wspierający szkolnictwo zawodowe*, którego organizatorem był Prezydent Miasta Częstochowy we współpracy z Zespołem Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych – Centrum Informacji Zawodowej. Inicjatywę skierowano do pracodawców wspierających szkoły techniczne i zawodowe, prowadzone przez Miasto Częstochowa.

Celem konkursu było wyróżnienie pracodawców uczestniczących w procesie kształcenia w szkołach technicznych i zawodowych, promowanie współpracy pracodawców ze szkołami oraz inspirowanie pracodawców do uczestnictwa w tworzeniu pozytywnego wizerunku szkolnictwa zawodowego.

Biorąc pod uwagę wymierne efekty współpracy pracodawców na rzecz wspierania procesów kształcenia poprzez doskonalenie umiejętności praktycznych uczniów, inwestowanie w bazę techniczno – dydaktyczną szkół, organizowanie konkursów i olimpiad oraz udział w projektach finansowanych ze środków Unii Europejskiej, komisja konkursowa wyłoniła zwycięzców: *Zakład Cukierniczy Michaś* oraz *Z.P.U. Automex – mgr inż. Stanisław Ociepa*.

Wdrażanie systemu reformy edukacji

Po ogłoszeniu przez Ministerstwo Edukacji Narodowej koncepcji zmiany ustroju szkolnego w Polsce, w tym odtworzenie ośmioletnich szkół podstawowych i likwidacji gimnazjów, przystąpiono do przygotowań mających na celu jak najlepsze wprowadzenie w mieście Częstochowa zapowiadanych zmian. Przede wszystkim na bieżąco analizowano projekty przepisów wykonawczych, zapowiedzi ministerstwa kierujące wprowadzane zmiany, analizowano projekty ustaw: Ustawy Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe oraz ustawę Prawo Oświatowe. Jednocześnie przystąpiono do opracowania koncepcji sieci szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Poza pracami koncepcyjnymi w roku sprawozdawczym zrealizowano inne zadania.

W styczniu 2016 r. z udziałem nauczycieli, rodziców, związków zawodowych, parlamentarzystów w sali sesyjnej Urzędu Miasta Częstochowy odbyła się konferencja *Gimnazjum - sukces czy porażka*, która była próbą bilansu funkcjonowania w Polskim ustroju szkolnym gimnazjów. Był to również początek szerszej dyskusji nad zapowiedzianymi zmianami modyfikacji ustroju szkolnego, w których to zmianach likwidacja gimnazjów stanowi kluczowy element reformy.

Dyrektorzy szkół i placówek oraz przedstawiciele Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Częstochowy w okresie od stycznia do grudnia 2016 r. uczestniczyli we wszystkich naradach, szkoleniach i konsultacjach poświęconych planowanej reformie, a organizowanych przez Kuratorium Oświaty, związki zawodowe i Wydział Nadzoru Prawnego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Analizowano ukazujące się w prasie i innych środkach masowego przekazu informacje dotyczące harmonogramu wdrażania reformy oraz konkretnych rozwiązań strukturalnych, programowych i organizacyjnych w zreformowanej szkole. We współpracy z dyrektorami szkół na bieżąco przygotowywano analizy dotyczące kwestii zatrudnienia nauczycieli w zreformowanej szkole, organizacji szkół w świetle nowej podstawy programowej, potrzeb głównie finansowych, związanych z koniecznością dostosowania szkół do realizacji nowej podstawy programowej, kształcenia ogólnego i organizacji nauki w ośmioletniej szkole podstawowej. Dokonywano ponadto analiz funkcjonowania w nowych realiach szkolnych szkolnictwa zawodowego i specjalnego.

Powierzenia stanowisk dyrektora szkoły lub placówki oświatowej

Celem wyłonienia kadry zarządzającej oświatą, w roku 2016 odbyły się 24 konkursy na stanowiska dyrektorów szkół i placówek oświatowych, w wyniku których nauczycielom powierzono stanowiska dyrektora szkoły na okres 5 lat szkolnych. Przedłużono także kadencje 8 dyrektorom szkół i placówek oświatowych.

Doskonalenie i doksztalcanie zawodowe nauczycieli oraz wspieranie dyrektorów szkół i placówek oświatowych w zakresie realizacji przez nich funkcji kierowniczych

Dążąc do poprawy jakości pracy szkół i placówek oświatowych na doskonalenie i doksztalcanie zawodowe nauczycieli wydatkowano kwotę 598 016 zł. Pozwoliło to nauczycielom szkół prowadzonych przez Miasto Częstochowa na udział w studiach podyplomowych, kursach kwalifikacyjnych, kursach doskonalących lub innych formach doskonalenia zawodowego.

Kontynuowano także wzajemną wymianę doświadczeń oraz współpracę międzykulturową między Miastem Częstochowa a Dientzenhofer – Gymnasium Bamberg. W styczniu 2016 w Częstochowie gościła grupa niemieckich nauczycieli – stażystów, a w lipcu 2016 grupa częstochowskich nauczycieli miała okazję hospitaować lekcje, wymienić doświadczenia i nawiązać współpracę z nauczycielami w ambergu. Wizyty zostały sfinansowane ze środków Miasta Częstochowa w ramach *Porozumienia w sprawie wzajemnej hospitalacji bawarskich i polskich nauczycieli w Bambergu i Częstochowie*.

Doskonalenie oraz wspieranie nauczycieli w realizacji zadań edukacyjnych realizowano również poprzez przedsięwzięcia Samorządowego Ośrodka Doskonalenia. W roku sprawozdawczym ośrodek realizował zadania m.in. organizując różnorodne formy doradztwa i doskonalenia zawodowego zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami nauczycieli (konsultacje indywidualne, konferencje przedmiotowo – metodyczne, szkolenia nieodpłatne i płatne, granty, projekty), kursy kwalifikacyjne, współpracę ze środowiskiem lokalnym. We współpracy z Akademią im. Jana Długosza proponowano także studia podyplomowe z zakresu *Profilaktyki społecznej z elementami doradztwa*, a z Wyższą Szkołą Biznesu w Dąbrowie Górniczej – studia podyplomowe z zakresu *Zarządzania placówkami oświatowymi* oraz *Rytmiki i tańca w wychowaniu muzycznym – ruchowym dzieci i młodzieży*. Ponadto,

dla nowo powołanej kadry kierowniczej szkół i placówek oświatowych, przeprowadzono cykl spotkań w ramach seminarium *Zarządzanie placówką oświatową w praktyce*.

Kontynuowano także działalność dwóch zespołów powołanych w Samorządowym Ośrodku Doskonalenia: Zespołu informatyków oraz Zespołu ds. BHP. Mają one na celu zapewnienie częstochowskim szkołom i placówkom oświatowym wsparcia w zakresie utrzymania sprawności infrastruktury informatycznej i efektywnego wykorzystania narzędzi technologii informacyjnej w procesie dydaktycznym oraz usług w zakresie: szkoleń BHP, oceny ryzyka zawodowego, udziału w przeglądach obiektów budowlanych, kontroli stanu technicznego i bezpieczeństwa, współpracy z instytucjami takimi jak: Państwowa Inspekcja Pracy, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Państwowa Straż Pożarna, Urząd Dozoru Technicznego oraz realizacji umów z zakresu medycyny pracy.

Nagrody Prezydenta Miasta Częstochowy dla dyrektorów i nauczycieli

Dostrzegając zaangażowanie nauczycieli w pracę dydaktyczną – wychowawczą, opiekuńczą – wychowawczą oraz szczególny wkład w życie szkoły i lokalnej społeczności 124 częstochowskich nauczycieli otrzymało *Nagrody Prezydenta Miasta Częstochowy za osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej*. Wyróżnienia wręczono z okazji Dnia Edukacji Narodowej, podczas uroczystości w Miejskim Domu Kultury. Przyznano 2 nagrody pieniężne I stopnia, 5 nagród pieniężnych II stopnia oraz 117 nagród pieniężnych III stopnia – łącznie 371 455 zł.

Akty nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela – stopień nauczyciela mianowanego

W roku sprawozdawczym przyjęto 53 wnioski nauczycieli kontraktowych ubiegających się o kolejny stopień awansu zawodowego oraz przeprowadzono postępowania egzaminacyjne na stopień nauczyciela mianowanego, wynikiem których wydano decyzje administracyjne o nadaniu stopnia awansu zawodowego nauczyciela mianowanego. Pozwoliło to grupie nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez Miasto Częstochowa podnieść kwalifikacje zawodowe oraz wysokość wynagrodzenia zasadniczego.

Realizacja Rządowego programu pomocy uczniom – Wyprawka szkolna

Podobnie jak w latach poprzednich realizowano program pomocy uczniom – *Wyprawka szkolna*. Pomoc skierowana była do uczniów: słabo widzących, niesłyszących, słabo słyszących, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnościami sprzężonymi, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego uczęszczających do klasy VI szkoły podstawowej, klasy III gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej: zasadniczej szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego, technikum lub szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Ze wsparcia w formie dofinansowania podręczników w łącznej kwocie 124 483 zł skorzystało 464 uczniów.

Realizacja zadania zleconego z zakresu administracji rządowej w zakresie wyposażenia szkół w podręczniki oraz materiały edukacyjne i ćwiczeniowe oraz zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych w przypadku szkół prowadzonych przez osoby prawne inne niż jst lub osoby fizyczne

W roku sprawozdawczym, w ramach otrzymanej dotacji celowej z budżetu państwa, na realizację zadania zleconego z zakresu administracji rządowej w zakresie wyposażenia szkół w podręczniki oraz materiały edukacyjne i ćwiczeniowe oraz zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych w przypadku szkół prowadzonych przez osoby prawne inne niż jst lub osoby fizyczne wydatkowano łącznie kwotę 1 387 292 zł. Ze wsparcia skorzystało łącznie 98 szkół.

System doradztwa zawodowego

W roku 2016 kontynuowano realizację jednolitego systemu doradztwa zawodowego. Jego celem jest pomoc młodzieży w wyborze kierunków kształcenia, zawodu oraz planowaniu kariery zawodowej.

Koordynatorzy szkolni Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego, we wszystkich typach szkół prowadzonych przez Miasto Częstochowa realizowali zadania z zakresu: prowadzenia

zajęć indywidualnych i grupowych z doradztwa edukacyjno – zawodowego, opracowania Wewnętrzznego Systemu Doradztwa Zawodowego wraz z dyrektorem szkoły, radą pedagogiczną i koordynatorem z Centrum Informacji Zawodowej, gromadzenia i udostępniania pomocy metodycznych (filmy, programy komputerowe, kwestionariusze), gromadzenia i udostępnienia informacji zawodowej i edukacyjnej w szkole, organizowania spotkań z pracownikami poradni, wycieczek zawodoznawczych, prelekcji i warsztatów dla rodziców, koordynowania realizacji Wewnętrzznego Systemu Doradztwa Zawodowego na terenie szkoły oraz monitorowania i ewaluacji realizacji Wewnętrzznego Systemu Doradztwa Zawodowego.

Nagrody Prezydenta Miasta Częstochowy dla uczniów szczególnie uzdolnionych

W roku sprawozdawczym 64 uczniów otrzymało *Nagrodę Prezydenta Miasta Częstochowy dla uczniów szczególnie uzdolnionych*. Wyróżniono 15 uczniów szkół podstawowych (po 600 zł), 31 uczniów gimnazjów (po 800 zł) i 18 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (po 1100 zł). Łączna kwota rozdysponowanych środków finansowych wyniosła 53 600 zł. Nagroda stanowi formę pomocy materialnej dla najzdolniejszych uczniów częstochowskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem szkół artystycznych) i jest wyróżnieniem indywidualnym dla tych, których zainteresowania wykraczają poza program szkolny i którzy mogą poszczycić się znaczącymi osiągnięciami w nauce, pracy naukowej, artystycznej i kulturalnej, a w szczególności są laureatami konkursów interdyscyplinarnych, przedmiotowych i olimpiad co najmniej szczebla wojewódzkiego. Wyróżnienia wręczono podczas uroczystej gali, która odbyła się w Dzień Dziecka.

Program Ferie w mieście i Lato w mieście

W roku 2016 na realizację przez szkoły i placówki oświatowe m. in. półkolonii, zajęć plastycznych, sportowych, świetlicowych, wyjść do kina, teatru oraz wycieczek przeznaczono łącznie kwotę 42 741 zł. Program Ferie/Lato w mieście to cykliczny program realizowany w okresie ferii letnich i zimowych. Jego celem jest zapewnienie uczniom częstochowskich szkół możliwości bezpiecznego wypoczynku, zdobywanie nowych doświadczeń i rozwijanie zainteresowań.

Dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników

W celu przygotowania zawodowego - poprzez praktyczną naukę zawodu lub przyuczeniu do wykonywania określonej pracy młodocianych 70 pracodawcom, którzy zawarli umowę o pracę z 106 młodocianymi pracownikami w ramach dofinansowania przekazano łącznie kwotę 707 228 zł.

Wspieranie szkolenia sportowego dzieci i młodzieży oraz kształtowanie nawyków prozdrowotnych

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom lokalnego środowiska sportowego oraz uczniów chcących rozwijać swoje umiejętności w różnych dyscyplinach sportu podpisano porozumienie z Klubem Uczelnianym AZS Politechniki Częstochowskiej, którego przedmiotem jest współpraca w zakresie prowadzenia w Gimnazjum nr 13 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Ignacego Jana Paderewskiego klasy sportowej o profilu koszykówki.

Młodzież chcąc doskonalić umiejętności w klasie sportowej o profilu lekkoatletyka dziewcząt i chłopców od 1 września 2016 r. może rozwijać swoje uzdolnienia w Gimnazjum nr 7 im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Oddziały sportowe powstały w wyniku porozumienia Miasta Częstochowy z Klubem Sportowym CKS "Budowlani".

W roku sprawozdawczym kontynuowano wspieranie młodzieży uzdolnionej sportowo w piłce siatkowej w Siatkarskich Ośrodkach Szkolnych funkcjonujących w IX Liceum Ogólnokształcącym im. Cypriana Kamila Norwida oraz Gimnazjum nr 17 im. Huberta Wagnera. Program ma na celu upowszechnianie sportu wśród młodzieży w zakresie piłki siatkowej, umożliwia zajęcia sportowe równoległe z programem kształcenia ogólnego.

Możliwość rozwijania umiejętności sportowych w zakresie piłki nożnej zapewniały, wspierane przez organ prowadzący, oddziały sportowe istniejące w Gimnazjum nr 7 im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego oraz Gimnazjum nr 9 im. Adama Mickiewicza. Kształcenie w oddziałach o profilu speedrower kontynuowała także młodzież Gimnazjum nr 3 im. Armii Krajowej.

Zgodnie z założeniami *Programu Powszechnej Nauki Pływania*, skierowanego dla uczniów klas II szkół podstawowych, których organem prowadzącym jest Miasto Częstochowa, wspierano rozwój sprawności fizycznej, opanowanie umiejętności pływania i nurkowania oraz rozwijano nawyk

aktywności fizycznej. W roku sprawozdawczym sfinansowano zakup dodatkowego sprzętu do nauki pływania. Podsumowaniem edycji programu w 2016 roku były zawody pływackie, w których rywalizowało 320 uczestników.

Zauważając zainteresowanie dzieci i młodzieży oraz mieszkańców miasta dostępem do pływalni zlokalizowanych w częstochowskich szkołach podjęto decyzję o udostępnieniu basenów przyszkolnych w weekendy oraz w okresie ferii letnich i zimowych. Pozwoli to na korzystanie z tej aktywności fizycznej większej liczbie mieszkańców Częstochowy.

W celu poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży wobec różnorodnych zagrożeń w szkole oraz najbliższym otoczeniu wraz z Samorządowym Ośrodkiem Doskonalenia i Komendą Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w klasach II wybranych szkół podstawowych kontynuowano realizację programu edukacyjnego *Bezpieczne Życie*. Podstawową wartością programu jest dobre przygotowanie nauczycieli do realizacji treści związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa. Program oprócz edukacji dzieci obejmuje szereg przedsięwzięć adresowanych do dyrektorów szkół, administracji szkół oraz nauczycieli

W roku sprawozdawczym przeznaczono środki finansowe na zakup nagród dla laureatów *II Miejskiego Konkursu Recepta na zdrowie*. Został on zrealizowany w ramach działania *Zespołu ds. wdrażania na terenie Miasta Częstochowy programu upowszechniającego zasady zdrowego żywienia wśród dzieci i młodzieży wśród dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach prowadzonych przez Miasto Częstochowa*. Celem działania zespołu jest zmiana nawyków żywieniowych i kształtowania postaw prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży jak również wśród pracowników szkół prowadzonych przez miasto.

Uroczystości jubileuszowe częstochowskich szkółach i placówkach oświatowych

W roku 2016 dofinansowano organizację uroczystości związanych z jubileuszami istnienia częstochowskich szkół i placówek oświatowych. Uroczyste akademie zorganizowano odbyły się w:

- Zespole Szkół im. Jana Kochanowskiego - 95 – lecie istnienia,
- Szkole Podstawowej nr 25 im. Stanisława Staszica - 90 – lecie istnienia,
- Miejskim Przedszkolu Integracyjnym nr 35 im. Małego Księcia - 70 – lecie istnienia,
- Technicznych Zakładach Naukowych im. Gen. Władysława Sikorskiego - 70 – lecie istnienia,
- Szkole Podstawowej nr 13 im. Kornela Makuszyńskiego 70 – lecie istnienia,
- Miejskim Przedszkolu nr 2 i Szkole Podstawowej nr 40 wchodzących w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 1 - 55 – lecie i 50 – lecie istnienia,
- Szkole Podstawowej nr 42 im. Jana Brzechwy 50 – lecie istnienia,
- Miejskim Przedszkolu nr 14 - 35 – lecie istnienia,
- Miejskim Przedszkolu nr 8 - 35 – lecie istnienia,
- Miejskim Przedszkolu nr 20 im. Króla Macjusia Pierwszego - 25-lecie istnienia.

Wspieranie szkół i placówek oświatowych w realizacji programów finansowanych ze środków unijnych

W roku sprawozdawczym przygotowano pełnomocnictwa dla dyrektorów szkół i placówek umożliwiając korzystanie z programów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej dzięki czemu realizowano 6 projektów w ramach programu Erasmus+, 9 projektów w ramach programu PO WER, 1 projekt w ramach programu Polska – Ukraińska Rada Wymiany Młodzieży oraz 1 działanie w ramach Funduszu Sypendialnego i Szkoleniowego Norway Grants. Pozyskano w ten sposób dofinansowanie w kwocie 488 818 EURO. Celem prowadzonych projektów było wspieranie mobilności kadry edukacyjnej oraz uczniów jak również wymiany młodzieży umożliwiające rozwijanie umiejętności językowych.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W ramach otwartego konkursu na realizację zadania publicznego w ramach *Oświaty i edukacji* 14 organizacjom społecznym przekazano łącznie kwotę 30 682 zł. Organizacje pozarządowe aktywnie wspierały realizację zadań oświatowych prowadząc działalność z zakresu oświaty i wychowania. Dzięki przyznanym środkom finansowym stowarzyszenia realizowały m. in. zadania umożliwiające dzieciom i młodzieży poznanie miasta, regionu, rozwijanie swojej wiedzy z różnych dziedzin czy udział w imprezach integracyjnych i profilaktycznych.

Oświata niepubliczna

W ramach prowadzonej ewidencji, obejmującej szkoły i placówki prowadzone przez podmioty inne niż samorząd uzupełniająca ofertę kształcenia i opieki, w roku sprawozdawczym dokonano wpisów nowych szkół i placówek oświatowych: 1 przedszkola, 1 zespołu szkolno – przedszkolnego, 2 gimnazjów, 1 technikum, 2 liceów ogólnokształcących, 3 szkół policealnych oraz 6 placówek oświatowych.

W związku ze zmianami ustawy o systemie oświaty, którą wprowadzono m.in. zmiany zasad obliczania dotacji dla szkół i placówek niepublicznych i publicznych przygotowano projekt uchwały regulujący tryb udzielania dotacji dla wymienionych placówek. Zaproponowane zapisy mają ułatwić rozliczanie i kontrolę wykorzystania środków dotacji pochodzących z budżetu miasta Częstochowy. Organ stanowiący podjął w tej sprawie *Uchwałę Nr 430.XXXII.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 1 grudnia 2016 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie udzielania i rozliczania dotacji dla szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż miasto Częstochowa lub osoby fizyczne oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich pobrania i wykorzystania.*

Wspieranie pozostałych działań i inicjatyw

W roku 2016, w ramach współpracy z Wyższą Szkołą Biznesu w Dąbrowie Górniczej oraz Samorządowym Ośrodkiem Doskonalenia, sfinansowano cykl konferencji pod nazwą *Akademia Młodego Przedsiębiorcy*. Spotkania dedykowane młodzieży szkolnej mają na celu przekazywanie wiedzy i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości oraz kontakt z praktykami ze świata biznesu.

W roku sprawozdawczym pokryto koszty pilotażowego programu zajęć matematycznych prowadzonych przez Fundację im. Marii Cywińskiej *Cała Polska Liczy Dzieciom*. Dzieci z Miejskiego Przedszkola nr 22 im. Marii Montessori wchodzącego w skład Zespołu szkolno – Przedszkolnego nr 2 miały okazję rozwijać potencjał intelektualny w aspekcie języka szkolnej matematyki.

W roku 2016, wraz z koordynatorem programu Magdaleną Celeban z Zespołu Szkół Samochodowo – Budowlanych, partnerami: Zespołem Szkół Technicznych, Samorządowym Ośrodkiem Doskonalenia oraz Akademią im. Jana Długosza, kontynuowano upowszechnianie wiedzy o ochronie danych osobowych i prawie do prywatności wśród uczniów oraz mieszkańców Częstochowy.

Dzięki udziałowi w kolejnych edycjach Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego *Twoje dane – Twoja sprawa* Generalnego Inspektora Ochrony Danych osobowych zorganizowano m. in. konkurs na plakat oraz szkolenie, w którym udział wzięli mieszkańcy Częstochowy oraz szkolenie dla pracowników oświaty chcących poszerzyć swoją wiedzę w tej tematyce. Uczniowie brali udział w warsztatach dotyczących ochrony danych osobowych, które prowadzone były w języku angielskim, konkursach z tego zakresu oraz mogli spotkać się z przedstawicielami fundacji zajmujących się przemocą werbalną w internecie. Nauczyciele mieli okazję poszerzyć swoją wiedzę w zakresie otwartych zasobów edukacyjnych oraz otrzymali materiały do prowadzenia lekcji związanych z ochroną danych osobowych.

Dofinansowanie i realizacja przedsięwzięć edukacyjnych

Mając na celu rozwijanie współpracy zagranicznej oraz poznawanie kultury i tradycji wschodnich sąsiadów sfinansowano realizację projektu *Częstochowa – Grodno*. W ramach wydatkowanych środków zorganizowano pobyt w Częstochowie uczniów i opiekunów ze Społecznej Polskiej Szkoły na Białorusi, warsztaty uczniów z Grodna, spotkania i wycieczki oraz organizację koncertu *Honorowym Obywatelom Miasta Częstochowy*, w którym aktywnie uczestniczyli zaproszeni goście z zagranicy.

Kolejny raz aktywnie włączono się również w akcję charytatywną *Pomoc Polakom na Wileńszczyźnie*, polegającej na zbiorce darów dla uczniów polskich szkół na Litwie. Dodatkowo sfinansowano wyjazd uczniów Szkoły Podstawowej nr 48, głównego koordynatora akcji wśród szkół podstawowych, na Litwę. Umożliwienie spotkania z uczniami polskich szkół na Litwie miało na celu pielęgnowanie patriotyzmu oraz ułatwienie nawiązania nowych kontaktów.

W roku sprawozdawczym wsparto doskonalenie umiejętności językowych nauczycieli i uczniów oraz wymianę doświadczeń poprzez dofinansowanie programów współpracy zagranicznej. Środki finansowe otrzymało I Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego na wymianę partnerską z Ehrenbürg – Gymnasium Forchheim.

Wzmacniając proces edukacji dzieci i młodzieży przekazano środki finansowe na organizację konkursów. Dzięki dofinansowaniu szkoły zorganizowały m. in.: *Mistrzostwa Pierwszej Pomocy Polskiego Czerwonego Krzyża, XVIII Częstochowski Przegląd Gazet Szkolnych, Regionalny Festiwal Piosenki Europejskiej, X Konkurs Recytatorski im. Ludmiły Marjańskiej, III Powiatowy Konkurs Filatelistyczny Tradycje Świąt Bożego Narodzenia czy XXI Regionalny Konkurs Najsprawniejszy w zawodzie.*

Wspólnie z Samorządowym Ośrodkiem Doskonalenia oraz Akademią im. Jana Długosza i IV Liceum Ogólnokształcącym im. Henryka Sienkiewicza przeprowadzono IV edycję *Powiatowego Konkursu Wiedzy o Katyniu – w tablicach katyńskich pamięci zapisane*. Konkurs ma na celu przypomnienie faktów historycznych związanych ze zbrodnią katyńską, uczczenie ofiar zbrodni, kształtowanie wśród młodzieży pozytywnych postaw i szacunku do przeszłości.

W roku sprawozdawczym odbył się także finał *III. Powiatowego Konkursu Wiedzy o Najnowszej Historii Polski Od narodzin Solidarności do wolnej Polski. Polska w latach 1980-2015*. Konkurs organizowany przez Urząd Miasta Częstochowy, Samorządowy Ośrodek Doskonalenia oraz Zarząd Regionu Częstochowskiego NDZZ "Solidarność", adresowany był do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych Częstochowy oraz powiatów: częstochowskiego i myszkowskiego. Celem Turnieju jest m.in. przypomnienie najważniejszych wydarzeń z najnowszej historii Polski, które doprowadziły do powstania suwerennego państwa polskiego, upamiętnienie sylwetek wybitnych działaczy opozycyjnych, którzy wpłynęli na najnowsze dzieje Polski, kształtowanie wśród młodzieży pozytywnych postaw wobec przeszłości, tradycji naszego narodu oraz losów, małej Ojczyzny.

Uczniowie gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, wzięli udział w II edycji *Multimedialnego Konkursu Żołnierze wyklęci – żołnierze niezłomni*, zorganizowanej wspólnie z Samorządowym Ośrodkiem Doskonalenia. Najważniejszym celem konkursu było przybliżenie częstochowskiej młodzieży postaci żołnierzy podziemia antykomunistycznego walczących o suwerenną Polskę w latach 1944-1963. Zadaniem uczestników było przygotowanie prezentacji multimedialnej poświęconej wybranemu żołnierzowi *wyklętemu*. Konkurs spotkał się z dużym zainteresowaniem częstochowskiej młodzieży, gdyż do organizatorów napłynęło aż 66 prac.

W roku 2016 odbyła się także V. edycja *Międzyszkolnego Konkursu Szkolne Izby Pamięci i Tradycji Narodowej*. Celem konkursu było kształtowanie poczucia tożsamości narodowej i kulturowej, edukacja patriotyczna oraz promocja szkolnych izb pamięci, izb tradycji i regionalnych kącików historycznych. Konkurs rozgrywany był w dwóch kategoriach: *Budujemy szkolne izby pamięci narodowej i Historia w przedmiotach zakłęta*.

We współpracy z Samorządowym Ośrodkiem Doskonalenia oraz I Liceum Ogólnokształcącym im. Juliusza Słowackiego przeprowadzono VI. *Powiatowy Turniej Wiedzy o Samorządzie Terytorialnym*. Konkurs miał na celu upowszechnianie wiedzy o samorządzie terytorialnym oraz kształtowanie postaw obywatelskich. Uczniowie musieli wykazać się wiedzą z zakresu działań samorządu terytorialnego oraz mieli okazję wziąć udział w symulacji sesji Rady Miasta przeprowadzonej w sali sesyjnej przez radnych miasta Częstochowy. Podczas podsumowania konkursu mogli także zwiedzić Urząd Miasta Częstochowy i zapoznać się z zadaniami realizowanymi przez wydziały.

W roku sprawozdawczym kontynuowano projekt *Częstochowa w XX-leciu międzywojennym*. Wspólnie z organizatorami: Akademią im. Jana Długosza, Zespołem Szkół Technicznych, Zespołem Szkół Gastronomicznych im. M. Skłodowskiej – Curie, Zespołem Szkół im. Jana Kochanowskiego, VI Liceum Ogólnokształcącym im. Jarosława Dąbrowskiego, Muzeum Częstochowskim, Związkiem Harcerstwa Polskiego Hufiec Częstochowa, Gimnazjum nr 5 im. Mikołaja Reja, Gimnazjum nr 12 im. Jana Matejki, Szkołą Podstawową nr 52 im. Małego Powstańca, Samorządowym Ośrodkiem Doskonalenia, Stowarzyszeniem Historycznym *Reduta Częstochowa* oraz Instytutem Pamięci Narodowej przeprowadzono działania takie jak: konkurs plastyczny, konferencja naukowa, koncert patriotyczny, gra terenowa, test wiedzy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, rajd rowerowy oraz wycieczka dla uczniów i nauczycieli.

Dofinansowano również obchody *Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych*, w ramach których młodzież częstochowskich szkół mogła obejrzeć film *Pamięci Witolda Pileckiego* oraz wziąć udział w koncercie. Obchodom towarzyszyła wystawa na Placu Biegańskiego oraz uroczystości miejskie.

W roku sprawozdawczym przekazano także środki finansowe na organizację programów realizowanych cyklicznie przez szkoły i placówki oświatowe lub inne działania, w których udział biorą uczniowie: *Zapał się na niebiesko dla autyzmu – Częstochowa 2016* - obchody Światowego Dnia Wiedzy na temat Autyzmu, *Spotkania w piątce* – koncert w wykonaniu zespołu FIVE O'CLOCK ORCHESTRA połączony z prelekcją na temat historii jazzu tradycyjnego czy zakup nagród dla uczniów biorących udział w wykładach i zajęciach laboratoryjnych *Częstochowskiego Uniwersytetu Młodzieżowego Politechniki Częstochowskiej*.

Dane z zakresu wydatków na edukację znajdują się w dokumencie pt. *Sprawozdanie Prezydenta Miasta Częstochowy w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania budżetu miasta Częstochowy za rok 2016 i sprawozdań z wykonania planów finansowych instytucji kultury i samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej za 2015 rok i przedłożenia Radzie Miasta Częstochowy oraz Regionalnej Izbie Obrachunkowej*

<https://bip.czystochowa.pl/artykuly/33091/sprawozdania-z-wykonania-budzetu>

- Informacja na temat konkursów przedmiotowych, w których uczniowie częstochowskich szkół zajęli wysokie i punktowane lokaty znajduje się w suplemencie na końcu sprawozdania.
- Informacja na temat współpracy zagranicznej szkół znajduje się w suplemencie na końcu sprawozdania.

Zarządzanie kryzysowe, ochrona ludności i sprawy obronne

Zasadniczym celem podejmowanych w 2016 r. działań była organizacja zabezpieczenia wizyty Ojca Świętego Franciszka w dniu 28 lipca 2016 r. oraz kontynuacja wieloletnich inwestycji w zakresie wybudowania i uruchomienia trzeciej stacji pomiaru wysokości wody na rzece Stradomce przepływającej przez teren miasta Częstochowy. Kontynuowano również rozbudowę systemów wczesnego ostrzegania w zakresie zapobiegania sytuacjom kryzysowym, reagowania i usuwania skutków katastrof naturalnych i awarii technicznych oraz modernizację Miejsko – Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Uczestniczono w międzynarodowym ćwiczeniu pk.: „ANAKONDA 2016” celem realizacji zadań obronnych w warunkach współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa państwa. W tym celu wykonywano szereg przedsięwzięć organizacyjnych, logistycznych oraz planistycznych. Ponadto prowadzono działania w poniższym zakresie:

- zabezpieczenie logistyczne Wydziału Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych,
- zapewnienie gotowości bojowej jednostek ochotniczych straży pożarnych (OSP) działających na terenie miasta,
- popularyzację zarządzania kryzysowego, ochrony przeciwpożarowej i obrony cywilnej w szkołach, placówkach oświatowych oraz zakładach pracy.

Organizacja wizyty w Częstochowie Ojca Świętego Papieża Franciszka

W dniu 28 lipca 2016 roku w ramach Roku Jubileuszowego 1050 rocznicy Chrztu Polski w Częstochowie została odprawiona Msza Święta koncelebrowana przez Jego Świątobliwość Ojca Świętego Papieża Franciszka w obecności Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i najwyższych władz państwowych. Na uroczystość przybyli wierni z Polski i ze świata. Zadania związane z przebiegiem uroczystości były realizowane w oparciu o ustawę z dnia 18 marca 2016 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z organizacją wizyty Jego Świątobliwości Papieża Franciszka w Rzeczypospolitej Polskiej oraz Światowych Dni Młodzieży – Kraków 2016” oraz akty prawa miejscowego wydane przez Wojewodę Śląskiego i Małopolskiego. Celem realizacji zadań związanych z wizytą papieża w Częstochowie Prezydent Miasta Częstochowy zarządzeniem nr 876.2016 z dnia 14 kwietnia 2016 r. w powołał Miejski Zespół Roboczy do spraw zabezpieczenia wizyty Ojca Świętego Franciszka w Częstochowie.

Prezydent Miasta oraz członkowie zespołu uczestniczyli w 11 spotkaniach Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego Wojewody Śląskiego oraz 3 spotkaniach roboczych zorganizowanych przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. W ramach przygotowań do wizyty Ojca Świętego Franciszka przeprowadzono 30 spotkań i konsultacji w Urzędzie Miasta Częstochowa, efektem których było opracowanie „Planu realizacji przedsięwzięć i zabezpieczenia działań do wizyty Ojca Świętego Papieża Franciszka w Częstochowie w dniu 28 lipca 2016 r.” oraz planu zmiany organizacji ruchu w dniu wizyty Ojca Świętego Franciszka w Częstochowie.

Budowa stacji telemetrycznej poziomu wody na rzece Stradomce

W dniu 15 czerwca 2016 r. została podpisana umowa pomiędzy Gminą Miasto Częstochowa a Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie oddział w Krakowie na wykonanie i uruchomienie telemetrycznej stacji pomiarów stanu wody na rzece Stradomce. Ostatecznie w dniu 10 listopada 2016 r. stacja została oddana do użytkowania i pod adresem <http://212.87.254.10/czestochowa/> można odczytywać z niej dane. Wybudowane stacje monitoringu rzeki Warty, kanału ulgi Kucelinka oraz rzeki Stradomki pozwalają na bieżąco analizować sytuację hydrologiczną rzek oraz oceniać zagrożenie powodziowe. W latach następnych planowane jest wybudowanie ostatniej (czwartej stacji) na rzece Warcie w okolicach al. Pokoju.

Ćwiczenie „ANAKONDA - 2016”

W dniach 7 – 17 czerwca 2016 roku Urząd Miasta Częstochowy wziął udział w międzynarodowym ćwiczeniu pk. „ANAKONDA - 16”. Głównym celem ćwiczenia było planowanie, organizacja i realizacja zadań obronnych przez organy administracji rządowej i samorządowej w warunkach współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa państwa. Urząd Miasta Częstochowa uczestniczył w ćwiczeniu w ramach „Regionalnego Ćwiczenia Obronnego 2016” stanowiącego integralną część ćwiczenia „ANAKONDA – 16”. Głównym zadaniem dla Urzędu Miasta Częstochowy w ramach ćwiczenia było „Sprawdzenie zdolności reagowania wydzielonych struktur podsystemu niemilitarnego systemu obronnego państwa na współczesne zagrożenia bezpieczeństwa państwa” oraz „weryfikacja przyjętych rozwiązań związanych z koordynacją uruchamiania zadań wynikających z obowiązku państwa – gospodarza (HNS) w ramach systemu kierowania obroną państwa oraz ocena zdolności realizacji zadań przez administrację publiczną w środowisku konfliktu hybrydowego”.

W dniach 7 – 9 czerwca w trybie całodobowym uczestniczono w epizodzie RENEGADE - SAREX 16/1 dotyczącym naruszenia przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez statek powietrzny o statusie RENEGADE, stwarzający potencjalne zagrożenie dla ludności cywilnej. W ramach ćwiczenia Miejsko – Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego uruchomiło procedurę alarmowania ludności na terenie miasta Częstochowy.

Rozbudowa systemu wczesnego ostrzegania oraz modernizacja Miejsko – Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego

Miejsko-Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego realizuje zadania dotyczące wspomagania działań służb ratowniczych i jednocześnie jest ośrodkiem koordynującym działania powiatowych służb, inspekcji i straży oraz podmiotów odpowiedzialnych za ochronę ludności w sytuacji katastrof naturalnych, awarii technicznych oraz klęsk żywiołowych. W dniu 22 lutego 2016 roku podpisano aneks do porozumienia z 2014 r. pomiędzy Prezydentem Miasta Częstochowy, Starostą Częstochowskim, Komendantem Miejskim Państwowej Straży Pożarnej oraz Dyrektorem Pogotowia Ratunkowego w sprawie funkcjonowania Miejsko-Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Częstochowie obejmującego teren miasta Częstochowy i powiatu częstochowskiego, określający zasady funkcjonowania i finansowania centrum. W roku sprawozdawczym odnowiono licencję na użytkowanie oprogramowania „112.pl” oraz „mapa.pl”.

Udział w zdarzeniach miejskich służb, inspekcji i straży

Tabela nr 68

Lp.	Nazwa	Liczba zdarzeń
1.	Miejsko-Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego	2 128
2.	Pogotowie Ratunkowe	53 496
3.	Państwowa Straż Pożarna	3 358
4.	Straż Miejska	45 797
Razem:		104 779

Na realizację działań w sytuacjach zagrożeń wydatkowano z budżetu gminy na zadania w zakresie zarządzania kryzysowego poniższe kwoty:

- wynajem autobusu do zdarzeń kryzysowych – 578 zł,
- wywóz i utylizację odpadów niebezpiecznych – 3 035 zł,
- wyburzenie budynków – 5 535 zł,
- serwisowanie oprogramowania zainstalowanego w M-PCZK – 129 642 zł, w tym 50 000 zł dotacja z Powiatu Częstochowskiego; 79 642 zł środki własne gminy,
- usługi telekomunikacyjne Centrex i bezpłatna infolinia TP 0-800 (kryzys) – 58 617 zł,
- wyposażenie Miejsko-Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego – 8 591 zł,
- naprawa, przegląd oraz konserwacja syren elektronicznych i elektromechanicznych – 33 700 zł, w tym 3 900 zł dotacja ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego; 29 800 zł środki własne gminy,
- zakup i montaż 20 kompletów radiotelefonów – 83 562 zł,
- zakup i montaż czujnika poziomu rzek w Częstochowie – 51 045 zł,
- dotacja dla KM Policji na dofinansowanie wyposażenia specjalistycznego samochodu dla Policji – 29 872 zł.

- zabezpieczenie mieszkańców Częstochowy w trakcie wizyty Ojca Świętego - 334 687 zł, w tym 267 062 zł dotacja z budżetu państwa; 67 625zł środki własne gminy.

Zabezpieczano ruch pielgrzymkowy na Jasną Górę (w zakresie komunalnym, medycznym, bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz komunikacyjnym). Informacje o wszystkich pielgrzymkach pieszych, tj. liczbie uczestników, trasach i terminie przekazywano do Miejsko-Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz powiatowych służb, inspekcji i straży. Ogółem zgłoszonych zostało 271 pielgrzymek pieszych, w których uczestniczyło około 134 000 pątników.

W 2016 roku kontynuowano współpracę z Wojskową Komendą Uzupelnień, Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej, Komendą Miejską Policji, Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym oraz innymi służbami, inspekcjami i strażami czuwającymi nad bezpieczeństwem mieszkańców. Wydano 29 decyzji w sprawie przeznaczenia do wykonywania świadczeń rzeczowych i osobistych na rzecz obrony.

Obecnie na terenie miasta rozmieszczonych jest 21 nowoczesnych syren elektronicznych posiadających możliwość głosowego nadawania komunikatów ostrzegawczych o zagrożeniach, 11 syren alarmowych należących do jednostek OSP oraz 15 syren elektromechanicznych. Dokonano przeglądu syren alarmowych oraz wyremontowano dwie z nich.

W związku z modernizacją systemu łączności radiowej tj. z planami przejścia z łączności analogowej na cyfrową (dostosowanie do wymogów sieci wojewódzkiej), pozyskano (nieodpłatnie) ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach przemiennik (urządzenie nadawczo-odbiorcze) oraz 9 nowoczesnych radiostacji cyfrowych. Jednocześnie zakupiono: 12 zestawów cyfrowo-analogowych radiotelefonu stacjonarnego wraz z podtrzymaniem awaryjnym, 2 zestawy cyfrowo-analogowe radiotelefonu do pojazdów służbowych oraz 6 zestawów cyfrowo-analogowego radiotelefonu przenośnego (nasobnego). Niezbędne prace przy budowie cyfrowego systemu łączności radiowej, używanej do ostrzegania i alarmowania ludności, obejmowały m.in. pomiary, dostosowanie lokacji poprzez montaż anten, testowanie i konfigurowanie sprzętu.

Zabezpieczenie logistyczne

W ramach działań logistycznych przeprowadzono konserwację sprzętu obrony cywilnej, w tym: 355 kompletów odzieży ochronnej, 2840 kpl. masek przeciwgazowych, 108 szt. łóżek polowych. Przechowywany w magazynie Wydziału Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych sprzęt kwatermistrzowski był wykorzystywany podczas różnych imprez masowych organizowanych lub wspieranych przez Urząd Miasta Częstochowy (np. na festiwalu kultury alternatywnej Frytka Off, Dni Samorządu Terytorialnego) oraz przez zakłady pracy i instytucje (organizacja pikników rodzinnych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Północ”).

Zgodnie z „Planem zamierzeń na 2016 rok” stanowiącym załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 759.2016 Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 15 lutego 2016 r. przeprowadzono kontrolę w dziedzinie realizacji zadań obrony cywilnej w zakresie:

- gospodarki magazynowo – materiałowej sprzętu obrony cywilnej: w 2 zakładach pracy,
- budowli ochronnych: w 3 schronach administrowanych przez zakłady pracy.

Zapewnienie gotowości bojowej jednostek OSP działających na terenie miasta

Zapewniono gotowość bojową 12 jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu miasta, w tym jednej jednostce zajmującej się ratownictwem wodnym i podwodnym (OSP Częstochowa). Jednostki wyjeżdżają do zdarzeń ratowniczo-gaśniczych na wezwanie Stanowiska Kierowania Państwowej Straży Pożarnej oraz Miejsko – Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Cztery jednostki są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (OSP Bleszno, OSP Dźbów, OSP Gnaszyn i OSP Częstochowa).

Do ważniejszych wydatków w 2016 roku z budżetu miasta dla jednostek OSP należy zaliczyć:

- dofinansowanie w kwocie 170 000 zł do zakupu nowego pojazdu pożarniczego marki Ford Transit wraz z wyposażeniem dla OSP Kawodrza Dolna (wartość pojazdu 220 000 zł);
- zakup umundurowania pożarniczego za kwotę 79 982 zł;
- dofinansowanie w kwocie 15 000 zł szkoleń na pływalni krytej dla strażaków ratownictwa wodnego i podwodnego z OSP Częstochowa;
- zakup sprzętu ratownictwa technicznego i drogowego dla OSP Brzeziny Wielkie za kwotę 54 981 zł - zakup w ramach budżetu obywatelskiego;
- zakup sprzętu ochrony dróg oddechowych dla OSP Liszka Dolna za kwotę 23 852 zł - zakup w ramach budżetu obywatelskiego;

- zakup zestawu ratownictwa medycznego dla OSP Kuźnica Marianowa za kwotę 6 496 zł - zakup w ramach budżetu obywatelskiego;
- dofinansowanie do zakupu nowego pojazdu pożarniczego marki Ford Transit dla OSP Kiedrzyń w kwocie 134 000 zł (wartość pojazdu 201 149 zł) - wydatek w ramach budżetu obywatelskiego.

Na wyposażeniu jednostek pozostaje 26 motopomp pożarniczych, 18 motopomp szlamowych, 10 motopomp pływających, 19 agregatów prądotwórczych, 37 pił z napędem spalinowym do drewna, 10 pił tarczowych do betonu i stali oraz 20 pojazdów pożarniczych (w tym 2 pojazdy nowe, zakupione w 2016 roku).

W roku 2016 szkolenia dla strażaków ochotników prowadziła Komenda Miejska PSP w Częstochowie. Druhowie OSP z terenu miasta uczestniczyli w kursach: podstawowych, naczelników i operatorów sprzętu pożarniczego. Niezależnie od kursów organizowanych przez KM PSP w jednostkach prowadzone było przez naczelników OSP szkolenie wstępne dla nowoprzyjętych strażaków. Bazę do szkolenia stanowił sprzęt zakupiony przez Gminę Miasto Częstochowa oraz przekazywane materiały szkoleniowe. Ponadto strażacy ochotnicy z sekcji ratownictwa wodno-nurkowego OSP Częstochowa uczestniczyli w kursie doskonalącym pletwonurków zorganizowanym w Gdyni.

W ramach szkolenia strażaków ochotników i popularyzacji wiedzy pożarniczej Urząd Miasta Częstochowy współorganizował:

- 1) Miejskie Zawody Sportowo-Pożarnicze jednostek OSP, które odbyły się w dniu 12 czerwca 2016 r. na Miejskim Stadionie Lekkoatletycznym. W zawodach ogółem udział wzięło 16 drużyn (ok. 150 strażaków) w następujących kategoriach:
  - a) grupa męska – 9 drużyn;
  - b) grupa żeńska – 3 drużyny;
  - c) grupa młodzieżowa chłopców – 2 drużyny;
  - d) grupa młodzieżowa dziewcząt – 2 drużyny.
- 2) Miejskie Manewry jednostek OSP, które odbyły się w dniu 17 września 2016 r. na terenie zbiornika wodnego oraz hałdy pokopalnianej przy ul. Wilgowej. W ćwiczeniach udział wzięło 11 jednostek OSP włącznie z jednostką ratownictwa wodno-nurkowego z OSP Częstochowa, która to po raz pierwszy brała udział w tego typu manewrach.

Udział częstochowskich jednostek OSP w ćwiczeniach i zawodach wyższego szczebla:

- 1) Ćwiczenia Kompanii nr 4 Śląskiej Brygady Wojewódzkiego Odvodu Operacyjnego oraz Kompanii Odwodowej „Częstochowa II”, które odbyły się w dniu 26 kwietnia 2016 r. na terenie kompleksów leśnych Nadleśnictwa Blachownia. W manewrach wzięły udział jednostki OSP z terenu miasta (OSP Bleszno, OSP Gnaszyn i OSP Dźbów) i powiatu częstochowskiego, wchodzące w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, jak również służby Lasów Państwowych oraz jednostki Policji. Manewry zgrywające służby na szczeblu powiatu miały na celu przeciwcienie współdziałania podczas gaszenia lasów.
- 2) Wojewódzkie Zawody Sportowo-Pożarnicze Drużyn OSP wg regulaminu CTIF oraz Wojewódzkie Młodzieżowe Zawody Sportowo-Pożarnicze wg Regulaminu MDP-I/2010, które rozegrane zostały w dniu 18 czerwca 2016 r. w Jastrzębiu-Zdroju. W zawodach wg regulaminu CTIF wystartowało łącznie 11 drużyn (4 kobiece i 7 męskich), natomiast w zawodach MDP 35 drużyn (15 zespołów dziewcząt i 20 zespołów chłopców). Miasto Częstochowę reprezentowały 3 drużyny z OSP Bleszno, które osiągnęły duży sukces: w grupie młodzieżowej chłopców I miejsce, w grupie młodzieżowej dziewcząt III miejsce i w grupie kobiet II miejsce.
- 3) Ogólnopolskie Młodzieżowe Zawody Sportowo-Pożarnicze wg regulaminu MDP-I/2010, które rozegrane zostały w dniach 2-4 września 2016 r. w Wiśle. W zawodach udział wzięło 37 drużyn (18 zespołów dziewcząt i 19 zespołów chłopców). Miasto Częstochowę reprezentowała drużyna chłopców z OSP Bleszno, która w klasyfikacji generalnej w swojej grupie zajęła XIII miejsce.

Udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych w 2016 roku poszczególnych jednostek OSP prezentuje poniższe zestawienie.

Udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych jednostek osp

Tabela nr 69

Lp.	Jednostka	Ogółem wyjazdy
1.	OSP Bleszno	321
2.	OSP Brzeziny Małe	3

Udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych jednostek osp

Tabela nr 69

3.	OSP Brzeziny Wielkie	69
4.	OSP Częstochowa	21
5.	OSP Dźbów	110
6.	OSP Gnaszyn	120
7.	OSP Kawodrza Dolna *	0
8.	OSP Kawodrza Górna	39
9.	OSP Kiedrzyn	42
10.	OSP Kuźnica Marianowa	19
11.	OSP Liszka Dolna	24
12.	OSP Wielki Bór	37
ŁĄCZNIE:		805

* jednostka otrzymała i wprowadziła na podział bojowy nowy pojazd dopiero 30.12.2016r.

W roku sprawozdawczym, po raz pierwszy większość podejmowanych interwencji przez jednostki OSP związana była z wyjazdami do miejscowych zagrożeń, w tym związanych z ratownictwem drogowym (w roku 2016 było takich zdarzeń 333). Ilość interwencji związana z pożarami traw, lasów i budynków to 267 zdarzeń. Pozostały rodzaj interwencji związany był z alarmami fałszywymi, zabezpieczeniem rejonu miasta (działania wspomagające strażaków z Państwowej Straży Pożarnej poprzez pełnienie dyżurów podczas wystąpienia większych katastrof lub dużej ilości zdarzeń) oraz ćwiczeniami i innymi wyjazdami organizacyjno-gospodarczymi.

Popularyzacja zarządzania kryzysowego, ochrony przeciwpożarowej i obrony cywilnej w szkołach i placówkach oświatowych oraz zakładach pracy

Na podstawie wytycznych Wojewody Śląskiego – Szefa obrony Cywilnej Województwa z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w województwie śląskim w 2016 r. opracowano Zarządzenie Nr 759.2016 Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 15 lutego 2016 r. w sprawie realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego miasta Częstochowy w 2016 r. Na podstawie powyższych wytycznych i zarządzenia Prezydenta zakłady pracy, instytucje i placówki edukacyjne opracowały plany działania obrony cywilnej na rok 2016. Opracowano 42 plany w zakładach pracy i 126 planów w placówkach oświatowych.

Sporządzono „Ocenę przygotowań obrony cywilnej miasta Częstochowy za rok 2015” oraz „Harmonogram szkolenia powszechnego ludności cywilnej na rok 2016” dla Szefa Obrony Cywilnej Województwa.

Opracowano na stan 31 grudnia 2015 r. 26 kart ewidencyjnych formacji obrony cywilnej dla 66 formacji obrony cywilnej liczących łącznie 585 osób. W roku 2016 likwidacji uległo 6 formacji obrony cywilnej tj.: 2 Drużyny Ochrony Ogólnej - 20 osób i 1 Drużyna Ratownictwa Ciepłego - 6 osób, 1 Posterunek Alarmowania - 4 osoby, 1 Drużyna Schronowa - 6 osób oraz 1 Drużyna Porządkowo-Ochrona - 7 osób. Powołano 1 Drużynę Odkazania Transportu Samochodowego – 15 osób.

Zebrano dane do „Bazy sił i środków Szefa Obrony Cywilnej Miasta Częstochowy” dla 45 zakładów pracy o dużym znaczeniu dla gospodarki kraju.

Opracowano nowe dokumentacje dla obiektów do zbiegów specjalnych: 2 myjnie do odkazania transportu samochodowego, 1 myjnia do odkazania tramwajów oraz 2 łaźnie do zabiegów sanitarnych ludzi.

Zorganizowano dwa jednodniowe szkolenia dla osób prowadzących sprawy obrony cywilnej w zakładach pracy i placówkach oświatowych. W szkoleniu uczestniczyło 39 osób z zakładów pracy i 129 osób z placówek oświatowych.

Przeprowadzono 2 kontrole w zakresie prowadzenia szkoleń oraz organizacji formacji obrony cywilnej w zakładach pracy, wydając 10 wniosków i zaleceń pokontrolnych.

[Strona główna](#) » Aktualności

Poprawa jakości obsługi interesantów

Do Straży Miejskiej w Częstochowie zgłaszają się głównie osoby, wobec których prowadzone są czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenia. Skutkiem końcowym tych czynności jest przyjęcie zgłoszenia o wykroczeniu, nałożenie mandatu karnego, skierowanie sprawy do sądu lub udzielenie pouczenia. Czynności związane z ich zgłoszeniem są uregulowane w Kodeksie wykroczeń, Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia i polegają na przesłuchaniu wg zasad określonych w Kpow i w protokole przesłuchania osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia lub świadka wykroczenia.

Interesanci zgłaszający się ze skargami na działania strażników miejskich są przyjmowani na bieżąco przez Komendanta SM lub inną wyznaczoną przez niego osobę z kierownictwa straży. Zgodnie z ustawą o strażach gminnych na czynności strażnika (służbowe, tj. prowadzone na podstawie uprawnień wynikających z ustawy o strażach gminnych w trybie Kpow np. przekroczenie uprawnień, przeprowadzenie czynności niezgodnie z obowiązującym trybem itp.) skarżącemu przysługuje złożenie skargi do prokuratora. Komendant może rozpatrywać tylko kwestie związane z porządkową odpowiedzialnością pracowniczą strażników. W załączonej statystyce jest wyszczególnionych 21 440 próśb ustnych i telefonicznych, które zostały załatwione na bieżąco. Rodzaj zgłoszeń obrazuje tabela nr 3 „Zgłoszenia od mieszkańców”.

Pozyskanie dodatkowych środków finansowych

Współpracując z Powiatowym Urzędem Pracy uzyskaliśmy dofinansowanie do wynagrodzeń 13 zatrudnionych osób bezrobotnych w wysokości łącznej kwoty 47 890 zł w ramach robót publicznych.

Powiatowy Urząd Pracy sfinansował koszt szkolenia podstawowego 7 osób łącznie w wysokości 19 000 zł oraz wypłacił dodatki szkoleniowe, które skutkowały oszczędnością wydatków Straży na wynagrodzeniach pracowniczych w wysokości około 13 382 zł. Skrócenie czasu wydawania decyzji administracyjnych. Straż Miejska w Częstochowie nie wykonuje zadań, które wiążą się z wydawaniem decyzji administracyjnych.

Istotny wkład pracy wydziału w uzyskaniu certyfikatów i wyróżnień

W roku 2016 priorytetowym zadaniem było szkolenie pracowników Straży Miejskiej w Częstochowie w zakresie niezbędnym do realizacji powierzonych obowiązków. Czterech strażników wzięło udział w szkoleniu podstawowym dla strażników gminnych (miejskich) zorganizowanym przez Ośrodek Szkoleniowy GALJAN. 75 strażników wzięło udział w szkoleniu uzupełniającym z zakresu kontroli ruchu drogowego przeprowadzonym w siedzibie Straży Miejskiej w Częstochowie przez Wydział Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie. 16 osób wzięło udział w szkoleniu z zakresu ochrony danych osobowych przeprowadzonym w siedzibie Straży Miejskiej w Częstochowie. 5 osób wzięło udział w szkoleniu pt.: „Prawa cudzoziemców – prawa człowieka” przeprowadzonym przez Helsinkę Fundację Praw Człowieka. 94 osoby wzięło udział w szkoleniu zorganizowanym w Urzędzie Miasta Częstochowy przeprowadzonym przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego z zakresu Bezpieczeństwa w czasie wizyty Papieża Franciszka w Częstochowie. 16 osób wzięło udział w szkoleniu zorganizowane w Miejskim Przedsiębiorstwie Komunikacji w Częstochowie przeprowadzonym przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego dotyczącym Procedur bezpieczeństwa w środkach komunikacji publicznej w czasie wizyty Papieża Franciszka w Częstochowie. 1 strażnik wzięło udział w specjalistycznym szkoleniu przeprowadzonym przez Polski Związek Instruktorów i Przewodników Psów Służbowych dla przewodnika psa służbowego. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Komplex”, przeprowadziło szkolenie w zakresie BHP dla osób kierujących pracownikami oraz pracowników Służby BHP, w którym udział wzięły 3 osoby. 4 strażników wzięło udział w szkoleniu zorganizowanym przez Urząd Miasta Częstochowy dotyczącym Stałego Dyżuru. 11 strażników wzięło udział w szkoleniu zorganizowanym przez Państwowy

Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Częstochowie pt. „Dopalacze – czym są i jak działają”. 41 strażników wzięło udział w szkoleniu zorganizowanym w siedzibie Straży Miejskiej w Częstochowie przeprowadzonym przez Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie dotyczącym zasad postępowania w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym. 3 osoby wzięły udział w szkoleniu zorganizowanym przez Straż Miejską w Gliwicach dotyczącym zagadnień praktycznych związanych z prowadzeniem czynności wyjaśniających. W szkoleniu zorganizowanym przez Urząd Miasta Częstochowy pt. „Prawo – przeciwdziałania przemocy w rodzinie” – udział wzięło 1 strażnik. 4 osoby wzięły udział w szkoleniu zorganizowanym przez Urząd Miasta Częstochowy nt. ustawy „Prawo zamówień publicznych”. W szkoleniu zorganizowanym przez Głównego Inspektora Sanitarnego, Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie pt. „Dopalacze – dlaczego są tak niebezpieczne” – udział wzięła 1 osoba. 41 osób wzięło udział w szkoleniu zorganizowanym w siedzibie Straży Miejskiej w Częstochowie przeprowadzonym przez Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie w zakresie konwojowania osób oraz użycia środków przymusu bezpośredniego. W szkoleniu zorganizowanym przez Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej pt. „Wystąpienia publiczne i negocjacje” – udział wzięło 1 strażnik. 1 osoba wzięła udział w szkoleniu zorganizowanym przez Urząd Miasta Częstochowy nt. „Jak oszczędzać energię i wodę w miejscu pracy”. W szkoleniu zorganizowanym przez Komendę Wojewódzką Policji w Katowicach pt.: „Community Policing w zagrożeniu terrorystycznym” – udział wzięła 1 osoba. 43 osoby wzięły udział w szkoleniu zorganizowanym w siedzibie Straży Miejskiej w Częstochowie dotyczącym zasad prowadzenia i dokumentowania niektórych czynności w notatnikach służbowych, sposoby wypełniania druków mandatów karnych oraz aspekty prawne kwalifikowania czynów karalnych. 50 strażników wzięło udział w szkoleniu zorganizowanym w siedzibie Straży Miejskiej w Częstochowie dotyczącym zasad i procedur umieszczania osób w Izbie Wyrzecznień na podstawie art. 40 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Ponadto w 2016 r. kontynuowano rozpoczętą w 2013 r. współpracę z Sądem Rejonowym w Częstochowie w zakresie organizacji prac społecznie użytecznych dla osób skazanych przez Sąd. W ramach ww. sposobu odbywania kary w 2016 r. spośród 98 skierowanych osób skazanych pracowało 59 osób. 84 skierowane w 2016 roku i 14 osób skierowanych w 2015 roku, którzy nie zdążyli odpracować kary w terminie. Ogółem osoby te wypracowały w Straży Miejskiej 2 622,5 godzin pracy społecznie użytecznej. Ich praca polegała na uprzączeniu terenu wokół siedziby Straży, malowaniu pomieszczeń, drobnych pracach hydrauliczno-kanalizacyjnych oraz sprzączeniu pomieszczeń wewnątrz siedziby Straży.

Szczegółowe zestawienie interwencji podjętych przez strażników miejskich

Tabela nr 70

Lp.	Rodzaj wykroczeń zawartych w:	Środki oddziaływania wychowawczego (art.41 k.w.)	Mandaty		Wszczęcie postępowania o podejrzenie popełnienia wykroczenia	Sprawy przekazane innym organom lub instytucjom	Razem
			liczba	kwota (w zł)			
Ustawie Kodeks Wykroczeń							
1	a) przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	1 897	1 078	150 880	143	0	3 118
1	b) przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym	21	34	7 650	1	0	56
1	c) przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	279	42	4 050	1	0	322
1	d) przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji w tym:						
1	- ujawnione przez urządzenie rejestrujące					4 879	4 879

Szczegółowe zestawienie interwencji podjętych przez strażników miejskich

Tabela nr 70

1		- pozostałe naruszenia	3 541	1 334	122 600	52		4 927
1	e)	przeciwko osobie	0	0	0	0	0	0
1	f)	przeciwko zdrowiu	33	0	0	0		33
1	g)	przeciwko mieniu	0	0	0	0	0	0
1	h)	przeciwko interesom konsumentów	0	0	0	0	0	0
1	i)	przeciwko obyczajności publicznej	5 803	1 255	103 000	51	0	7 109
1	j)	przeciwko urządzeniom użytku publicznego	6 592	1 542	122 710	25	0	8 159
1	k)	szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe	0	0	0	0		0
2		Przepisach wprowadzających kodeks pracy	0	0	0	0	0	0
3		o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	5 215	2 864	238 390	46	0	8 125
4		o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	707	267	18 220	0	0	974
5		o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	729	359	25 490	32	0	1 120
6		Ustawie o ochronie zwierząt	4	0	0	0	0	4
7		Ustawa o odpadach	211	49	3 860	0	0	260
8		Ustawie – Prawo ochrony środowiska	0	0	0	0	0	0
9		Ustawie – Prawo o miarach	2	2	100	0	0	4
10		Ustawie – Prawo wodne	0	0	0	0	0	0
11		Ustawie o publicznym transporcie drogowym	0	0	0	0	0	0
12		Ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	0	0	0	0	0	0
13		o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt	56	1	50	5	0	62
14		Ustawie o ochronie przyrody	0	0	0	0	0	0
15		Ustawie o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	5	0	0	0	0	5

Szczegółowe zestawienie interwencji podjętych przez strażników miejskich

Tabela nr 70

16	Ustawie o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych	0	0	0	0	0	0
17	Ustawie o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektrycznym i elektronicznym	0	0	0	0	0	0
18	Ustawie o bateriach i akumulatorach	0	0	0	0	0	0
19	Ustawie – Kodeks wyborczy	0	0	0	0	0	0
20	Aktach prawa miejscowego (przepisy porządkowe)	0	0	0	0	0	0
21	innych	18	0	0	0	0	18
OGÓLEM		2 5113	8 827	797 000	356	4 879	1 4062

Lp. Bieżąca działalność Straży Miejskiej

Tabela nr 71

1	Doprowadzenia osób do izby wytrzeźwień	4 614
2	Doprowadzenia osób do ogrzewalni, przytuliska, miejsca zamieszkania, przekazanie rodzinie	813
3	Przekazanie osób pogotowiu ratunkowemu	576
4	Unieruchamianie pojazdów przez zastosowanie urządzenia do blokowania kół	283
5	Holowanie pojazdów	15
Łącznie:		6 286

Zgłoszenia od mieszkańców

Tabela nr 72

Lp.	Grupa zdarzeń	Liczba zdarzeń
1	Zakłócanie porządku publicznego i spokoju	10 795
2	Zagrożenia w ruchu drogowym	3 221
3	Ochrona środowiska i gospodarki odpadami	2 037
4	Zagrożenie życia i zdrowia	221
5	Zagrożeń pożarowych (katastrofy)	28
6	Awarie techniczne	1 391
7	Zgłoszenia dotyczące zwierząt	1 446
8	Wykroczenia związane z handlem	197
9	Problematyka osób bezdomnych	1 638
10	Zdarzenia o charakterze kryminalnym	466
ŁĄCZNIE:		21 440

W roku 2016 r pracownicy Straży Miejskiej z Referatu ds. Obsługi Monitoringu Wizyjnego Miasta Częstochowy zainicjowali ogółem **3 648** działań służb ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Zgłoszenia od mieszkańców

Tabela nr 73

Lp.	Grupa zdarzeń	Liczba zdarzeń
1	Zakłócanie porządku publicznego i spokoju	337
2	Zagrożenia w ruchu drogowym	145
3	Ochrona środowiska i gospodarki odpadami	0
4	Zagrożenie życia i zdrowia	2 299
5	Zagrożenia pożarowych (katastrofy)	32
6	Awarie techniczne	132
7	Zgłoszenia dotyczące zwierząt	0
8	Pozostałe (np. porzucona Paczka, uwagi porządkowe)	546
9	Nieuprawnione umieszczanie plakatów	30
10	Zdarzenia o charakterze kryminalnym	127
ŁĄCZNIE:		3 648

Udział instytucji w zdarzeniach ujawnionych dzięki miejskiemu systemowi monitoringu wizyjnego

Tabela nr 74

Lp.	Nazwa instytucji	Liczba zgłoszeń
1	Straż Miejska w Częstochowie	2952
2	Komenda Miejska Policji w Częstochowie	416
3	Pogotowie Ratunkowe (CPR)	226
4	Straż Ochrony Kolei	30
5	Państwowa Straż Pożarna	20
6	Centrum Kryzysowe	4
ŁĄCZNIE:		3648

Współpraca z Policją 2016r

W ramach bieżącej współpracy z Komendą Miejską Policji, lokalnym jednostkom policji w 2016 roku przekazano **302** spraw (w tym ujęto **317** osób, z czego **140** pod zarzutem popełnienia przestępstw) w tym strażnicy miejscy ujawnili i przekazali Zespołowi ds. Nietletnich i Patologii, Wydz. Prewencji KMP w Częstochowie **40** spraw(w tym ujęto **65** nieletnich, z czego **9** pod zarzutem popełnienia przestępstwa).

Główne sprawy przekazane policji przez straż miejską w ramach bieżącej współpracy

Tabela nr 75

Sprawy przekazane jednostkom policji			
Lp.	Rodzaj przekazanej sprawy	Liczba spraw	Liczba osób ujętych
1	Włamanie do kiosku/punktu handlowego	3	4
2	Pobicie	21	24
3	Niszczenie mienia	12	15
4	Nietrzeźwy kierujący	8	9
5	Nietrzeźwy kierujący rowerem	9	11
6	Posiadanie dokumentów innej osoby	11	11
7	Kradzież mienia	37	52

Główne sprawy przekazane policji przez straż miejską w ramach bieżącej współpracy

Tabela nr 75

Sprawy przekazane jednostkom policji			
Lp.	Rodzaj przekazanej sprawy	Liczba spraw	Liczba osób ujętych
8	Osoba poszukiwana	31	33
9	Zakłócanie porządku publicznego	6	13
10	Naruszenie nietykalności cielesnej	1	1
11	Czynna napaść na strażnika	2	2
12	Naruszenie nietykalności cielesnej strażnika	2	2
13	Znieważenie strażnika	2	2
14	Uszkodzenie radiowozu	8	7
15	Sprzedaż alkoholu bez zezwolenia	1	1
16	Kierowanie pojazdem bez uprawnień	1	1
17	Nielegalna wycinka drzew	2	0
18	Posiadanie narkotyków	6	8
19	Posiadanie alkoholu i tytoniu bez znaków akcyzy	5	5
20	Zakup spirytusu bez znaków akcyzy	1	1
21	Sprzedaż alkoholu i tytoniu bez znaków akcyzy	2	2
22	Niszczenie elewacji budynku, przystanku (sprey'arze)	13	17
23	Sprawowanie opieki na dzieckiem pod wpływem alkoholu	2	3
24	Ujęcie nożownika	1	1
25	Znalezienie dokumentów innej osoby	2	0
26	Osoby po spożyciu dopalaczy/narkotyków	3	3
27	Zgon osoby	2	0
28	Włamanie do pojazdu	3	2
29	Ujęcie osoby przez psa posiadającej narkotyki	1	1
30	Osoba nietrzeźwa wykonująca obowiązki pracownicze	1	1
31	Obnażanie się w miejscu publicznym	3	3
32	Potrącenie pieszego przez rowerzystę	1	0
33	Wypadnięcie psa z balkonu	1	0
34	Użycie gazu pieprzowego wobec innej osoby	1	1
35	Znęcanie się nad zwierzęciem	1	1
36	Ujęcie „hieny” cmentarnej	1	1

Główne sprawy przekazane policji przez straż miejską w ramach bieżącej współpracy

Tabela nr 75

Sprawy przekazane jednostkom policji			
Lp.	Rodzaj przekazanej sprawy	Liczba spraw	Liczba osób ujętych
1	Próba wyłudzenie pieniędzy	1	1
2	Zdarzenie drogowe	1	1
3	Inne	49	12
* ujętych 140 sprawców dokonujących przestępstw w tym 72 pod wpływem alkoholu			
4	Nietrzeźwi nieletni	18	25
5	Zagrożenie życia	1	2
6	Spożywanie alkoholu przez nieletnich	12	28
7	Posiadanie narkotyków przez nieletniego	0	0
8	Niszczenie mienia przez nieletniego	3	4
9	Poszukiwani nieletni	1	1
10	Użycie „dopalaczy” przez nieletniego	1	1
11	Kradzież mienia przez nieletnich	1	1
12	Podrobienie legitymacji szkolnej	1	1
13	Niszczenie elewacji przez nieletniego	1	1
14	Jazda rowerem nieletnich po spożyciu alkoholu	1	1
15	Inne	0	0
SUMA:		302	317

* ujętych 5 sprawców (nieletnich) dokonujących czynu zabronionego pod wpływem alkoholu

Współpraca z Urzędem Celnym

W ramach bieżącej współpracy z Urzędem Celnym, w miesiącu wrześniu przekazano **34** sprawy (w tym ujęto **30** osób pod zarzutem popełnienia czynu zabronionego)

Główne sprawy przekazane urzędowi celnemu przez straż miejską w ramach bieżącej współpracy

Tabela nr 76

Sprawy przekazane Izbie Celnej			
Lp.	Rodzaj przekazanej sprawy	Liczba spraw	Liczba osób ujętych
1.	Sprzedaż alkoholu bez polskich znaków akcyzy	10	10
2.	Handel wyrobami tytoniowymi bez polskich znaków akcyzy	3	3
3.	Ujawnienie tytoniu bez polskich znaków akcyzy	4	2
4.	Wprowadzanie do obrotu alkoholu i papierosów bez pol. znaków akcyzy	4	4
5.	Tytoń i alkohol bez polskich znaków akcyzy	11	9
6.	Zakup tytoniu i alkoholu bez polskich znaków akcyzy	1	1
7.	Współpraca psa ze służbą celną	1	1
SUMA:		34	30

Działania z udziałem psa służbowego wyszkolonego do wykrywania narkotyków

Tabela nr 77

Lp.	Rodzaj DZIAŁAŃ	Liczba kontroli	Liczba osób ujętych
4.	Współpraca z funkcjonariuszami policji	12	10
5.	Działania profilaktyczne na terenie szkół	34	0
6.	Inne - akcja „Tarcza”	1	0
7.	Ujęcie osoby posiadającej narkotyki	1	1
8.	Działania profilaktyczne z policją na terenie szkół	2	0
SUMA:		50	11

Inne zadania Straży Miejskiej w Częstochowie wynikające z realizacji statutu.

Do prowadzonego przez Straż Miejską w Częstochowie na mocy umowy z dnia 29.12.2004 r. o nr Or.IV.0719-1/05 zawartej z Prezydentem Miasta Częstochowy a począwszy od dnia 17.10.2015 r. na mocy Uchwały Nr 167.XV.2015 Rady Miasta Częstochowy z dnia 24 września 2015 r., Biura Rzeczy Znalezionej w 2016 r. przyjęto 33 depozyty, w tym m.in. 12 telefonów komórkowych, 5 portfeli, rower, zestaw insulinowy, aparat fotograficzny, gramofon. Odmówiono przyjęcia 5 przedmiotów z uwagi, iż nie spełniały przesłanek do przyjęcia depozytu określonych w ustawie o rzeczach znalezionych. Cztery spośród przyjętych depozytów udało się zwrócić właścicielom zagubionych rzeczy.

Za pośrednictwem funkcjonariuszy Straży Miejskiej w Częstochowie w 2016 r. do Biura przekazano 9 tablic rejestracyjnych. Wszystkie tablice zostały zwrócone do właściwych Wydziałów Komunikacji.

Do właściwych instytucji odpowiedzialnych za wydanie danych dokumentów zwrócono również odnalezione przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej w Częstochowie bądź odnalezione przez mieszkańców miasta i przekazane funkcjonariuszom dokumenty 17 osób, w tym prawa jazdy, dowody osobiste, karty Narodowego Funduszu Zdrowia, karty bankomatowe itp. Osoby na nazwiska, których wydano złożone do Biura Rzeczy Znalezionej dokumenty zostały poinformowane pisemnie o przekazaniu w/w dokumentów do właściwych instytucji.

Główne zadania z zakresu kultury oraz promocji w okresie sprawozdawczym zostały zrealizowane w formach mecenatu lokalnych środowisk kulturalnych, organizacji imprez i uroczystości, działań na rzecz estetyki przestrzeni publicznej oraz promocji miasta. Istotnym elementem było również pełnienie funkcji organizacyjnej dla miejscowych instytucji kultury: Teatru im. Adama Mickiewicza, Filharmonii Częstochowskiej im. Bronisława Hubermana, Biblioteki Publicznej im. dr Władysława Biegańskiego, Muzeum Częstochowskiego, Ośrodka Promocji Kultury „Gaude Mater”, Miejskiej Galerii Sztuki wraz z Ośrodkiem Kultury Filmowej oraz Miejskiego Domu Kultury.

Promocja częstochowskiego środowiska kulturalnego

W 2016 roku Nagrodami Miasta w dziedzinie kultury zostali uhonorowani:

- w kategorii teatr i film:
  - Cecylia PUTRO - za całokształt pracy artystycznej ze szczególnym uwzględnieniem wybitnej kreacji aktorskiej Matki w spektaklu "W starych dekoracjach" Tadeusza Różewicza w reż. Igora Gorzkowskiego oraz Wojciech KOŁSUT - za całokształt pracy twórczej ;
- w kategorii literatura i historia: Marcin ZEGADŁO - za całokształt działalności literackiej ze szczególnym uwzględnieniem tomiku "Hermann Brunner i jego rzeźnia";
- w kategorii sztuki plastyczne: Zdzisław WIATR - za całokształt działalności w dziedzinie sztuk plastycznych,
- w kategorii muzyka i taniec: Adam KLOCEK - za całokształt działalności artystycznej w dziedzinie muzyki,
- w kategorii ochrona i promocja kultury: Mieczysław Wyględowski - za całokształt działalności w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego Częstochowy i promocję wiedzy o historii miasta.

Mecenas kultury

Tytuł „Mecenasa Kultury 2016”, za duże zaangażowanie finansowe i organizacyjne oraz za bezinteresowność i życzliwość we wspieraniu projektów kulturalnych w naszym mieście przez liczący się zewnętrzny podmiot gospodarczy, przyznano firmie *MULTIMEDIA POLSKA S.A.*

Stypendia artystyczne i nagrody dla uczniów uzdolnionych artystycznie

Realizując mecenat nad działalnością kulturalną Prezydent przyznał stypendia artystyczne dla osób zajmujących się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury i opieką nad zabytkami. W 2016 r. w Wydziale Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy złożono 61 wniosków o przyznanie stypendiów artystycznych, z czego Prezydent Miasta przyznał 21 stypendiów artystycznych dla młodych twórców (w kwotach: 2 500 zł, 3 000 zł i 3 500 zł - wysokość kwot stypendiów jednorazowych jest zróżnicowana w zależności od zaproponowanego programu stypendialnego): po 2 stypendia w dziedzinach film, taniec i upowszechnianie kultury, 9 stypendiów w dziedzinie muzyki oraz 6 w dziedzinie sztuk plastycznych. Ponadto przyznano również Nagrody Miasta Częstochowy dla uczniów uzdolnionych artystycznie, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Do Wydziału Kultury, Promocji i Sportu wpłynęły 27 wniosków ze szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych. Nagrody w kwotach 1 000 zł otrzymało 10 osób

Konkurs ofert

Jednym z ważniejszych zadań było wspieranie inicjatyw obywatelskich. W konkursie rozpatrzono 93 oferty złożonych przez 59 podmiotów na realizację w 2016 r. zadań z zakresu kultury i sztuki oraz upowszechniania kultury. Udzielano organizacjom pozarządowym dotacji na realizację 73 zadań. Dofinansowano między innymi:

- organizację imprez towarzyszących X Festiwalowi Sztuki Kulinarnej „Aleja Dobrego Smaku”,
- Industriadę 2016 w Częstochowie,
- eliminacje regionalne festiwalu „FAMA 2016”,

- XVIII – wieczne rekonstrukcje historyczne w przestrzeni miejskiej Częstochowy,
- VI Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Rodziny Bachów,
- ART.erię - Szósty Strzał,
- spektakl baletowy „Klasyka na wesoło”,
- XXIX Plener Miejski „Częstochowa 2016”,
- III Międzynarodowy Konkurs Artystyczny „ Pejzaż współczesny”
- V Przegląd Autorskich Kabaretów,
- IV Festiwal muzyczny Częstochowskich Uczelni Wyższych,
- Festiwal Dekonstrukcji słowa „Czytaj!” 2016,
- Wydanie - w ramach Częstochowskiej Biblioteczki Poetów i Prozaików - czterech książek: tomu wierszy Jacka Gieraszińskiego, tomu wierszy Bożeny Gorskiej, tomu prozy Jadwigi Łubińskiej, tomu szkiców krytyczno-literackich pod redakcją Agnieszki Złotej,
- organizacja Międzynarodowego Festiwalu Jazzu Tradycyjnego Hot Jazz Spring 2016,
- XXVI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej „Gaude Mater” - Koncert Inauguracyjny,
- wydanie i promocję Częstochowskiego Magazynu Literackiego „Galeria”,
- V Noc Kultury Niezależnej,
- II Otwarte Mistrzostwa Częstochowy w Fotografowaniu „FOTOMARATON 2016”,
- „Teatr Oczami Brata”,
- Koncert „Barwy Jesieni”,
- projekt III Peron Częstochowa Stowarzyszenia Proartystycznego „Integracja”;
- Koncert Jubileuszowy z okazji 40-lecia powstania Towarzystwa Muzycznego w Częstochowie dedykowany mieszkańcom Częstochowy i członkom stowarzyszenia.

Małe granty

Dodatkowo zgodnie z art 19.a ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie udzielono dotacji w trybie tzw. małych grantów na realizację m. in.:

- „Questing Częstochowa” - Częstochowska Organizacja Turystyczna,
- „Warsztaty Młodych Animatorów Kultury Generator 4.0” - Stowarzyszenie Wspierania Działań Młodzieży Cz-Art,
- „Jestem Kobietą” - Impreza Kulturalna Z Okazji Dnia Kobiet - Stowarzyszenie Częstochowskie Amazonki,
- „Jubileusz XXX-Lecia Towarzystwa Przyjaciół Częstochowy” - Towarzystwo Przyjaciół Częstochowy,
- „Terenowa Gra Miejska” - Towarzystwo Przyjaciół Biblioteki Publicznej W Częstochowie.

Ponadto zgodnie z trybem 19 b. ww. ustawy zorganizowano w ramach inicjatywy lokalnej wydarzenie zgłoszone pn:

- „Enką na 102” - organizacja wspólnie z Częstochowskim Klubem Miłośników Komunikacji Miejskiej.

Centrum Amatorskiego Ruchu Artystycznego

Za pośrednictwem Centrum Amatorskiego Ruchu Artystycznego działającego przy Ośrodku Promocji Kultury „Gaude Mater” w 2016 roku, spośród 64 złożonych wniosków dofinansowano:

- w dziedzinie muzyki – 13,
- w dziedzinie literatury – 3,
- w dziedzinie teatru – 2,
- w dziedzinie filmu i fotografii – 8,
- w dziedzinie tańca – 3,
- przedsięwzięcia interdyscyplinarne – 5,
- w dziedzinie plastyki – 17,
- w dziedzinie literatury -3.

Organizacja uroczystości państwowych i miejskich

W 2016 r. zorganizowano 30 uroczystości miejskich upamiętniających święta państwowe i rocznice związane z ważnymi wydarzeniami z historii miasta i kraju oraz martyrologią narodu polskiego. Szczególnie uroczystości obchodzono:

- 6. rocznicę katastrofy smoleńskiej,
- 76. rocznicę zsyłki na Sybir,
- 76. rocznicę Zbrodni Katyńskiej - „Częstochowskie Dęby Pamięci”,
- 95. rocznicę wybuchu III Powstania Śląskiego,
- 71. rocznicę zakończenia II Wojny Światowej,

- 72. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego,
- Święto Wojska Polskiego (Międzynarodowa Pielgrzymka Wojskowa na Jasną Górę),
- 77. rocznicę wybuchu II Wojny Światowej,
- 77. rocznicę napaści sowieckiej na Polskę,
- 98. rocznicą zwycięskiej obrony Lwowa,
- Dzień Polskiego Państwa Podziemnego oraz 77. rocznicę utworzenia Szarych Szeregów,
- 149. rocznicę urodzin Marszałka Józefa Piłsudskiego,
- Narodowe Święto Niepodległości - uroczystość patriotyczną przed Pomnikiem Nieznanego Żołnierza oraz na Placu Biegańskiego poprzedziła Msza Św. w intencji Ojczyzny w Archikatedrze pw. Św. Rodziny. Przy okazji obchodów Narodowego Święta Niepodległości wręczone zostały wyróżnienia Miasta Częstochowy „Tym, co służą Miastu i Ojczyźnie” za kultywowanie tradycji i wartości patriotycznych. Laureatami wyróżnienia zostali: kpt Tadeusz Muszyński, Grzegorz Lipowski oraz Zespół Szkół Technicznych w Częstochowie. Obchody Narodowego Święta Niepodległości uświetnił uroczysty koncert z okazji Narodowego Święta Niepodległości „Na żołnierską nutę” w wykonaniu Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Częstochowskiej, Chóru Filharmonii Częstochowskiej „Collegium Cantorum” pod batutą Joachima Kołpanowicza w Filharmonii Częstochowskiej.

Akcja „Aleje – tu się dzieje!”

W okresie sprawozdawczym zorganizowano czwarty sezon projektu „Aleje – tu się dzieje!”. Po raz pierwszy zaangażowały się w niego miejskie instytucje (Filharmonia im. Bronisława Hubermana, Kino Studyjne OKF Iluzja, Miejska Galeria Sztuki, Miejski Dom Kultury, Muzeum, Ośrodek Promocji Kultury Gaude Mater, Teatr im. Adama Mickiewicza). W okresie od maja do września centrum miasta stało się miejscem realizacji wielu wydarzeń, głównie artystycznych, gromadząc w przestrzeni „Alejowej” ponad 25 000 miłośników m.in. muzyki, filmu, fotografii, ilustracji, literatury, podróży, historii, teatru i sportu.

Zrealizowano 161 przedsięwzięć:

- 65 koncertów i wydarzeń taneczno-muzycznych,
- 30 spotkań autorskich,
- 24 wydarzenia sportowe,
- 19 spektakli i działań teatralnych,
- 6 projekcji filmowych,
- 3 wycieczki,
- 14 spotkań plastycznych i innych.

Z większych wydarzeń w ramach ww. akcji warto wymienić:

- Strefę Kibica Euro Gol – letnią trybunę umożliwiającą śledzenie na telebimie zmagania w ramach Mistrzostw Europy w piłce nożnej organizowanej przez UEFA.
- Exact Systems Grand Prix Częstochowy w koszykówce 3x3 – turniej koszykówki 3x3 będący formą koszykówki ulicznej, urozmaicony różnymi sportowymi atrakcjami.
- Red Bull Tour Bus – koncert Dawida Podsiadło; gwiazdy współczesnej, polskiej sceny muzycznej.

Imprezy masowe

Ponadto zorganizowano takie wydarzenia jak:

- Festiwal Retro Częstochowa – podczas trzeciej edycji plenerowej imprezy wybrzmiały największe hity kabaretu dwudziestolecia międzywojennego. Przy akompaniamencie częstochowskiej formacji Makabunda tradycyjnie zaśpiewały je gwiazdy estrady i telewizji m.in. Ania Rusowicz, Violetta Arlak, Katarzyna Skrzynecka, Krzysztof Kasowski, Emilia Krakowska oraz Wojciech Dąbrowski. Oprócz występów muzycznych zorganizowano m.in. pokazy taneczne, jarmark staroci oraz wystawę zabytkowych samochodów (współorganizacja OPK „Gaude Mater”),
- 26 obchody Dnia Samorządu Terytorialnego – animacje i aktywności dla dzieci, warsztaty, pokazy naukowe i prezentacje artystyczne były jednymi z atrakcji które towarzyszyły tegorocznym obchodom. Główną atrakcją zaplanowaną na finał był koncert z przebojami częstochowianki Kaliny Jędrusik z udziałem zaproszonych artystów: m.in. Katarzyny Figury, Renaty Przemyk, Katarzyny Pakosińskiej, Pauliny Przybysz, Jana Młynarskiego. Podobnie jak w latach ubiegłych zorganizowano prezentacje rad dzielnic i organizacji pozarządowych (współorganizacja OPK „Gaude Mater”),
- Festiwal Reggae On – piąta edycja festiwalu odbyła się w Amfiteatrze przy Promenadzie Czesława Niemena, gdzie zaprezentowały się największe gwiazdy muzyki reggae m.in.. The Lions, Murry Mann, Syjonfam, Junior Stress, The Skints. W Klubie Teatr From Poland przez dwa

- dni działała scena soundsystemowa zagrali m.in.: Rise Up! Soundsystem (współorganizacja OPK „Gaude Mater”),
- Hip-Hop Elements Festiwal - w ramach trzydniowej edycji festiwalu, popularyzującego wiedzę o czterech podstawowych elementach kultury Hip-Hopowej – breakdance, graffiti, dj'ing i mc'ing. Zorganizowano warsztaty producenckie prowadzone przez Adama O.S.T.R Ostrowskiego oraz Dj Haema. Koncerty festiwalowe odbyły się w Amfiteatrze przy Promenadzie Czesława Niemena; wystąpili m.in.: Tede, Ten Typ Mes, Łona i Weber, Meek, OH Why? (współorganizacja OPK „Gaude Mater”),
  - XXIV Dni Częstochowy – Jasne, że Województwo Częstochowskie pod takim hasłem odbyły się w ostatni weekend sierpnia 24. Dni Częstochowy. W ramach dorocznego święta miasta zaprezentowali się nasi markowi artyści, odnoszący sukces na scenie muzycznej. Swoje największe przeboje zaprezentowali zespoły: T.Love, Formacja Nieżywych Schabuff, Habakuk, Shamboo, Sarius oraz Agata Dziarmagowska. Odbył się również cykl imprez plenerowych, w ramach których zorganizowano m.in.: Częstochowski Rajd Pojazdów Zabytkowych (współorganizacja OPK „Gaude Mater”),
  - Festiwal Filmowy Leżak Fortum - przegląd filmów na Promenadzie Czesława Niemena, poprzedzony każdorazowo wywiadem z zaproszoną gwiazdą filmową (Magdalena Lamparska, Maria Pakulnis, Waldemar Błaszczak), współorganizacja OPK „Gaude Mater”,
  - „Jasne, że Święta!”, czyli mikołajki w Częstochowie – wydarzenie artystyczne podczas, którego odbył się koncerty gwiazd (wystąpili m.in. Ana Andrzejewska, Mateusz Ziółko oraz Michał Gasz), zimowe projekcje i konkursy, iluminacja świetlna. Każdy mógł otrzymać świąteczną pocztówkę oraz zrobić sobie pamiątkowe zdjęcie w fotobudce.

Imprezy współorganizowane

W ramach współpracy z wieloma instytucjami i placówkami kultury oraz stowarzyszeniami społeczno-kulturalnymi, związkami twórców profesjonalnych i nieprofesjonalnych, środowiskiem oświatowym współorganizowano lub współfinansowano między innymi następujące wydarzenia kulturalne i artystyczne:

- Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Juwenalia,
- Marsz Różowej Wstążki,
- XVI Międzynarodowy Turniej Policji Konnej,
- imprezę plenerową w Parku Staszica w ramach akcji „Narodowe Czytanie” – Quo Vadis”,
- Spotkanie Sylwestrowe.

Wydawnictwa i prace graficzne

W roku sprawozdawczym Wydział Kultury, Promocji i Sportu przygotował i wydał wiele publikacji i broszur, zarówno cyklicznych jak miesięcznik „Jasne, że Częstochowa” (w nakładzie 20 tys. egzemplarzy), jak i przeznaczonych do użytku jednorazowego (plakaty, ulotki, materiały związane z promocją konkretnej imprezy). Szczególny nacisk położono na skład 12 numerów miesięcznika „Jasne, że Częstochowa”. W 2016 roku wzbogacono jego zawartość o stałą rubrykę „Archiwalia”, prezentującą ciekawostki z przeszłości znalezione w zbiorach Archiwum Państwowego w Częstochowie. Przygotowywano także cyklicznie prezentację zawartości miesięcznika w holu UMC.

Z okazji lipcowej wizyty papieża Franciszka w Częstochowie podczas Dni Młodzieży wykonano projekty materiałów informacyjnych i gadżetów miejskich. Specjalnie na tę okazję wydana została składana mapka informacyjna, zawierająca plan klasztoru jasnogórskiego oraz ilustrowaną mapę centrum miasta, na której wyszczególniono i opisano najważniejsze obiekty w tym rejonie. Plansze z takimi mapami zostały również umieszczone w okolicach głównego Dworca PKP na miejskich tablicach. Oprócz tego wykonano projekty gadżetów miejskich: pocztówek z pamiątkowymi pieczętkami, worków turystycznych, a także broszurek informacyjnych.

Kampania „Jasne, że Województwo Częstochowskie”

Sporządzono materiały do kampanii promującej ideę województwa częstochowskiego: przygotowano projekt logotypu „Jasne, że Województwo Częstochowskie”, a także ściankę, banery, przypinki, naklejki, torby, koszulki, balony, materiały prasowe oraz inne grafiki związane z akcją.

Materiały promocyjne miejskich wydarzeń

Ponadto przygotowano i złożono materiały promocyjne dot. miejskich wydarzeń kulturalnych (m.in. Festiwalu Kultury Alternatywnej „FRYTKA OFF” i akcji „Aleje – tu się dzieje!”) i akcji społecznych: materiały promocyjne dot. Budżetu Obywatelskiego, plakaty promujące kampanie społeczne

i programy zdrowotne dofinansowane przez miasto, plakaty i reklamy Spotkania Sylwestrowego na Placu Biegańskiego 2016/2017, obchodów Święta Niepodległości, wydarzenia „Jasne, że Święta”, Dni Częstochowy, festiwali Retro, Reggae On, Hip Hop Elements, Leżak 2016, plakaty i pocztówki promujące akcję Narodowego Czytania, mniejsze formy graficzne - przygotowanie elementów graficznych do portalu CGK oraz na miejskie strony na portalach społecznościowych, produkcja dyplomów, projektów gadżetów miejskich, ulotek, wizytówek, banerów, billboardów, ścianek, kasetonów, reklam do zewnętrznych wydawnictw, projektów logotypów. Przygotowanie i skład kalendarza miejskiego na 2017 rok z reprodukcjami obrazów częstochowskiej artystki Joanny Jeżewskiej-Desperak.

Inne

Przygotowano ekspozycję promującą wydarzenia plenerowe miasta, zaprezentowane na murach budynku Urzędu Miasta przy ul. Śląskiej.

Wspólnie z wydawnictwem „Unitex” wydano 100-stronicowy, bogato ilustrowany fotografiami album promocyjny miasta.

Wydział Kultury, Promocji i Sportu przygotował także stoisko promocyjne wraz z kantorkiem oraz ladą, które prezentowane były na targach branżowych.

Działalność Miejskiego Centrum Informacji Turystycznej

Do najważniejszych zadań Centrum w roku 2016 należało:

- udzielanie informacji telefonicznej i w kontakcie bezpośrednim mieszkańcom Częstochowy i turystom odwiedzającym miasto,
- udostępnianie wydawnictw informacyjno-promocyjnych o mieście i regionie,
- aktualizowanie danych teleadresowych, m.in. bazy noclegowej i gastronomicznej znajdującej się w Częstochowie i okolicy,
- redagowanie kalendarium wydarzeń do miesięcznika „Jasne, że Częstochowa” oraz do jego internetowej wersji na stronie www.cgk.czystochowa.pl,
- gromadzenie i aktualizowanie danych do własnych wydawnictw promocyjnych wydanych przed Świątami Dniami Młodzieży,
- współpraca ze Związkiem Gmin Jurajskich przy opracowywaniu przewodników i map po Jurze Krakowsko-Częstochowskiej polegająca na pracach korektorskich w części poświęconej Częstochowie i okolicom,
- organizacja obchodów Świątowego Dnia Turystyki przy współpracy z Częstochowską Organizacją Turystyczną,
- współpraca z Jasnogórskim Centrum Informacji Turystycznej, oraz z Urzędami Gminy w Olsztynie, Janowie i Mstowie polegająca na wymianie informacji oraz materiałów promocyjnych,
- aktualizacja danych Miejskiego Systemu Informacji Turystycznej.

Przygotowanie materiałów promocyjnych o mieście i ich kolportaż

W roku sprawozdawczym do Urzędu Miasta Częstochowy wpłynęło 336 wniosków o przekazanie materiałów informacyjno-promocyjnych o mieście. Zrealizowano kilkadziesiąt bezpośrednich dyspozycji wewnętrznych, związanych z przekazaniem materiałów promocyjnych. Standardowe działania dystrybucyjne objęły zagraniczne i krajowe imprezy targowe, w których uczestniczyła Częstochowa. Wydawnictwa promocyjne zostały przesłane polskim ośrodkiem informacji turystycznej za granicą – do Rzymu i Paryża.

Zorganizowano stoiska promocyjne podczas obchodów 31. Świątowych Dni Młodzieży oraz Giełdy Absolwentów Politechniki Częstochowskiej. Materiały promocyjne zostały przekazane na zagraniczne i krajowe imprezy targowe, w których uczestniczyła Częstochowa. Ze środków przeznaczonych na materiały promocyjne kupione zostały kubki, podkładki pod kubki, słodczyce reklamowe, torby bawełniane, notesy, ołówki, pendrivy, znaczki z herbem miasta oraz plecakki promocyjne. Wydano nowy folder turystyczny "Plan centrum Częstochowy i klasztoru na Jasnej Górze" w wersji językowej polskiej oraz angielskiej, dodatkowo wydrukowano folder „Jasne, że Częstochowa” w języku niemieckim, francuskim, włoskim, hiszpańskim oraz rosyjskim. Jedną z wielu nowości 2016 roku było również wydanie dwóch wersji częstochowskiej pocztówki (czarno-biała oraz kolorowa). W roku sprawozdawczym miała również miejsce dystrybucja materiałów promocyjnych (ulotek i plakatów) aplikacji mobilnej - materiały przekazano m.in. do jednostek miejskich, hoteli, biur podróży, szkół wyższych i instytucji publicznych. W związku z obecnością Miasta Częstochowy na licznych imprezach targowych zakupiona została profesjonalna ścianka wystawiennicza.

Promocja miasta na targach turystycznych

W 2016 r. Częstochowa uczestniczyła w targach krajowych i zagranicznych, wybranych pod kątem turystów, dla których miasto i jego okolice stanowić mogą atrakcyjne miejsce krótkiego pobytu.

Targi zagraniczne

Międzynarodowe Targi Turystyczne ITB w Berlinie (9 - 13 marca). Targi te to jedno z najważniejszych światowych spotkań branży turystycznej, na które przyjechało w br. ponad 10 000 wystawców ze 187 krajów świata. Targi zagraniczne, na których promowała się Częstochowa odwiedziło w sumie ok. 190 000 osób, co zaowocowało m.in. kontaktami z touroperatorami specjalizującymi się w turystyce miejskiej, kulturowej i pielgrzymkowej oraz dalszym rozwojem współpracy z polskimi ośrodkami informacji turystycznej za granicą.

Targi krajowe:

- Targi Jura Expo (29-31 stycznia). Podczas trzydniowej imprezy, służącej promocji miasta i Jury Krakowsko-Częstochowskiej, swoją ofertę turystyczną i sportową prezentowali zarówno wystawcy z Częstochowy i okolic, jak i przedsiębiorcy z innych regionów kraju.
- Targi Festiwal turystyki i czasu wolnego „FREE TIME” w Gdańsku (2 – 3 kwietnia). Stoiska 250 wystawców odwiedziło ponad 25 tysięcy mieszkańców Trójmiasta i okolic. Miasto Częstochowa promowało się po raz pierwszy przedstawiając swoją ofertę turystyczną.
- Targi Turystyczne „WYPOCZYNEK” oraz Toruński Festiwal Smaków w Toruniu (9 – 10 kwietnia). Po raz pierwszy miasto Częstochowa promowało się w Centrum Targowym "Park" prezentując swoją ofertę turystyczną licznie zgromadzonym mieszkańcom Torunia i okolic.
- Targi Turystyczne „W stronę słońca” w Opolu (20 – 22 maja), Częstochowa gościła na targach po raz trzeci. Na targach można było zapoznać się z ofertami turystycznymi, spotkać z podróżnikami, spróbować regionalnych potraw a także obejrzeć bogaty program artystyczny.

Portale społecznościowe

Jednym z zadań promocyjno-informacyjnych w 2016 roku było bieżące utrzymanie, rozwój i poszerzanie grona odbiorców oficjalnych profili i kont miasta Częstochowy w najpopularniejszych serwisach społecznościowych (Nasza Klasa, Facebook, Youtube, Instagram). O zainteresowaniu internautów tą formą komunikacji świadczą następujące dane: Nasz Klasa – 34 515 znajomych, konto „Częstochowa” na Facebooku – 8143 polubienia, konto „Aleje – tu się dzieje!” – 6906 , konto „Co, gdzie, kiedy w Częstochowie” – 32 309 lubiących, Miasto Częstochowa Instagram 1 320. Na wspomnianych powyżej profilach, znajdują się informacje, ogłoszenia, filmy promocyjne i fotografie dotyczące miejskich wydarzeń, osób związanych z Częstochową, spraw szczególnie istotnych dla częstochowian oraz konkursy dla użytkowników serwisu, mające na celu włączenie mieszkańców w aktywną, wewnętrzną i zewnętrzną promocję miasta. W roku sprawozdawczym na oficjalnym kanale miasta opublikowano 30 filmów. Najpopularniejszy film to: Dni Częstochowy- Festiwal Kolorów (1120 wyświetleń).

Własne strony i portale internetowe

- Strona www.czestochowa.pl - W ciągu roku 2016 oficjalną stronę Urzędu miasta Częstochowy odwiedziło 236 957 użytkowników. Najczęściej byli to użytkownicy z Polski (mieszkańcy Częstochowy, Warszawy, Katowic, Krakowa i Bielsko-Biała), Rosji, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji. 90% użytkownicy komputerów, 6 % telefonów, 1% tabletów
- Strona www.cgk.czestochwa.pl - W ciągu roku stronę cgk odwiedziło 78 921 użytkowników, najczęściej są to mieszkańcy Częstochowy, Warszawy i Katowic czy Krakowa. 60 % użytkownicy komputerów, 34 % telefonów, 4% tabletów
- Strona www.aleje.czestochowa.pl - Stronę odwiedziło 16 701 użytkowników, najczęściej są to mieszkańcy Częstochowy, Warszawy i Katowic czy Krakowa. 57 % użytkownicy komputerów, 38 % telefonów, 4% tabletów

Aplikacja mobilna

W ramach prac związanych z utrzymaniem aplikacji mobilnej dbano o:

- systematyczną aktualizację obiektów w mieście: zabytki, gastronomia, obiekty muzealne itd.,
- systematyczną aktualizację bazy wydarzeń w mieście: koncerty, wystawy, spektakle sport itd.,
- systematyczną aktualizację rozkładu jazdy komunikacji MPK w Częstochowie.

Kampanie i akcje promocyjne

W roku sprawozdawczym Wydział Kultury, Promocji i Sportu przygotował i zrealizował kilkanaście kampanii promocyjnych, związanych z wydarzeniami odbywającymi się w mieście. Do najważniejszych z nich należały:

- Projekt „Aleje – tu się dzieje!”,
- Dzień Samorządu Terytorialnego,
- Akcja Red Bull Tour Bus we współpracy z firmą Red Bull,
- Festiwal Kultury Alternatywnej Frytka OFF,
- Retro Festiwal Częstochowa ,
- Festiwal Reggae On Częstochowa,
- Hip Hop Elements Festiwal,
- Częstochowski Festiwal Filmowy LEŻAK Fortum,
- Dni Częstochowy,
- Festiwal jaZZ i Okolice/jaZZ & Beyond wraz z koncertem Davida Krakauera,
- Częstochowskie Urodziny Niepodległej,
- Koncert „Jasne, że Święta”.
- Spotkanie Sylwestrowe.

W ramach kampanii promocyjnych ww. imprez przygotowano projekty graficzne banerów, plakatów i billboardów w formie papierowej, jak i elektronicznej. Przygotowano scenariusze spotów radiowych i telewizyjnych, których emisja odbywała się w mediach lokalnych i ogólnopolskich.

Wspólnie z partnerami realizowano społeczne projekty partnerskie takie jak: Honorowy Dawca Energii FORTUM, Ogród Społeczny FORTUM, Festiwalu Filmów Optymistycznych Multimedia Happy End, projekt „Świeć się z Energią”.

Inne ważne przedsięwzięcia

Częstochowski Festiwal Kultury Alternatywnej „FRYTKA OFF”

Festiwal Kultury Alternatywnej Frytka OFF odbył się 24 i 25 czerwca 2016 roku. Była to szósta jubileuszowa edycja festiwalu. Dwudniowa impreza odbyła się na placu przed dworcem PKP przy ul. Piłsudskiego oraz na terenie Konduktorowni – siedziby Regionalnego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych. Podczas dwóch dni festiwalu zaprezentowało się ponad 120 niezależnych artystów teatralnych, muzycznych, cyrkowych i filmowych. Wystąpili na ulicznej scenie teatralnej, małej scenie muzycznej i dużej scenie muzycznej. Przygotowany został specjalny program, w którym uwzględniono występy największych gwiazd polskiej sceny niezależnej, zespołu z zagranicy oraz artystów, którzy stanowią obecnie ciekawe zjawiska offowe. Artyści zostali dobrani zgodnie z założeniem, wg którego podczas festiwalu występują twórcy, którzy nie mają możliwości zaprezentowania swojej twórczości w Częstochowie poza festiwalem. W tym roku Frytka OFF zgromadziła w ciągu dwóch dni ok. 5 tys. widzów. W pierwszym dniu festiwalu została uruchomiona scena teatralna, muzyczna oraz parada frytkowa, która przeszła ulicami dzielnic Stare Miasto i Śródmieście. Zaprezentowali się m.in.: Krzywe Nogi, Extra, Daniel Bloom, twocolors (Niemcy), Rebeka, Imagio Studio Art Teatr Terminus A Quo Wielka Parada Frytkowa, Stowarzyszenie Kultury Hip Hop Przybij Piątkę, Lwowski Teatr Woskresinnia Paradę Frytkową, która przeszła ulicami Częstochowy wzbogaciły pokazy Stowarzyszenia Cz-Art oraz muzycy zespołu L'ombelico del Mondo. Drugiego dnia festiwalu została uruchomiona duża scena muzyczna, na której wystąpiły zespoły: Ampera, Marcelina, Skubas, Nervy, Voo Voo, MinT i Rysy. Festiwalowi towarzyszyły darmowe warsztaty artystyczne: fotograficzne i filmowe. Efektem tych ostatnich był film krótkometrażowy. Film był prezentowany podczas Festiwalu Filmów

Narodowe Czytanie. "Quo vadis" Henryka Sienkiewicza

W 2016 r. zrealizowano (we współpracy z Biblioteką Publiczną im. dr. Władysława Biegańskiego) kolejną odsłonę ogólnopolskiej akcji Narodowego Czytania. Lekturą była powieść "Quo vadis" Henryka Sienkiewicza, a miejscem realizacji przedsięwzięcia - Park im. Stanisława Staszica. Zlokalizowana pośrodku Parku stylowa altana stała się, dzięki specjalnej aranżacji plastyczno-florystycznej, salą biesiadną w pałacu cesarza Nerona i jednocześnie "sceną", na której pojawiali się lektorzy. Fragmenty powieści przeczytali parlamentarzyści, przedstawiciele władz miasta, rzecznik prasowy Klasztoru OO. Paulinów na Jasnej Górze oraz związane z Częstochową osoby reprezentujące różne środowiska społeczne i kulturalne. W program imprezy wpisano również prezentacje uczniów częstochowskich szkół noszących imię autora "Quo vadis". W oprawę przedsięwzięcia zaangażował się Zespół Szkół Plastycznych im. J. Malczewskiego. Artystycznym finałem był koncert jazzowy "Gladiator – muzyczne interpretacje" w wykonaniu Błażeja Knopka, Artura Kudłacika i Łukasza Srokowskiego. Wszyscy uczestnicy akcji otrzymali specjalnie zaprojektowane, okolicznościowe pocztówki.

Konkurs fotograficzny „Klimaty Częstochowy”

W 2016 roku przypadła organizacja 11. edycji konkursu fotograficznego „Klimaty Częstochowy”, który odbył się pod hasłem „Jasne, że Częstochowskie”. Nastąpiła istotna zmiana w tej edycji

konkursu. Rozszerzyliśmy obszar na którym można było fotografować. Przyjmowaliśmy zdjęcia wykonane w granicach administracyjnych dawnego województwa częstochowskiego. Promocji konkursu towarzyszyły plakaty, banery zewnętrzne, reklamy w prasie, strona internetowa oraz profil na Facebooku.

Jury w składzie: Piotr Furtak, Arkadiusz Gola, Joanna Kinowska, Agnieszka Półtola, Tomasz Sikora. Po zapoznaniu się z 611 pracami (1112 zdjęć) 153 autorów, Jury do wystawy pokonkursowej zakwalifikowało 41 prac 25 autorów: Baranowski Dariusz (Częstochowa), Barczyński Wojciech (Częstochowa), Bugara Agnieszka (Częstochowa), Ciężki Adrian (Dąbrowa Zielona), Deska Waldemar (Częstochowa), Desperak Alicja (Kłobuck), Dmitriew Daniel (Lubliniec), Domagała Wojciech (Kielce), Jakubowska Anna (Gdańsk), Jędryka Marcin (Częstochowa), Jończyk Damian (Konopiska), Kolewiński Łukasz (Częstochowa), Kostecki Dariusz (Dąbrowa Górnicza), Kras Piotr (Częstochowa), Lisowski Piotr (Radymno), Misiak Grzegorz (Częstochowa), Opałczyński Marcin (Częstochowa), Pawlik Kamil (Częstochowa), Respondek Jarosław (Częstochowa), Skoczyła Przemysław (Częstochowa), Skowronek Grzegorz (Częstochowa), Szczygieł Marcin (Częstochowa), Szyński Radosław (Libidza), Wieczeńska Inka (Ustrzyki Dolne), Zarzycki Dominik (Poznań, Częstochowa).

GRAND PRIX KLIMATÓW CZĘSTOCHOWY 2016 ORAZ CZEK W WYSOKOŚCI 3 000 zł JURY POSTANOWIŁO PRYZNAĆ MARCINOWI JĘDRYCE ZA FOTOREPORTAŻ „STREETWORKING” NAGRODĘ MULTIMEDIA POLSKA S.A. ORAZ CZEK W WYSOKOŚCI 3 000 zł JURY POSTANOWIŁO PRYZNAĆ MARCINOWI JĘDRYCE ZA ZDJĘCIE - „OD POCZĄTKU” (KATEGORIA REPORTERSKA)

- I nagrodę w kategorii „Fotoreportaż / Zestaw zdjęć” oraz czek o wartości 1 200 zł otrzymał Damian Jończyk za fotoreportaż „Oczekiwanie”
- II nagrodę w kategorii „Fotoreportaż / Zestaw zdjęć” oraz czek o wartości 850 zł otrzymał Marcin Opałczyński za zestaw zdjęć solarigraficznych
- III nagrodę w kategorii „Fotoreportaż / Zestaw zdjęć” oraz czek o wartości 600 zł otrzymał Grzegorz Skowronek za fotoreportaż „Mieć wybór”
- Wyróżnienie w kategorii „Fotoreportaż / Zestaw zdjęć” otrzymał Radosław Szyński za zestaw zdjęć „Bramy do miasta”
- I nagrodę w kategorii „Fotografia Klimatyczna” oraz czek o wartości 1 200 zł otrzymał Kamil Pawlik za zdjęcie „Śnieżka”
- II nagrodę w kategorii „Fotografia Klimatyczna” oraz czek o wartości 850 zł otrzymał Dariusz Kostecki za zdjęcie „Zaduma”
- III nagrodę w kategorii „Fotografia Klimatyczna” oraz czek o wartości 600 zł otrzymał Jarosław Respondek za zdjęcie „Kapliczka”
- Wyróżnienie w kategorii „Fotografia Klimatyczna” otrzymał Grzegorz Misiak za zdjęcie „Przeprosna Górka I nagrodę w kategorii „Fotografia Reporterska” oraz czek o wartości 1 200 zł otrzymał Łukasz Kolewiński za zdjęcie „Przespana bramka”
- II nagrodę w kategorii „Fotografia Reporterska” oraz czek o wartości 850 zł otrzymał Grzegorz Skowronek za zdjęcie „Nadzieja”
- III nagrodę w kategorii „Fotografia Reporterska” oraz czek o wartości 600 zł otrzymał Kamil Pawlik za zdjęcie „Strefa bezpieczeństwa”
- Wyróżnienie w kategorii „Fotografia Reporterska” otrzymał Piotr Kras za zdjęcie „Chasydzi”.

Kalendarz Miejski na 2017 rok

Tegoroczne wydanie kalendarza miejskiego zawiera 12 reprodukcji obrazów Joanny Jeżewskiej-Desperak przedstawiających różne sceny z miasta. Autorka obrazów jest absolwentką Wydziału Artystycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie. Jej prace można było oglądać na wielu wystawach indywidualnych i zbiorowych, z których aż pięć odbyło się w Ośrodku Promocji Kultury „Gaude Mater” w ramach Międzynarodowego Biennale Miniatury. Wydaniu kalendarza towarzyszyła wystawa obrazów malarki. Wernisaż wystawy połączony z promocją miejskiego kalendarza odbył się w częstochowskim Ośrodku Promocji Kultury „Gaude Mater”. Kalendarz wydano w nakładzie 2 000 egzemplarzy i dystrybuowano bezpłatnie.

Inne działania realizowane przez Wydział Kultury, Promocji i Sportu

W sprawach wynikających z realizacji ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych rozpatrzono 24 wnioski organizatorów i wydano 24 pozytywne decyzje w sprawie organizacji w Częstochowie imprez artystyczno-rozrywkowych. Przyjmowano również zgłoszenia imprez artystycznych organizowanych

poza stałą siedzibą organizatora, w trybie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – 35 zgłoszeń.

Działania na rzecz estetyki miasta

Pełnomocnik ds. Estetyki Miasta nadzorował działania i współpracował z wydziałami oraz jednostkami podległymi miastu. Zatwierdzano pod względem plastycznym m. in. rozwiązania projektowe w zakresie oświetlenia, małej architektury i nawierzchni dla planowanych inwestycji drogowych, formę i rodzaj świątecznego oświetlenia dekoracyjnego centrum miasta, kolorystykę remontowanych szkół oraz budynków wielorodzinnych, zagospodarowanie przestrzeni, w tym wyposażenie w obiekty handlowe, letnie kawiarenki, zieleń publiczną, nośniki reklamowe, okolicznościowe i pamiątkowe tablice oraz elementy małej architektury.

Sprawy wszczęte prowadzone przez Pełnomocnika ds. Estetyki Miasta

Tabela nr 78

Wnioskodawca - MZDiT	opinie ws. aranżacji tymczasowych kawiarenek letnich	53
	opinie ws. oświetlenia, nawierzchni i małej architektury	43
Wnioskodawca - ZGM	sprawy dot. urządzeń reklamowych	17
	projekty kolorystyki elewacji budynków wielorodzinnych	16
Wnioskodawca - Wydział Mienia i Nadzoru Właścicielskiego		36
Opracowania termomodernizacji i kolorystyki elewacji szkół		8
Projekty różnych podmiotów oraz pozostałe sprawy		171
Interwencje podjęte przez Pełnomocnika związane z poprawą wizerunku terenów miejskich oraz w sprawach zgłoszonych przez mieszkańców		156
Łącznie spraw		500

Działania związane z porządkowaniem spraw dot. urządzeń reklamowych zlokalizowanych w obrębie pasów drogowych oraz na nieruchomościach administrowanych przez ZGM „TBS” w Częstochowie Sp. z o. o.

Tabela nr 79

Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie			Zakład Gospodarki Mieszkaniowej „TBS” w Częstochowie			
wydane zgody	decyzje karne	usunięte reklamy	Liczba zawartych umów na umieszczenie reklam		osunięte reklamy	samowole reklamowe – sprawy przekazane do PINB
			W 2016 r.	razem		
154	7	40	21	273	3	0

Działania Straży Miejskiej eliminujące nielegalną reklamę oraz inne nieprawidłowości

Tabela nr 80

interwencje	liczba	pouczenia	nałożone mandaty	Wnioski skierowane do sądu o ukaranie
wobec osób umieszczających reklamy w miejscach do tego nieprzeznaczonych	169	121	47	1
wobec osób dopuszczających się zaśmiecania lub zanieczyszczania miejsc publicznych	6860	5422	1327	111

Działania Straży Miejskiej eliminujące nielegalną reklamę oraz inne nieprawidłowości Tabela nr 80

w związku z przypadkami naruszenia przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	138	85	46	7
---	-----	----	----	---

Współpraca z Konserwatorem Zabytków i Miejską Pracownią Urbanistyczno-Planistyczną

Kierowano wnioski o podjęcie działań przez Konserwatora Zabytków w zakresie likwidowania szpecących krajobraz miejski obiektów oraz samowolnie umieszczonych urządzeń reklamowych. Wniesiono uwagi do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Uzgadniano rozwiązania plastyczne zawarte w projektach przedkładanych przez podmioty zewnętrzne. Przeprowadzono kilkadziesiąt wizji lokalnych sprawdzających skuteczność podejmowanych interwencji. Uczestniczono w licznych spotkaniach i konsultacjach dot. przedsięwzięć planowanych do realizacji przez miasto Częstochowa jak i przez podmioty zewnętrzne.

Opracowano wsad do materiałów niezbędnych do stworzenia przepisów dot. umieszczania reklam na terenie miasta – dla Miejskiej Pracowni Urbanistyczno – Planistycznej.

Konkursy

Zorganizowano dla mieszkańców konkursy:

- Najładniejszą kawiarenkę letnią (1 czerwca – 14 czerwca 2016 r.),
- Najładniej ukwiecony balkon (11 lipca - 12 sierpnia 2016 r.),
- Najpiękniejszą witrynę świąteczną (1 grudnia - 13 grudnia 2016 r.).

Teatr im. Adama Mickiewicza*Podstawowa działalność merytoryczna - informacje ogólne*

W 2016 roku Teatr im. Adam Mickiewicza zaprezentował publiczności ogółem 362 wydarzenia artystyczne, w tym w siedzibie 300 spektakli (253 własne i 47 impresaryjnych). Były to projekty zrealizowane w różnych formach i konwencjach sztuki teatralnej, od przedstawień kameralnych po widowiska wieloobsadowe, przedsięwzięcia poetycko-sceniczne, kabaretowe, muzyczne i plastyczne.

Zaprezentowano 47 tytułów (spektakle, salony, koncerty) - 24 własne i 23 impresaryjne, w tym:

- na Scenie Dużej: 40 tytułów i 227 pokazów (w tym 2 tytuły prezentowane na Scenie Dużej i Kameralnej);
- na Scenie Kameralnej im. Iwo Galla: 8 tytułów i 73 pokazy (68 własnych przedstawień oraz 4 Salony Poezji i 1 spektakl impresaryjny); w liczbie ogólnej 2 tytuły prezentowane na dwóch scenach;
- w ramach objazdu: 59 spektakli własnych;
- 3 pokazy własne na miejskiej scenie plenerowej w cyklu „Aleje, tu się dzieje!”.

Wystawiono 5 premier (3 na Scenie Dużej, 2 na Scenie Kameralnej im. Iwo Galla) oraz 1 premierę wznowieniową (pokaz plenerowy).

Premiery na Scenie Dużej:

- „Kredyt” Jordi’ ego Galcerána, w reżyserii Macieja Kowalewskiego (koprodukcja z Teatrem im. S. Jaracza w Olsztynie),
- „Historie łóżkowe” Norma Fostera, w reżyserii Mirosława Połatyńskiego,
- „Roszpunka” na motywach baśni Jakuba i Wilhelma Grimmów, adaptacja i reżyseria: Robert Dorosławski.
- Premiery na Scenie Kameralnej im. Iwo Galla:
- „Efekt” Lucy Prebble, w reżyserii Adama Sajnuka,
- „Nie tylko kobieta” - program liryczno-satyryczny, scenariusz i reżyseria: Robert Dorosławski.
- Premiera wznowieniowa: „Być jak Kazimierz Deyna” Radosława Paczochy, w reżyserii Gabriela Gietzky’ ego.

Przegląd Przedstawień Istotnych „Przez dotyk”

W 2016 r. Teatr organizował X Przegląd Przedstawień Istotnych „Przez dotyk” (edycja jubileuszowa, odbywająca się pod hasłem „Wędrowcy”). W programie Przeglądu znalazło się 9 propozycji artystycznych (spektakle oraz projekty teatralno-muzyczne): „Księżycowy chłopiec” (koprodukcja Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego i Studia Teatralnego Koło), „Proca” i „Stachura” (Teatr im. Adama Mickiewicza, Częstochowa), „Wysocki. Powrót do ZSRR” (Teatr Nowy, Kraków), „Lwów. Szkice miejskie” (projekt Kuby Blokesza i Piotra Machalicy), „Kompleks Portnoya” (Teatr

WARSAwy, Warszawa), „Karskiego historia nieprawdziwa” (Teatr im. C. K. Norwida, Jelenia Góra), „Podopieczni” (Teatr Nowy, Zabrze), „Msza za Miasto Arras” (Teatr Narodowy, Warszawa).

Edukacja teatralna

Działania podejmowane w 2016 r. przez Teatr w zakresie szeroko pojętej edukacji teatralnej:

- udział w ogólnopolskiej akcji „Teatr za 400 groszy”, organizowanej przez Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego,
- kontynuacja projektu „Szkoła Teatru” (prezentacje spektakli dla społeczności szkolnych. Przedstawienia poprzedzone wykładami. Zaprezentowano m.in. spektakle „Być jak Kazimierz Deyna” „W starych dekoracjach”, „Proca”, Kalino, malino, czerwona jagoda”, gościnny spektakl „Karskiego historia nieprawdziwa”),
- realizacja czterech edycji warsztatów teatralnych (2 edycje dla młodzieży, 1 dla dzieci, 1 dla dorosłych),
- kontynuacja cyklu „Niedzielny Teatr Rodzinny”,
- kontynuacja Salonów Poezji (4 spotkania),
- organizacja XV Przeglądu Zespołów Teatralnych Szkół Średnich,
- organizacja Dni otwartych z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru,
- organizacja lekcji teatralnych pt. „Od scenariusz do premiery”,
- kontynuacja akcji „Środy studenckie w teatrze”,
- działania edukacyjno-artystyczne w ramach „Ferii w mieście”,
- kontynuacja działalności Grupy teatralnej „Włos się jeży”,
- współpraca z dyrektorami i nauczycielami placówek oświatowych w Częstochowie i innych miejscowościach województwa śląskiego.

Konkursy, festiwale, przeglądy, nominacje itp.

- zgłoszenie spektaklu „Efekt” na Festiwal Małych Form „Kontrapunkt” w Szczecinie i na Festiwal Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość przedstawiona” w Zabrze;
- zgłoszenie spektaklu „W starych dekoracjach” na organizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego konkursy: Konkurs Inscenizacji Dawnych Dzieł Literatury Polskiej, na Konkurs „Teatr Polska” oraz na Konkurs Polskiej Sztuki Współczesnej;
- zgłoszenie spektaklu „Proca” na Festiwal Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość Przedstawiona” w Zabrze;
- zgłoszenie spektaklu „Hamlet” na Festiwal Szekspirowski w Gdańsku;
- prezentacja spektaklu „W starych dekoracjach” podczas 15. Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Telewizji „Dwa Teatry” w Sopocie oraz w programie Różewicz Open Festiwal w Radomsku;
- prezentacja spektaklu „Sprzedawcy gumek” podczas: XXIV Olsztyńskich Spotkań Teatralnych, przeglądu „Tydzień z Hanochem Levinem” w Teatrze Szekspirowskim w Gdańsku, Jeleniogórskich Spotkań Teatralnych w Teatrze im. C.K. Norwida oraz Krakowskich Reminiscencji Teatralnych;
- prezentacja spektaklu „Proca” podczas Festiwalu Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość przedstawiona” w Zabrze;
- prezentacja spektaklu „Nie tylko kobieta” na Festiwalu im. Piotra Skrzyneckiego w Mińsku Mazowieckim;
- prezentacja spektakli „Jaś i Małgosia” i „Niesamowita przygoda Robaczka Kłaczka” podczas Festiwalu Teatrów dla Dzieci w Krakowie;
- nagranie spektaklu „W starych dekoracjach” dla Teatru Polskiego Radia i emisja słuchowiska na radiowej antenie;
- zgłoszenie wszystkich premier zrealizowanych w 2016 r. w częstochowskim Teatrze do udziału w plebiscycie „Złota Maski”.

Jubileusze

W 2016 r. jubileusze pracy artystycznej świętowali: Czesława Monczka (40-lecie pracy artystycznej), Piotr Machalica (35-lecie pracy artystycznej), Iwona Choluj (20-lecie pracy artystycznej) i Agnieszka Łopacka (20-lecie pracy artystycznej).

Działania promocyjne i marketingowe

Teatr podejmował następujące działania o charakterze promocyjnym i marketingowym:

- realizację kampanii reklamowych przy powstawaniu premier, wydarzeń okolicznościowych oraz przed X edycją PPI „Przez dotyk”;

- udział w Targach Turystycznych Jura Expo 2016, organizacja teatralnego stoiska i specjalnego programu działań reklamujących działalność Teatru;
- wydanie Gazety Teatralnej i Gazety Festiwalowej (wydawnictwa specjalne, bezpłatne);
- pozyskiwanie Sponsorów, Mecenasów i Przyjaciół Teatru;
- pozyskiwanie nowych miejsc reklamowych w Częstochowie i utrzymanie dotychczasowych;
- pozyskiwanie widowni poprzez rozbudowę bazy adresów mailowych i bazy newsletteru Teatru oraz poprzez aktywną obecność na portalu społecznościowym Facebook;
- rozwijanie reklamy internetowej oraz zewnętrznej reklamy wizerunkowej Teatru;
- organizacja ulicznych akcji z udziałem 40-osobowej grupy wolontariuszy;
- kontynuacja programu Teatr 60+ (promocyjne bilety na spektakle dla osób w wieku 60+);
- kontynuacja projektu Teatr dla Gmin (promocyjne bilety dla mieszkańców gmin w regionie częstochowskim);
- kontynuacja miejskiego projektu „Rodzina plus” (ulgowo bilety dla rodzin wielodzietnych);
- udostępnianie ulgowych biletów lub zaproszeń dla grup terapeutycznych, wychowanków domów dziecka, uczniów szkół specjalnych, osób bezrobotnych i podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- utrzymywanie stałych kontaktów z mediami lokalnymi i ogólnopolskimi oraz portalami internetowymi;
- utrzymywanie stałego kontaktu i podejmowanie współpracy z instytucjami kultury i innymi podmiotami (współorganizacja imprez i wydarzeń artystycznych, wymiany repertuarowe).

Remonty i inwestycje

- malowanie w budynku Teatru,
- wymiana kanalizacji sanitarnej w Domu Aktora.

Teatr – przychody i frekwencja

Tabela nr 81

Koszty działalności ogółem	6 497 478 zł
Przychody ogółem w tym:	6 372 550 zł
przychody uzyskane (w tym: przychody z umów sponsoringowo-reklamowych)	2 342 550 zł (51 800 zł)
dotacja Organizatora (w tym: dotacja podstawowa + dotacja na remonty i inwestycje)	4 110 000 zł (4 030 000 zł + 80 000 zł)
Udział przychodów własnych w pokrywaniu kosztów działalności	36,05%
Liczba wydanych zaproszeń	2007 szt.
Średnia frekwencja (siedziba)	79,88%
Stan zatrudnienia w osobach	81
Stan zatrudnienia w etatach	79

Teatr – spektakle / inne imprezy, wynajem sal

Tabela nr 82

Nazwa	Liczba	Wpływy (w złotych)	Liczba widzów
Spektakle- Scena Duża	227	1 640 191	69 773
Spektakle – Scena Kameralna im. Iwo Galla	69	98 528	5 084
Spektakle poza siedzibą	59	150 514	11 252
Spektakle plenerowe	3	32 000	ok. 600
Salony Poezji (na Scenie Kameralnej)	4	2 453	265
Wynajem sal	13	22 891	
Razem	375	1 946 579	86 974

Biblioteka publiczna im. dr. Władysława Biegańskiego

W roku 2016 miejską sieć placówek na terenie Częstochowy tworzyły: Biblioteka Główna (Wypożyczalnia Główna, Czytelnia Naukowa i Czytelnia Czasopism, Oddział dla Dzieci i Młodzieży

oraz działy wewnętrzne), a także 22 osiedlowe filie biblioteczne (w tym jedna specjalistyczna placówka muzyczna).

Na mocy porozumienia zawartego między Prezydentem Miasta Częstochowy i Starostą Powiatu Ziemskiego, Biblioteka kontynuowała nadzór merytoryczny nad samorządowymi bibliotekami publicznymi stopnia podstawowego i ich filiami (łącznie 42 placówki na terenie 16 gmin).

Wyniki czytelnictwa

Liczba stałych, zarejestrowanych i systematycznie korzystających z bibliotek czytelników wyniosła 36 329 osób, co stanowi 16% ogółu mieszkańców miasta Częstochowy.

W wypożyczalniach odnotowano ogółem 671 974 wypożyczeń (wydawnictwa zwarte: 625 979 woluminów, czasopisma: 23 446 jednostek, zbiory specjalne: 22 549 jednostek inwentarzowych). Średnia liczba wypożyczeń przypadających na statystycznego czytelnika wyniosła 18,5 jednostek inwentarzowych.

Liczba zbiorów udostępnionych w czytelniach wyniosła ogółem 149 548 (wydawnictwa zwarte: 20 457 woluminów, czasopisma: 128 644 jednostki, zbiory specjalne: 447 jednostek inwentarzowych).

Podstawową grupą użytkowników korzystających z bibliotek stanowiły osoby pracujące (38%), następnie osoby uczące się (34%) oraz pozostali użytkownicy (28%). W strukturze wykorzystania księgozbiorów literatura piękna dla dorosłych stanowiła 75%, literatura piękna dla dzieci 13%, literatura pozabeletrystyczna prawie 12%.

Zbiory biblioteczne

Uzupełnianie zbiorów bibliotecznych przebiegało w oparciu o bieżący zakup nowości wydawniczych oraz pozyskiwanie darów książkowych od czytelników, sponsorów, autorów i wydawców, a także ze zbiórki zorganizowanej przez częstochowski oddział Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (SBP).

W 2016 r. na uzupełnienie zbiorów bibliotecznych wydano 238 663 zł. Wartość materiałów pozyskanych w formie darów wyniosła 94 655 zł.

Wskaźnik zakupu nowości wydawniczych (liczba tomów na 100 mieszkańców w ciągu roku) wyniósł 4,81 wolumina, a po doliczeniu książek uzyskanych z innych wpływów 6,9 wolumina. Średnia cena książki zakupionej w okresie sprawozdawczym wyniosła 20,81 zł, a jednostki zbiorów specjalnych 22,12 zł.

Zbiory Biblioteki powiększyły się o 15 701 woluminów wydawnictw zwartych, 117 woluminów roczników czasopism oraz 619 jednostek zbiorów specjalnych.

W wyniku naturalnych procesów zniszczenia bądź dezaktualizacji treściowej, ze zbiorów bibliotecznych usunięto 30 114 woluminów o łącznej wartości 154 916 zł oraz 1 382 jednostki zbiorów specjalnych o łącznej wartości 38 933 zł.

Na dzień 31.12.2016 r. w sieci bibliotek publicznych Miasta Częstochowy znajdowały się zasoby w postaci 495 388 woluminów wydawnictw zwartych (o łącznej wartości 5 810 065 zł) oraz 38 378 jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych (o łącznej wartości 383 995 zł).

Istotną część zbiorów Biblioteki Głównej oraz wielu placówek filialnych stanowiły bieżące czasopisma, dzienniki i magazyny ilustrowane, a także periodyki o charakterze popularnonaukowym. Prenumerata dla Czytelni Czasopism obejmowała 232 tytuły tych wydawnictw (z darami), natomiast placówki filialne udostępniały czytelnikom 62 tytuły.

Zakończono proces retrokonwersji kartkowego katalogu centralnego celem uzyskania kompletnej i spójnej informacji o zbiorach Biblioteki w katalogu on-line. Do katalogu on-line wprowadzono opisy ze wszystkich skrzynek katalogowych.

Odnotowano 137 329 wejść na stronę internetową Biblioteki, 425 866 wejść do katalogu on-line i 21 135 wejść do zbiorów zdigitalizowanych.

Pracownia Introligatorska wykonała oprawy 662 woluminów, w tym: 242 woluminy dla Biblioteki Głównej, 376 woluminów dla filii bibliotecznych oraz 44 woluminy dla podmiotów zewnętrznych.

Działalność informacyjno-bibliograficzna

Podstawową funkcją placówek miejskiej sieci bibliotecznej, poza gromadzeniem i udostępnianiem zbiorów, pozostawała w 2016 r. działalność informacyjna. W trakcie obsługi czytelniczej udzielono łącznie 108 995 indywidualnych informacji bezpośrednich (bibliograficznych, bibliotecznych i rzeczowych).

W Dziale Informacyjno-Bibliograficznym opracowano dla potrzeb czytelniczych i upowszechniono 235 tematycznych zestawień bibliograficznych, zawierających łącznie opisy 8 362 książkowych pozycji wydawniczych, bądź artykułów z czasopism.

Przyjmując w placówkach bibliotecznych zorganizowane grupy wycieczkowe (głównie uczniowskie), rozwijano informację zbiorową. W ciągu roku było 66 takich grup, złożonych łącznie z 1 452 uczestników.

Podstawową bazę informacyjno-bibliograficzną bibliotek (katalogi alfabetyczne i rzeczowe, kartoteki pomocnicze, księgozbiory poradnikowo-encyklopedyczne) poddawano w ciągu roku systematycznej aktualizacji.

W Bibliotece Głównej kontynuowane były prace związane z poszerzeniem zawartości informacyjnej bazy komputerowej artykułów z bieżących czasopism oraz komputerowej wersji centralnego katalogu wydawnictw zwartych, zgromadzonych w placówkach miejskiej sieci bibliotecznej.

Opracowano „Bibliografię regionalną za lata 2011–2013”, zakończono prace nad „Bibliografią Przyrody Regionu Częstochowskiego”. Kontynuowano prace nad: „Bibliografią Historii Regionu”, „Bibliografią Czasopiśmiennictwa Częstochowy” oraz „Bibliografią Wydawniczą Regionu za lata 1864–”. Uzupełniana na bieżąco kartoteka regionalna liczyła na koniec 2016 roku 46 338 rekordów, a kartoteka historii regionu 15 816 rekordów.

Działalność kulturalna i edukacyjna

Środowiskowa działalność kulturalna i edukacyjna prowadzona była w 2016 r. przez wszystkie placówki biblioteczne na terenie miasta. Propozycje Biblioteki adresowane były do odbiorców w różnym wieku, przy czym w placówkach filialnych dominowały projekty dedykowane dzieciom i młodzieży oraz osobom w wieku senioralnym. Oferta kulturalno-edukacyjna Biblioteki obejmowała także osoby z różnego rodzaju i stopnia niepełnosprawnościami.

Całokształt rocznej środowiskowej działalności kulturalno-edukacyjnej placówek bibliotecznych zamknął się organizacją 1 455 różnorodnych spotkań i zajęć, z których skorzystały 22 962 osoby, głównie dzieci i młodzież, a także częstochowscy seniorzy.

Zrealizowane działania osiągnęły następujący wymiar:

- Lekcje biblioteczne: w sieci Biblioteki przeprowadzono łącznie 88 lekcji z udziałem 1 720 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych;
- Wycieczki dzieci i młodzieży szkolnej: w ramach 66 odwiedzin Bibliotekę poznały łącznie 1 452 osoby;
- Propozycje w formie konkursów literackich, recytatorskich, plastycznych, konkursów wiedzy, warsztatów tematycznych, zajęć literacko-plastycznych, spotkań z pisarzami, ludźmi nauki: ogółem zorganizowano 1 001 różnorodnych spotkań i zajęć, z których skorzystało 19 790 uczestników. Pośród wszystkich przedsięwzięć, propozycji o charakterze literackim było 294 (z łącznym udziałem 7 154 osób), o profilu edukacyjnym i oświatowym 542 imprezy (łącznie 7 788 uczestników), inne – 165 imprez (łącznie 4 848 uczestników);
- Wystawy (ekspozycje związane z upowszechnianiem wybranych grup księgozbioru, obchodami rocznic literackich, kulturalnych historycznych, ekspozycje prac plastycznych i fotograficznych, prezentacje prywatnych kolekcji czytelników): ogółem zorganizowano 318 ekspozycji.

Większość imprez organizowana była w ścisłej współpracy z placówkami oświatowymi różnych typów i szczebli, świetlicami środowiskowymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi oraz redakcjami lokalnych mediów.

Organizacja imprez i realizacja przedsięwzięć kulturalno-edukacyjnych:

- „Ferie w Bibliotece” i „Wakacje w Bibliotece” - cykle różnorodnych działań interdyscyplinarnych,
- spotkania i zajęcia dla seniorów (m.in. Komputeromania, Latarnik w Bibliotece, Polska Cyfrowa Równych Szans, Klub Rękodzieła, edukacja globalna, spotkania okolicznościowe, konkursy, wystawy),
- spotkania i zajęcia przygotowane dla uczniów ze szkół specjalnych,
- spotkania z literatami, ilustratorami, naukowcami itd.,
- projekt „Manufaktura książki” (konkurs na tzw. książkę dotykową, tworzenie lokalnej Biblioteki Książki Dotykowej),
- „Biblioteka Malucha” (głośne czytanie dzieciom w wieku 3-4 lata, które nie uczęszczają do przedszkoli, połączone z zabawami ruchowymi),
- imprezy w ramach obchodów Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich oraz Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci,
- spotkania z historią żydowską (prelekcje Wiesława Paszkowskiego oraz wycieczka na częstochowski kirkut i wycieczka śladami częstochowskiego getta),
- II Festiwal Bajki (trzydniowa impreza czytelnicza, obejmująca m.in. spotkania i zajęcia warsztatowe dla dzieci i dorosłych, prowadzone przez autorów książek, ilustratorów i aktorów).

Ważniejsze przedsięwzięcia współrealizowane przez Bibliotekę:

- IX Częstochowskie Dni Rodziny,
- Tydzień Bibliotek ph. „Biblioteka inspiruje”,
- maraton czytelniczy ph. „Bohaterowie Henryka Sienkiewicza” (zorganizowany w Roku Henryka Sienkiewicza, w ramach XV Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom),
- projekt miejski „Aleje – tu się dzieje!” („Teatr na kółkach” i „Objazdowa biblioteka”),
- 13. Noc Kulturalna w Częstochowie (impieza dla dzieci „DobroNoc Kulturalnie”, autorski spektakl Tadeusza Kwinty „Mały Książę” i gra „Tajemnicza Biblioteka”),
- Dyskusyjny Klub Książki (w 2016 r. działało 5 klubów: 1 dla dzieci, 2 dla młodzieży i 2 dla osób dorosłych),
- akcja „Czytam w podróży... Herberta”,
- Środy z Instytutem Pamięci Narodowej,
- wykłady z cyklu „Akademia w Bibliotece” (wykładowcy z Akademii im. Jana Długosza),
- Narodowe Czytanie. Henryk Sienkiewicz „Quo vadis”,
- VI Festiwal Dekonstrukcji Słowa „Czytaj!”,
- XIII Regionalne Forum Bibliotekarzy ph. „Biblioteczne czytanie”,

Działalność instruktażowo-metodyczna

Wsparcie instruktażowo–metodyczne udzielane przez Bibliotekę placówkom filialnym na terenie Częstochowy i samorządowym bibliotekom publicznym w powiecie ziemskim, realizowano w 2016 roku w następujących formach:

- przywarsztaowy, bezpośredni instruktaż w placówkach bibliotecznych;
- indywidualne poradnictwo fachowe dla pracowników bibliotek, z wykorzystaniem materiałów i pomocy gabinetu metodycznego;
- organizacja i prowadzenie wewnętrznych szkoleń fachowych oraz praktyk zawodowych;
- opracowanie i upowszechnienie pomocy metodycznych;
- organizowanie niektórych czynności bibliotecznych (np. inwentaryzacja i selekcja zbiorów) i bezpośredni w nich udział;
- współorganizacja czytelniczych imprez kulturalno-edukacyjnych.

W 2016 r. odnotowano ogółem 482 wyjazdy instruktażowe.

Doskonalenie zawodowe

Wykonując zadania wynikające z programu doskonalenia zawodowego, Biblioteka organizowała specjalistyczne szkolenia dla pracowników miejskiej sieci, bibliotek publicznych. Pracownicy Biblioteki uczestniczyli również w zewnętrznych szkoleniach, seminariach i warsztatach. Przeprowadzono ponadto 4 okresowe narady analityczno-sprawozdawcze dla kadry kierowniczej bibliotek publicznych Miasta Częstochowy i powiatu ziemskiego. Kontynuowano praktyki studenckie (I rok studiów magisterskich – bibliotekoznawstwo i informacja naukowa – Uniwersytet Śląski). Przeprowadzono wizytację wszystkich bibliotek gminnych i filii miejskich.

Nagrody i wyróżnienia

- wyróżnienie dla Biblioteki w konkursie „Częstochowski Aktywny Senior” w kategorii Projekt / Inicjatywa dla seniorów,
- uzyskanie przez Filię nr 2 Certyfikatu Prezydenta Miasta Częstochowy - dla „Miejsca przyjaznego rodzinom z dziećmi”.

Projekty

Biblioteka pozostawała w okresie trwałości projektu pt. „Stworzenie systemu i punktów e-informacji kulturalnej w sieci miejskich bibliotek publicznych w Częstochowie”. W ciągu roku monitorowany był wskaźnik rezultatu (ilość miesięcznych wejść na podstronkę „Wydarzeni@ kulturalne – zapraszamy, polecamy...” przy założeniu w dokumentacji aplikacyjnej na poziomie 2.200/ miesiąc) - w 2016 r. wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 38 547 (rocznie) i 3 212 (średni miesięczny).

Instytucja uczestniczyła w miejskim programie działań na rzecz seniorów na lata 2014–2020 „Częstochowa – Seniorom” oraz w miejskim programie „Rodzina +”.

Biblioteka była ponadto zaangażowana w projekt „Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabowidzących” (realizowany przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Larix” im. Henryka Ruszczyca).

Zadania realizowane w ramach Budżetu Obywatelskiego Miasta Częstochowy

W 2016 r., w ramach Budżetu Obywatelskiego Miasta Częstochowy, zrealizowano 24 wnioski (dot. Filii nr: 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 21, Muzycznej oraz Oddziału dla Dzieci i Młodzieży). Dziesięć z nich związanych było z remontem placówki i / lub zakupem nowego wyposażenia; pozostałe z zakupem zbiorów bibliotecznych i działalnością kulturalno-edukacyjną. Łączny koszt realizacji zadań to 766 790 zł.

Pozyskane środki pozabudżetowe

- na zakup 6 721 woluminów książek i 177 audiobooków pozyskano środki w wysokości 143 114 zł– z Programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Zakup nowości czytelniczych dla bibliotek publicznych”,
- na dofinansowanie organizacji II Festiwalu Bajki pozyskano środki w wysokości 2 000 zł od sponsora (Częstochowska Koksownia Nowa),
- na zakup książek naukowych pozyskano środki w wysokości 1 800 zł z Fundacji bankowej im. dr. Mariana Kantona.

Remonty, inwestycje i zakupy bieżące

Ważniejsze zadania zrealizowane ze środków przekazanych z budżetu miasta:

- remonty ściany bocznej Biblioteki Głównej (w ramach Budżetu Obywatelskiego): 425 249 zł,
- remont Filii nr 9 (w ramach programu „Modernizacja filii bibliotek w Częstochowie”): 397 863 zł,
- zakup wyposażenia (m.in. w ramach Budżetu Obywatelskiego): 178 879 zł,
- zakup (prenumerata) czasopism dla całej sieci: 66 456 zł,
- usługi różne: 84 060 zł,
- zakup materiałów biurowych, druków, materiałów do imprez środowiskowych itp.: 57 202 zł,
- aktualizacje programów komputerowych oraz nadzór nad siecią komputerową: 54 516 zł,
- usługi telefoniczne i internetowe: 35 884 zł,
- naprawy, konserwacje, przeglądy: 20 092 zł,
- ekspertyza ppoż, przegląd budynku Biblioteki Głównej: 14 453 zł,
- monitoring wraz konserwacją systemu Filii nr 2, Filii Muzycznej, Biblioteki Głównej: 7 380 zł.

Biblioteka – dane zbiorcze

Tabela nr 83

Całkowity koszt działalności	7 251 526 zł
Dochody ogółem	7 270 700 zł
Udział środków własnych w pokrywaniu kosztów działalności	420 080 zł, tj. 5,79%
Stan zatrudnienia w osobach	109 (w tym pracownicy merytoryczni 84)
Stan zatrudnienia w etatach	102,65 (w tym pracownicy merytoryczni 80)
Wyniki czytelnicze	
liczba stałych czytelników	36 329
ilość odwiedzin w wypożyczalniach	296 258
ilość odwiedzin w czytelniach	76 109
ilość wypożyczonych zbiorów	671 974
ilość zbiorów udostępnionych w czytelniach	149 548

Muzeum Częstochowskie

Muzeum Częstochowskie w 2016 r. zrealizowało zadania określone w planie merytorycznym zgodnie z przyjętymi priorytetami i posiadanymi środkami finansowymi.

Zbiory

W zbiorach Muzeum Częstochowskiego znajduje się ogółem 85 603 muzealiów. W 2016 r. pozyskano do zbiorów 489 muzealiów.

WYKAZ POZYCJI INWENTARZOWYCH MUZEALIÓW

Tabela nr 84

Zbiory	Ogółem	Archeologia	Etnografia	Historia	Militaria	Numizmaty	Technika	Geologia	Fotografia	Kartografia	Archiwalia	Przyroda	Sztuka
Muzealia ogółem	34 108	9 163	3 138	5 154	582	6 861	435	638	2 410	76	2 593	906	2152
Depozyt	115	94	0	0	1	7	0	0	0	0	0	0	13

Ilość zbiorów bibliotecznych ogółem: 19 469.; zinwentaryzowano 569 pozycji; pozyskano do zbiorów 222 pozycje.

Wystawy stałe

- Dzieje miasta Częstochowy – wystawa historyczna
- Spacer po dawnej i współczesnej Częstochowie – stare i nowe fotografie miasta na wieży ratuszowej
- *Kweclich, Sętowski, Michalik, Bulik...* – kolekcja obrazów współczesnych malarzy częstochowskich
- Częstochowianie. Mieszkańcy miasta na fotografii w latach 1845–1918
- Malarstwo w zbiorach Muzeum Częstochowskiego
- *Z mroku dziejów* – stała wystawa archeologiczna
- Cmentarzysko kultury łużyckiej „in situ”
- Wystawa poświęcona Halinie Poświatowskiej
- Wystawa poświęcona historii górnictwa rud żelaza
- Sztuka polska XIX i XX w.
- Żydzi Częstochowianie - W 2016 r. otworzono nową wystawę stałą *Żydzi Częstochowianie*, prezentowaną od 20.09 w budynku przy ul. Katedralnej 8. Wystawa została przygotowana we współpracy z Akademią im. J. Długosza w Częstochowie, Archiwum Państwowym w Częstochowie, Światowym Związkiem Żydów Częstochowian i ich Potomków.

Ważniejsze wystawy czasowe:

W roku 2016 zorganizowano 34 wystawy czasowe.

Ratusz:

- Gabinet Wybitnych Częstochowian: *Ferdynand Karo na tle inwentaryzacji świata; Ludwik Wawrzynowicz (1870-1957); Od Waldemara Miechowskiego wszystko się zaczęło... 70 lat sportu żużlowego w Częstochowie 1946-2016*,
- 12. Międzynarodowy Plener Artystyczny *Hartowane emocje*. 120-lecie Huty Częstochowa,
- *Klimaty Częstochowy* – 11. konkurs fotograficzny, przygotowanie Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy (WKPiS UM),
- *Bóg się rodzi, Gwiazda wschodzi...* wystawa etnograficzna o tematyce bożonarodzeniowej ze zbiorów własnych.

Galeria Dobrej Sztuki:

- Międzynarodowe Konfrontacje Akademickich Pracowni Artystycznych. Hucisko 2015 (współorganizacja: Katedra Malarstwa AJD we współpracy z Instytutem Sztuki Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie),
- Punkt koloru. Jacek Łydzba,
- Przestrzenie ciszy - wystawa sztuki współczesnej.

Pawilon Wystawowy w Parku Staszica:

- Ars auro prior/sztuka cenniejsza niż złoto (współorganizacja: Regionalne Towarzystwo "Zachęty" Sztuk Pięknych w Częstochowie)
- W strukturze przestrzeni kontemplacyjnej. Miejsca i przestrzenie miejskie XXVIII Plener Miejski (współorganizacja: ZPAP oddział Częstochowa)
- Higiena umysłu – memy Marty Frej
- Kobieta w twórczości Szymona Wypycha (wydarzenie promujące nabycie do kolekcji Muzeum Częstochowskiego 3 rzeźb autorstwa Szymona Wypycha Pieta III, Myjąca się, Siedząca, których zakup został dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Urzędu Miasta Częstochowy).
- Oj, wianeczku jak mi cię żal... Strój Panny Młodej na przełomie XIX i XX wieku ze zbiorów Muzeum Śląskiego w Katowicach, Muzeum Etnograficznego im. Seweryna Udzieli w Krakowie, Muzeum w Łowiczu, Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi
- w sobie... – sztuka papieru Mirosławy Truchty-Nowickiej

Rezerwat Archeologiczny:

- Zatopione Imperium – Park Archeologiczny Baję – wystawa fotografii Marcina Trzczińskiego i Wojciecha Zgoły,

Działalność edukacyjna

Realizacja lekcji muzealnych z zakresu historii, etnografii, archeologii, przyrody, sztuki, a także organizacja weekendowych warsztatów rodzinnych oraz spacerów i wycieczek edukacyjnych pieszych i rowerowych zaznajamiających z historią miasta Częstochowy. Bieżąca realizacja wszechstronnych działań edukacyjnych w obiekcie Multicentrum oraz Centrum Promocji Młodych. Udział w akcjach organizowanych przez Urząd Miasta Częstochowy (UM), m.in. *Lato w mieście*, *Ferie w mieście*, *Częstochowskie Dni Rodziny*, *Dzień Dziecka*. Dodatkowo w Muzeum Częstochowskim odbywały się spotkania koordynowane przez UM oraz instytucje i stowarzyszenia częstochowskie. Lekcje muzealne: 986; frekwencja: 7 852 osoby. Warsztaty: 174; frekwencja: 4 323 osoby. Odbyły się też 54 wykłady, prelekcje i spotkania dla 7 753 uczestników.

Ważniejsze sesje, konferencje

- *Częstochowa – przyroda miasta i regionu* – konferencja naukowa współorganizowana z Częstochowskim Towarzystwem Naukowym i AJD. Wykłady pracowników Muzeum Częstochowskiego: E. Kaczmarzyk,
- *Wspomnienie o prof. dr hab. Januszu Hereźniaku – uczonym, dydaktyku, artyście; Zarys badań przyrodniczych Częstochowy i regionu od połowy XIX wieku do końca XX wieku ; Wkład przyrodników – częstochowian do poznania przyrody miasta i regionu*; E. Janik, *Edukacja ekologiczna w Muzeum Częstochowskim od połowy XX wieku do współczesności*.
- *Trylogia w Tradycji Literackiej i Historycznej* – konferencja zorganizowana przez Instytut Historii AJD, Instytut Filologii Polskiej AJD, Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Częstochowie, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza Oddział w Częstochowie oraz Muzeum Częstochowskie. Wykład: Ł. Pabich, *Pokłosie potopu czy nagła konieczność? Sienkiewiczowska ocena twierdzy jasnogórskiej a utworzenie garnizonu Fortilianum Marianum...*
- *Województwo częstochowskie. Historia i perspektywy* – konferencja popularnonaukowa. Wykłady: A. Kuśnierczyk, *Częstochowa jako centrum administracyjne, przemysłowe i kulturalne subregionu częstochowskiego*; J. Sętowski, *Kultura fizyczna i rekreacja w województwie częstochowskim*.
- Spotkanie Zespołu Etnografów województwa śląskiego zorganizowane we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Kultury.

Konkursy

- *Jurajska Przyroda w obiektywie* – I Edycja Konkursu Fotografii Przyrodniczej.
- *Muzeum odwołuje zimę* – konkurs etnograficzny na najpiękniejszą marzannę

- *Czy znasz historię Częstochowy i regionu częstochowskiego* – XV Edycja Międzypowiatowego Konkursu Historycznego (współorganizacja: Gimnazjum nr 9 w Częstochowie).
- *Romuald Traugutt i jego epoka* – konkurs historyczny (współorganizacja: II Liceum Ogólnokształcące im. Romualda Traugutta w Częstochowie).

Ważniejsze imprezy

Noc Muzeów: 4 165 zwiedzających; 13. Noc Kulturalna: 918 zwiedzających; *Industriada* – Święto Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego (koordynator projektu Urząd Marszałkowski w Katowicach): 1 302 zwiedzających. Większość imprez organizowanych w Muzeum Częstochowskim to wernisaże i spotkania z autorami wystaw oraz innymi zaproszonymi gośćmi, a także spotkania o charakterze edukacyjnym. Na uwagę zasługują spotkania cykliczne, takie jak Europejskie Dni Dziedzictwa, *Gawędy Historyczne w Willi Generała* czy *Spacer po Częstochowie* realizowane w ramach programu *Aleje tu się dzieje* (koordynacja: Ośrodek Dokumentacji Dziejów Częstochowy), współudział w pikniku rycersko-archeologicznym zorganizowanym w 1050. rocznicę chrztu Polski na grodzisku Gąszczyk w Mstowie-Podlesiu *Ochrzcić (ocalić) grodzisko Gąszczyk!* oraz uroczystości związane z odsłonięciem ławeczki Antoniego Fertnera przy ul. Wieluńskiej.

Prace badawcze i dokumentacyjne

Prace badawcze i dokumentacyjne, które prowadzą pracownicy Muzeum Częstochowskiego, odnoszą się głównie do zagadnień związanych z Częstochową i regionem. Są to m.in.: opracowywanie kolekcji muzealnej oraz nowo pozyskanych zbiorów, uzupełnianie i aktualizowanie bazy w programie Musnet, służącym do ewidencji zbiorów muzealnych, opracowywanie stanu badań stanowisk archeologicznych, kwerendy, opracowywanie scenariuszy wystaw oraz ich dokumentowanie, prace nad artykułami do Rocznika Muzeum Częstochowskiego, wykładami prezentowanymi na sesjach, konferencjach. Wybrane realizowane przedsięwzięcia: badania dotyczące potopu szwedzkiego i rokoszu Lubomirskiego w 1665 r., opracowywanie zbiorów muzealiów numizmatycznych, militariów, dokumentów, fotografii, weksylogii, opracowywanie dorobku artystycznego Franciszka, Mateusza i Józefa Mączyńskich, badania dotyczące Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, środowiska żydowskiego Częstochowy, opracowywanie dokumentacji dot. dr. Władysława Biegańskiego w związku z projektem: *Doktor Władysław Biegański – życie i dzieło w stulecie śmierci*.

Ważniejsze publikacje

- „Rocznik Muzeum Częstochowskiego” t. 15 pod red. Elżbiety Miszczyńskiej, recenzja artykułów dr hab. Maciej Trąbski, prof. AJD.
- *Zygmunt Rolat. Honorowy Obywatel Miasta Częstochowy*, autorzy: Ryszard Stefaniak i Cezary Kazimierz Szymański.

Konserwacje zbiorów

- Konserwacja obrazów Działu Sztuki: Wincentego Trojanowskiego *Portret Wagnera*, MCz.IV.13, Bogumiły Malec *Autoportret*, MCz.IV.1186.
- Konserwacja zbiorów przyrodniczych w komorze termicznej (zbiory entomologiczne oraz ornitologiczne).

Współpraca

Współpraca z muzeami, m.in. z Muzeum Śląskim w Katowicach, Muzeum w Łowiczu, Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi, Muzeum Etnograficznym im. Seweryna Udzieli w Krakowie, Państwowym Instytutem Geologicznym w Warszawie, Muzeum Geologicznym PIG – PIB w Warszawie, Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, z MKiDN, miejskimi instytucjami kultury, Urzędem Miasta Częstochowy, Śląskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego, AP, AJD, placówkami edukacyjnymi i środowiskami artystycznymi, m.in. ze Stowarzyszeniem Plastyków im. J. Dudy-Gracza w Częstochowie, z mediami (np. częstochowskie24, Radio Fiat, Radio Jura, TV Orion).

Promocja, reklama i dystrybucja

Przygotowywanie i dystrybucja bieżących druków, zaproszeń, plakatów, banerów. Promocja w lokalnych mediach. Współpraca z firmą CLTV (reklama wizualna - spoty reklamowe na monitorach LCD w wybranych pojazdach MPK w Częstochowie) Reklama w Internecie – www.muzeumczestochowa.pl, na portalu społecznościowym FB. Udostępnianie informacji z bieżącej

działalności muzealnej do Biura Prasowego UM Częstochowy. Redakcja Biuletynu Informacji Publicznej.

Administrowanie

Zgodnie z Planem Inwentaryzacji w Muzeum Częstochowskim przeprowadzono inwentaryzację muzealiów w Dziale Historii na zasadzie komisyjnej kontroli zgodności zapisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów. Przeprowadzono inwentaryzację składników majątkowych Działu Obsługi oraz inwentaryzację eksponatów na wystawach stałych i czasowych prezentowanych w Muzeum Częstochowskim. Adaptacja pomieszczeń w kamienicy przy ul. Katedralnej 8 na wystawę stałą. Prace remontowo-budowlane, malarskie i techniczne związane z otwarciem wystawy "Żydzi Częstochowianie".

Pozyskanie dodatkowych środków finansowych

- dotacja celowa UM Częstochowy na zakup rzeźb Szymona Wypycha 12 500 zł
- dotacja celowa UM Częstochowy na wystawę "Żydzi Częstochowianie" 50 500 zł
- dotacja celowa MKiDN na zakup rzeźb Szymona Wypycha 25 000 zł
- darowizny pieniężne i rzeczowe 8 317 zł

Muzeum - dane zbiorcze

Tabela nr 85

Koszty działalności ogółem	3 996 858,00 zł
Udział środków własnych w pokryciu kosztów	659 155 zł
Udział środków własnych w pokryciu kosztów procentowo	16,49%
Przychody ogółem	3 886 030 zł
Stan zatrudnienia w osobach	61
Stan zatrudnienia w etatach przeliczeniowych	60
Liczba osób zatrudnionych w działalności merytorycznej w osobach	30
Ilość imprez	71
Liczba sprzedanych biletów	4 565 sztuki
Liczba wydanych zaproszeń	750 sztuk
Frekwencja	29 954
Zwiedzający Muzeum bezpłatnie	20 571

Uzyskane oszczędności w wydatkach: W wyniku interpretacji indywidualnej IBPP3/4512-238/16/MD w zakresie stosowania wskaźnika tzw. "preporcji" koszty podatku VAT niepodlegającego odliczeniu zmniejszyły się z planowanych na początek roku 122 000 do kwoty 33 854 zł (oszczędność 88 146 zł).

Według stanu na dzień 27.01.2017 roku Muzeum poniosło stratę na działalności w wysokości 110 828 zł, tj. o 109 172 zł mniejszą od planowanej na początku roku 2016.

Ośrodek promocji kultury „Gaude Mater”

W 2016 roku Ośrodek Promocji Kultury zrealizował wszystkie założone zadania statutowe oraz następujące cele działalności:

- Jako współorganizator Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Sakralnej "Gaude Mater" oraz spotkań „Classic Tea” upowszechniano muzykę poważną światową i polską, przybliżano częstochowianom i gościom spoza miasta współczesną muzykę jazzową w formie koncertów Festiwalu JAZZtochowa. O najmłodszych odbiorcach muzyki poważnej pamiętano zapraszając ich wraz z opiekunami na Niedzielne Poranki z Muzyką, natomiast polską i europejską kulturę ludową materialną i muzyczną, także w konwencji folk, promowano podczas Dni Europejskiej Kultury Ludowej.
- Lokalnych twórców wspierano przez organizację spotkań literackich i wystaw sztuk wizualnych. Formą animacji społeczności lokalnej była organizowana, przy coraz większej frekwencji Noc Kulturalna. Przybywa też, prowadzonych społecznie przez częstochowian, form edukacyjnych i artystycznych.
- W roku 2016 OPK wprowadził spotkania krasomówcze „Toastmasters” oraz spotkania chóru Coralmente, a także, działający jeszcze nieformalnie i z niewielkim udziałem członków, klub twórców i miłośników komiksu oraz nowe cykle edukacyjne: „Regionaliści” i Celuloidowa Historia Częstochowy (wspólnie z Polskim Towarzystwem Historycznym) oraz Spotkania z fantastyką. Utworzono również nową salę ekspozycyjną „Galeria Stoneczna” a wystawa, 9. już edycji,

Międzynarodowego Biennale Miniatury zaczęła się wędrówkę po salach wystawowych ośrodków kultury w kraju i za granicą.

Imprezy cykliczne

- 9. Międzynarodowe Biennale Miniatury,
- XVII Dni Europejskiej Kultury Ludowej,
- 9. Festiwal Dobrej Piosenki im. Kaliny Jędrusik,
- Koncerty Letnie w Altanie Parkowej – 8 koncertów,
- Festiwal Organowy w Kościele Ewangelicko-Augsburskim – współorganizacja z Kościołem Ewangelickim – 4 koncerty,
- 13. Noc Kulturalna – współpraca z czterdziestoma podmiotami z Częstochowy
- Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy na pl. Biegańskiego – współorganizacja z biurem organizacyjnym WOŚP,
- „Aleje, tu się dzieje” – Tomasz Kmiecik Przedstawia, piosenka literacka – 5 koncertów; Pokaz filmów 23. Międzynarodowego Festiwalu Filmowego Etiuda & Anima Kraków 2016 – 4 projekcje,
- „Alternatywa między ścianami” w ramach „Aleje, tu się dzieje” – współorganizacja z Wydziałem Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy i Stowarzyszeniem „Integracja” – 6 spektakli
- Juwenalia 2016 – współorganizacja z Samorządem Studentów i Wydziałem Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy,
- Motoserce – współorganizacja z Klubem Motocyklowym Jura Riders i Wydziałem Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy,
- Rock dla autyzmu – współorganizacja z Stowarzyszeniem „Daj mi czas” i Wydziałem Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy,
- Spotkanie Sylwestrowe na Placu Biegańskiego – współorganizacja z Wydziałem Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy.

Koncerty i spotkania z muzyką

Cykle koncertowe

- Koncerty z cyklu JAZZtochowa – 8 koncertów,
- Koncerty kameralne „Classic Tea” – 7 koncertów,
- „Spotkania z muzyką country” – 9 spotkań,
- „Spotkania z operą” – 14 spotkań,
- „Winylowe i muzyczne delikcje” – 10 spotkań,
- „Poranek z muzyką” – 6 spotkań.

Recitale muzyczne

- Ewa Bem z zespołem,
- Janusz Yanina Iwański i 4GramY,
- Tomasz Żółtko,
- Impast,
- Częstochowska Kapela Biesiadna Grupa Romana,
- Młodzi Wirtuozi w ramach Jurajskiej Wiosny i Jesieni Muzycznej
- Dyplomanci Instytutu Muzyki AJD,
- Danuty Mizgalskiej
- Janusza Sołtysika z zespołem oraz pokaz tańca swingowego.

Wystawiennictwo

- w galerii OPK – 18 wystaw,
- w „Wejściówce” wspólnej galerii OPK i Gazety Wyborczej – 10 wystaw,
- w Cafe Skrzynka – 8 wystaw,
- w „Galerii Słonecznej” – 5 wystaw,
- wystawa plenerowa na Placu Biegańskiego „Millenium”.

Promocje książek, spotkania autorskie, spotkania teatralne

- wieczory promujące wydawnictwa częstochowian – 26 spotkań,
- spotkania teatralne – 2,
- spektakl taneczny,
- Szopka Noworoczna,
- spotkania filmowe – 6.

Edukacja kulturalna

- „Filozofujemy” – 8 spotkań,
- „Kolekcjonerskie rarytasy” – 4 spotkania,
- „Obrazki z podróży” – 6 spotkań,
- Zbislaw Janikowski rozmawia z....” – 3 spotkania,
- Gawędy humanistyczne prof. Barbary Kubickiej-Czekaj – 8 spotkań,
- „Celuloidowa historia Częstochowy” – 3 spotkania,
- „Artyści po fachu” – 2 spotkania,
- „Regionaliści” – 1 spotkanie,
- Spotkanie z fantastyką” - 1 spotkanie
- Wieczory Piosenki Aleksandra Markowskiego – 6 spotkań,
- Akademia kreatywnego działania – warsztaty interdyscyplinarne – 6 spotkań,
- Warsztaty dla wolontariuszy 13. Nocy Kulturalnej – 6 spotkań,
- Warsztaty filmowe w ramach Festiwalu Multimedia Happy End Festiwal.

Współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami artystycznymi

- Spotkania Klubu Literackiego „Złota Jesień” – 40 spotkań,
- Spotkania Literackiego Towarzystwa Wzajemnej Adoracji „Litwa” – 34 spotkania,
- Spotkania Stowarzyszenia Polsko-Włoskiego Due Terre – 4 spotkania,
- Spotkania Klubu przemawiania i przywództwa „Toastmasters” – 40 spotkań.

Współpraca z innymi podmiotami

OPK „Gaude Mater” w 2016 roku współpracował z Wydziałem Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy przy organizacji imprez plenerowych oraz realizacji wydarzeń artystycznych takich jak : Red Bull Tour ; Częstochowski Festiwal Kultury Alternatywnej FRYTKA OFF, Reggae On; Festiwal Retro, Festiwal Hip-Hop Elements, Wakacyjny Festiwal Filmowy „Leżak Fortum”, Dni Częstochowy, Jasne, że Święta i wspólnych projektów z następującymi podmiotami: Muzeum Stanisława Staszica w Pile, Galerią Fotografii Miasta Rzeszowa ,Akademią Muzyczną Łodzi, Filharmonią Częstochowską im. Bronisława Hubermana, Regionalnym Ośrodkiem Kultury w Częstochowie, Miejskim Domem Kultury w Częstochowie, Akademią im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowskim Klubem Kolekcjonerów, Towarzystwem Literackim im. A. Mickiewicza, Częstochowskim Stowarzyszeniem Plastyków im Dudy-Gracza, Polskim Towarzystwem Historycznym Oddział w Częstochowie, Zespołem Szkół Muzycznych im. M. J. Żebrowskiego w Częstochowie, Towarzystwem Muzycznym w Częstochowie, Polskim Stowarzyszeniem Jazzu Tradycyjnego, Fundacją Festiwalu Sztuki Reportażu, Stowarzyszeniem Przyjaciół Niemiec w Częstochowie, Stowarzyszeniem „Salt Lake City”, Fundacją „Niech się dzieje”, Stowarzyszeniem Przyjaciół Gaude Mater, Częstochowskim Kolektywem Twórczym „Wytwórnia, Pubem Sportowym „Stacherczak”, „Cafe Skrzynka”, Centrum Inicjatyw Artystycznych „Talent”, Zespołem Szkół Przemysłu Mody i Reklamy im. W.S. Reymonta w Częstochowie

Finansowanie zewnętrzne

Mimo trudności ze znalezieniem sponsorów udało się Ośrodkowi zdobyć wsparcie finansowe ze strony ISD Huta Częstochowa, Cassino Bingo Centrum Sp. z o.o., miejscowego oddziału Tauronu oraz drukarni „Hariit” Krzysztofa Bednarka, która nieodpłatnie drukuje nam katalogi na wystawy plastyczne. Cukiernia „Michaś” fundowała słodczyce naszej najmłodszej publiczności.

Dane statystyczne dot. działalności:

OPK Gaude Mater	Tabela nr 86
Koszty działalności w złotych ogółem	1 523 856 zł
Udział środków własnych w pokryciu kosztów	309 681
Procentowo	20%
Dochody ogółem	1 657 288,00 zł
Stan zatrudnienia w osobach	5
Stan zatrudnienia w etatach przeliczeniowych	4,5
Ilość osób zatrudnionych w działalności merytorycznej w osobach	3
Ilość imprez	273
Ilość sprzedanych biletów	1336
Ilość wydanych wejściówek i zaproszeń	1000
Frekwencja	62825

Filharmonia Częstochowska im. Bronisława Hubermana

Na działalność Filharmonii Częstochowskiej w 2016 roku złożyły się występy obu zespołów artystycznych: orkiestry i chóru, organizowane w ramach cyklów koncertowych (symfoniczne koncerty piątkowe, czwartkowe wieczory z chórem), festiwali, koncertów okolicznościowych. Wśród tych ostatnich znalazły się: operetkowo-musicalowy Koncert Noworoczny, Koncert dla Babci i Dziadka (z aktorem Tomaszem Stockingerem), Koncert Walentynkowy (duety miłosne), Koncert nie tylko dla Pań (z Arturem Andruszem), Koncert Papieski (z muzyką Barbera, Kilara i Pendereckiego), Koncert Andrzejkowy (Whitney Houston symfonicznie), Koncert Sylwestrowy (z Arturem Andruszem).

Poza koncertami wieczornymi przeznaczonymi dla melomanów w różnym wieku, Filharmonia prowadzi szeroko zakrojoną działalność edukacyjną. W jej ramach kontynuowane były audycje umuzykalniające z cyklu „Filharmonia Dzieciom”, koncerty edukacyjne odbywające się w szkołach, przedszkolach, ośrodkach kultury oraz koncerty szkolne z cyklu „Feel harmony – Poczuj klimat!”, a także niedzielny cykl dla najmłodszych zatytułowany Filharmonia malucha (współorganizowany z Centrum Edukacji Sonare).

Najważniejsze wydarzenia

Najważniejszym wydarzeniem 2016 roku był Festiwal Wiolinistyczny im. Bronisława Hubermana 11. edycję Festiwalu uświetnił występ Mischy Maisky'ego. Izraelski wirtuoz pochodzenia łotewskiego, wystąpił z towarzyszeniem Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Częstochowskiej pod dyrekcją Adama Klocka. Koncert inauguracyjny z częstochowską Orkiestrą poprowadził izraelski dyrygent Eyala Ein-Habara. Solistami byli: Ilya Konovalov, koncertmistrz Filharmonii Izraelskiej (tej samej, którą tworzył patron naszego Festiwalu w 1936 roku) oraz dyrektor artystyczny Filharmonii Częstochowskiej Adam Klocek, tym razem jako wiolonczelista. Innymi koncertami 11. Festiwalu Hubermanowskiego były: recital Huberman Piano Trio; koncerty zespołów łączących brzmienia etniczne, folkowe z elementami klasyki i jazzu (Kapela Maliszów i Zespół Kroke) oraz projekty jazzowe i okołojazzowe, m.in. „Mozaika – Impresje” Adama Bałdycha. Festiwalowi towarzyszyły: projekcja filmu „Paganini uczeń diabła”, wystawa fotograficzna Zbigniewa Burdy prezentująca historię Festiwalu Wiolinistycznego oraz odsłonięcie, na placu Louisa Armstronga, rzeźby-instalacji Any Huberman Lazovsky „Kameralny Kwintet”. Inne ważne wydarzenia festiwalowe to: 12. Festiwal Jazzu Tradycyjnego Hot Jazz Spring z konkursem dla młodych jazzmanów "Swingujący Kruk" (współorganizacja z Polskim Stowarzyszeniem Jazzu Tradycyjnego).

Spośród koncertów organizowanych przez Filharmonię Częstochowską w 2016 roku na uwagę zasługują formy wokально-instrumentalne, których wykonawcami byli orkiestra i chór Filharmonii: Msza c-moll KV 427, Msza Koronacyjna C-dur KV 317, Requiem d-moll KV 626 Mozarta (w roku 225. rocznicy jego śmierci), „Planety” Gustava Holsta (na zakończenie 71. sezonu artystycznego, muzyce towarzyszyła projekcja przygotowana przez Planetarium Instytutu Fizyki AJD w Częstochowie). Wśród solistów, którym towarzyszyli Filharmonicy Częstochowscy należy wyróżnić Charlesa Richarda-Hamelin, kanadyjskiego pianistę, laureata II nagrody na XVII Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. Fryderyka Chopina 2015.

Współpraca

W 2016 roku Filharmonia Częstochowska współpracowała przy organizacji koncertów z: Akademią im. Jana Długosza w Częstochowie (grudniowy Koncert Instytutu Muzyki, Akademickie Koncerty Kameralne - cykl koncertów pedagogów uczelni połączonych z wystawami i wykładami), Zespołem Szkół Muzycznych w Częstochowie (Koncert po festiwalu „Szalone Dni Muzyki w Warszawie”, Koncert Dyplomantów), Klasztorem OO. Paulinów na Jasnej Górze (Koncert przy świecach - Perły muzyki jasnogórskiej, Koncert papieski), Kościołem Ewangelicko-Augsburskim (koncerty chóru, Koncert przy świecach), Kościołem Rektorackim (Koncert przy świecach), Austriackim Forum Kultury (recital wiolonczelowo – akordeonowy Arcord Duo), Akademią Muzyczną w Łodzi (koncert uczelnianej orkiestry), częstochowskimi Uniwersytetami Trzeciego Wieku (koncert z wykładem w ramach zajęć UTW), Urzędem Miasta Częstochowy (m.in.: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Częstochowskiej wystąpiła podczas inauguracji 24. Dni Częstochowy, występy muzyków Filharmonii w ramach akcji „Aleje - tu się dzieje”, oba zespoły artystyczne Filharmonii brały udział w miejskich obchodach Święta Niepodległości prezentując Koncert na żołnierską nutę).

Filharmonia w 2016 roku współpracowała z firmą Multimedia Polską tworząc cykl Multimedia Symfonia Gwiazd (5 koncertów z gwiazdami muzyki klasycznej).

Ponadto instytucja współorganizowała następujące przedsięwzięcia kulturalne: XXVI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej „Gauze Mater” (orkiestra i chór Filharmonii wystąpili w spektaklu z okazji 1050. rocznicy chrztu Polski,), 14. Festiwal Filmów Optymistycznych (z Fundacją

Obrazy bez granic), 10. Festiwal „jaZZ i okolice” – koncert John Scofield Quartet i BlackBird (ze Stowarzyszeniem "Inicjatywa"), 13. Noc kulturalna (koncert Coherence Quartet) i Festiwal JAZZtochowa - występ Jacques Kuba Séguin i Wojtek Mazolewski z zespołami (dwa ostatnie z OPK Gaude Mater).

Filharmonia Częstochowska w 2016 prezentowała inne, poza koncertami, formy muzyczno-teatralne: operetkę *My Fair Lady* Fredericka Loewe (z Anną Noworzyn, zwyciężczynią I edycji Konkursu wokalnego im. Jana, Edwarda i Józefiny Reszków w Częstochowie, w roli głównej) oraz bajkę baletową „Królowna Śnieżka” w wykonaniu artystów Opery Śląskiej w Bytomiu. Regularnie eksponowane były również wystawy plastyczne.

Wynajem sal

Poza wymienionym aktywnościami szerokim polem działalności Filharmonii jest wynajem sal na imprezy typu komercyjnego, w tym: spektakle, kabarety, koncerty rozrywkowe, a także konferencje czy sympozja.

Wydarzenia kulturalne w liczbach

Tabela nr 87

Rodzaj imprezy	Liczba	Frekwencja	Wpływ
Koncerty symfoniczne	32	16 842	383 280 + 8 400 Euro
Koncerty kameralne	20	2 385	23 904
Koncerty szkolne	10	5 481	55 932
Inne koncerty/imprezy okolicznościowe	16	7 690	52 837
Filharmonia malucha	3	850	5 860
Audycje muzyczne (sala kameralna)	185	24 677	75 853
Audycje muzyczne w terenie	150	16 960	51 260
Imprezy impresaryjne	2	1 087	56 720
Wystawy	8	160	0
Wynajmy	90	57 322	570 620
Razem	516	133 454	1 276 265 + 8 400 Euro

Filharmonia – dane zbiorcze

Tabela nr 88

Koszty działalności w złotych	9 573 201
Przychody własne w złotych	1 264 184
Udział przychodów własnych w pokrywaniu kosztów w procentach	13,2
Stan zatrudnienia w osobach na 31.12.2016	141
Stan zatrudnienia w etatach przeliczeniowych na 31.12.2016	136,3
Średnio roczne zatrudnienie w 2016 roku w etatach	134,3
Ilość osób zatrudnionych w działalności merytorycznej na 31.12.2016	105
Ilość imprez (koncerty, audycje muz., wynajmy)	516
Ilość sprzedanych biletów	55 031
Ilość wydanych zaproszeń	8 050
Ilość słuchaczy	133 454

Dotacja podmiotowa

Dotacja podmiotowa Organizatora - wyniosła w 2016 roku 6 512 350 zł., z czego 70 350 zł zostało wykorzystane na współorganizację następujących przedsięwzięć: koncert Hanny Banaszak z okazji Światowego Dnia Zdrowia (9 kwietnia), Galę Ekonomii Społecznej (28 września), koncert w ramach Festiwalu jaZZ i okolice (24 października), Mikołaj z ulicy Krakowskiej (5 grudnia), a 85 000 zł na 12. Festiwal Jazzu Tradycyjnego.

Na działalność w roku 2016, oprócz dotacji podmiotowej Filharmonia Częstochowska otrzymała dotację z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wysokości 175 401 zł.

Miejska Galeria Sztuki i Kino Studyjne OKF Iluzja

Informacje ogólne

Zadania i cele Miejskiej Galerii Sztuki oraz Kina Studyjnego OKF Iluzja na 2016 r. sformułowane zostały z założeniem wzrostu zainteresowania ofertą wystawienniczą i filmową. Cele zostały osiągnięte zgodnie ze statutem oraz planami: merytorycznym i finansowym. Zrealizowano tzw. ścieżkę „mistrzowską”, prezentując monograficzne wystawy uznanych artystów sztuki współczesnej, m.in. Rafała Olbińskiego, Andrzeja Fogtta, Mariana Panka (jubileusz twórczości). W ten zakres szczególnie wpisuje się otwarcie Drugiego Muzeum Zdzisława Beksińskiego i towarzyszący mu program wydarzeń jak „Beksińscy inaczej”, „Inni o Beksińskich”. Należy także podkreślić wagę wystawy 9.Triennale Sztuki Sacrum „Wspólnota, współczucie, współczułość”.

Kino Studyjne OKF Iluzja przeszło kolejny etap modernizacji sali (nowa klimatyzacja) i rozwijało swoją ofertę repertuarową w zakresie sztuki filmowej, jak i nowych form upowszechniania kultury. Kontynuowano realizację cyklu „Wielka sztuka na ekranie” (balet i opera na ekranie), zaproponowano ponadto retransmisję spektakli z Teatru Narodowego w Londynie. Konsekwentnie prowadzono cykliczną edukację filmową dla szkół. Sukcesem było zajęcie przez Kino Iluzja drugiego miejsca w ogólnopolskim rankingu na najlepsze kina studyjne, zorganizowanym przez portal kulturaonline.pl

Wystawy sztuk wizualnych zrealizowane przez MGS

Wydarzenia artystyczne:

- „Beksiński. Decennium” – pełna prezentacja depozytu kolekcji Anny i Piotra Dmochowskich,
- „Podteksty”. Rafał Olbiński, malarstwo, grafika wydawnicza,
- otwarcie Drugiego Muzeum Zdzisława Beksińskiego z kolekcji Anny i Piotra Dmochowskich,
- „Andy Warhol. 33 1/3 RPM.” Obiekty z kolekcji Piotra Metza,
- 9.Triennale Sztuki Sacrum. „Wspólnota, współczucie, współczułość”,
- 7.Międzynarodowy Salon „Martwa natura w fotografii”.

Wystawy prezentujące różne dziedziny sztuki współczesnej oraz indywidualny dorobek artystów m.in.:

- „Kwintesencja i inne żywioły”. Dariusz Pała obiekty malarskie,
- Andrzej Fogtt - malarstwo, fotografia,
- „Made in Poland”. Janusz Oskar Knorowski malarstwo,
- „Pokój z widokiem”. Barbara Skąpska - malarstwo, grafika.

Indywidualne i zbiorowe wystawy wskazujące na znaczenie częstochowskiego środowiska artystycznego, z jego czołowymi przedstawicielami:

- 41.Ogólnopolski Plener Malarski „Jurajska Jesień. Ojców 2015”,
- Wystawa interdyscyplinarna ZPAP Okręgu Częstochowskiego,
- „Ewokowanie obrazu”. Marian Panek. Wystawa retrospektywna,
- „55/30” Tomasz Lubaszka – malarstwo, wystawa jubileuszowa.

Wystawy promujące młode pokolenie artystów (w tym program Galeria Promocji Młodych):

- „Zobacz bardziej”. Matylda Ślosarska grafika, rysunek, malarstwo,
- „Miejsca”. Michał Saturnin Kamiński – malarstwo,
- „Punkt styczeń”. Szymon Stala - rzeźba, rysunek,
- „Od-czarować wiklinę” wystawa prac studentów ASP w Krakowie,
- „Przez dziurkę od klucza”, Natalia Talarek-Oswald – malarstwo, ilustracja,
- „Ja Czenstochovienne. Małgorzata Lisiecka. Subiektywne spojrzenie na historię miasta”, instalacja przestrzenna na tarasie budynku MGS.

Wystawy przygotowane we współpracy z innymi ośrodkami sztuki, w tym wystawy międzynarodowe:

- „Visioni/Wizje. Pejzaże sztuki polskiej i włoskiej”, malarstwo, grafika, rzeźba,
- „Bez tytułu, olej na płótnie” - malarstwo. Współorganizatorzy: BWA w Olsztynie, BWA w Kielcach, ASP w Krakowie,
- „V zahrade/ W ogrodzie”, czesko - polska wystawa, współorganizatorzy Galerie 9 w Pradze, BWA w Kielcach.

Wystawy przygotowane przez MGS, a prezentowane w innych ośrodkach sztuki w Polsce:

- Edward Dwurnik. „Miłość” malarstwo, rysunek, grafika, Centrum Kultury Zamek we Wrocławiu,
- Adam Brincken. „RETROspektywa 1975 – 2015” Miejska Galeria Sztuki w Łodzi, Muzeum Regionalne w Stalowej Woli.

Wystawy w Galerii Zwiastun:

Stanisław Jura – malarstwo, Arkadiusz Zając - rysunki i szkice, Tomasz Pietrzyk – malarstwo, Janusz Jura - fotografia, Ewelina Dziewońska-Chudy – fotografia i Elżbieta Hak – rysunek, Olga Tyrek

- obrazy typograficzne, „Obraz porozumienia”. Prace podopiecznych Stowarzyszenia YAVA, Agata Tajchman, Alicja Król, Kamila Kapelańczyk, Marcin Szczygieł – fotografia.

Interdyscyplinarne wydarzenia okolicznościowe zrealizowane przez MGS:

- „Beksińscy inaczej” - spotkanie z redaktorem muzycznym Piotrem Metzem oraz Magdaleną Grzebałkowską autorką książki „Beksińscy. Portret podwójny”,
- „The Beatels jakich nie znacie” scenariusz i prowadzenie Piotr Metz,
- „Popołudnie z Jazz Forum” scenariusz i prowadzenie redaktor muzyczny Paweł Brodowski,
- 13. Noc Kulturalna w MGS: nocne zwiedzanie wystaw, zabawy plastyczne i erudycyjne dla dzieci i dorosłych związane z prezentowanymi wystawami,
- „INNI / o Beksińskich”. Wydarzenia „kontekstowe”: literackie, muzyczne, teatralne i filmowe towarzyszące stałej wystawie Zdzisława Beksińskiego „Beksiński. Drugie Muzeum”. Oprowadzanie po Muzeum i wykład Wiesława Banacha, „Rok z Beksińskim” – film dokumentalny, realizacja Magdalena Fijołek, Adam Bednarski, „Podróż do wnętrza – sen 061” premiera autorskiego spektaklu Wojciecha Kołsuta. Spotkanie autorskie z Wiesławem Weisssem, autorem książki „Tomek Beksiński. Portret prawdziwy”. Promocja płyty „Tomek Beksiński. In memoriam”. Rozmowa o książce „Beksiński. Dzień po dniu kończącego się życia” z Jarosławem Mikołajem Skoczniem.
- Turniej Tańca „Full Flava” – organizowany przez Stowarzyszenie Kultury Hip-Hop „Przybij piątkę”,
- Koncert Bogdana Hołowni wraz z zespołem towarzyszący wystawie Andrzeja Fogtta.
- Wydarzenia artystyczne w ramach miejskiego programu „Aleje, tu się dzieje!”:
- „Motywy afrykańskie”, warsztaty plastyczne Izabeli Kity dla dzieci i koncert bębniarzy,
- „Sztuka dla każdego. Sztuka w mieście. Miasto sztuki”,
- „Muzycznie i kolorowo” - występ Zespołu Ochotniczych Straży Pożarnych w Konopiskach i Mażorettek „Szyk” oraz „Muzyczne flagi” – warsztaty plastyczne Izabeli Kity dla dzieci,
- „Podwieczorek z klasyką” – koncert muzyków z *a quattro*

Edukacja artystyczna:

- działania wspierające i popularyzujące twórczość plastyczną dzieci i młodzieży: 4 wystawy w Galerii Sztuki Dziecka „Zielony Ołówek”, XX Wojewódzki Konkurs Plastyczny dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej „Moi przyjaciele”. Częstochowa 2016,
- warsztaty artystyczne: 5 warsztatów plastycznych dla dzieci ze szkolnych półkolonii zimowych oraz w ramach miejskiego programu „Częstochowskie Dni Rodziny 2016”, 6 autorskich warsztatów plastycznych w ramach czwartej edycji międzypokoleniowych warsztatów aktywizujących „Zróbmy to razem” – dla dziadków i wnucząt,
- „Zróbmy to razem. Regionalne warsztaty plastyczno-komputerowe dla dziadków i wnuków”,
- „Lekcje w Galerii” – edukacyjne oprowadzenie uczniów po wystawach,
- 4 warsztaty kaligrafii dla młodzieży i osób dorosłych - prowadzenie Rafał Cierpiął.

Działania Kina Studyjnego OKF Iluzja w zakresie upowszechniania kultury filmowej:

Rok 2016 okazał się rekordowym w historii Kina Studyjnego OKF Iluzja. Odwiedziło je blisko 50 000 widzów, a wpływy brutto ze sprzedaży biletów wyniosły ponad 630 000 zł.

Przeprowadzono remont klimatyzacji, zrealizowany przy wsparciu finansowym Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej z programu operacyjnego „Modernizacja kin”. Dofinansowanie PISF wyniosło 50 000 zł.

Prezentowane filmy były starannie wybierane spośród oferty dystrybutorów oraz zestawiane w przeglądy problemowe, tematyczne, retrospektywne i monograficzne. Wśród rozmaitych form działalności kina znalazły się także stałe cykle czy repliki festiwali.

Przeglądy, festiwale, repliki (organizacja lub współorganizacja):

- „Złota piątka OKF” - coroczny plebiscyt na najlepszy film ubiegłoroczny prezentowany w OKF,
- „Co ty wiesz o kobiecie...” – zestaw filmów ukazujących rolę i znaczenie kobiet w różnych kręgach kulturowych,
- „Sputnik nad Polską” – prezentacja najlepszych obrazów z Festiwalu Filmów Rosyjskich,
- „Nowe Horyzonty tournée” – przegląd filmów propagującego kino autorskie,
- „Weekend z Doc Against Gravity” – filmy z festiwalu filmów dokumentalnych, nagrodzonego przez PISF jako najważniejsze wydarzenie filmowe w Polsce,
- Festiwal „Życie pod specjalnym nadzorem”,
- Festiwal „Wiosna filmów” - prezentacja filmów z najlepszych międzynarodowych festiwali m.in. w Cannes, Berlinie, Wenecji, Montrealu, San Sebastian, Toronto czy Sundance.

- III Festiwal Filmów Dokumentalnych im. Braci Krzemińskich „Moja mała ojczyzna” - przy współorganizacji z AJD oraz firmą Kas Film. Program filmowy dopełniły panele dyskusyjne, debaty, wspomnienia i spotkania (m.in. ze Stanisławem Janickim, Danielem Olbrychskim, Hanną Batistą). Imprezę zainaugurowano odsłonięciem tablicy upamiętniającej pierwsze stałe kino w Częstochowie w budynku przy Alei Najświętszej Maryi Panny 43.
- „Wędrujące Festiwale” - filmy nagradzane na festiwalach za granicą w 2015 i 2016 roku,
- przegląd „Od big beatu do rocka” – we współpracy z Filmoteką Narodową i Siecią Kin Studyjnych i Lokalnych, ukazujący historię muzyki rockowej w polskim kinie,
- Festiwal Filmów Optymistycznych „Multimedia Happy End” w Częstochowie,
- przegląd „Buntownicy kamery: Czechosłowacka Nowa Fala”, we współpracy z FN i SKSiL,
- replika Europejskiego Festiwalu „Integracja – Ty i ja” – filmy o problemach osób niepełnosprawnych.

Prezentacja twórczości filmowej związanej z Częstochową:

- organizacja II edycji przeglądu „Iluzja 2016” – przegląd filmów zrealizowanych przez mieszkańców Częstochowy i regionu,
- seanse filmów częstochowianina Witolda Szymczyka „Śrubokręt” i „Continuum” oraz spotkanie z reżyserem,
- udział pracownika OKF w jubileuszu 30-lecia kina w Phorzheim oraz pokazy filmów laureatów konkursu dla amatorów „Częstochowa w Kadrze”.

Realizacja programów i działań prorodzinnych i dostosowanych do określonych grup wiekowych i społecznych:

- „Kino seniora” - comiesięczne pokazy dla seniorów,
- „Młody iluzjonista” - cykliczne pokazy dla młodych widzów,
- „Poniedziałki za dychę” - stały dzień tygodnia, w którym promocyjna cena biletu wynosi 10 zł,
- Festiwal Filmowy „Kino Dzieci” – filmy wyselekcjonowane z myślą o widzach w wieku 4-12 lat,
- „Dojrzały Festiwal czyli Kino Seniora od rana do wieczora” - seanse dla seniorów, poprzedzone wykładami, prezentacjami i prelekcjami.

Realizacja wydarzeń interdyscyplinarnych:

- Balet z moskiewskiego Teatru Bolszoi – retransmisje spektakli „Dziadek do orzechów”, „Giselle”, „Poskromienie złościcy”, „Don Kichot”,
- „Met Opera Live in HD” – bezpośrednie spektakle z Metropolitan Opera transmitowane na żywo, m.in.: „Poławiacze pereł” Bizeta, „Turandot”, „Manon Lescaut” oraz „Madame Butterfly” Pucciniego, „Robert Devereux” Donizettiego, „Elektra” Straussa, „Tristan i Izolda” Wagnera, „Don Giovanni” Mozarta,
- „Met Opera na ekranie” – letnie retransmisje z Metropolitan Opera w Nowym Jorku: „Tosca”, „Cyganeria” Pucciniego, „Napój miłosny” Donizettiego, „Cosi fan tutte” Mozarta,
- „Wielka sztuka na ekranie” – cykl filmów poświęconych sztuce „Muzea Watykańskie”, „Florencja. Galeria Uffizi”, „Leonardo da Vinci. Malarz na mediolańskim dworze”, „Manet - portrecista życia”, „Munch 150”, „Vermeer i muzyka. Sztuka miłości i odpoczynku”,
- „Nationale Theatre live” – retransmisje spektakli z Królewskiego Teatru Narodowego w Londynie: „Hamlet”, „Audiencja”, „Koriolan”, „Frankenstein”, „Niebezpieczne związki”.

Ważniejsze działania specjalne i okolicznościowe:

- uroczysta premiera dokumentu „W poszukiwaniu Chopina” z udziałem reżysera Phila Grabsky'ego,
- w ramach programu „Aleje, tu się dzieje!": podróżnicze poniedziałki (spotkanie z himalaistą Krzysztofem Wielickim i z dziennikarzem Jakubem Poradą), filmowe wtorki (prezentacja filmów Krzysztofa Kieślowskiego i spotkanie z Arturem Barcisiem, pokaz filmu „Do ludzi wróciliśmy” i spotkanie z Henrykiem Talarem, pokaz filmu „Pitbull. Nowe porządki” i spotkanie z Michałem Kulą, prezentacja dokumentu „Częstochowa, lata 90-te” i spotkanie z Krzysztofem Kasprzakiem),
- „Bajkobranie na ekranie” – filmowy Dzień Dziecka,
- „Wakacyjne poranki” – weekendowe projekcje dla dzieci w lipcu i sierpniu,
- seans filmu „Kosmos” Andrzeja Żuławskiego w ramach Festiwalu Dekonstrukcji Słowa „Czytaj”,
- 13. Noc Kulturalna – maraton filmów polskich z Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni 2016
- „Filmowe Mikołajki” – seanse szkolne i rodzinne,
- „Andrzej Wajda” – memorialny przegląd filmów reżysera.

Edukacja filmowa:

Kontynuowano realizację ogólnopolskiego projektu „Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej”. Zorganizowano projekcje z prelekcjami dla uczniów oraz spotkanie promocyjne dla nauczycieli. Z udziałem najmłodszych uczestników projektu przeprowadzono dodatkowo warsztaty plastyczne, tematycznie związane z prezentowanymi filmami. W 2016 roku w programie uczestniczyło 37 grup szkolnych (łącznie 1 300 uczniów). Niezależnie od programu NHEF, działało doraźnie „Kino młodego widza”, w którym prezentowano filmy na życzenie nauczycieli.

Współpraca

Współpraca MGS i OKF z instytucjami kultury oraz innymi podmiotami – ważniejsze przykłady:

- Stowarzyszenie Europa Cinemas, Sieć Kin Studyjnych i Lokalnych, Sieć Kin Cyfrowych,
- dystrybutorzy filmowi: Aurora, Against Gravity Best Film, Forum Film, Gutek Film, Imperial Cinepix, Kinoplex, Kino Świat, Mayfly, Monolth Films, Solopan, UIP, Vision, Vivarto, Warner Bros,
- Powiatowa Galeria Sztuki w Meersburgu (Niemcy),
- Roncalli – Forum (Instytut Edukacyjny Archidiecezji Freiburg, Niemcy),
- Muzea Narodowe w Warszawie i Krakowie, Muzeum Sztuki Współczesnej w Warszawie,
- Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu,
- Nowohuckie Centrum Kultury w Krakowie,
- Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie.

Zbiory

W 2016 roku do kolekcji Miejskiej Galerii Sztuki pozyskano 14 prac: obraz Tomasza Lubaszki, obraz „Autoportret” C. Vażanskiego, 4 grafiki (dary praskiej Galerie 9), 7 grafik (dary galerii w Meersburgu), 1 ikonografika Rafała Olbińskiego. Obecnie kolekcję MGS tworzy 572 współczesnych dzieł sztuki. W depozycie MGS znajdowało się 77 prac z kolekcji Piotra Dmochowskiego, w tym prace Zdzisława Beksińskiego.

Działania promocyjne i marketingowe:

- prowadzenie dwóch podmiotowych stron internetowych: MGS i OKF oraz profilu na Facebooku,
- przekazywanie bieżących materiałów prasowych i współpraca z mediami,
- rozpowszechnianie bezpłatnych ulotek, broszur z informacjami o programie, afiszy i plakatów,
- organizacja eventów promujących wydarzenia artystyczne (wernisaże, finał konkursu),
- pozyskanie patronatów nad wystawami m.in. Arteon, Format, TVP Kultura, TVP3, o.pl, GW,
- realizacja umowy barterowej z Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacji (współpraca z firmą CLTV – prezentacja na monitorach w autobusach i tramwajach krótkich materiałów promocyjnych o ofercie MGS i OKF),
- mailing do wybranych adresatów z zaproszeniami i ofertą programową,
- wydawanie Kart Stałego Widza OKF.

Infrastruktura (remonty, zakupy wyposażenia)

- modernizacja klimatyzacji w sali kinowej OKF dofinansowana przez PISF,
- wykonanie przeglądów okresowych budowlanych, wentylacyjnych, p-poż. i systemu klimatyzacji,
- modernizacja sieci teleinformatycznej,
- zakup fortepianu,
- nasadzenia roślin wokół budynku Galerii, finansowane z programu Lechstarter,
- zakup zmywarki i kserokopiarki,
- zakup telewizorów oraz projektorów multimedialnych do celów wystawienniczych.

OKF sytuacja finansowa

Tabela nr 89

Koszty działalności ogółem (w złotych)	3 256 834 zł
Udział przychodów własnych w pokrywaniu kosztów	44,1%
Dochody ogółem	3 256 835 zł
Dotacja	1 674 850 zł
Dochody własne, w tym	1 531 985 zł
– dochody z tytułu podnajmu pomieszczeń i dzierżawy terenu	345 073 zł
– dochody z odsprzedaży energii elektrycznej, ciepłej i wody	87 493 zł
– dochody z działalności statutowej	716 266 zł
– pozostałe przychody	383 153 zł

OKF sytuacja finansowa

Tabela nr 89

Stan zatrudnienia w osobach na 31.12.2016 (w osobach)	25
Stan zatrudnienia w etatach przeliczeniowych na 31.12.2016	23,75
Liczba pracowników merytorycznych:	14
w tym:	
– MGS	11
– OKF	3
Liczba widzów wystaw ogółem	62 528
Liczba sprzedanych biletów na wystawy (szt.)	7 108
Liczba bezpłatnych wejść na wystawy (m.in. za zaproszeniami na wernisaże, dni bez opłat, wolne środy dla szkół, ekspozycje zewnętrzne)	55 420
Liczba widzów kinowych ogółem	49 778
Liczba sprzedanych biletów do kina	45 836
Liczba bezpłatnych wejściówek do kina (wejściówki na seanse ze wstępem wolnym oraz wejściówki dla opiekunów szkolnych, dzieci z ubogich rodzin, zaproszeni goście, nagrody w konkursach, media)	3 942

Imprezy artystyczne MGS i OKF	Tabela nr 90
Rodzaj imprezy	Liczba
Wystawy sztuk wizualnych MGS, w tym:	41
– wystawa stała	1
– wystawy zmienne w salach wystawowych galerii	23
– wystawy zmienne w Galerii Zielony Ołówek i Zwiastun	13
– w innych ośrodkach sztuki w Polsce	4
Konkursy artystyczne (plastyczne i filmowe), w tym twórczości dziecięcej	2
Warsztaty artystyczne MGS	41
Lekcje w galerii MGS	72
Spotkania autorskie MGS (plastycy, pisarze/ redaktorzy)	65
Seanse kina studyjnego OKF	1 513
Spotkania autorskie OKF (aktorzy, reżyserzy i in.)	39
Prelekcje przed seansami filmowymi OKF	185
Koncerty muzyczne i inne imprezy OKF i MGS	21
Razem	1 979

Publikacje

Tabela nr 91

Rodzaj publikacji	Liczba	Łączny nakład (egz.)
katalogi	6	1 050
foldery i broszury programowe MGS i OKF	36	89 700
zaproszenia	28	4 592
plakaty do wystaw i afisze programowe	57	706
Inne druki	4	1 320
Razem	131	97 368

Miejski dom kultury

Miejski Dom Kultury w Częstochowie w 2016 roku realizował cele statutowe poprzez:

- tworzenie warunków dla rozwoju i dostępności kultury dla różnorodnych grup mieszkańców
- podejmowanie działań na rzecz aktywnego i świadomego uczestnictwa mieszkańców w kulturze
- edukację, upowszechnianie i promocję kultury.

Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży

W roku sprawozdawczym zorganizowano 5 992 godzin zajęć edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, prowadzonych przez profesjonalną kadre, obejmujących:

- zajęcia muzyczne – 1728 godz.
- zajęcia plastyczne – 543 godz.
- zajęcia taneczne – 1191 godz.
- zajęcia teatralne – 194 godz.
- inne - 1225 godzin (modelarskie, fotograficzne, ceramiczne),
- zajęcia dla dorosłych - 1111 godzin (relaksacyjna joga, kroju i szycia, fotograficzne, teatralne, muzyczne, gimnastyka korekcyjna).

Działalność basenu

- gimnastyka korekcyjna - 1563 osób
- aqua– aerobik dla dorosłych – 969 osób
- kursy pływania – 9045 osób
- sauna – 540 osób
- basen ogólnodostępny – 61822 osoby
- Rodzina plus - 1029 osób
- Karta Seniora – 1334 osób

Imprezy, wydarzenia

W roku 2016 zorganizowano szereg różnorodnych koncertów. Częstochowskie Święto Seniorów "Senioralia" uświetnili zaproszeni goście: Jerzy Połomski, Bohdan Łazuka, Andrzej Rosiewicz, Filip Borowski. Na deskach sceny Miejskiego Domu Kultury wystąpiły zespoły: "Róże Europy", "Chrząszcze", "Sztynny Pal Azji", "Chłopcy z Placu Broni", "Gang Marcela", "Grupa Romana", "Stokrotki rock bend", "Yellowpot", "Yves", "Jary Oz", "Rock & Gospel", "Qartado", Paweł Łowicki, Tomasz Stockinger.

Sesje nagraniowe

W sesjach nagraniowych udział wzięły zespoły: AmperA, Voodoo, Hatrix, Stokrotki, Martyna Zygadło, Jacek Otręba, Marcin Czerwiński. Na nagrania wykorzystano 427 godzin.

Wystawy plastyczne i fotograficzne:

- wystawa unikatowych instrumentów z prywatnej kolekcji Romana Krysta
- wystawa malarstwa Gabrieli Plackowskiej
- wystawa pracowni fotograficznej "Słodko-Gorzki"
- wystawa "Fabryka kobiecości - modne kolory w 2016 roku"
- wystawa ceramiki artystycznej "Ulepieni z tej samej gliny"
- wystawa pokonkursowa IV Ogólnopolskiego Konkursu Twórczości Plastycznej Dzieci i Młodzieży „Szlakiem Orlich Gniazd”

Inne projekty obejmowały organizację festynów integracyjno-promocyjnych, zawody modeli latających, wystawy prac dzieci, uczestników pracowni ceramicznej i plastycznej, prezentacje dzieci i młodzieży pracowni choreograficznych (spektakl taneczny "Lustro"), widowiska teatralne ("O królowie, piekarczyku i pieczeniu chleba") oraz Częstochowski Festiwal Podróżniczy.

Udział w konkursach, przeglądach

W okresie sprawozdawczym uczestnicy zajęć edukacyjnych brali udział w konkursach, przeglądach ogólnopolskich i lokalnych zdobywając 8 nagród i 1 wyróżnienie:

- 37. Biesiada Teatralna, Konfrontacje Zespołów Teatralnych Małych Form – Horyniec Zdrój luty 2016
- wyróżnienie dla Alicji Wosik w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Detal w Architekturze” organizowanym przez Młodzieżowe Centrum Kultury w Legnicy
- nagroda Gabriela Łukasika w XII Ogólnopolskim Konkursie Dziecięcej Twórczości Plastycznej „Najpiękniejsza jest moja Ojczyzna” – Katowice
- nagroda dla Natalii Ruksza w XII Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Miniatura Bożonarodzeniowa w Kartach Świątecznych i Ceramice – w nawiązaniu do polskich tradycji wigilijnych” – organizowanym MDK nr 2 w Bydgoszczy
- II nagroda w konkursie „Na najpiękniejszą Choinkę” X Targi Bożonarodzeniowe „GWIAZDKOWA ALEJA” organizowanym przez Częstochowską Organizację Turystyczną

- I nagroda dla Martyny Zygałło w XX Ogólnopolskim Przeglądzie Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „Rozśpiewany Wawer” – Warszawa 2016 z pracowni wokalne Pawła Sołtysika
- I miejsce Martyny Zygałło w Międzynarodowym Konkursie Wokalnym „CHANS” w Kopenhadze
- Grand Prix Martyny Zygałło w XIII Ogólnopolskim Przeglądzie Piosenki Europejskiej „Notka Poliglotka 2016”
- I miejsce Klaudii Ujmy w I Przeglądzie Pieśni Patriotycznej pt. „Tu wszędzie jest moja ojczyzna”
- I miejsce Zespołu tanecznego „ANTIDOTUM” w XX Ogólnopolskim Festiwalu Tańca im. Adama Marka w Lublińcu
- I miejsce Zespołu tanecznego „ANTIDOTUM” w XXV Jurajskim Festiwalu Tańca Freestyle w Kłobucku

Współpraca z innymi podmiotami

W 2016 roku Miejski Dom Kultury kontynuuje współpracę z klubami seniora, Uniwersytetami Trzeciego Wieku działającymi przy częstochowskich uczelniach, Instytutem Muzyki Akademii Jana Długosza, Stowarzyszeniem Częstochowskich Amazonek, Radiem Jura, Radiem Fiat, TV Orion. Współpraca ta zaowocowała licznymi projektami artystycznymi. W maju 2016 roku Miejski Dom Kultury podpisał umowę partnerską z Domem Kultury "Samoobrazowanie 1919" w Primorsku w Bułgarii.

MDK - dane zbiorcze	Tabela nr 92
Koszty działalności w złotych	4 625 782
Przychody własne w złotych	981069
Udział przychodów własnych w pokrywaniu kosztów w procentach	21,21
Stan zatrudnienia w osobach	38
Stan zatrudnienia w etatach przeliczeniowych	37
Ilość osób zatrudnionych w działalności merytorycznej w osobach	17
Ilość zrealizowanych imprez	140
Ilość sprzedanych biletów na koncerty	3370
Ilość wydanych zaproszeń	1430
Ilość wydanych wejściówek na imprezy nieodpłatne	850
Frekwencja na imprezach	13280
Zajęcia edukacyjne:	
- ilość uczestników	11 984
- ilość zrealizowanych godzin	5 992
Basen:	
ogólnodostępny – ilość osób	61 822
zajęcia relaksacyjne – ilość uczestników	11 542

W roku sprawozdawczym zawarto 259 umów dotacji ze 122 podmiotami na łączną kwotę 5 208 814,22 zł, w ramach których realizowano następujące zadania:

- szkolenie sportowe dzieci i młodzieży (4 000 000 zł),
- organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych z udziałem osób z niepełnosprawnością (40 000 zł),
- imprezy sportowe rangi międzynarodowej i ogólnopolskiej (185 000 zł),
- upowszechnianie rekreacji ruchowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne (60 000 zł),
- współzawodnictwo sportowe szkół i działalność Dzielnicowych Ośrodków Sportu Szkolnego (220 000 zł),
- upowszechnianie turystyki kwalifikowanej i krajoznawstwa (58 000 zł),
- wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży (30 000 zł),
- wypoczynek letni dzieci i młodzieży (52 000 zł),
- przeciwdziałanie alkoholizmowi - organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych jako element oddziaływań profilaktycznych (99 845,22 zł),
- różne przedsięwzięcia sportowe i rekreacyjne - małe granty (73 969 zł),
- udział w zawodach sportowych na wysokim poziomie współzawodnictwa (390 000 zł).

Ponadto zawarto 4 umowy z 4 podmiotami na dofinansowanie zadań publicznych w ramach inicjatywy lokalnej na łączną kwotę 90 235 zł. W 2016 r. na podstawie art. 19 b Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, zrealizowano niżej wymienione przedsięwzięcia:

- City Cross Częstochowa, edycja 4 (Klub Sportowy City Cross),
- IX Puchar Orientu (Klub Sportowy Orient),
- Częstochowska StreetBall CUP vol. 4 (Stowarzyszenie Sportowa Częstochowa),
- Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Klubu Sportowego SPIN.

Podjęto współpracę z ok. 190 podmiotami sportowymi i rekreacyjnymi, w tym: 68 uczniowskimi klubami sportowymi, 96 stowarzyszeniami zajmującymi się działalnością sportową, 3 klubami sportowymi działającymi w formie spółek akcyjnych, 8 ogniskami towarzystwa krzewienia kultury fizycznej, 11 okręgowymi związkami sportowymi oraz kilkoma innymi organizacjami/fundacjami, działającymi w obszarze kultury fizycznej na terenie Częstochowy.

Powstał 1 klub sportowo-rekreacyjny działający w formie stowarzyszenia, którego statut nie przewiduje prowadzenia działalności gospodarczej oraz 1 uczniowski klub sportowy. Zgodnie z obowiązującą ustawą o sporcie zostały one wpisane do ewidencji prowadzonej przez Prezydenta Miasta Częstochowy. W 2016 r. z ewidencji uczniowskich klubów sportowych wykreślono natomiast jeden podmiot.

Najważniejsze imprezy sportowe i rekreacyjne

Najważniejsze imprezy sportowe zorganizowane w roku sprawozdawczym we współpracy z Miastem Częstochowa:

- Ogólnopolski Turniej Piłki Nożnej Exact Systems IV Edycja „Raki Cup 2016”, (Hala Sportowa Częstochowa, ul. Żużłowa 4), organizator: Stowarzyszenie Klub Sportowy APN,
- Częstochowska Gala Lodowa (Sztuczne Lodowisko, ul. Boya-Żeleńskiego 6/8), organizator: Stowarzyszenie CKM Włóknarz,
- GOL CUP 2016 Halowy Turniej Piłkarski Dziewcząt (Akademickie Centrum Sportowe, ul. Zbierskiego 6), organizator: ISD AJD Gol,

- Orlen Cup o Puchar Alchemii Sportu - Turniej Mini Siatkówki Chłopców (Hala Sportowa Częstochowa, ul. Żużłowa 4), organizator: Fundacja Alchemia Sportu,
- Grand Prix Polski w Skokach do Wody (Pływalnia Kryta, Aleja Niepodległości 20/22), organizator: Częstochowski Ośrodek Szkolenia Wyczynowego,
- VII Mistrzostwa Polski Firm i Zakładów Pracy w Piłce Siatkowej - Częstochowa 2016 (Hala Sportowa Częstochowa, ul. Żużłowa 4), organizator: Almar - Sport,
- Maraton 42-200 Częstochowskie, organizator: Klub Sportowy City Cross,
- Międzynarodowy Wyścig Kolarski - Grand Prix Częstochowy 2016 (Aleja Najświętszej Maryi Panny), organizator: Częstochowski Kolarski Klub Sportowy Kolejacz- Jura,
- Memoriał im. Bronisława Idzikowskiego i Marka Czernego Indywidualny Turniej Żużlowy (Miejski Stadion SGP Arena Częstochowa, ul. Olsztyńska 123/127), organizator: Stowarzyszenie CKM Włókniarz,
- Mistrzostwa Polski AZS w Podnoszeniu Ciężarów (Akademickie Centrum Sportowe, ul. Zbierskiego 6), organizator: KU AZS AJD,
- XXII Ogólnopolski Turniej Finałowy Mini Siatkówki Dziewcząt i Chłopców Kinder+Sport Częstochowa 2016 (Hala Sportowa Częstochowa, Hala Sportowo - Widowiskowa „Polonia”, Akademickie Centrum Sportowe, obiekty sportowe przy III LO im. Wł. Biegańskiego oraz IX LO im. C.K. Norwida) organizator: Fundacja Polska Siatkówka, KU AZS Politechniki,
- XXII Regaty o Puchar Prezydenta Miasta Częstochowy - Studencki Piknik pod Żaglami (Ośrodek Żeglarski MARINA PORAJ), organizator: KU AZS Politechniki,
- Finał Młodzieżowych Indywidualnych Mistrzostw Polski na Żużlu, (Miejski Stadion SGP Arena Częstochowa, ul. Olsztyńska 123/12) organizator: Stowarzyszenie CKM Włókniarz,
- Bosch Grand Prix Polski w Koszykówce 3X3 - Exact Systems Grand Prix Częstochowy w kat. Open i 40+ (Plac im. Biegańskiego), organizator: Organizacja Środowiskowa AZS w Częstochowie,
- Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej Żaków 2016 AJAKS CUP (Młodzieżowy Ośrodek Sportu przy Szkole Podstawowej nr 50, ul. Starzyńskiego 10), organizator: UKS Ajaks,
- Ogólnopolski Turniej Tenisa Kobiet i Mężczyzn, Memoriał im. Józefa Celta (Miejskie Korty Tenisowe, ul. 3 Maja 1), organizator: Częstochowski Klub Tenisowy VICTORIA,
- Finał Mistrzostw Śląska w Siatkówce Plażowej Kobiet i Mężczyzn (boiska do siatkówki plażowej przy Galerii Jurajskiej, Aleja Wojska Polskiego 207), organizator: KU AZS Politechniki,
- Memoriał im. Artura Szymy i Artura Ociepy w Lekkiej Atletyce, Lekkoatletyczny Puchar Polski PZLA (Miejski Stadion Lekkoatletyczny, ul. Dąbrowskiego 58/64), organizator: Częstochowski Klub Sportowy Budowlani,
- Bieg Częstochowski (Aleja Najświętszej Maryi Panny, ulice wokół Klasztoru Jasnogórskiego), organizator: Stowarzyszenie KLA Zabiegani,
- Międzynarodowy Bieg Uliczny Złota Miła Częstochowy (Plac Biegańskiego, Aleja Najświętszej Maryi Panny), organizator: Częstochowski Klub Sportowy Budowlani,
- City Cross Częstochowa 2016 - Miejski Bieg Przelajowy (okolice Hali Sportowej Częstochowa, ul. Żużłowa 4 oraz okolice SGP Arena Częstochowa, ul. Olsztyńska 123/127), organizator: Klub Sportowy City Cross,
- Turniej Żużlowy o Szablę Kmicica (Miejski Stadion SGP Arena Częstochowa, ul. Olsztyńska 123/127), organizator: Stowarzyszenie CKM Włókniarz,
- Ogólnopolski Jubileuszowy Turniej w Piłce Siatkowej Kobiet (Sala Sportowa Częstochowianka, ul. Rejtana 7c), organizator: Klub Sportowy Częstochowianka,
- XVIII Ogólnopolski Halowy Turniej Piłki Nożnej Młodzików - rocznik 2008 o Puchar Prezydenta Miasta Częstochowy (Hala Sportowo - Widowiskowa Polonia), ul. Dekabrystów 43, organizator: UKS Olimpijczyk,
- Młodzieżowe Drużynowe i Indywidualne Mistrzostwa Polski w Speedrowerze (Tor Speedrowerowy, ul. Starzyńskiego 10a), organizator: Stowarzyszenie Speedway Fan Club,
- Memoriał im. Jana Basińskiego - Ogólnopolski Turniej Piłki Nożnej (Miejski Stadion Piłkarski Raków, ul. Limanowskiego 83), organizator: RKS Raków Częstochowa SA,
- Kmicic Cup - Międzynarodowy Turniej Siermierczy w Szpadzie Dzieci do lat 13 (Akademickie Centrum Sportowe, ul. Zbierskiego 6), organizator: Wiodący Ludowy Klub Sportowy Kmicic,
- Międzynarodowy Turniej Bokserski im. Wacława Szyńskiego i Mariana Chudego (Hala Sportowo - Widowiskowa Polonia, ul. Dekabrystów 43), organizator: Klub Sportowy Start,
- Gala Boksu Zawodowego „Boxing Night 12” (Hala Sportowa Częstochowa, ul. Żużłowa 4), organizator: Przedsiębiorstwo Reklamowo - Marketingowe „Najman - Box” Marcin Najman,
- Polonijna Gwiazdka na Sportowo (Hala Sportowa Częstochowa, ul. Żużłowa 4), organizator: Regionalna Rada Polskiego Komitetu Olimpijskiego,

- Ogólnopolski Memoriał im. Marka Kowalskiego w Koszykówe Chtopców (Hala Sportowo - Widowskowa Polonia, ul. Dekabrystów 43), organizator: UKS Mustaf,
- XVI Międzynarodowy Turniej Mikołajkowy w Minisiatkówce Chtopców (Hala Sportowa IX LO im. C.K. Norwida, ul. Jasnogórska 8), organizator: Stowarzyszenie Klub Sportowy Markowski - Volley,
- Indywidualne Mistrzostwa Polski w Mini Żużlu (Tor Miniżużlowy, ul. Brzegowa), organizator: Uczniowski Środowiskowy Klub Sportowy „Speedway”.

Sukcesy częstochowskich sportowców

Wymiernym efektem zadań zleczanych organizacjom pozarządowym są osiągnięcia sportowe. Do najważniejszych sukcesów częstochowskich sportowców w roku sprawozdawczym należy zaliczyć niżej wymienione wyniki:

- Sylwia Ślęzak - CKS Budowlani, Młodzieżowe Mistrzostwa Polski w Lekkoatletyce, srebrny medal wywalczony w biegu na 10 km,
- Ewa Brych-Pająk - SKLA Zabiegani, Mistrzostwa Europy Weteranów w Lekkoatletyce, złote medale zdobyte w biegu na dystansie 3 km oraz w crossie na dystansie 5 km,
- Łukasz Grela - Klub Uczelniany AZS AJD, Mistrzostwa Europy w Podnoszeniu Ciężarów, brązowy medal wywalczony w kat. do 94 kg, w konkursie rwania - 174 kg,
- Łukasz Grela - Klub Uczelniany AZS AJD, Mistrzostwa Polski Seniorów w Podnoszeniu Ciężarów, srebrny medal w kategorii 94 kg,
- Aleksander Krukar - Klub Uczelniany AZS AJD, Mistrzostwa Polski Seniorów w Podnoszeniu Ciężarów, brązowy medal w kategorii 56 kg,
- Adam Pawlicki - Klub Uczelniany AZS AJD, Mistrzostwa Polski Seniorów w Podnoszeniu Ciężarów, srebrny medal w kategorii 85 kg,
- Łukasz Mielan - KS Start, I Mistrzostwa Polski AZS w Boksie, brązowy medal w kategorii wagowej 64 kg,
- Jacek Rup - KS Start, I Mistrzostwa Polski AZS w Boksie, srebrny medal w kategorii wagowej +91 kg,
- Maciej Małysz - KS Start, XXII Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży w Boksie, srebrny medal,
- Rafał Sztark - KSW Start, Mistrzostwa Polski Młodzieżowców w Kick-Boxingu, brązowy medal w formule full-contact do 63,5 kg,
- Rafał Sztark - KSW Start, Mistrzostwa Polski w Kickboxingu, brązowy medal w kategorii seniorów do 74 kg,
- Filip Mijalski - KSW Start, Mistrzostwa Polski w Kickboxingu, złoty medal w kategorii do 63 kg,
- Filip Mijalski - KSW Start, Mistrzostwa Polski Młodzieżowców w Kick-Boxingu, brązowy medal w formule full-contact do 75 kg,
- Ewa Bugdoł - WLKS Kmicic, Mistrzostwa Europy w Triathlonie na długim dystansie, złoty medal,
- Sylwester Kuster - WLKS Kmicic, Mistrzostwa Polski w Triathlonie na dystansie olimpijskim, złoty medal,
- Tomasz Góra - Częstochowska Akademia Taekwon-do, XXXI Mistrzostwa Europy Seniorów w Taekwon-do, brązowy medal,
- Maciej Smoląg - Częstochowska Akademia Taekwon-do, Pucharu Świata Juniorów w Taekwon-do ITF, złoty medal w kategorii do 68 kg,
- Marcin Skalik - Aeroklub Częstochowski, 6. Samolotowe Rajdowe Mistrzostwa Polski, złoty medal wywalczony w duecie z Jarosławem Sysio w kategorii advanced,
- Marcin Skalik - Aeroklub Częstochowski, 20. Samolotowe Rajdowe Mistrzostwa Świata, srebrny medal w parze z Jarosławem Sysio w klasie advanced,
- Janusz Darocha – Aeroklub Częstochowski, 6. Samolotowe Rajdowe Mistrzostwa Polski, srebrny medal wywalczony w duecie ze Zbigniewem Chrzęszczem w kategorii unlimited,
- Speedway Fan Club, Drużynowe Mistrzostwa Polski w Speedrowerze, złote medale,
- Speedway Fan Club, Mistrzostw Polski Par Klubowych w Speedrowerze, złote medale,
- Speedway Fan Club Częstochowa, Mistrzostwa Europy Drużyn Klubowych w Speedrowerze, srebrny medal,
- Adrian Castro - Letnie Igrzyska Paraolimpijskie, indywidualnie brązowy medal w szabli (kat. B).

Promocja miasta poprzez sport

Kolejnym zadaniem realizowanym w zakresie kultury fizycznej była promocja miasta poprzez sport. Na ten cel wydatkowano z budżetu miasta kwotę 3 500 000 zł zlecając do realizacji:

- Klubowi Sportowemu AZS Częstochowa Sportowa Spółka Akcyjna świadczenie usługi promocji Miasta Częstochowy poprzez zespół ekstraklasy piłki siatkowej mężczyzn, biorący udział w rozgrywkach organizowanych przez Profesjonalną Ligę Piłki Siatkowej Spółka Akcyjna oraz podczas organizacji i/lub udziału w zawodach międzynarodowych i ogólnopolskich na kwotę 1 000 000 zł,
- RKS Raków Częstochowa SA świadczenie usługi promocji Miasta Częstochowy poprzez zespół piłki nożnej, biorący udział w rozgrywkach ligowych, organizowanych przez Polski Związek Piłki Nożnej, w których występuje minimum 15 drużyn w jednej grupie oraz innych zawodach ogólnopolskich z udziałem tej drużyny na kwotę 1 500 000 zł,
- Stowarzyszeniu CKM Włókniarz świadczenie usługi promocji Częstochowy poprzez żużlową drużynę ligową, biorącą udział w rozgrywkach, organizowanych przez Polski Związek Motorowy oraz podczas innych ogólnopolskich i międzynarodowych zawodów żużlowych na kwotę 1 000 000 zł.

Sportowe imprezy masowe

W oparciu o przepisy ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych wydanych zostało 12 decyzji administracyjnych (w tym dwie decyzje zmieniające i jedna odmowna) dla 7 organizatorów.

W 2016 r. wydane zostały zezwolenia dla następujących podmiotów, na przeprowadzenie niżej wymienionych sportowych imprez masowych:

- Klub Sportowy AZS Częstochowa Sportowa Spółka Akcyjna: mecze piłki siatkowej w ramach fazy zasadniczej PLS (Polskiej Ligi Siatkówki) oraz fazy play-off PLS, meczów Pucharu Polski i turniej w sezonie 2016/2017,
- RKS Raków Częstochowa SA: mecze piłki nożnej w II lidze - runda jesienna sezonu rozgrywkowego 2016/2017 oraz mecze w ramach rozgrywek o Puchar Polski,
- RKS Raków Częstochowa SA: mecze piłki nożnej w II lidze - runda wiosenna sezonu rozgrywkowego 2015/2016 oraz ewentualne mecze barażowe o udział w pierwszej lidze,
- RKS Raków Częstochowa SA: Turniej Piłki Nożnej „Piłkarska Gwiazdka”,
- Stowarzyszenie Częstochowski Klub Motocyklowy Włókniarz: rozgrywki Nice Polskiej Ligi Żużlowej oraz imprezy dodatkowe: Turniej o Puchar Prezydenta Miasta Częstochowy, Turniej o Szablę Kmicica i Memoriał im. Bronisława Idzikowskiego i Marka Czernego,
- Stowarzyszenie Częstochowski Klub Motocyklowy Włókniarz: Prezentacja drużyny EKO-DIR Włókniarz Częstochowa,
- M. Najman, R. Walczak Sp. z o. o. w Częstochowie: Gala Boksu Zawodowego „Boxing Night 12”,
- Zrzeszenie Studentów Polskich Rada Okręgowa w Częstochowie: Festyn Motoryzacyjny 1/4 Mili - Razem Bezpiecznie 2016,
- Fundacja Kuby Błaszczkowskiego LUDZKI GEST z siedzibą w Opolu: Turniej Piłki Nożnej i koncert pn. „Świąteczne Granie z Kubą”.

Nagrody i wyróżnienia Miasta Częstochowy za wybitne osiągnięcia sportowe

Za wybitne osiągnięcia sportowe przyznano nagrody i wyróżnienia 133 osobom z organizacji sportowych z terenu miasta Częstochowy, w tym:

- 76 nagrodzonych (9 nagród II stopnia, 67 nagród III stopnia), w tym: 57 zawodników, 19 trenerów i działaczy,
- 57 wyróżnionych, w tym: 49 zawodników, 8 trenerów i działaczy.

Wyróżnieni otrzymali okolicznościowe statuetki, natomiast nagrodzeni otrzymali okolicznościowe statuetki oraz nagrody finansowe w wysokości: nagroda II stopnia - 1 500 zł, nagroda III stopnia - 600 zł.

Współpraca zagraniczna z zakresu kultury fizycznej

W roku 2016 kontynuowano sportową wymianę doświadczeń w zakresie lekkiej atletyki. W ramach współpracy z klubami sportowymi z Niemiec:

- delegacja lekkoatletów z Altötting i Pforzheim wzięła udział w Biegu Ulicznym: XXVII Złota Mila Częstochowy, zorganizowanym przez Częstochowski Klub Sportowy Budowlani,

- delegacja naszego miasta wraz ze sportowcami Częstochowskiego Klubu Sportowego Budowlani uczestniczyła w Biegu Odpustowym w Altötting.

Działalność Rady Sportu

W roku sprawozdawczym zwołano jedno posiedzenie. Rada Sportu obradująca w dniu 22 listopada 2016 r., pozytywnie zaopiniowała projekt budżetu Miasta Częstochowy na 2017 r. w części dotyczącej kultury fizycznej, turystyki i wypoczynku. Zgodnie z opinią Rady, zaplanowane środki finansowe w tej części oraz kwota na promocję miasta poprzez sport powinny zapewnić realizację zadań na poziomie co najmniej podstawowym.

Sport szkolny i system szkolenia w wybranych dyscyplinach

W roku szkolnym 2015/2016 w organizowanych igrzyskach Szkolnego Związku Sportowego we współzawodnictwie sportowym dziewcząt i chłopców wzięło udział 44 szkół podstawowych, 28 gimnazjów i 19 szkoły ponadgimnazjalne. Rozgrywki szkolne były prowadzone w dyscyplinach sportowych, takich jak: piłka siatkowa, siatkówka plażowa, koszykówka, piłka ręczna, piłka nożna, lekka atletyka, tenis stołowy, pływanie, łyżwiarstwo, szachy, dwubój, kolarstwo, badminton, rugby, gry i zabawy. We współzawodnictwie sportowym szkół uczestniczyło ogółem ok. 12 000 uczniów.

Klasyfikacja najlepszych szkół:

Klasyfikacja najlepszych szkół

Tabela nr 93

<p>SZKOŁY PODSTAWOWE DZIEWCZĘTA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szkoła Podstawowa nr 36 - Szkoła Podstawowa nr 48 - Szkoła Podstawowa nr 1 - Szkoła Podstawowa nr 34 - Szkoła Podstawowa nr 31 - Szkoła Podstawowa nr 38 	<p>SZKOŁY PODSTAWOWE CHŁOPCY</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szkoła Podstawowa nr 36 - Szkoła Podstawowa nr 31 - Szkoła Podstawowa nr 38 - Szkoła Podstawowa nr 48 - Szkoła Podstawowa nr 39 - Szkoła Podstawowa nr 13
<p>GIMNAZJA DZIEWCZĘTA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gimnazjum nr 3 - Gimnazjum nr 7 - Gimnazjum nr 14 - Gimnazjum nr 8 - Gimnazjum nr 13 - Gimnazjum nr 12 	<p>GIMNAZJA CHŁOPCY</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gimnazjum nr 3 - Gimnazjum nr 18 - Gimnazjum nr 17 - Gimnazjum nr 12 - Gimnazjum nr 8 - Gimnazjum nr 7
<p>SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE DZIEWCZĘTA</p> <ul style="list-style-type: none"> - IX LO im. C.K. Norwida - IV LO im. H. Sienkiewicza - II LI im. R. Traugutta - VII LO im. M. Kopernika - III LO im. W. Biegańskiego - Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. S. Żeromskiego 	<p>SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE CHŁOPCY</p> <ul style="list-style-type: none"> - Techniczne Zakłady Naukowe - IV LO im. H. Sienkiewicza - IX LO im. C.K. Norwida - VII LO im. M. Kopernika - II LO im. R. Traugutta - Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. S. Żeromskiego

W roku szkolnym 2016/2017 kontynuowano realizację systemu szkolenia w piłce siatkowej dziewcząt i chłopców, koszykówce dziewcząt i chłopców oraz piłce ręcznej dziewcząt. Powyższy system szkolenia prowadzono w 8 następujących ośrodkach (szkołach): Szkoła Podstawowa nr 1 i TZN - koszykówka chłopców, Gimnazjum nr 16 - koszykówka dziewcząt, Szkoła Podstawowa nr: 34 i 50 - piłka siatkowa dziewcząt, Szkoła Podstawowa nr 2 i 39 - piłka siatkowa chłopców oraz Szkoła Podstawowa nr 14 - piłka ręczna dziewcząt. Szkoleniem w tych dyscyplinach sportu objętych zostało 130 uczniów.

Propagowanie krajoznawstwa oraz aktywnego wypoczynku wśród dzieci i młodzieży

Na podstawie otwartych konkursów ofert, zlecono organizacjom pozarządowym następujące zadania:

- upowszechnianie turystyki kwalifikowanej i krajoznawstwa,
- wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży,
- wypoczynek letni dzieci i młodzieży.

W zakresie upowszechniania turystyki kwalifikowanej i krajoznawstwa współpracowano z 13 organizacjami pozarządowymi. Stowarzyszenia w ramach zadania zrealizowały przedsięwzięcia na kwotę 58 000 zł. Zawarto 17 umów z następującymi organizacjami: Regionalnym Oddziałem Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego, Zrzeszeniem Studentów Polskich Rada Okręgowa w Częstochowie, Stowarzyszeniem Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących Jutrzenka, Stowarzyszeniem Współpracy z Osobami Niepełnosprawnymi Tacy Sami, Komendą Hufca Związku Harcerstwa Polskiego, Częstochowskim Stowarzyszeniem Pomocy Osobom z Problemami Autyzmu, Stowarzyszeniem na Rzecz Pomocy Dziecku i Rodzinie Dla Rodziny, Inicjatywą Wspierania Szkoły Osiemnastka, Uczniowskim Klubem Sportowym Traugutt, Częstochowską Organizacją Turystyczną, Stowarzyszeniem Serce dla Dzieci Zawodzia, Oddziałem Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych, Uczniowskim Klubem Sportowym Katolik.

Podmioty te zorganizowały ogólnodostępne imprezy turystyczne (rajdy piesze i rowerowe, wycieczki autokarowe, imprezy na orientację, biwaki, złazy) oraz konkursy o tematyce turystycznej i krajoznawczej.

Najważniejsze zrealizowane imprezy to:

- XLIII Złaz Turystyczny „Pieczenie Ziemniaka” (Regionalny Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego),
- XXXVIO Ogólnopolski Rajd im. I. Kozińskiego (Komenda Hufca Związku Harcerstwa Polskiego),
- XVI Medialny Konkurs Krajoznawczy „Region częstochowski - moja mała ojczyzna” (Regionalny Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego).

Prowadzono koordynację organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych i wakacji letnich. Propozycje zajęć ogólnodostępnych w ramach akcji wypoczynku dotyczyły głównie imprez sportowo - rekreacyjnych, jednodniowych wycieczek z programem krajoznawczym oraz zajęć świetlicowych. W ramach otwartego konkursu ofert na organizację ferii zimowych, przydzielono dotacje dla 26 podmiotów, które zrealizowały zadania na łączną kwotę 30 000 zł, natomiast na organizację wypoczynku letniego przyznano dofinansowanie 18 podmiotom, które zrealizowały zadania na łączną kwotę 52 000 zł.

Ewidencja obiektów noclegowych

Na ogólną liczbę 23 obiektów świadczących usługi hotelarskie na terenie Częstochowy składają się:

- w ewidencji Marszałka Województwa Śląskiego - 11,
- w ewidencji Prezydenta Miasta Częstochowy - 12,
- pozostała baza to: 941 miejsc noclegowych + 488 m. n. (hale noclegowe czynne w sezonie letnim).

Łącznie baza noclegowa obejmuje 3922 miejsca noclegowe.

Działalność Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Częstochowie w 2016 roku

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Częstochowie w 2016 r. administrował 14 obiektami sportowo - rekreacyjnymi oraz 11 parkingami o łącznej powierzchni 74,71 ha.

4 stycznia 2016 r. doszło do przekazania w trwałą zarząd Ośrodkowi stadionu piłkarskiego, zlokalizowanego przy ul. Loretańskiej 20, administrowanego dotychczas przez Klub Sportowy „Skra”.

Wobec nieregulowania czynszu dzierżawnego i rosnące zadłużenie, MOSiR wypowiedział Częstochowskiemu Klubowi Tenisowemu „Victoria” umowę dzierżawy Miejskich Kortów Tenisowych. Od 1 marca 2016 r. obiektem, w sposób bezpośredni, zarządza Ośrodek.

W 2016 r. z usług MOSiR skorzystały 1 044 444 osoby - mieszkańcy miasta, regionu i turyści.

Koszty funkcjonowania Ośrodka wyniosły 12 171 023 zł. Z tytułu bieżącej działalności MOSiR uzyskał przychody w wysokości 12 086 590 zł, w tym dotacja przedmiotowa netto (ustalona wg stawki jednostkowej, jako dopłata do kosztów administrowania poszczególnych obiektów) wyniosła 3 950 000 zł, a przychody własne 8 136 590 zł.

Średnioroczne zatrudnienie w MOSiR w 2016 r. wyniosło 93,73 etatów. W ramach kontrolowanych prac społecznie użytecznych, MOSiR umożliwił 245 osobom odpracowanie wyroków sądowych. W ramach porozumienia zawartego z Centrum Integracji Społecznej, 5 osób przez okres w sumie 60 miesięcy wykonywało na obiektach MOSiR czynności porządkowe. Ponadto, przez okres w sumie 42 miesięcy, na rzecz Ośrodka pracowało 7 osób skierowanych z Powiatowego Urzędu Pracy w ramach tzw. robót publicznych.

W roku sprawozdawczym MOSiR koordynował lub współorganizował imprezy rangi krajowej, tj.: Finał Mistrzostw Polski Juniorek w Siatkówce Piłkowej, II. Otwarte Mistrzostwa Częstochowy Nordic Walking, Grand Prix Polski 2016 w Koszykówce 3x3 - Exact Systems Grand Prix Częstochowy, Akcję „Polska Biega”, Akcję „BiegamBoLubię” oraz zorganizowane po raz czwarty: Cross Duathlon Częstochowa i Częstochowa Streetball Cup.

Niezmiennie, dużym zainteresowaniem cieszyły się zawody i zajęcia organizowane przez Ośrodek dla dzieci i młodzieży spędzającej ferie zimowe i wakacje w Częstochowie, między innymi: Szkółka Łyżwiarstwa, turnieje dzikich drużyn w piłce nożnej, piłce siatkowej, piłce nożnej oraz Mistrzostwa Częstochowy w Siatkówce Piłkowej. Wspólnie z UKS „Morka”, Ośrodek kontynuował organizację półkolonii żeglarskich w Parku Wypoczynkowym „Lisiniec” pn. „Lato w mieście – Lato pod żaglami”.

Stały punkt w kalendarzu imprez Ośrodka stanowi Olimpiada Sportowa „Przełam Bariery”, organizowana zarówno w formule letniej - na Miejskim Stadionie Lekkoatletycznym, jak i halowej, goszczącej od 2013 roku w Hali Sportowej Częstochowa. Olimpiada skierowana jest do podopiecznych stowarzyszeń i ośrodków dla osób niepełnosprawnych i uczniów szkół specjalnych oraz z oddziałami integracyjnymi.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji jest również organizatorem cyklicznych, amatorskich rozgrywek ligowych. W Amatorskiej Lidze Piłki Nożnej, Lidze 40-latków w Piłce Siatkowej, Lidze Futsalu o Puchar Prezydenta Miasta Częstochowy i Amatorskiej Lidze Siatkówki systematycznie uczestniczy około 1 000 osób.

Coraz większą część klientów Ośrodka stanowią osoby w wieku 60+. W ramach programu „Aktywny Senior”, praktycznie przez cały rok, seniorzy korzystają z zajęć organizowanych na Pływalni Krytej, Miejskim Stadionie Lekkoatletycznym, w Hali Sportowo-Widowskiej „Polonia” i w Sali Sportowej „Częstochowianka”. Program obejmuje zajęcia typu callanetics, salsa, gimnastykę w wodzie, zajęcia ogólnorozwojowe oraz zajęcia z tenisa stołowego.

20 i 21 października 2016 r. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji uczestniczył w Senioraliach – Częstochowskim Świątce Seniorów. W trakcie Senioraliów MOSiR promował zajęcia organizowane przez Ośrodek w ramach Akcji „Aktywny Senior” oraz przeprowadził w Hali Sportowej Częstochowa pokazowe zajęcia z gimnastyki ogólnorozwojowej, w których udział wzięło ok. 350 osób. 21 października MOSiR był współorganizatorem koncertu dla seniorów, który odbył się w Hali Sportowo-Widowskiej „Polonia”. Gwiazdami imprezy byli m.in.: Jerzy Połomski, Bogdan Łazuka, Andrzej Rosiewicz.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Częstochowie kolejny raz był koordynatorem Europejskiego Tygodnia Sportu dla Wszystkich w ramach XXII Sportowego Turnieju Miast i Gmin 2016.

Jak co roku, Ośrodek kontynuował również organizację innych imprez, które tradycyjnie od lat cieszą się zainteresowaniem mieszkańców Częstochowy. Ponadto, Ośrodek bardzo często występował w roli współorganizatora imprez sportowo-rekreacyjnych, służąc swoim partnerom pomocą merytoryczną, sprzętową i personalną.

W styczniu, lutym i marcu 2016 r. MOSiR zapewnił funkcjonowanie Miejskiej Ślizgawki na Placu Biegańskiego, a w miesiącu grudniu na Starym Rynku.

Od 26 maja do 4 września 2016 r. na terenie Parku Wypoczynkowego „Lisiniec” funkcjonowała wypożyczalnia sprzętu pływającego. Do dyspozycji osób odwiedzających obiekt było 18 rowerów wodnych, 8 kajaków i 6 desek SUP.

W styczniu 2016 r. MOSiR przesłał do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego deklarację przystąpienia Ośrodka do ogólnopolskiego programu „Karta Dużej Rodziny”.

Z udzielonej z budżetu Gminy Miasta Częstochowa dotacji celowej na inwestycje, Ośrodek zrealizował w 2016 r. zadania, jak niżej (wartości podane w cenach netto):

- wybudowano magazyn do przechowywania estrady i sprzętu sportowego - koszt 72 146 zł, w tym 62 500,- zł dotacja celowa (Hala Sportowo-Widowiskowa „Polonia”),
  - wykonano przebudowę i uruchomienie systemu sygnalizacji przeciwpożarowej - koszt 80 168,04 zł, w tym 80 000,- zł dotacja celowa (Hala Sportowo-Widowiskowa „Polonia”),
  - wykonano dalszą dokumentację projektową dotyczącą termomodernizacji obiektów - koszt 57 500,00 zł (Pływalnia Kryta oraz Sala Sportowa „Częstochowianka”),
- Inwestycje zostały dofinansowane z budżetu Gminy Miasta Częstochowy w łącznej kwocie 200 000 zł.

W ramach budżetu obywatelskiego, na terenie obiektów będących w trwałym zarządzie Ośrodka, zrealizowano w 2016 r. niżej wymienione projekty:

- rozpoczęto budowę 3 boisk treningowych na Miejskim Stadionie Piłkarskim „Raków”,
- zakupiono zjeżdżalnię dla dzieci do Parku Wypoczynkowego „Lisowiec” oraz położono nową nawierzchnię z elementami małej architektury przy funkcjonującym skateparku.

Celem podniesienia stanu technicznego obiektów, MOSiR z własnych środków sfinansował następujące zadania (wartości podane w cenach netto):

- położono nowy kabel nN zasilający obiekt wraz z rozdzielnią napięcia - koszt 62 700 zł (Miejski Stadion Piłkarski „Raków”),
- naprawiono tynki i pomalowano salę gimnastyczną - koszt 8 000 zł (Miejski Stadion Piłkarski „Raków”),
- uzupełniono tynki i glazurę na filarach nośnych zadaszenia nad widownią stadionu - koszt 2 500 zł (Miejski Stadion Lekkoatletyczny),
- ułożono nowe poszycie dachowe na budynku recepcji - koszt 17 500 zł (Camping „Oleńka”),
- ułożono nowe poszycie dachowe na budynku parkingowym - koszt 5 450 zł (parking ul. Oleńki).

Celem podniesienia jakości świadczonych usług, Ośrodek zrealizował na potrzeby administrowanych obiektów zadania, jak niżej (wartości podane w cenach netto):

- ułożenie na lewym sektorze obiektu wykładziny sportowej Grabo Sport Extreme - koszt 17 000 zł, która została zakupiona w 2015 r. za kwotę 42 230 zł (Hala Sportowo-Widowiskowa „Polonia”),
- zakup ciągnika kompaktowego - koszt 124 000 zł (Miejski Stadion Piłkarski „Raków”),
- zakup kosiarki samojezdnej - koszt 13 235,77 zł (Miejski Stadion Piłkarski „Raków”),
- zakup odkurzacza ogrodowego - koszt 1 137,40 zł (Miejskie Korty Tenisowe),
- zakup kosiarki spalinowej - koszt 1 503,25 zł (Pływalnia Letnia ul. Dekabrystów),
- zakup 30 par łyżew do wypożyczalni - koszt 6 420 zł (Sztuczne Lodowisko),
- montaż ramy nośnej do agregatu chłodniczego - koszt 7 500 zł (Miejska Ślizgawka).

W styczniu 2016 r. MOSiR dołączył do ogólnopolskiej kampanii promocyjnej pn. „Łyżwy na start Kinder Pingui”. Dzięki przystąpieniu do akcji, Ośrodek otrzymał od organizatorów akcji sprzęt sportowy w postaci 3 pingwinów do nauki jazdy oraz 15 kasków ochronnych dla dzieci.

W 2016 r. administrowany przez MOSiR Camping nr 76 „Oleńka” w Częstochowie został wyróżniony (w kategorii 301-450 miejsc) w konkursie Mister Camping 2016, organizowanym corocznie przez Polską Federację Campingu i Caravaningu.

Imprezy sportowo-rekreacyjne i turystyczne organizowane przez MOSiR

Tabela nr 94

Lp.	Nazwa imprezy	Miejsce	Frekwencja (osoby)
1.	3. Przełaj Bałtyk - współorganizacja ze Stowarzyszeniem KLA Zabiegani Częstochowa	Park Wypoczynkowy „Lisowiec”, ul. Kordeckiego 99	120
2.	4. Cross Duathlon Częstochowa 1. Cross Duathlon-ik Częstochowa	Park Wypoczynkowy „Lisowiec”, ul. Kordeckiego 99	250 + widzowie
3.	Akcja „Ferie w mieście 2016” turniej dzikich drużyn w piłce nożnej	Hala Sportowo-Widowiskowa „Polonia”, ul. Dekabrystów 43	100
4.	Akcja „Ferie w mieście 2016” turniej dzikich drużyn w siatkówkę	Hala Sportowo-Widowiskowa „Polonia”, ul. Dekabrystów 43	100
5.	Akcja Polska Biega - współorganizacja ze Stowarzyszeniem KLA Zabiegani Częstochowa	Promenada im. Niemena	210
6.	Amatorskie Zawody Kajakowe – współorganizacja ze Stowarzyszeniem Sportowa Częstochowa	Park Wypoczynkowy „Lisowiec”, ul. Kordeckiego 99	40

**Imprezy sportowo-rekreacyjne i turystyczne
organizowane przez MOSiR**

**Tabela
nr 94**

7.	Bieg Godzinny - współorganizacja ze Stowarzyszeniem KLA Zabiegani Częstochowa	Miejski Stadion Lekkoatletyczny, ul. Dąbrowskiego 58/64	70
8.	Bieg Rodzinny Zabieganych - współorganizacja ze Stowarzyszeniem KLA Zabiegani Częstochowa	Promenada Niemena, Lasek Aniołowski	490
9.	Częstochowskie Dni Sąsiadów - współorganizacja z ZGM TBS Sp. z o.o.	5 pikników na terenie miasta	
10.	ENERGIA+ Iskrzące emocje	Miejska Ślizgawka, Plac Biegańskiego	530
11.	Grand Prix Polski 2016 w koszykówce 3x3 Exact Systems Grand Prix Częstochowy - współorganizacja z Organizacją Środowiskową AZS	Plac Biegańskiego	ok. 100 + widzowie
12.	Finał Mistrzostw Polski Juniorek w Siatkówce Piłkowej	Pływalnia Letnia Dekabrystów, ul. Dekabrystów 45	32 + widzowie
13.	Futsal Cup dla jednostek organizacyjnych Gminy Miasta Częstochowy	Hala Sportowo-Widowiskowa „Polonia”, ul. Dekabrystów 43	70
14.	Halowa Olimpiada Sportowa „Przełam Bariery z ISD Hutą Częstochowa”	Hala Sportowa Częstochowa, ul. Żużlowa 4	280
15.	I Decathlon Częstochowa Cup 2016 - współorganizacja ze Śląskim Związkiem Badmintona	Hala Sportowo-Widowiskowa „Polonia”, ul. Dekabrystów 43	100
16.	ICE PARTY 2016	Sztuczne Lodowisko, ul. Boya-Żeleńskiego 6/8	200
17.	II. Otwarte Mistrzostwa Częstochowy Nordic Walking - współorganizacja ze Stowarzyszeniem JEST LEPIEJ	Promenada im. Niemena, Lasek Aniołowski	150
18.	IV Bieg „Akademicka Trójka” - III Mistrzostwa AJD w biegu na 3 km + bieg przedszkolaka + olimpiada przedszkolaka. Organizatorzy: Stowarzyszenie Sportowa Częstochowa, Instytut Wychowania Fizycznego, Turystyki i Fizjoterapii Akademii Jana Długosza oraz MOSiR	Okolice Akademickiego Centrum Sportu, ul. Zbierskiego	232
19.	IV Częstochowski Dzień Sportu - współorganizacja z Halą Sportową Częstochowa Sp. z o.o. oraz Stowarzyszeniem Sportowa Częstochowa	Hala Sportowa Częstochowa, ul. Żużlowa 4	5 500
20.	Letnia Olimpiada Sportowa „Przełam Bariery z ISD Huta Częstochowa”	Miejski Stadion Lekkoatletyczny, ul. Dąbrowskiego 58/64	240
21.	Mikołajkowy Turniej Piłki Nożnej dla szkół podstawowych klasy IV - VI: współorganizacja z TPD Oddział w Częstochowie	Hala Sportowo-Widowiskowa „Polonia”, ul. Dekabrystów 43	50
22.	Mistrzostwa Częstochowy w Beach Soccer szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych	Pływalnia Letnia Dekabrystów, ul. Dekabrystów 45	120
23.	Mistrzostwa Częstochowy w Siatkówce Piłkowej 40-latków	Pływalnia Letnia Dekabrystów, ul. Dekabrystów 45	30
24.	Nocna Sztafeta Łyżwiarska	Sztuczne Lodowisko, ul. Boya-Żeleńskiego 6/8	24
25.	Nocny Maraton Pływacki	Pływalnia Kryta, Aleja Niepodległości 20/22	79
26.	Olimpiada Przedszkolaka - Ogólnopolski Dzień Przedszkolaka	Miejskie Przedszkole Integryjne nr 43	80
27.	Orlik Volleymania - współorganizacja z SOS przy Gimnazjum nr 17	Boiska wielofunkcyjne, ul. Boya-Żeleńskiego 6/8	40
28.	Otwarte Mistrzostwa Częstochowy w Siatkówce Piłkowej Kobiet - współorganizacja ze Stowarzyszeniem Sportowa Częstochowa	Pływalnia Letnia Dekabrystów, ul. Dekabrystów 45	30

**Imprezy sportowo-rekreacyjne i turystyczne
organizowane przez MOSiR**

**Tabela
nr 94**

29.	Otwarte Mistrzostwa Częstochowy w Siatkówce Piłkowej Mężczyzn - współorganizacja ze Stowarzyszeniem Sportowa Częstochowa	Pływalnia Letnia Dekabrystów, ul. Dekabrystów 45	32
30.	Otwarte Mistrzostwa Częstochowy w Siatkówce Piłkowej Par Mieszanych - współorganizacja ze Stowarzyszeniem Sportowa Częstochowa	Pływalnia Letnia Dekabrystów, ul. Dekabrystów 45	44
31.	Otwarte Mistrzostwa Częstochowy w Tenisie kat. dzieci i młodzież	Miejskie Korty Tenisowe, ul. 3 Maja 1	80
32.	Otwarte Mistrzostwa Częstochowy w Tenisie kat. seniorskie	Miejskie Korty Tenisowe, ul. 3 Maja 1	70
33.	Półkolonie żeglarskie w Parku Wypoczynkowym „Lisowiec” - współorganizacja z UKS MORKA	Park Wypoczynkowy „Lisowiec”, ul. Kordeckiego 99	100
34.	Puchar Ligi 40-latków	Sala Sportowa „Częstochowianka”, ul. Rejtana 7c	80
35.	Sportowa Olimpiada Przedszkolaka	Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 43	40
36.	Streetball Częstochowa Cup vol. 4 - współorganizacja ze Stowarzyszeniem Sportowa Częstochowa	Promenada im. Niemena	144 + widzowie
37.	Wakacyjny Turniej Beach Soccer – współorganizacja ze Stowarzyszeniem Św. Huberta	Pływalnia Letnia Dekabrystów, ul. Dekabrystów 45	40
38.	Wakacyjny Turniej Siatkówki - Wakacyjny Turniej Beach Soccer - współorganizacja ze Stowarzyszeniem Św. Huberta	Hala Sportowa Częstochowa, ul. Żużłowa 4	50
39.	XXIII Mistrzostwa Dzikich Drużyn w Piłce Nożnej - Wakacyjny Turniej Beach Soccer - współorganizacja ze Stowarzyszeniem Św. Huberta	Boiska wielofunkcyjne, ul. Boya-Żeleńskiego 6/8	80
OGÓŁEM:			ok. 10 027 osób + widzowie

Imprezy cykliczne organizowane przez MOSiR

Tabela nr 95

Lp.	Nazwa imprezy	Miejsce	Frekwencja
1.	Amatorska Liga Piłki Nożnej (sezon 2015/2016 oraz 2016/2017)	Miejski Stadion Piłkarski „Raków”, ul. Limanowskiego 83	Ok. 250 osób zgłoszonych do rozgrywek. Rozgrywki toczyły się w miesiącach: IV-VI, IX-XI
2.	Amatorska Liga Siatkówki (sezon 2015/2016 oraz 2016/2017)	Sala Sportowa „Częstochowianka”, ul. Rejtana 7c, Hala Sportowa Częstochowa, ul. Żużłowa 4	W rozgrywkach uczestniczyło ok. 400 zawodników. Rozgrywki toczyły się w miesiącach: I-IV, IX-XII
3.	Akcja „BiegamBoLubię”	Miejski Stadion Lekkoatletyczny, ul. Dąbrowskiego 58/64	Od początku kwietnia w każdą sobotę o godz. 9.30 odbywają się pod okiem instruktora bezpłatne zajęcia dla amatorów biegania. W każdym zajęciu bierze udział ok. 20-30 osób (w sumie 779 osobowości)
4.	Liga 40-latków w Piłce Siatkowej (sezon 2015/2016 oraz 2016/2017)	Sala Sportowa „Częstochowianka”, ul. Rejtana 7c	W rozgrywkach uczestniczyło ok. 80 zawodników. Rozgrywki toczyły się w miesiącach: I-II, X-XII
5.	Nauka pływania	Pływalnia Kryta, Aleja Niepodległości 20/22	126 osób uczęszczało na kursy. Jeden kurs obejmuje 10 godz. lekcyjnych
6.	Program „Aktywny Senior”: - aqua aerobik;	Pływalnia Kryta, Aleja Niepodległości 20/22,	Seniorzy biorący udział w Akcji w 2016 r. skorzystali

Imprezy cykliczne organizowane przez MOSiR

Tabela nr 95

	- pływanie indywidualne; - callanetics; - salsa; - treningi ogólnorozwojowe; - tenis stołowy.	Miejski Stadion Lekkoatletyczny, ul. Dąbrowskiego 58/64, Hala Sportowo-Widowiskowa „Polonia”, ul. Dekabrystów 43, Sala Sportowa „Częstochowianka”, ul. Rejtana 7c	łącznie ok. 9 900 razy z organizowanych zajęć
7.	Szkółka Łyżwiarska	Sztuczne Lodowisko, ul. Boya-Żeleńskiego 6/8	130 osób uczęszczało na zajęcia w miesiącach I-III
8.	XXII Liga Futsalu o Puchar Prezydenta Miasta Częstochowy	Hala Sportowa Częstochowa, ul. Żużlowa 4	246 osoby zgłoszone do rozgrywek. Rozgrywki toczyły się w miesiącach: I-III
OGÓLEM:			1 262 osoby + ok. 9 900 osobowejść w ramach Programu „Aktywny Senior”

Zestawienie obiektów MOSiR w ujęciu finansowym i frekwencyjnym						Tabela nr 96
Lp.	Nazwa obiektu	Koszty utrzymania ogółem w zł	Przychody ogółem w zł	Rodzaj przychodów własnych*	Przychody własne wartościowo w zł	Frekwencja (liczba osób korzystających z obiektu)
1.	Hala Sportowo-Widowiskowa „Polonia”	924 470	665 570	a)	444 032	126 620
				b)	102 613	
				c)	278	
				d)	118 647	
2.	Pływalnia Letnia ul. Dekabrystów 45	576 558	322 953	a)	250 076	31 034
				d)	72 877	
3.	Pływalnia Kryta	1 233 964	893 431	a)	802 330	93 264
				c)	45 790	
				d)	45 311	
4.	Sztuczne Lodowisko	750 393	369 012	a)	242 589	32 190
				b)	6 077	
				c)	89 639	
				d)	30 707	
5.	Pływalnia Letnia ul. Jana III Sobieskiego 5	15 760	56 857	d)	56 857	0 (obiekt nieczynny)
6.	Camping „Oleńka”	409 574	178 201	c)	162 625	3 959
				d)	15 576	
7.	Sala Sportowa „Częstochowianka”	284 879	166 450	a)	163 184	46 690
				d)	3 266	
8.	Miejski Stadion Lekkoatletyczny	421 482	192 764	a)	136 507	44 025
				c)	50 506	
				d)	5 751	

Zestawienie obiektów MOSiR w ujęciu finansowym i frekwencyjnym						Tabela nr 96
Lp.	Nazwa obiektu	Koszty utrzymania ogółem w zł	Przychody ogółem w zł	Rodzaj przychodów własnych*	Przychody własne wartościowo w zł	Frekwencja (liczba osób korzystających z obiektu)
9.	Miejskie Korty Tenisowe	193 340	70 849	a)	36 134	4 230
				b)	4 293	
				d)	30 422	
10.	Park Wypoczynkowy „Lisinieć”	390 313	64 173	b)	5 677	203 000
				c)	28 773	
				d)	29 723	
11.	Miejski Stadion Piłkarski „Raków”	942 025	716 730	a)	685 084	221 500
				d)	31 646	
12.	Miejska Ślizgawka Plac Biegańskiego, Stary Rynek (w miesiącu: I, II, XII)	264 537	16 383	d)	2 500	6 490
				c)	13 883	
13.	Miejski Stadion „SGP Arena Częstochowa”	69 517	68 400	e)	68 400	55 200 (obiekt wdzierżawiony Stow. CKM „Włókniarz”)
14.	Miejski Stadion Piłkarski przy ul. Loretańskiej 20	385 178	365 618	e)	365 618	54 950
15.	Imprezy poza obiektami MOSiR	10 673	0	c)	0	6 000+ widzowie
Działalność statutowa razem:		6 872 663	4 147 391		4 147 391	929 152
16.	Parkingi:	320 394	498 149		498 149	115 292
1)	przy ul. Kubiny	7 156	29 221	d)	29 221	-
2)	przy ul. Żwirki i Wigury	6 977	26 580	d)	26 580	-
3)	przy ul. św. Jadwigi	5 721	16 177	d)	16 177	-
4)	przy Rynku Wieluńskim	46 172	93 711	d)	93 711	-
5)	przy ul. Rolniczej	5 889	38 214	d)	38 214	-
6)	przy ul. Śląskiej	38 059	49 451	d)	49 451	-
7)	przy Alei Niepodległości	18 220	9 737	d)	9 737	-
8)	przy ul. Oleńki	70 842	144 146	d)	144 146	-
9)	przy ul. Boya-Żeleńskiego	0	0	brak przychodów (parking nieczynny)	0	-
10)	przy ul. Waszyngtona	31 632	52 945	d)	52 945	-
11)	przy ul. Focha	30 452	37 967	d)	37 967	-
12)	koszty pośrednie dotyczące parkingów	58 274	0	-	0	-
17.	Nakłady inwestycyjne	204 014	-	-	-	-

Zestawienie obiektów MOSiR w ujęciu finansowym i frekwencyjnym						Tabela nr 96
Lp.	Nazwa obiektu	Koszty utrzymania ogółem w zł	Przychody ogółem w zł	Rodzaj przychodów własnych*	Przychody własne wartościowo w zł	Frekwencja (liczba osób korzystających z obiektu)
18.	Koszty ogólne, w tym:	4 638 690	-	-	-	-
1)	koszty zarządu	1 322 495	-	-	-	-
2)	koszty związane z zatrudnieniem pracowników z interwencji w części nie refundowanej z PUP	11 541	-	-	-	-
3)	amortyzacja od środków trwałych przekazanych MOSiR bezpłatnie	3 168 892	-	-	-	-
4)	amortyzacja od środków trwałych zakupionych z własnych środków	135 762	-	-	-	-
19.	Pozostałe koszty i przychody, w tym:	135 262	3 491 050		3 491 050	
1)	koszty zatrudnienia pracowników z interwencji w części refundowanej z PUP	86 069	86 068	-	-	-
2)	równowartość odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych otrzymanych nieodpłatnie przez samorządowy zakład budżetowy, a także od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, na sfinansowanie których samorządowy zakład budżetowy otrzymał środki pieniężne	-	3 168 892	-	-	-
3)	inne	49 193	236 090	-	-	-
20.	Dotacja przedmiotowa netto		3 950 000	-	-	-
Ogółem:		12 171 023	12 086 590	-	8 136 590	-

* rodzaje przychodów własnych:

- a) z tytułu udostępniania obiektu w celach rekreacyjnych oraz na zawody sportowe i treningi;
- b) z tytułu udostępniania obiektu na imprezy komercyjne;
- c) z tytułu korzystania z różnych urządzeń lub dodatkowych zajęć i usług (np.: sauna, siłownia, callanetics, nauka pływania, organizacja imprez, wypożyczanie łyżew, sprzętu pływającego, usługi noclegowe);
- d) pozostałe przychody (np.: dzierżawa powierzchni, w tym pod reklamy, refundacja kosztów mediów, usługi parkingowe);
- e) z tytułu wdzierżawienia Miejskiego Stadionu Arena Częstochowa przez Stowarzyszenie CKM „Włókniarz”.

W 2016 roku realizowano następujące zadania z zakresu ochrony zdrowia dla mieszkańców Częstochowy:

- promocja i profilaktyka zdrowotna, ze szczególnym uwzględnieniem upowszechniania zachowań prozdrowotnych w różnych grupach wiekowych,
- profilaktyka uzależnień oraz HIV i AIDS,
- zapewnienie dostępności do świadczeń zdrowotnych przez Miejski Szpital Zespolony,
- ratownictwo medyczne realizowane przez Stację Pogotowia Ratunkowego,
- opieka nad dzieckiem w wieku do lat 3 sprawowana przez Żłobek Miejski i niepubliczne placówki,
- orzekaniem o niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- współpraca z zakładami opiekuńczo-leczniczymi, pielęgnacyjno-opiekuńczymi i zakładami rehabilitacji leczniczej w zakresie finansowania opłaty za wyżywienie i zakwaterowanie dzieci,
- współpraca z Powiatową Inspekcją Sanitarną w zakresie realizacji zadań ustawowych, ze szczególnym uwzględnieniem oświaty zdrowotnej.

Działania na rzecz promocji i profilaktyki zdrowotnej

Zadania w zakresie promocji i profilaktyki zrealizowano na kwotę 1 279 325,10 zł i obejmowały:

1. Programy polityki zdrowotnej w kwocie 1 067 296 zł :

- szczepienia ochronne przeciw grypie dla mieszkańców Częstochowy z grup szczególnego ryzyka na lata 2014-2018 – w ramach programu zaszczepiono 3579 osób, w tym 174 przedszkolaków,
- program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) na lata 2014-2018 miasta Częstochowy - w ramach programu zaszczepiono trzema dawkami szczepionki 446 dziewcząt 12 - letnich,
- program profilaktycznych szczepień dzieci przeciwko pneumokokom zamieszkałych na terenie miasta Częstochowy na lata 2013-2017 - w ramach programu zaszczepiono 576 dzieci, co stanowi 62% planowanej populacji,
- badania przesiewowe słuchu dla uczniów klas pierwszych szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie miasta Częstochowy na lata 2014-2018 - w ramach programu przebadano 2184 dzieci, do dalszej diagnostyki skierowano 711 dzieci, co stanowi 32,5 % uprawnionych do badań dzieci,
- rehabilitacja i wspieranie aktywności ruchowej dla seniorów mieszkańców miasta Częstochowy na lata 2013-2017- w ramach programu 808 osób skorzystało z zabiegów rehabilitacyjnych,
- profilaktyka i wczesna diagnostyka astmy, chorób alergologicznych u dzieci, mieszkańców Częstochowy na lata 2014-2018 – w ramach programu przeprowadzono 216 ankiet, wykonano 144 badania diagnostyczne, do dalszego leczenia skierowano 107 dzieci,
- program profilaktyki dla osób „trzeciego i czwartego wieku” - mieszkańców miasta Częstochowy na lata 2016-2020” - w ramach programu przebadano 318 osób,
- leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Częstochowy w latach 2015-2017 – przeprowadzono 24 procedury zapłodnienia pozaustrojowego.

2. Programy profilaktyczne i działania prozdrowotne na kwotę 212 028 87,00 zł i obejmowały zadania:

- 1) wczesne wykrywanie nowotworów złośliwych w rodzinach wysokiego, dziedzicznie uwarunkowanego ryzyka zachorowania na raka piersi i raka jajnika – badanie BRCA 1- wykonano **250 badań** genetycznych,
- 2) edukacja zdrowotna w zakresie profilaktyki schorzeń onkologicznych – w ramach działań wspierano przedsięwzięcia stowarzyszeń działających w tym obszarze oraz włączano się w akcje profilaktyczno-edukacyjne, których celem było propagowanie profilaktyki onkologicznej.

W następujących akcjach wzięło udział **2618** osób:

- „Marsz Różowej Wstążki”,
  - Konferencja „Medycyna paliatywna a wybrane aspekty postępowania objawowego w onkologii- nowe możliwości, profilaktyka i terapia,”
  - Cykl bezpłatnych konferencji z zakresu wczesnej profilaktyki onkologicznej.
- 3) edukacja zdrowotna w zakresie profilaktyki schorzeń psychicznych – w ramach działań mających na celu zmianę postrzegania osób z zaburzeniami psychicznymi wspierano przedsięwzięcia stowarzyszeń działających w tym obszarze oraz włączano się w Ogólnopolskie kampanie społeczne. W następujących działaniach wzięło udział ok. **1 000 osób**:
- „Kampania społeczna w zakresie ochrony zdrowia psychicznego”,
  - obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego,
  - działania mające na celu rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu w ramach klubu pacjenta i warsztatów integracyjnych,
  - kampania „Choroba psychiczna w przestrzeni miejskiej – sztuka jako obszar porozumienia”,
- 4) zajęcia rekreacji ruchowej dla seniorów – w ramach działań mających na celu aktywizację ruchową osób powyżej 65 roku życia finansowano zajęcia organizowane przez stowarzyszenia, w ramach zadania Pogodna jesień starzej się zdrowiej. W zajęciach wzięło udział **8000** osób. Ponadto w ramach obchodów Europejskiego Dnia Seniora odbył się w Hali Sportowej koncert z udziałem Bohdana Łazuki, Jerzego Połomskiego, Andrzeja Rosiewicza, Filipa Borowskiego i zespołu Chrząszcze,
- 5) program upowszechniania zasad zdrowego żywienia wśród dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach prowadzonych przez miasto Częstochowa – w ramach działań mających na celu zmianę nawyków żywieniowych wspólnie z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Częstochowie współfinansowano konkursy, spotkania warsztatowo-edukacyjne, przeglądy recytatorskie, warsztaty kulinarne, konferencje, przegląd piosenki o zdrowiu z udziałem przedszkolaków, w których wzięło udział około 300 osób,
3. Zadania z zakresu profilaktyki uzależnień na kwotę **100.699,99** zł obejmowały:
- 1) realizację „Programu przeciwdziałania narkomanii w mieście Częstochowa na lata 2014-2018” w ramach, którego zrealizowano następujące zadania:
- wspieranie stowarzyszeń działających na terenie miasta oraz włączanie się w akcje profilaktyczno-edukacyjne, organizowane przez organizacje pozarządowe,
  - współudział przy organizacji „II Jurajskiego Festiwalu PaT” który odbył się w dniach 19 20.05.2016r.,
  - włączenie się w kampanię społeczną – XII Kampania Białych Serc,” której w 2016 roku hasłem było „W SIECI UZALEŻNIEŃ”. W kampanię zaangażowane były placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe, które propagowały wśród młodzieży ideę życia bez narkotyków,
  - obchody Międzynarodowego Dnia Przeciwdziałania Narkomanii w siedzibie Częstochowskiego Towarzystwa Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „POWRÓT z U”, które odbyło się 25.06.2016,
  - zakup pseudo zapachów narkotykowych na potrzeby psa zakupionego przez Straż Miejską do działań profilaktycznych,
- 2) realizację działań przez podmioty lecznicze w formie prowadzenia grup terapeutycznych dla uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu oraz indywidualne konsultacje, w działaniach tych udział wzięło ponad **400 osób**. W 2016 roku wydatkowano kwotę **40 000 zł**.
4. Działania na rzecz profilaktyki HIV i AIDS na kwotę **20 000** zł obejmowały:
- realizacja zadań Punktu Konsultacyjnego – Diagnostycznego w kierunku badań wykrywających zakażenia HIV, AIDS wykonano **201** testów (HIV, HCV, HBS), oraz przeprowadzono konsultacje specjalistów pn. porady około testowe wykonywane przez wykwalifikowanych doradców PKD – liczba uczestników około **100** osób,
  - zajęcia informacyjno-edukacyjne – dla pracowników placówek TPD i rodziców prowadzone przez Przedstawiciela Komendy Miejskiej Policji,
  - szkolenia interaktywne dla młodzieży liderów zdrowia (studenci i uczniowie szkół gimnazjalnych),
  - konkursy wiedzy o HIV i AIDS,
  - zorganizowanie Światowego Dnia AIDS ze Stowarzyszeniem MONAR oraz z Powiatową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną, które odbyło się 30.11.2016r. w Miejskiej Galerii Sztuki, połączonego z wystawą prac plastycznych, podopiecznych Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w zakresie tematyki HIV/AIDS oraz projekcją filmu edukacyjnego pt. „Miało być inaczej”

Współorganizowano zabezpieczenie medyczne wizyty Papieża w Częstochowie oraz pobyt pielgrzymów w ramach Światowych Dni Młodzieży,

Współorganizowano wspólnie z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Częstochowie:

- szkolenie mające na celu edukację nt. „Higienicznego trybu życia” wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin,
- szkolenia dla tatuażystów i kosmetyczek pn. „Mam świadomość jak być zdrowym”, mające na celu powszechnienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń krwiopochodnych,
- konkurs „Uzależnieniom Stop” adresowany do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, mający na celu uświadomienie zagrożeń płynących z używania tytoniu, narkotyków, dopalaczy i alkoholu,

W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia, który w 2016 r. obchodzony był pod hasłem „POKONAJ CUKRZYCĘ” zorganizowano konferencję adresowaną do pedagogów szkolnych i nauczycieli poświęconą nieleczzonej cukrzycy,

W 2016 roku rozpoczęto prace związane z przygotowaniem obchodów 100-lecia śmierci Doktora Władysława Biegańskiego.

Efekty działań promocyjnych:

- popularyzacja wiedzy na temat profilaktyki zdrowotnej mieszkańców,
- podniesienie świadomości zdrowotnej,
- upowszechnienie szczepień ochronnych,
- zapobieganie chorobom,
- zwiększenie wykrywalności chorób,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
- zwiększenie dostępu do rehabilitacji osób starszych,
- zapobieganie problemom zdrowotnym jakie niesie za sobą wiek senioralny,
- wczesne wykrycie wad słuchu u dzieci i zastosowanie odpowiedniego leczenia,
- przeciwdziałanie złym nawykom żywieniowym,
- popularyzacja wiedzy w zakresie szkodliwości eksperymentowania z narkotykami i środkami psychoaktywnymi, w tym dopalaczami,
- ograniczanie zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu,
- podniesienie wiedzy i uczenie tolerancji w stosunku do osób chorych na HIV i AIDS,
- zmiana postrzegania osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin oraz tworzenie płaszczyzny tolerancji dla osób chorych psychicznie.

Pozostałe działania

W ramach uroczystych obchodów Światowego Dnia Zdrowia wręczono nagrody Prezydenta Miasta Częstochowy im. doktora Władysława Biegańskiego osobom szczególnie zaangażowanym w pracy na rzecz pacjentów. Do nagród zgłoszono 28 kandydatów w tym 14 lekarzy medycyny, 9 pielęgniarek, 2 magistrów farmacji, w tym 1 emerytowany, 2 położne, 1 salową. Nagrody Prezydenta otrzymało 10 osób, w tym przyznano jedną nagrodę I stopnia, dwie nagrody II stopnia, siedem nagród III stopnia. Ponadto przyznano jedno wyróżnienie dla magistra farmacji. W uroczystości wręczenia nagród połączonej z koncertem Hanny Banaszak wzięło udział ok. 820 osób.

Miejski Szpital Zespolony

W roku 2016 Miejski Szpital Zespolony kontynuował działalność w zakresie poprawy warunków leczenia oraz pobytu pacjentów podnosząc jakość świadczonych usług zdrowotnych dla mieszkańców miasta i regionu przy jednoczesnej poprawie infrastruktury i stanu technicznego obiektów Szpitala.

Na realizację zadań remontowo-inwestycyjnych Miejskiego Szpitala Zespolonego oraz zakup sprzętu medycznego wyasygnowano z budżetu miasta Częstochowy kwotę **1 900 409** zł, w tym m.in. na rozbudowę Szpitalnego Oddziału Ratunkowego przy ul. Mirowskiej 15 – opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej.

Projekt pn. Rozbudowa Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w Miejskim Szpitalu Zespolonym będzie realizowany w ramach działania 9.1 Infrastruktura ratownictwa medycznego. Całkowita wartość projektu wynosi **6 000 000** zł. Środki dofinansowania z Funduszy Europejskich wyniosą nie więcej niż **3 400 000** zł. Pozostała kwota zostanie pokryta z budżetu miasta.

- 1) modernizację instalacji i central klimatyzacyjno-wentylacyjnych Bloku Operacyjnego I etap pawilon C przy ul. Mirowskiej 15,

- remont oddziału neurologii przy ul. Mirowskiej 15,
- remont zakładu opiekuńczo-leczniczego przy ul. Bony 1/3
- remont oddziału ginekologiczno-położniczego w zakresie pomieszczeń higieniczno-sanitarnych oraz modernizacja sali porodowej przy ul. Mickiewicz 12,
- remont pomieszczeń na odpady medyczne przy ul. Mickiewicza 12,
- zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej oraz wyposażenia oddziałów szpitalnych

Ze środków własnych Miejski Szpital Zespólny wydatkował kwotę **2 570 768** zł. Kwota ta stanowi wkład własny do dotacji organu założycielskiego oraz w znacznej wysokości została przeznaczona na zapewnienie bieżącego funkcjonowania Szpitala, poprawę bezpieczeństwa, stanu technicznego i stanu sanitarno-higienicznego.

W 2016 roku w ramach programu edukacji przedporodowej uruchomiono w Miejskim Szpitalu Szkołę Rodzenia. Program zakładał adaptację pomieszczeń dla potrzeb Szkoły Rodzenia oraz zakup sprzętu i prowadzenie zajęć. Ogółem na ten cel wydatkowano kwotę 46 621,00 zł , która została wyasygnowana z budżetu miasta.

Ponadto Miejski Szpital zorganizował „Dni profilaktyki zdrowotnej” w ramach Akcji Ogólnomiejskiej „Dni Sąsiada”.

Miejski Szpital podejmował również działania w celu poprawy jakości świadczeń medycznych.

Wśród działań należy wymienić:

- wdrożenie Zintegrowanego Systemu Zarządzania Jakością i BHP zgodnie z wymogami norm PN-EN ISO 9001:200, OHASAS 18001:2007,
- wdrożenie standardów medycznych odnoszących się do działań zapobiegawczych, diagnostycznych i leczniczych jako wytyczne postępowania medycznego w celu podwyższenia jakości świadczeń,
- usprawnienie elektronicznej rejestracji pacjentów do poradni specjalistycznych (E-rejestracja).

Efekty realizowanych zadań:

- podniesienie standardu pomieszczeń, w których udzielane są świadczenia medyczne,
- poprawa jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych oraz obsługi pacjenta,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa oraz poprawy warunków socjalnych i sanitarnych u pacjentów Szpitala,
- efektywniejsze i bardziej funkcjonalne wykorzystanie posiadanych zasobów,
- rozwój, zmodernizowanie i unowocześnienie Szpitala, zarówno pod względem technicznym, technologicznym jak i medycznym i informatycznym.

Miejski Szpital Zespólny realizował zadania z zakresu stacjonarnej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Liczba leczonych pacjentów w lecznictwie stacjonarnym (z ruchem między-oddziałowym) wyniosła 48 366 osób. W Poradniach Specjalistycznych udzielono 87 592 porady, w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym oraz Izbach Przyjęć zrealizowano 2 910 porad ambulatoryjnych. Głównym źródłem przychodów dla Miejskiego Szpitala Zespólnego był kontrakt z Narodowym Funduszem, który w roku 2016 wynosił 68 948 394,99 zł.

Liczba pacjentów leczonych w poszczególnych oddziałach Miejskiego Szpitala Zespólnego w 2016 r.

Tabela nr 97

NAZWA ODDZIAŁU/ZAKŁADU	LICZBA ŁÓŻEK	LICZBA LECZONYCH	ŚREDNI OKRES POBYTU W DNIACH	WSKAŹNIK WYKORZYSTANIA ŁÓŻEK(%)
Chorób Wewnętrznych (z pododdziałem przy Mirowskiej 15)	61	2247	9,5	95,1
Chorób Wewnętrznych (ul. Mickiewicza 12)	51	1541	10,9	90,1
Chirurgiczny Ogólny	52	2083	6,5	70,6
Chirurgii urazowo-ortopedycznej	30	1704	4,2	64,9

**Liczba pacjentów leczonych w poszczególnych oddziałach
Miejskiego Szpitala Zespołowego w 2016 r.**

Tabela nr 97

Neurologiczny	21	857	6	67,1
Udarowy	20	747	9,4	96,4
Anestezjologii i Intensywnej Terapii	8	130	19,5	86,6
Gruźlicy i Chorób Płuc	53	1344	11	76,2
Rehabilitacyjny	26	349	20,6	75,7
Neonatologiczny	20	1128	3,8	59
Ginekologiczno-położniczy	40	2533	3,1	53,4
Urologiczny	20	1366	4	69,8
Dermatologiczny	22	601	11,6	86,5
Pediatryczny	31	1173	5,3	54,8
Psychiatryczny dzienny	30 miejsc	166	43,9	0,0
Geriatryczny	34	1370	8,3	91,5
Zakład opiekuńczo leczniczy	60	223	98,9	100,4
Szpitalny oddział ratunkowy	4	155	1,2	12,2
Szpitalny oddział ratunkowy (tryb dzienny)	0	28649	0	0
Ogółem:	553	48366	3,5	82,5

Liczba porad udzielonych w miejskim szpitalu zespólnym w 2016 r.

Tabela nr 98

<i>Nazwa poradni</i>	Lokalizacja	Liczba porad
Poradnia Gastroenterologiczna	ul. Mirowska 15	2170
Poradnia Kardiologiczna	ul. Mirowska 15	6390
Poradnia Leczenia Bólu	ul. Mirowska 15	5848
Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc	ul. Mirowska 15	7493
Poradnia Chirurgii Ogólnej	ul. Mirowska 15	8355
Poradnia Proktologiczna	ul. Mirowska 15	450
Poradnia Chirurgii Urazowo - Ortopedycznej	ul. Mirowska 15	20558
Poradnia Preluksacyjna	ul. Mirowska 15	1401
Poradnia Urologiczna	ul. Mirowska 15	8216
Poradnia Neurologiczna	ul. Mirowska 15	3407
Poradnia Diabetologiczna	ul. Mirowska 15	3953
Poradnia Diabetologiczna	ul. Bony 1/3	2791
Poradnia Dermatologiczna	ul. Bony 1/3	5895
Poradnia Rehabilitacyjna	ul. Mickiewicza 12	466
Poradnia Zdrowia Psychicznego	ul. Bony 1/3	8167
Ośrodek Domowego Leczenia Tlenem	ul. Mirowska 15	274
Poradnia Ginekologiczno-Położnicza	ul. Mickiewicza 12	1758

Liczba porad udzielonych w miejskim szpitalu zespólnym w 2016 r.

Tabela nr 98

Ogółem porad specjalistycznych:	87592
PORADY SOR/Izby Przyjęć Miejskiego Szpitala Zespólnego:	2910
Ogółem porad:	90502

Stacja Pogotowia Ratunkowego

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Stacja Pogotowia Ratunkowego z siedzibą główną przy ul. Kilińskiego 10, zadania realizował w 8 filiach zlokalizowanych w:

- Dąbrowie Zielonej, Plac Kościuszki 47,
- Koniecpolu, ul. Armii Krajowej 6A,
- Kłomnicach, ul. Częstochowska 3,
- Poczesnej, ul. Wolności 2,
- Częstochowie, ul. Rejtana 23/35,
- Janowie, ul. Przyrowska 2,
- Częstochowie, ul. Sikorskiego 82/94,
- Blachowni, ul. Sosnowa 16.

Stacja udzielała świadczeń zdrowotnych w rodzaju ratownictwo medyczne na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Wartość kontraktu w 2016 roku wyniosła 28 210 643,24zł.

Stacja dysponowała 16 zespołami ratownictwa medycznego, w tym: 6 specjalistycznymi (w składzie: lekarz, 2 ratowników medycznych lub ratownik medyczny i pielęgniarka) oraz 10 podstawowymi (w składzie: 2 ratowników medycznych lub ratownik medyczny i pielęgniarka).

Świadczenia zdrowotne udzielone przez stację pogotowia ratunkowego i jej filie w 2016 roku

Tabela nr 99

Lp.	Wyszczególnienie	
1.	Wypadki	8 323
2.	Zachorowania	35 290
Ogółem:		43 613

Stacja realizowała transporty sanitarnego na podstawie zawartych z podmiotami leczniczymi umów oraz dla osób fizycznych. Łącznie w 2016 roku wykonano 13 420 transportów. W ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia Stacja wykonała 3 337 transportów sanitarnych oraz 40 transportów tzw. „dalekich” na podstawie decyzji Dyrektora NFZ.

Stacja realizowała również świadczenia z zakresu nocnej i świątecznej ambulatoryjnej i wyjazdowej opieki medycznej w POZ (podstawowa opieka zdrowotna) w filii w Dąbrowie Zielonej, w filii w Koniecpolu oraz w filii Kłomnice. Wartość umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia na 2016 rok wyniosła 1 594 980,00 zł.

Świadczenia zdrowotne w zakresie nocnej i świątecznej ambulatoryjnej opieki medycznej w POZ w 2016 roku				Tabela nr 100
Lp.	Wyszczególnienie	Filia Dąbrowa Zielona	Filia Koniecpol	Filia Kłomnice
1.	Porady lekarskie ambulatoryjne	1 359	1 838	1 462
2.	Wizyty pielęgniarskie ambulatoryjne	1 228	2 079	2 737
3.	Wizyty pielęgniarskie wyjazdowe	3	37	3
4.	Porady lekarskie wyjazdowe	426	349	676
5.	Porady telefoniczne	20	128	56
Ogółem:		3 036	4 431	4 934

Stacja Pogotowia była odpowiedzialna za zabezpieczenie medyczne uroczystości związanych z Pielgrzymką Ojca Świętego Papieża Franciszka na Jasną Górę w lipcu 2016r. oraz obchodów Świątowych Dni Młodzieży.

W listopadzie 2016r. Wojewoda Małopolski przekazał Stacji Pogotowia ambulans specjalistyczny marki Mercedes Benz o wartości blisko pół miliona złotych za dobrą współpracę z wieloma podmiotami współodpowiedzialnymi za bezpieczeństwo pół milionowej rzeszy pielgrzymów. Ambulans jest wyposażony w nowoczesny sprzęt medyczny o wartości ponad 200 tys. zł.

Zakupiono 2 karetki wraz z wyposażeniem oraz zakupiono sprzęt medyczny. Oprócz ambulansów zakupiono samochód transportowy. Na realizację ww. zadań z budżetu miasta Częstochowy wyasygnowano kwotę 400 000,00 zł. Ze środków własnych Stacja Pogotowia Ratunkowego wydatkowała kwotę 87 352,00 zł. W ramach kolejnego etapu wdrażania zintegrowanego systemu zarządzania zakupiono program kadrowo-płacowy – koszt zakupu 131 935,98 z tego dotacja z budżetu miasta – 100 000,00zł.

W formie leasingu operacyjnego z opcją wykupu przyjęto do użytkowania:

1) ambulans specjalistyczny dla ZRM w Janowie – koszt 319 494,96 (środki własne),

2) ambulans specjalistyczny transportowy - koszt zakupu 383 808,67 zł (środki własne).

Przeprowadzono remonty i naprawy w filiach Stacji ze środków własnych – koszt 110 000 zł

Efekty zadań realizowanych w 2016 roku:

- podnoszenie standardu realizowanych świadczeń poprzez zakup nowych ambulansów sanitarnych specjalistycznych i sanitarnych, co wpłynęło na:
  - zmniejszenie kosztów napraw pojazdów o ok. 23% w stosunku do roku 2015r.,
  - zmniejszenie kosztów zakupu paliwa o ok. 10% w porównaniu do 2015r.,
- poprawa jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych oraz obsługi pacjenta poprzez zakup aparatury i sprzętu medycznego,
- poprawa wizerunku Stacji w związku z przyznanymi certyfikatami i wyróżnieniami,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa oraz poprawy warunków socjalnych i sanitarnych pracowników Stacji,
- zwiększenie bezpieczeństwa przetwarzanych danych osobowych poprzez zakup oprogramowania.

Żłobek Miejski „Reksio” i niepubliczne placówki

Zadania z zakresu opieki nad dzieckiem do lat 3 realizował m.in. Żłobek Miejski „Reksio” z siedzibą przy Alei Armii Krajowej 66a wraz z Filią przy ul. Sportowej 34a. Żłobek zapewniał opiekę 150 dzieciom od 20 tygodnia życia do 3 lat.

W Żłobku w 2016 roku zatrudnionych było 37 osób na 35 etatach, w tym do opieki nad dziećmi 7 pielęgniarek, 4 opiekunki dziecięce i 10 młodszych opiekunek dziecięcych.

Podział na grupy wiekowe obrazuje poniższe zestawienie.

Żłobek miejski i filia

Tabela nr 101

Grupa		Wiek
Grupa I	niemowlaki	od 20 tygodnia życia do 1 roku i 6 miesięcy
Grupa II	średniaki	od 1 roku i 7 miesięcy do 2 lat i 4 miesięcy
Grupa III	Starszaki	od 2 lat i 5 miesięcy do 3 lat

Działalność Żłobka Miejskiego „Reksio” była finansowana z budżetu miasta – plan finansowy wynoszący **1 892 830 zł**., wykorzystano w kwocie **1 885 591 zł**.

Wysokość dochodu z opłat za pobyt dzieci i za wyżywienie wyniósł – **471 530 zł**

Ogółem średni miesięczny koszt utrzymania dziecka uczęszczającego do Żłobka Miejskiego wyniósł **1 636,80zł**, a miesięczny koszt dziecka zapisanego wyniósł **1 020 zł**.

Ilość dzieci średnio zapisanych do Żłobka w 2016r. wyniosła **142** a średnio uczęszczających **96** dzieci. Wykorzystanie miejsc w Żłobku Miejskim „Reksio” wyniosło **95%** w przeliczeniu na dzieci średnio zapisane, a w przeliczeniu na dzieci średnio uczęszczające **88%**.

W 2016 roku w Żłobku zorganizowano praktyki dla sześciu słuchaczek Policealnego Studium Ratownictwa Medycznego o kierunku opiekunka medyczna.

Kontynuowano program „Zdrowo jemy, zdrowo rośniemy” promując zdrowe nawyki żywieniowe.

W Żłobku zorganizowano konkurs plastyczny pn. „Wiosna, wiosna, ach to ty”. Do udziału w konkursie zostały zaproszone okoliczne przedszkola i żłobki prywatne. Kontynuowano współpracę z II Liceum Ogólnokształcącym im. R Traugutt w Częstochowie. Młodzież przebrana w stroje Elfów i Śnieżynek chętnie zaangażowała się w zabawę mikołajkową zorganizowaną w żłobku. Bawiła się razem z dziećmi oraz uczestniczyła w sesji zdjęciowej.

Żłobek w 2016 roku zorganizował tematyczne imprezy dla dzieci :

- zabawę karnawałową zorganizowaną na grupach wraz z udziałem rodziców, przy muzyce połączoną z przebraniem dzieci. Tematem przewodnim był dziecięcy świat bajek,
- dzień dziecka – połączony z obchodami Dnia Matki i Dziecka. Wspólna zabawa odbyła się na świeżym powietrzu, w która zaangażowani byli animatorzy wolontariusze,
- pożegnanie absolwentów żłobkowych zabawa przy muzyce wraz z poczęstunkiem dla dzieci kończących edukację połączoną z wręczaniem okolicznościowych albumów książkowych „Pamiętka ze Żłobka”
- spotkanie z Mikołajem - dzieci i ich rodzice mieli możliwość uczestniczenia w zabawie, połączonej z sesją zdjęciową oraz wręczaniem upominków w postaci paczek,
- festyn rodzinny „Rodzina to My” w ramach obchodów Dni Rodziny w Częstochowie.

W 2015 roku rozpoczęto działania zmierzające do zwiększenia liczby miejsc w żłobku poprzez przystąpienie do konkursu dla Poddziałania 8.1.3. - Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do lat 3, w ramach RPO WSL 2014-2020. W 2016 roku złożono kolejny wniosek unijny w ramach tego samego konkursu, co spowoduje dalsze zwiększenie miejsc dla dzieci w żłobku. Ogółem liczba miejsc zwiększyła się o 20.

Ponadto na terenie miasta Częstochowy opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 realizowało pięć cztery żłobków niepubliczne i dwa kluby dziecięce zapewniając opiekę dla 98 dzieci. Zgodnie z uchwałą Rady Miasta Częstochowy placówki niepubliczne w 2016 roku korzystały z dotacji celowej na każde dziecko. Dotacja celowa w żłobku niepublicznym na jedno dziecko wyniosła miesięcznie 210,00 zł, a w klubie dziecięcym 105,00 zł. Ogółem w 2016 roku z budżetu miasta przeznaczono kwotę 138 804,46 zł dla niepublicznych placówek.

Orzekanie o niepełnosprawności

Zadanie z zakresu orzekania o niepełnosprawności realizował Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W 2016 roku Zespół wydał 11 722 orzeczenia 1 594 legitymacji osoby niepełnosprawnej 1132 karty parkingowe.

Liczba wniosków w roku sprawozdawczym

Tabela nr 102

Rodzaj wniosku	Liczba
ustalenie stopnia niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia	10642
zaliczenie osób do 16 roku życia jako niepełnosprawnych	1112
Ogółem:	11754

Z analizy przyjętych wniosków wynika, że:

- 63,3 % wniosków wpłynęło z terenu miasta Częstochowy,
- 25,6% wniosków wpłynęło z terenu powiatu częstochowskiego,
- 11,1% wniosków wpłynęło z powiatu kłobuckiego.

Rodzaj orzeczenia wg kategorii wiekowej

Tabela nr 103

orzeczenia dla osób powyżej 16 roku życia	Liczba
o zaliczeniu do lekkiego stopnia niepełnosprawności	2575

Rodzaj orzeczenia wg kategorii wiekowej**Tabela nr 103**

o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności	4976
o zaliczeniu do znacznego stopnia niepełnosprawności	2745
o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	287
o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	261
Wydane na podstawie art. 5a ustawy	77
Ogółem:	10637
orzeczenia dla osób do 16 roku życia	Liczba
o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	974
o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	108
o odmowie ustalenia niepełnosprawności	3
Ogółem:	1085

Z analizy wydanych orzeczeń wynika, że:

- 63,3 % orzeczeń dotyczyło wnioskodawców z terenu miasta Częstochowy,
- 25,6% orzeczeń dotyczyło wnioskodawców z terenu powiatu częstochowskiego,
- 11,1% orzeczeń dotyczyło wnioskodawców z powiatu kłobuckiego.

Na działalność Zespołu w 2016r. przekazano z budżetu Wojewody dotację w kwocie 929 179,00 zł.

Finansowanie opłaty za wyżywienie i zakwaterowanie dzieci w zakładach opiekuńczo-leczniczych, pielęgnacyjno-opiekuńczych i zakładach rehabilitacji leczniczej

W 2016 roku Wydział Zdrowia przekazywał środki finansowe za wyżywienie i zakwaterowanie dzieci umieszczonych na podstawie Postanowienia Sądu w zakładach opiekuńczo-leczniczych, pielęgnacyjno-opiekuńczych i zakładach rehabilitacji leczniczej.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami gmina zobowiązana jest ponosić opłatę za wyżywienie, zakwaterowanie dzieci urodzonych w Częstochowie pozbawionych opieki i wychowania rodziców a umieszczonych w ww. placówkach. Ogółem w 2016 roku z budżetu gminy przekazano kwotę w wysokości 273 852,52zł.

Realizacja zadań wynikających z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej

Zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej z dnia 14 marca 1985 roku (jt. Dz. U. z 2015 roku, poz. 1412 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 23 stycznia 2009 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. Nr 92, poz. 753 z późn. zm.) w stosunku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego realizowano zadania wynikające z przepisów prawa pracy, m.in. w zakresie przyznania dodatku specjalnego za czynności kontrolne.

W roku sprawozdawczym 2016 Wydział Spraw Obywatelskich realizował zadania z zakresu zadań zleconych z administracji rządowej oraz własne, w tym m.in.: ewidencji ludności, dowodów osobistych, praw jazdy, rejestracji pojazdów, nadzoru na stacjach kontroli pojazdów, nadzoru nad stowarzyszeniami oraz kwalifikacji wojskowej. Zadania wykonywane przez wydział polegają głównie na bezpośredniej obsłudze interesantów. W celu poprawy jakości obsługi wdrożono nowy system obsługi firm rejestrujących pojazdy. Dotyczy to firm transportowych, leasingowych, a także rejestrujących w imieniu swoich klientów. Zmiana polega na wyodrębnieniu pomieszczenia dla firm, gdzie kompleksowo są obsługiwane firmy. Do ich dyspozycji są trzy stanowiska, na których w zależności od potrzeb załatwiają sprawy związane z rejestracją. Jest to udogodnienie, które ma związek z działaniem na rzecz przedsiębiorców przejawiające się m.in. dużymi obniżkami podatków od środków transportu.

Zbiornicze zestawienie zagadnień z zakresu spraw obywatelskich Tabela nr 104

1) informacja o liczbie osób zameldowanych w Częstochowie	
Liczba osób zameldowanych na pobyt stały	216 913
Liczba osób zameldowanych na pobyt czasowy	4 256
2) działania z zakresu dowodów osobistych i ewidencji ludności oraz inne z zakresu spraw obywatelskich	
Przyjęcie wniosku o wydanie dowodu osobistego	26 280
Wydanie dowodu osobistego	24 892
Unieważnienie dowodu osobistego	25 187
Wydanie decyzji w sprawie dowodu osobistego	8
Zameldowanie na pobyt stały i czasowy	8 988
Wymeldowanie z pobytu stałego i czasowego dokonane w Urzędzie Miasta Częstochowy	3 384
Przeprowadzenie postępowania o zameldowanie i wymeldowanie	547
Wydanie zaświadczenia z ewidencji ludności i dowodów osobistych	6 364
Wydanie zaświadczenia o utracie dowodu osobistego	2 499
Udzielanie odpowiedzi na wnioski o udostępnienie danych osobowych	17 566
Wydanie decyzji o odmowie udostępnienia danych z rejestru mieszkańców	9
Wydanie decyzji o wpisie do rejestru wyborców	3
Wysłanie wezwania do stawienia się do kwalifikacji wojskowej	1 183
Wydanie orzeczenia o zdolności do czynnej służby wojskowej	981
3) stowarzyszenia i fundacje	

Zbiorcze zestawienie zagadnień z zakresu spraw obywatelskich Tabela nr 104

Liczba stowarzyszeń i fundacji, w tym:	849
z siedzibą zarządu głównego w Częstochowie	437
jednostki terenowe	118
jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych	20
związki Ochotniczych Straży Pożarnych	3
stowarzyszenia zwykłe (nieposiadające osobowości prawnej)	90
Fundacje	181

Sprawy z zakresu komunikacji

Tabela nr 105

Rodzaj spraw	Liczba
Prawa jazdy:	
wykonanie zamówienia na prawo jazdy	6 195
wydanie międzynarodowego prawo jazdy	104
zatrzymanie prawa jazdy	516
zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych	433
wydanie skierowania na egzamin sprawdzający	47
wysłane akta kierowcy	571
wysłanie zapotrzebowania na akta kierowcy	366
wszczęcie postępowania o zatrzymaniu prawa jazdy (alimenty, dłużnicy), badania lekarskie	754
Rejestracja pojazdów:	
wydanie dowodu rejestracyjnego	27 243
wydanie decyzji o skreśleniu pojazdów z ewidencji	2 829
zatrzymanie dowody rejestracyjnej przez policję	2 671
wydane pozwolenia czasowe	27 962
wydanie decyzji o odmowie rejestracji pojazdów	18
skierowanie na nabicie numeru VIN i wykonanie tabliczki znamionowej	61
przyjęcie zgłoszenia sprzedaży	2 781
wysłanie zapytania do urzędu celnego	11
wpisanie zastawu rejestrowego do dowodu rejestracyjnego	6
wydanie karty pojazdu	9 539
usunięcie pojazdu	171
przejęcie pojazdu na podstawie postanowienia sądu	23

Nadzór nad stacjami kontroli pojazdów i ośrodkami szkolenia kierowców

Tabela nr 106

Rodzaj spraw	Liczba
Dokonanie zmiany w rejestrze przedsiębiorców prowadzących stacje kontroli pojazdów (w tym wydanie zaświadczenia o zmianach w zakresie przeprowadzania badań diagnostycznych)	2
Wydanie nowego upoważnienia dla diagnosty do wykonywania badań technicznych pojazdów	7
Dokonanie zmiany w upoważnieniu diagnosty do wykonywania przeglądów technicznych pojazdów	1
Dokonanie nowego wpisu do rejestru działalności regulowanej przedsiębiorców prowadzących stacje kontroli pojazdów,	1
Wykreślenie stacji diagnostycznych	1
Dokonanie nowego wpisu do rejestru działalności regulowanej przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców	1
Wydanie decyzji skreślającej przedsiębiorcę z rejestru ośrodków szkolenia kierowców	10
Dokonanie zmiany w rejestrze działalności regulowanej przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców	6
Wydanie rozszerzenia z zakresu szkolenia ośrodków	1
Dodanie nowego wpisu do rejestru instruktorów i wydanie nowej legitymacji instruktorowi szkolenia kandydatów na kierowców	9
Dokonanie wymiany legitymacji lub przedłużenia ważności legitymacji dla instruktora szkolenia kierowców	31

Urząd Stanu Cywilnego

Urząd Stanu Cywilnego w Częstochowie realizował w 2016 r. zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, określone w regulaminie organizacyjnym, podejmując czynności głównie w formie aktów stanu cywilnego:

Rok	Rodzaj zdarzenia		
	akt urodzenia (urodzenia żywe)	akt małżeństwa (małżeństwa zawarte w Częstochowie)	akt zgonu (zgonu na terenie miasta)
2016	2736	1256	3445

Najbardziej **znaczącym osiągnięciem** było przyspieszenie obsługi interesantów w zakresie wydawania odpisów aktów stanu cywilnego. **Czas obsługi w tym zakresie skrócił się z 7 dni roboczych do maksymalnie 25 minut (od momentu złożenia wniosku)**. Było to możliwe dzięki zmianie ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, która stworzyła możliwość upoważnienia pracowników USC do podpisywania aktów stanu cywilnego w elektronicznym systemie Źródło, wewnętrznym zmianom organizacyjnym, a także dzięki kadrowemu wzmocnieniu wydziału, głównie w oparciu o środki z Powiatowego Urzędu Pracy przeznaczone na aktywizację osób bezrobotnych. USC przeniósł do systemu **31 674** akty stanu cywilnego i był liderem w województwie śląskim (następny: USC w Katowicach – 30 367 aktów). Migrowano akty, które były niezbędne do wydawania odpisów oraz innych czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, ale rozpoczęto też migrację planową (rocznikiem). Wynik miał wpływ na wysokość dotacji na realizację zadań z zakresu spraw obywatelskich, ponieważ czynność migracji każdego aktu wyceniana była przez Wojewodę na 13 zł.

Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów

Upowszechnianie wśród mieszkańców Częstochowy informacji dotyczących istotnych zmian w przepisach prawnych w zakresie ochrony konsumentów.

Podejmowanie wspólnie z Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy działań edukacyjnych wśród seniorów w celu zwiększenia świadomości i wiedzy z zakresu problematyki konsumenckiej.

Udostępnienie w Biurze Miejskiego Rzecznika Konsumentów kolejnych materiałów informacyjnych dotyczących przysługujących konsumentom praw i obowiązków przedsiębiorców (ulotki, broszury).

Udział w kolejnej kampanii „Weź paragon” organizowanej przez Ministerstwo Finansów i Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Dalsza poprawa jakości obsługi interesantów.

Realizacja zadań ustawowych

Miejski Rzecznik Konsumentów w okresie sprawozdawczym realizował zadania samorządu powiatowego określone przepisami prawa, w zakresie ochrony praw konsumentów. Do podstawowych zadań określonych w przepisach prawnych i realizowanych w 2016 roku należało:

Udzielanie bezpłatnego poradnictwa konsumenckiego i informacji prawnej w zakresie ochrony interesów konsumentów.

Problemy z którymi zgłaszali się konsumenci dotyczyły najczęściej:

- sposobu rozpatrzenia reklamacji towarów przez sprzedawców (obuwia i odzieży, sprzętu AGD i RTV, telefonów komórkowych, komputerów, wyposażenia mieszkania, artykułów motoryzacyjnych itp.),
- niewykonania lub nienależytego wykonania usług (telekomunikacyjnych, finansowych, dostaw energii, remontowo-budowlanych, ubezpieczeniowych, windykacyjnych, turystycznych, motoryzacyjnych, itp.),
- wprowadzania w błąd przy zawieraniu umów poza lokalem przedsiębiorstwa (usługi telekomunikacyjne, sprzedaż energii)
- interpretacji przepisów prawnych z zakresu niezgodności towaru z umową, rękojmi, gwarancji, umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość, umów kredytowych.

Liczba udzielanych porad:	2014 r.	2015 r.	2016 r.
telefonicznie	3243	2869	2922
osobiście	3606	3096	3011
pisemnie	234	221	180
RAZEM:	7083	6186	6113

Występowanie do przedsiębiorców w sprawach ochrony praw i interesów konsumentów.

W 703 przypadkach Rzecznik podejmował bezpośrednie interwencje występując do przedsiębiorców. Wystąpienia te dotyczyły najczęściej:

- sposobu rozpatrzenia przez sprzedawców reklamacji towarów (obuwie i odzież, sprzęt RTV i AGD, telefony komórkowe, sprzęt komputerowy, wyposażenie wnętrz),
- nienależyte wykonanych usług telekomunikacyjnych, finansowych, ubezpieczeniowych, remontowo-budowlanych, turystycznych,
- naruszenia przepisów przez przedsiębiorców przy zawieraniu umów poza lokalem przedsiębiorstwa oraz umów zawieranych na odległość,
- prowadzenia mediacji między konsumentem a przedsiębiorcą w celu realizacji uprawnień konsumenta.

W zakresie zagadnień finansowych wśród priorytetów znalazły się:

- prawidłowe planowanie i realizacja budżetu,
- nadzór nad realizacją budżetu w celu niedopuszczenia do przypadków naruszenia dyscypliny finansów publicznych,
- utrzymywanie wskaźników budżetowych na bezpiecznym poziomie,
- **egzekucja należności podatkowych i niepodatkowych należności budżetowych,**
- **terminowa obsługa długu miasta.**

Prawidłowe planowanie i realizacja budżetu

Plan dochodów i wydatków budżetu na rok 2016 ustalono uchwałą budżetową Nr 237.XIX.2015 Rady Miasta Częstochowy z dnia 30 grudnia 2015 r.

W trakcie roku na podstawie uchwał Rady Miasta oraz zarządzeń Prezydenta Miasta dokonywano zmian planu dochodów i wydatków budżetowych, które miały na celu zapewnienie prawidłowej realizacji zadań publicznych miasta.

W ciągu roku dokonywano bieżących analiz zaangażowania planu i stopnia wykonania zadań pod kątem działań oszczędnościowych, mających na celu zrealizowanie najważniejszych zadań publicznych, w tym zabezpieczenie środków dla oświaty, edukacyjnej opieki wychowawczej i pomocy społecznej. Głównym źródłem pokrycia zwiększenia dla tych zadań były poczynione oszczędności w wydatkach bieżących oraz wolne środki rozumiane jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikająca z rozliczeń kredytów i pożyczek z lat ubiegłych. Podjęte działania wpłynęły na uzyskanie dobrych wyników operacyjnych, marży i nadwyżki operacyjnej oraz zachowanie prawidłowej relacji pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi.

Szczegółowe dane dotyczące wykonania dochodów i wydatków, wyniku finansowego i wskaźników budżetowych zostaną ujęte w sprawozdaniu z wykonania budżetu miasta Częstochowy za 2016 rok.

Nadzór nad realizacją budżetu w celu niedopuszczenia do przypadków naruszenia dyscypliny finansów publicznych

W trakcie realizacji budżetu prowadzono stały monitoring w zakresie:

- prawidłowego wydatkowania środków, tj. w granicach kwot określonych w planie finansowym, zgodnie z przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów przy danych nakładach;
- prawidłowego ustalenia, pobierania i odprowadzania dochodów budżetu Państwa;
- dokonywania przeniesień wydatków zgodnie z ustawą o finansach publicznych;
- prawidłowego wykorzystania dotacji celowych;
- maksymalnego wykorzystania środków na zadania inwestycyjne współfinansowane środkami zewnętrznymi (środki UE, kredyt z EBI).

Utrzymywanie wskaźników budżetowych na bezpiecznym poziomie

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych od 2014 roku obowiązuje tzw. indywidualny wskaźnik zadłużenia. Został on zdefiniowany w art. 243 ustawy o finansach publicznych zgodnie ze wzorem, w którym stosunek spłaty długu i odsetek w danym roku (rozchodów z tytułu spłaty rat kapitałowych oraz wykupu obligacji powiększonych o wydatki bieżące na obsługę długu) do dochodów ogółem tego roku nie może przekroczyć średniej arytmetycznej stosunku dochodów bieżących powiększonych o sprzedaż majątku i pomniejszonych o wydatki bieżące do dochodów ogółem, obliczanej odrębnie dla

każdego roku z kolejnych trzech lat poprzedzających dany rok budżetowy. Wskaźnik ten dla budżetu miasta Częstochowy kształtuje się na bezpiecznym poziomie.

W roku 2016 Agencja Fitch Ratings po raz kolejny dokonała oceny zdolności kredytowej Miasta Częstochowy. Na podstawie wyników operacyjnych budżetu miasta Agencja potwierdziła międzynarodowy długoterminowy Rating Częstochowy dla zadłużenia w walucie zagranicznej i krajowej na poziomie „BBB” (potrójne B) z perspektywą pozytywną. Według Agencji zadłużenie Częstochowy kształtuje się na umiarkowanym poziomie i posiada korzystną strukturę.

Zdaniem Agencji, Częstochowa utrzyma stabilne wyniki operacyjne w latach 2016-2018 z nadwyżką operacyjną na poziomie 8% dochodów operacyjnych. Agencja prognozuje, że władze miasta będą w dalszym ciągu skutecznie kontrolowały wzrost wydatków operacyjnych, a dochody z podatków będą rosły, w związku ze spodziewanym wzrostem gospodarki Polski. Fitch potwierdza, iż, lokalna baza podatkowa jest dobrze zdywersyfikowana, a położenie dwóch specjalnych stref ekonomicznych w obrębie Miasta jest czynnikiem wspierającym rozwój gospodarki lokalnej.

Fitch spodziewa się, że wydatki majątkowe Miasta w latach 2016-2018 mogą wynieść łącznie 600 mln zł – średnio 15% wydatków ogółem. Będzie to poziom zbliżony do średniej z lat 2010-2015, gdyż Miasto dopiero rozpoczyna realizację inwestycji w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020. Fitch spodziewa się, że Częstochowa, podobnie jak w latach ubiegłych, sfinansuje większość wydatków majątkowych z nadwyżki bieżącej oraz bezzwrotnych dotacji na inwestycje, co ograniczy zapotrzebowanie Częstochowy na finansowanie długiem.

Zdaniem Fitch dotychczasowe działania Miasta są czynnikiem wspierającym rating. Władze Miasta aktywnie działają na rzecz tworzenia dobrych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i pozyskania inwestorów.

Egzekucja podatkowych i niepodatkowych należności budżetowych

W 2016 roku, do organu egzekucyjnego Gminy Miasta Częstochowy wpłynęły 13 483 administracyjne tytuły wykonawcze, obejmujące 33 rodzaje należności podatkowych i niepodatkowych, przekazanych do realizacji przez wydziały i jednostki organizacyjne urzędu miasta oraz zewnętrzne organy egzekucyjne, jak również 63 sprawy cywilne.

W ramach egzekucji administracyjnej zakończono 9 959 tytułów wykonawczych na kwotę 16 444 029,24 zł, a w ramach prowadzonych sądowych postępowań egzekucyjnych zakończono 79 spraw cywilnych na kwotę 532 264,00 zł.

Dochody z tytułu kosztów egzekucyjnych w 2016 roku osiągnęły poziom 556 671,11 zł.

Ponadto do sądu skierowano 71 wniosków o wpis hipoteki przymusowej, dokonując tym samym zabezpieczeń hipotecznych z tytułu wierzytelności cywilnoprawnych i publicznoprawnych na łączną kwotę 7 016 180,68 zł.

Działania zmierzające do prawidłowej realizacji dochodów miasta z tytułu podatków i opłat lokalnych

Dochody z tytułu podatków i opłat lokalnych wyniosły ogółem 152 491 167 zł i zostały zrealizowane w 106% w stosunku do planu. Na tę kwotę złożyły się głównie wpływy z podatku od nieruchomości, podatku od środków transportowych, opłaty skarbowej i opłaty targowej.

Dochody z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wyniosły 36 234 796 zł i zostały zrealizowane w 100,7% w stosunku do planu.

W okresie 2016 roku wydano w ustawowym terminie 106 744 szt. decyzji administracyjnych w zakresie ustalenia lub określenia wysokości podatku od nieruchomości, od środków transportowych, rolnego i leśnego, opłaty targowej i opłaty skarbowej, co miało wpływ na bieżącą płynność finansową Gminy. Zaksięgowano 317 284 szt. dokumentów księgowych w zakresie dochodów podatkowych Miasta.

Prowadzono bieżącą windykację należności podatkowych, tj. wystawiono 7 383 szt. upomnień na kwotę 25 455 863 zł oraz 3 454 szt tytułów wykonawczych na kwotę 10 340 140 zł. Wystawiono również 328 szt. odpisów tytułów wykonawczych na kwotę 7 684 878 zł.

Rozliczono 39 034 pokwitowań z kwitariuszy, na które przyjmowana jest opłata skarbową oraz 40 411 szt. biletów opłaty targowej.

W ramach obsługi księgowej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zaksięgowano 170 296 szt. dokumentów księgowych.

Optymalizacja zadłużenia podatników

Celem optymalizacji zadłużenia podatników wobec gminy, w trakcie roku rozpatrywano składane przez nich wnioski, dotyczące restrukturyzacji należności podatkowych i udzielano ulg podatkowych osobom fizycznym i osobom prawnym:

W 2016r. wnioski o restrukturyzację należności podatkowych złożyło 773 podatników. W związku z tym wydano 569 rozstrzygnięć w zakresie udzielenia ulgi podatkowej (w tym 305 decyzji pozytywnych) oraz 27 postanowień dla Urzędu Skarbowego w sprawie wyrażenia opinii o udzieleniu ulgi podatkowej. W ramach prowadzonych postępowań o udzielenie ulg dla podatników, wydano 28 decyzji w zakresie umorzenia zaległości podatkowych na łączną kwotę 171 348,96 zł. Przy podejmowaniu decyzji uwzględniano konieczność realizacji założonych celów budżetowych. Umorzenie zaległości podatkowych następowało jedynie w przypadku, gdy przemawiał za tym ważny interes podatnika lub ważny interes publiczny, a także w przypadku braku możliwości wyegzekwowania zaległości podatkowych w trybie postępowania egzekucyjnego.

Wydano 120 decyzji w zakresie rozłożenia na raty lub odroczenia terminu płatności podatku. Wydanie ww. decyzji nie wpłynęło negatywnie na sytuację finansową Gminy, albowiem Gmina nie utraciła w ten sposób swych dochodów, a jedynie ich realizacja została przesunięta w czasie, ponadto od podatników pobrano tzw. opłatę prolongacyjną, wynoszącą 50 % odsetek za zwłokę pobieranych od zaległości podatkowych.

Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 5 września 2016r. o szczególnych zasadach rozliczeń podatku od towarów i usług oraz dokonywania zwrotu środków publicznych przeznaczonych na realizację projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu przez jednostki samorządu terytorialnego tzw. ustawą centralizacyjną od początku 2016 roku **przygotowywano się do procesu dotyczącego centralizacji od dnia 1 stycznia 2017 roku rozliczeń w podatku od towarów i usług VAT wszystkich jednostek organizacyjnych będących jednostkami budżetowymi i zakładami budżetowymi**. Był to temat szczególnie ważny i wymagający wielu przedsięwzięć organizacyjno-prawnych, w tym między innymi zmiany zasad prowadzenia rachunkowości w Urzędzie Miasta, co uregulowano zarządzeniem nr 1443.2016 Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 19 grudnia 2016 r.

SUPLEMENT

Udział uczniów w konkursach w 2016 r.

Placówka	Nazwa konkursu	Ranga konkursu	Miejsce jakie zajął/zajęli uczniowie
Miejskie Przedszkole nr 1 im. Misia Uszatka	<i>PervoRyba 2016</i>	międzynarodowy	I miejsce
	<i>Przezońmy smo(g)ka</i>	ogólnopolski	nagroda dla przedszkola
	<i>Widokówka mojego miasta</i>	wojewódzki	I miejsce
Miejskie Przedszkole nr 5	<i>Kotki w kropki</i>	ogólnopolski	I miejsce
Miejskie Przedszkole Nr 13 im. Krecika	<i>Tanecznym krokiem przez świat</i>	powiatowy	I miejsce
Miejskie Przedszkole nr 27	<i>Widokówka mojego miasta</i>	wojewódzki	I miejsce
Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 35 im. Małego Księcia	<i>Moi Przyjaciele</i>	wojewódzki	I miejsce I miejsce
Miejskie Przedszkole Nr 41	<i>Twoja ulubiona opowieść biblijna</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Narysuj mi prawa człowieka</i>	wojewódzki	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Zdobywców Przystworzy	<i>Omnibus Humanistyczny 2016</i>	ogólnopolski	laureat - I miejsce w województwie
	<i>Olimpiada Wiedzy Archimedes Plus. Matematyka Plus</i>	ogólnopolski	laureat I stopnia laureat I stopnia laureat I stopnia
	<i>Dzieci filozofują</i>	ogólnopolski	nagroda w kat. kl. I-III
	<i>Twoja wymarzona kopalnia czekolady</i>	ogólnopolski	laureat
	<i>Wojewódzki Konkurs Poetycki</i>	wojewódzki	laureat
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego	<i>Turniej Minisiatkówki w Ozorkowie w kategorii dwójki siatkarskie</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Festiwal Twórczości Maryjnej: Sancta Maria - Konkurs plastyczny kl. I - III</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Turniej KINDER + SPORT Czwórki siatkarskie - Jaworzno</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Turniej KINDER + SPORT Czwórki siatkarskie - Będzin</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Igrzyska Młodzieży Szkolnej - Półfinał Wojewódzki -</i>	wojewódzki	I miejsce

	<i>Minipiłka siatkowa chłopców</i>		
	<i>Igrzyska Młodzieży Szkolnej - Okręgowy Finał Wojewódzki - Minipiłka siatkowa chłopców</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Igrzyska Młodzieży Szkolnej - Finał Wojewódzki - Minipiłka siatkowa chłopców</i>	wojewódzki	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 8 im. Haliny Poświatowskiej	<i>Igrzyska Młodzieży Szkolnej Półfinał Wojewódzki Minipiłka ręczna - dziewcząt</i>	wojewódzki	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 11 im. M. Dąbrowskiej	<i>Archimedes Plus dla klas III</i>	ogólnopolski	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 13 im. Kornela Makuszyńskiego	<i>Ogólnopolski Konkurs Kolęd i Pastorałek Radomszczańska Cecyliada</i>	ogólnopolski	I miejsce – drużyna
	<i>Olimpiada Wiedzy Archimedes Plus. Matematyka Plus</i>	ogólnopolski	laureat laureat laureat laureat
	<i>Konkurs Języka Angielskiego English High Filer</i>	ogólnopolski	I miejsce w województwie
	<i>Olimpiada Wiedzy Archimedes Plus - Lingua Plus j. angielski</i>	ogólnopolski	laureat
Szkoła Podstawowa nr 21 im. Ks. Stanisława Konarskiego	<i>Festiwal Twórczości Maryjnej Sancta Maria 2016</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Olimpus</i>	ogólnopolski	laureat
	<i>Olimpusek</i>	ogólnopolski	laureat
	<i>Romskie bajanie</i>	wojewódzki	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 22 im. Gabriela Narutowicza	<i>Finał Województwa Śląskiego Szkolnej Ligi Rugby Tag (kl. IV)</i>	wojewódzki	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 26 im. Tadeusza Kościuszki	<i>Podwodny Świat</i>	ogólnopolski	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 29 im. Królowej Jadwigi	<i>Archimedes Plus</i>	ogólnopolski	laureat
Szkoła Podstawowa nr 30 im. por. Michała Brzeskiego	<i>Antologia poezji dziecięcej - XIII wojewódzki konkurs poetycki dla szkół podstawowych i gimnazjów</i>	wojewódzki	laureat
Szkoła Podstawowa nr 31 z Oddziałami Integracyjnymi	<i>Festiwal Twórczości Maryjnej Sancta Maria 2016r.</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Konkurs Krajoznawczy Poznajemy Ojcowiznę – w kategorii prac multimedialnych szkół podstawowych – eliminacje wojewódzkie</i>	ogólnopolski	I miejsce

	<i>Konkurs Fotograficzny dla nauczycieli bibliotekarzy Tydzień Bibliotek/Miesiąc Bibliotek w obiektywie 2016"</i>	wojewódzki	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 32 im. Jerzego Dudy- Gracza	<i>XI Konkurs Plastyczny Świat malowany plasteliną</i>	wojewódzki	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 34 im. Aleksandra hrabiego Fredry	<i>Konkurs ekologiczny Opowieść o przyjaźni z naturą</i>	wojewódzki	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 36 im. Polskich Olimpijczyków	<i>Turniej Piłki Nożnej o Puchar Tymbarka</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Zawody Pływackie w Łazach</i>	wojewódzki	I miejsce w kategorii chłopców
	<i>Finał Igrzysk Młodzieży Szkolnej Województwa Śląskiego w Pływaniu Drużynowy</i>	wojewódzki	Uczeń mistrzem województwa
Szkoła Podstawowa nr 38 im. Ludwika Zamenhofa	<i>Turniej Tańca Towarzyskiego ZORBA - Grand Prix Polski</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>XXVI Turniej Tańca Towarzyskiego pod patronatem Gminy Wręczyca Wielka</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>XXXVI Turniej Tańca Towarzyskiego FLAMENCO 2016</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>OTTT o Puchar Wójta Gminy Andrespol</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>X Turniej Tańca Towarzyskiego o Puchar Prezydenta Miasta Mysłowice I Nagrodę Właściciela Marki Braks</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>VI Turniej Tańca Towarzyskiego NADWARCIAŃSKIE LATO o Puchar Burmistrza Działoszyna</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Festiwal Tańca Opole 2016 Grand Prix Polski w Tańcu Towarzyskim</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Mistrzostwa Royal Dance League</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>DANCE OSCARS 2016 World Open Competition</i>	ogólnopolski	I miejsce

	<i>IV OTTT O PUCHAR BURMISTRZA GOGOLINA - MAESTRO 2016</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>GALA TANE CZNA PORAJ CUP 2016 O.T.T.T. o Puchar Wójta Gminy Poraj</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Ogólnopolski turniej Tańca Towarzyskiego Flamenco 2016</i>	ogólnopolski	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 47 im. Marii Konopnickiej	<i>XIV Konkurs Plastyczny Architektura Mojego Krajobrazu</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Festiwal Twórczości Maryjnej Sancta Maria</i>	ogólnopolski	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 48	<i>XIV Konkurs Czytelniczy Kto czyta nie błądzi</i>	wojewódzki	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 49 im. Janusza Kusocińskiego	<i>Orzeł Języka Angielskiego</i>	ogólnopolski	laureat
	<i>Matematyczne Preteksty kategoria klas V</i>	ogólnopolski	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 50 im. gen. Władysława Sikorskiego	<i>Konkurs Przedmiotowy z Języka Polskiego</i>	wojewódzki	laureatka
	<i>Konkurs Przedmiotowy z Matematyki</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Konkurs Taneczny Polish Cup – International Dance Festiwal</i>	ogólnopolski	I miejsce
Szkoła Podstawowa nr 52 im. Małego Powstańca	<i>Finał Szkolnej Ligi Rugby TAG –Lublin 2016 klasy V</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Finał Szkolnej Ligi Rugby TAG –Lublin 2016- klasy VI</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Konkurs Matematyczny Alfik</i>	ogólnopolski	laureat
	<i>Finał wojewódzki szkolnej ligi rugby TAG klas szóstych</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Finał wojewódzki szkolnej ligi rugby TAG klas piątych</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Konkurs ogólnopolski English Ace</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Wojewódzki Finał Szkolnej Ligi Rugby TAG - Ruda Śląska 2016</i>	wojewódzki	I miejsce
Zespół Szkół nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi	<i>Konkurs Przedmiotowy z Wiedzy o Społeczeństwie dla uczniów gimnazjum woj. śląskiego</i>	wojewódzki	laureatka
Zespół Szkół nr 3	<i>XXVIII Edycja Olimpiady Wiedzy Archimedes Plus Lingua Plus</i>	ogólnopolski	laureat laureat
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	<i>Podwodny świat</i>	ogólnopolski	I miejsce
Zespół Szkolno - Przedszkolny nr 5	<i>XXV Mały Konkurs Recytatorski Złoty Klucz</i>	ogólnopolski	I miejsce

Gimnazjum nr 3 im. Armii Krajowej	<i>Ogólnopolski konkurs Czytelniczy Kreator</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>XXIII Mistrzostwa Polski Juniorów Młodszych Taekwon-do</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Konkurs Historyczny Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego</i>	ogólnopolski	laureat etapu wojewódzkiego
	<i>Gimnazjalna Olimpiada z Wiedzy o Społeczeństwie</i>	ogólnopolski	laureat
	<i>XVI Regionalny Konkurs Dendrologiczny pod hasłem Znam drzewa i krzewy</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Mistrzostwa Śląska w Boksie</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Finał Grupy Śląskiej Coca Cola Cup 2016 Chłopcy</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Konkurs Przedmiotowy z Matematyki</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z Fizyki</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z Biologii</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z Historii</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z Wiedzy o Społeczeństwie</i>	wojewódzki	laureat laureat laureat laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z Geografii</i>	wojewódzki	laureat
Gimnazjum nr 8 z Oddziałami Sportowymi im. Polskich Olimpijczyków	<i>Mistrzostwa Polski w Dwuboju Nowoczesnym</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Puchar Polski w Dwuboju Nowoczesnym</i>	ogólnopolski	I miejsce
Gimnazjum nr 9			

im. Adama Mickiewicza	<i>Turniej Piłki Ręcznej im. Macieja Kowalika</i>	ogólnopolski	I miejsce
Gimnazjum nr 11 im. Marii Pawlikowskiej - Jasnorzewskiej	<i>Konkurs przedmiotowy z Wiedzy o Społeczeństwie</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Ogólnopolski Konkurs Przedmiotowym EDI (język angielski)</i>	ogólnopolski	laureat laureat
Gimnazjum nr 12 im. Jana Matejki	<i>Ogólnopolski Konkurs Literatury Fantasy Źródła Marzeń – Sources of Dreams 2016</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Ogólnopolska Olimpiada Mitologiczna</i>	ogólnopolski	laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z języka niemieckiego</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z historii</i>	wojewódzki	Laureat laureat laureat laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z języka polskiego</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z matematyki</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z języka angielskiego</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Gimnazjada Młodzieży Szkolnej półfinał wojewódzki – badminton dziewcząt</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Gimnazjada Młodzieży Szkolnej półfinał wojewódzki – badminton chłopców</i>	wojewódzki	I miejsce
	<i>Gimnazjada Młodzieży Szkolnej półfinał wojewódzki – badminton dziewcząt indywidualny</i>	wojewódzki	I miejsce
Gimnazjum nr 13 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Ignacego Jana Paderewskiego	<i>Konkurs Języka Angielskiego EDI</i>	ogólnopolski	laureat laureat
	<i>Konkurs SPRACHDOKTOR</i>	ogólnopolski	laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy Języka Rosyjskiego</i>	wojewódzki	laureat laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy Języka Angielskiego</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Konkurs Plastyczny Architektura Mojego Krajobrazu</i>	wojewódzki	I miejsce
Gimnazjum nr 14 im. Królowej Jadwigi	<i>Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy z Wiedzy o Społeczeństwie</i>	wojewódzki	laureat
	<i>Wojewódzki Konkurs Plastyczny Zaczarowany Ogród</i>	wojewódzki	I miejsce

	<i>Wojewódzki Konkurs Antologii Poezji Dziecięcej</i>	wojewódzki	laureat
Gimnazjum nr 16 im. Bolesława Chrobrego	<i>Festiwal Twórczości Maryjnej Sancta Maria 2016</i>	ogólnopolski	I miejsce
Gimnazjum nr 17 im. Huberta Wagnera	<i>Gimnazjada Województwa Śląskiego w piłce siatkowej chłopców 2016</i>	wojewódzki	I miejsce w województwie śląskim
Gimnazjum nr 18 z Oddziałami Integracyjnymi im. Kazimierza Wielkiego	<i>Konkurs Plastyczny Fair Play jest ok</i>	międzynarodowy	I miejsce
	<i>Konkurs Plastyczno-Literacki o bł. Bolesławie Lament Błogosławiona Bolesława, naśladowczyni Świętej Rodziny, prowadź nas</i>	międzynarodowy	I miejsce
	<i>XXVI Bieg Uliczny Złota Miła</i>	międzynarodowy	I miejsce indywidualnie I miejsce drużynowo
	<i>Konkurs Młody Lingwista – sesja jesienna</i>	ogólnopolski	Laureat
	<i>Przegląd Zespołów Teatralnych Wręczyckie Jaselka 2016 w kategorii gimnazja i szkoły średnie</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Konkurs Plastyczny Ja jako sportowiec</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>V Konkurs Literacko - Plastyczny Siatkówka – sport co łączy a nie dzieli Kategoria Plastyczna</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Konkurs Plastyczno - Literacki na Św. Walentego – różne oblicza miłości</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>XVIII Konkurs Plastyczny dla Dzieci i Młodzieży W trosce o nasze bezpieczeństwo</i>	ogólnopolski	I miejsce w województwie
Gimnazjum nr 20 im. Aleksandra Fredry	<i>WOJEWÓDZKI KONKURS POETYCKI dla szkół podstawowych i gimnazjów pod Patronatem Marszałka Województwa Śląskiego, Śląskiego Kuratora Oświaty, Prezydenta Miasta Zabrze</i>	wojewódzki	Konkurs ortograficzny I miejsce Konkurs czytelniczy I miejsce
			Dwie uczennice otrzymały DYPLOM LAUREATA za publikację utworu poetyckiego w XIII tomie ANTOLOGII POEZJI DZIECIECEJ
Gimnazjum nr 22 im. Marii Skłodowskiej-Curie	<i>Konkurs Przedmiotowy z Wiedzy o Społeczeństwie dla uczniów gimnazjów z województwa śląskiego w roku 2015/2016</i>	wojewódzki	Laureat Laureat
	<i>Konkurs Przedmiotowy z Historii dla uczniów gimnazjów z województwa śląskiego w roku 2015/2016</i>	wojewódzki	Laureat
Zespół Gimnazjów im. Marszałka Józefa Piłsudskiego	<i>Legenda niejedno ma imię</i>	ogólnopolski	Laureat Laureat Laureat

I Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego	<i>Konkurs Wiedzy Przyszłość w Rozumie</i>	ogólnopolski	I miejsce (w kategorii j.polski)
	<i>XVII Konkurs Języka Niemieckiego SPRACHDOKTOR</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Konkurs Języka Angielskiego ENGLISH ACE 2016</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>XI Konkurs o Tytuł MISTRZA MOWY POLSKIEJ</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>VII edycja konkursu wokalnego ŚPIEWOBRAŃIE</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>XI edycja Olimpiady Wiedzy o Unii Europejskiej GWIEZDNY KRAĞ</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>VI Konkurs Wypędzenia i wywózki, martyrologia i zwycięstwa Polaków</i>	wojewódzki	I miejsce
II Liceum Ogólnokształcące im. Romualda Traugutta	<i>Żołnierze Wyklęci - Bohaterowie Niezłomni</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Olimpiada Języka Francuskiego</i>	ogólnopolski	Laureat
	<i>Konkurs dendrologiczny Znam drzewa i krzewy</i>	wojewódzki	I miejsce (zespołowo)
IV Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza	<i>Olimpiada o Diamentowy Indeks AGH</i>	ogólnopolski	laureat
	<i>Konkurs Astronomiczny Urania</i>	ogólnopolski	laureat
	<i>Konkurs Plastyczny Piękno i brzydota w szarości</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Konkurs Etnograficzny</i>	ogólnopolski	I miejsce
VII Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika	<i>III Internetowy Przegląd Uczniowskich Zespołów Teatralnych organizowany przez TVP</i>	ogólnopolski	I miejsce w województwie śląskim
	<i>Żołnierze Wyklęci. Bohaterowie Niezłomni.</i>	ogólnopolski	Nagroda specjalna
	<i>Festiwal Młodzieżowej Piosenki Francuskiej</i>	ogólnopolski	I miejsce w kategorii Liceum oraz Grand Prix
IX Liceum Ogólnokształcące im. Cypriana Kamila Norwida	<i>XLII Olimpiada Geograficzna</i>	ogólnopolski	Laureat
	<i>XIV Misyjna Olimpiada Znajomości Afryki</i>	ogólnopolski	Laureat
	<i>IX edycja Konkursu My w Europie</i>	ogólnopolski	Laureat
	<i>Olimpiada Wiedzy i Wartości w Sporcie 3 edycja konkursu: Paraolimpiady – Sportowcy Niepełnosprawni</i>	ogólnopolski	Laureat
Techniczne Zakłady Naukowe im. gen. Władysława Sikorskiego	<i>Konkurs na logo VII edycji Ogólnopolskiego Konkursu na Stronę Internetową Mistrz Sieci - e-gadżety współczesnej młodzieży</i>	ogólnopolski	I miejsce
	<i>Młody Lider Innowacji Województwa Śląskiego 2016 – kategoria Pomoc Dydaktyczna</i>	wojewódzki	I miejsce

	<i>Młody Lider Innowacji Województwa Śląskiego 2016 e) kategoria Usprawnienie softwarowo-techniczne</i>	wojewódzki	I miejsce
Zespół Szkół Przemysłu Mody i Reklamy im. W.S. Reymonta	<i>III Olimpiada z Zakresu Wiedzy i Umiejętności Projektowania i Wytwarzania Odzieży</i>	ogólnopolski	Laureat Laureat
Zespół Szkół Gastronomicznych im. Marii Skłodowskiej - Curie	<i>Zdrowo - Smacznie - Artystycznie</i>	ogólnopolski	I miejsce
Zespół Szkół Technicznych	<i>Prawda i kłamstwo o Katyniu</i>	wojewódzki	I miejsce
Zespół Szkół Specjalnych nr 23 im. Janusza Korczaka	<i>Mój eko-dzień</i>	wojewódzki	I miejsce

SUPLEMENT

Współpraca zagraniczna szkół i placówek oświatowych 2016

Program Erasmus+
<http://erasmusplus.org.pl/o-programie/>

Pełna nazwa szkoły/placówki	Miasto partnerskie/Kraj	Rodzaj i nazwa przedsięwzięcia	Miejsce realizacji działań w 2016r
Szkoła Podstawowa nr 12 im. Bolesława Chrobrego	Wilno/Litwa Vari/Grecja Taranto/Włochy Überlingen/Niemcy Konya/Turcja Strovolos/Cypr	Projekt Matematyka w Sztuce Wizyta partnerska	Częstochowa
Szkoła Podstawowa nr 13 im. Kornela Makuszyńskiego	Valetta/Malta	Projekt Nauka - zdrowie - wychowanie: europejskie doświadczenia źródłem naszych inspiracji Kurs językowo - metodyczny	Valletta
Szkoła Podstawowa nr 33 im. Marii Kownackiej	Laholm/Szwecja	Praca z uczniem z Autyzmem i innymi dysfunkcjami Szkolenie dla nauczycieli	Laholm
	Lizbona/Portugalia	Projekt Świat w naszych rękach – możemy go naprawić Wizyta partnerska Warsztaty dla uczniów Tworzenie interaktywnych quizów oraz nagranie piosenki do projektu	Lizbona
	Vuorentausta/Finlandia Nilüfer/Turcja Ateny/Grecja Dali/Cypr	Projekt Świat w naszych rękach – możemy go naprawić Spotkanie koordynatorów projektu Wizyta partnerska Warsztaty dla uczniów Strefy czasowe na świecie' 'What's The time?'	Vuorentausta Częstochowa

Szkoła Podstawowa nr 34 im. Aleksandra hr. Fredry	Laholm/Szwecja	<i>Praca z uczniem z Autyzmem i innymi dysfunkcjami Szkolenie dla nauczycieli</i>	Laholm
	Lizbona/Portugalia	<i>Projekt Świat w naszych rękach – możemy go naprawić Wizyta partnerska Warsztaty dla uczniów Tworzenie interaktywnych quizów oraz nagranie piosenki do projektu</i>	Lizbona
	Vuorentausta/Finlandia Nilüfer/Turcja Ateny/Grecja Dali/Cypr	<i>Projekt Świat w naszych rękach – możemy go naprawić Spotkanie koordynatorów projektu Wizyta partnerska Warsztaty dla uczniów Strefy czasowe na świecie What's The time?</i>	Vuorentausta Częstochowa
Szkoła Podstawowa Nr 42 im. Jana Brzechwy	Begles/Francja Katwijk/Holandia Istanbul/Turcja Sherborne//Anglia Alicante/Hiszpania	<i>Projekt Uczymy się razem przez wspólną zabawę Wizyty partnerskie</i>	Begles Częstochowa Katwijk
Szkoła Podstawowa nr 52 im. Małego Powstańca	Tomelloso/Hiszpania Bagheria/Włochy Châteauroux/Francja Tecuci/Rumunia Brodarica/Chorwacja Rethymno/Grecja	<i>Projekt Energia do życia Wizyta partnerska</i>	Częstochowa
Zespół Szkół nr 2 im. Polskich Noblistów	Kiskunfélegyháza/Węgry Bergen/Norwegia Bailen/Hiszpania Druskienninkai/Litwa Ankara/Turcja	<i>Projekt Spotkajmy się Wizyta robocza</i>	Kiskunfélegyháza Druskienninkai

I Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego	Agen/Francja Râmnicu Vâlcea/Rumunia Lemgo/Niemcy Izmit /Turcja	<i>Projekt Teraźniejszość dla przyszłości, ochrona środowiska naturalnego w naszych regionach turystycznych Wizyta partnerska</i>	Lemgo
IX Liceum Ogólnokształcące im. Cypriana Kamila Norwida	Gubbio/Włochy Badajoz/Hiszpania	<i>Projekt Kobiety jako siła sprawcza rozwoju cywilizacji europejskiej Wizyta partnerska</i>	Gubbio Częstochowa Badajoz
Techniczne Zakłady Naukowe im. gen. Władysława Sikorskiego	Konya/Turcja Almeria /Hiszpania Litomyśl/Czechy Mako/Węgry	<i>Projekt Natura źródłem naszego bogactwa Wideokonferencja</i>	Częstochowa Konya
Zespół Szkół Technicznych	Cottbus/Niemcy	<i>Projekt Specjaliści na miarę Europy- zagraniczne praktyki dla uczniów technikum Praktyki zawodowe w Centrum Szkołeniowym</i>	Cottbus
	Granada/Hiszpania	<i>Projekt Specjaliści na miarę Europy - zagraniczne praktyki zawodowe dla uczniów technikum Praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach w Granadzie- Hiszpania</i>	Granada
Zespół Szkół Samochodowo - Budowlanych	Bad Freienwalde/Niemcy	<i>Projekt Stawiam na kształcenie zawodowe Praktyki zawodowe dla uczniów</i>	Bad Freienwalde
	Esposende/Portugalia	<i>Projekt Kadra na plus Kurs języka portugalskiego dla nauczycieli</i>	Esposende

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER 2014-2020)

<http://power.frse.org.pl/>

Pełna nazwa szkoły/placówki	Miasto partnerskie/Kraj	Rodzaj i nazwa przedsięwzięcia	Miejsce realizacji działań w 2016r
Szkoła Podstawowa nr 38 im. Ludwika Zamenhofa	Bournemouth/Wielka Brytania Cambridge/Wielka Brytania Canterbury/Wielka Brytania	<i>Szkolenia językowe, Szkolenia językowo- metodyczne</i>	Bournemouth Cambridge Canterbury
	St Julian's/Malta	<i>Szkolenia językowe, Szkolenia językowo- metodyczne</i>	St Julian's
Szkoła Podstawowa nr 46 im. Stefana Żeromskiego	Leganés/ Hiszpania	<i>Projekt Kodeks wartości młodego człowieka Ustalenie harmonogramu współpracy Wizyta partnerska Telekonferencje</i>	Częstochowa Leganés
	Nîmes/Francja	<i>Projekt Kodeks wartości młodego człowieka Ustalenie harmonogramu współpracy</i>	Częstochowa Nîmes
IV Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza	Edynburg/Wielka Brytania Regensburg/Niemcy Bournemouth/Wielka Brytania	<i>Projekt Mobilność kadry IV LO dla europejskiego rozwoju szkoły Szkolenie językowe i metodyczne</i>	Edynburg Regensburg Bournemouth
	Edynburg/Wielka Brytania Regensburg/Niemcy Bournemouth/Wielka Brytania	<i>Projekt Mobilność kadry edukacyjnej Szkolenie językowe i metodyczne</i>	Edynburg Regensburg Bournemouth
VII Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika	Cheltenham/Wielka Brytania	<i>Projekt Podnoszenie wymiaru europejskiego placówki Kurs dla nauczycieli przyrody</i>	Cheltenham
	Cheltenham/Wielka Brytania	<i>Projekt Podnoszenie wymiaru europejskiego placówki Kurs dla nauczycieli historii</i>	Cheltenham
	Gloucester/Wielka Brytania	<i>Projekt Podnoszenie wymiaru europejskiego placówki Kurs metodyczny dla nauczycieli języka angielskiego</i>	Gloucester

	Regensburg/Niemcy	<i>Projekt Podnoszenie wymiaru europejskiego placówki Kurs metodyczny z elementami realizowalności dla nauczycieli języka niemieckiego</i>	Regensburg
Techniczne Zakłady Naukowe im. gen. Władysława Sikorskiego	Brighton/Wielka Brytania Bournemouth/Wielka Brytania Edynburg/Wielka Brytania Exeter/Wielka Brytania	<i>Projekt Uczymy się i nauczamy po europejsku Szkoła językowo- metodyczna</i>	Brighton Bournemouth Edynburg Exeter
Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego	Rimini/Włochy	<i>Projekt Doświadczenie, mobilność i jakość w kształceniu zawodowym techników branży usługowej Praktyki zagraniczne</i>	Rimini

**Inicjatywy realizowane w ramach programu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji
e – Twinning**

<http://www.etwinning.pl/czym-jest-etwinning>

Pełna nazwa szkoły/placówki	Miasto partnerskie/Kraj	Rodzaj i nazwa przedsięwzięcia
Gimnazjum nr 11 im. Marii Pawlikowskiej- Jasnorskiej	Prostějov/Czechy	<i>Projekt H@nd in H@nd</i>
	Saloniki/Grecja	
	Lwów/Ukraina	
	Saloniki/Grecja	<i>Projekt "Schülerstift" czyli nasza wirtualna gazeta</i>
Zespół Gimnazjów im. Marszałka Józefa Piłsudskiego	Państwa w obrębie UE	<i>Projekt Easter, us and Europe</i>
	Państwa w obrębie UE	<i>Projekt Superstitions</i>

Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy
http://www.fss.org.pl/o_programie

Pełna nazwa szkoły/placówki	Miasto partnerskie/Kraj	Rodzaj i nazwa przedsięwzięcia
Zespół Szkół nr 2 im. Polskich Noblistów	Bergen/Norwegia	Wizyta studyjna w ramach Funduszy Norweskich

Polsko - Niemiecka Współpraca Młodzieży
<http://www.pnwm.org/>

Pełna nazwa szkoły/placówki	Miasto partnerskie/Kraj	Rodzaj i nazwa przedsięwzięcia
Gimnazjum nr 8 z Oddziałami Sportowymi im. Polskich Olimpijczyków	Teterow/Niemcy	wymiana polsko – niemiecka
Gimnazjum nr 12 im. Jana Matejki	Meppen/Niemcy	wymiana polsko – niemiecka
Gimnazjum nr 13 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Ignacego Jana Paderewskiego	Konstanz /Niemcy Myrgorod/Ukraina	wymiana polsko – niemiecka
Zespół Szkół im. dr Wł. Biegańskiego	Pforzheim/Niemcy	wymiana polsko – niemiecka

Pozostałe działania

Pełna nazwa szkoły/placówki	Miasto partnerskie/Kraj	Rodzaj i nazwa przedsięwzięcia
Miejskie Przedszkole nr 33	Istambuł/Turcja	<i>Cambridge English Penfriends</i>
Miejskie Przedszkole Integracyjne Nr 43	Patra/Grecja	IV Forum dla rodziców i nauczycieli dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych <i>Jak radzić sobie z niepełnosprawnością dziecka</i> - Częstochowa udział dr Nektarios Stellakis - szef Europejskiego Komitetu Światowej Organizacji Wychowania Przedszkolnego OMEP, profesor Department of Educational Sciences and Early Childhood Education (University of Patras, Grecja) Ukraiński Komitet OMEP
	Łuck/Ukraina	
Szkoła Podstawowa Nr 29 im Królowej Jadwigi	Wilno/Litwa	Akcja charytatywno - patriotyczna <i>Pomoc dla Polaków i polskich dzieci na Wileńszczyźnie</i>
Gimnazjum nr 2 im. Pokolenia Kolumbów	Cantanhede/Portugalia	Wymiana korespondencji między uczniami (pod opieką nauczycieli) za pomocą poczty tradycyjnej i elektronicznej np. z okazji Świąt, Walentynek. Wymiana plików w formacie MP3. Doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem angielskim
	Aydın/ Turcja	Wymiana korespondencji między uczniami (pod opieką nauczycieli) za pomocą poczty

		tradycyjnej i elektronicznej np. z okazji Świąt, Walentynek. Wymiana plików w formacie MP3. Doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem angielskim
Gimnazjum nr 3 im. Armii Krajowej	Skødstrup/Dania	Wymiana uczniów
Gimnazjum nr 11 im. Marii Pawlikowskiej- Jasnorskiej	Patra/Grecja	Mini projekt bożonarodzeniowy
I Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego	Forcheim/Niemcy	Wymiana młodzieży
VI Liceum Ogólnokształcące im. Jarosława Dąbrowskiego	Merksem /Belgia	Wymiana młodzieży
VII Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika	Bamberg/Niemcy	Projekt hospitacyjny
VIII Liceum Ogólnokształcące Samorządowe	Herxheim/Niemcy	Wymiana korespondencji
	Bamberg/Niemcy	Projekt hospitacyjny
Zespół Szkół im. dr Wł. Biegańskiego	Bamberg/Niemcy	Projekt hospitacyjny
IX Liceum Ogólnokształcące im. Cypriana Kamila Norwida	Pforzheim/Niemcy	Wymiana uczniów
	Bad Marienberg/Niemcy	Międzynarodowe seminarium dot. Unii Europejskiej
Zespół Szkół Gastronomicznych im. Marii Skłodowskiej - Curie	Bamberg/Niemcy	Projekt hospitacyjny
Zespół Szkół Technicznych	Grodno/Białoruś	Nawiązanie współpracy z Polską Szkołą Społeczną przy Związku Polaków na Białorusi
	Litwa Białoruś	Akcja charytatywno - patriotyczna <i>Pomoc dla Polaków i polskich dzieci na Wileńszczyźnie</i>
Zespół Szkół Samochodowo - Budowlanych	Kaposvár/Węgry	Wymiana młodzieży
	Waldenburg/Niemcy	Wymiana młodzieży
	Martin/ Słowacja	Wymiana młodzieży
Miejskie Przedszkole nr 4 im. Jana Brzechwy		

Miejskie Przedszkole nr 20	Vicenza/Włochy	<p>Projekt <i>Młodzi dla świata</i></p> <p>Cykl zajęć z zakresu edukacji globalnej</p> <p>Podsumowanie II etapu projektu</p> <p>Przygotowanie wystawy</p> <p>Występy dzieci</p>
Miejskie Przedszkole nr 36		
Miejskie Przedszkole nr 38		
Miejskie Przedszkole nr 42	Osijek/Chorwacja	
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Zdobyców Przesztorzy		
Szkoła Podstawowa nr 12 im. Bolesława Chrobrego		
Szkoła Podstawowa nr 33 im. Marii Kownackiej		
Szkoła Podstawowa nr 38 im. Ludwika Zamenhafa		
Zespół Szkolno – Przedszkolny nr 1		